

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ STENOGRAFSKE BELEŠKE

КЊИГА II

БЕОГРАД, 1959 ГОДИНЕ

СВЕСКА 1

САВЕЗНО ВЕЋЕ

10-та, 11-та и 12-та СЕДНИЦА ОД 13, 14 И 15 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

10-та, 11-та и 12-та СЕДНИЦА ОД 13, 14 И 15 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САВЕЗНО ВЕЋЕ И ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

6-та ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА ОД 13 И 14 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ:

10-та седница Савезног већа од 13 априла 1959 године	Страна	Дневни ред:	Страна
Пре дневног реда:		1) Експозе претставника Савезног извршног већа Лидије Шентјурц о Предлогу општег закона о станбеним заједницама и осталих закона из станбене области — — — —	18
1) Отсуства народних посланика — —	3		
2) Саопштење о посланичким питањима —	3		
3) Саопштење о примљеним предлозима закона и других аката и одборским извештајима — — — — —	3	2) Претрес извештаја Административног одбора о извршењу предрачуна расхода и прихода Савезне народне скупштине у току 1958 године — — — — —	31
Дневни ред:		3) Претрес извештаја Одбора за претставке и жалбе о раду Одбора у току 1958 године — — — — —	31
1) Утврђивање дневног реда — — — —	4	4) Претрес извештаја Одбора за изборе поводом тражења Антона Крајшека, судије Савезног врховног суда, да се разреши судске дужности — — — — —	31
Говорници: Радивој Давидовић.		5) Претрес извештаја Одбора за изборе о предлогу Савезног извршног већа да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле — — — — —	32
10-та седница Већа произвођача од 13 априла 1959 године		Говорници: Коча Поповић, Никола Минчев, Марјан Брецељ, Мома Марковић, Пеко Дапчевић, Авдо Хумо, Воја Биљановић, Киро Глигоров, Лидија Шентјурц, Јелица Радојчевић, Живојин Крунић.	
Пре дневног реда:		11-та седница Савезног већа од 14 априла 1959 године	
1) Отсуства народних посланика — — —	6	Пре дневног реда:	
2) Посланичка питања — — — —	6	1) Отсуства народних посланика — —	35
3) Саопштење о примљеним законским предлозима и другим актима — — — —	6	2) Одговори претставника Савезног извршног већа Сергеја Крајгера, Кира Глигорова, Хасана Бркића и Славка Комара на посланичка питања — — — — —	35
4) Саопштење о примљеним одборским извештајима — — — — —	7		
Дневни ред:			
1) Утврђивање дневног реда — — — —	7		
6-та заједничка седница Савезног већа и Већа произвођача од 13 и 14 априла 1959 године			
Пре дневног реда:			
1) Саопштење о посланичким питањима —	9		
2) Утврђивање дневног реда — — — —	10		
3) Одговори претставника Савезног извршног већа: Коче Поповића, Николе Минчева, Марјана Брецеља, Мома Марковића, Пека Дапчевића, Авда Хума, Воја Биљановића и Кира Глигорова на питања народних посланика — — — — —	10		

Страна

Страна

Дневни ред:

1) Претрес Предлога општег закона о станбеним заједницама — — — — —	38
2) Претрес Предлога основног закона о станбеним односима — — — — —	66
3) Претрес Предлога закона о пословним зградама и просторијама — — — — —	68
4) Претрес Предлога закона о својини на деловима зграда — — — — —	68
5) Претрес Предлога закона о станбеним задругама — — — — —	68

Говорници: Киро Глигоров, Јурица Драушник, Хасан Бркић, Иван Крефт, Славко Комар, Јосип Колар, Демир Фируз, Риста Михаиловић, Добривоје Милетић, др Иво Сунарић, Олга Марасовић Иван Крефт, Асим Мујић, Миклош Сабо, Ђорђе Перуничић, Божидар Томић, Франц Рант др Маријан Дермастија, Вида Томшич, др Јерко Радмиловић, Лидија Шентјурц (два пута).

11-та седница Већа произвођача од 14 априла 1959 године

Пре дневног реда:

1) Одговори претставника Савезног извршног већа на посланичка питања — — —	146
--	-----

Дневни ред:

1) Претрес Предлога општег закона о станбеним заједницама — — — — —	168
2) Претрес Предлога основног закона о станбеним односима — — — — —	170
3) Претрес Предлога закона о пословним зградама и просторијама — — — — —	171
4) Претрес Предлога закона о својини на деловима зграда — — — — —	171
5) Претрес Предлога закона о станбеним задругама — — — — —	171
6) Претрес Предлога закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу — —	173

Говорници: Марјан Брецељ Љубомир Мијатовић (2 пута), Владо Јуричић (4 пута), Пеко Дапчевић, Божидар Ђаловић (3 пута), Сергеј Крајгер, Љубо Вабић Глигор Гечевски, Хасан Бркић, Мома Марковић, Киро Глигоров, Имре Балинт, Никола Јањић, Александар Цонић, Пенца Кардељ, Драгослав Јеремић, Ибрахим Маглајлић, Илијаз Куртеши, Филип Кнежевић Албин Лесјак, инж. Борислав Спасојевић, Грга Чупић, Анте Тодорић, Жарко Жупунски, др Леон Гершковић (два пута).

12-та седница Савезног већа од 15 априла 1959 године

Дневни ред:

1) Претрес Предлога закона о заштити од јонизујућих зрачења — — — — —	187
2) Претрес Предлога општег закона о заштити споменика културе — — — — —	191
3) Претрес Предлога закона о проглашењу двадесетог априла 1959 године за државни празник — — — — —	194
4) Претрес Предлога закона о помоћи члановима породица чији су храниоци на обавезној војној служби — — — — —	194
5) Претрес Предлога закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу — —	195
6) Претрес Предлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација — — — — —	195
7) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације — — — — —	195
8) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину — — — — —	195

9) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација — — — — —	195
10) Претрес Предлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање — — — — —	195
11) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности — — — — —	195
12) Претрес Предлога одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта — — — — —	195

13) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука — — — — —	195
--	-----

14) Одређивање допунских избора у Изборном срезу Високо — — — — —	196
---	-----

15) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора у вези са захтевом Среског суда у Великој Плани за одобрење покретања кривичног поступка против народног посланика Танасија Младеновића — — — — —	196
--	-----

16) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора у вези са захтевом Среског суда у Високом за одобрење покретања кривичног поступка против народног посланика Ивице Крилића — — — — —	196
---	-----

17) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора у вези са оставком Јеронима Јуричана на посланички мандат и одређивање допунских избора за Изборни срез Јудбрег — — — — —	196
--	-----

18) Избор једног члана Одбора за спољне послове и једног члана Одбора за просвету — — — — —	197
---	-----

19) Избор претседника, потпретседника и три записничара Дома — — — — —	197
--	-----

Говорници: Александар Ранковић, Крсте Првенковски, Јурица Драушник, Боро Чушкар (4 пута), Зехра Муидовић, Обрен Стишовић.

12-та седница Већа произвођача од 15 априла 1959 године

Дневни ред:

1) Претрес Предлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација — — — — —	235
2) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације — — — — —	235
3) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину — — — — —	236
4) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку о заједничким резервним фондовима привредних организација — — — — —	236
5) Претрес Предлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање — — — — —	236
6) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности — — — — —	236
7) Претрес Предлога одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта — — — — —	236
8) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука — — — — —	236
9) Избор претседника, потпретседника и три записничара Дома — — — — —	236

Говорници: Панско Ромац и инж. Славко Баум.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

10-та СЕДНИЦА

ОД 13 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Пре дневног реда:

- 1) Отсуства народних посланика;
- 2) Саопштење о посланичким питањима;
- 3) Саопштење о примљеним предлозима закона и других аката и одборским извештајима.

Дневни ред:

- 1) Утврђивање дневног реда.

Говорници: Радивој Давидовић.

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

Др МЛАДЕН ИВЕКОВИЋ

ЗАПИСНИЧАР

МИРКО ПОПОВИЋ

Почетак у 10 ч 10 мин

Претседник др Младен Ивековић (Изборни срез Самобор, НР Хрватска): Другарице и другови народни посланици, отварам десету сједницу Савезног вијећа Савезне народне скупштине.

Записник данашње сједнице водит ће записничар народни посланик Мирко Поповић.

Молим друга записничара да прочита записник прошле сједнице.

Записничар Мирко Поповић (Изборни срез Титово Ужице, НР Србија) чита записник девете седнице Савезног већа од 26 децембра 1958 године.

Претседник др Младен Ивековић: Има ли примједаба на прочитани записник? (Нема).

Пошто примједаба нема, записник се овјерава.

Изволите чути саопћења.

Отсуства су тражили народни посланици: Милена Корже — због болести, Наум Наумовски — ради пута у иностранство, Чедомир Ђурђевић — ради службеног пута, Нико Јуринчић — због службене спријечености, Велмир Стојнић, Неда Божиновић и Предраг Ајтић — ради пута у иностранство, Едо Јардас — због болести и Ратко Крстић — због болести.

Да ли Дом одобрава тражена отсуства? (Одобрава).

Објављујем да су тражена отсуства одобрена.

Преко Председника Савезне народне скупштине поставили су питања Савезном извршном вијећу, односно државним секретаријатима и секретаријатима Савезног извршног вијећа, ови народни посланици: Иван

Крефт (три питања), Винко Хафнер, Франц Рант, Живан Димитријевић, Вујо Дивјак, Љубица Михаић, Стојан Бјелајац, Рајко Гаговић и Веселин Милосављевић.

Пошто је списак посланика који су поставили питања, са кратким садржајем њихових питања, умножен и подијељен народним посланицима, питања нећемо читати.

Изволите сада чути саопћења о примљеним приједлозима закона и других аката.

Од Савезног извршног вијећа примили смо: Приједлог закона о помоћи члановима породица чији су храниоци на обавезној војној служби; Приједлог одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације (два приједлога одлуке); Приједлог опћег закона о заштити споменика културе; Приједлог закона о измјени Закона о доприносу за стамбену изградњу; Приједлог одлуке о допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину; Приједлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација; Приједлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање; Приједлог одлуке о допуни Одлуке о ограничењу кориштења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених дјелатности; Приједлог закона о проглашењу двадесетог априла 1959 године за државни празник; Приједлог опћег закона о стамбеним заједницама; Приједлог основног закона о стамбеним односима; Приједлог закона о својини на дијеловима зграда; Приједлог закона о пословним зградама и просторијама; списак уредаба о измјенама и допунама уредаба које је Савезно извршно вијеће до-

нијело у времену од посљедњег засједања Скупштине; Приједлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта; Приједлог закона о стамбеним задругама; Приједлог закона о заштити од јонизујућих зрачења; Приједлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација; Приједлог одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину и Приједлог одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука.

Од Среског суда у Великој Плани примили смо акт којим се тражи одобрење за покретање кривичног поступка против народног посланика Танасија Младеновића због кривичних дјела клевете и увреде по тужби приватног тужиоца.

Од Среског суда у Високом примили смо акт којим се тражи одобрење за покретање кривичног поступка против народног посланика Ивице Крилића због кривичних дјела увреде и клевете по тужби приватног тужиоца.

Сви ови акти упућени су надлежним одборима на претрес.

Од Одбора за организацију власти и управу примили смо извјештаје: о Приједлогу закона о проглашењу двадесетог априла 1959 године за државни празник и о Приједлогу закона о својини на дијеловима зграда.

Од Одбора за народну привреду примили смо извјештаје: о Приједлогу одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације; о Приједлогу закона о измјени Закона о доприносу за стамбену изградњу; о Приједлогу одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину; о Приједлогу одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација; о Приједлогу одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање; о Приједлогу одлуке о допуни Одлуке о ограничењу кориштења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених дјелатности; о Приједлогу закона о допунама Закона о средствима привредних организација; о Приједлогу одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука; о Приједлогу опћег закона о стамбеним заједницама; о Приједлогу основног закона о стамбеним односима; о Приједлогу закона о својини на дијеловима зграда; о Приједлогу закона о пословним зградама и просторијама; о Приједлогу одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима

припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта; о Приједлогу закона о стамбеним задругама и о Приједлогу закона о допунама Закона о средствима привредних организација.

Од Мандатно-имунитетског одбора примили смо на потврду одлуку у вези са захтјевом Среског суда у Великој Плани, затим извјештај у вези са захтјевом Среског суда у Високом и извјештај у вези са одређивањем допунских избора у Изборном срезу Високо.

На основу изложеног, предлажем овај дневни ред:

- 1) Претрес Приједлога опћег закона о стамбеним заједницама;
- 2) Претрес Приједлога основног закона о стамбеним односима;
- 3) Претрес Приједлога закона о пословним зградама и просторијама;
- 4) Претрес Приједлога закона о својини на дијеловима зграда;
- 5) Претрес Приједлога закона о стамбеним задругама;
- 6) Претрес Приједлога опћег закона о заштити споменика културе;
- 7) Претрес Приједлога закона о проглашењу двадесетог априла 1959 године за државни празник;
- 8) Претрес Приједлога закона о помоћи члановима породица чији су храниоци на обавезној војној служби;
- 9) Претрес Приједлога закона о измјени Закона о доприносу за стамбену изградњу;
- 10) Претрес Приједлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација;
- 11) Претрес Приједлога одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације;
- 12) Претрес Приједлога одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину;
- 13) Претрес Приједлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација;
- 14) Претрес Приједлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање;
- 15) Претрес Приједлога одлуке о допуни Одлуке о ограничењу кориштења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених дјелатности;
- 16) Претрес Приједлога одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта;
- 17) Претрес Приједлога одлуке о додјељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука;

18) Одређивање допунских избора у Изборном срезу Високо;

19) Потврда одлуке Мандатно-имунитетског одбора у вези са захтјевом Среског суда у Великој Плани;

20) Претрес извјештаја Мандатно-имунитетског одбора у вези са захтјевом Среског суда у Високом.

Да ли Дом прихваћа овако предложени дневни ред? Има ријеч народни посланик Радивој Давидовић.

Радивој Давидовић (Изборни срез Нови Бечеј, АП Војводина, НР Србија): Ја сам затражио реч у вези са процедуралним питањем око утврђивања дневног реда. Нама је овде, другови и другарице народни посланици, набројано осамнаест разних предмета. Чињеница је да скупштинска администрација врло савесно шаље материјале кућама народних посланика, пружајући тиме извесну могућност да народни посланици, пре него што се Скупштина састане, проуче све те предлоге и остале материјале.

Међутим, поред свега тога, за народне посланике би било много лакше кад би они за сваку седницу на коју долазе унапред знали шта ће бити на дневном реду, јер је нарочито народним посланицима који долазе из удаљених крајева практично немогућно да са собом носе читав кофер ових материјала и евентуалних забележака на основу којих би дискутовали.

Изјављујем да овог пута нећу дискутовати против предложеног дневног реда, али бих предложио да се вратимо на већ примењивану праксу, то јест да се, бар осам дана пре него што се Скупштина састане, народним посланицима достави писмени предлог дневног реда, како би народни посланици могли боље да се припреме за одређену седницу и да понесу — они који то желе — одговарајуће материјале са собом.

У вези с тим, ваљало би усвојити принцип да се дневни ред који би једним таквим писмом био предложен, мења само ако би се евентуално проширио оним тачкама за које се тражи и за које ће се утврдити да имају карактер хитности.

Претседник др Младен Ивековић: Има ли још каквих примједба, другови народни посланици? (Нема).

Ово што је рекао друг Радивој Давидовић Савезно вијеће прима на знање, а са своје стране, и Предсједништво Савезне народне скупштине настојат ће да у том правцу дјелује.

Да ли Дом прихваћа предложени дневни ред који сам прочитао? (Прихвата).

Објављујем да је дневни ред усвојен.

Што се тиче одговора на посланичка питања, обавјештавам Дом да ће се они дати прије преласка на дневни ред на наредној сједници.

Од Предсједника Савезне народне скупштине примио сам писмо ове садржине (чита):

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕДСЕДНИК
СНС (А) 12

13 априла 1959 године
Београд

ПРЕДСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Савезно извршно веће обавестило је Скупштину да ће члан Већа другарица Лидија Шентјурц дати свој експозе о предлозима закона из станбене области.

С тим у вези, молим да члановима свог Дома предложите да, у смислу члана 16 Пословника Скупштине, одлуче да се овај експозе саслуша на заједничкој седници, која ће се одржати данас, 13 априла 1959 године, у 11 часова.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

Чули сте приједлог за одржавање заједничке сједнице. Да ли Дом прихваћа тај приједлог? (Прихвата).

Пошто се Дом слаже с овим приједлогом, објављујем да ће се заједничка сједница одржати данас у 11 часова.

Закључујем ову сједницу и обавјештавам другове народне посланике да ће се сљедећа сједница одржати сутра, 14 априла 1959 године, у 9 часова.

(Седница је закључена у 10 ч 30 мин).

VEĆE PROIZVOĐAČA

10-ta SEDNICA

OD 13 APRILA 1959 GODINE

S A D R Ž A J

Pre dnevnog reda:

- 1) Otsustva narodnih poslanika;
- 2) Poslanička pitanja;
- 3) Saopštenje o primljenim zakonskim predlozima i drugim aktima;
- 4) Saopštenje o primljenim odborskim izveštajima.

Dnevni red:

- 1) Utvrđivanje dnevnog reda.

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK
PAŠKO ROMAC

ZAPISNIČAR
DRAGICA ROME

Početak u 10 č 10 min

*Pretsednik Paško Romac (Izborni srez Zre-
njanin—Kikinda, AP Vojvodina, NR Srbija):*
Otvaram desetu sednicu Veća proizvođača Sa-
vezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sednice vodiće zapisničar
narodni poslanik Dragica Rome.

Molim drugaricu zapisničara da pročita za-
pisnik prošle sednice.

*Zapisničar Dragica Rome (Izborni srez
Kranj, NR Slovenija)* čita zapisnik devete sed-
nice Veća proizvođača Savezne narodne skup-
štine od 26 decembra 1958 godine.

Pretsednik Paško Romac: Ima li primedaba
na pročitani zapisnik? (Nema).

Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.
Izvolite čuti saopštenja.

Narodni poslanici inž. Pavao Gaži i Velimir
Potežica tražili su otsustvo radi puta u ino-
stranstvo.

Da li Dom odobrava tražena otsustva? (*Gla-
sovi: Odobrava!*).

Objavljujem da je Dom odobrio tražena ot-
sustva.

Preko Pretsednika Savezne narodne skup-
štine postavili su pitanja Saveznom izvršnom
veću, odnosno državnim sekretarijatima i se-
kretarijatima Saveznog izvršnog veća, ovi na-
rodni poslanici: Gligor Gečevski, Vlado Juričić,
Vladimir Logar, Josip Bosnar, Anton Šišul, Je-
lena Stojanović, Ljubomir Mijatović i Marija
Mandić-Jagodić, Simo Tadić, Đorđe Gvozde-
nović, Slavko Baum, Milica Škorić, Nada Ke-
brić (dva pitanja), Imre Balint, inž. Milan To-
maško.

Narodni poslanik Slavko Baum povukao je
svoje pitanje.

Pošto je spisak poslanika koji su postavili
pitanja, zajedno sa kratkim sadržajem njiho-
vih pitanja, umnožen i podeljen narodnim po-
slanicima, pitanja nećemo čitati.

Izvolite sada čuti saopštenje o primljenim
zakonskim predlozima i drugim aktima.

Od Saveznog izvršnog veća primili smo:
Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz
privrednih rezervi federacije (dva predloga
odluke), Predlog zakona o izmeni Zakona o do-
prinosu za stanbenu izgradnju, Predlog odluke
o dopuni Saveznog društvenog plana za 1959
godinu, Predlog odluke o dopuni Odluke o po-
sebnom učešću u dohotku i o zajedničkim re-
zervnim fondovima privrednih organizacija,
Predlog odluke o stopama doprinosa za soci-
jalno osiguranje, Predlog odluke o dopuni Od-
luke o ograničenju korišćenja sredstava amorti-
zacije i o nižim stopama amortizacije za pri-
vredne organizacije određenih delatnosti, Pred-
log opšteg zakona o stanbenim zajednicama,
Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosi-
ma, Predlog zakona o svojini na delovima zgra-
da, Predlog zakona o poslovnim zgradama i
prostorijama, Spisak uredaba o izmenama i do-
punama uredaba koje je Savezno izvršno veće
donelo u vremenu od poslednjeg zasjedanja
Skupštine, Predlog odluke o ovlašćenju Save-
znog izvršnog veća za donošenje propisa o u-
češću neposrednih investitora u troškovima pri-
preme i komunalnog uređenja građevinskog
zemljišta, Predlog zakona o stanbenim zadru-
gama, Predlog zakona o dopunama Zakona o
sredstvima privrednih organizacija, Predlog
odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog

plana za 1959 godinu, i Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Od Saveza ugostiteljskih komora Jugoslavije primili smo na potvrdu Statut Saveza.

Od Udruženja izdavačkih preduzeća i organizacija FNRJ primili smo na potvrdu Statut Udruženja.

Svi ovi akti upućeni su nadležnim odborima na pretres.

Od Odbora za narodnu privredu primili smo izveštaje: o Predlogu odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije, o Predlogu zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju, o Predlogu odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, o Predlogu odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija, o Predlogu odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, o Predlogu odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti, o Predlogu odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća, o Predlogu zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija, i o Predlogu odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Od Odbora za pitanja rada i socijalnog osiguranja primili smo izveštaje: o Predlogu opšteg zakona o stanbenim zajednicama, o Predlogu osnovnog zakona o stanbenim odnosima, o Predlogu zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, o Predlogu odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, i o Predlogu zakona o stanbenim zadrugama.

Od Zakonodavnog odbora primili smo izveštaje: o Predlogu zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju, o Predlogu odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, o Predlogu opšteg zakona o stanbenim zajednicama, o Predlogu osnovnog zakona o stanbenim odnosima, o Predlogu zakona o svojini na delovima zgrada, o Predlogu zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, o Pred-

logu odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, o Predlogu zakona o stanbenim zadrugama, i o Predlogu zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija.

Na osnovu izloženog, predlažem Domu ovaj dnevni red:

1) Pretres Predloga opšteg zakona o stanbenim zajednicama;

2) Pretres Predloga osnovnog zakona o stanbenim odnosima;

3) Pretres Predloga zakona o poslovnim zgradama i poslovnim prostorijama;

4) Pretres Predloga zakona o svojini na delovima zgrada;

5) Pretres Predloga zakona o stanbenim zadrugama;

6) Pretres Predloga zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju;

7) Pretres Predloga zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija;

8) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

9) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu;

10) Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija;

11) Pretres Predloga odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje;

12) Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti;

13) Pretres Predloga odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta;

14) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Da li Dom prihvata ovako predloženi dnevni red? (Prihvata).

Objavljujem da je dnevni red usvojen.

Odgovori na poslanička pitanja daće se na narednoj sednici, i to pre prelaska na dnevni red.

Od Pretsednika Savezne narodne skupštine primio sam pismo sledeće sadržine (čita):

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS(A)12
13 aprila 1959 god.
Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Savezno izvršno veće obavestilo je Skupštinu da će član Veća drugarica Lidijsa Šentjurić dati svoj ekspoziciju o predlozima zakona iz stambene oblasti.

S tim u vezi, molim da članovima svog Doma predložite da, u smislu člana 16 Poslovnika Skup-

štine, odluče da se ovaj ekspozicija sasluša na zajedničkoj sednici, koja će se održati danas, 13 aprila 1959 godine, u 11 časova.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

Čuli ste predlog za održavanje zajedničke sednice. Da li se Dom slaže s ovim predlogom? (Slaže se).

Pošto se Dom slaže, objavljujem da će se zajednička sednica održati danas u 11 časova.

Zaključujem sednicu.

Naredna sednica Veća proizvođača održaće se sutra, 14 aprila 1959 godine, u 9 časova.

(Sednica je zaključena u 10 č 25 min).

САВЕЗНО ВЕЋЕ И ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА 6-та ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА ОД 13 И 14 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Пре дневног реда:

- 1) Саопштење о посланичким питањима;
- 2) Утврђивање дневног реда;
- 3) Одговори претставника Савезног извршног већа: Коче Поповића, Николе Минчева, Марјана Брецеља, Моме Марковића, Пека Дапчевића, Авда Хума, Воја Биљановића и Кира Глигорове на питања народних посланика.

Дневни ред:

- 1) Експозе претставника Савезног извршног већа Лидије Шентјурц о Предлогу општег закона о станбеним заједницама и осталих закона из станбене области;
- 2) Претрес извештаја Административног одбора о извршењу предрачуна расхода и прихода Савезне народне скупштине у току 1958 године;
- 3) Претрес извештаја Одбора за претставке и жалбе о раду Одбора у току 1958 године;
- 4) Претрес извештаја Одбора за изборе поводом тражења Антона Крајшека, судије Савезног врховног суда, да се разреши судиске дужности;
- 5) Претрес извештаја Одбора за изборе о предлогу Савезног извршног већа да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле.

Говорници: Коча Поповић, Никола Минчев, Марјан Брецељ, Моме Марковић, Пеко Дапчевић, Авдо Хумо, Воја Биљановић, Киро Глигоров, Лидија Шентјурц, Јелица Радојчевић, Живојин Крунић.

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК
ПЕТАР СТАМБОЛИЋ

ЗАПИСНИЧАР
МИРКО ПОПОВИЋ

Почетак у 11 ч

Претседник Петар Стамболић (Изборни срез Косовска Митровица, Аутономна Косовско-Метохиска Област, НР Србија): Другови и другарице народни посланици, отварам шесту заједничку седницу Савезног већа и Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Констатујем да постоји кворум.

Записник ове седнице водиће записничар народни посланик Мирко Поповић.

Записничар Мирко Поповић (Изборни срез Титово Ужице, НР Србија) чита записник пете заједничке седнице Савезног већа и Већа произвођача од 25 и 26 децембра 1958 године.

Претседник Петар Стамболић: Чули сте записник пете заједничке седнице. Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема).

Пошто примедба нема, записник ће се оверити.

Као што вам је познато из мог писма, чија је садржина саопштена на седницама домова, на овој седници треба да се саслуша експозе претставника Савезног извршног већа о предлозима закона из станбене области.

Даље, Административни одбор Савезне народне скупштине доставио ми је свој извештај о прегледу извршења предрачуна расхода и прихода Скупштине у току 1958 године.

Такође је и Одбор за претставке и жалбе поднео извештај о свом раду у току 1958 године. Извештај је раздељен народним посланицима.

Поред тога, народни посланици Симо Тодоровић, члан Савезног већа, Светислав Поповић, члан Већа произвођача, Мито Димитриевски, члан Савезног већа, и др Иво Сунарић, такође члан Савезног већа, поднели

су преко мене Савезном извршном већу, односно Државном секретару за иностране послове, писмена питања с предлогом да им се да усмени одговор на заједничкој седници домова.

Питање народног посланика Сима Тодоровића гласи (*чита*):

„У марту ове године донети су у аустријском Парламенту закони који се односе на регулисање положаја наше мањине у Аустрији, а који су у југословенској јавности и од стране наше владе оцењени као неповољни. Желео бих да добијем ближу информацију о садашњем ставу Владе ФНРЈ према том питању, као и о стању југословенско-аустријских односа.“

Народни посланик Већа произвођача Светислав Поповић поставио је следеће питање (*чита*):

„Молим Државног секретара за иностране послове да изнесе садашње стање југословенско-италијанских односа и резултате који су постигнути у решавању билатералних питања.“

Питање народног посланика Савезног већа Мита Димитријевског гласи (*чита*):

„Пошто Албанија и Бугарска настављају политику шовинизма и територијалних аспирација према ФНРЈ, молим Државног секретара за иностране послове да изнесе своје гледиште о циљевима и последицама такве политике и, по могућности, о ставу осталих земаља социјалистичког логора о том питању.“

Народни посланик Савезног већа др Иво Сунарић поставио је следеће питање (*чита*):

„Да ли се јачање нашег међународног положаја одражава и у повећању броја земаља са којима Југославија одржава нормалне дипломатске односе?“

Да ли је Државни секретар за иностране послове спреман да на ова питања одговори на овој седници, или тражи рок за давање одговора?

Претставник Савезног извршног већа Коча Поповић, (*Изборни срез Београд — Савски Венац, НР Србија*): Спреман сам да дам одговоре на овој седници.

Претседник Петар Стамболић: Осим тога, као што вам је познато из материјала о посланичким питањима који је раздељен народним посланицима, још неки народни посланици тражили су да одговори на њихова питања буду дати на заједничкој седници домова. То су ови народни посланици: из Савезног већа: Винко Хафнер, Живан Димитријевић, Стојан Бјелајац и Веселин Милосављевић, а из Већа произвођача: Јосип Боснар, Антон Шишул, Јелена Стојановић, Ђорђе Гвозденовић и Милан Томашко.

Поред тога, Савезно извршно веће је, с обзиром на карактер питања, предложило да се одговори на питања народних посланика Вуја Дивјака и Љубице Мишић такође даду на заједничкој седници.

Да ли се Скупштина слаже да одговори на питања свих наведених народних посланика буду дати на заједничкој седници? (Слаже се).

Пошто се Скупштина слаже, предлагем овај дневни ред:

1) Експозе претставника Савезног извршног већа Лидије Шентјурц о Предлогу општег закона о станбеним заједницама и другим законима из станбене области;

2) Претрес извештаја Административног одбора о извештају предрачуна расхода и прихода Скупштине у току 1958 године; и

3) Претрес извештаја Одбора за претставке и жалбе о раду Одбора у току 1958 године.

Да ли Скупштина усваја предложени дневни ред? (Усваја).

Констатујем да је предложени дневни ред усвојен.

Што се тиче одговора на посланичка питања, предлагем да ти одговори буду дати пре преласка на дневни ред.

Да ли се Скупштина слаже са овим предлогом? (Слаже се).

Савезно извршно веће нас је обавестило који ће другови у његово име давати одговоре на поједина питања народних посланика.

Молим државног секретара за иностране послове друга Кочу Поповића да одговори на питања народних посланика Сима Тодоровића, Светислава Поповића, Мита Димитријевског и др Ива Сунарића.

Државни секретар за иностране послове Коча Поповић: Као што је већ прочитано, прво питање односи се на законе донесене у аустријском Парламенту који третирају положај наше мањине у Аустрији. Одговор на то питање гласи:

Југословенска влада је, из разумљивих разлога, придавала велики значај регулисању права и положаја наше мањине у Аустрији.

Ми смо били заинтересовани да се донесе такво решење ових питања које ће створити услове за нормалан живот мањине и истовремено дати потстицај за боље разумевање и ближу сарадњу између двеју земаља. У том смислу смо се, подржавајући оправдане захтеве наше мањине у Аустрији, залагали код аустријске владе. Са жаљењем морамо, међутим, констатовати да аустријска страна није показала одговарајућу спремност и добру вољу.

Познато је да је у аустријском Парламенту, у марту ове године, донет Закон о спровођењу одредаба Аустријског државног уговора о мањинском школству у Коруској, као и Закон о спровођењу члана 7 параграфа 3 Државног уговора о службеном језику у суду.

Не упуштајући се на овом месту у анализу ових закона, очевидно је да ти закони претстављају сужавање права која је мањина

досад уживала, а која су загарантована чланом 7 Аустриског државног уговора.

Због тога наша влада сматра ово питање и даље отвореним.

Разуме се да су оваква једнострана решења, која не узимају у обзир права и интересе обеју земаља, морала негативно да се одразе на наше односе.

Друго питање односи се на садашње стање југословенско-италијанских односа и резултате који су постигнути у решавању билатералних питања.

Одговор на то питање гласи:

У протеклом периоду југословенско-италијански односи су се и даље повољно развијали. Дошло је до даљег унапређења међусобне сарадње на разним подручјима, а нарочито је учвршћена и проширена сарадња на економском пољу.

У прошлој години задржан је висок ниво у нашој трговинској размени с Италијом, тако да она и данас заузима прво место у нашем извозу и друго место у нашем увозу. Трговинским протоколима, закљученим у марту ове године, постигнуто је даље проширење либерализације југословенског извоза у Италију и повећање контингента за нелиберализоване артикле, што отвара могућност за још већи обим и побољшање структуре робне размене. Предвиђено је да ускоро започну преговори за закључење новог кредитног аранжмана, пошто је успешно искоришћен ранији споразум о набавци инвестиционе опреме на кредит. Допринос даљем унапређивању односа претставља и нови споразум о риболову.

Проблеми заштите националних мањина решавани су у протеклом периоду у оквиру рада Мешовитог одбора, а у духу споразумевања и конструктивне сарадње. На последњим заседањима Одбора постигнути су позитивни резултати у области мањинског школства.

Малогранични промет лица и локални робни промет, који су у последње време показивали сталан пораст, развијају се и даље на обострано задовољство и доприносе добросуседској атмосфери на пограничном подручју.

Постоје два питања, међутим, која могу нанети озбиљну штету међусобним односима. Једно је питање подизања ракетних база у Италији, о коме је наша влада у своје време јасно изнела свој став, који вероватно треба поново истаћи и прецизирати у данашњим околностима. Друго је питање суђења бившим припадницима такозване Бенешке чете у Фиренци. Југословенска влада је на време и стално скретала пажњу италијанској влади на пуну неоснованост и могуће негативне последице тог процеса, чије је одржавање изазвало оправдано огорчење нашег народа

и осуду у широким секторима јавног мњења Италије и других земаља. Ми се надамо да ће, на основу мера које је недавно предузела италијанска страна, ово питање бити ускоро скинуто с дневног реда.

Извесна питања из билатералних односа, као што су: окончање неких граничних питања, реституција наших културних добара, употреба нашег језика у општењу наше мањине с италијанским властима, разна имовинско-финансиска питања произашла из Лондонског меморандума о сагласности, и друго, — већ су дуже времена предмет разговора између двеју влада. Решење ових питања било би у обостраном интересу и претстављало би значајан допринос даљем унапређивању југословенско-италијанских односа.

У трећем посланичком питању тражи се, пошто Албанија и Бугарска настављају политику шовинизма и територијалних аспирација према ФНРЈ, да изнесем своје гледиште о циљевима и последицама такве политике и, по могућности, о ставу осталих земаља социјалистичког лагера о том питању.

Одговор на то питање гласи:

Већ дуже времена из Албаније и Бугарске води се, путем штампе, радија и иступима неких одговорних руководилаца, све жешћа непријатељска политика према Федеративној Народној Републици Југославији. Досадашња пракса јасно је показала да је таква политика смишљена и организована. То је неизбежно водило — кривицом искључиво ових двеју влада — ка сталном и све већем заоштравању односа између Југославије и ове две суседне земље.

У склопу такве њихове политике посебно место заузима истицање територијалних претензија и распиривање шовинизма према Федеративној Народној Републици Југославији.

Због овакве непријатељске политике, влада Федеративне Народне Републике Југославије протестовала је у више наврата код влада Народне Републике Албаније и Народне Републике Бугарске. Државни секретаријат за иностране послове је тим поводом издао и два саопштења, 5 и 25 марта 1959 године. Влада ФНРЈ је упозорила две владе да наведена политика према Југославији, поред тога што све више трује и заоштрава међусобне односе, почиње угрожавати и одржање мира у овом делу света. Све је то, очигледно, у супротности са јасним обавезама које су ове владе примиле на себе као чланице Организације Уједињених нација, као и са општим настојањима која се данас улажу у свету за смањење међународне затегнутости.

Што се тиче влада осталих источноевропских земаља, које су са Албанијом и Бугарском везане чланством у заједничким организацијама, треба констатовати да се ниједна

од њих није до данас ограда од овакве немирољубиве и непријатељске политике која се води из Албаније и Бугарске према Југославији, а неке су индиректно и подржале такве поступке и политику. Мислим да треба овде рећи да се низ одговорних људи из ових земаља у приватним разговорима на разне начине ограђују од поменуте деструктивне акције бугарских и албанских руководилаца, али до јавне осуде или ограђивања није досад никад дошло.

Такво држање ових влада, са којима имамо слична гледишта о низу значајних међународних проблема, изненађује утолико више што оне прокламују као један од својих основних спољнополитичких циљева обустављање „хладног рата“ и учвршћивање мира путем преговарања и равноправне сарадње.

Одговор на четврто посланичко питање, у коме се пита да ли се јачање нашег међународног положаја одражава и на повећање броја земаља са којима Југославија одржава нормалне дипломатске односе, гласи:

Могу да кажем да постоји све веће интересовање за успостављање односа са Југославијом, као што постоји такође реципрочно интересовање Југославије. Ово се нарочито огледа у стално растућем броју земаља са којима Југославија одржава нормалне дипломатске односе. Илустрације ради, наводим да се број дипломатских конзуларних претставништава од 1948 године до данас попео од 42 на 78. У току 1958 године отворена су нова претставништва у Тунису, Ираку, Цејлону, а 1959 године у Гани и Венецуели. Сем тога, нека наша претставништва (Чиле, Тунис, Судан и Цејлон) подигнута су од посланства на ранг амбасада, што такође одражава степен наших односа. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Чули сте одговоре на посланичка питања које је дао државни секретар за иностране послове друг Коча Поповић. Да ли другови народни посланици који су поставили питање траже допунска објашњења, или желе неко разјашњење? (Не желе).

Молим претставника Савезног извршног већа друга Николу Минчева да одговори на питања народних посланика Живана Димитријевића, Јосипа Боснара и Вуја Дивјака.

Претставник Савезног Извршног већа Никола Минчев (Изборни срез Кавадарци, НР Македонија): Народни посланик Савезне народне скупштине Живан Димитријевић поставио је Савезном извршном већу ово питање (чита):

„1) Какве је мере предузело Савезно извршно веће да реши питање буџетског финансирања у смислу Резолуције о перспективном развоју опште потрошње, а нарочито у вези са обезбеђењем стабилних прихода политичкотериторијалних јединица, и да ли се може ускоро очекивати предлог новог закона о буџетима?

2) Да ли Савезно извршно веће може да изнесе неке смернице у погледу решења буџетског финансирања?“

Одговор на ово питање гласи:

Крајем прошле године Савезно извршно веће ставило је у задатак савезном Државном секретаријату за послове финансија да предузме потребне мере у циљу детаљнијег проучавања проблема буџетског финансирања и да припреми одговарајуће материјале са предлозима за решење основних питања буџетског система, како би се у току 1959 године донео нови закон о буџетима.

Савезни Државни секретаријат за послове финансија организовао је овај рад на бази најшире сарадње са свим заинтересованим органима савезне управе, са државним секретаријатима за послове финансија народних република и са Сталном конференцијом градова.

Сложеност проблема система буџетског финансирања захтева темељита проучавања основних питања, а нарочито питања у вези са обезбеђењем стабилних прихода политичкотериторијалних јединица. С тим у вези, било је потребно, на бази већ постојеће евиденције, као и непосредним анализирањем проблема буџетске потрошње већег броја политичкотериторијалних јединица, нарочито општина, изучити основне односе у оквиру буџетске потрошње, у циљу изналажења најцелисходнијих решења за питања која су везана за проблем буџетских прихода политичкотериторијалних јединица.

Савезни Државни секретаријат за послове финансија већ приводи крају рад на изради одговарајућих материјала са предлозима за решавање основних питања буџетског финансирања, и тај ће материјал у најскорије време бити достављен надлежним органима на претресање.

Тек након дискусије о овим материјалима, односно тек после претресања предлога садржаних у материјалима које је припремио савезни Државни секретаријат за послове финансија, Савезно извршно веће биће у стању да утврди основне смернице буџетског финансирања и да их изнесе пред овај Дом.

Народни посланик Савезног већа друг Јосип Боснар поставио је следеће питање (чита):

„Како Савезно извршно веће гледа на увођење ванредног доприноса буџетима из личног дохотка? Да ли Савезно извршно веће сматра потребним да предузме какве мере ограничења?“

Одговор на ово питање гласи:

Према новој редакцији члана 13 Закона о доприносу буџетима из личног дохотка радника, овлашћен је општински народни одбор да може заводити ванредни допринос буџетима из личног дохотка привредне органи-

зације који има седиште на његовом подручју, и то само под овим условима:

1) ако су радници привредне организације остварили личне дохотке у висини преко 160% од минималних личних доходака;

2) ако је привредна организација средства чистог прихода расподелила на личне дохотке противно смерницама утврђеним савезним прописима и препорукама Већа произвођача; и

3) тек пошто Савезно извршно веће донесе посебне прописе о ванредном доприносу на основу овлашћења датог му чланом 13 закона.

Да ли код привредне организације постоје ти услови, утврђује се тек по одобрењу њеног завршног рачуна, јер се само на основу завршног рачуна може тачно утврдити како је привредна организација расподелила чист приход на личне дохотке и колике су личне дохотке остварили њени радници у односу на минималне личне дохотке.

Према изложеном, ванредни допринос за 1959 годину може се увести на основу завршних рачуна за ту годину. А пошто ће се завршни рачуни за 1959 годину одобрити тек почетком 1960 године, то ће се ванредни допринос за 1959 годину моћи завести тек у 1960 години.

Пошто општински народни одбори не могу унапред знати да ли ће имати право да за неку привредну организацију заведу ванредни допринос, све мере које би они сада предузимали у циљу завођења овог доприноса биле би беспредметне. Сем тога, Савезно извршно веће још није донело ближе прописе за извршење законских одредаба о ванредном доприносу, а док се не донесу ти прописи, не могу се примењивати поменуте законске одредбе.

Народни посланик Савезног већа Савезне народне скупштине Вујо Дивјак поставио је ово питање (чита):

„Како Савезно извршно веће гледа на увођење допунског доприноса из дохотка од стране појединих комуна?“

Одговор на ово питање гласи:

Док је код ванредног доприноса из личног дохотка одређено под којим се условима може увести овај допринос, дотле је код допунског доприноса та могућност остављена народним одборима општина без изричито прописаних услова.

Но, несумњиво је да се при завођењу овог доприноса мора водити рачуна о основним смерницама Савезног друштвеног плана за 1959 годину, чија је једна од основних поставки даље повећавање личног стандарда радних људи.

Ако се овим доприносом, као и другим видовима обавеза које уведе народни одбори, покаже да би се угрожавала поменута по-

ставка Савезног друштвеног плана, онда такав допринос не би требало увести, јер би био противан основним смерницама Савезног друштвеног плана.

Осим тога, веома је важно при увођењу допунског доприноса обезбедити што демократскији поступак и такав начин да се грађани упознају са сврхом и наменом овог доприноса, да то постане стварна одлука грађана.

Савезно извршно веће је на својој последњој седници разматрало питање локалних доприноса и донело закључак да надлежни органи управе прикупе потпуније податке и изврше потребне анализе овог питања. На једној од првих седница Савезно извршно веће ће разматрати ово питање, па ако се то покаже неопходним, Савезно извршно веће предузеће одговарајуће мере, уколико су у његовој надлежности, или ће такве мере бити предложене овом Дому ради њиховог доношења. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Чули сте одговор друга Минчева на постављена питања. Да ли другови Димитријевић, Боснар и Дивјак имају да поставе нека допунска питања или траже нека објашњења? (Не траже).

Молим претставника Савезног извршног већа друга Марјана Брецеља да одговори на питања народних посланика Јелене Стојановић, Ђорђа Гвозденовића и Веселина Милосављевића.

Претставник Савезног извршног већа Марјан Брецељ (Избори срез Копер, НР Словенија): Другови и другарице народни посланици, на постављено питање народних посланика Ђорђа Гвозденовића и Веселина Милосављевића, које се односи на пласман вина, дајем овај одговор:

Због веће овогодишње производње вина, због слабије реализације извоза и због несрећеног режима промета вина и ракије, дошло је ове године до извесних тешкоћа у пласману. Досад су предузете следеће мере:

савезној Дирекцији за исхрану дат је налог да откупи извесне количине вина, и то пре свега на оним подручјима где је проблем пласмана најтежи. Конкретно се откупљује вино у Далмацији и Србији;

одлучено је да се привредним организацијама, пре свега великим подрумима, који имају велике залихе вина, омогуће кредити са повлашћеном каматом од 1 отсто на целокупне залихе;

предузете су још неке конкретне мере за повећање промета вина и дестилата.

Због постојећих разлика у откупним и продајним ценама вина, због недовољно ригорозног пописа вина код произвођача, због недовољне контроле у промету, и коначно,

због високе стопе локалног пореза на промет, заостајала је домаћа потрошња вина преко трговинских и угоститељских организација.

Надлежни секретаријати Савезног извршног већа израдили су анализу читаве проблематике промета вина и ракије и пореског система, и предложиће ових дана конкретне мере Савезном извршном већу.

На постављено питање народних посланика Јелене Стојановић и Наде Кебрич у вези са конфекцијом, дајем овај одговор:

Давање регреса на готову конфекцију било би веома компликовано, јер се мора утврђивати колико се снижење цена тканина одражава на конфекцију, а оно је врло различито за разне врсте конфекције. Зато се већ приликом снижења цена памучних и свилених тканина приступило разради проблема конфекције, и то у целини. Став другарица народних посланика које су поставиле то питање, по нашем мишљењу, потпуно је правилан и оправдан.

Сада је разрађен предлог коморских организација и Државног секретаријата за полове робног промета у том смислу да се омогући индустрији конфекције што бржи развој, и то на тај начин што би се загарантовао рентабилитет производње, а исто тако и омогућило снижење цена њихових производа. За вигоњ-тканине дат је предлог да се снизи порез на промет. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Да ли другови који су поставили питање, траже неко допунско објашњење? (Не траже).

Молим претставника Савезног извршног већа друга Мому Марковића да одговори на питање народног посланика Љубице Мишић.

Претставник Савезног извршног већа Мома Марковић (Изборни срез Смедерево, НР Србија): Другарице и другови, народни посланик Савезног већа Љубица Мишић упутила је ово питање (чита):

„Познато је да је питање квалификованих кадрова у привредним организацијама веома значајно и да смо досад споро решавали овај проблем. Познато је такође да је Савезно извршно веће предузело неке мере.

Да ли би Савезно извршно веће могло да упозна Скупштину с тим шта предвиђа у даљем раду на бржем развијању система стручног оспособљавања кадрова за привреду, а нарочито у погледу обезбеђења материјалних средстава за реализацију тога плана?“

Одговор на ово питање гласи:

Као што је у постављеном питању констатовано, стање стручних кадрова у привреди није задовољавајуће. Квалификациона структура запослене радне снаге није ни издалека на одговарајућем нивоу. Преко 60 отсто запослених су неквалификовани и полуквалификовани радници. Постојећи капацитети

стручних школа годишње дају око 45.000 стручних кадрова, док се за исто време просечно укључи у привреду преко 120.000 нових радника.

Развој науке и технике иде непрекидно напред. Производни процес се стално мења. Уводе се нови уређаји, машине и алати. Због тога је потребно да се постојећа радна снага стално усавршава и прилагођава тим променама. Искључиво путем стручних школа овај се задатак не може решити. Чак и када би капацитети стручних школа били далеко већи, не би било ни технички нити економски оправдано да се сав кадар потребан за привреду, а нарочито индустрију, оспособљава искључиво путем редовног школовања.

Решење проблема обезбеђивања привреде новим стручним кадром и сталног усавршавања постојеће радне снаге не треба тражити само у развијању и повећању капацитета стручних школа, него и путем много ширег и свестранијег увођења одговарајућих облика ваншколског образовања стручних кадрова. Ови облици код нас досад нису били довољно развијени, а у низу других развијених земаља они претстављају врло значајан извор стручних кадрова за потребе привреде.

У циљу развијања и јачања облика ваншколског образовања стручних кадрова за потребе привреде, предузет је низ мера да би се разрадили и систематизовали разни облици ваншколског стручног образовања као део јединственог система стручног образовања и да би се за њихово даље развијање и јачање обезбедила законска основа.

У том циљу Секретаријат Савезног извршног већа за рад већ је образовао комисију стручњака из привреде, са универзитета, стручних школа и других установа које се баве стручним образовањем кадра у привреди, са задатком да изради основе за дискусију о концепцијама система стручног образовања кадрова у привреди. Према усвојеним концепцијама израдио би се нацрт закона о стручном оспособљавању кадрова у привреди, који би Савезно извршно веће предложило Савезној народној скупштини крајем ове године. Овај закон треба у начелу да регулише сва питања из области стручног образовања кадрова у привреди, а нарочито:

— квалификациону структуру занимања у привреди;

— на које се све начине може стицати одређена стручна спрема у занимањима у привреди и под којим условима;

— оспособљавање младих радника путем учења у привреди;

— признавање раније стечене стручне спреме.

Нарочита је пажња поклоњена организацији и раду на изради номенклатуре и описа занимања, изради профила стручних кадрова

и других елемената, као предуслова за утврђивање система стручног образовања кадрова у привреди. На овом послу, с обзиром на његов значај, у пуној мери су ангажоване и коморе, стручна удружења, синдикати, заинтересоване друштвене организације и политичке организације. Поред тога, при Секретаријату Савезног извршног већа за рад образована је једна комисија од претставника свих заинтересованих фактора у земљи, која се стара да се ови послови изврше у складу са потребама привреде за одређеним системом стручног образовања кадрова у привреди.

Потребе привреде за новом радном снагом и за усавршавањем постојећих кадрова толико су велике да се не би могло чекати да се сви потребни елементи припреме и сви прописи донесу, па да се тек онда приступи конкретном решавању постојећих проблема у вези са обезбеђењем привреде потребним стручним кадром. Зато је Секретаријат за рад предложио Савезном извршном већу низ практичних мера које иду за тим да се већ сада организованије и свестраније приступи решавању истакнутих проблема. Савезно извршно веће је на својој последњој седници разматрало ове предлоге и донело следеће начелне одлуке:

— да се приступи развијању, јачању и усавршавању оних облика ваншколског образовања стручних кадрова за привреду који потребама и могућностима привреде најбоље одговарају, а да се у том смислу евентуално припреме неопходни прописи;

— да се приступи оснивању и развијању мреже нових и усавршавању постојећих институција за рад на ваншколском образовању стручних кадрова;

— да се на овом послу што активније ангажују сви привредни, просветни и друштвени фактори, а нарочито привредне организације, које треба да постану основни носилац задатака из ове области;

— да се у ту сврху привредним организацијама ставе на располагање одговарајућа материјална средства.

У циљу спровођења ових одлука у живот, донета је Уредба о изменама и допунама Уредбе о фондовима за кадрове у привреди. Овом уредбом се 40% доприноса за кадрове у привреди уступа привредним организацијама, с тим да се ова средства могу утрошити искључиво за рад на образовању стручних кадрова.

Да би се расположива средства фондова за кадрове у 1959 години повећала и да би се уопште материјално-финансиска база за рад у овој области проширила. Савезно извршно веће је усвојило и овом Дому предложило да се у постојеће прописе унесу одговарајуће допуне и измене, и то:

— да се у Савезни друштвени план за 1959 годину унесе измена којом ће се укинути постојеће ограничење утрошка средстава фонда за кадрове, чиме се расположива средства повећавају за 40 отсто;

— да се у Закон о средствима привредних организација унесу допуне којима ће се омогућити да привредне организације могу новчани део основних средстава користити и за улагања у изградњу и опрему институција за стручно образовање кадрова, као и да могу машине, алат и другу опрему која им није неопходна, а која чини основна средства и средства заједничке потрошње, без накнаде преносити на институције за стручно образовање.

Одлуком да се привредним организацијама уступи 40% доприноса за кадрове њима се ставља на располагање износ од око 2.800 милиона динара. Овим се омогућује привредним организацијама да се свестраније и потпуније ангажују у раду на стручном образовању кадрова за потребе привреде. Очекује се да ће ова средства привредне организације корисно употребити решавањем најактуелнијих потреба стручног образовања и усавршавања кадрова, како би тиме што боље одговориле савременим захтевима производње.

У погледу ваншколског стручног образовања осећа се потреба да привредне организације развију организован рад на примени савремених метода стручног образовања кадрова. У том правцу потребно је да предузећа, удружена или самостално, прићу формирању центара за стручно образовање, у којима се стручно образовање изводи применом савремених метода и употребом одговарајућих програма и осталих савремених наставних средстава. У многим привредним организацијама се већ развијају овакве форме ваншколског стручног образовања кадрова. Оснивањем оваквих институција привредне организације ће, уз употребу својих, школских и осталих већ постојећих капацитета, правилно усмерити своје напоре за решавање проблема стручних кадрова. Такође се очекује од привредних организација да неће дозволити распарчавање добивених средстава и доприноса за кадрове, већ да ће удруживањем ових средстава у извођењу одговарајућих акција најцелисходније решавати своје потребе у стручним кадровима. Овде истичем значајну улогу коју би у том погледу имала да одиграју стручна удружења и коморе.

Да би привредне организације биле способне да развију одговарајуће облике стручног образовања, неодложно је потребно да прићу организовању и развијању кадровске службе, у чему такође могу одиграти значајну улогу стручна удружења и коморе. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Да ли народни посланик другарица Милић жели да постави какво потпитање? (Не жели).

На питање народног посланика Антуна Шишула одговориће претставник Савезног извршног већа друг Пеко Дапчевић.

Претставник Савезног извршног већа Пеко Дапчевић (НР Црна Гора): Народни посланик Вијећа произвођача Антун Шишул поставио је питање које гласи (чита):

„Познато је да је Савезно извршно веће образлагало Комисију са задатком да проучи питања радничког самоуправљања и организацију Југословенских железница. Да ли Савезно извршно веће може да нас упозна са резултатима рада ове комисије, односно са својим закључцима?“

Одговор на ово питање био би следећи:

Крајем 1953 године Савезно извршно вијеће донијело је Уредбу о организацији, пословању и управљању Југословенским железницама, која је ступила на снагу 1 јануара 1954 године. Овом уредбом уведено је радничко самоуправљање у Југословенским железницама, одређена је организација Југословенских железница, при чему се пошло од принципа да се радничко самоуправљање спроведе у таквим организационим формама које ће омогућити што шире учешће радних колектива у управљању.

Управни одбор Заједнице Југословенских железница пратио је и анализирао развој радничког самоуправљања у датим организационим облицима, као и пословање железница, и утврдио да радничко самоуправљање стиче афирмацију у Југословенским железницама, али и да испољава извјесне недостатке. На основу тога Управни одбор је, крајем 1958 године, поднио Савезном извршном вијећу елаборат о искуствима и проблемима организације, пословања и управљања Југословенским железницама и предложио да се изврши потребна реорганизација.

Савезно извршно вијеће образлагало је посебну комисију са задатком да, према досадашњем искуству, проучи проблеме радничког самоуправљања и организацију Југословенских железница, као и проблеме расподјеле дохотка, и да поднесе Савезном извршном вијећу одговарајуће предлоге.

Комисија је завршила рад на проучавању проблема радничког самоуправљања и организације Југословенских железница. Анализирајући проблеме, комисија је дошла до закључка да је пракса потврдила оправданост радничког самоуправљања у Југословенским железницама и да је оно дало низ позитивних резултата у пословању и извршавању задатака железница. Притом су уочени извјесни проблеми у досадашњем развоју радничког самоуправљања на жеље-

зници, који у овој фази траже адекватнија рјешења за даље развијање и јачање система радничког самоуправљања на железници као цјелини, а посебно у основним јединицама железничког саобраћаја, гдје се непосредно организује и извршава процес саобраћаја.

Комисија је, на основу извршених анализа, заузела ставове и дала предлоге за даљи развој радничког самоуправљања и организације Југословенских железница. Своје ставове и предлоге, обрађене у једном реферату, комисија је дала на дискусију органима радничког самоуправљања Југословенских железница, органима републичких извршних вијећа надлежним за саобраћај и синдикату.

Савезно извршно вијеће још није разматрало извјештај комисије. Тек на основу резултата дискусије комисија ће поднијети конкретне предлоге Савезном извршном вијећу, а по њиховом усвајању израдиће се предлог закона о Заједници Југословенских железница, који ће Савезно извршно вијеће поднијети Савезној народној скупштини. Овај закон треба донијети у смислу Закона о удруживању у привреди, који предвиђа да се питања организације, пословања и управљања Заједницом Југословенских железница регулишу посебним законом. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Да ли народни посланик Антун Шишул жели да постави допунско питање? (Не жели).

На питање народног посланика Стојана Бјелајца даће одговор претставник Савезног извршног већа друг Авдо Хумо.

Претставник Савезног извршног већа Авдо Хумо (Изборни срез Мостар, НР Босна и Херцеговина): Народни посланик Стојан Бјелајац поставио је питање када ће бити предузете конкретне мере предвиђене Савезним друштвеним планом за развитак неразвијених подручја.

Жалим што не могу конкретно и прецизно да одговорим на постављено питање, јер овај проблем задире у дугорочан склоп нашег привредног планирања. Међутим, могу да изјавим да је о читавом овом проблему дискутовано и да су израђени извесни нацрти и принципи система, како би се тај проблем што стабилније решио. Тај систем и принципи, о којима се данас дискутује у оквирима апарата Савезног извршног већа, у најскорије време биће поднесени Савезном извршном већу на разматрање. Тако ће овај проблем, који тражи једно стабилније решење читавог низа односа, као што је, на пример, учешће среза, републике, савеза у финансирању заосталих рејона, бити у најскорије време решен, и тај ће механизам почети још у току ове године да функционисаће.

Према томе, већ ове године моћи ћемо те проблеме за које се интересује друг Бјелајац почети да решавамо. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Да ли народни посланик Стојан Бјелајац тражи неко објашњење?

Стојан Бјелајац (Изборни срез Босански Нови, НР Босна и Херцеговина): Задовољан сам одговором.

Претседник Петар Стамболић: Молим претставника Савезног извршног већа друга Воја Биљановића да одговори на питање народног посланика Винка Хафнера.

Претставник Савезног извршног већа Воја Биљановић (НР Црна Гора): Народни посланик друг Винко Хафнер поставио је следеће питање (чита):

„Шта је Савезно извршно веће предузело у вези с одређивањем новог радног времена и завођењем осмочасовног радног времена за службенике у органима јавне управе?“

Послије дискусије друга Хафнера на једној од сједница Савезне народне скупштине, гдје је као актуелно поставио питање измјене радног времена службеника у органима управе, развила се жива дискусија, нарочито у синдикалним организацијама службеника, а и штампа је посветила пажњу том питању. Вршене су чак и неке анкете, које су имале доста узак карактер.

Још у току 1958 и ове године, Одбор Савезног извршног вијећа за организациона и управна питања и одговарајући секретаријати Савезног извршног вијећа разматрали су питање радног времена у склопу осталих питања унапређивања рада органа управе.

Послије извршених анализа, испитивања и консултовања, у којима је узео учешћа и велики број народних одбора, Савезно извршно вијеће је донијело закључке о основним начелима за организацију управе у народним одборима и за доношење прописа о организацији. Овим закључцима, поред осталих питања организације и рада органа управе у народним одборима, дотакнуто је и питање радног времена. Као једна алтернатива предвиђа се јединствено обавезно радно вријеме за све органе управе у народним одборима у времену од 8 до 12 часова. Секретаријат Савезног извршног вијећа за законодавство и организацију припрема нови законски пропис према коме се предвиђа да републичка извршна вијећа доносе опште прописе о радном времену у органима народних одбора. У оквиру тих општих прописа, радно вријеме би одређивали народни одбори. Одређивање обавезног радног времена за читаву територију Југославије проистиче из потреба свакодневног контакта народних одбора са ра-

зним организацијама и установама, као и републичким и савезним органима.

Преношење надлежности за одређивање осталог дијела радног времена на извршна вијећа република, односно народне одборе, резултира из низа елемената који су различити у разним дијеловима земље а од утицаја су за одређивање почетка и завршетка радног времена. Досадашња анализа овог питања показала је низ проблема који су уско повезани са радом и животом службеника. Климатски услови за рад у нашој земљи су врло различити и свакако би се штетно одразило завођење истог радног времена у планинским областима и областима гдје су, на примјер, лјетње температуре веома високе. На одређивање радног времена утиче низ фактора: постојећа организација локалног саобраћаја, трговине и угоститељства, породични живот и потребе запослене жене, забавни живот, као и питање учешћа службеника у друштвено-политичком животу и осталим манифестацијама које у слободном времену ангажују све радне људе наше земље, па и службенике. О свим овим питањима још увијек се дискутује и она ће, као што сам већ рекао, бити регулисана новим прописом који је у припреми.

Закључци Савезног извршног вијећа нарочиту пажњу поклањају раду оних служби у органима управе које имају директан контакт са странкама. Радно вријеме тих служби треба обавезно прилагодити потребама грађана и привредних организација. Тако се одређује, на примјер, да пријемна канцеларија, архива, пријавно-одјавна служба, матичарска служба и др. раде перманентно са странкама кроз читаво радно вријеме, а гдје је то нужно, да се одређују и дежурства ван радног времена. Исто тако, странкама треба омогућити да се и писмено обраћају и добијају одговоре, разна увјерења и сл.

Други дио питања друга Хафнера односи се истовремено и на његов приједлог да се седмочасовно радно вријеме службеника повећа на осмочасовно.

Ово питање засад није разматрано. Разлози за то леже, на првом мјесту, у чињеници да је анализа рада органа јавних служби, нарочито код народних одбора, показала да као први проблем треба истаћи и рјешавати питање пуног запослења службеника, како би се обезбиједило економично пословање органа јавних служби у оквиру седмочасовног радног времена. Не мањи је проблем и предузимање мјера за стручно оспособљавање наше управе, како би она била у могућности да брзо и ефикасно врши своје задатке, да благовремено рјешава захтјеве странака, привредних организација, установа и друштвених организација. Закључци Савезног извршног вијећа свестрано

обухватају сва ова и низ других организационих основних принципа на којима треба да се базира рад органа управе у народним одборима. Спровођењем у живот закључака Савезног извршног вијећа, отклониће се низ недостатака у раду органа управе, па и многи проблеми који су искрсли у вези са радним временом.

Потребно је да напоменем да питање изучавања радног времена и даље остаје актуелно и зато је новоосновани Завод за јавну управу унио у свој план рада и научну обраду правилног искоришћавања радног времена. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Да ли друг Хафнер жели да постави каква питања? (Не жели).

Претставник Савезног извршног већа друг Киро Глигоров одговориће на питање које је поставио народни посланик Милан Томашко.

Претставник Савезног извршног већа Киро Глигоров (Изборни срез Штип, НР Македонија): Народни посланик друг Милан Томашко поставио је питање о проширивању повластица у погледу уступања доприноса из дохотка и нижих каматних стопа на основна и обртна средства и на погоне са самосталним обрачуном у оквиру предузећа чија је основна делатност таква да то предузеће не може уживати ове повластице.

У одлукама у којима су ове повластице предвиђене пошло се од становишта да основна делатност у предузећу која претеже по свом учешћу у укупном производу предузећа, одлучује о томе којој грани делатности предузеће припада и какве повластице може уживати. Ако су економски услови пословања повољни за ту делатност, онда је нормална претпоставка да и предузеће у целини може успешно пословати.

Разне помоћне, споредне и допунске делатности не могу се издвојити и посебно посматрати, чак и када се за такве делатности установи погон са самосталним обрачуном, јер је преваљивање трошкова са погона на погон у оквиру једног предузећа могућна ствар, а често предузеће и није у стању да врши разграничење трошкова сем по одређеној конвенцији или кључу.

Посебан обрачун са заједницом по погонима, до чега би проширивање поменутих повластица довело, компликовао би обрачун предузећа са друштвом и захтевао би већу контролу над радом предузећа, а користи од таквог начина обрачуна не би биле толике да могу оправдати компликованији поступак.

Сем тога, у одређеним, не ретким случајевима, ове повластице би требало признавати, на бази обрачуна по погонима, и оним привредним организацијама које имају веома знатан доходак и високу акумулацију, и то

само зато што имају неку додатну делатност која ужива извесне повластице од заједнице.

Пошто се поједине делатности и привредне организације не поклапају, већ у оквиру једне организације може бити више делатности, мора се увек поћи од једне конвенције да би се утврдило којој делатности поједино предузеће припада. У важећим прописима је заступљен принцип претежне делатности.

У наредним годинама требало би постепено ићи линијом сужавања повластица, упоредо са сређивањем услова пословања у појединим делатностима, што не искључује да се у међувремену употребе и прецизнији критеријуми за диференцирано третирање појединих делатности. У том смислу сустије које је дао народни посланик друг Томашко биће размотрене у вези са друштвеним планом за наредну годину и са изменама и допунама прописа о расподели дохотка привредних организација. (Аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Чули смо одговор друга Кира Глигорова на питање народног посланика Милана Томашка. Да ли је друг Томашко задовољан датим одговором? (Милан Томашко: Јесам).

Одређујем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник Петар Стамболић: Прелазимо на прву тачку дневног реда: Експозе претставника Савезног извршног већа другарице Лидије Шентјурц о Предлогу општег закона о станбеним заједницама и осталих закона из станбене области.

Дајем реч другарици Лидији Шентјурц.

Претставник Савезног извршног већа Лидија Шентјурц (Изборни срез Трбовље, НР Словенија): Другарице и другови народни посланици, станбено питање, које се у периодима брзе индустријализације у свакој земљи закономерно заоштравало, претставља тежак и сложен проблем и нашег садашњег развитка. Зато је, поред Савезног извршног већа и његових органа, као и низа друштвених организација, о питањима из станбене области у последњих неколико година више пута расправљао и овај Дом.

Тако је, фебруара 1957 године, Савезно извршно веће поднело Савезној народној скупштини детаљан извештај о стању и проблемима из станбене области и она је тада донела Резолуцију о основним принципима станбеног законодавства. Овом резолуцијом постављене су основне смернице за даљу разраду система станбених односа и станбене привреде у нашој земљи, а Савезно извршно веће добило је задатак да изради и поднесе

Скупштини предлоге одговарајућих законских прописа о којима је данас реч.

Крајем исте године Савезна народна скупштина је разматрала и економска питања станбене и комуналне изградње, у оквиру дискусије о Перспективном плану привредног развоја 1957—1961 године. У самом Перспективном плану, а нарочито у резолуцијама о општој и личној потрошњи, које су том приликом донете, Скупштина је поставила опште принципе метода финансирања станбене и комуналне изградње и потрошње.

Најзад, крајем 1958 године, Савезна народна скупштина је размотрила и донела Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, којим су, у духу поменуте резолуције, регулисани основни својински односи у области становања.

Дозволите да вас потсетим да је поменута Резолуција о основним принципима станбеног законодавства поставила следеће задатке и дала ове основне смернице:

- да треба даље усавршавати систем друштвеног управљања станбеним зградама;

- да друштвено-организациона основица за решавање питања из области комуналне и социјалне политике и непосредне помоћи радној породици треба да постане самоуправна станбена заједница насеља;

- да грађанима треба законом обезбедити станарско право, које у себи садржи право на коришћење стана, на располагање станбеним просторијама, као и право учешћа у друштвеном управљању станбеним зградама;

- да треба, признавањем права инвеститорима да располажу становима које су они подигли, оснивањем станбених задруга, увођењем институције етажне својине и одговарајућом кредитном политиком, потстрекавати иницијативу за грађење станова;

- да савременим урбанистичким пројектима треба обезбедити одговарајуће земљиште за станбену изградњу;

- да треба даље јачати и развијати систем управљања, коришћења и контроле наменске употребе фондова за станбену изградњу;

- да треба обезбедити отплаћивање анuitета општим друштвеним средствима, уколико се то не може постићи подизањем стана на њен економски ниво без погоршавања стандарда радних људи;

- да треба законски утврдити одговарајуће друштвене односе и права грађана, како би они били основа за даље развијање социјалистичких друштвених односа у овој области и за развијање свестране иницијативе за станбену изградњу;

- да треба регулисати друштвене проблеме који произилазе из личне својине на становима и породичним станбеним зградама;

— да је неопходно разрадити принципе дугорочног програма станбено-комуналне изградње.

Поступајући према смерницама ових аката Савезне народне скупштине, Савезно извршно веће је, уз најшире учешће заинтересованих друштвених организација — међу којима треба посебно истаћи Сталну конференцију градова — као и најшире јавности, израдило предлоге следећих закона из станбене области, који се подносе на решавање Савезној народној скупштини: Општер закона о станбеним заједницама, Закона о станбеним односима, Закона о пословним зградама и просторијама, Закона о својини на деловима зграда и Закона о станбеним зградама.

Доношење ових закона допринеће даљој разради и употпуњавању система станбених односа и станбене привреде у нашој земљи, сагласно нашем друштвено-политичком и економском развоју. Да би се тај систем до краја заокружио, потребне су и извесне измене и допуне прописа о финансирању станбене изградње, које Савезно извршно веће такође припрема. О томе ћу касније нешто више рећи.

Имајући у виду чињеницу да је Савезна народна скупштина већ разматрала како правне, тако и економске проблеме из области становања, ја овога пута не бих улазила у комплексну анализу узрока оскудице у становима, нити мера и резултата који су досад постигнути на пољу станбене изградње, већ бих се само задржала на неким основним карактеристикама предложених закона и на мерама и задацима који из њих произилазе.

С тим у вези, хоћу нарочито да подвучем потребу политике мобилизације свих заинтересованих органа и организација, као и најширих кругова грађана, при доношењу и спровођењу предвиђених мера у станбеној области. То је потребно због великог значаја који субјективни фактори имају у решавању ових питања, а и због тога што предложени систем и мере претстављају наглашен заокрет од преосталих административних метода управљања ка далеко ширем активирању самих грађана, који ће, кроз разне облике друштвеног самоуправљања, још непосредније одлучивати о свим питањима из области становања. Нема сумње да ће наши радни људи искористити нове могућности које им ови закони пружају и да ће својим залагањем допринети да се станбено питање брже и потпуније решава, колико год нам то објективни материјални услови буду дозвољавали.

Не улазећи у појединости, о којима је било више речи у одборима Скупштине приликом претреса предложених закона, ја ћу се осврнути само на нека најважнија друштвена и правна питања која се регулишу

овим законима, као што су — станбене заједнице, друштвено управљање станбеним зградама, станарско право, право давања станова на коришћење, управљање зградама у грађанској својини, управљање пословним зградама и просторијама и својина на деловима зграда.

Усвајањем Општег закона о станбеним заједницама Савезна народна скупштина даће законски оквир развоју једног новог организма, који у нашем комуналном систему постаје најзначајнији облик самоуправљања грађана на пољу унапређивања комуналних и социјалних делатности и задовољавања свакодневних животних потреба радних људи и породица.

Станбене заједнице су никле као нужна и логична последица развоја система самоуправљања грађана у свим областима живота. Комуна се показала преширока да би у њеним органима могла да дође до изражаја свакодневна иницијатива грађана на унапређивању домаћинства, бризи за децу, сређивању станбених односа и уређивању насеља и у низу других питања значајних за подизање њиховог животног стандарда.

Дозволите ми, другови народни посланици, да се са неколико речи осврнем на нека шира питања, чијем решењу ће у једном дужем процесу свога развоја допринети и станбене заједнице.

Подруштвљавање домаћинства и преношење многих функција породице на друштво, неминован је историски процес који прати развој производних снага и који се одвија, брже или спорије, организовано или стихиски, у свим индустријским развијеним земљама.

Једним делом, подруштвљавање домаћинства спроводи се већ и самим општим привредним развојем. Електрификација, комунална изградња, развијање производње робе за широку потрошњу, итд., олакшавају и смањују послове у домаћинству, а опште мере, као што су школовање, социјално осигурање, здравствена и социјална заштита, значе преузимање од стране друштва неких ранијих функција породице.

Али, све ово није довољно да реши супротности између услова живота у заосталом индивидуалном домаћинству и све веће тежње за укључивањем чланова породице у економски и друштвени живот; још мање да одговори комплексним задацима подизања и васпитања деце у условима брзе индустријализације и урбанизације и сталног пораста броја запослених жена-мајки, нити да обезбеди непосредну друштвену бригу за сваку породицу и сваког њеног члана када се нађе у невољи. Немогућно је то постићи само развојем производње и развијањем разних јавних служби у оквиру комуне. Паралелно са овим значајно је и развијање најразновр-

снијих социјалних и комуналних делатности, друштвене исхране, итд., у облику сервиса, служби или установа о којима ће се непосредно старати сами грађани на подручју свога становања. Станбена заједница може, дакле, организовањем сервиса за послове који су се досад претежно још обављали унутар породичног домаћинства, да допринесе ослобађању породице од оних послова који у индустријски развијеној земљи постају објективно друштвено непродуктивни. За друштво у целини, а и за породицу, рационално је, на пример, да се у сервисима, а не у индивидуалном домаћинству, користе већи технички апарати које наша индустрија може већ да производи.

Станбена заједница моћи ће да организује и разне сервисе за помоћ кућним саветима и грађанима у одржавању зграда и станова и стручну правну и књиговодствену помоћ у управљању зградама и фондовима. Недостатак ових услуга досад је задавао доста тешкоћа кућним саветима. Пред перспективом јачања фондова зграда и постепеног преласка на економске односе у области становања, у којима станбена зграда треба да добије важно место, развијање мреже сервиса за помоћ кућним саветима намеће се као нужен предуслов за даље сређивање наше станбене привреде и успешан развој система друштвеног управљања у станбеној области.

Хтела бих посебно да истакнем да је законом предвиђено да станбена заједница координира рад савета потрошача и да, уз овлашћење општине, може вршити и функцију савета потрошача, нарочито за трговину животним намирницама.

У подизању и васпитању деце очекујемо да ће станбена заједница донети квалитативно нове облике. Школа, деčји вртићи, паркове или централне установе за забаву деце, не задовољавају у потпуности потребу деце нити потребе породице. У близини њихових кућа, деца треба створити услове да заједно живе и расту у установама блиским породици, око којих ће се окупљати и родитељи, и омладина, и старији људи.

У таквом колективу као што је станбена заједница, довољно широког да има своју материјалну базу, и довољно малог да би се могло прићи свакој породици, омогућена је и непосредна брига за сваког човека коме је потребна посебна помоћ, а коју никада не могу да пруже у пуној мери само организоване јавне службе комуне.

Службе и установе које организује станбена заједница, замењују послове који су се досад претежно обављали унутар породичног домаћинства. Зато ће и њен развој зависити од заинтересованости грађана, од њиховог залагања у раду, од величине њихових личних доходака. Оне ће се развијати брже тамо где

је већа продуктивност рада, где је већи број запослених. Нарочито ће њихов развој бити бржи тамо где има већи број запослених жена, и то не само због тога што су запослене жене највише заинтересоване за развој станбених заједница и што је и друштво обавезно да најпре њима помогне, него и што су приходи породице овде релативно већи. Са своје стране, службе које ће развијати станбена заједница и олакшице које оне могу да пружи, потстицаће тежњу за већим приходима и посредно утицати на подизање продуктивности рада.

Развијање услужних делатности уопште, а посебно у оквиру станбене заједнице, отвара нова радна места за запошљавање оне радне снаге која ће се појављивати упоредо са повећавањем продуктивности рада и рационалном организацијом производње. Колико је развој ових услужних делатности код нас заостао у поређењу са развијенијим земљама, може да покаже податак да се код нас такозваним терцијарним делатностима бави свега око 18% од укупног активног становништва, док у развијеним земљама тај процент иде на 30—40%, па чак и на 50%. Међутим, узмели се у обзир да ми имамо знатне резерве у недовољно запосленом активном становништву — чак и у градовима, а да се и не говори о селима — онда се може са сигурношћу очекивати да, са порастом продуктивности рада и организованом, свесном акцијом у овом правцу, ове услужне делатности могу доживети веома брз и снажан развитак у нашој земљи.

Развоју станбених заједница треба да допринесу, поред самих заинтересованих грађана, и привредне организације и комуне, јер се брига за човека не одвија само на његовом радном месту, нити су довољне, као што сам истакла, опште мере за подизање друштвеног стандарда. Комуна, као носилац политике побољшавања животних услова грађана, мора бити заинтересована за рад станбених заједница, које на свом ужем подручју остварују ту политику. Станбене заједнице треба посматрати као део комуналног система, а задатак је комуне да ствара услове за њихов развој, да организује потребну стручну помоћ и да свесним снагама усмерава тежње грађана.

Законски предлог указује и на могућност да се делатност за подизање друштвеног стандарда, комуналне и социјалне службе и сервиси за помоћ породици, оснивају и на сеоским подручјима. У том случају функцију станбене заједнице преузимају месни одбори.

Станбене заједнице тек стичу своја прва искуства. Али, већ ова почетна искуства показују да у њима могу доћи до изражаја потребе и жеље грађана, њихова иницијатива и залагање да, у заједници са комуном и при-

вредним организацијама, уједињеним напорима и по заједничком програму, остварују, корак по корак, боље и културније услове свога живота. Основни задатак овог законског предлога је у томе да створи што повољније услове за даљи развој станбених заједница.

Кућни савети као органи друштвеног управљања станбеним зградама, формиран су пре више од пет година, кад смо и у другим областима друштвеног живота почели преносити функције управљања на друштвене органе. Међутим, кућни савети су по свом настанку и развитку претстављали унеколико специфичан облик друштвеног управљања. Тако, на пример, они нису били формиран само у зградама које су биле у друштвеној својини, већ и у најамним зградама које су биле у грађанској својини. Они се, дакле, нису појавили само као инструмент против бирократских тенденција у области управљања станбеним фондом, већ и као средство за ограничавање приватне својине и сузбијање експлоатације станара.

Народна власт је, у условима послератне станбене кризе, успела радикално да спречи шпекулацију становима и експлоатацију на основу станбене својине. Расподелу станова преузели су народни одбори, право давања откупа станару било је ограничено, а станарине су биле утврђене на половину износа из 1939 године. На тај начин станарима је пружена неопходна заштита.

Због недостатка ремонтних и услужних предузећа, због пораста цена грађевинским услугама и све слабијег интересовања власника најамних зграда за одржавање зграда, стање постојећег станбеног фонда се, међутим, све више погоршавало. У таквим условима несрећене станбене привреде и административних метода управљања станбеним фондом, јављају се кућни савети као органи који су непосредно заинтересовани за боље одржавање станбеног фонда, без обзира у чијој су својини станбене зграде. Те су прелазне мере коначно довеле до национализације најамних зграда и грађевинског земљишта.

Друштвено управљање је престало да врши улогу ограничавања приватне својине у области станбене привреде. Кућни савети се сада појављују као нормалан облик управљања друштвеном својином, у складу с начелима наше социјалистичке демократије. Законом о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта јасно је разграничено шта од станбеног фонда прелази у друштвену својину, а шта остаје у грађанској својини. Истовремено, одређене су границе у којима се може стичати станбена својина. Предлог закона о станбеним односима и остали законски предлози чврсто се ослањају на

те нове поставке о својинским односима и даље их разрађују.

Иако Закон о национализацији није битно проширио обим друштвеног управљања станбеним фондом, пошто су најамне станбене зграде које су сад национализоване већ биле укључене у друштвено управљање крајем 1953 године, успостављање склада између својинских односа и социјалистичког система друштвеног управљања омогућиће бржи развој и боље привређивање станбеним фондом.

Петогодишње искуство из рада кућних савета показало је велике предности система друштвеног управљања станбеним фондом, али су се у пракси испојиле и неке слабости, тако да је тај систем потребно даље усавршавати и развијати.

Један од разлога ових слабости састојао се у томе што сам систем друштвеног управљања није био до краја разрађен, пошто нису били донети сви предвиђени републички и локални прописи. На ово треба указати нарочито зато што и предложени закони садрже бројна овлашћења за доношење прописа од стране републичких и општинских органа, који су неопходни за правилну организацију и функционисање система друштвеног управљања станбеним фондом.

Полазећи од искустава стечених у протеклом периоду, а у складу са скупштинском резолуцијом, Предлог закона о станбеним односима и други предложени закони садрже низ мера којима је сврха даље учвршћивање система друштвеног управљања и развијање нових облика социјалистичких друштвених односа у управљању и коришћењу станбеног фонда. Управљање се у највећој мери приближава непосредним корисницима. Знатно се проширују надлежности и одговорности кућних савета. Досадашње станбене управе се укидају, док се станбене заједнице не постављају према кућним саветима као неки надређени орган, већ као нови друштвени орган који ће кућним саветима, преко својих сервиса, помагати у обављању разних послова. Вршење општег надзора у погледу законитости рада кућних савета пренето је непосредно на станбене органе општина.

Станбена зграда у друштвеној својини има, према предлогу закона, својство правног лица и носилац је друштвеног управљања, а органи друштвеног управљања су скуп станара и кућни савет. Скуп станара сачињавају сви пунолетни станари, а то значи не само закупци станова, као што је било досад, него и сви потстанари и корисници пословних просторија. Скуп станара бира и опозива чланове кућног савета, суделује при доношењу важнијих одлука и обавезно одобрава предрачуне прихода и расхода зграде. Кућни савет је извршни орган који дела у име скупа ста-

нара и заступа зграду као правно лице у свим односима.

Нема сумње да ће институција скупа станара омогућити да се најшире масе грађана укључе у друштвено управљање, васпитавајући се за нове социјалистичке форме живота.

Да би се обезбедило несметано коришћење стана, као једног од основних услова репродукције радне способности и живота породице, Предлогом закона о станбеним односима одређује се и садржај институције станарског права. Станарско право у себи садржи право на трајно и несметано коришћење стана и право на учешће у управљању станбеном зградом под јединим условом: да носилац тога права уредно извршава своје обавезе према заједници које проистичу из коришћења стана.

Носилац станарског права је лице које је закључило уговор о коришћењу стана, односно сопственик који станује у својој згради или стану. Брачни другови, ако нису друкчије уговорили, заједнички су носиоци станарског права. Без дозволе носиоца станарског права нико се не може уселити у његов стан, а он може из оправданих разлога отказати коришћење тог стана сваком кориснику, осим својој малолетној деци и брачном другу. Станарско право може престати само у случајевима и на начин који су предвиђени законом. Кад станарско право престаје из узрока који се не могу приписати у кривицу носиоцу станарског права, нити члановима његовог домаћинства, онда они не смеју бити принудно исељени пре него што им се обезбеди усељење у други, одговарајући стан.

Извесно ограничење станарског права предвиђено је само изузетно, у случају кад је стан добивен на основу радног односа. Међутим, ни таквом носиоцу станарског права не може се стан отказати ако радни однос није престао његовом кривицом или вољом, или ако је стан користио више од 10 година. Ако радни однос престане смрћу, носилац права давања стана на коришћење у начелу не може отказати стан породици. Само изузетно, ако је у питању стан који је због близине радног места потребан за друго лице запослено код тог предузећа, може се дати отказ, али се пре исељења мора обезбедити одговарајући други стан.

Извесно ограничење станарског права претстављају и права која се признају сопственику. Тако сопственик има право да стан који користи замени за стан у својој згради, под условом да станови који се на тај начин замењују одговарају један другоме. Он може дати отказ кориснику стана и у случају ако је стан потребан његовој деци или родитељима. Међутим, у породичним станбеним зградама и етажним становима у грађанској

својини власник стана је и носилац права давања стана на коришћење, са ограничењем да народни одбори, због тешких станбених прилика, то право могу ускратити, али и то само у старим зградама.

Станарско право садржи и право располагања станбеним простором. То значи да носилац станарског права може део свог станбеног простора да да на коришћење потстанару и да уговором заснује са њиме потстанарски однос. Овом односу, као важном облику станбених односа у садашњим условима, посвећена је у Предлогу закона о станбеним односима нарочита пажња. У принципу, потстанарски однос је често уговорни однос и као такав може се отказати и без навођења посебних разлога. Међутим, у прелазном режиму предвиђено је, ради заштите затечених потстанара, да се отказ у одређеним случајевима може дати само под условима који су предвиђени за носиоца станарског права. Осим тога, закон регулише и заштиту потстанара од експлоатације. Народни одбори општина треба да донесу прописе о висини накнаде коју потстанар плаћа носиоцу станарског права.

Већи број потстанара од прописаног може се држати само на основу дозволе станбеног органа. У том случају сматра се да је то пословна делатност, па се за то плаћа порез и повишена станарина. Детаљне прописе о томе доносили би такође општински народни одбори, према приликама на своме терену.

Сустанарство се предвиђа само као прелазни режим. Затеченим сустанарима признаје се станарско право у просторијама које користе. Нови сустанарски односи, међутим, не могу се заснивати, а постојећи би се постепено ликвидирали проширивањем оних сустанара који остану у стану. У међувремену сустанарима се обезбеђује правна ситуација коју су и досад уживали, са свим атрибутима које садржи станарско право.

Посебно решење предвиђено је за случај развода брака, али такође у правцу ликвидације сустанарских односа. Развод брака претставља један од најтежих видова сустанарства и значи, ако се друкчије не реши, и трајни извор сустанарства. Зато се, за случај развода брака, препушта најпре самим брачним друговима да се споразумеју. Ако они не постигну споразум, посебна арбитража одлучује ко ће од њих остати у стану као носилац станарског права, док је други брачни друг дужан напустити дотадашњи заједнички стан чим му се обезбеди нужни смештај.

Решавање спорова између носиоца станарског права и чланова породичног домаћинства у погледу коришћења стана, уопште је дато у надлежност арбитражних комисија при станбеном органу општине, јер у тим

односима има врло много социјалних елемената, које ће лакше решавати те комисије неголи судови.

Право давања станова и пословних просторија на коришћење признаје се ономе ко да средства за изградњу нове зграде из својих фондова. У том погледу се као нове зграде сматрају све оне које су саграђене после 15 маја 1945 године. Право давања на коришћење даје се инвеститорима у принципу и у погледу оног станбеног простора који се испразни пресељењем дотадашњих носилаца станарског права у нове зграде. У новим, пак, зградама то право је трајно, и носилац права давања станова на коришћење има то право и кад се такав стан касније испразни. Значај овог института не лежи само у томе што он претставља основни стимуланс за станбену изградњу, већ и у томе што истовремено сужава административну дистрибуцију станбеног простора, са свим њеним негативним појавама које је прате. На тај начин расподела се приближава самим трудбеницима у радним колективима који подижу нове станбене зграде. Расподела станова у старим зградама у принципу остаје у надлежности станбеног органа општине. Јавност расподеле, и друге мере које се предвиђају, омогућују контролу расподеле од стране заинтересованих радних колектива односно грађана.

Управљање породичним зградама у грађанској својини препушта се њиховим сопственицима. Кад у тим зградама станују сами сопственици, онда ту нема озбиљнијих проблема. У случају, пак, да у њима има станара, сопственици су, хтели не хтели, упућени на договор са њима у погледу вршења оправки и одржавања зграде. За случај да сопственици неће да одржавају зграду, предвиђено је да корисник оваквог стана може сам извршити оправке на терет станарине. Предвиђене су и друге нужне мере за одржавање ових зграда, али није уведен систем фондова и слично, јер то не би одговарало оваквим малим зградама.

Пословним зградама и просторијама управљају организације које их користе. И овде је учвршћен положај инвеститора тиме што му је дато право давања пословних просторија на коришћење. У случају ако пословна зграда има више корисника, заинтересоване организације одређују једну која ће у име свих управљати зградом, или образују управу зграде као заједнички орган.

Предлог закона задржава начело да се закуп пословних просторија заснива слободним споразумом странака. Међутим, с обзиром да још увек нема довољно пословних просторија, а да би се локалним органима омогућило да обезбеде локале, нарочито за социјалне, здравствене, културне, просветне, комуналне и сличне службе и за рад дру-

штвених органа и организација, дато им је овлашћење да својим прописом могу поједине пословне просторије наменити само за одређену врсту пословне делатности.

У погледу закућине за пословне просторије, предвиђено је да се она утврђује слободном погодбом странака. То омогућава нормално враћање средстава уложених у изградњу пословних просторија које се издају у закуп. Народни одбор општине може прописати да се део закупнине одваја у фонд за кредитирање станбене изградње.

Већ у Закону о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта јасно је изражен став да стицање својине у станбеној области, ради коришћења стана за сопствене потребе, не само да није у супротности са начелима изградње социјалистичких друштвених односа, него и да, под одређеним условима, треба да буде помоћно, нарочито кад је реч о етажној својини. Такав став усвојен је и у овим законским предлозима. Он се заснива на схватању да је стан средство потрошње и да као такав може бити и предмет личне својине, као што је то случај и код других средстава потрошње.

Предлог закона о својини на деловима зграда омогућава регулисање новонасталих својинских односа у старим зградама, као и у вишестанбеним зградама које буду градили грађани удружени у задруге заједно са другим друштвеним инвеститорима. Сопственици станова имају трајно право коришћења и оних делова зграда који служе згради као целини. Они имају право да учествују у управљању таквом зградом заједно са стана-рима и у случају кад не станују у тој згради. Сопственик стана може свој стан отуђити и носилац је права давања свог стана на коришћење. Склапајући уговор о коришћењу стана, он може уговорити да се, у случају да стан буде потребан њему или његовој породици, усељење има извршити и без обезбеђења нужног смештаја за дотадашњег корисника стана.

Предлог закона о својини на деловима зграда нема, међутим, само ту сврху да омогући регулисање правних односа који проистичу из мешовите и уопште заједничке својине на зградама, него треба да одигра и важну улогу као инструмент станбене политике и изградње, као инструмент стимулације за удруживање средстава у циљу изградње више станбених зграда, што има велике економске и друштвене предности.

Сада бих се задржала на неким питањима економских односа у станбеном газдинству.

Ујесен 1957 године, приликом доношења Перспективног плана привредног развоја 1957—1961 године, Савезна народна скупштина је разматрала економске проблеме

станбеног газдинства и поставила дугорочне задатке које у овој области треба остварити.

Ја се стога не бих враћала на анализе које су дате том приликом, већ бих се ограничила само на неке резултате који су у извршавању Перспективног плана досад постигнути, као и на даље задатке који се пред нас постављају.

Као што је познато, Перспективним планом одређен је програм станбене изградње у градским и индустријским центрима од око 200.000 станова, или у просеку око 40.000 станова годишње.

Захваљујући знатно јачој материјалној бази, створеној индустријским и општим привредним развојем наше земље, као и залагању свих заинтересованих фактора, а пре свега комуна, за прве две године извршења Перспективног плана постигнуто је, у поређењу са ранијим годинама, осетно повећање обима станбене изградње. Тако је број довршених станова износио последњих година:

	1955	1956	1957	1958*)
Друштвени сектор	12.907	14.375	18.095	око 21.000
Приватан сектор у градовима	4.699	5.575	6.894	„ 8.000
Укупно	17.606	19.950	24.989	око 29.000
(Индекс)		(100)	(125)	(145)
Недовршени станови друштвеног сектора	21.200	19.600	32.200	око 35.000

Ипак, и овако велико повећање броја довршених станова још увек не задовољава потребе. Зато се пред нас поставља, као основни задатак у наредним годинама, још брже повећавање обима станбене изградње.

Перспективни план није поставио само задатак повећања обима станбене изградње, већ и снижења просечне цене по изграђеном стану. Друштвена улагања у станбену изградњу, међутим, повећавала су се последњих година брже од пораста броја довршених станова (у милијардама динара, у текућим ценама):

	1955	1956	1957	1958
Фондови за станбену изградњу	6,6	21,8	44,9	48,4
Остала друштвена средства (са ЈНА)	34,7	27,0	27,0	38,1
Укупна друштвена средства	41,3	48,8	71,0	86,5

Ако се узме у обзир и велики пораст броја започетих а недовршених станова, онда се види да су просечне цене по стану током 1957 године и 1958 године мање-више остале на истом нивоу као и 1956 године. То значи да је

*) За 1958 годину привремени подаци, односно процена.

поскупљење грађевинског материјала и грађевинских услуга апсорбовало почетне успехе који су постигнути у погледу грађења скромнијих и јевтинијих станова. Таква наскретања не могу задовољити јер је било потребно не само одржати досадашњи просечан ниво цена, већ постићи појевтињење до нивоа који је планиран у Перспективном плану.

Овај задатак смањења просечних трошкова станбене изградње може се остварити ако се енергичније мобилишу значајне резерве које још постоје, пре свега путем унапређивања грађевинске производње у свим њеним фазама, али и даљим усавршавањем система финансирања станбене изградње. Овом задатку може битно да допринесе још доследнији заокрет ка изградњи скромнијих станова. Акција у том правцу већ је започета током 1958 године и она ће још више доћи до изражаја у 1959 и наредним годинама.

Извесне тешкоће и слабости, које ометају ефикасније и правилније решавање станбеног проблема, потичу несумњиво и из садашњег система финансирања станбене изградње. Ми смо путем фондова за станбену изградњу, који се образују из доприноса и из личних доходака радника и службеника, поставили снажну и стабилну основу за финансирање станбене изградње, али у протеклом периоду читав систем финансирања нисмо до краја разрадили, а нека важна питања остала су нерешена или су се решења показала слабијим.

Ми, очигледно, упркос улагања знатних средстава, још увек не градим доволно станова да бисмо могли уклонити већ постојећу оскудицу у становима и задовољити истовремено нове, све веће потребе, а садашњи систем финансирања станбене изградње не доприноси довољно ефикасно бржем решавању ових проблема. Он не мобилише доволно ефикасно допунска средства за станбену изградњу и не доприноси појевтињењу те изградње, нити довољно побуђује материјални интерес непосредних корисника станова да та изградња буде рационална и економична. У расподели средстава фондова за станбену изградњу, као и уопште у управљању станбеним фондом, ми још увек имамо доста административних елемената. Зајмови се дају приоритетно појединим инвеститорима, без обзира на њихов сопствени улог. Нарочито ваља истаћи да се запоставља изградња станова у личној својини радника, чак и кад су они вољни да дају исти сопствени допринос као и други инвеститори. Тако је, на пример, у 1958 години од укупно додељених кредита из фондова свега 4,3% дато за задружну и 9,3% за индивидуалну изградњу станова. Напротив, политичкотериторијалне јединице и установе користиле су преко 42%

расподељених кредита, а привредне организације 36%. Исто тако, станови које граде политичкотериторијалне јединице, односно њихове установе, а то је готово половина станова изграђених за последње две године, дистрибуирају се на административан начин. Најзад, ни репродукција и одржавање постојећег станбеног фонда нису постављени доследно на принципу здраве станбене приреде.

Ми смо, осим тога, средства фондова за станбену изградњу, која смо првобитно били наменили само за станбену изградњу, морали једним мањим делом привремено да употребимо и за друге сврхе, као што је изградња комуналних објеката и уређаја, изградња основних школа, па и инвестиције за унапређивање индустрије грађевинског материјала. Постоје тенденције да се оваква пракса продужи и даље прошири, а притом се губи из вида принципијелни карактер ових фондова. Они се, као што је познато, формирају из доприноса на личне дохотке радника и службеника, и уствари претстављају специфичан, нашим условима прилагођен облик плаћања једног дела реалне станарине за стан, који се не плаћа кући као правном лицу, односно кућном савету као њеном органу управљања, већ у наменски друштвени фонд за станбену изградњу. Ако овако схватимо карактер доприноса у фондове за станбену изградњу, онда је потпуно јасно да би проширивање намене тог фонда било неприципијелно. То би наметнуло да за планирано повећање обима станбене изградње изнајзимо потребна средства на некој другој страни, пре свега у повећању станарине, уместо да друге потребе покријемо из осталих, одговарајућих извора.

Досадашњи односи у финансирању отежавали су и ефикасније и шире организовање изградње станова и прелазак на индустриске методе грађења. На једној страни, ми смо имали мноштво самосталних инвеститора, који су станбену изградњу разбијали на многа одвојена градилишта, а на другој страни, мноштво извођача — грађевинских предузећа, пројектантских организација и занатских грађевинских предузећа, који су, у таквим условима, нужно морали да раде на примитиван начин и без успешне координације. Све је то поскупљивало изградњу и смањивало укупан ефекат који би се иначе могао постићи расположивим средствима и капацитетима.

Имајући у виду ове недостатке, намеће се потреба да се, уз доношење предложених закона о којима сам говорила, спроведу и извесне измене у систему финансирања станбене изградње у правцу његове даље разраде и усавршавања.

Савезно извршно веће није, међутим, било у могућности да у исто време са већ предложеним законима поднесе Скупштини и Предлог закона о финансирању станбене изградње. Оно је разматрало ову проблематику и заузело ставове о општој линији према којој би требало решавати проблеме станбеног финансирања. Ставови који су се у садашњем моменту могли заузети, да поновим, претстављају само општу линију, која ће се тек после ближе разраде и провере моћи прецизније одредити, поред осталог и у погледу етапа спровођења у живот појединих мера. На тој основи сада би требало да се донесу неки делимични и привремени прописи Савезног извршног већа, а потом, према стеченим искуствима, и закон о финансирању станбене изградње у целини. У том смислу су у законске предлоге који се сада налазе пред Скупштином, унета потребна овлашћења Савезном извршном већу.

Замишљени нови систем финансирања полази од тога да на управљање станбеним зградама и њихову изградњу треба доследније да делују објективне економске законитости, с тим да оне, колико год је то могућно, ликвидирају остатке административних метода у овој области.

То, међутим, никако не значи да ми можемо садашњи допринос за фонд за станбену изградњу једноставно укључити у плате и приступити увођењу тзв. економских станарина. Оне би се у таквом систему морале формирати на тако високом нивоу да могу покрити не само све трошкове коришћења станова и њихову замену, већ и средства за проширену репродукцију, и да, сагласно тржишним принципима, изравнају понуду и потражњу, обезбеђујући новчану расподелу станбеног простора. Таква мера изазвала би низ поремећаја, одражавајући се нарочито негативно на стандард градског становништва. Напротив, ми питању јачања економских односа у области управљања и изградње станова, морамо прићи полазећи од схватања да наши радни људи, плаћајући поред тарифиране станарине и допринос из својих личних доходака, тим путем покривају не само трошкове експлоатације, већ и глобалну просту и проширену репродукцију станбеног фонда. Другим речима, ми већ имамо таквану економску станарину, само у измењеном облику, прилагођеном нашим условима и садашњем степену нашег економског и друштвеног развоја. Негирајући у основи тај систем, ми треба да успоставимо такве односе између садашњих станбених кредитних фондова и станбене зграде, која према новим прописима добија својство самосталног правног лица, да се омогући финансијска самосталност кућног савета према свим трећим лицима, па и према станбеном фонду. То

практично значи да би станбени фондови морали да признају, бар кад су у питању нове куће, станбеним зградама један део станбеног доприноса који плаћају радници и службеници из својих доходака, тако да зграда може да покрије не само трошкове одржавања и управљања, већ и трошкове великих оправки и амортизације зграде.

Међутим, уколико ни у овом случају зграде не би располагале довољним средствима за плаћање ануитета, тј. убрзане амортизације и камате по зајмовима који се узимају ради изградње нових станова, предвидела се и могућност посебне наплате једног дела амортизације вредности зграде, обрачунате према њеном фактичном веку трајања, тј. по правилу на сто година. У том смислу, у Предлогу закона о станбеним односима дато је овлашћење Савезном извршном већу да донесе ближе прописе о евентуалном увођењу овог посебног амортизационог доприноса. Замишља се да би ова мера у наредном периоду од неколико година тангирала само нове зграде и да се не би протегла, ни у перспективи, на старе, мање-више дотрајале зграде.

Уосталом, Предлог закона о станбеним односима задржава досадашњи систем формирања станарине на бази тарифа које прописују општински народни одбори. Задржава се и досадашњи систем расподеле станарине на фондове, као и намена тих фондова.

Радницима и службеницима, нарочито ако располажу неким допунским средствима, треба отворити шире могућности неголи досад да, уз помоћ повољних дугорочних кредита и других олакшица, саграде или купе стан у личној својини за своје потребе. Уз помоћ станбених задруга и других организација које се буду бавиле грађењем станова ради продаје, овај облик треба развијати, јер се тим путем могу прикупити знатна додатна средства из личне потрошње грађана.

Мора се, међутим, имати у виду да куповина стана у личну својину, иако је принципијелно у складу са социјалистичким односима, не може, из практичних разлога, бити основни облик за даље развијање станбеног газдинства, јер је само ограничен број породица економски способан да поднесе терет убрзаног отплаћивања вредности стана. Због тога општедруштвена својина и стицање станарског права, морају остати и даље основни облик у станбеним односима. Зато поменуте мере за повећање материјалне заинтересованости носилаца станарског права за јевтиније грађење и економично коришћење станова, имају изузетну важност.

Најзад, у циљу правилног решавања питања приоритета у расподели кредита, односно станова, полазећи у првом реду од економских критеријума, целисходно је да се омогући и систем претплате од стране буду-

њих корисника станова. Висина једнократно или у ратама положене претплате, као и време уписа, утицали би на редослед у добијању кредита, односно стана, а избор величине и категорије стана, према жељама поручиоца, одређивао би величину потребне претплате. Ову претплату треба омогућити не само код куповине стана у личну својину, већ и при грађењу станова у циљу стицања станарског права. Али, у том случају, носилац станарског права би по усељењу у стан био ослобођен од плаћања дела амортизације за одговарајући број година, већ према томе колику је претплату унапред положио.

У изузетним случајевима, када су у питању породице које нису економски способне да унапред прикупе потребну претплату, уместо њих би претплату могло да положи њихово предузеће или установа, или сама комуна.

Увођење система претплате створило би најширим круговима радника и службеника могућност да стекну конкретну перспективу за добијање стана, независно од тога да ли су запослени у предузећима са високом или ниском рентабилношћу или у установама. То би истовремено снажно стимулирало штедњу како личних, тако и друштвених средстава, отварајући нове могућности за проширивање обима станбене изградње.

Замишљеним допунама у систему финансирања станбене изградње био би у највећој могућној мери остварен принцип самофинансирања у новој станбеној изградњи, односно обезбедила би се економска самосталност станбених зграда као независних привредних субјеката. Истовремено би се снажно стимулирала економска заинтересованост будућих корисника станова за штедњу и фаворизовала би се изградња скромних станова, према реалним могућностима појединих породица и читаве заједнице.

Последњих година, нарочито после саветовања Сталне конференције градова у Осиеку, 1958 године, код нас се све више пробија правилно схватање — нарочито у вези са развојем станбених заједница — да се проблем становања не може решавати само станбеном изградњом у ужем смислу речи, већ да се паралелно морају обезбедити и одговарајући комунални објекти и уређаји, затим продавнице, децје установе, школе, разни сервиси и сви други објекти, уређаји и службе који су потребни савременом човеку, а нарочито запосленој жени. Истиче се да је то необично важно и због рационализације саме изградње станова, станбених блокова и насеља у целини.

Да би се сви ови радови који прате станбеном изградњу и чине саставни део стана у ширем смислу речи, могли да реализују упоредо са станбеном изградњом, требало би за

њих осигурати довољна средства и подесне методе стабилног финансирања. Разуме се да је ово подручје довољно широко за прилагођавање конкретне политике датим условима места и времена.

Као што сам већ истакла, решење овог проблема у целини не би се могло тражити у проширивању намене садашњих фондова за кредитирање станбене изградње, јер то не дозвољава принципијелни карактер станбених доприноса на личне дохотке, који су уствари саставни део станарине, нити карактер фондова за кредитирање станбене изградње. Финансиску основу за ове радове треба да чине локални буџети и инвестициони фондови, уз кооперацију средстава предузећа, добровољних радова грађана и других извора. Ипак, из станбених фондова требало би да се финансирају они комунални радови који су непосредно везани за стан у станбеном насељу. Неопходно је да се то питање што пре разради и прецизира ближим прописима, паралелно са радом на закону о финансирању станбене изградње.

У вези с тим, предлаже се Савезној народној скупштини да давањем овлашћења Савезном извршном већу, о чему се предлог одлуке такође налази на дневном реду наших седница, омогући да се најхитније донесу привремени прописи о накнади коју непосредни станбени и други инвеститори треба да плаћају општинама за припрему и комунално уређење земљишта за грађење станбених и других зграда.

Касније би се и ова материја, као што сам већ рекла, морала трајно регулисати посебним законом о финансирању станбене и комуналне изградње, као и законом о буџетима, који је у припреми.

Изложене методе финансирања станбене изградње одређују и место станбене задруге. Основни проблем који се притом појавио састојао се у томе да се станбеном задругарству, заснованом на традиционалним концепцијама, обезбеде таква садржина и облици који ће најбоље подмирити и ускладити индивидуалне и опште интересе на том подручју, стимулирајући у потребној мери индивидуалне интересенте за станбеном изградњу на међусобно удруживање.

Циљ предложеног Закона о станбеним задругама јесте да се путем станбених задруга, уз друштвене фондове за кредитирање станбене изградње, максимално ангажују допунски извори, а пре свега слободна средства грађана и средства из фондова заједничке потрошње привредних организација. Друштвена заједница у том циљу пружа заинтересованим грађанима и правним лицима помоћ, у виду повољних кредита и других олакшица, да подижу зграде и дођу до станова за своје потребе.

Приликом одређивања карактера станбене задруге и оквира у којима ће се она развијати, морало се водити рачуна о постојећој организацији и односима на подручју станбеног задругарства. Из тих разлога, законски предлог даје и разрађује један основни тип станбене задруге, довољно широк и еластичан да би могао задовољити различите потребе.

Битно обележје станбене задруге је у томе што она постаје привредна организација посебне врсте, која послује трајно, окупљајући стално нове чланове, грађане и правна лица. Свако лице које испуњава одређене услове мора бити примљено у чланство задруге и уклопљено у њен програм, са реалном перспективом када ће и где добити стан, и то управо онакав стан какав одговара његовим материјалним могућностима и потребама.

Учешће правних лица, установа и предузећа у чланству станбене задруге, ојачаће њен друштвени карактер и привредну стабилност. Удруживање грађана и правних лица као оснивача и чланова станбене задруге, нарочито ће допринети да се задруга оријентише на подизање вишестанбених зграда, насупрот тенденцијама распарчавања средстава ради грађења индивидуалних породичних кућа. Друштвена правна лица, пак, имаће знатног интереса да се укључују у станбене задруге, јер ће на тај начин лакше прибавити станове за своје раднике и службенике, као и пословне просторије које су им потребне. То нарочито важи за мање и економски слабије организације, које немају могућности да иступају као самостални инвеститори.

Непосредна заинтересованост чланова за развијање пословних делатности станбене задруге биће снажан потстицај да се задруга бори за рационалну организацију рада и за нижу цену коштања станова, као и да се усмери на најефикасније облике делатности.

Према предлогу закона, станбене задруге ће своје привредне и друштвене функције првенствено вршити на сектору организовања потражње. То значи да ће се оне у првом реду бавити организовањем наменске штедње на принципу претплате на стан, као и инвеститорским пословима. Оне ће, дакле, у својству посредника, закључивати зајмове и вршити разне кредитно-финансиске операције за рачун својих чланова, односно наручивати, куповати и продавати станове.

Да би се појединци јаче ангажовали у активности задруге и да би се кроз то користиле све могућности у правцу снижавања трошкова грађења, предвиђено је да станбена задруга, под одређеним условима, може и непосредно да израђује пројекте станбених зграда и да изводи грађевинске радове. Ове

произвођачке делатности задруга ће обављати путем стварања сопствених капацитета (предузећа, радњи, погона и сервиса), као и коришћењем физичког и интелектуалног рада својих чланова.

Према томе, станбена задруга ће, по правилу, имати улогу инвеститора који своје задатке остварује преко других привредних организација, док ће се грађењем и производњом бавити изузетно и уз посебно одобрење надлежних органа општине, у првом реду тамо где недостају одговарајући капацитети у општедруштвеном сектору.

На станбену задругу и на њене пословне јединице примењују се, према предлогу закона, уз извесне специфичности, општи прописи који важе за одговарајуће привредне и задружне организације. Предлог закона предвиђа потребне инструменте који обезбеђују друштвену контролу и неопходан надзор органа комуне над радом задруге.

Организација станбене задруге и односи унутар ње заснивају се на принципима самоуправности и демократичности, аналогно односима у земљорадничким задругама.

С обзиром на то да у чланству станбене задруге солидарно учествују грађани, који могу стицати личну својину на стану, и правна лица, за која нема ограничења у погледу могућности инвестирања, примењено је правило да већи број удела повлачи и релативно већи број гласова у управљању задругом.

Имовина станбене задруге, која чини њену материјалну базу, у друштвеној је својини и распоређује се у наменске фондове. Међутим, полазећи од крајњег циља станбене задруге, која може подизати или куповати станбене зграде само ради преношења станова, односно пословних просторија, на своје чланове, предвиђено је да се својински односи унутар задруге регулишу индивидуалним уговорима. У принципу, грађани као чланови задруге стичу стан у личну својину, а правна лица стичу право располагања, односно право давања на коришћење станова и пословних просторија, с тим што остају у обавези према задрузи до коначне отплате уговорене цене.

Као што су дискусије о Нацрту закона у станбеним односима, а нарочито одредбе о станарини, наметнуле разматрање проблема финансирања станбене изградње и начин формирања цене станбене услуге, тако је и разматрање Нацрта закона о станбеним задругама неминовно покренуло дискусију о организационим питањима станбене изградње у целини. Било је различитих тумачења о месту, профили и улози станбених задруга у целом систему станбене изградње. Много се дискутовало о томе да ли ограничавати

делатност станбених задруга на такозване инвеститорске послове, или предвидети да задруге организују, делимично или у целини, и само грађење станбених зграда. Преовладало је мишљење да би организовање грађевинске производње у задругама у местима где постоји већ развијена грађевинска делатност, значило корак уназад, али да у рејонима где она не постоји треба дозволити да задруге, под адекватним условима који важе за земљорадничке задруге, могу оснивати сопствене самосталне производне погоне.

У већим градовима морао се, међутим, тражити други тип организације за станбену изградњу, који би одговарао захтевима за увођење индустријских метода рада у тој изградњи.

Да би се то питање правилно решило, Закон о станбеним задругама овлашћује Савезно извршно веће да донесе ближе прописе о удруживању задруга, предузећа и установа које се баве станбеном изградњом у посебна пословна удружења, као и о начину оснивања, пословања и управљања, о основним правилима међусобних односа задружних организација, као и о односима пословних удружења и фондова за кредитирање станбене изградње.

Дискусије су, тражећи облике који би највише одговарали социјалистичким друштвеним односима и који би највише допринели решавању станбеног питања, довеле до овог решења које сам поменула, то јест да у таква пословна удружења могу ступити и грађевинска предузећа и друге организације које учествују у процесу станбене изградње. Било је, додуше, приговора којима је изражавана сумња да удруживање потрошача — инвеститора, с једне и произвођача — грађевинских и индустријских предузећа, с друге стране, неће доприносити унапређивању станбеног грађевинарства, да ће такво удруживање парализати позитивно дејство сусрета произвођача и потрошача на тржишту. Овде је, међутим, реч о једној квалитативно новој привредној кооперацији, где уобичајене тржишне односе замењује стално присуство непосредног корисника употребне вредности.

Познато је да су униформност масовне потражње и континуитет грађења основни предуслови за унапређивање станбене изградње, а да обезбеђивању таквих предуслова, поред одговарајућих метода финансирања и техничког нормирања, највише доприноси кооперација фактора који учествују у процесу изградње. Увођење поменутих пословних удружења могло би допринети униформној масовној потражњи и побољшати услове које тражи индустријализација грађења, које непрекидно траже како грађевинска предузећа, тако и индустрија: да се пред

њима, уместо великог броја индивидуалних инвеститора, појави један велики, заједнички поручилац стандардних станова и елемената и опреме за њихову изградњу.

У том циљу требало би пословном удружењу за станбену изградњу прикључити и службу пројектовања и унапређивања производње стандардних станова — као стврчну службу тог удружења.

Под појмом масовне униформне производње скромних и јевтиних станова не би требало подразумевати провизорну станбену изградњу. Будући да калкулацију цене станбене услуге у новим зградама заснивамо на стогодишњој амортизацији, скраћивање века трајања станбене зграде не би допринело појевстињавању станбене услуге у таквим зградама. Због тога скромност стана треба да се изрази пре свега у скромним димензијама и скромној обради и опреми станова и станбених зграда, али не и у несолидности примарних конструктивних елемената станбене зграде, такозваних грубих радова.

Ипак, у одређеним околностима, а нарочито тамо где нови индустријски капацитети у мање развијеним подручјима привлаче, у великом броју, младу радну снагу са села, показује се да је неопходно и грађење једноставнијих станова, са краћим веком трајања. Само се на такав начин могу брзо, а то значи данас, решити најтежи случајеви станбене кризе које запажамо у неким индустријским насељима. Због тога се, у политици кредитирања из фондова за станбену изградњу, у неким општинама морамо оријентисати на то да се издвоји један део средстава за изградњу таквих станова који и без великих инвестиција могу задовољити хигијенски минимум. Свакако би изградња оваквих провизорних станова морала да уђе у политику оних општина које стоје пред задатком да у интересу производње реше најтеже случајеве станбене кризе на свом подручју.

Сређивање финансиских односа и целокупног система станбеног газдинства, изискује и истовремено олакшава даље унапређивање грађевинске производње станова.

Ја у та питања, међутим, не бих овде улазила, већ бих само хтела да подвучем потребу, о којој се мора водити рачуна, да се међусобно ускладе мере за даљи развој система финансирања и организације станбеног газдинства са мерама за унапређивање грађевинске производње. Као пример узјамне повезаности свих ових мера, на које бих нарочито хтела да скренем пажњу, наводим потребу да се, упоредо са решавањем проблема финансиских средстава за боље одржавање станбених зграда, обезбеди и повећање капацитета одговарајућих занатских услуга, у првом реду стварањем сервиса у оквиру станбених заједница. Ако се оба ова

проблема не би решавала паралелно, умањено би се ефекат ових напора и изазвало би се даље повећање цена грађевинско-занатских услуга, које су и иначе веома високе.

Поред тога, хтела бих да поновим основни правац мера на пољу станбеног грађевинарства, који је већ јасно оцртан кроз бројне дискусије и закључке не само изборних и управних органа поводом доношења перспективног и годишњих планова, већ и заинтересованих друштвених организација.

Проблем унапређивања станбеног грађевинарства, бар када је реч о већим градовима, своди се на брже потискивање занатских метода грађења и рада по индивидуалној поруџбини, путем индустријских метода грађења сериских стандардних станбених зграда, уз примену стандардизованих и типизираних материјала, елемената и уређаја.

Ми смо, нарочито после доношења Уредбе о посебним условима и друштвеној контроли у станбеној изградњи, априла 1958 године, постигли извесне резултате у правцу таквог унапређивања станбеног грађевинарства. Да би се тај напредак даље убрзао и проширио, нарочито су важне следеће мере:

а) даља концентрација станбене изградње и организовање великих градилишта, на којима се могу шире уводити индустријске методе рада уз примену префабрикованих, типизираних и стандардизованих материјала, елемената, опреме и уређаја;

б) увођење система модуларне координације мера у грађевинарству и прописивање стандарда за све материјале, елементе и опрему који се користе у станбеној изградњи;

в) већа концентрација и доследнија специјализација грађевинских предузећа, као и њихово потпуније опремање савременом крупном и ситном механизацијом, потребним стручним кадровима, пројектантским бироима, и сл.;

г) бржа модернизација и јачање капацитета за обављање завршних радова, који данас претстављају, као што се види из података, главно уско грло за повећање и појевтињавање станбене изградње; и најзад, али али не на последњем месту:

д) активније учешће индустрије у производњи савремених материјала, уређаја и опреме који су потребни за изградњу станова на индустријским принципима рада.

Другови и другарице народни посланици, завршавајући образложење пет закона из станбене области које Савезно извршно веће предлаже Савезној народној скупштини на усвајање, мислим да могу констатовати да предложени закони не само да сређују многе друштвене и правне односе у тој области, него су и значајан допринос правилнијем решавању економских проблема станбене изградње и потрошње. Убеђена сам да ће дис-

кусија и у домовима подржати изнета начела о даљем развијању објективних економских односа у области становања и допунити их новим мислима и сугестијама.

Станбена проблематика, у којој се неминовно преплићу економски, социјални и политички моменти, тражи и заслужује темељито проучавање и општу пажњу, при чему треба водити рачуна о утицају сваке од мера на животне услове радних људи. Зато и мислимо да, на основу овлашћења која предложени закони предвиђају, треба омогућити Савезном извршном већу да посебним прописима конкретизује и у пракси провери изложена начела, да би се нашла најцелисходнија решења за формулисање законских предлога о финансирању станбене и комуналне изградње.

Јасно је да примењивање законских прописа, као и њихово проверавање, тражи најширу акцију и подршку наших радних људи, свих свесних социјалистичких снага, да читава делатност у станбеној области треба и даље да буде предмет најшире јавне дискусије и критике.

Користећи формулисане принципе и достигнућа ових предложених закона, уз најшире ангажовање комуна и органа радничког, друштвеног самоуправљања, друштвених и политичких организација, убрзаћемо:

— даљи развој социјалистичких друштвених односа у комуналном животу;

— мобилизацију свих расположивих резерви и најширих слојева наших грађана за јевтинију станбену изградњу и бржи темпо и већи обим станбене изградње;

— даљи развој станбених заједница и, у оквиру њих, разних комуналних, социјалних и других друштвених делатности, које значе свакодневну непосредну помоћ и услугу радним људима и њиховим материјалним, културним и другим животним потребама, као и растерећење радне породице од притиска примитивног домаћинства, путем његовог даљег подруштљавања и механизације.

То ће, нема сумње, омогућити свим члановима породице, а нарочито радној жени, шире укључивање у привредни, политички и друштвени живот, у органе власти, радничког и друштвеног самоуправљања, пружиће нове могућности за њихово школовање и уздизање и допринеће снажном развоју њихове стваралачке активности и личној срећи, као и развијању приснијих, људских и културних односа међу члановима породице, међусобној помоћи и другарству међу радним људима уопште.

Молим другове народне посланике да предложене законе у својим домовима усвоје. (Дуготрајан аплауз).

Претседник Петар Стамболић: Чули сте експозе претставника Савезног извршног

већа о предлозима закона из станбене области.

На дневном реду имамо још две тачке: Претрес извештаја Административног одбора и Претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе.

С обзиром на то да је време поодмакло, а у међувремену сам добио и предлоге за допуна дневног реда, прекидам ову седницу. Наставак седнице биће благовремено заказан.

(Седница је прекинута у 13 ч и 35 мин).

Наставак седнице 14 априла у 18 ч 45 мин

Претседник Петар Стамболић: Настављамо рад. Пре него што пређемо на другу тачку дневног реда, обавештавам Скупштину да сам од Одбора за изборе Савезне народне скупштине примио два извештаја, с предлогом да се ставе на дневни ред заједничке седнице домова.

У вези с тим, предлажем да се већ утврђени дневни ред допуни још двама тачкама, и то:

4) Претрес извештаја Одбора за изборе поводом тражења судије Савезног врховног суда Антона Крајшека да се разреши судиске дужности; и

5) Претрес извештаја Одбора за изборе поводом предлога Савезног извршног већа да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле.

Да ли се Скупштина слаже са овом допуном предложеног дневног реда? (Слаже се).

Пошто се Скупштина слаже, прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес извештаја Административног одбора о извршењу предрачуна расхода и прихода Савезне народне скупштине у току 1958 године.

Молим известиоца Административног одбора другарицу Јелицу Радојчевић да поднесе извештај.

Известилац Административног одбора Јелица Радојчевић (Изборни срез Ђурђеновац, НР Хрватска): Сходно члану 107 Пословника Савезне народне скупштине, Административни одбор Савезне народне скупштине прегледао је материјално-финансијско пословање Савезне народне скупштине за 1958 годину.

На основу извршеног прегледа, Одбор је утврдио да је материјално-финансијско пословање у Савезној народној скупштини у 1958 години вођено исправно и у духу прописа о финансијском пословању савезних органа и установа.

Претседник Петар Стамболић: Чули сте извештај Административног одбора који је поднела известилац другарица Јелица Радојчевић.

Отварам дискусију о поднетом извештају. Да ли се ко јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам извештај Административног одбора на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је извештај Административног одбора прихваћен.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора за претставке и жалбе о раду Одбора у току 1958 године. (Видети у прилогу).

Извештај је достављен народним посланицима. Отварам дискусију о поднетом извештају. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам извештај Одбора за претставке и жалбе на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Констатујем да је извештај Одбора за претставке и жалбе прихваћен.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора за изборе поводом тражења Антона Крајшека, судије Савезног врховног суда, да се разреши судиске дужности.

Молим известиоца Одбора за изборе другаче Живојина Крунића да поднесе извештај.

Известилац Одбора за изборе Живојин Крунић (Изборни срез Београд — Палилула, НР Србија): Одбор за изборе Савезне народне скупштине, на својој седници од 13 априла ове године, размотрио је тражење Антона Крајшека, судије Савезног врховног суда, да се разреши дужности у истом суду, пошто је навршио 68 година живота и поднео захтев за признавање старосне пензије. Одбор је установио да су за његово разрешење испуњени услови из чл. 76, 78 и 80 Закона о судовима, о чему подноси Скупштини овај свој извештај.

На основу изложеног, Одбор предлаже Скупштини да судију Савезног врховног суда Антона Крајшека разреши судиске дужности.

Претседник Петар Стамболић: Отварам дискусију о поднетом извештају. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Стављам на гласање предлог да се судија Савезног врховног суда Антон Крајшек разреши судиске дужности. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Констатујем да је предлог за разрешење судиске дужности судије Савезног врховног

суда Антона Крајшека једногласно прихваћен.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора за изборе о предлогу Савезног извршног већа да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле.

Молим известиоца Одбора за изборе друга Живојина Крунића да поднесе извештај.

Известилац Одбора за изборе Живојин Крунић: Одбор за изборе Савезне народне скупштине, на својој седници одржаној 14 априла ове године, претресао је предлог Савезног извршног већа да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле, досадашњи судија Врховног суда НР Словеније, који би дошао на упражњено место досадашњег судије Антона Крајшека, па је нашао да предложени кандидат, у смислу члана 46 Закона о судовима, испуњава све услове да буде изабран.

Др Иво Беле рођен је у Марибору 1902 године. Правни факултет завршио је 1928 године. Пре рата био је адвокатски приправник и адвокат. За време рата био је неко време интерниран у Италију, а затим је обављао дужност војног тужиоца, а касније секретара војног суда у Словенији.

После ослобођења био је тужилац Вишег војног суда у Љубљани, срески јавни тужилац у Марибору, помоћник окружног јавног тужиоца у Цељу и Марибору, а од 26 марта 1954 је на дужности судије Врховног суда НР Словеније.

Одбор предлаже Скупштини да овај предлог усвоји.

Претседник Петар Стамболић: Отварам дискусију о извештају Одбора за изборе. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Стављам на гласање предлог да се за судију Савезног врховног суда изабере др Иво Беле, судија Врховног суда НР Словеније. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је предлог за избор др Ива Белеа за судију Савезног врховног суда једногласно усвојен.

Пошто је дневни ред исцрпен, закључујем седницу.

(Седница је закључена у 19 ч).

ПРИЛОЗИ

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ ОДБОРА ЗА ПРЕТСТАВКЕ И ЖАЛБЕ
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ У ТОКУ 1958
ГОДИНЕ

Од распуштања Скупштине III сазива па до конституисања Скупштине IV сазива администрација одбора оба већа радила је читаво време редовно и ажурно како по питању примљених претставки и жалби (припремни поступак), тако исто и по питању пријема странака.

По конституисању одбора — Савезног већа и Већа произвођача, одржане су у јуну 1958 године прве седнице одбора и то:

1) Одбора за претставке и жалбе Савезног већа у дане 21, 22, 23 и 24 јуна — 4 седнице и

2) Одбора за претставке и жалбе Већа произвођача у дане 23 и 24 јуна — 2 седнице.

Одлуком Савезне народне скупштине од 26 јуна 1958 године дошло је до спајања одбора за претставке и жалбе Савезног већа и Већа произвођача у један Одбор за претставке и жалбе Савезне народне скупштине.

Новоизабрани Одбор одржао је до краја 1958 године укупно 7 седница.

У току 1958 године у Одбору је примљено 2135 претставки и жалби.

У истом периоду примљено је од стране Одбора укупно 2439 странака.

Захтеви грађана који се износе писменим путем у претставкама и жалбама, као и усмено приликом пријема су разноврсни. Готово нема правне области у којој се грађани нису обраћали на Савезну народну скупштину.

Претставке и жалбе подељене по материји у процентима односиле су се на следећа питања:

1) станбено питање — — — — —	око 40%
2) аграрну реформу и колонизацију, конфискацију и деконфискацију	око 20%
3) социјалну помоћ и запослење — — — — —	око 20%
4) разни други захтеви — — — — —	око 20%

Скоро је исти случај са примљеним странкама у Одбору, с тим што је код неких питања — запослење и социјална помоћ — овај број већи:

1) станбено питање — — — — —	363
2) запослење — — — — —	507
3) социјална помоћ — — — — —	363
4) пензије и инвалиднине — — — — —	297
5) аграрна реформа — — — — —	241
6) радни и службенички односи — — — — —	134
7) жалбе на разне органе — — — — —	102
8) разни захтеви — — — — —	159

Укупно: — — — 2439

Одбор је на својим седницама донео 390 закључака по претставкама и жалбама грађана, од којих је 338 претставки одбијено са разлога, што није било законске могућности за удовољење, а 52 претставке грађана су позитивно решене од стране надлежних органа на указивање и иницијативу Одбора.

Надлежним органима уступљено је 1609 претставки на решавање, с обзиром да се радило о захтевима који су били предмет решавања одређених органа.

Одбор је својом непосредном интервенцијом код надлежних органа допринео и помогао позитивном решењу извесног броја хитних и оправданих случајева.

На основу примљених извештаја са терена може се констатовати да је око 50% захтева позитивно решено — захваљујући правилном ставу и разумевању органа на терену.

Примљене претставке и жалбе углавном се односе на остваривање личних права и интереса грађана, док је мањи број оних, у којима се указује на разне неправилности у раду појединих органа, установа, организација или појединаца.

Исто тако, мали је број претставки и жалби у којима се привредне и друге организације и појединци жале или предлажу извесна решења, — која захтевају допуна постојећих законских прописа или пак доношења нових.

Већи број жалби односи се на донета решења од стране надлежних органа по одређеним питањима у којима грађани траже да се оспорено решење поништи односно преиначи.

Постоји извесан број таквих жалби у којима грађани траже да надлежни орган благовремено донесе тражено решење, јер странке некада чекају дуже времена на доношење захтеваног решења.

Било је такође жалби и на судске пресуде и тражено њихово преиначење иако су оне на закону основане.

На станбену и социјалну проблематику, као и питања радних односа долази највећи број жалби у којима грађани траже решење неког свог личног питања, а да се претходно нису ни обратили првостепеном органу, који је надлежан да таква питања решава, у првом реду општини.

У већини случајева нису коришћени ни органи друштвеног управљања и друштвене организације да би се преко њих затражила ревизија аката — решења донетих од стране управних органа и администрације (синдикат, управни одбори и раднички савети, савети станбених заједница, савети за социјалну политику и др.).

Међутим, показало се да су многи од ових проблема могли бити решени и да су решавани код народних одбора општина и других органа када су се странке по нашем упуту њима обратиле.

Оваквих појава има много и у случајевима кад се може користити редован правни пут, — тј. право на редовну жалбу, односно тужбу. Наиме, многи се обраћају директно Савезној народној скупштини, уколико нису задовољни решењем првостепеног управног органа не користећи право жалбе другостепеном органу или покретање управног спора код редовних судова, при чему често услед протекла времена пропуштају законом прописани рок, те губе право на редовну жалбу односно покретање управног спора код редовних судова.

Испитивање и проверавање навода у претставкама и жалбама Одбор је углавном вршио преко савезних органа, као што су Савезно јавно тужилоштво и државни секретаријати, а у већини случајева преко републичких органа и најзад преко локалних органа — тј. народних одбора срезова и општина. Разматрајући одговоре од органа који су вршили провере на терену и давали своја стручна мишљења, — Одбор је дошао до закључка да су провере вршене савесно и експедитивно од стране свих органа, а посебно код Савезног јавног тужилоштва. Провере на терену биле су основа за доношење закључака приликом претреса претставки и жалби на седницама Одбора.

У протеклој 1958 години било је извесно повећање како претставки и жалби, тако и броја примљених странака. Ово повећање указује с једне стране на чињеницу да грађани сматрају да ће наићи на пуно разумевање у највишем органу власти и да ће им захтеви бити са потребном пажњом проучени и указана помоћ, а с друге стране указују и на пораст правне свести наших грађана, који у остварењу својих права иду и до највишег органа.

Из анализа претставки и жалби и контакта са странкама, као и примљених извештаја са терена добија се утисак да у појединим локалним па и другим органима власти има неправилног односа према странкама, неправилне примене и недовољног познавања законских прописа.

Из анализе примљених претставки и жалби види се да се у већини случајева ради о захтевима грађана, који су предмет решавања народних одбора — општина и срезова.

Препорука Савезног извршног већа за формирање службе правне помоћи при народним одборима срезова и општина, где за то има услова и потребе, — допринеће успешнијем решавању ове

проблематике доле на терену. То потврђује досадашње искуство народних одбора Љубљане, Новог Сада, Куманова и других, где постоји служба правне помоћи, која добро ради. Са ових подручја мали број жалби стиже вишим органима.

Одбор је организовао неколико саветовања са надлежним факторима из државне управе, правосуђа и другим по питању решења одређених проблема.

Ово се показало корионим.

Секретар Одбора

Обрен Стишовић с. р.

Претседник Одбора

Грга Јанкес с. р.

SAVEZNO VEĆE

11-ta SEDNICA

OD 14 APRILA 1959 GODINE

S A D R Ž A J

Pre dnevnog reda:

- 1) Odsustva narodnih poslanika;
- 2) Odgovori predstavnika Saveznog izvršnog veća Sergeja Krajgera, Kira Gligorova, Hasana Brkića i Slavka Komara na poslanička pitanja.

Dnevni red:

- 1) Pretres Predloga opšteg zakona o stanbenim zajednicama;
- 2) Pretres Predloga osnovnog zakona o stanbenim odnosima;
- 3) Pretres Predloga zakona o poslovnim zgradama i prostorijama;
- 4) Pretres Predloga zakona o svojini na delovima zgrada;
- 5) Pretres Predloga zakona o stanbenim zajednicama.

Govornici: Kiro Gligorov, Jurica Draušnik, Hasan Brkić, Ivan Kreft, Slavko Komar, Josip Kolar, Demir Firuz, Rista Mihailović, Dobrivoje Miletić, dr Ivo Sunarić, Olga Marasović, Ivan Kreft, Asim Mujkić, Mikloš Sabo, Đordije Peruničić, Božidar Tomić, Franc Rant, dr Marijan Dermastija, Vida Tomšić, dr Jerko Radmilović, Lidija Šentjurs (dva puta).

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

Dr MLADEN IVEKOVIĆ

ZAPISNIČAR

MIRKO POPOVIĆ

Početak u 9 č i 15 min

Pretsednik dr Mladen Iveković (Izborni srez Samobor, NR Hrvatska): Drugovi i drugarice narodni poslanici, otvaram jedanaestu sednicu Saveznog vijeća Savezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sjednice vodit će zapisničar narodni poslanik Mirko Popović.

Molim druga zapisničara da pročita zapisnik desete sjednice.

Zapisničar Mirko Popović (Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija): čita zapisnik desete sednice Saveznog veća od 13 aprila 1959 godine.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li ima primjedaba na pročitani zapisnik? (Nema).

Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopćenja.

Narodni poslanik Andrej Petelin tražio je odsustvo zbog bolesti, a Janez Stanovnik radi puta u inostranstvo.

Da li Dom odobrava tražena odsustva? (Odobrava).

Objavljujem da su tražena odsustva odobrena.

Prije prelaska na dnevni red daće se odgovori na pitanja koja su narodni poslanici postavili Saveznom izvršnom vijeću i sekretarima u Saveznom izvršnom vijeću.

Narodni poslanik Ivan Kreft postavio je dva pitanja Saveznom izvršnom vijeću i tražio pismeni odgovor. Savezno izvršno vijeće dalo je pismeni odgovor na oba pitanja i ja ću vam taj odgovor pročitati. Neću čitati pitanja, pošto se iz samih odgovora vidi na što se ona odnose. Na pitanja je odgovor dao drug Sergej Krajger.

Odgovor glasi (čita):

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE
SEKRETARIJAT ZA INDUSTRIJU

Br. 822/1
13 marta 1959 godine

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
— preko Sekretara Saveznog izvršnog veća —

Beograd

Na postavljena pitanja narodnog poslanika Ivana Krefta, koja se odnose na dovršenje izgradnje II etape termoelektrane Brešanica i III etape hidro-

elektrane Mariborski otok, dajem zajednički odgovor, pošto se i jedno i drugo pitanje odnosi na problem mogućnosti ugrađivanja agregata u već postojeće centrale, na problem aktivizacije već uložених investicionih sredstava i na taj način bržeg i jeftinijeg povećanja proizvodnje električne energije.

U 1958 i 1959 godini izgradnja drugog agregata termoelektrane Brestanica i trećeg agregata hidroelektrane Mariborski otok nije mogla doći u obzir, jer se društvenim planovima za te godine predvidelo da se raspoloživim sredstvima (koja su iznosila za investicije u elektroprivredi u 1958 godini 34% od ukupnih investicija u industriji, a za 1959 godinu predviđa se učešće investicija za te svrhe u iznosu od 32%) obezbedi nastavak izgradnje već započetih hidroelektrana i početak izgradnje novih termoelektrana, da bi se novoizgrađenim kapacitetima u 1960, 1961 i narednim godinama do 1965 godine, obezbedilo pokriće povećanih potreba s obzirom na brzi porast potrošnje električne energije. Ceni se da će u 1960 godini porast potrošnje u odnosu na ostvarenu potrošnju u 1958 godini iznositi oko 2 milijarde Kwh, a u 1965 godini iznositi oko 9 milijardi Kwh, pa je razumljivo da je bilo potrebno koncentrisati raspoloživa sredstva u 1958 i 1959 godini na korišćenje onih energetskih izvora koji svojom snagom mogu da obezbede proizvodnju za pokriće predviđenog porasta potrošnje, dok bi ulaganja u izgradnju ove dve centrale dala efekat od oko 100 miliona KWh.

Da bi se već uložena sredstva u postojeće centrale u sledećem periodu aktivirala i u celini iskoristila za povećanje proizvodnje električne energije, Odbor Saveznog izvršnog veća za perspektivni društveni plan, na svojoj sednici od 23 januara 1959 godine, zaključio je da se, u cilju rešavanja problema elektroenergetskog bilansa, razmotri, pored ostalih pitanja i mera, i mogućnost ugrađivanja novih agregata u postojeće centrale u 1959 i narednim godinama.

Pošto su elaborati za ugrađivanje drugog agregata termoelektrane Brestanica i trećeg agregata hidroelektrane Mariborski otok, gotovi i revidirani, postoji mogućnost dalje izgradnje tih centrala, posle završenih napred pomenutih ispitivanja.

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
za industriju
Sergej Krajger, s. r.

Čuli ste pismeni odgovor predstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Sergeja Krajgera.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Kira Gligorova da odgovori na pitanje narodnog poslanika Jurice Draušnika.

Predstavnik Saveznog izvršnog veća Kiro Gligorov (Izborni srez Štip, NR Makedonija): Narodni poslanik Saveznog veća drug Jurica Draušnik postavio je ovo pitanje u vezi s finansijskim sredstvima za vatrogastvo:

prvo, da se objasni koliko će novčanih sredstava biti na raspolaganju za opremu vatrogastva u 1959 godini, imajući u vidu da je Saveznim društvenim planom ukinuto uplaćivanje u Fond vatrogastva doprinosa od poreza na dohodak predviđenog Osnovnim zakonom o zaštiti od požara u visini od 2%;

drugo, da se objasni ostaje li na snazi član 45 Osnovnog zakona o zaštiti od požara u onom delu koji se odnosi na prethodno pitanje, t.j. jest 2% poreza na dohodak, posle od-

redbe u Saveznom društvenom planu za 1959 godinu, sa kojom on dolazi u koliziju.

Odgovor na ova pitanja glasi:

Društvenim planovima za 1958 i 1959 godinu donete su odredbe da se narodni odbori za te godine oslobode obaveze uplaćivanja 2% od poreza na dohodak u Fond vatrogastva. Prema tome, u 1959 godini je samo produženo stanje koje je već važilo u 1958 godini. Razlozi za takvu meru sastojali su se u ovome:

Prilikom uvođenja novog sistema raspodele dohotka privrednih organizacija, u 1958 godini izvršena je revizija svih budžetskih fondova, pa i Fonda vatrogastva, u cilju da se osnovnim zakonima o budžetskom sistemu i o fondovima reguliše u kojim oblastima i za kakve svrhe se mogu ustanovljavati posebni prihodi za fondove, a naročito kada se prihodi fondova predviđaju na teret redovnih prihoda budžeta. Drugi razlog predstavljala je primedba pojedinih narodnih odbora da se odvajanjem posebnih prihoda u Fond za vatrogastvo u vidu 2% od poreza na dohodak ne postiže cilj, jer ta mera, budući da linearno deluje, nije u srazmeri sa stvarnim potrebama u pojedinim opštinama i srezovima. Pošto je reč o lokalnom prihodu, narodni odbori mogu mnogo efikasnije, i srazmerno svojim potrebama i mogućnostima, da sami odlučuju o visini ovog doprinosa, jer on direktno tangira njihove vlastite prihode.

U kojoj meri je ukidanje obavezne uplate 2% od poreza na dohodak delovalo na smanjenje ukupnih prihoda Fonda vatrogastva, teško je reći, jer se ne raspolaže podacima o tome koliko su sami narodni odbori odvajali sredstava za taj fond.

Što se tiče dalje važnosti člana 45 Osnovnog zakona o zaštiti od požara u pogledu obaveznog odvajanja 2% od poreza na dohodak, mogu reći da ovaj član kao zakonska odredba važi po isteku ograničenja predviđenog u Društvenom planu za ovu godinu, to jest on ponovo važi od 1 januara 1960 godine.

Promene u toku ove godine ne bi bile poželjne, jer su već doneseni društveni planovi i budžeti narodnih odbora, pa bi takva mera obaveznog odvajanja 2% od poreza na dohodak unela izvestan poremećaj u budžete narodnih odbora.

Predsednik dr Mladen Iveković: Da li narodni poslanik Jurica Draušnik traži razjašnjenje ili želi da postavi dopunsko pitanje u vezi sa datim odgovorom? (*Jurica Draušnik:* Molim za reč). Ima reč drug Jurica Draušnik.

Jurica Draušnik (Izborni srez Zagreb—Črnomerec, NR Hrvatska): Činjenica je, drugovi i drugarice narodni poslanici, da vatrogastvo iz godine u godinu ipak zaostaje i u pogledu sredstava i u pogledu sposobnosti da odgovori zadacima koje društvo pred njega postavlja.

Odgovorom nisam zadovoljan ni ja lično, niti će biti zadovoljni vatrogasci, kojima je zapravo drug Gligorov i dao odgovor, jer iz njega se ne vidi ono što nas najviše tišti, to jest kako doći do sredstava.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Želi li još tko da govori o ovom pitanju? (Niko se ne javlja).

Molim predstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Hasana Brkića da odgovori na pitanje narodnog poslanika Ivana Krefta.

Predstavnik Saveznog izvršnog veća Hasan Brkić (Izborni srez Duvno, NR Bosna i Hercegovina): Drug Ivan Kreft postavio je pitanje odobravanja zajmova za otvaranje korišćenja mineralnih voda koje pokazuju visoku rentabilnost, a posebno je postavio pitanje u vezi s odobravanjem zajmova za Slatinu-Radenci.

Na postavljeno pitanje dao bih ovaj odgovor:

Jugoslovenskoj investicionoj banci podnijela su zahtjeve za nabavku opreme ova preduzeća mineralnih voda: »Slatinsko podjetje«, »Radenska Slatina«, »Slatina-Radenci« i »Zdravilište Rogaska Slatina«. Jugoslovenska investiciona banka takođe je primila od »Radenske Slatine« zahtjev za zajam za rekonstrukciju jednog njenog posebnog ogranka sa povećanjem kapaciteta na 8,600.000 litara.

U vezi sa prednjim zahtjevom odgovorio bih da Investiciona banka zasad ne može iz Opšteg investicionog fonda da odobrava dinarska sredstva za finansiranje ovih industrija, s obzirom na to da su u toku 1958 godine za rekonstrukciju ove vrste uglavnom upotrebljavana sredstva iz lokalnih fondova, fondova preduzeća. Ovih dana Investiciona banka je dostavila pregled stanja Opšteg investicionog fonda Saveznom izvršnom vijeću, koje će donijeti odluke o daljem dinarskom finansiranju sličnih rekonstrukcija i proširivanja o kojima je riječ.

Što se tiče nabavke opreme iz inostranstva za industriju kiselih, mineralnih voda, stanje je uglavnom ovakvo: Pomenuto preduzeće je tražilo nabavku investicionih sredstava, pošto izvjesnu opremu ne proizvodi naša industrija. Izvršeni su najprije pokušaji da se nabavka opreme izvrši putem kompenzacije, a zatim u zemljama gdje Jugoslavija raspolaže slobodnim deviznim sredstvima. S obzirom na to da bi nabavka te opreme na pomenuti način izazvala dalja odlaganja, ovih dana su ti problemi raščišćeni, tako da postoji mogućnost korišćenja sredstava za nabavku inostrane opreme u onim zemljama gdje to traže investitori.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li narodni poslanik Ivan Kreft traži razjašnjenje ili kakvo dopunsko objašnjenje u vezi sa datim odgovorom? Ima reć drug Kreft.

Ivan Kreft (Izborni srez Ljutomer—Radgona, NR Slovenija): Odgovor bi bio zadovoljavajući kad bi rešavanje ovog pitanja bilo na dnevnom redu tek poslednje dve godine. Međutim, ono se bez uspeha rešava već deset godina.

Već 1956 godine objekti i mašinski uređaji u našem najvećem preduzeću, u »Slatini-Radenci«, bili su u tako lošem stanju da su razne nadležne inspekcije zabranile dalji rad. Zbog toga se pitanje rekonstrukcije ponovo postavlja. Tome je takođe doprinela sve veća potražnja tržišta za mineralnom vodom, koju ni u jednoj godini posle rata nije bilo moguće zadovoljiti. Preduzeće je pokušavalo da zadovolji ove potrebe povećanjem produkcije, ali mu to nikad nije pošlo za rukom. Kako se povećava produkcija, pokazuju ovi podaci: Pre rata, to jest 1939 godine, preduzeće je svojom produkcijom od 7,500.000 litarskih boca zadovoljavalo sve potrebe tržišta. U toku poslednjih deset godina proizvedeno je: 1950 — 7,750.000 litara, 1951 — 8,500.000 litara, 1952 — 8,500.000 litara, 1953 — 9,300.000 litara, 1954 — 10,300.000 litara, 1955 — 12,000.000 litara, 1956 — 13,300.000 litara, 1957 — 15,600.000 litara, 1958 — 16,300.000 litara i 1959 (po planu) — 16,200.000 litara.

Preduzeće je povećalo proizvodnju dnevnom eksploatacijom dosad uključenih vrela dužom nego što bi to smelo da bude, kao i preopterećenjem mašinskih postrojenja. Preduzeće bi smelo da eksploatiše ta vrela najviše šesnaest časova dnevno, jer je potrebno da se u toku ostalih osam časova regeneriše pritisak. Mašinska postrojenja imala bi pri normalnoj eksploataciji tih vrela kapacitet od 45.000 boca dnevno. Međutim, preopterećivanjem mašina i produženim radnim vremenom punilo se dnevno 70.000 boca. Prekomerna eksploatacija vrela išla je zato na uštrb kvaliteta vode. Na njen kvalitet uticali su takođe slabi i suviše mali objekti, koji nisu dozvoljavali pravilan tehnološki postupak, tako da je preduzeće umesto »zrele« i odležane vode moralo da stavlja na tržište svežu vodu, koja je manje ukusna od odležane.

I pored ove isuviše duge dnevne eksploatacije vrela i preopterećivanja mašinskih postrojenja, preduzeće nije uspeo da zadovolji potrebe tržišta i da izvrši porudžbine. Tako, na primer, preduzeće je u 1954 godini imalo porudžbine za 20 miliona boca, dok je moglo da isporuči samo 10,3 miliona; 1955 godine bilo je porudžbina za 22,2 miliona boca, a isporučeno je 12,0 miliona; 1957 godine porudžbina je iznosila 27,5 miliona, a isporuka svega 15,6 miliona; 1958 godine porudžbina 29,1 milion, a isporuka svega 16,3 miliona boca. Za 1959 godinu već sada ima porudžbina za 31,5 miliona boca, dok je, prema planu, moguće isporučiti samo 16,2 miliona boca. U toku po-

slednjih šest godina preduzeće je trebalo da isporuči 155,3 miliona boca, a stvarna isporuka iznosi 83,7 miliona boca. Manjak, dakle, iznosi 71,6 miliona boca. To je gubitak na dohotku od preko 700 miliona dinara.

Ako visinu potrebnih investicija uporedimo sa ovim gubitkom na dohotku, videćemo da bi investicije već time bile isplaćene. Šteta koja zbog malog kapaciteta nastaje za potrošače, ugostiteljstvo i turizam, uopšte se ne može proceniti. Treba imati u vidu da »Radenska« pokriva 70% svih potreba na našem domaćem tržištu, a o izvozu da i ne govorimo.

Izneo bih ovde jedno upoređenje sa pivarama: prosečan kapacitet jugoslovenskih pivara bio je 1956 godine iskorišćen sa 70%, a 1957 sa 95%, dok sada one u sezoni uopšte ne mogu da zadovolje sve potrebe, pa se odmah pokrenulo pitanje novih uređaja za 16 naših pivara, a nije se u istoj meri vodilo računa i o proizvodnji »Radenske«, koja se od pre rata popela na 210% a ipak može pokrivati samo 50% potražnje. Manjak mineralne vode je, dakle, toliko koliko iznosi proizvodnja piva nekolicine manjih pivara. Međutim, i pored takvog stanja u produkciji mineralne vode, izvoz je ipak iznosio milion boca godišnje, pa u vezi s tim postavljam dopunsko pitanje: koliko iznosi predviđeno povećanje izvoza piva posle rekonstrukcija, koje traže znatna devizna sredstva?

Pretsednik dr Mladen Iveković: Prekoračili ste, druže Kreft, vrijeme od pet minuta predviđeno Poslovnikom. Molim i ostale govornike koji eventualno budu uzeli riječ da se drže Poslovnika u tom pogledu.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Slavka Komara da da odgovor na pitanje narodnog poslanika Rajka Gagovića.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća Slavko Komar (Izborni srez Valpovo, NR Hrvatska): Narodni poslanik Rajko Gagović je postavio ovo pitanje: »Saveznim društvenim planom za 1959 godinu zaduženo je Savezno izvršno vijeće da razmotri probleme šumarstva i drvne industrije, a naročito celishodnost organizacije i mjere za unapređivanje ovih oblasti naše privrede. U kakvoj je fazi taj rad?«

Na postavljeno pitanje mogu da odgovorim ovo:

Posljednjih mjeseci vodile su se u stručnim šumarskim krugovima i u drvnoj industriji diskusije o mjerama za trajnije i neposrednije unapređivanje šumarstva i drvne industrije. I u toku maja mjeseca vjerovatno će ti problemi biti pred Odborom za privredu Saveznog izvršnog vijeća, Odborom za perspektivni plan i Saveznim izvršnim vijećem, pa se očekuje da bi u toku juna Savezno izvršno vijeće moglo da podnese Skupštini prijedloge o mjerama za

tekuće rješenje problema drvne industrije i šumarstva, uz niz propisa koji će biti za to potrebni.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li narodni poslanik Rajko Gagović traži razjašnjenje ili želi da postavi dopunsko pitanje?

Rajko Gagović (Izborni srez Višegrad, NR Bosna i Hercegovina): Ne želim.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li još tko od narodnih poslanika želi da postavi kakvo pitanje na ovoj sjednici Doma? (Niko se ne javlja).

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga općeg zakona o stambenim zajednicama. (Videti u prilogu).

Prije nego što otvorim pretres po ovoj tački dnevnog reda, predlažem Domu da se vodi jedinstvena diskusija o osnovnim pitanjima iz svih pet zakonskih prijedloga iz stambene oblasti, s obzirom na to da ovi zakoni čine dijelove jednog jedinstvenog sistema i da se svi zasnivaju na istim osnovnim načelima, pa je cjelishodnije voditi jedinstvenu diskusiju.

Poslije svršene diskusije o osnovnim pitanjima prešli bismo na diskusiju o pojedinim odredbama, i to posebno za svaki od ovih zakonskih prijedloga. U toku diskusije podnosili bi se i amandmani. Međutim, ako bi koji od govornika želio da podnese amandmane i u toku prvog dijela diskusije, on to može učiniti u pogledu ma koga od ovih prijedloga. No, u smislu odredaba Poslovnika, o amandmanima će se rješavati kad se pređe na poseban pretres svakog od ovih zakonskih prijedloga.

Da li se Dom slaže s ovim prijedlogom za pretresanje zakonskih prijedloga? (*Glasovi: Slaže se!*).

Molim izvjestioce odbora koji žele da govore u prvom dijelu diskusije, da se jave za riječ.

Ima riječ izvjestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje narodni poslanik Josip Kolar.

Izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje Josip Kolar (Izborni srez Zlatar, NR Hrvatska): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog vijeća učinjen je kroz diskusiju u toku pretresa Prijedloga općeg zakona o stambenim zajednicama niz dopuna i izmjena, o kojima je dostavljen pismeni izvještaj Odbora, pa ne bih htio da o tome posebno govorim. Dozvolite mi samo da uz podneseni pismeni izvještaj iznesem još neke napomene i gledišta Odbora o materiji koju tretira ovaj zakon.

Prije svega, Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama stavljen je na pretres u okviru grupe stambenih zakona i čini sastavni dio jedinstvene materije stambenog zakonodavstva,

kojim će se regulirati niz dosad vrlo osjetljivih pitanja za život građana i njihove odnose.

Pripadajući ovoj grupi zakona, Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama predstavlja i daleko više od samog reguliranja materije iz stambenih odnosa. Njime se regulira vrlo opsežno područje zadovoljavanja potreba svakodnevnog života, i to posebno na području unapređivanja i organiziranja komunalnih, privrednih, socijalnih i odgojnih djelatnosti i službi koje služe porodici i domaćinstvu. Kroz zadatke stambene zajednice, kako ih regulira prijedlog, organiziranjem pomoći zaposlenoj ženi i porodici u odgoju djece, unapređivanju djelatnosti kroz koje i vođenje domaćinstava treba postaviti na suvremeniji način, kroz organiziranje zaštite djece, organizaciju raznih servisa i usluga, stambena će zajednica izrasti u prvorazredan faktor našeg društvenog mehanizma.

Zajedno sa radničkim savjetima i komunama, stambene zajednice treba da postanu najznačajnija forma društvenog upravljanja na tako važnom sektoru našeg društvenog života.

Organiziranjem raznih servisa za usluge domaćinstvima stvarat će se uslovi rasterećivanja radnog čovjeka i žene od raznih dnevnih, često iscrpljujućih briga i poslova, omogućujući im time bolje i svestranije zalaganje na radnom mjestu u vršenju radnih zadataka. Posmatrane s tog aspekta, mjere za organizaciju stambenih zajednica sjedinjuju se s našim općim naporima za podizanje produktivnosti rada, a time i za efikasnost naše privrede u cjelini. Stvaranje stambenih zajednica krupno je i društvenopolitičko pitanje. Njega je život stavio na dnevni red, tako da ono predstavlja i uslov daljeg i uspješnijeg angažiranja građanina — radnog čovjeka u širokom mehanizmu socijalističke demokracije.

Prijedlog zakona regulira odnose stambene zajednice i komune, definirajući stambenu zajednicu kao društveni organ koji dopunjuje rad komune u onim oblastima koje su komunalnim službama daleke i koje one nisu u stanju na zadovoljavajući način rješavati. Zajednice time postaju, uz komune, glavni faktor u rješavanju poslova i organiziranju službi čiji je rad od neposrednog interesa za građanina.

Prema stavu Odbora, sazreli su uslovi za zakonsko reguliranje kompleksa materije sadržane u ovom prijedlogu. Inicijativa i u dosadašnjim uslovima jasno govori o tome. Ima i sada diskusija o nedostatku materijalnih sredstava za širu organizaciju stambenih zajednica. Ne treba odricati svaku točnost takvih tvrdnji. Ali, treba reći i da široka aktivnost na rješavanju materijalnih problema može i tu dati rješenja. Činjenica je da već postoje materijalna sredstva uložena u postojeće servise u gradovima i industrijskim naseljima, kao i sredstva koja

daju općinski narodni odbori. Postoje, zatim, fondovi zajedničke potrošnje privrednih organizacija, itd., a konačno, i građani će te službe pomagati, utoliko više ukoliko će uvidati direktnu korist od njih. Prijedlog zakona, po mišljenju Odbora, na zadovoljavajući način regulira i taj dio problema.

Kadrovi, kao važan faktor za što bolji rad i što brže stvaranje zajednica, neće predstavljati problem. U radu savjeta dosadanih stambenih zajednica bio je aktivan velik broj građana, koji su tu stekli i iskustva, barem na jednom dijelu problema, i pokazali volju za njihovo rješavanje. U kućnim savjetima ima oko 150 tisuća aktivnih članova. Nove će zajednice posve sigurno privući na aktivnost ljude koji već sada rade na ovim problemima, a svakako i niz novih.

Posve je jasno da će se stambene zajednice formirati i razvijati brže i potpunije tamo gdje za njih već postoje zreli ekonomski uslovi i potreba. Drugim riječima, nepotreban je, i može samo štetiti, svaki šablon u pristupanju konkretnom radu na organiziranju zajednica. U organiziranju zajednica treba da dođe do punog izražaja inicijativa građana, radnih kolektiva, društvenih organizacija i općinskih narodnih odbora. Prijedlog zakona daje široke mogućnosti ispoljavanja takve inicijative. U tome je također jedna od njegovih pozitivnih strana.

Dajući predložena rješenja, ovaj prijedlog zakona omogućava sistematskije pristupanje radu na organiziranju zajednice. No, on time ne rješava stvar. Pred narodnim odborima općina stajace vrlo krupni zadaci u vezi sa sprovođenjem zakona. Oni će morati da donesu i niz konkretnih lokalnih propisa kojima će se omogućiti organiziranje zajednice kao kvalitetno novih društvenih organa. Samo će, pak, organiziranje zajednica biti permanentan posao, koji će trajati godinama, na kojemu će se angažirati i organizacije SSRN-a i drugi društvenopolitički faktori. Svaka kampanja u stvaranju zajednica, s obzirom na njihovu ulogu i zadatke, mogla bi biti samo štetna.

Važan zadatak bit će stalno praćenje rada zajednica, njenih službi i servisa. Izgradnja profila pojedinih servisnih službi bit će u tome poseban zadatak.

Iz svih ovih razloga, drugovi narodni poslanici, Odbor za narodno zdravlje i socijalnu politiku moli vas da predloženi zakon usvojite.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Riječ ima izvijestilac Zakonodavnog odbora narodni poslanik Demir Firuz.

Izvestilac Zakonodavnog odbora Demir Firuz (Izborni srez Delčevo, NR Makedonija): Drugarice i drugovi narodni poslanici, kao izvijestilac Zakonodavnog odbora Saveznog veća hteo bih da kažem nekoliko reči o radu Odbora

prilikom pretresa ovih zakonskih predloga iz stanbene oblasti.

Pre svega, želim da istaknem da je, kao i prilikom pretresa drugih važnih zakona, u Zakonodavnom odboru bilo vrlo žive diskusije kako u načelu, tako i u pojedinostima. Diskusija je vođena uglavnom u duhu našeg Ustava, sistema socijalističke demokratije, naše stvarnosti i dalje izgradnje socijalizma kod nas. Ja ću ukratko izneti neke izmene i dopune koje je Zakonodavni odbor učinio prilikom pretresa ovih zakona.

Kod Predloga opšteg zakona o stanbenim zajednicama najpre smo se zadržali na članu 1. Zakonodavni odbor je smatrao da je potrebno određenije izraziti ciljeve ovog zakona, ciljeve zbog kojih se osnivaju stanbene zajednice, odnosno da treba da dođe do izražaja duh Rezolucije Savezne narodne skupštine o osnovnim principima stanbenog zakonodavstva, da se unesu elementi ne samo upravljanja, nego i elementi unapređivanja naselja i komunalne delatnosti. U tom smislu, u članu 1 stav 1, posle zapete dodaju se reči »kao i u cilju unapređivanja naselja i stalnog podizanja društvenog materijalnog standarda«.

Kod člana 21 bilo je dosta diskusije oko toga da li servisi treba da prodaju alkohol uz jelo. Jer, po ovome, može se shvatiti da radnik posle ručka ne može da popije čašu vina. Reč je o tome da servis ne izgubi svoj karakter i da se ne pretvori u preduzeće za promet alkohola.

U članu 36, u prvom stavu, posle reči »srez«, u prvom redu, dodaje se reč »ustanova«, a posle reči »sreza«, u trećem redu, dodaje se reč »ustanove«. U drugom stavu, namesto reči »troši ta sredstva u svrhu protivno njihovoj nameni« stavlja se reči »ne troši ta sredstva u namenjenu svrhu«.

Kod člana 42 zauzeto je stanovište o oceni predračuna prihoda i rashoda stanbene zajednice. Stanbena zajednica može ovaj predračun poništiti ako nije u saglasnosti sa zakonom ili statutom.

U članu 45, da ne bi jedan tako važan zadatak prešao na izvršni odbor, stav 2 menja se i glasi: »Statutom se određuje i broj članova saveta koje biraju pojedini zborovi birača srazmerno broju stanovnika na području svakog zbora birača«.

Kod člana 48 došlo se do konstatacije da nije potrebno zakonom odrediti broj članova izvršnog odbora saveta stanbene zajednice, pa se zato stav 4 menja i glasi: »Broj članova izvršnog odbora saveta stanbene zajednice određuje se statutom«.

U članu 51, u stavu 6, namesto reči: »komisije opštinskog narodnog odbora za izbor i imenovanje« stavlja se reči: »saveta opštinskog

narodnog odbora nadležnog za stanbene poslove«.

Posle naziva glave VIII — Prelazne i završne odredbe, dodaje se novi član 60, koji glasi: »Do donošenja republičkih zakona o stanbenim zajednicama primenjivaće se odredbe ovog zakona«. Ovo je učinjeno zato što je reč o opštem zakonu.

Kod Predloga zakona o stanbenim odnosima bilo je najviše diskusije i najviše izmena i dopuna. Najpre je pao predlog da se u nazivu briše reč »osnovnog«, koji je i usvojen, jer Skupština postupa na osnovu Ustava, u kome je tačno precizirano iz kojih se oblasti mogu donositi osnovni zakoni. Pošto se među tim oblastima ne nalazi stanbena oblast, u naslovu je ostalo samo »Predlog zakona o stanbenim odnosima«, to jest brisanje je reč »osnovnog«.

U članu 18 dodaje se novi stav 4, koji glasi: »Zgradama koje su izgrađene samo za smeštaj pojedinaca, a ne predstavljaju ugostiteljske objekte, upravlja se po posebnim propisima.« Tu se mislilo na donošenje propisa o upravljanju zgradama za samce.

Kod člana 26 bilo je prilično diskusije oko toga da li lice u vršenju javne funkcije ili u posebnim slučajevima može koristiti stan na dva mesta.

Kod člana 34 vodila se naročito živa diskusija oko stanarskog prava. Dodat je nov stav 4, koji glasi: »Prilikom rešavanja o zahtevu iz prethodnog stava, opštinska arbitražna komisija ceniće, pored opravdanosti razloga zbog koga se otkazuje, i položaj nosioca stanarskog prava i korisnika stana kome se otkazuje, kao i njihove međusobne odnose.«

Kod člana 62 stav 3 diskutovalo se o tome da li treba da ostane da žalba ne zadržava izvršenje rešenja, ili »ne« treba brisati. Složili smo se da treba da ostane da žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

Kod člana 65 tačka 4, diskusija se vodila oko toga da li skup stanara treba da donosi godišnji predračun prihoda i rashoda stanbene zgrade, ili to treba da vrši kućni savet.

U članu 92 dodaje se novi stav 3, koji glasi: »Propisom opštinskog narodnog odbora donetim na sednicama oba veća može se propisati šta se smatra uobičajenim standardom u smislu prethodnog stava.« Ovim se objašnjava ko potvrđuje uobičajeni standard, odnosno daje se to pravo opštinskom narodnom odboru.

U članu 102 dodat je novi stav 6, kojim je dato objašnjenje na koji način će se izvršiti otplaćivanje zajma. Ovaj stav glasi: »Otplaćivanje zajma vrši se iz stanarine i drugih prihoda zgrade, kao i iz prodajne cene same zgrade.«

Član 108 menja se i postaje član 109. U njemu se sva ova ovlašćenja daju Saveznom izvršnom veću. Ovaj član glasi: »Ovlašćuje se Sa-

vezno izvršno veće da do donošenja zakonskih propisa o finansiranju stanbene izgradnje može propisati da nosioci stanarskog prava plaćaju za korišćenje stanova stanarinu uvećanu za amortizaciju vrednosti stana, određenu prema stvarnom veku trajanja zgrade, kao i način i uslove plaćanja uvećane stanarine.»

U članu 134 brišu se stavovi 3, 4 i 5 i dodaju se novi stavovi 3 i 4, koji glase:

»Sopstveniku porodične zgrade u građevinskoj svojini nije potrebno rešenje o useljenju u prazan stan u njegovoj zgradi.

Rešenje o useljenju nije potrebno ni sopstveniku stana kao posebnog dela zgrade kad se on useljava u prazan stan u svom posebnom delu zgrade.»

U članu 138 stav 5, u trećem redu, iza reči »ustanove iz Jugoslavije« stavlja se tačka, a reči do kraja stava brišu se.

U članu 141 dodaje se novi stav 3, koji glasi: »Ako je otkaz dat zbog penzionisanja ili smrti nosioca stanarskog prava, prinudno iseljenje može se izvršiti tek pošto tražilac izvršenja obezbedi nosiocu stanarskog prava odnosno članovima njegovog porodičnog domaćinstva stan koji zadovoljava najnužnije uslove stanovanja.«

Član 145 se briše.

Član 153 je u Zakonodavnom odboru bio brisan, ali posle, u redakcionoj komisiji, složili su se da ostane.

U članu 161 stav 5, radi ograničenja broja potstanara, u trećem redu, iza reči »zanimanjem«, posle zapete dodaju se reči »koliko se potstanara najviše može držati prema stanbenom prostoru.«

U članu 189, u prvom redu, umesto reči »lice« stavlja se »licu«. U šestom redu brišu se reči »ili je kao samac takvu stanbenu prostoriju koristio duže od pet godina.«

U članu 195 dodaje se novi stav 5, koji glasi: »Ako je jedan od sustanara sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini ili sopstvenik stana, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora ustupiće njemu na njegov zahtev prostorije koje su ostale ispražnjene iseljenjem sustanara.«

Iza člana 201 (novog) dodaje se novi član 202, koji glasi: »Ovlašćuju se narodne republike da donesu bliže propise za primenu ovog zakona.« Ova je odredba čisto zakonodavnog karaktera.

U Predlogu zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, član 1 stav 2 je formulisan ovako: »Onim poslovnim zgradama koje su, saglasno odredbama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, u građevinskoj svojini«, a dalji tekst ostaje nepromenjen.

U članu 53 dodat je novi stav 2 koji glasi: »Zakupodavac je dužan vršiti radnje iz pret-

hodnog stava u vreme i na način kojim će što manje ometati zakupca u korišćenju poslovne prostorije.«

U Predlogu zakona o stanbenim zadrugama član 7 je preciziran dodavanjem stavova 2 i 3, kojima se omogućuje zadruzi da raspolaže stanovima koje je podigla iako su ovi stanovi u društvenoj svojini, a može ih i prodati. Novi stavovi 2 i 3 glase:

»Stanovima u zgradi u društvenoj svojini koje je podigla zadruga, raspolaže zadruga.

Zadruga može na osnovu svog prava raspolaganja prodavati stanove građanima, a na društvena pravna lica prenositi svoje pravo raspolaganja stanovima.«

U članu 8 u stavu 1, u prvom i drugom redu, umesto reči »član stanbene zadruge, građanin ili građansko pravno lice« stavljaju se reči: »građanin kao član stanbene zadruge«. Stav 2 menja se i glasi: »Političkoteritorijalna jedinica, privredna organizacija, ustanova koja ima svojstvo pravnog lica, društvena organizacija i drugo udruženje građana, kao članovi zadruge, stiču na osnovu ugovora sa zadrugom pravo raspolaganja stanovima kao posebnim delovima zgrade koju je zadruga podigla (član 3 Zakona o svojini na delovima zgrada)«. Ovo je učinjeno zbog povezanosti sa prethodnim članovima.

U Zakonodavnom odboru usvojen je amandman Saveznog izvršnog veća o »ortakluku«, iako ortakluk nije predmet ovog zakona, ali se smatra da treba doneti propise i o takvom načinu izgradnje stanova, jer je ovo prelaznog karaktera.

Što se tiče Predloga zakona o svojini na delovima zgrada, treba istaći da je Zakonodavni odbor razmatrao ovaj predlog ne u prvobitnom tekstu, već posle usvojenih izmena od strane matičnog odbora.

Razmatrajući taj predlog, Zakonodavni odbor je zauzeo gledište da treba precizirati stav 2 člana 2, tako da se obuhvate ne samo postojeće zgrade nego i zgrade koje će se podići ubuduće.

U članu 3 u stavu 1 dodaje se reč »zameni«.

Stav 2 člana 28 prebacuje se u član 29 kao poslednji stav.

To bi uglavnom bile izmene i dopune koje je Zakonodavni odbor učinio u zakonskim predlozima iz stanbene oblasti. Sve ove izmene i dopune usaglašene su sa matičnim odborima.

U ime Zakonodavnog odbora molim Dom da usvoji sve ove zakonske predloge iz stanbene oblasti.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Za riječ se javio narodni poslanik Rista Mihailović, izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje.

Izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje Rista Mihailović (Izborni srez

Ub, NR Srbija): Drugarice i drugovi narodni poslanici, nesumnjivo je da među ovim zakonskim predlozima poseban značaj ima Predlog zakona o stanbenim odnosima, koji konkretno reguliše vrlo složene i osetljive društvene i druge odnose u domenu stanbenih pitanja. Posle donošenja republičkih i drugih propisa kojima će se regulisati detalji, imaćemo celovit sistem propisa o stanbenim odnosima, za kojima se kao što je poznato, već duže vremena oseća potreba.

Naročito je važno, po mom mišljenju, što se ovim zakonskim predlogom obezbeđuje dalje razvijanje i jačanje društvenog upravljanja preko skupa stanara i kućnih saveta i razvijanje socijalističkih odnosa u stanbenoj oblasti, uz istovremeno učvršćivanje stanarskog prava. Time se omogućuje da se u rešavanje ovako važnih društvenih problema uključe na desetine hiljada građana, koji će na najdemokratskiji način upravljati stanbenim zgradama i rešavati određene probleme iz oblasti stanbenih odnosa, kako je to predviđeno članovima 65 i 71 predloženog zakona.

Normalno je očekivati da će se neke od uočenih slabosti u pogledu održavanja zgrada, raspodele stanova, održavanja kućnih dvorišta, režima stanovanja, odnosa među ljudima i porodicama, ublažiti i otkloniti. Isto tako, možemo očekivati da će kućni saveti, skupovi stanara i drugi organi komune razvijati inicijativu za osnivanje, razvijanje i proširivanje mreže servisa za obavljanje usluga stanbenim zgradama i porodicama.

Takođe je neobično važna, s obzirom na nestašicu stanova, i činjenica da se ovim predlogom potstiče interes investitora za obimniju i bržu stanbenu gradnju, jer investitori — privredne organizacije i ustanove — samostalno dodeljuju stanove na korišćenje i raspolažu stanovima onih lica kojima daju stan u novoj zgradi.

Nemogućnost zasnivanja novih sustanarskih odnosa i potsticanje na razvijanje institucije potstanarstva, stimuliraju individualnu izgradnju stanova pod određenim uslovima, što će sve skupa mobilisati više sredstava za izgradnju stanova, čime će se stanbeni problemi i sa te strane postepeno ublažavati.

Poznato je da su, naročito poslednjih nekoliko godina, činjeni veliki naponi i postignuti značajni rezultati u stanbenoj izgradnji. Ovo naročito posle uvođenja doprinosa za stanbenu izgradnju, čime je obezbeđena stalna materijalna osnova za jačanje stanbenog fonda. Prema godišnjem statističkom pregledu, ako se 1953 godina uzme kao 100, vidi se da je broj stanova izgrađenih u društvenom sektoru krajem 1957 godine porastao za 197,5 u FNRJ, a u NR Srbiji u istom periodu za 237,7. U prošloj godini izgrađeno je više stanova nego u 1957, dok se za ovu godinu predviđaju ulaganja u izgradnju

novih stanova u vrednosti od preko 66 milijardi dinara. Primera radi, navodim da je samo za poslednje dve godine u opštini Lazarevac, gde se naglo razvija industrija, izgrađeno blizu 400 novih stanova.

Skupštinska Rezolucija o opštoj potrošnji, plenumi socijalističkog saveza, a naročito VII Kongres SKJ, potstakli su široku inicijativu kod radnih kolektiva i ustanova za stanbenu gradnju i stvorili jedan novi odnos i shvatanje prema stanbenim problemima i stanbenim odnosima. Upravo se nalazimo u toku preduzimanja niza mera i konkretnih akcija usmerenih kako na jačanje sredstava za izgradnju stanova, tako i na racionalniju i jeftiniju gradnju i bolje gazdovanje postojećim stanbenim fondom, čemu će i ovaj zakonski predlog svakako mnogo doprineti.

Drugovi i drugarice narodni poslanici, smatram da nije potrebno da se zadržavam na ostalim, isto tako značajnim i važnim pitanjima koja ovaj zakonski predlog tretira i rešava, ali bih samo želeo da posebno podržim one odredbe koje govore o određivanju visine stanarine. Pre svega, mi u našim današnjim uslovima, s obzirom na visinu ličnih dohodaka radnih ljudi, na nivo opštih troškova života i napore koji se čine za obezbeđivanje postepenog ali stalnog porasta životnog standarda, ne bismo mogli zasada da zavedemo ekonomske stanarine, mada stanarina u porodičnim budžetima naših radnih ljudi učestvuje sa znatno manjim procentom nego što je to slučaj u čitavom nizu zemalja u svetu, i mada sadašnja visina stanarine tek obezbeđuje troškove upravljanja i održavanja stanbenih zgrada, a ne pokriva troškove amortizacije i novogradnje. Jasno je da i ovaj predlog, kao, uostalom, i drugi naši zakonski propisi, ne polazi i ne može poći isključivo sa ekonomskih pozicija, već se uvek ima u vidu položaj našeg radnog čoveka. Iz tih razloga, naša zajednica će i dalje morati da čini napore da se stanbena izgradnja najvećim delom finansira iz društvenih sredstava.

S druge strane, ovlašćenje koje će po ovom predlogu imati Savezno izvršno veće da, pod određenim uslovima, kod novih zgrada i zgrada sa luksuznijim uređajima može da propisuje, pored stanarine, i plaćanje doprinosa na ime otplate uloženi sredstava u izgradnju novih stanova, — ukazuje na dalji perspektivni pravac naše stanbene politike.

Ukoliko se naša privreda bude brže razvijala i jačala i time rasla kupovna moć i standard života naših radnih ljudi, utoliko će se zajednica rasterećivati od ulaganja društvenih sredstava, jer će povećanje ličnih primanja radnih ljudi omogućiti veća odvajanja za dalju i bržu izgradnju stanova. Smatram da je ovakav put ekonomski, socijalno i politički ispravan i da će naići na punu podršku i razumevanje ogromne većine naših građana.

Na kraju, donošenje Zakona o stanbenim odnosima, kao i drugih zakona iz stanbene oblasti koji su danas na usvajanju, zahteva preduzimanje niza konkretnih zadataka i političkih mera od strane organa vlasti i društveno-političkih organizacija u komunama, jer od ovih organa i organizacija, od njihove aktivnosti, zavisi praktično sprovođenje u život naše stanbene politike.

Izjavljujem da ću, zbog svih ovih razloga, glasati za predloženi zakon.

Izveštavam Dom da je redakciona komisija Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća, Odbora za pitanja rada i socijalnog osiguranja Veća proizvođača i oba zakonodavna odbora, naknadno izvršila neke redakcijske izmene u Predlogu zakona o stanbenim odnosima. Te se izmene sastoje u ovome:

U članu 46, u drugom stavu, u trećem redu, briše se reč »užeg«. U članu 61, u prvom stavu, umesto reči »za potrebe određenih kategorija građana«, stavljaju se reči »za potrebe određenog kruga lica«.

Ove izmene treba smatrati sastavnim delom izmena priloženih uz izveštaj, pa molim Dom da ih prihvati.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ima riječ drug Dobrivoje Miletić, izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje.

Izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje Dobrivoje Miletić (Izborni srez Petrovac, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u kompleksu zakonskih predloga koje na ovom zasjedanju razmatra Savezna narodna skupština nalazi se i Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama. Ovaj zakonski predlog reguliše materiju koja se odnosi na upravljanje poslovnim zgradama i na izdavanje u zakup poslovnih prostorija. Ni jedna ni druga od ovih materija nije dosad bila do kraja regulisana u našem pravnom sistemu, niti su dosadašnji pravni propisi davali odgovor na sva pitanja iz ove oblasti.

Iz oblasti upravljanja poslovnim zgradama mi smo dosad imali samo Zakon o sredstvima privrednih organizacija i Uredbu o izvršenju budžeta, koji su sadržavali osnovne propise o tome kako se upravlja poslovnim zgradama privrednih organizacija čija su te zgrade osnovna sredstva i kako se upravlja poslovnim zgradama koje su date na upravljanje državnim organima i ustanovama.

Iz oblasti pravnog položaja poslovnih prostorija dosad smo imali Uredbu o izdavanju u zakup poslovnih prostorija.

Međutim, naš društveni, a naročito privredni razvoj, prevazilazi rešenja data u pomenutim propisima. Pitanje pravnog režima upravljanja poslovnim zgradama koje koristi više privrednih organizacija, državnih organa ili ustanova, nije bilo rešeno, mada se ono u prak-

si postavlja. Za izdavanje u zakup poslovnih prostorija bilo je u dosadašnjim propisima izraženo načelo slobodnog ugovaranja, ali su skoro sva ostala pitanja bila ostavljena narodnim odborima da ih oni svojim propisima regulišu. Dosadašnja iskustva u ovoj oblasti pokazala su da regulisanje zakupnog odnosa od strane narodnih odbora nije moglo kompleksno da obuhvati ovu materiju. Osim toga, pitanje zakupnog odnosa nije moglo na podjednak način da bude regulisano za celu našu zemlju, a iskustva pokazuju da je jedinstveno rešavanje ovog pitanja, uz davanje mogućnosti narodnim odborima da ona pitanja koja su specifična za određivanje područja, rešavaju svojim propisima prema lokalnim uslovima, — neophodno, s obzirom na njegov značaj za naš privredni život.

Prema tome, donošenje Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama predstavlja potrebu našeg vremena i sadašnje etape našeg privrednog i opšteg razvitka, jer ovaj zakon treba jedinstveno, za celu zemlju, da reguliše pitanje upravljanja poslovnim zgradama i pitanje zakupa poslovnih prostorija.

Ako bismo razmotrili osnovne karakteristike ovog zakonskog predloga u pogledu upravljanja poslovnim zgradama, mogli bismo da istaknemo sledeće:

1) Poslovnom zgradom u društvenoj svojini, kada je koristi samo jedna organizacija, upravlja ta organizacija, odnosno njen organ društvenog upravljanja. Pod pojmom organizacije zakonski predlog podrazumeva ne samo privredne organizacije nego i društvene organizacije i ustanove.

2) Novom poslovnom zgradom u društvenoj svojini upravlja organizacija koja je dala sredstva za izgradnju te zgrade, odnosno investitor.

3) Ako ima više organizacija koje koriste jednu poslovnu zgradu, ili ima više investitora, poslovnom zgradom upravlja ona organizacija koju one sporazumno odrede, ili njome upravlja zajednički organ koji zainteresovane organizacije odnosno investitori osnivaju. Taj organ sačinjavaju predstavnici svih ili samo nekih organizacija koje zgradu koriste. Taj zajednički organ čini upravu poslovne zgrade i ima svojstvo pravnog lica u pogledu prava i obaveza koje nastaju usled korišćenja te zgrade. On u isto vreme zastupa sve korisnike zgrade pred državnim i drugim organima.

4) Ako između zainteresovanih organizacija nije došlo do sporazuma o tome ko će upravljati poslovnom zgradom ili na koji će se način njome upravljati, onda će odgovarajući organ opštinskog narodnog odbora odrediti jednu od tih organizacija da upravlja poslovnom zgradom.

5) Kada poslovnu zgradu koristi više organizacija, obavezno se obrazuje fond za tu zgradu koji ima istu namenu kao odgovarajući fon-

dovi stanbenih zgrada. Ovo je veoma značajno za održavanje poslovnih zgrada i povećanje fonda poslovnih prostorija.

U pogledu zakupa poslovnih prostorija potrebno je istaći:

1) Zakup poslovnih prostorija zasniva se sporazumom zainteresovanih stranaka, odnosno ugovorom, što znači da se poslovna prostorija izdaje u zakup onome ponuđaču čija je ponuda najpovoljnija. Od načela slobodnog ugovaranja poslovnih prostorija odstupa se samo u određenim slučajevima, i to u cilju onemogućavanja da one ostanu neiskorišćene, pa i tada se one ustupaju najpovoljnijem ponuđaču.

2) Visina zakupnine određuje se slobodnom pogodbom. Ovakav način utvrđivanja visine zakupnine odgovara principu slobodnog formiranja cena za usluge na tržištu, a pored toga znatno doprinosi povećavanju finansijskih sredstava u fondu poslovnih zgrada u društvenoj svojini.

3) Predlog zakona reguliše kada i u kojim slučajevima može prestati zakupni odnos.

Kao novinu u odnosu na dosadašnje propise, zakonski predlog daje definiciju poslovne zgrade. Pod poslovnom zgradom, po odredbama ovog zakona, podrazumeva se zgrada namenjena za vršenje poslovnih delatnosti, ako se pretežnim delom koristi za tu svrhu. Zgrade koje spadaju u osnovna sredstva privrednih organizacija, kao i zgrade onih ustanova na koje se primenjuju odredbe Zakona o sredstvima privrednih organizacija, smatraju se tačke poslovnih zgradama.

Isto tako, zakon daje i definiciju poslovne prostorije. Pod poslovnom prostorijom, bez obzira da li se ona nalazi u poslovnoj ili stanbenoj zgradi, podrazumeva se jedna ili više prostorija, namenjenih za vršenje poslovnih delatnosti, koje, po pravilu, čine jednu građevinsku celinu.

Najzad, zakon daje definiciju i poslovne delatnosti. Pod poslovnom delatnošću, u smislu ovog zakona, podrazumevaju se delatnosti privrednih organizacija, društvenih organizacija, udruženja građana, ustanova, zanatskih i ugostiteljskih radnji, kao i druge slične delatnosti.

Ove definicije imaju veliki značaj za našu privredu, jer otklanjaju eventualne sporove koji mogu nastati i koji se, po pravilu, negativno odražavaju na naš privredni život.

Zakon ovlašćuje opštinske narodne odbore da mogu donositi propise o tome koje poslovne prostorije mogu služiti samo određenim potrebama. Ova je odredba od naročitog značaja za korišćenje lokala, koji se ponekad, mada retko, ne koriste u skladu sa interesima privrede i sa društvenim, prosvetnim, zdravstvenim ili drugim interesima pojedinih mesta ili naselja. Na osnovu ovog ovlašćenja, opštine

i narodni odbori mogu donositi propise da se poslovne prostorije u zgradama koje se nalaze u određenim ulicama ili delovima ulica, mogu koristiti samo za vršenje određenih vrsta poslovnih delatnosti, ili samo za vršenje određenih delatnosti društvenih organizacija, ili da se ne smeju koristiti za vršenje nekih drugih vrsta delatnosti.

Ovo ovlašćenje narodnih odbora značajno je i sa gledišta razvoja stanbenih zajednica, koje su već dosad, tamo gde su formirane, uspešno zahvatile pitanje brige o radnom čoveku i porodici, a posle donošenja zakona iz ove oblasti one će svakako postati još značajniji faktor u oblasti rešavanja komunalnih i socijalnih pitanja života građana. Koristeći odredbe ovog zakona, one će moći da vrše određeni uticaj na narodne odbore da se u pojedinim ulicama ili rejonima otvaraju onakve radnje kakve su potrebne građanima koji na tome području žive. Time se omogućava da stanbena zajednica koristi poslovne prostorije na način koji najbolje odgovara ljudima na njenom području, što je veoma značajno za dalje rešavanje pitanja društvenog i životnog standarda našeg stanovništva. Znači, i pored toga što je u ovom zakonskom predlogu, u skladu sa našim privrednim razvojem, proklamovano načelo slobodnog ugovaranja, on u isto vreme obezbeđuje da narodni odbori mogu da vode politiku najcelishodnijeg korišćenja poslovnih prostorija ne samo sa ekonomskog gledišta već i sa gledišta komunalnih i drugih potreba. Ova zakonska odredba srećno dopunjuje jednu prazninu u dosadašnjim propisima i omogućava da se usklade interesi privrede sa interesima društvenog života i društvenih potreba građana u naseljima.

Zakon ovlašćuje opštinske narodne odbore da mogu donositi propise i o tome da zgrade koje se podižu na određenom području opštine moraju imati poslovne prostorije za određene poslovne delatnosti, a u skladu sa urbanističkim planom naselja. Na taj način biće omogućeno da se podizanjem stanbenih zgrada, i stanbenom izgradnjom uopšte, koja će nesumnjivo dobiti novi impuls posle donošenja zakona iz ove oblasti, ne zanemari izgradnja poslovnih prostorija za sve one poslovne delatnosti koje odgovaraju najosnovnijim potrebama stanovništva i interesima pravilnog razvoja prometa i drugih uslužnih delatnosti u pojedinim gradovima i naseljima naše zemlje. Ova odredba je utoliko značajnija ako se ima u vidu da je stanbena situacija u našoj zemlji u znatnoj meri poboljšana ustanovljenjem doprinosa za stanbenu izgradnju i da, nasuprot ovome, podizanje poslovnih prostorija i zgrada nije bilo u srazmeri sa stanbenom izgradnjom, te se još uvek oseća izvestan nedostatak poslovnih zgrada i poslovnih prostorija. Sprovođenje u život ovog zakona omogućiće rešavanje

pitanja poslovnih prostorija, jednog od osnovnih pitanja našeg unutrašnjeg prometa industrijskim, poljoprivrednim i drugim proizvodima namenjenim širokoj potrošnji, a samim tim i pitanje osnovnih potreba našeg stanovništva.

Donošenje Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama ima višestruk značaj za našu društvenu zajednicu. Princip društvenog upravljanja i u ovoj oblasti njime potpuniye dolazi do izražaja. Ovaj zakon upotpunjuje naš pravni sistem, koji na nov način reguliše odnose u ovoj oblasti u našoj društvenoj zajednici. On obezbeđuje povećanje finansijskih sredstava u fondu poslovnih zgrada i prostorija. On obezbeđuje povećanje broja poslovnih prostorija srazmerno broju podignutih stanbenih zgrada. Njime se ostvaruju bolji uslovi za razvoj prometa u našim privrednim organizacijama, za koji je naša zajednica naročito zainteresovana, jer od pravilnog razvoja prometa zavisi zadovoljenje velikog broja potreba naših građana.

Odbor za narodno zdravlje i socijalnu politiku Saveznog veća, na svojim sednicama održanim od 27 do 31 marta, temeljito je razmotrio ovaj zakonski predlog, i podnoseći ga Saveznom veću moli da ga i ono usvoji.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Riječ ima narodni poslanik dr Ivo Sunarić, izvjestilac Odbora za organizaciju vlasti i upravu.

Izvestilac Odbora za organizaciju vlasti i upravu dr Ivo Sunarić (Izborni srez Travnik, NR Bosna i Hercegovina): Drugarice i drugovi narodni poslanici, pošto je Odbor za organizaciju vlasti i upravu bio matični odbor za Predlog zakona o svojini na dijelovima zgrada, dozvolite mi da, kao izvjestilac tog Odbora, ukažem na neke važne momente iz rada Odbora o tom zakonskom predlogu.

Usvajajući osnovne principe na kojima se zasniva Predlog zakona o svojini na dijelovima zgrada, Odbor za organizaciju vlasti i upravu, zajedno sa predstavnicima Saveznog izvršnog vijeća i zakonodavnim odborima, izvršio je niz izmjena u predlogu zakona koje u suštini ne mijenjaju zakonski predlog, ali unose više jasnoće i preciznosti u pojedine njegove odredbe.

Donošenjem Zakona o svojini na dijelovima zgrada u vrijeme kada se putem niza zakona regulišu stanbeni odnosi u našoj zemlji, u vrijeme kada se u život sprovodi Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, — omogućava se uvođenje u naš život jednog neophodno potrebnog pravnog instituta koji je praksa već odavno zahtijevala i koji će postati redovan vid vlasništva u našem pravnom životu.

Pošto Predlog zakona o svojini na dijelovima zgrada u suštini znači pravno regulisanje etažne svojine u našem pravnom životu, to je bilo potrebno u cjelini uskladiti odredbe tog

zakona sa Zakonom o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta i sa svim ostalim stanbenim zakonima koji se kao predlozi nalaze pred ovim Domom. To usklađivanje Predloga zakona o svojini na dijelovima zgrada sa drugim propisima zahtijevalo je niz izmjena predloga u redakcijskom smislu, te se ukazala potreba da se predlog zakona rediguje i da se načini prečišćeni tekst.

Taj prečišćeni tekst, koji je izrađen uz punu saglasnost predlagača, to jest Saveznog izvršnog vijeća, kao i Zakonodavnog odbora, podijeljen je drugovima narodnim poslanicima. Mi smatramo da će drugovi poslanici tim prečišćenim tekstom moći bolje da se posluže i da će tako moći lakše da sagledaju kako su regulisani odnosi u ovoj oblasti.

Ja ću se, drugarice i drugovi, osvrnuti na neke značajne izmjene koje su izvršene u Odboru za organizaciju vlasti i upravu.

U prvom redu, u predlogu zakona nisu bila precizno regulisana prava društvenih organizacija i drugih udruženja građana koja daju svoja sredstva za izgradnju ili kupovinu stanbene zgrade ili posebnog dijela zgrade. Odbor je smatrao da je u samom zakonu trebalo detaljno odrediti koja prava mogu imati takve organizacije, jer bi se, usljed nedovoljno utvrđenih tih prava, kod tih organizacija mogla pojaviti nezainteresovanost za izgradnju, što bi moglo izazvati uskraćivanje ulaganja materijalnih sredstava od strane tih organizacija u stanbenu izgradnju.

Zato je u predlog zakona unesena odredba da društvene organizacije i druga udruženja građana imaju na posebnim dijelovima zgrada ista prava koja na takvim dijelovima imaju i ona društveno-pravna lica koja po zakonu mogu biti nosioci društvene svojine. To pravo nazvano je u predlogu zakona pravom raspolaganja. A sadržaj tog prava uglavnom je u tome što te društvene organizacije i udruženja građana, kao i druga pravna lica, mogu te stanove, koji su ustvari društvena svojina, davati na korišćenje, dakle, iznajmljivati drugim licima, u prvom redu svojim radnicima i svojim službenicima, radi kojih su oni i davali ta sredstva za izgradnju stanova, a mogu te posebne dijelove zgrada prenositi i na druga društveno-pravna lica, pa i prodavati pojedinim građanima.

Odbor smatra da ovakvo regulisanje prava u vezi sa posebnim dijelovima zgrada u cjelini odgovara našem pravnom sistemu i našim društvenim odnosima i da je to u skladu sa našim važećim propisima.

Druga bitnija izmjena izvršena je u članu 12 predloga zakona. Polazeći od pretpostavke da je predlog zakona o stanbenim odnosima predvidio mogućnost da se stanarina uveća za amortizaciju vrijednosti stana i u tom smislu

dao ovlaštenje Saveznom izvršnom vijeću da do donošenja posebnog zakona o finansiranju stambene izgradnje donese privremene propise o regulisanju toga pitanja, — Odbor je zauzeo stav da ti propisi, koji bi po predlogu zakona trebalo da se primjenjuju na nove zgrade, treba da se primjenjuju na sve stanove i posebne dijelove zgrada u etažnoj svojini.

Treća važnija izmjena odnosi se na član 28 predloga zakona. U članu 28 predviđeno je da se uzajamni odnosi između vlasnika koji stiču etažnu svojinu regulišu opštim uslovima ili ugovorom između samih vlasnika. Da bi se ovi odnosi ravnomjerno uskladili i ravnomjerno regulisali, Odbor je smatrao da je potrebno ne samo da ti opšti uslovi podleže odobrenju opštinskih stambenih organa, nego da je potrebno u zakonu predvidjeti i to da opštinski narodni odbori mogu donijeti okvirne propise o opštim uslovima.

Izmjenu pretstavlja i brisanje glave V predloga zakona. Naime, u glavi V bilo je govora o prometu posebnih dijelova zgrada. Ona ustvari nije dala nikakve nove odredbe o samom prometu, već je samo ukazivala na to kako se po već važećim propisima (pritom se, pre svega, mislilo na Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta i na Zakon o prometu zemljišta i zgrada) može vršiti taj promet. Odbor smatra da u ovom zakonu nema mjesta takvim odredbama koje ustvari znače kompilaciju važećih odredaba, pa je zato predložio da se cijela ta glava u predlogu briše i da se umjesto nje unese samo jedna opšta odredba među osnovnim odredbama, što je i učinjeno u članu 2 prečišćenog teksta koji ste dobili.

Na kraju, htio bih još da istaknem da je o svim ovim pitanjima, kao i o ostalim pitanjima koja su se pojavljivala u diskusiji u Odboru za organizaciju vlasti i upravu, kao i kod onih predloga zakona o kojima je Odbor za organizaciju vlasti i upravu davao svoje mišljenje, a to su ovi stambeni zakoni koji se nalaze pred ovim Domom, — postignuta puna saglasnost između predlagača i skupštinskih odbora.

Zato u ime Odbora za organizaciju vlasti i upravu predlažem Saveznom vijeću da Predlog zakona o svojini na dijelovima zgrada u cjelini usvoji.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Za riječ se javila drugarica narodni poslanik Olga Marasović.

Olga Marasović (Izborni srez Novo Sarajevo, NR Bosna i Hercegovina): Drugarice i drugovi narodni poslanici, naša javnost već dosta dugo iščekuje Opšti zakon o stambenim zajednicama. Od februara 1957 godine, kada je Savezna narodna skupština donijela Rezoluciju o osnovnim principima stambenog zakonodavstva, stambena

zajednica, kao novi organ društvenog upravljanja na području komunalne i socijalne djelatnosti, lične potrošnje i svakodnevnih potreba građana, postala je predmet mnogih diskusija i akcija u društvenim i političkim organizacijama, u narodnim odborima gradskih opština, na Konferenciji gradova, itd.

U nekim opštinama i industriskim naseljima već su stečena vrlo pozitivna iskustva u radu stambenih zajednica, koje su počele da se obrazuju i da rade na principima na kojima se zasniva i predlog zakona o kome je danas riječ. Ti principi dati su još na brionskom Plenumu Centralnog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije, kada je podvučeno da pitanja domaćinstva, porodice i djece, zbog svog društvenog značaja i našeg stava o njima, zahtijevaju angažovanje svih društvenih faktora. To je, kasnije, Program Saveza komunista teoretski uopštio, a Rezolucija VII Kongresa naročito je istakla ulogu stambenih zajednica u nastojanju subjektivnih snaga za rješavanje socijalnih i drugih pitanja koja se uklapaju u sve ono od čega danas zavisi društveni i životni standard naših radnih ljudi.

Zbog toga kod nas skoro niko više i ne misli da na pitanjima djece i porodice treba očekivati samo aktivnost ženskih organizacija.

Donošenjem ovog zakona činimo dalji korak naprijed u brizi za radnog čovjeka, u čemu i vidimo humanističku notu ovog zakonskog predloga. Drugarica Lidija Šentjurc je juče u svom ekspozeu naglasila kakvi će se sve pozitivni procesi odvijati u okvirima stambene zajednice u pravcu rješavanja pitanja koja na dnevni red postavlja industriski razvoj zemlje i razvitak socijalističkih društvenih odnosa kod nas.

Riječ je, dakle, — izvinite što to ponavljam — o podružvljavanju domaćinstva u pogledu svih poslova, koji će, usljed razvitka industrije, moći da se obavljaju na produktivniji način, van individualnog domaćinstva, u raznim mehanizovanim servisima stambene zajednice. Prema tome, riječ je o rasterećivanju porodice i domaćinstva od poslova koji se na nesavremen i primitivan način obavljaju danas u našoj porodici. I napokon, riječ je o pružanju pomoći ženi koja je ušla u društvenu proizvodnju, da bi preodoljela sukobu koji nastaje između obaveza koje ona ima kao majka i domaćica i obaveza koje je čekaju u proizvodnji i društvenom upravljanju.

Mi u Bosni i Hercegovini imamo mnogo novih industriskih naselja u kojima stalno raste i broj zaposlenih žena, raste lični dohodak radnika, a u vezi s tim i želja za kulturnijim i udobnijim životom. Rezultati jedne ankete doseljenih porodica sa sela u industriska naselja Zenice i Sarajeva predočavaju da u 50,8% porodica radi samo otac, u nešto oko 20% samo žena, a u 19% porodica radi i otac i majka.

Jasno je da na područjima sa ovakvom ekonomskom strukturom porodice, u sistemu neposredne demokratije, treba putem posebne forme samoupravljanja rješavati sva ona pitanja koja se pojavljuju odlaskom žene u proizvodnju i koja komuna, zbog svoje širine i brojnosti drugih pitanja kojima se bavi, danas ne može da rješava.

Iako u Bosni i Hercegovini mi nemamo nekih većih iskustava u radu stanbenih zajednica, na primjeru samo jedne od njih, koja već vrlo uspješno radi, možemo reći da stanbena zajednica u sebi krije neslućene mogućnosti za rješavanje i najsloženijih problema porodice, domaćinstva i zaposlene žene.

Ja ovdje mislim na stanbenu zajednicu u Vogošći. Tamo su sami građani, ne opterećujući mnogo fondove i sredstva komune i preduzeća, pružajući koristan primjer svoje društvene aktivnosti i samopomoći, riješili mnogo vrlo važnih problema, čime su svoj život i život čitavog naselja učinili mnogo ljepšim i udobnijim. Oni su otvorili, naprimjer, dječje obdanište za 70 djece, a roditelji za boravak djeteta u obdaništu, gdje dijete dobije 4 obroka, plaćaju samo 1.000 ili 1.500 dinara, što zavisi od visine dohotka roditelja. Tako niska cijena boravka djeteta u obdaništu mogućna je zato što se tamo ne plaća ni ekonom, ni upravnik, ni blagajnik, niti magacioner. Trgovačko preduzeće naselja vrši zadatke ekonomu i magacionera. Na osnovu poznavanja jelovnika, to preduzeće po pijačnim cijenama svaki dan snabdijeva obdanište potrebnim artiklima. Roditelji djece, u svom slobodnom vremenu, bez honorara vrše blagajničke poslove, a funkciju upravnika vrši izabrani upravni odbor. Pored toga, na zboru birača sami građani su se dogovorili da svaku ulaznicu svog bioskopa u naselju oporezuju sa 5 dinara u korist dječjeg obdaništa, čime se plaća ogrev, svjetlo i pranje rublja u njihovom servisu. Na sličan način tu su rješavana i druga pitanja. Zbog toga tamo vrlo uspješno i po pristupačnim cijenama za usluge, rade servisi za održavanje stanbenog fonda, za pranje rublja, za održavanje parkova i ulica u naselju.

Dosadašnja praksa u radu te stanbene zajednice pokazuje koliko su široke mogućnosti za mobilizaciju političkih faktora, građana pojedinaca, društvenih organizacija i njihovih materijalnih, makar i najminimalnijih sredstava, u stvaranju solidne osnove za uspješan rad stanbene zajednice. Moram reći da je praksa u radu stanbene zajednice u Vogošći pokazala da je za uspješan rad stanbene zajednice od presudnijeg značaja aktivnost i inicijativa samih građana nego materijalna sredstva, iako se i bez njih ne može uspješno raditi u stanbenoj zajednici. Rezultati rada stanbene zajednice u Vogošći veoma su doprinijeli da politički faktori i organi komune, zbog već velikog in-

teresovanja građana, preduzimaju niz konkretnih akcija za stvaranje novih stanbenih zajednica u Sarajevu.

Drugovi i drugarice narodni poslanici, Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama, koji se sada nalazi pred nama, daje samo opšte zakonske okvire u kojima može da djeluje stanbena zajednica kao nova forma samoupravljanja u komuni. To je, čini se, i njegova osnovna osobina, koju svakako opravdavaju vrlo različiti uslovi za postojanje i za rad stanbenih zajednica u gradovima i industrijskim naseljima.

Bilo bi, svakako, nemoguće zakonom konkretnije odrediti sve zadatke kojima bi morala da se bavi svaka stanbena zajednica, pa zbog toga član 14 predloga zakona sasvim respektuje različite uslove i potrebe određenog terena, koji će i diktirati kakav djelokrug rada treba da usvoji određena stanbena zajednica. Zato se u članu 14 predloga zakona i kaže: „Stanbena zajednica može se baviti svim ili samo nekim poslovima u okviru zadataka određenih ovim zakonom.”

S druge strane, članovi 10, 11, 12 i 13 predloga zakona predviđaju na koji se način obrazuje sama stanbena zajednica. Tako se statutom ili urbanističkim planom opštine određuju područja na kojima se može formirati stanbena zajednica. Jasno je, kako to i predlog zakona predviđa, da područja za formiranje stanbene zajednice treba da predstavljaju jednu urbanističku i komunalnu cjelinu, jer se jedino na taj način može organizovati saradnja svih faktora zainteresovanih za bolji rad stanbene zajednice: preduzeća, društvenih, političkih i drugih organizacija.

Zborovima birača se ostavlja pravo na pokretanje inicijative za stvaranje stanbene zajednice, a narodni odbor opštine ima u nadležnosti donošenje definitivne odluke o obrazovanju stanbene zajednice. Ovakav način obrazovanja stanbene zajednice omogućuje u toj inicijativi učešće najzainteresovanih faktora: komune i samih građana.

Prema tome, pomenute odredbe zakonskog predloga daju široke okvire za obrazovanje i rad stanbenih zajednica, okvire koji omogućuju da se na vrlo elastičan način udovolji različitim uslovima i potrebama svake stanbene zajednice. Time će se izbjeći uniformisanost i stvaranje stanbenih zajednica na područjima gdje u sadašnjim uslovima njihovo formiranje još nije potrebno, bilo iz razloga što je mali broj žena u društvenoj proizvodnji, pa one sve poslove u porodičnom domaćinstvu obavljaju svojom radnom snagom, koja je jevtinija nego cijene usluga u servisima stanbene zajednice, bilo što dosadašnji razvitak proizvodnih snaga određenih područja nije izvršio neke korjenite izmjene u načinu života građana.

Iz ovih nekoliko riječi koje sam dala kao prilog diskusiji o Predlogu opšteg zakona o stanbenim zajednicama, vidi se da ću glasati za predloženi zakon.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ima riječ narodni poslanik Ivan Kreft.

Ivan Kreft (Izborni srez Ljutomer—Radgona, NR Slovenija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, želim da diskutujem u vezi sa članom 26 Predloga opšteg zakona o stanbenim zajednicama, kojim se Savezno izvršno veće ovlašćuje, između ostalog, da „može svojim propisima odrediti i uslove pod kojima se cene za proizvode i usluge komunalnih privrednih organizacija i komunalnih službi i cene za korišćenje električne energije ne mogu za servise i ustanove određivati u iznosima većim nego što su određene za domaćinstva, kao i uslove pod kojima olakšice u pogledu cena određenih proizvoda i usluga, propisane za građane, važe i za ustanove i servise stanbene zajednice”.

Time je rešeno jedno od najvažnijih pitanja stanbenih zajednica, naročito što se tiče cena za korišćenje električne energije.

Stanbene zajednice su od velikog značaja i za elektroprivredu. Dosadašnja iskustva pokazala su da se u servisima stanbenih zajednica mogu obavljati razni elektrificirani domaći poslovi, osim poslova koji su vezani direktno za stanbene prostorije, kao što je, naprimer, čišćenje poda, usisivanje prašine, pranje posuda, itd.

Pogledajmo prvo kakvu korist elektroprivreda može da ima od stanbenih zajednica u gradovima i industriskim centrima. U servisima zajednice korisnici mogu zajednički upotrebljavati mašinu za pranje, mašinu za glačanje rublja, komore za sušenje rublja, uzimati na poslugu glačalo za parket i usisivač prašine, itd. Stanbena zajednica mogla bi da bude opremljena i malom servisnom radionicom, koja bi bila snabdevena tokarskim strojem, brusilicom, lernilom i manjim aparatom za zavarivanje.

Uzmimo, naprimer, da servis stanbene zajednice koristi 250 četvoročlanih porodica, što pretstavlja hiljadu članova. Na svakog člana treba računati oko 0,30 kilograma rublja dnevno. Svakog dana došlo bi, dakle, na pranje oko 300 kilograma rublja. Mašina za pranje „Himo” FO 25 prima 25 kilograma suvog rublja, koje opere za oko jedan sat. Da mašina za pranje ne bi radila i za vreme vršnog opterećenja, bile bi potrebne dve mašine, koje bi mogle bez teškoća da operu rublje za osam časova. Isto tako, voda bi mogla da se zagreva u bojlerima, a rublje da se suši delimično u noćnim časovima, a delimično za vreme manjeg dnevnog opterećenja. Prikjučna snaga svih ovih električnih mašina i sprava iznosila bi 59 KW, i to:

2 mašine za pranje	12 KW
2 bojlera po 300 litara	16 KW
1 komora za sušenje	15 KW
1 centrifuga	1 KW
1 mašina za glačanje	15 KW
Ukupno	59 KW

Pretpostavimo da od tih 250 porodica u našim gradovima svaka dvadeseta ima svoju mašinu za pranje sa snagom od 2 KW, svaka deseta glačalo sa snagom od 0,5 KW, a svaka deseta porodica svoj električni bojler sa snagom od 2 KW. Priključna snaga tih aparata iznosi:

mašine za pranje	25 KW
glačala	125 KW
električni bojleri	50 KW
Ukupno	200 KW

Mislim da faktor istovremenosti 0,4 ne bi bio suviše visok, naročito ne kod bojlera. Mašine za pranje i glačala imaju stvarno malo radnih časova u pojedinim domaćinstvima, ali je ipak velika verovatnoća da u znatnom broju domaćinstava peru u ponedeljak a glačaju sledećeg dana, tako da faktor istovremenosti ni za ove električne sprave nije određen suviše visoko. Vodeći računa o ovom faktoru, treba računati sa priključnom snagom od $200 \times 0,4 = 80$ KW, takođe i u vremenu vršnog opterećenja, pošto privatni potrošači ne poštuju mnogo upute preduzeća za distribuciju električne energije. U stanbenim zajednicama, međutim, može se rad mašina podesiti tako da ne nastupi u vremenu vršnog opterećenja. U takvoj zajednici predviđamo faktor istovremenosti 0,9, odnosno računamo sa snagom $59 \times 0,9 = 53$ KW.

Prema tome, vidimo da, uprkos sadašnjem još uvek malom broju električnih aparata, kod pojedinačnih domaćinstava opterećenje iznosi 80 KW, dok je kod rada u okviru stanbenih zajednica opterećenje za jednu trećinu manje, to jest za 27 KW. Pritom je veoma važna još i činjenica da opterećenje od 80 KW kod individualnih domaćinstava nastupa, sa velikom verovatnoćom, u vremenu vršnog opterećenja, dok opterećenje od 53 KW kod rada u stanbenim zajednicama nastupa izvan vremena najvećeg opterećenja. Dalje, ako računamo da i ostali potrošači, odnosno članovi tih 250 porodica, koji sada još nemaju sve električne aparate, mogu da ih nabave u toku idućih pet godina, što prema tempu kupovine električnih aparata i povećanju kupovne snage stanovništva možemo pretpostaviti, onda bi priključna snaga porasla na 1.125 KW, pa bi, računajući sa faktorom istovremenosti 0,4, vršno opterećenje moglo da poraste na 450 KW.

Računajmo, dalje, sa 50 takvih primera: $250 \times 50 = 12.500$ porodica. Pošto svaka porodica opterećuje mrežu sa 45 KW, to će kod 12.500 porodica, vodeći računa o faktoru 0,4, opterećenje i za vreme vršnog opterećenja iznositi:

$$0,4 \times 12.500 \times 4,5 = 22.500 \text{ KW}$$

što pretstavlja radni kapacitet jedne prilično velike elektrane.

Uzmimo sada da ovih 12.500 porodica koristi za pranje, sušenje i glačanje rublja servis stanbene zajednice i računajmo sa snagom $50 \times 53 = 2.650$ KW. Ovakva zajednička perionica radila bi prema određenom dnevnom redu, tako da se ne bi povećavalo vršno opterećenje, već bi se izravnilo opterećenje dnevnog dijagrama. Prema dnevnim dijagramima opterećenja za pojedine tipične mesece u godini, rad perionice bilo bi najbolje rasporediti na pojedine dnevne časove na sledeći način: januar i februar — od 9 do 17 časova; mart i april od 9 do 18 časova; maj, jun i jul — od 14 do 19 časova; avgust i septembar — od 14 do 19 časova; oktobar, novembar i decembar — od 13 do 16 časova. U tim časovima opterećenje mreže iznosilo bi 2.650 KW.

Ovakav raspored mogao bi se lako odrediti i kontrolisati. Za privatna lica, međutim, praksa je pokazala da je objavljivanje poziva u štampi i na radiju malo efikasno. Pored toga, privatna se domaćinstva ne mogu kontrolisati.

Prema prikazanom računu, vršno opterećenje dnevnog dijagramskog porasta instaliranih snaga moglo bi u toku od pet godina da se podigne od 4.000 na 22.500 KW. A isti rad mogli bismo da obavimo sa snagom od 2.650 KW električnih sprava u okviru stanbenih zajednica, i to van vremena vršnog opterećenja. Veoma je važna još i činjenica da bi se potrošnja električne energije dosta smanjila, jer velike sprave, usled kontinuiranog rada, troše relativno mnogo manje energije. Elektroprivreda je svakako zainteresovana da se potroši što manje energije, jer je cena struje za domaćinstva niža od ekonomske cene.

Poslovi koji se, prema dosadašnjim iskustvima, mogu sa velikim uspehom obavljati u zajednicama u okviru mesnih odbora jesu: zajedničko pečenje hleba, sušenje voća i povrća, pranje rublja i kupanje. Uzmimo jedan od primera iz prakse: električna peć za hleb ima priključnu snagu 15 KW, sušionica 36 KW, perionica 32,5 KW i kupatilo 10 KW. Sve naprave ukupno imaju 93,5 KW. I ovde se deo opterećenja može prebaciti na noć, što rasterećuje mrežu kada je ona najviše opterećena.

Opterećenje u zajedničkim servisima je, dakle, već danas za jednu trećinu manje nego što iznosi zbir opterećenja pojedinačnih ga-

zinstava i domaćinstava. Istina je da glavne uzročnike vršnih opterećenja, električne štednjake, iz razumljivih razloga nije moguće uključiti u zajednice. Međutim, sa svim ostalim električnim spravama možemo da radimo van vremena vršnog opterećenja, izravnavajući na taj način dijagram opterećenja. Ovakav rad sigurno se može lakše ostvariti tamo gde domaćinstva uglavnom još nisu elektrificirana. U takvim zajednicama bilo bi, s jedne strane, domaćicama omogućeno da upotrebljavaju električne aparate, a s druge strane, opterećenje dnevnog dijagrama bilo bi idealno raspodeljeno.

Možemo, dakle, s pravom tvrditi da su stanbene zajednice za elektroprivredu, i uopšte za narodnu privredu, veoma značajan faktor, koji smanjuje dnevna vršna opterećenja, kao i samu potrošnju, pošto veliki deo opterećenja prebacuje na noć. Takav raspored opterećenja veoma je povoljan za rad termoelektrana, koje u slučaju većeg noćnog opterećenja mogu da rade ekonomičnije. S obzirom na pomenute činjenice, potpuno je logično da stanbene zajednice imaju istu tarifu kao i pojedinačna domaćinstva i gazdinstva, pošto one upotrebljavaju zajedničke sprave, koje su, prema tome, bolje iskorišćene.

S obzirom na položaj i ulogu porodice i žene u socijalističkom društvenom uređenju, politički je nužno da iz zajedničkih interesa i uz zajedničke napore osnivamo stanbene zajednice kao pomoć porodici i ženi.

Izjavljujem da ću iz gornjih razloga glasati za ovaj zakonski predlog.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Skrećem pažnju drugovima narodnim poslanicima da će se za vrijeme odmora održati nekoliko sjednica odbora. Članove Odbora za organizaciju vlasti i upravu Saveznog vijeća obavještavam da će se sjednica Odbora održati odmah, u sali broj 3, na prvom spratu. Članove Zakonodavnog odbora Saveznog vijeća molim da dođu odmah u salu broj 1 radi održavanja sjednice Odbora. Isto tako, članove Mandatno-imunitetskog odbora Saveznog vijeća molim da odmah dođu u salu broj 2, u parteru, radi održavanja sjednice Odbora.

Određujem odmor od tridesetak minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik dr Mladen Iveković: Drugovi i drugarice narodni poslanici, nastavljamo rad. Ima riječ narodni poslanik Asim Mujkić, izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje.

Izvestilac Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje Asim Mujkić (Izborni srez Brčko, NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u nizu zakona iz stan-

bene oblasti koji se danas pretresaju, Zakon o stanbenim zadrugama ima posebno mjesto i poseban značaj, pogotovu kad se uzme u obzir uloga koja se daje stanbenom zadrugarstvu u ovom zakonu, kao i činjenica da stanbeno zadrugarstvo ima kod nas svoju tradiciju. Poznato je da je stanbeno zadrugarstvo bilo razvijeno kod nas još prije rata. U uslovima opšte nestašice stanova poslije rata, stanbeno zadrugarstvo je naišlo na veliko interesovanje kod građana, razvilo inicijativu kod ljudi i postiglo vidne rezultate. To interesovanje i inicijativa često su nailazili na prepreku u zastarjelim propisima kojima je dosad bila regulisana ova materija. U skladu sa našim sistemom i na bazi dosadašnjih iskustava, ovaj zakon iznova uređuje ovu materiju, čime otvara perspektive za novu, svestraniju inicijativu. Međutim, značaj ovog zakona ne leži samo u činjenici da on zamjenjuje zastarjele propise, nego prije svega u tome kako ih on uređuje.

Stanbeno zadrugarstvo se u ovom zakonu tretira na nov način. Po njemu, stanbena zadruga je privredna organizacija udruženih građana i pravnih lica. Uz pomoć sredstava zajednice i mobilizujući sredstva svojih članova, zadruga treba da podiže stanove, zgrade i poslovne prostorije, omogućavajući time svojim članovima da brže i jeftinije dođu do stanova ili poslovnih prostorija. To je, dakle, forma u kojoj će se najbolje usmjeravati inicijativa građana i pravnih lica u stanbenoj izgradnji, forma koja će im omogućiti da se ovaj važan posao obavlja sa više plana, sistema i uz veću društvenu kontrolu. Učešće u zadruzi pravnih lica, privrednih organizacija, ustanova i političkoteritorijalnih jedinica, od posebnog je značaja. Pored sredstava i kredita za stanbenu izgradnju, uložena sredstva društveno-pravnih lica povećaće materijalnu osnovu zadruga, čime će se ojačati privredna stabilnost zadruga, a to sve dopriniće da zadruga postanu snažne privredne organizacije, kadre da brže i bolje rješavaju ovaj koliko važan toliko i hitan problem. S druge strane, mnoge ekonomski slabije privredne organizacije, ustanove i političkoteritorijalne jedinice dosad su teško dolazile do stanova, jer nisu mogle uvijek da istupaju kao samostalni investitori. Putem zadruga moći će lakše da obezbijede stanove za svoje radnike i službenike, a i poslovne prostorije za svoju djelatnost.

Sem toga, stanbene zadruga su, po ovom zakonu, privredne organizacije koje trajno obavljaju svoju djelatnost. To nisu zatvorene organizacije koje omogućavaju zadovoljenje potreba za stanovima ili poslovnim prostorijama užem krugu interesenata, nego su organizacije čije se članstvo neprekidno obnavlja, a one neprekidno jačaju, izrastajući na taj način u takve organizme koji će obuhvatiti veliki dio stanbene izgradnje. Zajedno sa građevinskim

i drugim preduzećima koja proizvode za stanbenu izgradnju, čije je udruživanje u poslovna udruženja predviđeno ovim zakonom, oni će činiti kombinat koji će racionalnom industrijskom proizvodnjom elemenata omogućiti znatno bržu, jeftiniju i plansku izgradnju stanova. Time je u ovom zakonu, za današnje prilike, nađena adekvatna forma da se udružena inicijativa zainteresovanih građana, pravnih lica i privrednih organizacija koje proizvode za stanbenu izgradnju, slije u jednom pravcu i postigne maksimalne rezultate, a istovremeno da potstiče i pomaže razvitak i jačanje socijalističkih društvenih odnosa u oblasti stanbene privrede.

Ovako postavljene, zadruga su po svom karakteru socijalističke privredne organizacije koje svoje ciljeve ostvaruju, prije svega, organizovanjem namjenske štednje i vršenjem investitorskih poslova, a izuzetno, kada to uslovi diktiraju, i osnivanjem sopstvenih pogona za stanbenu izgradnju. U vezi s ovim, u Odboru je vođena diskusija oko toga zašto zadrugama ne bismo dozvolili da mogu, po pravilu, svugdje osnivati sopstvene pogone za stanbenu izgradnju. Pritom se polazilo od namjere da se time, putem konkurencije, postigne jeftinija i brža stanbena izgradnja. Odbor nije usvojio ovaj predlog, pošto je on u suprotnosti sa osnovnim postavkama o ulozi stanbene zadruga. Između ostalog, to bi zadržavalo i konzerviralo sadašnji neekonomičan način izgradnje stanova i potsticalo otvaranje novih nerentabilnih pogona umjesto modernizacije postojećih kapaciteta. Odbor je zauzeo gledište da problem pojedinjavanja i ubrzavanja stanbene izgradnje ne leži u nedovoljnoj konkurenciji sadašnjih preduzeća, nego u činjenici da mi imamo neekonomičnu proizvodnju materijala za stanbenu izgradnju, kao i neekonomičnu izgradnju stanova. Rješenje je u stvaranju moderne industrijske proizvodnje elemenata, dakle u izgradnji stanova industrijskim a ne zanatskim putem, u čemu pretstoje još veliki zadaci. Međutim, za prelazak na takvu modernu proizvodnju nije potrebna konkurencija sitnih, neekonomičnih preduzeća sa zanatskom proizvodnjom i organizacijom rada. Putem udruživanja u poslovna udruženja, kako je to predviđeno ovim zakonom, stvoriće se uslovi da se što prije prevaziđe neekonomska organizacija rada i pređe na savremenu proizvodnju, to jest da se društvena sredstva ulažu u savremenu, a ne u zastarjelu proizvodnju.

Ne ulazeći dalje u sve pojedinosti, želim da istaknem da se ovim zakonom na zadovoljavajući način uređuje jedna vrlo važna materija. Dalja praksa i inicijativa pokazaće od kolikog je značaja donošenje ovog zakona. Nema nikakve sumnje u to da on otvara perspektivu našim radnim ljudima da ipak brže i jeftinije nego dosad dođu do stanova, kao i da se na

području stanbene privrede mnogo više razvijaju i učvrste socijalistički društveni odnosi.

U ime Odbora molim vas da prihvatite ovaj zakonski predlog.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Riječ ima narodni poslanik Mikloš Sabo.

Mikloš Sabo (*Izborni srez Subotica—Stari Grad, AP Vojvodina, NR Srbija*): Drugarice i drugovi narodni poslanici, prva iskustva stanbenih zajednica pokazuju da ovaj novi demokratski instrument u našem komunalnom sistemu može postati značajan činilac u povezivanju opštih napora komuna na podizanju životnog standarda sa inicijativom i akcijom neposredno zainteresovanih građana.

Današnji stepen našeg društvenog razvitka, brzi porast aktivnog stanovništva, kao i opšti materijalni napredak, koji omogućuje i zahteva brže podizanje individualnog i društvenog standarda, zahteva od nas — a o tome je Predlog zakona o stanbenim zajednicama naročito vodio računa, — stalno i sistematsko pružanje organizovane pomoći porodici, radnom čoveku i ženi u rešavanju njihovih svakodnevnih problema.

Mi već godinama vidimo iz prakse da svakodnevni život građana rađa raznovrsne potrebe. O tim potrebama mi smo vrlo malo vodili računa, a naročito malo u rešavanju svakodnevnih sitnih problema domaćinstva radnog čoveka.

Stanbene zajednice su već dosad razvile široku aktivnost kroz svoje servise, radnje i ustanove, i dokazale opravdanost svog stvaranja, a Zakonom o stanbenim zajednicama ovi organi društvenog upravljanja dobiće i svoju čvrstu pravnu formu.

Život i naša društvena praksa stvorili su niz novih pitanja u vezi s osnivanjem stanbenih zajednica. To su pitanja pravne, finansijske i druge prirode. Pored ostalog, prilično mnogo je diskutovano o tome kako podeliti jedinstvenu teritoriju grada, kako osigurati materijalna i finansijska sredstva za ozbiljnije zahvate, kakav pravni status treba da imaju servisi da bi bili rentabilni i da cene usluga potrošačima budu pristupačne. Naime, dinamika našeg privrednog života zahteva da se češće raspravlja baš o ovim problemima, koji su usko vezani sa životnim problemima građana.

Naše stanbene zajednice, kojih imamo devet u Subotici, već su počele da rešavaju probleme snabdevanja stanovništva robom svakodnevnih potrošnje. Mi već danas možemo sa sigurnošću konstatovati da će se stanbene zajednice kao samoupravne organizacije, posle donošenja ovog zakona razviti u onaj oblik društvenog upravljanja koji najviše odgovara našem društvenom poretku. To znači da stanbene zajed-

nice posle donošenja zakona treba da postanu stvarni predstavnici građana stalno nastanjenih na određenom području.

Ako analiziramo dosadašnje rezultate u ovoj grani društvenog upravljanja, potrebno je ustanoviti koji su to elementi doprineli da se u tolikoj meri razvilo društveno upravljanje stanbenim zgradama. Neosporna je činjenica da su pred građane bili postavljeni stvarni zadaci, te je njihova odgovornost bila jasno određena, a samim tim i njihova prava. Upravo, društveno upravljanje stanbenim fondom najubedljivije pokazuje koliko mogućnosti iskorišćavanja rezervnih društvenih snaga postoje ako je sistem utvrđen i ako su pred građane postavljeni konkretni zadaci i prava.

Moglo bi se slobodno reći da su organizovanju servisa za usluge domaćinstvima uglavnom doprinele osnovne organizacije Socijalističkog saveza i stanbene zajednice. Ipak, na ovom planu se, iz objektivnih razloga, nije dovoljno uradilo. Materijalna podloga narodnih odbora opština i kućnih saveta bila je neznatna, pa se problemi nisu mogli šire zahvatiti. Dalje, bilo je i organizacionih i drugih slabosti, koje su kočile brži razvitak pojedinih delatnosti. Aktivnost na daljem razvijanju servisa veoma je porasla u poslednje vreme, i u tom pravcu se angažuju svi zainteresovani društveni faktori. Očekuju se znatniji rezultati kako u pogledu broja servisa, tako i u pogledu njihove opremljenosti. Međutim, moram konstatovati da će bez savremene opreme usluge servisa biti skupe za naše građane, tako da neće doći do potpunog iskorišćenja kapaciteta.

Usko vezani sa životnim problemima građana su trgovina i snabdevanje. Kako će se organizovati trgovinska mreža i kakva će biti snabdevenost tržišta, naročito poljoprivrednim proizvodima, umnogome zavisi od svih naših građana i njihovog svesnog aktivnog delovanja. Osnovne organizacije Socijalističkog saveza i stanbene zajednice su i dosad ovom pitanju pružale pomoć, koja se ogledala u predlozima za otklanjanje uočenih slabosti. Međutim, s obzirom na karakter robnog prometa i na pomeranja koja se u njemu često vrše, mišljenja i stavovi naših radnih ljudi su od neocenjive važnosti. U ovoj grani privrede, koja je najuže vezana sa našim svakidašnjim životom, valjda ima i najviše problema, grešaka i propusta. Štaviše, ima ih i takvih koji bi se mogli jednostavno rešiti i otkloniti kad bi se na vreme otkrili i uočili. Zato izolovana pojedinačna borba na ovom planu ne može biti potpuna i neće dati očekivane rezultate. Činjenica je da trgovinsku mrežu u gradu nismo najbolje postavili. Činjenica je takođe da ne možemo govoriti o nekoj sredejnoj situaciji na tržištu, bilo u pogledu njegove snabdevenosti, bilo u pogledu cena. U rešavanju ovog pitanja stan-

bene zajednice, sa ostalim društvenim i političkim faktorima, treba da odigraju vrlo važnu ulogu.

Zaštita dece je takođe sastavni deo standarda radnih ljudi, jer se rešavanjem ovog problema pruža pomoć porodici u vezi sa zbriinjavanjem dece. Obdanišne ustanove, mlečne kuhinje, đачki restorani, fiskulturni tereni, dečja igrališta i letovališta, pionirski domovi, itd., jesu najbolje organizacione forme putem kojih se može radnoj porodici pružiti delotvorna pomoć. Ali, bez potrebne materijalne baze intervencija u ovom pogledu neće biti efikasna. Dosad postignutim rezultatima ne možemo biti zadovoljni, iako se i na ovom planu prilično uradilo. Briga o deci je problem sa kojim se stalno treba boriti i iznalaziti najbolje puteve za njegovo rešenje. Dobri, trezveni i najcelishodniji predlozi mogu doći baš od širokih radnih masa.

Diskutujući o ovim problemima, došli smo do zaključka da prelazak na nove oblike snabdevanja treba da rešimo u određenim etapama. Imamo program za izgradnju centara za snabdevanje koji smo prilagodili novim potrebama.

Nema sumnje da će dobro organizovana mreža za snabdevanje osloboditi radnog čoveka mnogih sitnih svakodnevnih briga, a sve će to sigurno uticati na bolju produktivnost rada. Dobra organizacija dnevnog snabdevanja će svakako uticati i na bolje psihičko i fizičko raspoloženje radnog čoveka.

Stanbene zajednice, kao društveni organi, imaju težak zadatak da na svome području pomažu građanima u njihovom svakodnevnom životu. To znači da stanbene zajednice nastupaju ne samo kao inicijatori, već i kao organizatori pokreta za poboljšanje snabdevanja stanovništva.

Građani su s velikim oduševljenjem prihvatili nov način upravljanja, pa zato izjavljujem da ću glasati za Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ima riječ narodni poslanik Đorđije Peruničić.

Đorđije Peruničić (Izborni srez Pljevlja, NR Crna Gora): Drugovi i drugarice narodni poslanici, pred nama se nalazi na razmatranju i usvajanju grupa zakona iz stanbene oblasti, koji po svome značaju zaslužuju našu naročitu pažnju. To su predlozi zakona o stanbenim odnosima, o svojini na delovima zgrada, o poslovnim zgradama i prostorijama, o stanbenim zajednicama i o stanbenim zadrugama.

Materija regulisana Zakonom o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, kao i materija koju regulišu pomenuti zakonski predlozi, čini jednu zaokrugljenu celinu, koja duboko zadire u životne interese radnih ljudi, a samim tim i u interese zajednice kao celine.

Predložena rešenja, u celini, u našim konkretnim uslovima i stepenu izgradnje socijalizma, odgovaraju već usvojenoj liniji u Rezoluciji Savezne narodne skupštine o osnovnim principima stanbenog zakonodavstva. Rešenja mnogobrojnih pitanja data u predlozima ovih zakona još više će učvrstiti prava građana, olakšati rad lokalnih organa vlasti i uprave, usmeriti razvitak i rad društvenih organa upravljanja, a samim tim proširiti i povećati ulogu radnih ljudi u upravljanju i rešavanju ovih tako važnih pitanja.

Predlog zakona o stanbenim odnosima jasno i pravilno definiše stanarsko pravo, reguliše pravo davanja stanova na korišćenje i određuje organe koji to pravo imaju, detaljno razrađuje i reguliše prava i obaveze organa upravljanja, u ovom slučaju društvenih organa upravljanja, ozakonjuje mesto i ulogu kućnih saveta, skupa stanara, reguliše odnos društvenih organa upravljanja i organa opštine, definiše suštinu tekućeg održavanja, opravki, prepravki i dogradnje stanbenih zgrada, određuje organe nadležne za rešavanje ovih pitanja i određuje sredstva iz kojih će se to finansirati. Predlog zakona reguliše upravljanje porodičnim stanbenim zgradama u građanskoj svojini na način koji našim uslovima najbolje odgovara.

Predlog zakona reguliše pitanje stanarine, visine stanarine, određuje organe vlasti koji propisuju visinu stanarine, daje bližu definiciju o tome koje se prostorije u stanbenoj zgradi smatraju kao stan, određuje kriterijume za visinu stanbene tarife, predviđa organe koji donose konkretna rešenja o visini stanarine i kategoriji stana, reguliše raspodelu stanarine u pojedine fondove i namenu tih fondova, reguliše pitanje ugovora o korišćenju stana i uslove za useljenje u stan, utvrđuje posledice za nezakonita useljenja, reguliše prestanak prava na korišćenje stana (član 136), a posebno reguliše prestanak prava na stan u slučajevima kada je nosiocu stanarskog prava stan dat na osnovu njegovog radnog odnosa sa davaocem stana (član 140).

Pravilno je regulisan potstanarski odnos, prava i dužnosti potstanara i postepena likvidacija zatečenih sustanarskih odnosa, čije su posledice poznate po svojoj štetnosti. Mišljenja sam da je usvajanje instituta prava prvenstvenog korišćenja stana vlasnika porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini — potpuno pravilno. Takođe smatram da je pravilno regulisana i materijalna obaveza nosioca stanarskog prava za korišćenje stana koji pruža izuzetnu udobnost budući da je snabdeven neuobičajenom opremom i uređajima, jer će to smanjiti želje investitora za izgradnjom ovakvih stanova, a korisnike stanova naterati da smanje svoje apetite za nepotrebnim luksuzom. Ukoliko ipak žele luksuz, on pada na njihov teret, a ne na teret zajednice.

Međutim, jedno pitanje iz ove materije, koje je veoma važno, nije na određen način rešeno predlogom zakona. Reč je o članu 108, u kome se daje ovlašćenje Saveznom izvršnom veću da može doneti propise za uvođenje dodatne stanarine u novogradnji za otplatu anuiteta i kamata na uzete zajmove za podizanje zgrade, a to zaslužuje posebnu pažnju.

Prema sada važećim propisima, izvori finansiranja stanbenih zgrada u društvenoj svojini jesu: stanbeni fondovi narodnih odbora opština, republički stanbeni fondovi, fondovi privrednih organizacija, savezni, republički, sreski i opštinski budžeti i investicioni fondovi — od opštinskog do saveznog — za stanove privrednih organizacija.

Investitori stanbene izgradnje nalaze se u nejednakom materijalnom položaju u pogledu učešća u izgradnji, u pogledu mogućnosti vraćanja anuiteta i kamata. Dok privredne organizacije, po pravilu, raspolazu fondovima iz kojih mogu učestvovati u izgradnji, vraćajući anuitete i kamate, a brinu se samo o stanovima za svoje radnike i službenike, dotle narodni odbori opština, čija je odgovornost za rešavanje stanbenog pitanja najveća, nemaju fondove iz kojih bi učestvovali u izgradnji i vraćali anuitete i kamate.

Izvesni objekti društvenog standarda u širem smislu, naprimer škole, bolnice itd., finansiraju se iz budžeta i ne zadužuju se anuitetom i kamatom. Savezni društveni plan predviđa finansiranje izvesnih privrednih objekata i objekata javnog karaktera iz saveznog investicionog fonda, bez obaveze vraćanja od strane investitora. Jasno, ovo je nužno i pravilno.

Zbog nedostatka dovoljnih sredstava u stanbenim fondovima, poslednjih godina predviđaju se određena sredstva u saveznom budžetu za izgradnju stanova za službenike i radnike saveznih ustanova, što je po mom mišljenju pravilno. Ovi stanovi nisu zaduženi anuitetima i kamatama. Ovakva mogućnost, međutim, ne postoji kod republičkih, sreskih i opštinskih organa, jer njihovi bilansi ne dozvoljavaju izdvajanje potrebnih sredstava kroz budžet za izgradnju stanova za službenike i radnike budžetskih ustanova pomenutih organa. Pored toga, narodni odbori opština moraju da se staraju za stanove socijalno ugroženih, penzionera, invalida i sl.

Zbog takvog stanja ovog problema došlo je do pomenute odredbe u članu 108.

Sve sam ovo izneo radi toga da bi se uvidelo da treba menjati savezne propise o fondovima za kreditiranje stanbene izgradnje. Moje je mišljenje da stvar treba tako regulisati da narodni odbori opština budu ovlašćeni da jedan deo stanbenog fonda, gde su investitori oni ili njihove budžetske ustanove, mogu godišnjim planovima namenjavati za stanbenu

izgradnju bez obaveze vraćanja anuiteta i kamata. Ako bi se usvojilo ovo ili neko drugo njemu slično rešenje, smanjila bi se potreba za ovlašćenjem iz člana 108.

Ekonomski i politički posmatrano, ne može se različito tretirati visina stanarine dva jednaka stana po konforu, veličini i lokaciji, zato što se jedan stan nalazi u novoj stanbenoj zgradi, koja ima obaveze plaćanja anuiteta i kamata, a drugi, u staroj zgradi, nije pod teretom tih obaveza. Mišljenja sam zato da ne bi trebalo uvoditi dodatnu stanarinu, različitu za stare i nove stanove, nego prema vrednosti zgrade odrediti jednako stanarinu i za jedne i za druge.

Predlog zakona o svojini na delovima zgrada reguliše odnose koji nastaju između društveno-pravnih i građansko-pravnih lica ili obratno. Članom 44 stav 3 predviđeno je: »Pravna lica iz stava 1 ovog člana smeju građaninu preneti u svojinu stan kao posebni deo zgrade, kao i poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade koji po svom kapacitetu služi njegovoj dozvoljenoj delatnosti.«

Nije jasan pojam »preneti u svojinu«, jer se to može učiniti bez naknade vrednosti ili uz naknadu vrednosti. Ako se ovde mislilo na prenošenje uz naknadu, onda to treba jasno formulisati, a ako se mislilo na prenošenje bez naknade, mišljenja sam da to nije društveno opravdano i da ne treba ozakonjavati mogućnost da neko društveno-pravno lice, koje u ime zajednice upravlja opštenarodnom imovinom, u konkretnom slučaju stanbenom ili poslovnom prostorijom, može tu imovinu preneti u vlasništvo privatnog lica, čime bi se slabio fond društvenih sredstava, a na njegov račun jačao fond privatnih sredstava.

U vezi s Predlogom zakona o poslovnim zgradama i prostorijama osvrnuo bih se samo na jedno pitanje, koje, po mom mišljenju, dosad nije bilo rešeno, pa se ni predlogom ovoga zakona ne rešava. Naime, za izgradnju poslovnih prostorija i zgrada nisu predviđeni potrebni fondovi, osim za poslovne zgrade i prostorije proizvodnih privrednih organizacija. Poznata je stvar da zbog stalnog porasta gradskog stanovništva, skopčanog sa razvojem industrije, zanatstva, prosvete, zdravstvenih ustanova, itd., izgrađujemo čitave nove gradove ili delove gradova.

Zato u prizemlju stanbenih zgrada, u glavnim ulicama, urbanistički planovi predviđaju podizanje trgovačkih, zanatskih prostorija, zatim prostorija za društvene organizacije, itd. Dohodak trgovinskih i sličnih organizacija je tako mali da su one nesposobne da se zadužuju zajmom za podizanje poslovnih prostorija. Narodni odbori, sem društvenog investicionog fonda i fonda za kreditiranje stanbene izgradnje, nemaju drugih fondova koje bi mogli za

ovu svrhu upotrebiti. Međutim, ovi fondovi su kreditni, pa iz njih može uzimati zajam samo onaj ko je kreditno sposoban. Zbog toga se za ove potrebe ne mogu u dovoljnoj meri angažovati ovi fondovi. Zato sam mišljenja da bi zakupnina svojom visinom trebala da obezbeđuje amortizaciju i anuitete i kamate za poslovne prostorije i zgrade. Ako bi se to usvojilo, narodni odbori bi bili kreditno sposobni da uzimaju zajmove za podizanje poslovnih prostorija, jer bi iz dela zakupnine namenjenog za otplatu anuiteta i kamata mogli otplaćivati zajmove.

Zato predlažem da se stav 1 člana 12 ovog predloga preformuliše, tako da glasi: »Opštinski narodni odbor, na sednicama oba veća, donosi propise o određivanju procenta od zakupnine za poslovne prostorije koji se uplaćuju u opštinski fond za finansiranje izgradnje poslovnih prostorija.«

Veoma važno mesto u ovoj grupi zakonskih predloga pripada Predlogu opšteg zakona o stanbenim zajednicama, u čijim odredbama su došla do izražaja sva pozitivna iskustva iz naše prakse i naših potreba.

Član 2 je jasno, konkretno, a i dovoljno široko u formulacijama, postavio glavne zadatke stanbenih zajednica, koje u svim mestima gde za to sazrevaju ekonomski uslovi, treba da odigraju veoma značajnu ulogu u pomoći ženi i domaćici, a naročito zaposlenoj ženi, ustvari celoj porodici, u rešavanju mnogobrojnih problema.

S obzirom na to da stanbene zajednice imaju društvenu funkciju, predlogom je sasvim opravdano predviđeno društveno upravljanje stanbenim zajednicama.

Imajući u vidu ulogu stanbenih zajednica, čije se funkcije veoma gusto prepliću sa zadacima komuna, sa zadacima porodice, pravilno je istaknuta potreba za čvršćom saradnjom narodnih odbora opština, organa stanbenih zajednica, svih porodica i privrednih i društvenih organizacija. Zajednički interesi svih pomenutih faktora došli su do punog izražaja u glavi koja govori o finansiranju stanbenih zajednica, u kome učestvuju svi ovi zainteresovani faktori.

U vezi s Predlogom zakona o stanbenim zajednicama osvrnuo bih se samo na glavu koja govori o ortakluku u svrhu izgradnje stanbene zgrade.

Mislim da ova materija ne spada u materiju stanbenog zadrugarstva, u kom smislu se govori i u obrazloženju predloga zakona. Čini mi se da bi se ova glava mogla sasvim izostaviti, a svrha zbog koje se unose ove odredbe — mobilizacija privatnih sredstava u cilju stanbene izgradnje — može se u potpunosti postići i kroz institut stanbene zadruge. Uostalom, ukoliko se ne postigne kroz stanbenu izgradnju, postići će se kroz privatnu i indi-

vidualnu izgradnju, jer se, konačno, i ortakluk svodi na privatnu stanbenu izgradnju. Ako bi institucija ortakluka ostala u ovom zakonu, onda su povlastice predviđene članom 129 ovog predloga prevelike za ortake.

Na kraju, smatram da je materiju svih ovih zakonskih predloga bilo vrlo teško regulisati, da se u koncepciji predloga odražava naš razvitak i izgradnja socijalizma, da su rešenja ponikla na bazi naših potreba, i zato izjavljujem da ću glasati za sve predložene zakonske predloge.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ako sam dobro shvatio narodnog poslanika Peruničića, on podnosi jedan amandman na Prijedlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama. Molim narodnog poslanika Peruničića da još jedanput pročita amandman.

Dordije Peruničić: Amandman glasi (čita):

Stav 1 člana 12 Predloga zakona o poslovnim zgradama i prostorijama menja se i glasi:

»Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propise o određivanju procenta od zakupnine za poslovne prostorije koji se uplaćuje u opštinski fond za finansiranje izgradnje poslovnih prostorija.«

Pretsednik dr Mladen Iveković: Amandmani se mogu, u smislu Poslovnika Saveznog vijeća, podnositi i u toku pretresa. Ako je amandman podnesen u toku pretresa, Dom mora da se izjasni da li prihvata takvo podnošenje amandmana. Zato molim Dom da se izvoli izjasniti da li se s tim slaže. (Glasovi: Slažemo se!).

Konstatujem da Dom prihvata ovakvo podnošenje amandmana, a o amandmanu ćemo rješavati kada se bude pretresao taj zakonski prijedlog.

Riječ ima narodni poslanik Božidar Tomić.

Božidar Tomić (Izborni srez Beograd—Zemun, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, ovi novi zakoni popunjavaju osetne praznine u dosadašnjim propisima iz stanbene oblasti. Oni će za praksu, za regulisanje stanbenih odnosa, za rešavanje stanbenih problema uopšte, značiti mnogo, jer će usmeriti i ubrzati dalji razvoj stanbene privrede i stanbene kulture u našim gradovima. Oni dolaze u nizu mera koje ova Skupština, Savezno izvršno veće, republički organi i narodni odbori, preduzimaju u cilju sprovođenja poznatih rezolucija Savezne narodne skupštine o merama za stalno povećanje životnog standarda radnih ljudi.

U sklopu napora za povećanje životnog standarda najznačajniju meru pretstavlja rešavanje stanbenog problema. Nivo stanovanja je jedan od osnovnih elemenata životnog standarda radnika, službenika i ostalih trudbenika. Od nivoa stanovanja u znatnoj meri zavisi i rekreacija radne snage, i produktivnost rada,

i dužina radnog veka. Sva ekonomska i druga izučavanja ukazuju na činjenicu da se stvarno uzdizanje životnog standarda u našim gradovima ne može ostvariti bez rešenja stanbenog pitanja, a jedini put za efikasno rešavanje stanbenog problema je planski organizovana, masovna, ekonomska i racionalna izgradnja. Za pravilno razvijanje te stanbene izgradnje naročito je značajna uloga fonda za kreditiranje stanbene izgradnje u velikim gradovima i industriskim centrima, koji naglo rastu i koji će i dalje rasti s obzirom na stalni uspon industrije i drugih delatnosti van poljoprivrede, kao i s obzirom na oslobođenje znatnog procenta radne snage na selu usled krupnih mera modernizacije i mehanizacije u poljoprivrednoj proizvodnji.

Novi sistem kreditiranja stanbene izgradnje, zasnovan na Zakonu o doprinosu za stanbeni izgradnju, pokazao je u praksi velike prednosti i doprineo oživljavanju stanbene izgradnje i njenom postepenom kvalitetnom uzdizanju. Iskustvo Beograda i drugih naših gradova potvrdilo je da fondovi za kreditiranje stanbene izgradnje mogu svojom ekonomskom snagom da usmere stanbeni izgradnju ka racionalnijim i ekonomičnijim rešenjima. Oni mogu stvarno postati jedna od odlučujućih osnova masovne stanbene izgradnje u gradovima i ostalim većim mestima. Tako je, naprimjer, u Beogradu, sredstvima fonda i uz pomoć fonda, sagrađeno od 1956 do 1958 godine ukupno 8.539 stanova, ne računajući poslovne prostorije. U tom periodu gradski fond za kreditiranje stanbene izgradnje odobrio je ukupno 19 milijardi i 757 miliona dinara kredita za stanbeni i komunalni izgradnju, a istovremeno je uspešno mobilisao sredstva korisnika kredita još za 8 milijardi i 910 miliona dinara vlastitog učešća, što ukupno iznosi preko 28 milijardi i 667 miliona dinara.

Postojanje fonda za kreditiranje stanbene izgradnje naročito je pozitivno delovalo na stvaranje sistema i ostvarivanje programa stanbene izgradnje, kao i na usmeravanje korišćenja društvenih sredstava za izgradnju ekonomičnih, racionalnih i udobnih stanova, koji odgovaraju našim ekonomskim mogućnostima.

Planskoj aktivnosti na sektoru stanbene izgradnje u našim gradovima i industriskim centrima mnogo je doprinelo poznato savetovanje Stalne konferencije gradova i predstavnika Saveznog izvršnog veća u Osijeku, meseca marta 1958 godine, a naročito savezna Uredba o posebnim uslovima izgradnje stanbenih i upravnih zgrada i o društvenom nadzoru nad tom izgradnjom, koja je doneta neposredno posle ovog osiječkog savetovanja. Na osnovu zaključka savetovanja u Osijeku i saveznih propisa, narodni odbori u većim gradovima proučili su uslove stanbene izgradnje u svetlu zadataka naznačenih u Rezoluciji Savezne na-

rodne skupštine o osnovnim principima stanbenog zakonodavstva. Na bazi toga, veliki broj narodnih odbora doneo je svoje propise o uslovima i usmeravanju racionalne i ekonomske izgradnje stanova.

Ja ću se zadržati na osnovnim karakteristikama i prvim rezultatima ovih mera Narodnog odbora grada Beograda, koji je svojim odlukama o opštim uslovima i programu stanbene izgradnje i o ekonomičnoj izgradnji stanbenih zgrada i stanova, postavio u 1958 godini određenu politiku racionalne stanbene izgradnje, onemogućio svako luksuzno građenje i zaštitio biohigijenski stanbeni minimum.

Program prioritetne koncentrisane izgradnje stanbenih naselja i stanbenih blokova, merama za temeljitu reorganizaciju građevinarstva i građevinskog zanatstva, i sistemom stimulativnog finansiranja i kreditiranja stanbene izgradnje, prvenstveno privrednih organizacija, Narodni odbor grada Beograda omogućio je da se već u prvoj godini sprovođenja te kompleksne politike pokrene širok front stanbene izgradnje. Tako je u 1958 godini izgrađeno 10.970 stanova (od kojih se za 7.287 stanova nastavlja izgradnja u 1959 godini).

Ovako širok front stanbene izgradnje omogućava da se ostvari i predviđeni program stanbene izgradnje do 1961 godine. Uključujući i broj stanova čija izgradnja otpočinje u 1959 godini, na kraju ove godine bilo bi obuhvaćeno trogodišnjim građenjem, od 1957 do kraja 1959 godine, ukupno preko 20.500 stanova, što čini 92% od stanbene izgradnje predviđene perspektivnim planom grada.

Petogodišnji program stanbene izgradnje u Beogradu za period do 1961 godine predviđa da se sukcesivno, iz godine u godinu, povećava broj završenih novih stanova. Tako je za 1957 godinu bilo u programu predviđeno 2.500 stanova, a za 1958 godinu 4.000 stanova, to jest ukupno 6.500 stanova do 1959 godine, što je i ostvareno. U 1959 godini predviđeno je da se preda za useljenje novih 4.600 stanova, u 1960 godini 5.300, a u 1961 godini 6.100 stanova, odnosno u tom celom petogodišnjem periodu ukupno 22.500 stanova, čijom će se izgradnjom zadovoljiti 85,3% tekućih stanbenih potreba za prirodni i za visoki mehanički priraštaj stanovništva. Izvršenjem ovoga plana treba da se zaustavi dalje opadanje nivoa standarda stanovanja, koji je, zbog poznatog naglog porasta grada i teškog nasleđa i ratnih razaranja, još uvek relativno veoma nizak. U godinama rata u Beogradu je bilo potpuno uništeno 11.500 stanova, a teško oštećeno preko 30.000 stanova u 7.250 stanbenih zgrada, pored skoro potpunog oštećenja i uništenja najvećeg broja komunalnih objekata (vodovod, kanalizacija, saobraćaj, električna mreža i dr.).

Mnogo godina naši napori bili su do kraja angažovani na obnovi onoga što je u ratu bilo razoreno. Od 1946 do 1958 godine broj stanovnika užeg područja Beograda povećao se od 342.000 na 528.000, što predstavlja povećanje za 54,4%. U istom periodu, od 1946 do kraja 1958 godine, izgrađeno je 24.874 stanova, to jest stanbeni fond povećan je za 25,8%.

Mada od 1952 godine broj novoizgrađenih stanova stalno raste (966 stanova u 1952 godini, 1875 stanova u 1954, 2.143 u 1956, 3.684 završenih stanova u 1958 godini), ipak se nivo stanovanja u Beogradu, posmatran kroz prosečnu korisnu stanbenu površinu na jednog stanovnika, stalno snižavao, kao posledica niske stanbene kulture u dotrajalom stanbenom fondu nasleđenom od stare Jugoslavije i usled izrazite disproporcije između izvanredno snažnog populacionog razvoja Beograda i nedovoljne stanbene izgradnje. U prošloj deceniji nivo standarda stanovanja u odnosu na korisnu stanbenu površinu smanjio se u proseku za 18% (od 12,14 m² na 9,95 m² korisne površine prosečno po jednom stanovniku). Stanbeni manjak u Beogradu iznosi 34.270 stanova, što znači da 99.180 današnjih stanovnika Beograda živi u zajedničkim stanovima, u vrlo teškim sustanarskim odnosima i u nestanbenim prostorijama.

Odlukama Narodnog odbora grada Beograda predviđeno je da se stanbena izgradnja ima prvenstveno izdvojiti koncentrisanom izgradnjom stanbenih naselja i stanbenih blokova, a da se postepeno sužava ivična izgradnja pojedinačnih stanbenih zgrada. U opštem programu stanbene izgradnje određeno je da se 78% stanova gradi u naseljima i blokovima, a 22% stanova u ivičnoj i ostaloj izgradnji. Sistem izgradnje kompleksnih stanbenih naselja jedini je koji omogućuje masovno stanbeno građenje, koncentraciju građevinarstva i primenu novih metoda građenja uopšte. Iskustva Beograda u 1958 godini pokazala su da se samo pomoću koncentrisanih gradilišta velikih stanbenih naselja, u kojima se istovremeno gradi po nekoliko stotina stanova, može doći do stvarno ekonomične i racionalne stanbene izgradnje. Ivična izgradnja, naročito »plombiranje« grada, tj. popunjavanje praznih placeva u izgrađenom tkivu grada, bila je nužna urbanistička etapa obnove porušenih delova grada, ali je u osnovi skupa i po procesu građenja vrlo spora.

Rešenje stanbene problematike u našim gradskim i industriskim naseljima zavisi prvenstveno od oživotvorenja sistema koncentrisane izgradnje stanbenih naselja i slobodnih stanbenih blokova, uz plansko obezbeđenje potrebnih komunalnih uređaja i objekata društvenog standarda koji upotpunjavaju funkciju stanja i uslove stanovanja socijalističkog radbenika. Dosadašnje iskustvo u Beogradu pokazalo je da stanbena zgrada i stan ne mogu da

budu jedini elementi u stanbenoj izgradnji, već da treba poći od jedinstvenog stanbenog naselja ili stanbenog bloka. Stanbena izgradnja mora da proizide iz dobro proanaliziranih i razrađenih ekonomičnih urbanističkih rešenja, koja kompleksno obuhvataju sve elemente naselja i koja određuju uslove za usklađivanje stanbene izgradnje sa nužnom izgradnjom komunalnih uređaja i ostalih neophodnih pratećih objekata društvenog standarda (škole, dečji vrtići, itd.). Samo takvim, kompleksnim rešenjima može se osigurati savremena stanbena izgradnja, puna racionalnost u trošenju društvenih sredstava i pravilno podizanje naših gradova.

Uslov za takvu stanbenu izgradnju je dalja racionalizacija, standardizacija i tipizacija, osposobljavanje građevinske operative, građevinskog zanatstva, projektantskih organizacija itd. Uporedo s tim dolaze i uslovi izgradnje i proširivanja kapaciteta industrije za proizvodnju građevinskog materijala, za obezbeđenje dovoljnih, kvalitetnih i jeftinijih građevinskih materijala za plansku stanbenu izgradnju. U tom cilju Narodni odbor grada Beograda nastoji da realizuje jedan program rekonstrukcija i proširivanja kapaciteta u oblasti industrije građevinskog materijala, naročito savremenih vrsta materijala za izgradnju stanova.

Bez unapređivanja građevinarstva, a naročito građevinskog zanatstva, nema uslova za masovnu stanbenu izgradnju. A u ovoj oblasti građevinske privrede postoje mnoge slabosti koje koče razvoj stanbene privrede u gradovima i onemogućavaju prelazak na savremene metode građenja.

Mere za prelazak na racionalnu i ekonomičnu koncentrisanu izgradnju stanbenih naselja omogućavaju brže usvajanje savremenih metoda građenja stanova. One su već u 1958 godini dale prve pozitivne rezultate, naročito kod onih organizacija koje su prihvatile izgradnju stanova po novim konstrukcionim sistemima (sistem klizajuće oplata, prednapregnuti beton, durisol, šljako-betonski blokovi i sl.). Ova prva ostvarenja primene novih materijala i novih sistema konstrukcije, realizovana u stanbenim naseljima i stanbenim blokovima izgrađivanim u Beogradu, pokazala su da je napuštanje tradicionalnih metoda primitivnog, sporog i skupog građenja vezano prvenstveno za ostvarenje sistema koncentrisane izgradnje stanbenih naselja.

Ovo je bilo moguće primeniti u prvom redu zahvaljujući ovom Domu, zatim i politici koju je Savezno izvršno veće odredilo u daljoj borbi za ekonomičnu i racionalnu izgradnju stanbenih zgrada.

Sprovođenje u život utvrđenog programa stanbene izgradnje u Beogradu ukazalo je na veliko interesovanje pojedinaca za stanbenu izgradnju i na njihovu spremnost da svojim

sredstvima učestvuju u toj izgradnji. Opšti program stanbene izgradnje, polazeći od principa da se uz društvena sredstva mobiliju i privatna sredstva radnika i službenika, udruženih prvenstveno u stanbene zadruge, predvideo je da se iz privatnih sredstava uz pomoć društvenih kredita izgradi 16,7% od ukupnog stanbenog prostora koji treba da bude izgrađen do kraja 1961 godine. Ostvarenje ove stanbene izgradnje pojedinaca, usmerene prvenstveno kroz stanbene zadruge, biće ubrzano pravilnim rešenjem statusa stanbenih zadruga u Zakonu o stanbenim zadrugama, rešenjem pitanja stanbene svojine u Zakonu o svojini na delovima zgrada i rešenjem pitanja nužne društvene pomoći stanbenim zadrugama.

U perspektivi razvitka naše stanbeno-komunalne privrede, samo velike stanbene zadruge biće u mogućnosti da mobiliju sredstva za stanbenu izgradnju, da se udružuju sa odgovarajućim organizacijama građevinske operative, da neposredno kontrolišu ekonomičnu i racionalnu stanbenu izgradnju, da kupuju i prodaju zadrugarima potrebne stanove. Dosadašnje stanbene zadruge, u većini slučajeva, nisu imale te mogućnosti. Podaci ukazuju na činjenicu da su 86% od postojećih stanbenih zadruga u Beogradu ekonomski veoma slabe i organizaciono nesređene i kao takve nesposobne za jednu plansku, ekonomičnu i racionalnu stanbenu izgradnju koja bi odgovarala interesima građana. Sadašnje rasparčano stanbeno zadrugarstvo (samo u Beogradu postoji 129 stanbenih zadruga, od kojih aktivno radi svega 26, a od njih je samo 7 većeg kapaciteta) ukazuje na potrebu stvaranja krupnih zadrugnih organizacija i reorganizaciju postojećih stanbenih zadruga u skladu sa principima izraženim u predloženom Zakonu o stanbenim zadrugama. Pored toga, treba istaći da sva dosadašnja iskustva govore da uvođenje odgovarajućih oblika društvene pomoći zadrugnoj stanbenoj izgradnji pretstavlja interes društvene zajednice, jer u pogledu pravilne izgradnje gradova stanbene zadruge imaju veliku prednost u odnosu na pojedinačnu, individualnu stanbenu izgradnju, pošto se lakše prilagođavaju, naročito u velikim gradovima, uslovima stanbene izgradnje i urbanističkog razvitka grada.

Na kraju, zadržao bih se još na jednom pitanju, koje je, možda, najvažnije u kompleksu brojnih pitanja iz stanbene oblasti. To je pitanje povećanja sredstava za održavanje dosadašnjeg stanbenog fonda, jer se današnjim oskudnim sredstvima ne sprečava dalje masovno propadanje postojećih stanbenih zgrada. Mnoge stanbene zgrade uključene u društveno upravljanje nemaju dovoljno sopstvenih sredstava za podizanje kredita za nužne velike opravke. Zato je neophodno da se stanarina postepeno poveća do iznosa dovoljnog za pokriće

amortizacije troškova održavanja i troškova upravljanja. Današnja stanarina ne može da obezbedi pravilno i blagovremeno tekuće održavanje stanbenih zgrada, još manje investiciono održavanje (generalne i srednje opravke), troškove upravljanja stanbenom zgradom i otplatu anuiteta — dugova. Dosadašnja stanarina u 81,4% anketiranih stanbenih zgrada Beograda i 18 drugih gradova i industrijskih centara, pokriva ispod 50% nužnih troškova održavanja. Podaci ove ankete pokazuju da se za generalne opravke stanarina može koristiti sa svega 15,2% od ukupnih sredstava. Za srednje opravke, koje su se u većini slučajeva svele na tekuće održavanje, daje se 26,1% i iz fonda za tekuće održavanje 16,5%, što stvarno znači da se za tekuće održavanje daje 42,6% od ukupnih stanarina.

Rezultati ankete o raspodeli stanarine u gradovima pokazuju velike razlike u samoj strukturi ove raspodele. Ove razlike posledica su (pored specifičnih potreba i uslova stanbene privrede i stanbene kulture pojedinih gradova i industrijskih mesta) i niske realne vrednosti današnje stanarine. Ovde je potrebno podvući i činjenicu o dosta niskom učešću stanarine u strukturi porodičnih budžeta radničkih i službeničkih domaćinstava. Naime, jedna posebna anketa o strukturi porodičnih budžeta u Beogradu utvrdila je da se na ime stanarine daje 2,2% i za održavanje stana 0,9%, svega za stan prosečno 3,1% (u porodičnim prihodima kvalifikovanih radnika i službenika u gradovima Zapadne Evrope i Engleske stanarina učestvuje od 20—35%). Koliko je u porodičnom budžetu naših radničkih i službeničkih domaćinstava nisko učešće stanarine, ukazuje i anketom utvrđena činjenica da je u porodičnom budžetu dva puta veća stavka za alkohol i duvan (iznosi prosečno 6,6%) nego za stan i stanovanje.

Novi zakoni iz stanbene oblasti koji se nalaze pred nama karakterišu se i liberalizacijom u stanbenim odnosima, naročito u proširenom pravu investitora i nosioca stanbene izgradnje u pogledu raspolaganja novoizgrađenim stanovima, što će sigurno takođe stimulirati dalji razvoj i obim stanbene izgradnje.

Stanbena problematika prevashodno spada u delokrug komunalne politike, te se pred sve naše gradove i ostale komune postavlja zadatak sprovođenja u život novog stanbenog zakonodavstva. Novi zakoni iz stanbene oblasti postavljaju pred narodne odbore gradova i opština velike zadatke, od rešavanja niza krupnih principijelnih pitanja, kao što su visina i struktura stanarine, pravilno rešavanje, pomoću ekonomskih instrumenata, viška stanbenog prostora, usmeravanje i organizacija stanbenih zadruga, — pa sve do donošenja niza propisa i preduzimanja brojnih praktičnih mera na sprovođenju ovih zakona, prvenstveno mera za formiranje stanbenih zajednica, likvidaciju stan-

benih uprava, određivanje nosilaca prava raspolaganja stanovima i naročito za organizovanje poslova u opštinskim organima uprave za stanbene poslove.

Ja ću glasati za ovaj zakon, ali mislim da još uvek jedno pitanje ostaje nerešeno: kako, na koji način i kojim sredstvima, pogotovu danas, kada prihvatamo kompleksnu izgradnju, treba graditi ono što prati stan, kao što su, recimo, škole i ostale društvene potrebe u vezi sa razvitkom komunalnog života u celini. Istina, mi imamo ovde predlog za ovlašćenje Saveznom izvršnom veću da donese odluku o korišćenju sredstava od strane investitora u visini od 15% za komunalne delatnosti, ali analize pokazuju da ta sredstava nisu dovoljna, pa mislim da to pitanje i dalje ostaje otvoreno. Smatram da će i Savezno izvršno veće razmotriti kako i na koji način treba regulisati ovo pitanje. Ja mislim, kao što je i drug Minčev juče govorio, da ćemo moći blagovremeno da donesemo Zakon o budžetu. Verovatno je da će i tu biti predviđene neke mogućnosti stvaranja sredstava za rešavanje ovih problema.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Riječ ima narodni poslanik Franc Rant.

Franc Rant (Izborni srez Maribor—Ruše, NR Slovenija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, hteo bih da iznesem samo nekoliko činjenica u vezi sa predloženim zakonima iz stanbene oblasti. Ne bih želeo da se upuštam u samu suštinu tih zakona, koji predstavljaju jednu celinu stanbenog zakonodavstva. Hteo bih samo da iznesem neka pitanja u vezi sa njihovim sprovođenjem u život, za koje uglavnom sav teret odgovornosti pada na opštine.

Kod nas u Mariboru pristupili smo još pre godinu dana organizaciji novih stanbenih zajednica. Na zborovima birača bilo je zaključeno da se na užem području grada formira 12 stanbenih zajednica, dok će 4 stanbene zajednice biti osnovane u bližoj okolini grada. Rad inicijativnih odbora za osnivanje stanbenih zajednica pokazao je dosad dobre rezultate. Ti su odbori unapred izradili program svoga rada. Oni su najpre dobro razmotrili sve postojeće uslove na području na kome treba osnovati novu stanbenu zajednicu i dobro uočili sva pitanja koja nova stanbena zajednica treba da rešava, pa su na osnovu toga odredili program njenog rada. Dosad su na osnovu tih programa rešena ova pitanja: izgrađeno je šest igrališta za decu; obrazovani su, po blokovima, servisi za pranje i za čuvanje dece; nabavljena je mehanizacija za održavanje i čišćenje stanova, itd. U okviru grada, međutim, pristupilo se rekonstrukciji više perionica i radionica za hemisko čišćenje, koje će vršiti usluge ne samo za jednu stanbenu zajednicu, već za čitavo područje grada.

Da bismo se upoznali sa suštinom stanbene problematike u Mariboru, potrebno je da raspoložemo i demografskim podacima. Prema statistici, pred sam rat živelo je na području grada Maribora oko 55.000 stanovnika, dok ih danas na istom području ima oko 85.000. Pre rata je u Mariboru izgrađeno 18.000 stanova sa 864.000 m² korisne površine, dok smo na kraju 1956 godine imali svega 19.714 stanova sa 928.420 m² korisne površine.

Kao što je poznato, Maribor je u toku rata bio više puta žestoko bombardovan, pretrpevši znatne gubitke u stanbenom fondu. Pored ostalog, bilo je sasvim porušeno 1.520, a teško oštećeno oko 3.000 stanova. Prema statističkim podacima, danas u Mariboru oko 6.479 domaćinstava uopšte nema stana, jer stanbeni fond ne može da pokrije potrebe svih porodica koje žive u Mariboru. Prema perspektivnom planu, do kraja 1961 godine predviđamo, međutim, da ćemo imati još 1.800 porodica više. Pored toga, današnji stanbeni fond obuhvata i 706 stanova desete kategorije, koji praktično više i nisu upotrebljivi kao stanovi. Znači, u periodu do 1961 godine trebalo bi da izgradimo preko 9.000 stanova ako bismo hteli da rešimo stanbeno pitanje i da podmirimo potrebe prema sadašnjoj situaciji.

Pored ovako velike oskudice u stanovima, treba istaći da oko 50% građana stanuje u stanovima koji su VIII, IX i X kategorije. Na primer, u osmoj kategoriji imamo preko 6.600, a u devetoj preko 2.300 stanova.

Grad Maribor je još pre rata bio poznat kao industrijsko mesto. Posle oslobođenja, idući za potrebama naše zajednice, industrijalizacija se u Mariboru još više razvila. Dok je 1946 godine u industriji bilo zaposleno ukupno 11.000 radnika, danas u ovoj grani privrede radi preko 22.000 ljudi, to jest dvostruko više. Uporedo sa povećanjem broja zaposlenih u industriji, rasle su i potrebe za drugim privrednim i neprivrednim delatnostima, tako da je danas u Mariboru ukupno zaposleno preko 36.000 radnika i službenika.

Mada su ova transformacija stanovništva i veliki privredni uspon povoljno uticali na dinamiku razvoja grada (kao celine, oni su istovremeno stvorili i probleme koji tom gradu ranije nisu bili poznati ili se nisu pojavljivali u takvom dinamičnom obliku.

Prema perspektivnom planu društvenog i privrednog razvoja grada, Maribor će dostići preko 91.000 stanovnika. Svi komunalni uređaji i naprave koje smo nasledili projektovani su, međutim, za otprilike 50.000 stanovnika, što se vidi iz dokumenata ranijih gradskih uprava. Prema tome, pošto se grad sve više proširuje, komunalni uređaji, elektrifikacija, vodovod itd., sve teže zadovoljavaju njegove povećane potrebe.

Petogodišnji plan predviđa izgradnju 3.500 novih stanova. Zato moramo uložiti maksimalne napore za obezbeđenje materijalnih i finansiskih sredstava za tu izgradnju. Pritom takođe moramo voditi računa o maksimalnoj gustini stanovništva na određenoj površini, kako bi komunalni uređaji i naprave bili što jevtiniji i ekonomičniji u eksploataciji.

Uz stanove treba graditi škole, dečje vrtiće, ambulante, proširivati trgovačku mrežu, organizovati društvenu ishranu, uslužno zanatstvo, itd. Dosad je bilo vrlo teško rešavati sva ova pitanja odjednom. Uveren sam, međutim, da će ovi novi stanbeni propisi pomoći opštinama da, prema sredstvima koja imaju na raspolaganju, brže i efikasnije rešavaju ove probleme životnog standarda čoveka.

Zakon o stanbenim zadrugama omogućava koncentraciju sredstava fonda za stanbenu izgradnju, sredstava privrednih organizacija, ustanova, društvenih organizacija i pojedinih institucija. Već sama ta činjenica sigurno će doprineti ekonomičnijem trošenju sredstava za stanbenu izgradnju. Perspektive za to još su šire ako uzmemo u obzir da zadruga može da gradi i sama, u sopstvenoj režiji. Mi smo o tome diskutovali i došli smo do zaključka da bi bilo vrlo korisno kad bi se dosadašnji Zavod za stanbenu i komunalnu izgradnju u Mariboru reorganizovao u skladu sa propisima o stanbenim zadrugama, jer bi zajednica od toga imala velike koristi. Dalje, ako bi se pojedina građevinska preduzeća koja izvode stanbenu i komunalnu izgradnju što pre i sama uključila u stanbene zadruge, kao njeni pogoni i izvođači radova, upotreba materijalnih i finansiskih sredstava bila bi još racionalnija.

Dosadašnja praksa izgradnje trgovačkih, zanatskih i ostalih poslovnih prostorija veoma je sputavala širu inicijativu u tom pravcu. Uslužno zanatstvo, trgovina i ugostiteljstvo većinom nisu bili u stanju da sami pristupe izvođenju potrebnih investicija, pošto njihova ekonomska snaga nije mogla da izdrži sve te troškove. S druge strane, opštinski narodni odbori često nisu bili u stanju da se zaduže, jer je njihovo zaduživanje za izgradnju stanova, škola i sličnih objekata već bilo toliko da je remetilo budžetsku politiku i odnose u okviru njihovih budžeta. Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama to se pitanje sada u znatnoj meri reguliše.

Pošto su opštinski narodni odbori ovlašćeni da sami određuju način upotrebe najamnina, sada će i otplaćivanje anuiteta moći da se vrši iz tih sredstava. Kod poslovnih prostorija postoje sve mogućnosti za to, jer je za njih propisana ekonomska najamnina.

Uveren sam da će Savezno izvršno veće, koje je ovlašćeno da donosi bliže propise o sprovođenju ovih zakona, imati u vidu nave-

dene probleme i teškoće s kojima se bore naše opštine. Poznato je, naprimera, da troškovi uređenja jedne stanbene zajednice iznose oko 30% od uložених investicija u samu stanbenu izgradnju. A ti troškovi u velikoj meri otpadaju na teret opštine. Pošto naša budžetska politika traži da se iz budžeta pokrivaju neophodni funkcionalni izdaci opština, a da se investicije pokrivaju iz namenskih fondova, postaviće se pitanje vraćanja tih zajmova, pošto opštine neće biti ekonomski sposobne da to učine iz budžeta.

Donošenjem ovih zakona dalje se proširuje samostalnost opština, ali se ujedno i povećava njihova odgovornost za pravilno sprovođenje ovih propisa u život. Izjavljujem da ću glasati za predložene zakone iz stanbene oblasti.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ima riječ narodni poslanik dr Marijan Dermastija.

Dr Marijan Dermastija (NR Slovenija): Drugegarice i drugovi narodni poslanici, nema sumnje da će prihvatanje ovih predloga stanbenih zakona u velikoj meri pokrenuti rešavanje osnovnih pitanja koja interesuju naše građane, a pogotovu pitanja iz oblasti naše stanbene politike. Međutim, isto tako nema sumnje da u našoj stanbenoj privredi ostaje otvoren još čitav niz problema, koje moramo vrlo brzo i efikasno rešavati, jer će ti nerešeni problemi u praksi otežavati sprovođenje ovih zakona.

Želeo bih samo da skrenem pažnju na nekoliko problema, vezanih za pitanje materijalne osnove našeg stanbenog gazdinstva, koje bi trebalo brzo raspraviti i brzo rešiti. Ta pitanja su neposredno vezana za karakter i značaj fonda za stanbenu izgradnju.

Neposredno pošto je fond za stanbenu izgradnju prihvaćen kao forma rešavanja vrlo osetljive stanbene problematike, bilo je diskusije o tome kakav je karakter tog fonda i kakav će značaj taj fond imati u našoj praksi. Mi smo, prema našim dosadašnjim rezultatima, došli do potpuno jasnog zaključka da je taj fond u potpunosti izvršio svoj zadatak i da, ukoliko ima izvesnih teškoća, one nisu neposredno vezane za upravljanje i korišćenje tog fonda, nego su one objektivne prirode i posledica su našeg opšteg razvitka.

U mnogim se prilikama postavljalo pitanje zašto se fondovi koji se prikupljaju za stanbenu izgradnju ne koriste u celini. Možemo konstatovati da se to pitanje ne postavlja samo zbog nedovoljnog korišćenja tim fondom, nego i zbog objektivnih uslova, pogotovu zbog nepostojanja dovoljne, proširene materijalne baze naše stanbene operative, a istovremeno i zbog oskudice građevinskog materijala.

Smatram da je to jedno od osnovnih pitanja koje moramo rešavati paralelno sa neposrednim rešavanjem stanbenih pitanja, i da zaosta-

janje građevinske operative, pogotovu industrije građevinskog materijala, predstavlja prvu i osnovnu smetnju za brzi razvitak i pojeftinjavanje stanbene izgradnje.

Drugo pitanje koje je u vezi s tim, jeste pitanje materijalne baze kućnih saveta, odnosno pitanje stanbenih zajednica. Nema sumnje da je ono, da tako kažem, linearno povećanje najamnina, koje je izvršeno pre nekoliko godina, dalo širu materijalnu bazu kućnim savetima i omogućilo bolje gazdovanje postojećim stanbenim fondom. Međutim, još uvek se postavlja pitanje kako i na koji način rešiti problem proširenja materijalne osnove kućnih saveta i stanbenih zajednica, kao osnovnih organizacija u stanbenom naselju.

Mišljenje izneseno u ekspozeu drugarice Lidi je Šentjunc moramo prihvatiti, jer je potpuno jasno da u našim današnjim uslovima ne možemo usvojiti princip ekonomske najamnine, nego se mora naći neka nova forma, pomoću koje ćemo u celini proširiti materijalnu bazu kućnih saveta i omogućiti normalno gazdovanje postojećim stanbenim fondom, ne snižavajući istovremeno standard gradskog stanovništva.

Ja mislim da se to pitanje može veoma brzo rešiti na taj način što bismo sredstva fonda za stanbenu izgradnju delili na dva osnovna dela. Jedan deo je onaj koji radnici i službenici daju kao svoju stanarinu, a drugi deo predstavlja nova ulaganja u stanbenu privredu. Mislim da bismo na taj način, kada bi se to do kraja sprovelo, rešili pitanje materijalne osnove kućnih saveta i stanbenih zajednica, a u isto vreme bismo omogućili šire i bolje gazdovanje postojećim stanbenim fondom.

S tim u vezi, postavlja se i pitanje amortizacije postojećeg stanbenog fonda. Istina je da se o tom pitanju govori i u predloženim zakonima i u ekspozeu. Ali, govori se samo o amortizaciji novoizgrađenog stanbenog fonda, a ostavlja se nerešeno pitanje amortizacije starog, uglavnom već prilično dotrajalog stanbenog fonda.

Ako hoćemo maksimalno da stimuliramo sve faktore koji učestvuju u rešavanju stanbene problematike, onda je potpuno jasno i nužno da pitanje amortizacije moramo raščistiti do kraja i da uloži amortizacije u našoj stanbenoj privredi moramo dati pravo mesto.

Rekao bih nekoliko reči i o pitanju koje je već naćeo drug Božidar Tomić. To je pitanje šta predstavlja stanbeno naselje i koji elementi sačinjavaju stanbeno naselje kao celinu. Ja mislim da je to pitanje za sve nas koji radimo u komunama veoma važno, pogotovu zbog toga što dosadašnji fondovi kojima raspolažu komune nisu dovoljni za rešavanje svih, veoma važnih i ozbiljnih komunalnih pitanja koja su neposredno vezana za stanbenu izgradnju. Ja tu ne mislim na velike komunalne radove, da tako

kažem, na osnovne komunalne radove, već na neposredno uređenje stanbenih naselja, u svim detaljima. Smatram da samo takvo neposredno uređenje stanbenih naselja u svim detaljima, sa svim potrebnim elementima koji omogućavaju normalno, zdravo i korisno stanovanje našim radnicima i službenicima, spada u jedinstveni kompleks pitanja stanbene izgradnje, i kao takvo treba ga i tretirati, kao takvo treba ga i finansirati. Svaki drugi način unazadio bi dosad postignute rezultate na tom području. Mi se svi dobro sećamo vremena kada su, zbog uskih shvatanja, sredstva davana samo za stanbenu izgradnju, a komunalno uređenje tih naselja ostavljano je nerešeno i predstavljalo je veoma krupan politički problem.

S tim u vezi, postavlja se i pitanje krupnih komunalnih zahvata, koji su neminovno vezani za izgradnju novih stanbenih naselja, pogotovu kad se ima u vidu neprestano povećanje gradskih i industriskih aglomeracija usled velike investicione izgradnje u našoj zemlji. To pitanje je za naše komune od veoma velikog značaja i ja mislim da ga ne možemo ostaviti po strani kada diskutujemo o finansiranju stanbene privrede. Bez tih osnovnih uređaja mi ne možemo da pridemo konkretnom rešavanju uređenja samog naselja, jer su krupni komunalni uređaji osnovna baza iz koje se posle mogu izvoditi podrobnosti uređenja samog naselja.

Mislim da ovo pitanje treba rešavati posebnim većim fondovima koji bi stajali na raspolaganju komunama, da one pomoću zajmova rešavaju probleme tih krupnih objekata i da ih iz godine u godinu normalno otplaćuju.

Ne možemo preći preko činjenice da današnjom politikom stanbene izgradnje moramo rešavati i ona pitanja koja smo ranije, kada smo investiciona sredstva upotrebljavali samo za užu investicionu izgradnju, ostavljali otvorenim. Bez rešavanja tih pitanja mi ćemo vrlo teško moći da upotrebljavamo već postojeća sredstva, a pogotovu ćemo vrlo teško moći ta sredstva ubuduće da povećavamo, što će biti nužno ako hoćemo da za dogledno vreme rešimo stanbeno pitanje.

Ja sam i na Stalnoj konferenciji gradova, 1947 godine, kada se raspravljalo o načelnim pitanjima stanbenog zakonodavstva, izrazio mišljenje da se sredstva za stanbenu izgradnju moraju povećati, tojest da treba veći procent nacionalnog dohotka odvajati za rešavanje tog krupnog problema.

Smatram da pitanje finansiranja izgradnje krupnih komunalnih objekata treba rešavati u vezi sa pomenutim osnovnim pitanjima finansiranja, počev od građevinske operative, industrije građevinskog materijala, osnovnih komunalnih naprava, pa sve do uređenja naselja u užem smislu.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li se još tko javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se više nitko ne javlja za riječ, ja bih prekinuo sjednicu, s tim što bismo produžili rad poslije podne u 5 sati, i to nastavkom pretresa Prijedloga općeg zakona o stambenim zajednicama.

(Sednica je prekinuta u 13 č 30 min.).

Nastavak sednice u 17 č 20 min

Pretsednik dr Mladen Iveković: Nastavljam rad.

Prije nastavka pretresa Prijedloga općeg zakona o stambenim zajednicama, izvolite čuti izvjesna saopćenja:

Od Odbora za organizaciju vlasti i upravu primili smo izvještaj o Prijedlogu zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja.

Od Mandatno-imunitetskog odbora primili smo izvještaj u vezi s ostavkom Jeronima Juričana na mandat narodnog poslanika u Saveznom vijeću i određivanjem dopunskih izbora za Izborni srez Ludbreg.

Od Zakonodavnog odbora primili smo izvještaj o Prijedlogu zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja.

Dalje, pošto je prestankom mandata narodnom poslaniku Nijazu Dizdareviću ostalo upražnjeno mjesto u Odboru za spoljne poslove i u Odboru za prosvjetu Saveznog vijeća, čiji je on bio član, bilo bi potrebno da se izvrši izbor jednog člana u Odboru za spoljne poslove i jednog člana u Odboru za prosvjetu.

Zatim, prema članu 14 stav 2 Poslovnika Saveznog vijeća, mandat predsjednika, podpredsjednika i zapisničara traje godinu dana, a pošto su oni izabrani 18 aprila prošle godine, potrebno je da se izvrši izbor predsjednika, podpredsjednika i tri zapisničara Doma.

Na osnovu izloženog, predlažem Domu da se dnevni red dopuni ovim tačkama:

6) Pretres Prijedloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja;

Tačke 6 do 20 postaju tačke 7 do 21;

22) Pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi s ostavkom Jeronima Juričana na poslanički mandat i određivanje dopunskih izbora za Izborni srez Ludbreg;

23) Izbor jednog člana Odbora za spoljne poslove i jednog člana Odbora za prosvjetu; i

24) Izbor predsjednika, podpredsjednika i tri zapisničara Doma.

Da li Dom prihvata ovu dopunu dnevnog reda? (*Glasovi: Prihvata!*).

Objavljujem da je dopuna dnevnog reda prihvaćena.

Nastavljam pretres Prijedloga općeg zakona o stambenim zajednicama. Za riječ se javila drugarica Vida Tomšič.

Vida Tomšič (NR Slovenija): Drugarice i drugovi narodni poslanici, među zakonima o kojima sada diskutujemo Opšti zakon o stambenim zajednicama svakako je od posebnog značaja. Mada čini celinu sa svim ostalim zakonima iz te oblasti, po konceptu naselja i funkcije stana u bloku i naselju, a naročito usklađivanjem međusobnih odnosa građana na određenom području, davanjem osnovnih principa u pogledu zadovoljavanja potreba koje su samo spoljašnom formom vezane za stanovanje, — ovaj zakon jednu čitavu oblast društvenog života uređuje na jedan nov, originalan način, ali istovremeno na način koji je logičan, koji je u sklopu izgradnje našeg društvenog sistema i u skladu sa našim gledanjem na čoveka, na porodicu, na mesto i zadatke socijalne politike u socijalizmu.

Pošto se taj zakon tiče čoveka i njegovog svakodnevnog života, čoveka u porodici i bez nje, čoveka u svakom dobu njegovog života, ovaj zakon zadiru u samu suštinu borbe za socijalizam, borbe za bolji, puniji, bogatiji lični život, koji možemo postići samo akcijom u kojoj lično i zajedničko postaje skladno, mađa ne određeno jedno drugom. Zadirući tako u ovu za svakog pojedinca bitnu materiju, dajemo našim socijalističkim programskih načelima konkretnu pravnu formu. Omogućujemo im da postanu stvarnost i istovremeno odbacujemo i neke poglede i praktična rešenja koja se za iste životne probleme daju bilo u kapitalističkim, bilo u nekim socijalističkim zemljama.

Koji su to problemi koje moramo rešiti i koje razlike postoje u našim gledanjima u praksi, odnosno koja shvatanja ili postupke u našem dosadašnjem radu moramo izmeniti, i šta treba uraditi da bi ovi zakoni u praksi postali snažna poluga za stvaranje boljeg života naših ljudi?

Problemi koje ovim pokušavamo rešiti nastali su već razvitkom moderne industrije u kapitalizmu. Industrijalizacija, brzo menjanje strukture stanovništva, raspad patrijarhalne seoske porodice, urbanizacija stanovništva, a naročito masovno zapošljavanje žena u privredi, kao i u javnom životu, van kuće, stvaraju nove probleme u životu porodice i u načinu obavljanja poslova dotad obavljanih u individualnom porodičnom domaćinstvu. Moderna industrija razara stari način života porodice, ali istovremeno pruža i sve mogućnosti da se on organizuje na nov, tehnički savremeniji, ekonomski i društveno napredniji način. Razvitak u čitavom svetu ide za tim, kao što je i u eksponu naglašeno, da se sve više dosad isključivo porodičnih poslova obavlja na način koji omogućava napredna tehnika van individualne porodice.

U strukturi radne snage rastu brojke onih koji su zaposleni u servisnim uslužnim delat-

nostima, tako da to postaje jedan od pokazatelja ne samo razvijenosti privredne snage dotične zemlje, već i visine standarda života. U tome i jeste jedna od suštinskih razlika u merenju snage socijalističkog društvenog sistema, koji nas razlikuje od naših kritičara u drugim socijalističkim zemljama.

Jasno je da je podloga svakom razvitku izgradnja teške industrije kao baze. Ali, na izvesnom stepenu, koji smo, po našem mišljenju, kod nas već postigli, sama industrijska izgradnja biva sputavana zaostajanjem na području lične i opšte potrošnje, i mi moramo merenjem pratiti ne samo tempo i obim produkcije čelika i kukuruza, već i tempo i obim celokupne društvene aktivnosti. Ne možemo etapno građenje socijalizma ukalupiti do te mere da sve što spada u oblast ličnog standarda i života prenesemo u daleku budućnost ili isplaniramo odozgo, pretvarajući pritom čoveka — opet ovog puta za daleke ciljeve — samo u privesak proizvodnih snaga.

Same proizvodne snage traže i potstiču nastanak i razvitak onih privrednih i servisnih delatnosti koje sve više preuzimaju na sebe poslove dotad obavljane u individualnom domaćinstvu. Ali, ovaj razvitak na području podruštvljavanja domaćinstva, na području organizovanja pomoći u vaspitanju i negovanju dece, odvija se u kapitalizmu stihiski, sa dubokim znacima klasnog karaktera društva. Interes industrije da svoje proizvode za domaćinstva što bolje plasira, ne ide uvek ususret potrebama najširih slojeva radnih ljudi, kojima su mnogi od tih proizvoda nedostupni. Isto tako, on se sukobljava s tendencijom da se pojedinačna porodica, opremljena mehanizacijom, još više zatvori u svoj okvir, da u njoj žena i dalje ostane samo kao domaćica i majka.

Niz dečjih ustanova nastaje u takvim uslovima, bilo kao ustanove za bogatije porodice, bilo kao ustanove sa jakim karitativnim karakterom, organizovane za spasavanje radničke dece. I dok je razvijena industrija i visok stepen raznih socijalnih, servisnih i društvenih delatnosti izvukao ženu masovno u društvenu privredu i proizvodnju, to se u kapitalističkim zemljama manje-više smatra kao nužno zlo, anomalija, dopuštena možda za one žene koje se nalaze u nuždi, ali ne kao jasna orijentacija društva.

Industrijalizacija zemlje u uslovima socijalističkih društvenih odnosa ne može a da se ne pozabavi rešavanjem problema koji nastaju za radnike i radnice i za njihove porodice, kada se brzo koncentrišu u gradovima i industrijskim centrima, kada prestaju živeti u velikim patrijarhalnim porodicama na selu i kada se i život na selu menja, u procesu koji poljoprivredu pretvara od načina života seljaka u granu društvene privrede. Mi na taj razvitak i probleme

koje on rađa u porodicama, i koji postaju privremeno priličan socijalni problem, ne možemo gledati sa strahom i kukati nad pojedinim negativnim pojavama koje se pojavljuju, ne možemo strahovati — zajedno sa zapadnim sociolozima — šta li će biti sa porodicom, kojoj dinamika privrednog i društvenog razvika oduzima niz funkcija, već moramo da prihvatimo taj razvitak i da ga usmerimo u pravcu da služi sreći građana, boljem i srećnijem životu porodice.

Konflikt koji industrijalizacija prouzrokuje u porodicama zaposlenih ljudi, naročito konflikt između uloge u domaćinstvu i materinstvu, i između zaposlenosti u privredi i ravnopravnog položaja u društvenom životu i položaju žene, treba da rešimo smelim i svesnim produžavanjem dotad stihiski započetog procesa, tj. podruštvljavanjem tehničke baze za vršenje mnogih domaćićkih poslova van individualnog domaćinstva i davanjem moderne tehničke pomoći u vršenju drugih poslova u samom domaćinstvu, ukoliko je to moguće, zatim stvaranjem mreže institucija za decu i rešavanjem mnogih drugih porodičnih i ličnih problema.

Uzimajući otvoreno kao društveni napredak industrijski razvitak i promenu socijalne strukture stanovništva, uzimajući kao napredak i nužnost da žena ponovo učestvuje u celokupnoj društvenoj privredi i u javnom životu, a što znači da treba ubrzati rasterećenje porodice, mi, sa druge strane, ne mislimo da je to moguće postići u jednoj relativno materijalno zaostaloj sredini i u uslovima niske produktivnosti rada. To može biti samo skladan proces, ali proces koji moramo svesno voditi. Domaćićki posao u individualnom domaćinstvu predstavlja zaista strašno ekstenzivno trošenje fonda radne snage jedne nacije; on zaglupljuje ženu, drži je u podređenom odnosu i sputava razvijanje radne sposobnosti i životne energije svih članova porodice. Ali, isto tako kao što se ne slažemo sa čekanjem na stihiski razvitak na tom području, koji obično gaji porodični egoizam i predstavlja samo jedan deo modernizacije individualnog domaćinstva, isto tako se ne možemo složiti ni sa takvim podruštvljavanjem funkcija porodice koje negira porodicu kao najintimniji lični odnos, sa stvaranjem takvih ustanova kolektivnog domaćinstva i kolektivnog vaspitavanja omladine koje treba da zamene, a ne samo da rasterete i dopune porodicu.

U suštini, takvi pogledi, koji nose u sebi neverovanje u čoveka, gledanje na porodicu i lične odnose sa podozrenjem, potcenjivanjem a i negiranjem važnosti porodičnog života za ličnu sreću i za vaspitanje mladih generacija — to su pogledi birokratskog podozrenja prema čoveku uopšte.

Individualni i kolektivni interesi mogu se uskladiti i na tom području, i to ne na uštrb jednih ili drugih, već u korist i jednih i drugih.

Predloženi zakoni donose niz značajnih mera koje pokazuju naš stav prema porodici. Ovim merama ne samo što će se znatno ubrzati stanbena izgradnja i time rešiti jedan od najkrupnijih problema standarda i života porodice, nego mi svoj doprinos prema individualnosti porodice, prema čuvanju te individualnosti, izražavamo i u takvim merama kao što je prelazak na likvidaciju sustanarskih odnosa, prelazak na stanje u kome ćemo biti u mogućnosti da obezbedimo svakoj porodici individualan stan kao osnovni životni prostor.

S druge strane, mi moramo sve one mere koje treba da doprinesu rasterećenju porodice da povežemo sa akcijama građana, tako da će one biti istovremeno i efikasne i istovremeno omogućavati uživanje svih prednosti i intimnosti porodičnog života uz istovremeno korišćenje moderne tehnike.

Mi smo u pogledu stanbenih zajednica zauzeli takav stav i omogućili udruživanje i samoupravu građana u oblasti ličnih i porodičnih potreba, ne kruto razdvojenih, već u skladu sa potrebama materijalnog razvitka čitavog našeg društva, kao i sa težnjama naših porodica.

Zato smatram da ovaj naš zakon koji pravno formira stanbenu zajednicu, time stvara, pored radničkih saveta, jedan od najvažnijih organa u komuni. Kao što su radnički saveti značili prelom u neposrednom upravljanju privredom, stanbena zajednica, rešavajući neposredno upravljanje sa problemima svakodnevnog života, postaje drugi osnovni instrument građana u komunalnom uređenju: radnički savet na sektoru proizvodnje, a stanbena zajednica na sektoru potrošnje, i time bitan sastavni elemenat slobodnog udruživanja neposrednih proizvođača u komuni.

Ovaj zakon ima pred ostalim nekim našim zakonima prednost u tome što smo ga pripremali duže vremena i što smo već u pripremanju za taj zakon — koji smo na kraju krajeva već nestrpljivo očekivali — imali mogućnost da u konkretnoj aktivnosti u duhu smernica već pre dve-tri godine donesene rezolucije iz te oblasti, dobijemo i niz vrlo interesantnih iskustava.

Mnoge institucije koje će se brzo moći pretvoriti u institucije stanbene zajednice, nastale su već praktičnom aktivnošću društvenih organizacija. Ponegde su komune stvarale stanbene zajednice, potvrđivale njihove statute, negde su stanbene zajednice već rukovale priličnim summama novca, negde su radile još samo aktivnošću građana, bez materijalne baze, itd.

Ali, u toku tih godina stvoreno je preko 200 stanbenih zajednica, koje možemo proceniti da danas obuhvataju oko milion stanovnika u našim gradovima i industriskim centrima, i tu smo već mogli da se sukobimo sa različitim pogledima i tendencijama, na koje možda nije ni

loše da se ovde ukaže, jer ćemo sada u ostvarivanju ovoga zakona moći da brže krenemo napred ako izvesna negativna shvatanja prevaziđemo.

Mi smo se, naročito na području institucija za zaštitu dece, često susretali sa shvatanjem da su institucije kakve predlažemo u stanbenim zajednicama ustvari izlaz društva za nuždu i da je to više izraz našeg teškog materijalnog stanja negoli idealno stanje koje sada stvaramo za decu u stanbenim zajednicama.

Istina je da su institucije za decu veoma skupa stvar, ali takvo gledanje na nove organizacione forme koje Opšti zakon o stanbenim zajednicama predviđa za zaštitu dece u okviru toga novog organizma, svakako će nas odvesti na pogrešan put.

Naime, nije bitno to da mi danas ovim zakonom predlažemo stvaranje jeftinih dečjih ustanova u masovnom merilu i da taj zakon to omogućava, već mi treba da vidimo u tome mogućnost stvaranja takvih dečjih ustanova koje će ustvari biti opravdane ne samo sa ekonomskog stanovišta, već u prvom redu i s pedagoškog stanovišta i stanovišta našeg gledanja na porodicu.

Mi ćemo moći oko kombinovanih porodičnih dečjih ustanova, koje će obuhvatiti decu različitog uzrasta, formiranih na teritorijalnoj bazi, i time najuže povezanih sa dnevnim životom porodice, ne samo materijalno, već i time što će roditelji učestvovati u rukovođenju i u radu tih ustanova, — okupiti i starije i mlađe članove stanbenih zajednica, koristiti njihovu inicijativu i volju za rad sa decom. Tako ćemo stvoriti jedan novi društveni odnos, u kome će nove generacije socijalističkih građana rasti mnogo bolje nego u bilo kom dečjem domu, kruto odvojenom od porodičnog i društvenog života, odvojeno po uzrastu, i dobiti mnogo bolji vaspitni efekat.

S druge strane, mogućnost da se organizuje zajednička pomoć građana, da se naše sindikalne i druge društvene organizacije zainteresuju za ustanove za decu, usloviće da se na području brige o deci prvo i prioritetno reši problem brige za decu zaposlenih radnika, u prvom redu zaposlenih majki.

Za takav brz razvitak dečjih ustanova od naročitog je značaja, zakonom potvrđen, poseban status tih ustanova. Na ove ustanove ne treba gledati kao na izlaz iz nužde, već kao na bazu koju će one predstavljati u daljem razvitku sistematskog pretškolskog vaspitavanja dece, i kao na mogućnost previlnog i, kako mi zamišljamo u školskoj reformi, sa životom povezanog korišćenja slobodnog vremena školske dece.

Zato će opštine morati ovim ustanovama davati stalnu stručnu pomoć, pripremati kadrove i voditi stalnu brigu o stručnom osposobljavanju

kadrova u tim ustanovama obrazovanjem seminara, kurseva, itd. i vršiti stalnu pedagošku i zdravstvenu inspekciju kao pomoć tim ustanovama.

Svakako ćemo morati kao pomoć tim ustanovama zadržati i proširivati mrežu pojedinih više organizovanih ustanova — tu mislim na veću stručnost kadra, na veću brojnost dece obuhvaćene u pojedine ustanove — koje će morati i dalje da organizuju opštine. Takve »više« organizovane dečje ustanove poslužiće stambenim zajednicama ne kao rukovodeći centri, već kao centri za pomoć, za izmenu iskustava, za zajedničku saradnju u pogledu pedagoških problema koji će se javljati u radu sa decom.

Prilikom stvaranja stambenih zajednica mi smo nailazili i na gledišta kao da je stambena zajednica sada opšti lek za sve socijalne probleme koji nastaju u današnje vreme u okviru porodičnog života. Dalje se smatralo da će se samo dotacijama i velikim društvenim fondovima moći rešavati mnoga pitanja.

Mislim da je važno da odmah na početku ukažemo na to da mi stambenu zajednicu moramo postavljati svesno, realno u vezi sa dosadašnjim ekonomskim i društvenim razvitkom i da treba da smo potpuno načisto s tim da ona ne može da postane stvarnost samo prema našim željama, već da je ona uslovljena izvesnim objektivnim faktorima.

Nemoguće je, naprimer, zamisliti brz svestrani razvitak stambenih zajednica na područjima gde u većini porodica žene ostaju zaposlene samo domaćim poslovima. Mada je obično standard takvih porodica nizak i potrebno im je pomoći, njihove potrebe su ipak druge. Tu se više pojavljuje problem bržeg razvitka proizvodnih snaga i stvaranja radnih mesta za žene, nego problem rasterećenja od domaćih poslova, odnosno tu se pojavljuje problem stalnog rada u borbi protiv zaostalosti i primitivnosti tih domaćinstava.

Tu ne mislim da treba sputavati nastanak stambenih zajednica i pojedinih njenih institucija gde god to građani žele, ali ipak treba ukazati na to da one mogu biti realno postavljene i svesno prihvaćene prvenstveno u sredinama koje je već zahvatio industrijski razvitak i gde je priličan broj žena već izašao iz svojih domaćinstava i stupio u društvenu proizvodnju, gde se, dakle stvarno pokazala neracionalnost trošenja rada u individualnom domaćinstvu.

Iz dosadašnjeg rada na području rasterećenja porodice možemo videti da postoji niz institucija koje danas već omogućavaju pravljenje analiza i sticanje iskustava o ekonomičnosti pojedinih institucija. Pozitivno je i to što su sada naše opštine, pa i društvene organizacije, pristupile jednom širokom anketiranju porodica,

analiziranju njihove strukture i utvrđivanju šta zapravo predstavlja ono najnužnije što treba u pojedinim sredinama sprovesti.

Pokazalo se, naime, da svuda postoje mogućnosti da se krene putem rasterećivanja porodice i pomoći njoj, dakle da treba utvrditi šta je preče, da se sutra ne bi dogodilo da uvidimo da smo stvorili nešto što nije sposobno za život.

Pri utvrđivanju šta je preče želela bih da skrenem pažnju na to da ponekad ni ankete ne pokazuju dovoljno koliko su kod nas danas preče od svih ostalih ustanove za decu zaposlenih roditelja.

Mi smo, naime, mogli utvrditi činjenicu da u dosadašnjim diskusijama i akcijama oko stambenih zajednica nisu dovoljno učestvovala same zaposlene majke kao ni sindikalne organizacije na terenu, što, po mom mišljenju, pokazuje da su te majke toliko zaokupljene svojim svakodnevnim brigama oko porodice i dece da dosadašnja aktivnost nije bila u stanju da ih obuhvati.

Zbog toga mislim da prilikom stvaranja stambenih zajednica naročitu pažnju treba obratiti na problem institucija za decu zaposlenih roditelja, koji ne izgleda uvek ekonomski opravdan, ali koji je uvek društveno nužan.

U pogledu finansiranja želela bih da ukažem na dva pitanja koja su se dosad pojavila.

Mi ovim zakonom konačno dobijamo jasno utvrđene izvore finansiranja stambenih zajednica i u tim izvorima, besumnje, pored doprinosa građana, glavni izvor predstavljaće potrošni fondovi i spajanje potrošnih fondova privrednih organizacija i komuna na izvršavanju zadataka stambenih zajednica. Tu ćemo se svakako brzo sukobiti sa pojavama lokalističkih shvatanja, naročito kod onih radnih kolektiva gde radnici dolaze na posao sa šire teritorije, a ne samo sa teritorije jedne stambene zajednice. Međutim, mogućnost namenskog davanja materijalnih sredstava stambenoj zajednici i mogućnost i nužnost kontrole od strane radnih kolektiva u trošenju tih sredstava, daju veliki stimulans za to da se ipak ova sredstva koncentrišu tamo gde su problemi porodice najoštrije, mada time možda neće biti obuhvaćeni odmah svi radnici dotičnog radnog kolektiva.

U vezi sa finansiranjem stambenih zajednica mislim da postoji još jedno drugo pitanje čijem rešavanju treba prići, a to je pojeftinjavanje usluga u okviru stambene zajednice. Naš zakon daje velike mogućnosti stambenoj zajednici, tretirajući je kao proširenu porodicu. Tako se, pored ostalog, na nov način postavlja rad članova stambene zajednice. One mogu imati u svojim servisima i ustanovama radnike u potpuno regularnom radnom odnosu, ali ih mogu zapošljavati i u privremenom radnom odnosu, sa skraćanim radnim vremenom, uz nagradu ili bez

nje, uz paušalno plaćanje i uz samoosiguranje za slučaj nesreće, ili besplatno, kao samopomoć, tako da se angažovanjem samih građana mogu ostvariti zaista jevtine usluge domaćinstvima. Ali, pored svih mogućnosti i mera, ipak ne smemo zaboraviti, da će za izvesna domaćinstva usluge servisa možda ostati još uvek skupe. Dosadašnje iskustvo pokazuje da pojedini servisi za rasterećivanje domaćinstva, kao što su, na primer, perionice, odjednom postaju skupi za domaćinstva u kojima se taj posao obavlja na još jevtiniji način. Naime, svuda gde imamo pojavu viška radne snage, gde imamo u porodici još uvek nekoga ko može da radi za ostale članove porodice, sve dotle dok i kvalifikovani radnici budu radili prekovremeno svoj posao, pa se, prema tome, i manje kvalifikovanim domaćicama isplati da rade taj posao kod kuće, — sve dotle će i tako pojevtinjene usluge u servisima biti skupe. Zbog toga servisi ne mogu imati uspeha tamo gde još nije započet proces zapošljavanja žena i njihovo kvalifikovanje. Ne treba, dakle, stanbene zajednice pretvarati ni u kakve karitativne ustanove, već njih treba postaviti tako da posluju na vrlo realnoj računici, da angažuju sve ljude iz stanbene zajednice i da utvrđuju šta treba najhitnije učiniti i šta će biti efikasno za teren na kome rade.

Ovde bih želela da kažem nešto o mogućnostima rešavanja društvene ishrane u okviru novog zakona. I za servise te vrste sada su date sve olakšice koje će omogućiti njihovo brže proširivanje.

Društvena ishrana je naročito interesantna za one naše radne ljude koji upravo dolaze u industrijske centre bez svojih porodica. To su takozvana samačka domaćinstva, kojih danas ima skoro jedna trećina od svih domaćinstava u gradovima. Pored toga, borba za povećanje produktivnosti rada traži veću brigu za radnika na radnom mestu, i pravilna je orijentacija da kombinovanjem servisa društvene ishrane na teritorijalnom principu i institucija društvene ishrane u radnim kolektivima i u školskim kuhinjama, nađemo mogućnost da svakom članu porodice damo bar jedan obrok hrane van domaćinstva.

Propisima novog zakona potcrtava se na području ishrane jedna nova grana društvene delatnosti, koja nije više ugostiteljstvo, mada ima sa njim izvesne dodirne tačke. Servisima za društvenu ishranu mi dajemo sada poseban status institucija proširenog domaćinstva. Ovi servisi ne samo da posluju na drugi način od ugostiteljskih preduzeća, već imaju i različite zadatke od ugostiteljstva. U toj oblasti moraćemo da raščistimo još neke stavove, jer se, naprimer, još uvek smatra da ćemo ubrzanim razvitkom ugostiteljstva moći da pokrijemo naše potrebe u društvenoj ishrani. Međutim, mi pod pojmom

društvene ishrane ipak moramo da smatramo sve one forme redovne ishrane van individualnog domaćinstva koje imaju zadatak da više-manje redovnim članovima daju punu ishranu. Tu, dakle, spadaju i bolnice, internati, školske kuhinje i radnički restorani, a ugostiteljstvo ipak predstavlja privrednu granu koja je na usluzi i takvim redovnim abonentima, ali u prvom redu prolaznim gostima. Mi, kao zemlja koja u mnogim krajevima živi od turizma, nismo, na kraju krajeva, ni zainteresovani da nam ugostiteljstvo računa samo sa potrebama redovnih abonenata. Da bi pojevtinjavalo usluge, ono mora izlaženjem u susret traženim uslugama u specijalnoj ishrani i drugim uslugama, da podmiruje druge potrebe svojih domaćih i stranih gostiju i da se razvija kao unosna privredna grana.

Smatram da ćemo ubuduće morati gledati na društvenu ishranu i na ugostiteljstvo kao na dve bliske, ali odvojene grane našeg društvenog privređivanja, odnosno u servisnoj službi moraćemo voditi računa o izvesnim stvarima i pri formiranju kadrova, jer smatram da kadrovi u institucijama društvene ishrane treba da budu više orijentisani na sastavljanje jelovnika, treba da se rukovode potrebama i mogućnostima jednog čoveka u toku čitavog meseca, dok kod ugostiteljstva postoje drugi problemi. Mi smo već pristupili formiranju posebnih škola za kadrove u institucijama društvene ishrane, kao i davanju posebnog znanja, naprimer, kuvaricama u školskim i mlečnim kuhinjama, itd.

Postoji još jedan poseban problem koji naš zakon otvara u vezi sa razvijanjem ustanova proširenog, vanporodičnog domaćinstva na seoskim područjima. U zakonu se potcrtava mogućnost da na seoskim područjima mesni odbori mogu vršiti pojedine zadatke stanbenih zajednica.

Čini mi se da je u vezi s tim naročito važno naglasiti da se sada za razvitak sela pružaju iste mogućnosti kao i za industrijska naselja, ali uz uslov stvaranja tehničkog razvitka sela, koji će ne samo povećati produktivnost rada na selu, već će i ekonomski dokazati neracionalnost današnjeg individualnog seoskog domaćinstva. To će se desiti tek kada seoska žena, učestvujući u velikoj zadrudnoj proizvodnji, bude u isto vreme proizvodila više i bolje nego što bi trošila svoju snagu u zaostalom seoskom domaćinstvu. Kooperacija i zadrugarstvo omogućuju takav razvitak za koji se time stvaraju materijalni uslovi.

U vezi sa dosadašnjim problemima na tom području, čini mi se važnim to što zakon nedvosmisleno povezuje budući razvitak seoskih područja sa teritorijalnom organizacijom mesnog odbora, a ne sa zadrugom kao proizvodnom jedinicom.

Postepeni razvitak institucija za pomoć porodicama na seoskim područjima će, prema potrebama tih područja, polaziti i od drugih institucija. Verovatno su tu u prvom redu u pitanju vodovod, električna i kupatila, a tek kasnije dolaze na red perionice, frižideri, a što se tiče raznih radnji, kao što su pekare i druge zanatske i uslužne radionice, i dalje će zadatak mesnih odbora biti da ih stvaraju, bez obzira idu li oni i na stvaranje stanbenih zajednica ili ne.

U selima koja će biti obuhvaćena razvitkom kooperacije, sezonske dečje ustanove postaću jedan od najprečih zadataka, kojim se već sada bave društvene organizacije, i njega naši mesni odbori i komune treba što pre da prihvate.

Na taj način pred nama se stvara mogućnost da brže i efikasnije počnemo rešavati životne probleme naše porodice. Mnoga tehnička dostignuća time postaju pristupačna svima. Ali, tu treba naglasiti još jednu stvar. Naime, ne samo što je zajednička nabavka bilo rekvizita za vaspitavanje dece, bilo raznih mašina za obavljanje poslova u domaćinstvu, lakša, već time brže idemo i na rasterećivanje domaćinstva, a naročito žene, i to ne modernizacijom pojedinih domaćinstava i pretvaranjem žene u inženjera, koji onda u tom zatvorenom domaćinstvu umesto rukama barata raznim manjim ili većim mašinama, ali ipak ostaje zaposlena u svojoj kući, već idemo na to da koristimo onu najmoderniju mehanizaciju, koja nije dostupna svakom domaćinstvu, a koja znači iznošenje domaćićkih poslova van pojedinih domaćinstava i pretvaranje tih poslova u veliku društvenu delatnost.

Usluga moderne i velike mašine može biti dostupna i jeftina jedino ako je njen kapacitet potpuno iskorišćen, a to se postiže u okviru šire stambene zajednice. Možda će pojedine stambene zajednice još uvek biti preuske za korišćenje pojedinih mehanizovanih postrojenja, pa ćemo možda stvarati takva postrojenja, kao što su velike perionice ili kuhinje, za više stanbenih zajednica, što nam ovaj zakon i omogućava.

Stvaranje stanbenih zajednica nije, dakle, socijalna akcija, već stvarno samoupravno rešavanje socijalnih problema, kako se to postavlja i u našem socijalističkom društvu, gde je građanin subjekat akcije, a ne objekat socijalne politike.

Nakraju, potpuno je jasno da će stambene zajednice moći da postanu realnost ne samo tamo gde budu postojali objektivni uslovi, već i tamo gde ih budu prihvatile subjektivne snage. Jer tu će biti potrebno da se individualne porodice povežu u čvrstu zajednicu, koja će čuvati individualnost pojedinih porodica i istovremeno povezivati te porodice u proširenu porodicu u cilju zajedničkog obavljanja svih onih problema koji danas terete individualnu porodicu.

Proširena porodica daće ne samo te nove tehničke mogućnosti, već mora da doprinese i stvaranju novog karaktera našeg čoveka. U takvom sastavu, u takvoj zajedničkoj akciji dobiće mesto i mogućnost za akciju i mladi i stari, i oni koji više nisu sposobni da rade u društvenoj privredi, i penzioneri, i invalidi, koji će se međusobno povezati u zajednički organizam, gde će osećati sigurnost u međusobnoj pomoći i gde će osećati sve veću povezanost svog individualnog interesa sa zajedničkim interesom.

Na taj način stambena zajednica stvarno postaje škola za samoupravljanje već od malih nogu. Nije slučajno što nam pionirski kućni saveti i drugi oblici dečje aktivnosti već danas počinju obavljati pojedine naoko sitne ali u suštini veoma važne zadatke na polju sređivanja prostora u kome porodica živi.

Na taj način stvorilićemo našim građanima bolje uslove materijalnog života i ostvarićemo bolje uslove za međusobne odnose.

Mislim da će naše društveno-političke organizacije, koje su dosad nosile glavni teret inicijative u stvaranju ovih zajednica, sa oduševljenjem prihvatiti donošenje ovih zakona, i mislim da će ovo zasedanje naše Skupštine biti jedno od značajnijih u istoriji stvaranja naše socijalističke zajednice.

Ja ću glasati u potpunosti za ove zakone. (Aplauz).

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li se još tko javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se više nitko ne javlja za riječ, stavljam Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko *protiv*? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Obiavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga osnovnog zakona o stambenim odnosima. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Tko se javlja za riječ? Ima riječ narodni poslanik dr Jerko Radmilović.

Dr Jerko Radmilović (Izborni srez Omiš—Brač, NR Hrvatska): Drugarice i drugovi narodni poslanici, ja bih ovom prilikom želio da skrenem pažnju na jedno rješenje u ovom zakonskom prijedlogu koje, po mom mišljenju, ne zadovoljava. Naravno, pritom mogu biti raznorazna shvaćanja. No, ja bih želio da ukažem na konsekvence i jednih i drugih shvaćanja.

Riječ je o članu 34 prijedloga zakona. Dovolite mi da, prije svega, pročitam tekst tog člana u redakciji koja se predlaže i da dam odgovarajući komentar na to rješenje. Taj član glasi (*čita*):

»(1) Bez dozvole nosioca stanarskog prava niko se ne može useliti u stan koji nosilac stanarskog prava koristi.

(2) Nosilac stanarskog prava može iz opravih razloga svakom korisniku stana, osim svojoj maloletnoj deci i bračnom drugu, otkazati dalje korišćenje stana, ostavljajući mu primeren rok za iseljenje.

(3) Korisnik stana koji smatra da mu je nosilac stanarskog prava otkazao dalje korišćenje stana bez opravdanog razloga, može tražiti da opštinska arbitražna komisija (član 29 stav 3) poništi taj otkaz.

(4) Protiv rešenja opštinske arbitražne komisije donetog po prethodnom stavu može se, u roku od 15 dana od dana dostave rešenja, izjaviti žalba sreskoj arbitražnoj komisiji (član 29 stav 7).

(5) Rešenje sreske arbitražne komisije je konačno i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

Šta ovo znači? Kao što je poznato iz ovog zakonskog prijedloga, osnovni institut koji uređuje pitanje odnosa, koji rješava osnovni tip odnosa između nosioca stanarskog prava i onoga koga nosilac stanarskog prava prima u stan, to je podstanarski odnos, odnos za koji je potreban i odgovarajući ugovorni odnos i koji može biti razriješen uz odgovarajući otkazni rok. Međutim, ovdje, u članu 34, stvara se, po mom mišljenju, jedan poseban tip odnosa između nosioca stanarskog prava i lica kome je nosilac stanarskog prava dozvolio da koristi njegov stan, stan na koji nosilac stanarskog prava ima određena prava.

Ovdje nije riječ o odnosima imovinsko-pravne prirode. Ovdje je riječ o odnosima koji nastanu između nosioca stanarskog prava i članova bilo uže, bilo daljne porodice. Dakle, riječ je o odnosima koji su van režima imovinsko-pravnih odnosa, o onim ljudskim normalnim odnosima u kojima se nađe čovjek prema čovjeku kad mu učini odgovarajuću uslugu. Konkretno, nosilac stanarskog prava, to jest onaj koji raspolaže odgovarajućim stanom, kad mu dođe netko od rodbine u grad, razumljivo je da će ga on iz određenih ljudskih razloga primiti na stan (on treba da ide u bolnicu, treba da se zadrži pet, šest, osam, mjesec dana u određenom mjestu, itd.). Taj odnos nije pravni odnos u užem smislu riječi, nije imovinsko-pravni odnos, nije utvrđen nikakav izričit ugovor, ne plaća gost stanarinu. To su normalni odnosi u kojima se čovjek nađe.

Međutim, po formulaciji koja se ovdje predlaže, takvo lice, takav daljni ili bliži rođak ili prijatelj, koji za određeno razdoblje, prema tome, sačinjava to domaćinstvo, — stiče određena čvrsta prava. Nosilac stanarskog prava ne bi imao ono pravo koje ima u slučaju kad je utvrđen čak imovinsko-pravni odnos sa podstanarom, kad na određen način primi podstanara koji mu plaća stanarinu. Poznato je međutim, da se, po ovom zakonu, i bezrazložno daje otkaz. Dovoljno je da se samo ispuní odgovarajući rok.

Evo i drugog slučaja. Nosilac stanarskog prava ima, naprimjer, kćer studenticu ili mladu radnicu i sl. On ima stan, zato je nosilac stanarskog prava. Kćer se uda, a otac, odnosno porodica, da bi napravila uslugu toj mladoj tek

stvorenoj porodici, prima na stan supruga svoje kćeri. Međutim, suprug te kćeri je, recimo ono što bismo mi nazvali u Dalmaciji — vagabund, a ovdje što bismo nazvali — frajer. Prođe izvjesno vrijeme i dođe do razvoda braka. I nosilac stanarskog prava mora da se praktično podvrgne kontroli arbitražne komisije i da pred arbitražnom komisijom brani otkaz koji je dao čovjeku kome je on napravio veliku uslugu za jedno određeno razdoblje.

Ja smatram da takvo rješenje ne zadovoljava, pa bih zato predložio da se ovaj odnos utvrdi praktično kao podstanarski odnos. Ne vidim razloga zašto bi nosilac stanarskog prava koji iz ljudskih obzira primi na stan nekoga koga uopće nije dužan da primi, jer ne postoji nikakav ugovorni odnos (on zato ne prima nikakvu stanarinu, nikakvo materijalno priznanje za to, nego vrši određenu uslugu za određeno razdoblje), zbog čega bi taj korisnik stana, koji vrši, prema tome, neobaveznu uslugu, dolazio u situaciju da bude ograničen u raspolaganju tim stanom, i to samo zbog toga što je bio toliko čovječan da neobavezno primi na stan odgovarajuće lice.

Zato predlažem da se stav 2 člana 34 promijeni i da glasi (čita):

»Nosilac stanarskog prava može svakom korisniku stana, osim svojoj maloletnoj deci i bračnom drugu, otkazati, dalje korišćenje stana uz otkazni rok od mesec dana.«

Drugi, treći, četvrti, peti i šesti stav člana 34 briše se, jer bi postali potpuno deplasirani ako bi se i za ovaj odnos usvojio režim koji je u ovom zakonu propisan za podstanarske odnose.

Ja vas, drugarice i drugovi, molim da usvojite ovaj moj prijedlog amandmana. Međutim, i ako ga ne usvojite, ja ću ipak glasati za ovaj zakonski prijedlog, jer smatram da on pozitivno rješava druga mnogobrojna pitanja iz oblasti stambenih odnosa.

Na koncu bih želio ovdje da iskažem priznanje svih nas na naporima koji su učinjeni da se ovako složena materija u ovom zakonskom prijedlogu riješi na ovako povoljan način.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Da li predstavnik Saveznog izvršnog vijeća želi da se izjasni o podnesenom amandmanu? Ima riječ drugarica Lidija Šentjunc, predstavnik Saveznog izvršnog vijeća.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća Lidija Šentjunc (Izborni srez Trbovlje, NR Slovenija): Ja mislim da ovaj amandman ne bi trebalo prihvatiti. On je već bio razmatran u Odboru i o njemu se vrlo dugo diskutovalo. Čini mi se da drug poslanik polazi od dosta nerealne pretpostavke. Naime, mi danas imamo vrlo složene stanarske odnose. Porodica u našim uslovima još nije svedena samo na roditelje i maloletnu

decu, nego imamo danas u okviru domaćinstva vrlo širok krug uže i šire porodice.

Mi smo čak bili zauzeli stav da jednim posebnim članom u zakonu treba regulisati pravo korisnika stana, tako da kad u slučaju smrti prestane pravo nosioca stanarskog prava, mogu ti korisnici koji su ostali u stanu da postanu nosioci stanarskog prava. Mi smo, ipak, u predloženom članu kako ga je drug Jerko Radmilović pročitao, zauzeli stav da nosilac stanarskog prava ima pravo otkaza samo iz opravdanih razloga, što treba da sudi arbitražna komisija.

Ako bismo prihvatili ovaj amandman, ja mislim da bismo ovakvu situaciju kakva je danas — veoma otežali, jer se ovde polazi, po mom mišljenju, od potpuno nerealne pretpostavke.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Pošto se predstavnik Saveznog izvršnog vijeća nije složio sa predloženim amandmanom poslanika dr Jerka Radmilovića, stavljam na glasanje prijedlog amandmana. Tko je *za*, neka digne ruku. (Nekoliko poslanika dižu ruku). Tko je *protiv*? (Većina diže ruku). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Nekoliko poslanika diže ruku).

Objavljujem da Dom nije usvojio prijedlog amandmana narodnog poslanika dr Jerka Radmilovića.

Da li se još tko javlja za riječ o ovom zakonskom prijedlogu? (Niko se ne javlja).

Pošto se više nitko ne javlja za riječ, stavljam Prijedlog zakona o stambenim odnosima na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko *protiv*? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Prijedlog zakona o stambenim odnosima.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga zakona o poslovnim zgradama i prostorijama. (Videti u prilogu).

Prije pretresa ovog zakonskog prijedloga treba da pretresemo amandman narodnog poslanika Đorđije Peruničića. Tim amandmanom se predlaže da se stav 1 člana 12 ovog zakonskog prijedloga preformuliše tako da glasi (čita):

»Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propise o određivanju procenta od zakupnine za poslovne prostorije koji se uplaćuje u opštinski fond za finansiranje izgradnje poslovnih prostorija.«

Molim predstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasni o predloženom amandmanu.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća Lidija Šentjanc: Drugarice i drugovi narodni poslanici, ja mislim da ni ovaj amandman ne treba prihvatiti. Prema zakonskom predlogu, član 12 predviđa da se izvestan procent, o kome govori podnosilac amandmana, uplaćuje u opštinski

fond za kreditiranje stanbene izgradnje. Drug narodni poslanik pledira za formiranje posebnog fonda za izgradnju poslovnih prostorija. Ja mislim da je cepkanje ovog namenskog fonda u opštini necelishodno, već treba omogućiti opštini da iz fonda za kreditiranje stanbene izgradnje daje sredstva za te svrhe. To poslednji stav člana 12 i predviđa: »iz procenta zakupnine koja se po prethodnim stavovima uplaćuje u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje, vrši se i kreditiranje poslovnih zgrada«.

Znači, to ovaj član omogućava. Međutim, čini mi se da je smisao predloga amandmana da bi taj fond trebalo da služi za finansiranje, a ne za kreditiranje. Drugim rečima, da se kreditiranje fonda za stambenu izgradnju pretvori u potrošni fond, u finansiranje poslovnih zgrada. Ja mislim da bi to bilo prejudiciranje namene fonda. Prema tome, to ne bi trebalo usvojiti.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Pošto se predstavnik Saveznog izvršnog vijeća nije složio s prijedlogom amandmana, stavljam amandman druga Peruničića na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Narodni poslanik Đorđije Peruničić diže ruku). Tko je *protiv*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Konstatujem da prijedlog amandmana narodnog poslanika Đorđija Peruničića nije prihvaćen.

Prelazimo na pretres zakonskog prijedloga. Tko traži riječ. (Niko se ne javlja).

Pošto se nitko ne javlja za riječ, stavljam Prijedlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko *protiv*? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Prijedlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama.

Prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga zakona o svojini na dijelovima zgrada. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Tko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se nitko ne javlja za riječ, stavljam Prijedlog zakona o svojini na dijelovima zgrada na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko *protiv*? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Prijedlog zakona o svojini na dijelovima zgrada.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda: Pretres Prijedloga zakona o stambenim zadrugama. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Tko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se nitko ne javlja za riječ, stavljam Prijedlog zakona o stambenim zadrugama na glasanje. Tko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko *protiv*? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Prijedlog zakona o stambenim zadugama.

Prema tome, završili smo pretres zakonskih prijedloga iz stambene oblasti.

Sada bismo zaključili današnju sjednicu, a iduća sjednica Doma održat će se sutra u devet časova ujutro. Danas poslije podne, za jedno četvrt sata, možda i više, zavisi od toga kada će završiti rad Vijeće proizvođača, održat će se zajednička sjednica. Dakle, u roku od petnaest do dvadeset minuta održat će se zajednička sjednica.

(Sednica je zaključena u 18 č 30 min).

P R I L O Z I**P R E D L O G****OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 104
13 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Lidiju Šentjunc, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za predstavnika u Saveznom veću i dr Leona Gerškovića, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i Božidar Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju i inž. Marjan Tepina, direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna i stanbena pitanja — za poverenike u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS/A/12
14 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiju Šentjunc, a za poverenika dr Fedora Bazalu, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G**OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA****I. Osnovne odredbe****Član 1**

U cilju ostvarivanja neposrednog upravljanja i saradnje građana u poslovima iz oblasti komunalne i socijalne politike opštine, obrazuju se stanbene zajednice.

Stanbene zajednice obrazuju se za naselja koja predstavljaju određenu urbanističku celinu (stanbeni blok, rejon) na području opštine.

Član 2

Radi ostvarivanja svojih zadataka stanbena zajednica vrši naročito ove poslove:

— organizuje i unapređuje komunalne, privredne, socijalne, zdravstvene, vaspitne i druge delatnosti i službe koje neposredno služe porodici, domaćinstvu i radnom čoveku u zadovoljavanju potreba svakodnevnog života;

— organizuje pomoć zaposlenoj ženi i porodici u podizanju i vaspitavanju dece;

— organizuje i unapređuje sve vrste delatnosti koje pomažu vođenju domaćinstva;

— stara se o zaštiti i podizanju dece kojoj je potrebna pomoć društva, kao i o zaštiti drugih lica kojima je potrebna takva pomoć;

— stara se o unapređivanju stanbenog gazdinstva i pruža stručnu pomoć kućnim savetima u poslovima upravljanja zgradama i njihovim fondovima, kao i u poslovima tekućeg održavanja zgrada.

Stanbena zajednica vrši svoje funkcije samostalno i zajedno s organima opštine.

Stanbena zajednica može predložiti opštinskom narodnom odboru donošenje opšteg akta po određenoj stvari.

Opštinski narodni odbor i njegovi organi dužni su ukazivati stanbenim zajednicama stručnu i materijalnu pomoć u njihovom radu.

Član 3

Stanbena zajednica koordinira rad saveta potrošača u trgovinskim i ugostiteljskim preduzećima i radnjama na području za koje je osnovana.

Opštinski narodni odbor može ovlastiti stanbenu zajednicu da neposredno, ili preko saveta koje ona osniva, vrši funkcije saveta potrošača u preduzećima i radnjama na njenom području, a naročito u onim preduzećima i radnjama koje na njenom području neposredno snabdevaju građane životnim namirnicama.

Član 4

Radi ostvarivanja pomoći porodici i domaćinstvu, stanbena zajednica može osnivati servise, radnje, preduzeća i ustanove.

Član 5

U cilju ostvarivanja svojih zadataka, stanbena zajednica može organizovati dobrovoljni rad građana na svom području, sakupljanje dobrovoljnih priloga, kulturne, sportske, zabavne i druge društvene priredbe.

Prihodi od ovih delatnosti idu u korist stanbene zajednice.

Član 6

Stanbena zajednica je samoupravna organizacija. Stanbena zajednica je pravno lice.

Član 7

Stanbenom zajednicom upravljaju građani nastanjeni na njenom području, neposredno i preko svojih izabranih predstavnika.

Član 8

Imovina stanbene zajednice je društvena svojina.

Imovinom stanbene zajednice upravljaju njeni organi.

Član 9

Na području za koje nije osnovana stanbena zajednica mogu poslove iz delokruga stanbenih zajednica vršiti mesni odbori.

II. Obrazovanje stanbenih zajednica

Član 10

Statutom i urbanističkim planom opštine odnosno odlukom koja taj plan zamenjuje predviđaju se područja za koja se mogu obrazovati stanbene zajednice.

Područje za koje se predviđa mogućnost obrazovanja stanbene zajednice treba da predstavlja prostornu, urbanističku i komunalnu celinu, i da, s obzirom na veličinu područja, broj stanovnika i materijalne uslove, omogućuje ostvarivanje zadataka stanbene zajednice.

Stanbena zajednica može se obrazovati i za industrijsko naselje, za naselje većeg pogona privredne organizacije, kao i za naselje veće ustanove, ako takvo naselje predstavlja urbanističku celinu.

Član 11

Predlog za obrazovanje stanbene zajednice na području predviđenom statutom i urbanističkim planom odnosno odlukom koja taj plan zamenjuje donosi zbor birača na kome je učestvovala najmanje jedna desetina birača.

Zbor birača koji donosi predlog za obrazovanje stanbene zajednice mogu sazvati i sami birači koji predstavljaju najmanje jednu desetinu od ukupnog broja birača sa područja za koje se osniva stanbena zajednica.

Odluku o obrazovanju stanbene zajednice donosi opštinski narodni odbor na sednici oba veća.

Član 12

Ako građani na zboru birača predlože osnivanje stanbene zajednice za područje koje nije predviđeno statutom i urbanističkim planom odnosno odlukom koja taj plan zamenjuje, opštinski narodni odbor na sednici oba veća prethodno će ispitati da li postoje potrebni uslovi za obrazovanje stanbene zajednice na tom području.

Ako opštinski narodni odbor u slučaju iz prethodnog stava utvrdi da uslovi za obrazovanje stanbene zajednice postoje, on će u saglasnosti sa učinjenim predlogom izmeniti statut i urbanistički plan odnosno odluku koja taj plan zamenjuje, i doneti odluku o obrazovanju stanbene zajednice, a u protivnom opštinski narodni odbor će predlog za obrazovanje stanbene zajednice odbiti.

Član 13

Stanbena zajednica ima svoj statut:

Statut stanbene zajednice mora biti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Nacrt statuta stanbene zajednice iznosi se na diskusiju pred zbor birača.

Statut stanbene zajednice donosi savet stanbene zajednice, a potvrđuje ga opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

Stanbena zajednica može imati i svoj poslovnik.

III. Delokrug stanbene zajednice

Član 14

Stanbena zajednica može se baviti svim ili samo nekim poslovima u okviru zadataka određenih ovim zakonom.

Član 15

Sporazumom između opštinskog narodnog odbora i stanbene zajednice može se predvideti da će se stan-

bena zajednica baviti pojedinim poslovima u okviru zadataka određenih ovim zakonom.

Istim sporazumom određuje se i finansijska sredstva potrebna za vršenje tih poslova.

Opštinski narodni odbor može obustaviti izvršenje odgovarajućeg dela predračuna prihoda i rashoda stanbene zajednice ako ova nije finansijska sredstva određena sporazumom raspodelila u svrhu predviđenog sporazumom.

O zaključenju sporazuma i o obustavi izvršenja dela predračuna po odredbama ovog člana, rešavaju oba veća opštinskog narodnog odbora na svojim sednicama.

Član 16

Stanbena zajednica ne može vršiti upravne poslove.

Izuzetno, opštinski narodni odbor može preneti na stanbenu zajednicu određene upravne poslove iz oblasti upravljanja stanbenim i poslovnim zgradama, ako je mogućnost takvog prenošenja predviđena posebnim zakonom.

Odluku po prethodnom stavu opštinski narodni odbor donosi na sednici oba veća.

Član 17

Stanbena zajednica ostvaruje svoje zadatke neposredno ili preko ustanova i servisa koje u tu svrhu osniva po važećim propisima.

Ustanove i servisi mogu se osnivati za celo područje stanbene zajednice, za potrebe određenih naselja, kao i za potrebe korisnika određenih zgrada ili grupe zgrada.

Stanbena zajednica može, u smislu važećih propisa, a radi ostvarivanja svojih zadataka, biti osnivač radnji i preduzeća.

Ustanovama, servisima, radnjama i preduzećima, osnovanim od stanbene zajednice, može političko-teritorijalna jedinica davati olakšice u granicama svoje nadležnosti.

Član 18

Ustanove koje osniva stanbena zajednica rade po načelima samostalnog finansiranja i po opštim pravilima koja važe za druge odgovarajuće ustanove.

Prema ustanovama koje osniva, stanbena zajednica ima prava i dužnosti osnivača.

Ustanova koju osniva stanbena zajednica ne može bez saglasnosti stanbene zajednice menjati predmet delatnosti određen aktom o osnivanju.

Član 19

Ustanove za decu i omladinu koje osniva stanbena zajednica mogu biti: ustanove za preventivni socijalni, zdravstveni i vaspitni rad sa decom, omladinom i porodicom; ustanove za dnevni boravak dece; ustanove za ishranu dece i omladine; ustanove za fizičko vaspitavanje, zabavu i razonodu dece i omladine; ustanove za letovanje i odmor dece i omladine; ustanove za zbrinjavanje socijalno neobezbedene dece i omladine.

Pored ustanova navedenih u prethodnom stavu, stanbena zajednica može osnivati, u skladu sa zadacima stanbene zajednice, i druge ustanove za decu, omladinu i odrasla lica, čiji se zadaci sastoje pretežno u vršenju socijalnih i zdravstvenih delatnosti.

Pojedine ustanove mogu se osnivati i za dve ili više vrsta delatnosti.

Član 20

Servisi su poslovne jedinice stanbene zajednice. Servisi su komunalne privredne ustanove, ali nemaju svojstvo pravnog lica.

Pojedini servisi mogu se baviti:

— vršenjem neposrednih usluga za potrebe domaćinstava;

— vršenjem neposrednih usluga kućnim savetima i građanima po poslovima upravljanja stanbenim zgradama;

— vršenjem poslova tekućeg održavanja stanbenih zgrada za potrebe kućnih saveta i građana.

Svaki servis ima svoja pravila, koja donosi savet stanbene zajednice.

Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja, u saglasnosti sa saveznom Državnim sekretarijatom za poslove finansija i nadležnim saveznom državnim sekretarijatom odnosno nadležnim sekretarijatom Saveznog izvršnog veća, a po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajuće savezne komore odnosno saveza komora, određuje pojedine vrste poslova kojima se servisi mogu baviti.

Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja rešava u slučaju sumnje da li određeni posao spada u poslove kojima se servis može baviti.

Savezno izvršno veće može doneti bliže propise o servisima stanbenih zajednica.

Član 21

Stanbena zajednica može organizovati posebne servise za društvenu ishranu.

Servisi za društvenu ishranu mogu za članove stanbene zajednice koja ih je osnovala pripremiti uobičajene redovne obroke zgotovljene i poluzgotovljene hrane.

Servisi za društvenu ishranu ne mogu prodavati alkoholna pića.

Servisi za društvenu ishranu moraju ispunjavati zdravstveno-tehničke uslove propisane za tu vrstu delatnosti.

Na servise za društvenu ishranu shodno se primenjuju propisi koji važe za ugostiteljska preduzeća i radnje, ako ovim zakonom nije što drugo predviđeno.

Član 22

Troškove svoga poslovanja i lične dohotke radnika zaposlenih u servisu, servisi podmiruju iz prihoda ostvarenih svojim poslovanjem.

Kad servis ostvari višak prihoda nad rashodima, taj višak uplaćuje se u fondove stanbene zajednice, ako posebnim propisom ili statutom stanbene zajednice nije drukčije određeno.

Višak rashoda nad prihodima servisa pokriva se sredstvima fondova stanbene zajednice, ako pravilima servisa nije drukčije određeno.

Servisi vrše svoje poslovanje samostalno, u okviru statuta stanbene zajednice i pravila servisa.

Servisi su dužni voditi propisane poslovne knjige i posebno iskazivati svoj prihod.

Član 23

Za servise koji se bave vršenjem neposrednih usluga domaćinstvima, poslovima društvene ishrane ili poslovima tekućeg održavanja zgrada, važe u pogledu obaveza prema društvenoj zajednici odredbe koje se odnose na komunalne privredne organizacije.

Ove odredbe ne važe za servise koji se bave vršenjem neposrednih usluga kućnim savetima i građanima po poslovima upravljanja stanbenim zgradama.

Član 24

Propisi koji važe za privredne organizacije u pogledu raspodele dohotka, ne primenjuju se na servise stanbene zajednice, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 25

Savezno izvršno veće može svojim propisima odrediti uslove pod kojima se servisi oslobađavaju plaćanja poreza na promet proizvoda za usluge koje vrše, kao

i uslove pod kojima se na cene usluga i na prilhode servisa ne mogu zavoditi porezi, prirezi i takse, kao ni doprinosi društvenoj zajednici.

Savezno izvršno veće može svojim propisima odrediti i uslove pod kojima se cene za proizvode i usluge komunalnih privrednih organizacija i komunalnih službi i cene za korišćenje električne energije ne mogu za ustanove i servise određivati u iznosima većim nego što su određene za domaćinstva, kao i uslove pod kojima olakšice u pogledu cena određenih proizvoda i usluga, propisane za građane, važe i za ustanove i servise stanbene zajednice.

Propisima iz prethodnih stavova određuje se i koje se olakšice predviđene ovim zakonom ili propisima donetim na osnovu njega priznaju i mesnim odborima, kao i ustanovama i servisima koje on osniva, u vršenju poslova iz delokruga stanbene zajednice.

Član 26

Opštinski narodni odbor može narediti stanbenoj zajednici da pojedini servis koji je u većem obimu razvio svoju delatnost obrazuje kao radnju ili preduzeće.

Član 27

Ustanovom i servisom upravlja stanbena zajednica neposredno ili preko posebnih individualnih ili kolektivnih organa, uz učešće članova radnog kolektiva ustanove odnosno servisa, a saglasno odredbama statuta stanbene zajednice.

Organizacija ustanova i servisa, upravljanje ustanovama i servisima i njihovo poslovanje bliže se određuje statutom stanbene zajednice.

Član 28

Na lica stalno zaposlena u stanbenim zajednicama, ustanovama i servisima, kao i na lične dohotke koje ova lica ostvaruju iz tog radnog odnosa, primenjuju se shodno odredbe Zakona o radnim odnosima.

Savezni Državni sekretarijat za poslove finansija propisuje, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad, da određena lica zaposlena u stanbenim zajednicama ili njihovim ustanovama i servisima plaćaju doprinos budžetima iz ličnog dohotka, doprinos za socijalno osiguranje i doprinos za stanbenu izgradnju u paušalnom iznosu ili prema paušalnoj osnovici.

Član 29

Stanbena zajednica i njene ustanove i servisi mogu za vršenje privrednih poslova ili za vršenje poslova na radnim mestima na kojima nije potreban rad sa punim radnim vremenom, zasnivati privremeni radni odnos sa licima koja se povremeno zapošljavaju radi sticanja dopunskih prihoda za izdržavanje.

Pojedine poslove u stanbenoj zajednici, njenim ustanovama ili servisima mogu povremeno vršiti i sami zainteresovani građani, na bazi samopomoći ili uz nagradu.

Lica povremeno zaposlena u stanbenoj zajednici i njenim ustanovama i servisima koja su socijalno osigurana po drugom osnovu, osigurana su na tom povremenom zaposlenju samo za slučaj nesreće na poslu.

Za to osiguranje povremeno zaposlena lica plaćaju doprinos u paušalnom iznosu, čiju visinu određuje savezni Državni sekretarijat za poslove finansija u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad.

Član 30

Stanbena zajednica može, uz saglasnost opštinskog narodnog odbora koju daju oba veća na odvojenim sednicama, osnovati fond za nagrađivanje radnika i službenika svojih servisa, investicioni fond, kao i druge posebne fondove.

Svaki fond ima svoja pravila, koja donosi stambena zajednica.

Pravila fonda potvrđuje opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

Član 31

Preduzeća i radnje koje osniva stambena zajednica, posluju po opštim pravilima koja važe za druga odgovarajuća preduzeća odnosno radnje.

Uzajamni odnos između stambene zajednice i preduzeća ili radnje koju ona osniva određuju se ugovorom između stambene zajednice i preduzeća ili radnje, koji se zaključuje prilikom osnivanja preduzeća ili radnje.

Preduzeće i radnja koje osniva stambena zajednica ne mogu, bez saglasnosti stambene zajednice, menjati predmet delatnosti određen aktom o osnivanju i ugovorom.

Član 32

Stambena zajednica može podizati stambene zgrade i poslovne zgrade za potrebe svoje i svojih ustanova i servisa.

Pitanje podizanja stambene i poslovne zgrade od strane stambene zajednice, iznosi se prethodno na diskusiju pred zborove birača.

Član 33

Stambene zajednice mogu zaključivati zajmove radi ostvarivanja svojih zadataka.

Pitanje zaključivanja dugoročnog zajma od strane stambene zajednice iznosi se prethodno na diskusiju pred zborove birača.

Član 34

Odredbe čl. 23, 24 i 25 ovog zakona primenjuju se i na stambenu zajednicu kad ona neposredno vrši poslove iz svog delokruga.

IV. Finansiranje stanbenih zajednica

Član 35

Prihodi stambene zajednice mogu biti:

- 1) doprinosi građana;
- 2) višak prihoda nad rashodima koji ostvare servisi stambene zajednice;
- 3) višak prihoda nad rashodima koji ostvare ustanove stambene zajednice, ako je to određeno aktom o osnivanju ustanove;
- 4) prihodi koje stambena zajednica ostvari neposrednim vršenjem poslova iz svog delokruga;
- 5) dotacije opštine i sreza;
- 6) dotacije privrednih i društvenih organizacija;
- 7) dotacije iz fonda socijalnog osiguranja za preventivnu zdravstvenu zaštitu i iz fondova namenjenih za unapređivanje zdravstvene zaštite osiguranih;
- 8) prihodi koje stambena zajednica ostvari na osnovu sporazuma sa opštinskim narodnim odborom za vršenje poslova koji nisu predviđeni statutom stambene zajednice;
- 9) deo stanarine i zakupnine, ako je određen odlukom opštinskog narodnog odbora;
- 10) prihodi od kulturnih, sportskih, zabavnih i drugih društvenih priredaba;
- 11) dobrovoljni prilozi građana.

Sredstva potrebna za vršenje poslova iz svog delokruga stambena zajednica može pribaviti i putem kredita od građana, kao i banaka i drugih pravnih lica.

Član 36

Opština, srez, privredna i društvena organizacija mogu u sporazumu sa stambenom zajednicom odrediti svrhe u koje će se trošiti sredstva iz dotacije opštine, sreza, privredne ili društvene organizacije.

U slučajevima u kojima je svrha dotacije određena, davalac dotacije ima pravo da kontroliše u koju svrhu stambena zajednica troši sredstva dotacije i može obustaviti davanje dotacije ako stambena zajednica troši ta sredstva u svrhu protivnu njihovoj nameni.

Član 37

Doprinosi kao prihod stambene zajednice uvode se po odluci saveta stambene zajednice, a uz pristanak zainteresovanih građana, za svrhe koje služe potrebama svih građana nastanjenih na području stambene zajednice, ili samo potrebama određenih kategorija građana, ili građana nastanjenih u određenim zgradama na području stambene zajednice.

Odlukom se određuje i osnov za utvrđivanje visine doprinosa i način naplate toga doprinosa.

Pristanak za uvođenje doprinosa zainteresovani građani daju na ispravi koja sadrži odluku saveta stambene zajednice.

Doprinos je obaveza samo za one građane koji su pristali na njegovo uvođenje.

Član 38

Pored doprinosa koji se po odredbi prethodnog člana određuje sporazumom zainteresovanih građana, građani mogu davati stambenoj zajednici i dobrovoljne priloge za izvršavanje poslova koje organizuje stambena zajednica, kao i za druge svrhe koje oni sami odrede u okviru delokruga stambene zajednice.

Član 39

Porez na promet od prihoda ostvarenih kulturnim, umetničkim i drugim društvenim priredbama koje organizuje stambena zajednica, ustupa se stambenoj zajednici.

Član 40

Odlukom opštinskog narodnog odbora donetom na sednicama oba veća može se odrediti procent od stanarine i zakupnine kao prihod stambene zajednice. U gradovima podeljenim na opštine procent iz prethodnog stava određuje gradsko veće, a ako gradsko veće ne postoji, taj procent određuje sreski narodni odbor.

Propisom narodne republike određuje se najviši procent od stanarine i zakupnine koji se može odrediti kao prihod stambene zajednice.

Prihode koje ostvari po odredbi ovog člana, stambena zajednica može upotrebiti samo za podmirivanje svojih troškova koji nastanu povodom pružanja pomoći kućnim savetima u poslovima upravljanja zgradama i njihovim fondovima, kao i u poslovima tekućeg održavanja zgrada.

Član 41

Ako su odlukom opštinskog narodnog odbora na stambenu zajednicu preneti određeni upravni poslovi iz oblasti upravljanja stanbenim i poslovnim zgradama, istom odlukom će se predvideti i prihodi stambene zajednice potrebni za podmirivanje troškova koji nastaju vršenjem tih poslova.

Član 42

Stambena zajednica ima predračun prihoda i rashoda.

Predlog predračuna prihoda i rashoda stambena zajednica iznosi na diskusiju pred zborove birača.

Predračun prihoda i rashoda stambena zajednica dužna je dostaviti opštinskom narodnom odboru.

Rešenjem opštinskog narodnog odbora donetim na sednici oba veća može se poništiti predračun prihoda i rashoda stambene zajednice ako nije u saglasnosti sa zakonom.

Predračuni posebnih fondova stambene zajednice su prilog predračuna stambene zajednice.

Neurošena sredstva stanbene zajednice i njenih fondova u jednoj godini, prelaze kao prihod stanbene zajednice odnosno njenih fondova u narednu godinu.

V. Organi stanbene zajednice

Član 43

Organi stanbene zajednice su: savet stanbene zajednice, izvršni odbor saveta stanbene zajednice, odbor za materijalno-fnansisku kontrolu poslovanja stanbene zajednice i sekretarijat stanbene zajednice.

Savet stanbene zajednice bira iz svoje sredine predsednika stanbene zajednice.

Stanbena zajednica može obrazovati mirovno veće.

Stanbena zajednica može obrazovati komisije za vršenje određenih poslova.

Bliža organizacija i način poslovanja stanbene zajednice određuju se statutom stanbene zajednice i njenim poslovnikom, ako je donesen.

Stanbena zajednica obavestiće organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za komunalne poslove o obrazovanju svojih organa, kao i o licima koja sačinjavaju pojedine organe.

Član 44

Savet stanbene zajednice bira iz zborovi birača na području te stanbene zajednice na kojima je učestvovala najmanje jedna desetina birača.

Broj članova saveta stanbene zajednice koje bira iz zborovi birača određuje se statutom stanbene zajednice srazmerno broju stanovnika na području svakog zbora birača.

Kad stanbenu zajednicu sačinjava industrijsko naselje, naselje većeg pogona privredne organizacije ili naselje veće ustanove, u savet stanbene zajednice ima pravo da odredi jednog ili više predstavnika, saglasno statutu stanbene zajednice, i državni organ, ustanova ili privredna organizacija koji su uložili znatnija sredstva u izgradnju toga naselja.

Strani državljani zaposleni kod stranih pravnih lica, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, predstavništava stranih listova, stranih novinskih agencija ili stranih privrednih organizacija ne mogu učestvovati u izboru saveta stanbene zajednice niti mogu biti birani odnosno imenovani u organe stanbene zajednice, mirovno veće i komisije.

Izbore sprovodi organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove opšte uprave.

Broj predstavnika pojedinih kućnih zajednica, kao i broj predstavnika stanara stanbenih zgrada koje nisu pod društvenim upravljanjem određuje, saglasno statutu stanbene zajednice, organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove opšte uprave, srazmerno broju stanara svake kućne zajednice odnosno broju stanara zgrada koje nisu pod društvenim upravljanjem.

Član 45

Broj članova saveta stanbene zajednice određuje se statutom stanbene zajednice.

Do donošenja statuta stanbene zajednice opštinski narodni odbor na sednicama oba veća određuje broj članova saveta stanbene zajednice.

Mandat članova saveta stanbene zajednice traje dve godine.

Svake godine vrši se izbor polovine članova saveta stanbene zajednice.

Član 46

Savet stanbene zajednice, kao predstavnički organ stanbene zajednice, donosi statut, poslovník, predračun prihoda i rashoda i završni račun stanbene zajednice, odlučuje o osnivanju ustanova, servisa, radnji i preduzeća, bira i razrešava izvršni odbor saveta i odbor za materijalno-fnansisku kontrolu poslovanja stan-

bene zajednice, vrši izbor i opoziv mirovnog veća i po jedin.h njegovih članova, donosi pravila servisa i fondova stanbene zajednice i odlučuje po drugim važnijim pitanjima koja određuje statut stanbene zajednice.

Član 47

Savet stanbene zajednice može punovažno odlučivati ako je na sednici prisutno više od polovine članova saveta.

Savet donosi zaključke većinom glasova prisutnih članova.

Donošenje i izmene i dopune statuta stanbene zajednice, kao i donošenje zaključaka po drugim pitanjima za koje to odredi statut, vrši se većinom glasova svih članova saveta stanbene zajednice.

Član 48

Izvršni odbor saveta stanbene zajednice bira se iz reda članova saveta stanbene zajednice.

Izvršni odbor stara se o izvršavanju zaključaka saveta stanbene zajednice i vrši nadzor nad radom sekretarijata stanbene zajednice.

Statutom stanbene zajednice određuju se poslovi koje izvršni odbor samostalno vrši.

Izvršni odbor saveta stanbene zajednice sastoji se od 5 do 7 članova.

Predsednik stanbene zajednice je istovremeno i predsednik izvršnog odbora.

Predsednik predstavlja izvršni odbor i zastupa stanbenu zajednicu u onim pravnim odnosima za koje je ovlašćen statutom stanbene zajednice.

Član 49

Sekretarijat stanbene zajednice upravlja poslovanjem stanbene zajednice i neposredno izvršava zaključke saveta stanbene zajednice i njegovog izvršnog odbora.

Sekretarijat stanbene zajednice vrši administrativne i tehničke poslove stanbene zajednice i sastavlja predloge predračuna prihoda i rashoda i završnog računa stanbene zajednice.

Član 50

Sekretarijat stanbene zajednice sačinjavaju sekretar stanbene zajednice i potreban broj službenika.

Za vršenje dužnosti sekretara i ostalih službenika stanbene zajednice uzimaće se prvenstveno službenici sa nepunim radnim vremenom.

Savet stanbene zajednice, s obzirom na obim poslova, određuje da li će sekretar i ostali službenici biti službenici sa punim ili sa nepunim radnim vremenom.

Broj službenika sa punim radnim vremenom određuje se aktom o sistematizaciji koji donosi savet stanbene zajednice, a potvrđuje ga opštinski narodni odbor na sednici oba veća.

Službenici stanbene zajednice postavljaju se putem konkursa.

Član 51

Sekretarijat stanbene zajednice upravlja sekretar stanbene zajednice.

Sekretar zastupa stanbenu zajednicu u svim njenim pravnim odnosima, osim pravnih odnosa u kojima stanbenu zajednicu, na osnovu statuta, zastupa predsednik.

Statutom stanbene zajednice može se predvideti da za zaključenje određenih pravnih poslova sekretar mora imati saglasnost izvršnog odbora saveta stanbene zajednice.

Sekretar ima pravo da obustavi izvršenje nezakonitih zaključaka izvršnog odbora saveta stanbene zajednice, ali je dužan bez odlaganja stvar dostaviti nadležnom savetu opštinskog narodnog odbora.

Sekretar je šef administracije stanbene zajednice.

Sekretara stanbene zajednice postavlja i razrešava savet stanbene zajednice, uz saglasnost komisije opštinskog narodnog odbora za izbor i imenovanja.

Član 52

Službenike sekretarijata stanbene zajednice postavlja i rešenja o službeničkim odnosima donosi sekretar stanbene zajednice, uz saglasnost izvršnog odbora saveta stanbene zajednice.

Sekretar stanbene zajednice dužan je na zahtev saveta stanbene zajednice zasnovati odnosno raskinuti radni odnos sa određenim službenikom ako je to u skladu sa važećim propisima i statutom stanbene zajednice odnosno sa aktom o sistematizaciji.

Član 53

Odbor za materijalno-finarsku kontrolu poslovanja stanbene zajednice vrši kontrolu materijalno-finarskog poslovanja stanbene zajednice.

Odbor je dužan najmanje dvaput godišnje izvršiti pregled materijalno-finarskog poslovanja stanbene zajednice.

Odbor se sastoji od 3 do 5 članova.

Odbor bira iz svoje sredine predsednika.

VI. Mirovno veće

Član 54

Zadatak je mirovnog veća da posreduje da se stranke poravnaju u slučajevima određenim ovim zakonom, kao i da vrši druge poslove propisane posebnim zakonom.

Član 55

U sporovima koji proističu iz ugovora o korišćenju stana, iz potstanarskog odnosa, iz sustanarskog odnosa, iz odnosa između drugih lica povodom korišćenja stana, iz odnosa između servisa ili ustanove stanbene zajednice i kućnih saveta ili građana, kao i u drugim sporovima, svaka stranka može se obratiti mirovnom veću za posredovanje radi zaključenja poravnjanja.

Zahtev za poravnanje ne sprečava pokretanje redovnog postupka kod suda ili drugog nadležnog organa.

Član 56

Zastarevanje ne teče od dana podnošenja zahteva mirovnom veću za posredovanje, pa do okončanja postupka pred mirovnim većem.

Smatra se da je postupak pred mirovnim većem okončan onoga dana kad su stranke zaključile poravnanje, kao i ako do poravnjanja nije došlo u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva za posredovanje.

Član 57

O poravnanju zaključenom pred mirovnim većem, sastavlja se zapisnik.

Poravnanje zaključeno pred mirovnim većem ima snagu vanskudskog poravnjanja.

Član 58

Mirovno veće sastoji se od predsednika i dva člana, koje bira savet stanbene zajednice iz redova građana stalno nastanjenih na području stanbene zajednice.

Savet bira i zamenika predsednika, kao i potreban broj zamenika članova mirovnog veća.

VII. Nadzor

Član 59

Nadzor u pogledu zakonitosti rada organa stanbene zajednice vrši nadležni organ uprave opštinskog narodnog odbora.

Organ stanbene zajednice koji je doneo zaključak od opšteg značaja, dužan je taj zaključak bez odlaganja dostaviti nadležnom organu uprave opštinskog narodnog odbora.

Nadležni organ uprave odnosno savet opštinskog narodnog odbora poništiće zaključak iz prethodnog stava ako je protivan zakonu.

VIII. Prelazne i završne odredbe

Član 60

Stanbene zajednice osnovane za vreme važenja Uredbe o upravljanju stanbenim zajednicama, a koje su obrazovane po načelima ovog zakona, nastavljaju sa radom, ali su dužne u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona saobraziti svoju organizaciju i poslovanje njegovim odredbama.

Ostale stanbene zajednice pretače da postoje ako se u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona ne obrazuje za njihovo područje stanbeni zajednica po odredbama ovog zakona.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća doneće rešenje o likvidaciji i rasporedu imovine stanbenih zajednica koje po odredbi stava 1 ovog člana ne saobrazu svoju organizaciju i poslovanje odredbama ovog zakona, kao i ostalih stanbenih zajednica za čije se područje u smislu stava 2 ovog člana ne obrazuje stanbeni zajednica po odredbama ovog zakona.

Član 61

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može doneti propise o odnosima stanbenih zajednica i potrošačkih saveta u trgovinskim i ugostiteljskim preduzećima i radnjama, kao i o potrošačkim savetima uopšte kojima će se odrediti sastav, delokrug i ovlašćenja tih potrošačkih saveta, kao i regulisati njihov odnos prema trgovinskim i ugostiteljskim preduzećima i radnjama.

Član 62

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA

Izradi Predloga opšteg zakona o stanbenim zajednicama pristupljeno je u smislu tačke 2 i 8 Rezolucije o osnovnim principima stanbenog zakonodavstva, koju je donela Savezna narodna skupština 28. II. 1957 godine i u kojoj su uglavnom precizirani uloga i zadaci novih stanbenih zajednica.

Potrebu za obrazovanjem novih stanbenih zajednica nametnuli su život i naša dosadašnja praktična iskustva. Kako društveno upravljanje stanbenim zgradama i sa njima povezano organizovanje raznih tehničkih, stručnih, finansijskih i administrativnih službi, tako i svakodnevni život građana u užim delovima grada, rađaju raznovrsne potrebe kao što su ishrana, ogrev, nabavka predmeta za domaćinstvo, obavljanje raznovrsnih poslova u vezi s održavanjem stana, čistoće, čuvanja i zbrinjavanja dece i nemoćnih itd. Sve te potrebe ne mogu se zadovoljavati ili se vrlo teško zadovoljavaju u okviru jednog domaćinstva ili individualne porodice. Komunalne službe su opet često i suviše daleko ili su apsorbovane rešavanjem

krupnijih i neodložnijih zadataka da bi mogle neposredno učestvovati u rešavanju svakodnevnih sitnih problema domaćinstva radnog čoveka.

Zbog svega ovoga je potrebno stvoriti jedan poseban društveni organ koji će se nalaziti između domaćinstva i komune i koji će postepeno preuzimati na sebe one zadatke koje nisu u stanju da reše individualna porodica, kućni savet ili komuna. Konkretnije rečeno, stanbena zajednica treba da postane proširena porodica radnih ljudi nastanjenih u jednom stanbenom bloku, koja služi podizanju njihovog životnog standarda.

Poznata je, uostalom, činjenica da danas u svim ekonomski razvijenim zemljama — a bez obzira na njihovo društveno uređenje — uporedo sa razvijanjem industrije i porastom produktivnosti rada raste i čitava mreža raznih uslužnih aktivnosti i servisa namenjenih radnom čoveku. I kad je to već jedan opšti i spontani proces u svetu, onda u jednoj socijalističkoj zemlji utoliko pre treba svesno raditi na stvaranju uslova da se radnom čoveku kroz razne društvene servise stvore takvi uslovi života koji će ga rasterećiti niza sitnih svakodnevnih poslova u domaćinstvu i time mu omogućiti da, s jedne strane, na radnom mestu poveća produktivnost svoga rada, a s druge strane da širi kulturni život i intenzivnije sudeluje u društvenom životu. Ovo je naročito potrebno u sistemu naše socijalističke demokratije koja traži sudelovanje radnih ljudi u nizu organa društvenog upravljanja.

Ovo, međutim, ne znači da uvođenju stanbenih zajednica kod nas treba pristupiti kampanjski, sa šablonskim planom koji će da obuhvati čitavu zemlju, niti da se radi o uvođenju nekog novog organa vlasti u postojeći mehanizam našeg pravnog poretka. Stanbena zajednica treba da bude jedna forma samoupravljanja u oblasti zadovoljavanja svakodnevnih potreba naših građana, da se kroz nju postepeno izgrađuje društvena i tehnička baza u uslovima socijalističkih odnosa, tamo gde za to postoje potrebni uslovi.

Izgrađivanje stanbene zajednice treba shvatiti kao proces koji će ići u gradovima i industrijskim naseljima uporedo sa razvitkom socijalističke demokratije i razvitkom socijalističkih ekonomskih odnosa uopšte. Ona će omogućiti neposredno učešće građana u radu na zadovoljavanju zajedničkih potreba. Stoga je ona bitni deo komunalnog uređenja, pošto omogućava neposredno delovanje građana pri rešavanju problema komune. Stanbena zajednica više od svih drugih institucija našeg društvenog uređenja treba da doprinese savlađivanju protivrečnosti ličnog i zajedničkog interesa time što omogućava da se zajedničkim naporima zadovoljavaju lične potrebe.

Stanbena zajednica će naći svoje puno opravdanje tamo gde već postoje za nju dovoljno zreli ekonomski uslovi. Jednom reči, tamo gde se pojavljuje stvarna potreba za raznim društvenim servisima namenjenim radnicima, kao i tamo gde je usled zapošljavanja žena u proizvodnji pojačana potreba za većim društvenim učešćem u zbrinjavanju dece i uopšte u rasterećenju žene od svakodnevnih tekućih poslova domaćinstva.

Osnivanju stanbenih zajednica treba dakle pristupiti sasvim konkretno i bez nametanja tamo gde još ne postoji stvarna unutrašnja potreba građana za takvom ustanovom. Samo ako se stanbena zajednica na ovaj način shvati i postavi, njen razvitak će dobiti prirodan tok i dati stvarne rezultate.

Usled ovoga savezni propis ne bi smeo čvrsto da određuje forme i oblike delatnosti stanbenih zajednica, niti uopšte da ulazi u neke pojedinosti. Savezni propis bi imao za zadatak uglavnom da istakne društveni karakter stanbene zajednice i da postavi opšte zakonske okvire u kojima će stanbene zajednice da deluju, prilagođavajući se konkretnim uslovima određenog naselja. Pritom će, naravno, delokrug, aktivnost i stvarna uloga pojedinih stanbenih zajednica u ži-

votu njihovih članova velikim delom zavisiti od preduzirljivosti i inicijative samih građana, radnih kolektiva, drugih društvenih organizacija, pa i same komune.

Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama ograničio se iz tih razloga samo na postavljanje najopštijih principa u vezi s organizacijom i radom stanbenih zajednica. On je široko formulisao pojam stanbene zajednice, definisao pravni položaj, propisao način obrazovanja stanbenih zajednica, naznačio delokrug njihove aktivnosti i način ostvarivanja njezinih zadataka, ukazao na izvore njihovog finansiranja, predvideo osnovne organe i regulisao odnos stanbene zajednice i opštine. Sve ostalo je ostavljeno statutima stanbenih zajednica, propisima opštine i narodne republike, koji će, imajući u vidu lokalne prilike, a naročito ekonomske uslove i stepen razvijenosti pojedinih područja, sa potrebnom elastičnošću određivati konkretna polja rada i zadatke svake pojedine stanbene zajednice.

Pojedine od ustanova i odredaba predviđenih naortom ipak zahtevaju i bliže obrazloženje.

Tako, u pogledu veličine stanbenih zajednica korisno je istaći da prilikom njihovog formiranja treba polaziti ne od nekih opštih šablonskih cifara o broju stanovnika, nego od konkretnih potreba određenog područja, ocenjujući šta tom području najbolje odgovara u oblasti organizovanja raznih društvenih službi. Bitno je da područje za koje se osniva stanbena zajednica pretstavlja prostornu, urbanističku i komunalnu celinu, kao i da, s obzirom na veličinu područja, broj stanovnika i materijalne uslove omogućuje ostvarivanje zadataka stanbenih zajednica. Pri tome će svakako razlike u veličini stanbenih zajednica u raznim delovima zemlje biti znatne. U jednom čisto industrijskom centru s punom zaposlenošću stanovništva, jasno je da će stanbena zajednica biti manja, nego u rejonima gde je stanovništvo pomešano, gde ima i seoskog elementa, gde je malo zaposlenih žena i gde žena uglavnom još ostaje u domaćinstvu, tako da se uslugama stanbene zajednice koristi manji broj porodica. Uopšte, pri obrazovanju stanbene zajednice veličina područja i broj stanovnika ne bi trebalo da igraju odlučujuću ulogu. Suštinski i presudan uticaj tu pripada društveno-ekonomskoj strukturi naselja. Obrazovanje stanbene zajednice će se, naprimer, više nametati jednom industrijskom centru od 5.000 stanovnika nego palanci sa 30.000 do 40.000 stanovnika, u kojoj ima malo zaposlenih žena i u kojoj ne postoje problemi svakodnevnog života koje treba društvo da rešava. Polazeći od toga da stanbene zajednice neće biti osnovane na svakom području, predlog predviđa da na području za koje nije osnovana stanbena zajednica mogu poslove iz delokruga stanbenih zajednica vršiti mesni odbori.

Odlučivanje o obrazovanju stanbenih zajednica postavljeno je predlogom zakona tako da inicijativa za formiranje stanbene zajednice potiče od samih građana koji u tome pravcu donose potreban predlog na zboru birača. Na osnovu toga predloga opštinski narodni odbor donosi odluku o obrazovanju stanbene zajednice, ako je statutom i urbanističkim planom, odnosno odlukom koja taj plan zamenjuje, predviđeno da se za to područje stanbena zajednica može osnovati. Međutim, ako statutom i urbanističkim planom, odnosno odlukom narodnog odbora nije predviđeno osnivanje stanbenih zajednica za to područje, opštinski narodni odbori će ispitati da li postoje potrebni uslovi za obrazovanje stanbene zajednice na tom području, pa ako nađe da ti uslovi postoje, on će u saglasnosti sa donesenim predlogom zbora birača izmeniti statut i urbanistički plan, odnosno odluku koja taj plan zamenjuje, i doneti odluku o obrazovanju stanbene zajednice.

U postavljanju zadataka stanbenih zajednica, a naročito s obzirom na funkcije koje su stanbene zajednice vršile po ranijoj Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama, trebalo je rešiti i pitanje koje mesto

će stambene zajednice zauzeti u sistemu društvenog upravljanja stanbenim zgradama. Nakon svestranog razmatranja ovoga pitanja došlo se do zaključka da bi bilo pogrešno postaviti stambene zajednice u bilo kojem vidu kao neki viši organ nad stanarima ili kao vlast nad kućnim savetom, i uopšte suviše vezivati stambenu zajednicu za stambene probleme, kao što je upravljanje stanbenim fondom, vršenje otkaza stanarima, odobravanje opravaka stambenih zgrada, vršenje administrativnog nadzora nad radom kućnih saveta itd. Suština i društvena funkcija stambene zajednice sastoje se, kako je rečeno, u tome da pruža pomoć porodici u zadovoljavanju njenih svakodnevnih potreba, stvarajući joj kroz servise i na druge pogodno načine društveno-tehničku bazu, a ne da rešava stambeni problem kao svoj centralni zadatak koji bi apsorbovao svu njenu delatnost. Ovo, međutim, ne znači, ni da treba padati u drugu krajnost pa stambenu zajednicu potpuno odvojiti od stambene problematike. Predlog je stoga odnos stambene zajednice i kućnih saveta upravio uglavnom u pravcu pružanja pomoći kućnim savetima u oblasti tehničkih i stručnih službi, a na bazi dogovora i dobrovoljne koordinacije između kućnih saveta i stambene zajednice. Ovakvo zauzeti stav dosledno je sproveden i u Nacrtu zakona o upravljanju stanbenim zgradama i došao je do izražaja u tome što je u punoj meri naglašena samostalnost kućnih saveta u poslovima upravljanja stanbenim zgradama.

Imajući u vidu značaj koji stambena zajednica ima u snabdevanju domaćinstava predmetima svakodnevne potrošnje i pružanjem usluga ishrane, predlog predviđa da stambena zajednica koordinira rad saveta potrošača u trgovinskim i ugostiteljskim preduzećima na području za koje je osnovana. Štaviše, predlogom zakona predviđeno je da narodni odbor opštine može ovlastiti stambenu zajednicu da neposredno, ili preko saveta koje ona osniva, vrši funkcije saveta potrošača u preduzećima i radnjama na njezinom području.

Prema predlogu zakona, stambena zajednica ostvaruje svoje zadatke neposredno ili preko svojih ustanova i servisa koje u tu svrhu osniva, a može osnivati i preduzeća i radnje.

U pogledu preduzeća i radnji koje osniva stambena zajednica, moglo se poći samo tim putem da se i tim preduzećima i radnjama prizna u celosti status koji imaju sva ostala preduzeća i radnje u našem sistemu, tako da i ova preduzeća posluju po opštim pravilima koja važe za druga odgovarajuća preduzeća odnosno radnje. Ni kod ustanova koje osniva stambena zajednica nema otstupanja od opšteg sistema. I ove ustanove rade po opštim pravilima koja važe za druge odgovarajuće ustanove i po načelima samostalnog finansiranja. Predlogom se samo ukazuje na neke vrste ustanova kojima se u najvećoj meri ostvaruju zadaci stambene zajednice.

Međutim, servis kao organizaciona forma poslovanja nije regulisan važećim propisima. Zbog toga je u predlogu trebalo detaljnije regulisati status i način poslovanja servisa. Predlog pri regulisanju statusa polazi od toga da servisi nisu pravna lica već poslovne jedinice stambene zajednice. Njima upravljaju stambene zajednice neposredno ili preko individualnih ili kolektivnih organa, a uz učešće članova kolektiva servisa. Svaki servis ima svoja pravila koja donosi savet stambene zajednice. Servisi podmiruju troškove svog poslovanja i lične dohotke radnika zaposlenih u servisu iz prihoda ostvarenih svojim poslovanjem. Predlog predviđa četiri osnovne grupe servisa. U prvu grupu spadaju servisi koji se bave vršenjem neposrednih usluga domaćinstvima, u drugu grupu spadaju servisi koji se bave organizovanjem staranjem o ishrani određenih kategorija lica (društvena ishrana), u treću grupu servisi koji se bave vršenjem poslova tekućeg održavanja stanbenih zgrada za potrebe kućnih saveta i građana i konačno u

četvrtu grupu servisi koji se bave vršenjem neposrednih usluga kućnim savetima i građanima u poslovima upravljanja stanbenim zgradama. Poslovi kojima se bave prve tri grupe servisa približavaju se regulisanim delatnostima preduzeća i radnji, te zbog toga za te servise važe, u pogledu obaveza prema društvenoj zajednici, odredbe koje se odnose na komunalne privredne organizacije. Na taj način se ne stvaraju posebne forme van okvira privrednog sistema, već se i delatnost tih servisa uključuje i uskladjuje sa opštim privrednim sistemom. Bitno je pritom da su ti servisi u pogledu obaveza prema društvenoj zajednici izjednačeni sa komunalnim privrednim organizacijama koje po odredbi člana 34 Zakona o doprinosu iz dohotka privrednih organizacija opštinski narodni odbor može osloboditi od obaveza plaćanja tog doprinosa, pa će komune sprovodeći svoju politiku cena i pogodovanja stanbenih zajednica moći takve servise osloboditi tih obaveza, u potpunosti ili delimično, i time uticati na sniženje cena za usluge koje ti servisi vrše domaćinstvima i građanima. Predlogom zakona ovlašćeno je Savezno izvršno veće da svojim propisima odredi uslove pod kojima se servisi oslobađaju plaćanja poreza na promet proizvoda za usluge koje vrše, kao i uslove pod kojima se na cene usluga i na prihode servisa ne mogu uvoditi porezi, prirezi i takse, kao ni doprinosi društvenoj zajednici.

Ustanove i servisi u okviru stanbenih zajednica treba da odigraju centralnu i najznačajniju ulogu. Neosporno je da se u ustanovama i servisnim službama moraju uspostaviti ekonomski odnosi, tj. da potrošači koji se koriste uslugama ustanova i servisa plaćaju ekonomsku cenu za primljenu uslugu. Ukoliko se za neke usluge budu odredile niže cene od ekonomskih, razlika se mora obezbediti i pokriti iz drugih izvora ili sredstava stambene zajednice. Međutim, pri kalkulisanju cene određene usluge smeli bi dolaziti u obzir samo oni ekonomski elementi koji opterećuju porodicu kad sama svojim sredstvima vrši sebi usluge. Zato predlog predviđa da Savezno izvršno veće može svojim propisima odrediti i uslove pod kojima se cene za proizvode i usluge komunalnih privrednih organizacija i komunalnih službi i cene za korišćenje električne energije ne mogu za ustanove i servise određivati u iznosima većim nego što su određene za domaćinstva, kao i uslove pod kojima olakšice u pogledu cena određenih proizvoda i usluga koje su propisane za građane, važe i za ustanove i servise stambene zajednice. Istim propisima odrediće se i koje se olakšice predviđene ovim zakonom ili propisima donetim na osnovu njega priznaju i mešnim odborima, kao i ustanovama i servisima koje on osniva, u vršenju poslova iz delokruga stanbenih zajednica. Drugim rečima, društvo kao celina, može pružiti stambenoj zajednici pomoć na taj način što će njene ustanove i servise tretirati pod istim uslovima pod kojima danas tretira domaćinstvo u pogledu električne struje, transporta i drugih usluga. Na taj način, ustanove i servisi neće se tretirati kao preduzeća koja društvu treba da donesu akumulaciju, nego kao proširena porodica, čija aktivnost ne predstavlja privrednu delatnost, i koji tim putem građanima pružaju jeftinije usluge. — Pored ovoga predlog omogućava ustanovama i servisima da se organizuju i na bazi dobrovoljne društvene aktivnosti i saradnje samih građana. Zahvaljujući tome, pravilnim razvitkom ustanova, servisa i stanbenih zajednica moći će da se reši i pitanje zaposlenja, bar delimičnog, određenog broja ljudi koji danas nisu nikako ili su slabo zaposleni, a u prvom redu penzionera i nezaposlenih žena. Iskorišćavanjem ovakve slobodne radne snage građanima će se omogućavati da jeftinije dođu do potrebnih usluga, a lica zaposlena u ustanovi i servisu će dobijenom nagradom biti u stanju da poboljšaju svoj lični životni standard.

Što se finansiranja stanbenih zajednica tiče, predlog je imao u vidu da će se stambene zajednice stvarati i razvijati pod vrlo različitim uslovima, te da će

se međusobno razlikovati ne samo po obimu i vrsti zadataka koje sebi postavljaju nego i po sredstvima kojima raspolažu. Zbog toga je predlog izvore iz kojih će se finansirati stanbene zajednice predvideo samo kao mogućnosti, dok je detaljno regulisanje pitanja konkretnog finansiranja prepustio samoj stanbenoj zajednici. Pritom treba očekivati kao normalnu tendenciju da se pojedine stanbene zajednice prvenstveno finansiraju iz ličnih prihoda samih građana, a u obliku doprinosa koji se uvode odlukom saveta stanbene zajednice, a uz pristanak zainteresovanih građana. Isto tako, predlog predviđa mogućnost da stanbena zajednica svoje zadatke ostvaruje i putem dobrovoljnog rada građana i njihovih dobrovoljnih priloga. Stanbene zajednice i njihove servise ne treba naime nikako zamišljati kao organizacije koje će iz budžeta, iz društvenih fondova ili putem regresiranja da pružaju najviše besplatno usluge građanima, nego te službe treba organizovati na bazi ekvivalenta stvarne vrednosti pružene usluge. S druge strane, moramo biti svesni da lični prihodi naših građana još nisu takvi da bi radni ljudi sami bili u stanju da preuzmu na sebe celokupan teret finansiranja stanbenih zajednica. U tome treba da sarađuje s njima čitav niz društvenih faktora, a naročito onih koji su najviše zainteresovani, prvenstveno komune i privredne organizacije. Ove poslednje, ako hoće da se bore za veću produktivnost rada oslobađanjem svojih radnika i radnica raznovrsnih tereta van fabrika, a koji utiču na sniženje produktivnosti rada, morale bi se orijentisati na pružanje maksimalne materijalne pomoći stanbenim zajednicama, napr. iz svojih sredstava zajedničke potrošnje. Predlog predviđa i to da stanbena zajednica može sredstva, potrebna za vršenje poslova iz svog delokruga, nabaviti i putem kredita od građana, kao i banaka i drugih pravnih lica.

Izbor organa stanbene zajednice postavljen je isto tako na demokratsku i društvenu osnovu. Najviši organ stanbene zajednice — savet stanbene zajednice — biraju zborovi birača sa područja stanbene zajednice. Ovakav način izbora obezbeđuje najširu demokratsku bazu za upravljanje stanbenim zajednicama, pošto s jedne strane pruža građanima mogućnost da neposredno biraju svoje predstavnike u najviši organ stanbene zajednice, dok s druge strane zasniva neposrednu odgovornost izabranog organa prema biračkom telu. Tome treba dodati da sami građani putem statuta određuju i delokrug aktivnosti stanbene zajednice. Ukoliko bi opština želela da se stanbena zajednica bavi i drugim zadacima u okviru zadataka određenih ovim zakonom, za to je potreban i pristanak stanbene zajednice, a opština je onda dužna da stanbenoj zajednici obezbedi i potrebna finansijska sredstva za obavljanje tih poslova.

Posebnu pažnju zaslužuje pitanje odnosa stanbene zajednice i opštine. Stanbena zajednica je društveni organ koji treba da dopunjuje deatnost komune u onim oblastima svakodnevnog života koje komunalne službe ne mogu da dostignu, kao i da postepeno preuzima od komune organizovanje onih poslova i službi čije je vršenje od neposrednog interesa po građane u jednom stanbenom bloku. U svakom slučaju dakle potrebno je obezbediti usklađivanje delatnosti između stanbene zajednice i komune i odrediti meru u kojoj stanbena zajednica zavisi od opštine. Predlog je nizom odredaba ovaj odnos raspravio elastično i tako da stanbenoj zajednici kao društvenom organu obezbedi maksimalnu samostalnost i inicijativu u najnužnijim granicama, kao tela koja će garantovati potrebnu koordinaciju u radu ova dva organa samoupravljanja. Glavni instrumenti ove koordinacije koje predlog predviđa jesu odobravanje statuta stanbene zajednice od strane narodnog odbora opštine, mogućnost poništenja predrachuna prihoda i rashoda stanbene zajednice koji je protivan zakonu, kao i opšti nadzor od strane organa komune u pogledu zakonitosti akata organa stanbene zajednice.

Ako se funkcije stanbene zajednice, kako su postavljene predlogom pravilno sprovedu u život, stanbene zajednice će, pored radničkih saveta, komuna i društvenog upravljanja stanbenim zgradama, postati jedna od najznačajnijih formi društvenog upravljanja, a na području pružanja pomoći porodici i građanima pri zadovoljavanju potreba njihovog svakodnevnog života, u kojoj oblasti su dosad postojale srazmerno velike slabosti.

Stanbena zajednica isto tako može postati i izvanredno značajna škola socijalističkog demokratizma, oblik društvene delatnosti u kome će se javljati i razvijati inicijativa svakog građanina, i to ne samo onih koji su već ekonomski faktor u našim odnosima, nego i domaćica, penzionera, pa i omladine i dece, koji na određeni način mogu postati aktivni činioci u okviru takve zajednice.

U afirmisanju stanbenih zajednica treba najzad videti jedno od veoma efikasnih sredstava za poboljšanje životnog standarda naših građana. Ne smemo zaboraviti da se životni standard ne povećava samo većim platama, jeftinijom hranom itd. I razvijanje mreže ustanova servisa i raznih drugih službi i aktivnosti stanbenih zajednica predstavljaju značajan doprinos kako podizanju opšteg društvenog standarda, tako i povećanju proizvodnosti rada našeg čoveka.

Zbog svega ovog stvaranje i pravilno uvođenje u život stanbenih zajednica predstavlja krupan društveni zadatak kojim se rešava jedno od važnijih pitanja u razvijanju socijalističkih društvenih odnosa. Ostvarivanje toga zadatka je međutim stvar dugog i upornog rada kroz niz godina i ono će se vršiti uporedo s razvitkom celokupne naše ekonomike i celokupnog našeg društva.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku
i narodno zdravlje
Br. SNS /A/ 12
12 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednici održanoj 27 marta i 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama i usvojio ga uz izmene i dopune.

Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama pretresao je Zakonodavni odbor Saveznog veća čije je primedbe ovaj Odbor usvojio.

Po ovom predlogu dao je mišljenje Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da u svoji Predlog opšteg zakona o stanbenim zajednicama sa izmenama i dopunama.

Izmene i dopune koje su izvršene u predlogu prilažu se ovom izveštaju i čine njegov sastavni deo. Pored ovih izmena Redakciona komisija izvršila je i izvesne ispravke stilskog i čisto redakcijskog karaktera.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Josipa Kolara.

Sekretar

Vasilije Smajević s. r.

Pretsednik

Radovan Papić s. r.

Članovi:

Milovan Batanović s. r., Marijan Cvetković s. r., Tode Čuruvija s. r., Miloš Grbac s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrivoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Radisav Nedeljković s. r., Katarina Patrnogić s. r., Mato Petrović s. r., Jože Potrč s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćiri s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovović s. r., Stjepan Jureković s. r., Ilija Došen s. r., Rade Jakšić s. r., Vlado Šegrt s. r., Asim Mujkić s. r.

IZMENE I DOPUNE

U PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA

U članu 1 — Stav 1, posle zapete dodaju se reči: »kao i u cilju unapređivanja naselja i stalnog podizanja materijalnog standarda«.

U članu 2 — Stav jedan, alineja pet u drugom redu posle reči »kućnim savetima« dodaju se reči »i građanima«. U stavu dva istog člana umesto reči »vrši svoje funkcije« stavlja se reči »ostvaruje svoje zadatke«, a umesto reči »i« stavlja se reč »ili«. U stavu četiri istog člana umesto reči »dužni su ukazivati« stavlja se reč »ukazuju«.

U članu 3 — Stav dva ispred reči »preduzećima i madnjama«, stavlja se reči »trgovinskim i ugostiteljskim«.

U članu 4 — Umesto reči »pomoći porodici i domaćinstvu« stavlja se reči »svojih zadataka«.

U članu 17 — Stav tri između reči »biti« i »osnivač« stavlja se reč »i«.

U članu 19 — Posle stava dva dodaje se novi stav tri, koji glasi: »Stanbene zajednice mogu osnivati biblioteka, čitaonice i druge kulturno-prosvetne ustanove.« Stav tri postaje stav četiri.

U članu 20 — Stav tri, pet i šest izdvajaju se u poseban član 21 i postaju stavovi 1, 2 i 3 toga člana, a stav 1, 2, 4 i 7 dosadašnjeg člana 20 postaju stavovi 1, 2, 3 i 4 novog člana 20.

Član 21—24 — Postaju članovi 22—25.

Član 25 — Postaje član 26.

Član 26 — Postaje član 27. U tom članu umesto reči »Opštinski narodni odbor može narediti stanbenoj zajednici da« stavlja se reči »Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može odlučiti da se«, a na mesto reči »radnju« stavlja se reč »radnja«.

Članovi 27 i 28 — Postaju članovi 28 i 29.

Član 29 — Postaje član 30. U prvom stavu umesto reči »privrednih« stavlja se reč »povremenih«.

Na kraju stava tri istog člana briše se tačka i dodaju reči: »i profesionalne bolesti«.

Član 30 — Postaje član 31.

Član 31 — Postaje član 32.

Član 32 — Postaje član 33. U prvom stavu posle reči »stanbene zgrade« stavlja se zapeta i dodaje reč »kao«.

Član 33 — Postaje član 34.

Član 34 — Postaje član 35. Posle cifre 24 stavlja se zapeta i briše se reč »i«, a posle cifre 25 dodaje se »i 26«.

Član 35 — Postaje član 36. U prvom stavu briše se tačka 8, a tačke 9—11 postaju tačke 8—10. U drugom stavu mesto reči »prijaviti« stavlja se reč »prijavljati«.

Član 36 — Postaje član 37. U prvom stavu posle reči »srez« u prvom redu dodaje se reč »ustanova«, a posle reči »sreza« u trećem redu dodaje se reč »usta-

nove«. U drugom stavu umesto reči »troši ta sredstva u svrhu protivnu njihovoj nameni« stavlja se reči »ne troši ta sredstva u namenjenu svrhu«.

Član 37 — Postaje član 38. U stavu tri u drugom redu posle reči »daju« stavlja se reči »stavljanjem potpisa«.

Član 38 — Briše se.

U članu 44 — Brišu se stavovi 2, 5 i 6, a stavovi 3 i 4 postaju stavovi 2 i 3.

U članu 45 — Stav 2 menja se i glasi: »Statutom se određuje i broj članova saveta koje biraju pojedini zborovi birača srazmerno broju stanovnika na području svakog zbora birača.«

U članu 46 — Iza reči »radnji i preduzeća« dodaju se reči »odlučuje o zaključivanju dugoročnih zajmova«.

U članu 48 — Stav 4 menja se i glasi: »Broj članova izvršnog odbora saveta stambene zajednice određuje se statutom.«

U članu 49 — Stav 1 briše se reči »upravlja poslovanjem stambene zajednice i«.

U članu 50 — briše se stav 2, a stavovi 3—5 postaju stavovi 2—4.

U članu 51 — Na kraju stava pet briše se tačka i stavlja se reči »i naredbodavac za izvršenje predračuna prihoda i rashoda«.

U stavu 6 umesto reči »komisije opštinskog narodnog odbora za izbor i imenovanja« stavlja se reči »saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za stambene poslove«.

U članu 52 — briše se stav dva.

U članu 59 — Stav 3 briše se reči »uprave odnosno savet«. Posle naslova Glave VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE stavlja se novi član 60, koji glasi: »Do donošenja republičkih zakona o stambenim zajednicama primenjivaće se odredbe ovoga zakona.«

Član 60 — Postaje član 61. U stavu 1 mesto reči »Uredbe o upravljanju stambenim zajednicama« stavlja se reči »Uredbe o upravljanju stambenim zgradama«.

Posle člana 61 — dodaje se novi član 62, koji glasi: »Do donošenja statuta stambene zajednice opštinski narodni odbor na sednicama oba veća određuje broj članova saveta stambene zajednice, kao i broj članova koje biraju pojedini zborovi birača (član 45 st. 1 i 2). Po isteku prve godine po održanom izboru članova saveta stambene zajednice, odlučuje se žrebom polovina članova saveta kojima prestaje mandat (član 45 stav 4).«

Član 61, 62 — Postaju članovi 63 i 64.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O STANBENIM ZAJEDNICAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 12

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 1 i 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog opšteg zakona o stambenim zajednicama, koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor je predložio da se u ovom zakonskom predlogu izvrše izvesne izmene i dopune sa kojima se saglasio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Firuza Demira.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuča s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 105

13 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Lidiiju Sentjurc, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za predstavnika u Saveznom veću i dr Leona Gerškovića, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i Božidar Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju i inž. Marjan Tepina, direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna i stambena pitanja — za poverenike u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

'SNS /A/ 13

14 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima, koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog

člana Lidiiju Sentjurc, a za poverenika dr Fedora Bazalu, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

DEO PRVI

OSNOVNE ODREDBE

Član 1

(1) U cilju obezbeđenja stana kao osnovnog uslova života, građanima se zakonom utvrđuju osnovna prava na korišćenje stana, na upravljanje stanbenim zgradama i na sticanje stana, kao i njihove obaveze kao korisnika stanova prema društvenoj zajednici.

(2) Da bi se građanima omogućilo sticanje stana, posebnim zakonom određuju se fondovi i uslovi za stanbenu izgradnju.

Član 2

(1) Opština je dužna starati se o stanbenoj izgradnji i o održavanju stanbenih zgrada, kao i o unapređivanju opštih uslova stanovanja na svome području.

(2) Ona je posebno dužna starati se o upravljanju stanbenim zgradama, na svom području.

(3) U tu svrhu opština ima pravo i dužnost u okviru zakona, donositi propise: o organizaciji i radu skupa stanara i kućnih saveta, o kućnom redu, o uslovima za sklapanje ugovora o korišćenju stanova i potstanarskih ugovora, o stanbenoj tarifi, o načinu korišćenja fondova stanbenih zgrada, o ustanovljavanju zajedničkih fondova za održavanje stanbenih zgrada, kao i o drugim pitanjima iz oblasti upravljanja stanbenim zgradama koja joj zakonom budu stavljena u nadležnost.

Član 3

(1) Građanin koji se uselio u stan na osnovu ugovora o korišćenju stana ili drugog akta koji po važećim propisima predstavlja punovažan osnov za useljenje, stiče pravo da taj stan trajno i nesmetano koristi pod uslovima iz ovog zakona, kao i da učestvuje u upravljanju zgradom ako je zgrada pod društvenim upravljanjem (stanarsko pravo).

(2) Sticanjem stanarskog prava građanin se obavezuje da uredno plaća stanarinu, da stanbene prostorije i zajedničke uređaje koristi sa pažnjom dobrog domaćina prema njihovoj nameni u okviru kućnog reda, da snosi troškove tekućih opravki svog stana i deo troškova upotrebe zajedničkih uređaja koji pada na njegov teret, kao i da izvršava dužnosti koje proističu iz njegovog učestvovanja u upravljanju zgradom.

(3) Odredbe ovog zakona koje se odnose na nosioce stanarskog prava primenjuju se i na sopstvenika posebnog dela zgrade koji koristi stan u svom posebnom delu.

Član 4

(1) Pravo davanja stanova na korišćenje pojedinim građanima pripada opštini, ustanovama i organizacijama na koje opština to pravo prenese, pravnim i fizičkim licima iz čijih su sredstava zgrade i stanovi izgrađeni, kao i ustanovama i organizacijama kojima to pravo bude priznato posebnim propisom (davaoci stana na korišćenje).

(2) Stanovi se daju pojedinim građanima na korišćenje putem ugovora o korišćenju stana, a na osnovu rešenja davaoca stana na korišćenje.

Član 5

(1) Građani mogu radi zadovoljenja svojih potreba imati u svojoj pojedine stanove i porodične zgrade do granica ustanovljenih Zakonom o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

(2) Pravo svojine na pojedinim delovima zgrada i na porodičnoj zgradi ustanovljava se posebnim saveznom zakonom.

Član 6

(1) Stanbenim zgradama neposredno upravljaju njihovi stanari i sopstvenici posebnih delova tih zgrada, preko skupa stanara i kućnog saveta, kao organa društvenog upravljanja, a na osnovu prava i obaveza ustanovljenih zakonom.

(2) Porodičnim stanbenim zgradama u građanskoj svojini upravljaju njihovi sopstvenici na način određen ovim zakonom.

(3) Način upravljanja porodičnim stanbenim zgradama koje se delom nalaze u društvenoj a delom u građanskoj svojini određuje savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

Član 7

(1) Stanbena zgrada pod društvenim upravljanjem ima svojstvo pravnog lica u pogledu onih prava i obaveza koji nastaju usled korišćenja te zgrade.

(2) Organi društvenog upravljanja stanbene zgrade kao pravnog lica jesu skup stanara i kućni savet.

(3) Stanbenu zgradu kao pravno lice predstavlja predsednik kućnog saveta.

Član 8

Za obaveze koje nastaju usled korišćenja zgrade jemči stanbena zgrada svojim fondovima, a kad su pojedini delovi zgrade u etažnoj svojini, za te obaveze jemče srazmerno i sopstvenici tih posebnih delova.

Član 9

(1) Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora dužan je voditi računa da se u svim zgradama koje se po odredbama ovog zakona nalaze pod društvenim upravljanjem obrazuju organi društvenog upravljanja.

(2) Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove može odrediti da se u manjim zgradama u društvenoj svojini ne obrazuju organi društvenog upravljanja.

(3) Zgradama iz prethodnog stava neposredno upravljaju, pod nadzorom stanbenog organa opštinskog narodnog odbora, stanari koje on odredi.

(4) Rešenjem kojim se određuju stanari koji neposredno upravljaju manjom stanbenom zgradom odrediće se i način upravljanja zgradom i ovlašćenja određenih stanara.

(5) Protiv rešenja iz prethodnog stava ne može se voditi upravni spor.

Član 10

(1) Stanbenom zgradom u društvenoj svojini koja služi isključivo za potrebe stranih diplomatskih ili konzularnih predstavništava ili međunarodnih organizacija, ili za stanovanje njihovog osoblja, upravlja stanbeni organ opštinskog narodnog odbora na čijem području se zgrada nalazi.

(2) Način upravljanja stanbenom zgradom u društvenoj svojini, koja većim delom služi za potrebe stranih diplomatskih ili konzularnih predstavništava ili međunarodnih organizacija, ili za stanovanje njihovog osoblja, određuje savet opštinskog narodnog

odbora nadležan za stanbene poslove, a u skladu sa načelima društvenog upravljanja stanbenim zgradama.

(3) Pri upravljanju odnosno pri određivanju načina upravljanja stanbenim zgradama iz prethodnih stavova, stanbeni organ i savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove dužni su poštovati pravila međunarodnog prava.

Član 11

Stanovi treba da budu racionalno iskorišćeni prema broju prostorija stana i njihovoj površini, uzimajući u obzir broj lica koja stan koriste.

Član 12

Nije dopušteno useliti se u stan niti koristiti stan bez prethodno zaključenog ugovora o korišćenju stana, osim u slučajevima određenim u ovom zakonu.

Član 13

Kućni red u stanbenim zgradama propisuje opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

Član 14

(1) Stanbenom zgradom, u smislu ovog zakona, smatra se zgrada koja je u celini ili pretežnim delom namenjena za stanovanje, ako se makar i manjim delom koristi u tu svrhu, kao i zgrada koja nije namenjena za stanovanje ali se pretežnim delom koristi u tu svrhu.

(2) Rešenje o tome da li se zgrada smatra stanbenom zgradom u smislu prethodnog stava, donosi u slučaju sumnje stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(3) Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove, može, na zahtev zainteresovanog lica, rešiti da se pojednom stanbenom zgradom koja većim delom služi kao poslovna upravlja kao poslovnom zgradom.

(4) Organ iz prethodnog stava može rešiti da se i zgradom koja se ne bi smatrala stanbenom zgradom u smislu stava 1 ovog člana, upravlja kao stanbenom zgradom ako zgrada ima najmanje pet stanova, kao i kad zgrada ima manje od pet stanova, ali njena stanbena površina iznosi više od jedne četvrtine od ukupne površine zgrade.

Član 15

Stanom se smatra skup prostorija namenjenih da služe stanbenim potrebama jednog korisnika, koje, po pravilu, čine jednu građevinsku celinu i imaju zaseban glavni ulaz.

Član 16

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stanove u stanbenim zgradama primenjuju se i na stanove u poslovnim zgradama, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Član 17

(1) Poslovnom prostorijom, bez obzira da li se nalazi u poslovnoj ili u stanbenoj zgradi, smatra se jedna ili više prostorija namenjenih vršenju poslovne delatnosti jednog korisnika, koje, po pravilu, čine građevinsku celinu i imaju zaseban glavni ulaz.

(2) U pogledu zakupa poslovne prostorije u stanbenoj zgradi, shodno važe odredbe Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama.

Član 18

(1) Prostorije za privremeni smeštaj, kao što su privremeni radnički stanovi na gradilištima, u bara-

kama i slično, ne smatraju se stanovima u smislu ovog zakona.

(2) Prostorijama iz prethodnog stava upravljaju pod nadzorom stanbenog organa opštine, organi, organizacije ili ustanove koji su dali sredstva za izgradnju tih prostorija.

(3) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može propisati način upravljanja takvim prostorijama, vodeći pritom računa naročito o nameni prostorija i o potrebama organa, organizacija ili ustanova koji su dali sredstva za izgradnju tih prostorija.

Član 19

(1) Kao nova zgrada, u smislu ovog zakona, smatra se zgrada čija je izgradnja dovršena posle 15 maja 1945 godine, kao i zgrada na čije je prepravke posle toga dana utrošen iznos koji prelazi jednu polovinu vrednosti zgrade.

(2) Odredbe ovog zakona koje se odnose na nove zgrade primenjuju se i na stan dograđen posle 15 maja 1945 godine na zgradi čija je izgradnja dovršena pre toga dana.

Član 20

(1) Stanbenim organom, u smislu ovog zakona, smatra se organ uprave narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može odrediti da pojedine poslove koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost stanbenog organa opštine vrše mesne kancelarije, stanbene zajednice, kao i da se za vršenje tih poslova obrazuju posebne organizacione jedinice.

Član 21

(1) Korisnikom stana, u smislu ovog zakona, smatraju se: nosilac stanarskog prava, članovi njegovog domaćinstva koji zajedno sa njim stanuju, kao i lica koja su prestala biti članovi tog domaćinstva a ostala su u istom stanu.

(2) Stanarom, u smislu ovog zakona, smatraju se: korisnik stana, potstanar, članovi domaćinstva potstanara koji sa njim zajedno stanuju, kao i zakupci poslovnih prostorija u stanbenoj zgradi.

Član 22

(1) U gradu podeljenom na opštine gradsko veće donosi propise koje po odredbama ovog zakona donosi opštinski narodni odbor, a ako nema gradskog veća, te propise donosi sreski narodni odbor.

(2) Gradsko veće odnosno sreski narodni odbor može preneti na opštinske narodne odbore ovlašćenje za donošenje pojedinih propisa iz prethodnog stava.

D E O D R U G I

STANARSKO PRAVO I RASPOLAGANJE STANOVIMA

G l a v a I

Stanarsko pravo

1. Sticanje stanarskog prava

Član 23

Stanarsko pravo stiče se danom zakonitog useljenja u stan na osnovu ugovora o korišćenju stana ili drugog akta koji predstavlja punovažan osnov za useljenje (član 134).

Član 24

Nosilac stanarskog prava može imati stanarsko pravo samo na jednom stanu.

Član 25

(1) Lice koje koristi dva stana dužno je o tome bez odlaganja obavestiti stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(2) Lice koje koristi dva stana, zadržava po svom izboru, na poziv stanbenog organa opštinskog narodnog odbora, jedan od tih stanova, a drugi stan daće se po važećim propisima na korišćenje drugom licu.

(3) Ako nosilac stanarskog prava ne učini izbor u roku koji mu je ostavio stanbeni organ opštinskog narodnog odbora, ovaj organ odrediće stan koji će se nosiocu stanarskog prava ostaviti.

Član 26

(1) Lice kome je radi vršenja poslova iz radnog odnosa, vršenja funkcije od javnog interesa ili korišćenja privrednog dobra potrebno da ima stan u raznim mestima, može da koristi stan i u tim mestima za vreme dok traje takav radni odnos ili funkcija, odnosno da koristi privredno dobro.

(2) Rešenje o tome da li postoji potreba i za korišćenjem stana po prethodnom stavu, donosi u slučaju sumnje stanbeni organ opštine na čijem se području takav stan nalazi.

Član 27

(1) Stanbene prostorije koje se sezonski ili povremeno koriste samo za odmor ili oporavak ne smatraju se stanom.

(2) Rešenje o tome da li se prostorije iz prethodnog stava sezonski ili povremeno koriste samo za odmor ili oporavak, donosi, u slučaju sumnje, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

Član 28

(1) Nosilac stanarskog prava na istom stanu može biti samo jedno lice.

(2) Ali, kad je ugovor o korišćenju stana zaključio jedan od bračnih drugova koji žive u zajedničkom domaćinstvu, nosilac stanarskog prava je i drugi bračni drug, ako oni nisu drukčije ugovorili.

(3) Kad su u smislu prethodnog stava oba bračna druga nosioci stanarskog prava, a jedan od njih umre ili trajno prestane da koristi stan, drugi bračni drug ostaje sam nosilac stanarskog prava.

Član 29

(1) U slučaju razvoda braka, bračni drugovi mogu se sporazumeti da jedan od njih ostane i dalje nosilac stanarskog prava, a da drugi, ako se ne iseli, bude njegov potstanar.

(2) Ako se raniji bračni drugovi ne sporazumeju, rešenje o tome koji će od ranijih bračnih drugova ostati kao nosilac stanarskog prava, donosi opštinska arbitražna komisija koja se obrazuje pri stanbenom organu opštinskog narodnog odbora.

(3) Opštinska arbitražna komisija sastoji se od predstavnika stanbenog organa opštine kao predsednika i dvojice arbitara koje stanbeni organ opštine u svakom pojedinom slučaju bira sa liste arbitara koju utvrđuje savet narodnog odbora opštine nadležan za stanbene poslove.

(4) Opštinska arbitražna komisija donosi svoje rešenje vodeći računa o potrebama oba ranija bračna druga, njihove dece i drugih lica koja zajedno sa njima stanuju, o razlozima iz kojih je brak razveden, kao i ostalim okolnostima slučaja.

(5) Opštinska arbitražna komisija može izdavati i privremene naredbe, koje imaju isto dejstvo kao i sudske privremene naredbe.

(6) Protiv rešenja opštinske arbitražne komisije može se, u roku od 15 dana od dana dostave rešenja, izjaviti žalba sreskoj arbitražnoj komisiji.

(7) Sreska arbitražna komisija obrazuje se pri stanbenom organu sreskog narodnog odbora, i nju sačinjavaju predstavnici stanbenog organa sresa kao predsednik komisije i dvojica arbitara koje stanbeni organ sresa u svakom pojedinom slučaju bira sa liste arbitara koju utvrđuje savet sreskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

(8) Rešenje sreske arbitražne komisije je konačno i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

(9) Raniji bračni drug koji je prema pravosnažnom rešenju arbitražne komisije prestao biti nosilac stanarskog prava, dužan je iseliti se iz stana, u kome slučaju ima pravo zahtevati da mu se obezbedi nužni smeštaj.

(10) Bračnom drugu koji je po prethodnom stavu dužan iseliti se iz stana, obezbediće se nužni smeštaj.

Član 30

(1) Članovi porodičnog domaćinstva lica koje je nosilac stanarskog prava imaju pravo da trajno i nesmetano lično koriste stan u kome zajedno sa njim stanuju.

(2) Članovima porodičnog domaćinstva pripada pravo po prethodnom stavu i posle smrti nosioca stanarskog prava, kao i kad on iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, osim ako je prestao da koristi stan na osnovu otkaza ugovora o korišćenju stana, raskida tog ugovora ili na osnovu ugovora o razmeni tog stana.

Član 31

(1) Kad nosilac stanarskog prava trajno prestane da koristi stan, a ostali korisnici stana nastave s korišćenjem stana, oni će sporazumno između sebe odrediti jedno lice za nosioca stanarskog prava i o tome će obavestiti drugu ugovornu stranu.

(2) Ako svi korisnici ne postignu sporazum u smislu prethodnog stava, novim nosiocem stanarskog prava će se smatrati bračni drug ranijeg nosioca stanarskog prava (član 28 stav 2), ako takvog nema — najstarije dete ranijeg nosioca stanarskog prava, a ako ni takvog nema — davalac stana na korišćenje određiće koje će lice među korisnicima stana biti nosilac stanarskog prava.

2. Prava nosioca stanarskog prava

Član 32

(1) Stanarsko pravo može prestati samo u slučajevima i na način koji su predviđeni zakonom.

(2) Stanarsko pravo može prestati usled otkaza samo iz uzroka navedenih u zakonu.

Član 33

Kad se na osnovu rešenja nadležnog organa nosilac stanarskog prava i članovi njegovog domaćinstva treba da isele iz stana iz razloga koji im se ne mogu pripisati u krivicu, oni ne mogu biti prinudno iseljeni iz stana pre nego što im se obezbedi useljenje u drugi odgovarajući stan.

Član 34

(1) Bez dozvole nosioca stanarskog prava niko se ne može useliti u stan koji nosilac stanarskog prava koristi.

(2) Nosilac stanarskog prava može iz opravdanih razloga svakom korisniku stana, osim svojoj maloletnoj deci i bračnom drugu, otkazati dalje korišćenje stana, ostavljajući mu primeran rok za iseljenje.

(3) Korisnik stana koji smatra da mu je nosilac stanarskog prava otkazao dalje korišćenje stana bez opravdanog razloga, može tražiti da opštinska arbitražna komisija (član 29 stav 3) poništi taj otkaz.

(4) Protiv rešenja opštinske arbitražne komisije donetog po prethodnom stavu, može se, u roku od 15 dana od dana dostave rešenja, izjaviti žalba sreskoj arbitražnoj komisiji (član 29 stav 7).

(5) Rešenje sreske arbitražne komisije je konačno i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

Član 35

(1) Nosilac stanarskog prava može izvršiti zamenu svoga stana za stan drugog korisnika.

(2) Za zamenu stanova potrebna je saglasnost davalaca tih stanova na korišćenje.

(3) Nosilac stanarskog prava kome je dat otkaz ugovora o korišćenju stana, ne može izvršiti zamenu sve dok dati mu otkaz ne bude povučen ili odbiven pravosnažnom sudskom odlukom.

(4) Ugovor o zameni stanova zaključuje se u pismenom obliku.

(5) Ugovor o zameni stanova koji nije zaključen u pismenom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

(6) Nosilci stanarskog prava dužni su po jedan primerak ugovora o zameni stanova podneti davalcima tih stanova na korišćenje.

Član 36

(1) Davalac stana na korišćenje može uskratiti davanje saglasnosti za zamenu stanova samo ako je stan namenjen isključivo korišćenju određenog kruga lica, a nosilac stanarskog prava koji u stan treba da se useli putem zamene ne pripada tome krugu lica, ili ako je nosiocu stanarskog prava koji putem zamene treba da se useli otkazano korišćenje ranijeg stana usled njegove krivice.

(2) Ako davalac stana na korišćenje u roku od 30 dana od kad mu je podnet zahtev za davanje saglasnosti ne uskrati davanje saglasnosti, smatraće se da je on tu saglasnost dao.

(3) Rešenje kojim davalac stana na korišćenje uskraćuje davanje saglasnosti za zamenu stana mora biti obrazloženo.

(4) Lice kome je uskraćeno davanje saglasnosti za zamenu stana može, u roku od 15 dana od dana dostave rešenja po prethodnom stavu, podneti predlog sreskom sudu da taj sud u vanparičnom postupku utvrdi da ono ima pravo na zamenu.

Član 37

(1) Nosilac stanarskog prava ima pravo tražiti da kućni savet odnosno sopstvenik zgrade izvrši radove potrebne za tekuće održavanje zgrade ili za opravku zgrade, koji padaju na teret odgovarajućeg fonda zgrade.

(2) Ako se kućni savet saglasio da se izvrše radovi potrebni za tekuće održavanje ili za opravku zgrade, koji padaju na teret odgovarajućeg fonda zgrade, pa ih nije na vreme izvršio, ili ako je postojala potreba da se takvi radovi hitno izvrše da bi se otklonila šteta ili da bi se neophodni uređaji učinili upotrebljivim, nosilac stanarskog prava može sam izvršiti te radove i iznos troškova za izvršenje tih radova odbiti od stanarine.

Član 38

Nosilac stanarskog prava može, saglasno odredbama ovog zakona, dati deo svog stana na korišćenje drugom licu kao potstanaru.

3. Obaveze nosioca stanarskog prava

Član 39

(1) Nosilac stanarskog prava dužan je pri korišćenju stana postupati brižljivo i čuvati stan od kvara i oštećenja.

(2) Nosilac stanarskog prava dužan je koristiti stan na način kojim se nosiocima stanarskog prava drugih stanova ne ometa mirno korišćenje njihovih stanbenih prostorija.

Član 40

(1) Nosilac stanarskog prava ne sme koristiti stan u drugu svrhu osim za stanovanje.

(2) Pojedine prostorije u stanu nosilac stanarskog prava može koristiti za vršenje poslovne delatnosti samo uz prethodno odobrenje stanbenog organa opštinskog narodnog odbora.

(3) Ovo odobrenje ne može se uskratiti ako se vršenjem poslovne delatnosti ne nanosi šteta stanu i nosiocima stanarskog prava drugih stanova ne ometa mirno korišćenje njihovih stanbenih prostorija, kao ni u slučaju kad nosilac stanarskog prava vrši u stanu svoju poslovnu delatnost bez upotrebe tuđe radne snage.

(4) Pre nego što donese rešenje kojim daje ili uskraćuje odobrenje, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora dužan je zatražiti mišljenje davaoca stana na korišćenje i kućnog saveta, odnosno sopstvenika zgrade ili stana u građanskoj svojini.

(5) Protiv rešenja stanbenog organa opštinskog narodnog odbora kojim se daje ili uskraćuje odobrenje za vršenje poslovne delatnosti u stanu — nije dozvoljena žalba.

(6) Povodom rešenja iz prethodnog stava zainteresovano lice može podneti u roku od 30 dana od dana dostave rešenja predlog sreskom sudu da sud u vanparničnom postupku utvrdi da je vršenje poslovne delatnosti u stanu dozvoljeno odnosno da nije dozvoljeno.

Član 41

(1) Nosilac stanarskog prava dužan je plaćati stanarinu.

(2) Ako vreme u koje se stanarina ima plaćati nije ugovorom određeno, nosilac stanarskog prava dužan je stanarinu plaćati mesečno unapred, i to najdocnije do petog dana u mesecu.

(3) Nosilac stanarskog prava nema pravo uskratiti plaćanje stanarine zato što nije izvršena opravka koja pada na teret fonda zgrade, osim u slučajevima koji su određeni ovim zakonom (član 37 stav 2 i član 100 stav 3).

Član 42

(1) Nosilac stanarskog prava dužan je plaćati i odgovarajući deo naknade za korišćenje zajedničkih uređaja u zgradi, ako se ta naknada plaća pored stanarine.

(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća doneće propis o načinu na koji se određuje visina naknade koju su pojedini nosioci stanarskog prava dužni plaćati za korišćenje zajedničkih uređaja, kao i o vremenu u kome se ta naknada ima plaćati.

(3) Sporove oko plaćanja troškova za korišćenje zajedničkih uređaja rešava sreski sud.

Član 43

(1) Nosilac stanarskog prava snosi troškove tekućeg održavanja svog stana, koji se po odredbama ovog zakona ne podmiruju iz fondova zgrade.

(2) Troškovima tekućeg održavanja stana smatraju se troškovi sitnih opravki i čišćenja, koji nastaju usled redovnog korišćenja stana.

Član 44

(1) Nosilac stanarskog prava snosi troškove opravki koje u stanu ili na drugim delovima zgrade prouzrokuje svojom krivicom.

(2) Za troškove opravki koje prouzrokuje svojom krivicom član njegovog domaćinstva, njegov potstanaar ili drugo lice za koje je on odgovoran, nosilac stanarskog prava odgovara solidarno sa tim licem.

Član 45

(1) Po prestanku ugovora o korišćenju stana nosilac stanarskog prava dužan je predati stan kućnom savetu, odnosno sopstveniku zgrade u građanskoj svojini, u stanju u kome je stan primio, uzimajući pritom u obzir promene do kojih je došlo usled redovne upotrebe stana.

(2) Ugovorne strane dužne su zajednički pismeno utvrditi stanje u kome se stan nalazi u vreme predaje.

(3) Ako se ugovorne strane ne sporazumeju u pogledu stanja u kome se stan nalazi, svaka ugovorna strana može tražiti da stanbeni organ opštinskog narodnog odbora utvrdi to stanje putem donošenja privremenog zaključka o obezbeđenju, u smislu Zakona o opštem upravnom postupku.

Glava II

Pravo davanja stanova na korišćenje

Član 46

(1) Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora daje na korišćenje slobodne stanove redom, prema hitnosti i opravdanosti potrebe za stanom pojedinih lica.

(2) Odredba prethodnog stava ne odnosi se na stanove u novoj zgradi koja je prema odluci opštinskog narodnog odbora izgrađena za potrebe određenog užeg kruga lica.

Član 47

(1) Savezno izvršno veće može propisati da pojedini državni organi i ustanove imaju isključivo pravo davanja na korišćenje stanova u kojima stanuju njihovi radnici i službenici.

(2) Tim propisima će se odrediti i osnovni uslovi pod kojima organi i ustanove iz prethodnog stava daju te stanove na korišćenje.

Član 48

(1) Državni organ, ustanova, privredna i društvena organizacija koji su podigli zgradu koja se po odredbama ovog zakona smatra novom zgradom sredstvima iz fondova kojima oni raspolažu, smatraju se korisnicima te zgrade i imaju pravo davati na korišćenje stanove u toj zgradi, a za potrebe svojih radnika i službenika.

(2) Kad je u slučaju iz prethodnog stava sredstva za izgradnju nove stanbene zgrade dao veći broj lica, ugovorom se određuje koje će stanove u toj zgradi pojedina od tih lica davati na korišćenje.

(3) Ako ugovora nema, davaoca na korišćenje pojedinih stanova određuje, na zahtev jednog od tih lica, sreski sud u vanparničnom postupku, uzimajući u obzir srazmeru sredstava koja su pojedina od tih lica uložila u izgradnju zgrade.

Član 49

(1) Radnički savet odnosno drugi najviši organ davaoca stana na korišćenje u novoj stanbenoj zgradi iz prethodnog člana doneće pravilnik o tome na koji će se način, kojim kategorijama lica, po kom redu i pod kojim uslovima davati na korišćenje stanovi u podignutim zgradama.

(2) S pravilnikom moraju biti upoznati radnici i službenici organa, ustanove ili organizacije koja je donela pravilnik, kao i druga lica koja po odredbama pravilnika mogu dobiti stan na korišćenje.

Član 50

Organ koji je po pravilniku iz prethodnog člana doneo rešenje o davanju stana na korišćenje, dužan je to rešenje bez odlaganja istaći u poslovnoj zgradi davaoca stana na korišćenje.

Član 51

(1) Protiv rešenja o davanju stana na korišćenje koje je doneto protivno odredbama pravilnika može se podneti prigovor u roku od 15 dana od dana isticanja rešenja.

(2) Prigovor mogu podneti radnici i službenici organa, ustanove ili organizacije koja je donela pravilnik, kao i druga lica koja po odredbama pravilnika mogu dobiti stan na korišćenje.

(3) Prigovor se podnosi radničkom savetu odnosno drugom najvišem organu davalaca stana na korišćenje koji je doneo pravilnik.

(4) Protiv rešenja po prigovoru, nema mesta žalbi.

Član 52

(1) Kad se nosilac stanarskog prava iseli iz svog stana i useli u stan u novoj zgradi pod društvenim upravljanjem, davalac stana na korišćenje u novoj zgradi daje na korišćenje, saglasno odredbama svog pravilnika, stan iz koga se nosilac stanarskog prava iselio.

(2) Odredbe prethodnog stava ne primenjuju se kad se nosilac stanarskog prava iselio iz stana u novoj zgradi, iz stana u zgradi koji po odredbama ovog zakona ne daje na korišćenje opštinski narodni odbor, ili iz stana u zgradi koja nije pod društvenim upravljanjem, kao i kad se sopstvenik namerava useliti u stan u svojoj zgradi iz koga se iselio raniji nosilac stanarskog prava.

Član 53

U slučaju prenosa prava svojine odnosno prava korišćenja nove zgrade ili pojedinih stanova u takvoj zgradi, pravo davanja stanova na korišćenje prenosi se na sticalaca prava svojine odnosno prava korišćenja.

Član 54

(1) Pravo davanja na korišćenje stanova u zgradama kazneno-popravnih domova, železničkih stanica, čuvara pruge, čuvara puteva, u krugu vojnih kasarni i aerodroma i u drugim vojnim objektima, kao i pravo davanja na korišćenje stanova čije je korišćenje vezano za vršenje službene funkcije u zgradi u kojoj je stan, ima nosilac prava korišćenja tih zgrada.

(2) Nosilac stanarskog prava na stanu iz prethodnog stava uvek je lice koje vrši službenu funkciju vezanu za zgradu u kojoj je stan, i na njega se ne primenjuje odredba člana 28 stav 2 i 3 i člana 29 ovog zakona.

Član 55

(1) Stan namenjen za nastojnika zgrade može se dati na korišćenje samo nastojniku zgrade.

(2) Kad mu prestane nastojnička dužnost, nastojnik i lica koja zajedno s njim stanuju dužni su iseliti se iz tog stana.

(3) Ako je nastojnička dužnost prestala usled penzionisanja ili usled smrti, licima koja se iseljavaju iz stana obezbediće se nužni smeštaj.

(4) Odredbe prethodnih stavova primenjuju se i na lica koja u zgradi vrše poslove čistačica, čuvara, mehaničara, ložara i sl.

(5) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis o tome pod kojim uslovima se nastojniku zgrade može otkazati nastojnički stan, kao i o tome da se nastojniku kome je prestala dužnost ili članovima domaćinstva umrlog nastojnika ima uz određene uslove obezbediti, umesto nužnog smeštaja, drugi stan.

Član 56

(1) Pravo davanja na korišćenje stanova u novoj porodičnoj stanbenoj zgradi u građanskoj svojini ima sopstvenik zgrade.

(2) Sopstvenik ima pravo davanja na korišćenje i stanova u zgradi iz prethodnog stava koja se ne

smatra novom zgradom, ako se zgrada nalazi van užeg građevinskog rejonu grada ili van naselja gradskog karaktera određenih po članu 34 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

(3) Sreski narodni odbor, na sednicama oba veća, može odlučiti da stanbeni organ opštinskog narodnog odbora daje na korišćenje i stanove u zgradama iz prethodnog stava, ili stanove u određenim kategorijama tih zgrada, ili stanove u takvim zgradama samo na određenom području.

Član 57

Davalac stanova na korišćenje ujedno je i davalac na korišćenje poslovnih prostorija u zgradi u kojoj se te prostorije nalaze.

Član 58

(1) Ako davalac stana na korišćenje, koji nije opštinski narodni odbor, ne da na korišćenje stan u roku od mesec dana od završetka izgradnje zgrade ili od ispražnjenja stana, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora ima pravo taj stan dati na korišćenje, pridržavajući se odredaba pravilnika o davanju stanova na korišćenje koji je doneo taj davalac stanova na korišćenje, a ako ovog pravilnika nema, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora daje taj stan na korišćenje pridržavajući se opšteg reda prvenstva pri davanju stanova na korišćenje.

(2) Odredba prethodnog stava ne primenjuje se na državne organe i ustanove koji imaju isključivo pravo davanja na korišćenje stanova na osnovu propisa Saveznog izvršnog veća donetih po članu 47 ovog zakona.

Član 59

Davalac stana na korišćenje donosi rešenje o davanju stana na korišćenje određenom licu.

Član 60

(1) Protiv rešenja o davanju stana na korišćenje u zgradama kazneno-popravnih domova, železničkih stanica, čuvara pruge i čuvara puteva, u krugu vojnih kasarni i aerodroma i u drugim vojnim objektima, kao i stanova čije je korišćenje vezano za vršenje službene funkcije u zgradi u kojoj je stan, može se podneti prigovor organu neposredno višem od onoga koji je doneo rešenje.

(2) Prigovor se podnosi u roku od 15 dana od dana dostave rešenja, odnosno od dana saznanja za rešenje ako se ono ne dostavlja.

(3) Protiv rešenja donetog po prigovoru, ne može se pokrenuti ni upravni ni sudski postupak.

Član 61

(1) Svoje rešenje kojim daje na korišćenje stan u zgradi koja se ne smatra novom zgradom, kao i stan u novoj zgradi koja nije prema odluci opštinskog narodnog odbora izgrađena za potrebe određenih kategorija građana, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora dužan je bez odlaganja istaći u svojim prostorijama na mestu koje je za to određeno, uz naznačenje dana koga je rešenje istaknuto.

(2) Umesto rešenja može se istaći spisak lica kojima su stanovi dati na korišćenje, uz naznačenje glavne sadržine rešenja i dana koga je spisak istaknut.

Član 62

(1) Protiv rešenja stanbenog organa opštinskog narodnog odbora kojim se daje na korišćenje stan u zgradi iz prethodnog člana, ili kojim se odbija zahtev za davanje stana na korišćenje u takvoj zgradi, može se izjaviti žalba komisiji koju obrazuje savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

(2) Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostave rešenja, odnosno od dana isticanja rešenja u prostorijama stanbenog organa opštinskog narodnog

odbora — ako žalbu izjavljuje lice kome se rešenje ne dostavlja.

(3) Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

(4) Rešenje doneto po žalbi konačno je, i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

DEO TREĆI

DRUŠTVENO UPRAVLJANJE STANBENIM ZGRADAMA

Glava I

Organi društvenog upravljanja

Član 63

Organi društvenog upravljanja stanbenim zgradama jesu skup stanara i kućni savet.

1. Skup stanara

Član 64

(1) Skup stanara sačinjavaju svi punoletni stanari stanbene zgrade.

(2) U skup stanara ulazi i strani državljanin koji je u radnom odnosu s nekim jugoslovenskim pravnim licem ili državljaninom, ili koji ima dozvolu za vršenje samostalne delatnosti.

Član 65

Skup stanara vrši ove poslove:

- 1) bira kućni savet i pojedine njegove članove;
- 2) opoziva člana kućnog saveta koji ne vrši ili neuredno vrši dužnosti člana kućnog saveta;
- 3) donosi godišnji predračun prihoda i rashoda stanbene zgrade;
- 4) pretresa opšti izveštaj o poslovanju kućnog saveta i donosi zaključak o njemu;
- 5) daje mišljenje po pitanjima koja u vezi sa stanbenom zgradom pred njega iznese kućni savet.

Član 66

(1) Skup stanara sastaje se kad ga sazove kućni savet.

(2) Skup stanara mora se sazivati kad to zatraži najmanje jedna trećina punoletnih stanara.

(3) O radu skupa stanara vodi se zapisnik.

Član 67

Zakonom narodne republike ili propisom donetim na osnovu njega mogu se doneti blže odredbe o radu skupa stanara.

2. Kućni savet

Član 68

Za svaku stambenu zgradu pod društvenim upravljanjem obrazuje se, po pravilu, poseban kućni savet.

Član 69

(1) Za više manjih susednih stanbenih zgrada pod društvenim upravljanjem mogu se obrazovati zajednički skup stanara i zajednički kućni savet.

(2) Zajednički skup stanara i zajednički kućni savet mogu se obrazovati i za jednu veću i jednu ili više manjih stanbenih zgrada pod društvenim upravljanjem koje se nalaze u susedstvu te veće zgrade.

(3) Zajednički skup stanara i zajednički kućni savet za više stanbenih zgrada, po odredbama prethodnih stavova, obrazovao se ako većina stanara svake zgrade to zahteva.

(4) Zajednički skup stanara i zajednički kućni savet mogu se obrazovati i bez zahteva po prethodnom stavu, ali po prethodno pribavljenom mišljenju stanara svake zgrade.

(5) Rešenje o obrazovanju zajedničkog skupa stanara i zajedničkog kućnog saveta po odredbama ovog člana, donosi savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stambene poslove.

Član 70

(1) Stambene zgrade za koje je obrazovan zajednički skup stanara i zajednički kućni savet sačinjavaju jedno pravno lice.

(2) U slučaju obrazovanja zajedničkog skupa stanara i zajedničkog kućnog saveta fondovi svake zgrade ostaju odvojeni.

Član 71

(1) Upravljajući stanbenom zgradom kućni savet vrši naročito ove poslove:

- 1) stara se o tekucem održavanju zgrade u celini i zajedničkih prostorija, kao i o tome da se pojedini stanovi održavaju u ispravnom stanju;
- 2) odlučuje o opravkama, u okviru godišnjeg plana opravki, kao i o manjim prepravkama;
- 3) stara se o racionalnom korišćenju i uređenju građevinske parcele na kojoj je zgrada podignuta;
- 4) odlučuje o upotrebi sredstava fondova zgrade;
- 5) utvrđuje godišnji predračun prihoda i rashoda i godišnji završni račun zgrade, i podnosi ih na odobrenje skupu stanara;
- 6) stara se o urednom naplaćivanju i raspodeli stanarine, saglasno odredbama ovog zakona i drugih propisa;
- 7) odlučuje o isticanju objava, oglasa, natpisa i reklama na zgradi, u okviru važećih propisa;
- 8) zaključuje ugovore o korišćenju stanova i poslovnih prostorija;
- 9) daje otkaze ugovora o korišćenju stanova i poslovnih prostorija;
- 10) zaključuje ugovore sa servisima o izvršavanju pojedinih svojih poslova;
- 11) zaključuje i otkazuje ugovor o radu sa nastojnikom i upraviteljom zgrade, i vrši nadzor nad njihovim radom.

(2) Kućni savet vrši i druge poslove određene ovim zakonom i drugim propisima, u vezi sa upravljanjem i održavanjem zgrade.

Član 72

(1) Kućni savet može radove u cilju izvršavanja svojih zaključaka poveravati servisima na osnovu ugovora, kao i upravitelju zgrade.

(2) Ugovorom iz prethodnog stava može se naročito predviđeti da servisi vrše:

- 1) administrativne, finansijske, tehničke i druge stručne poslove za račun kućnih saveta;
- 2) tehnički nadzor nad zanatskim i drugim služnim radovima koji se izvode za račun kućnih saveta;
- 3) pravne radnje za kućne savete.

(3) U pogledu vršenja pravnih radnji od strane servisa, za kućne savete važe odredbe Zakona o advokaturi koje se odnose na službu pravne pomoći građanima.

(4) Zaključke kućnog saveta u poslovima koji ulaze u delokrug nastojnika zgrade izvršava nastojnik zgrade, ali kućni savet može izvršavanje pojedinih od tih poslova poveriti i drugom licu.

Član 73

(1) Nadzor u pogledu zakonitosti rada kućnih saveta vrši stambeni organ opštinskog narodnog odbora.

(2) U tu svrhu stambeni organ može obrazovati posebnu inspekciju za vršenje nadzora nad zakonitošću rada kućnih saveta.

(3) Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora može obustaviti izvršenje zaključka kućnog saveta koji je u suprotnosti s važećim propisima.

(4) Protiv zaključka stanbenog organa opštinskog narodnog odbora kojim se obustavlja izvršenje zaključka kućnog saveta, kućni savet može izjaviti žalbu stanbenom organu sreskog narodnog odbora u roku od 15 dana od dana dostave zaključka stanbenog organa opštinskog narodnog odbora.

(5) Ako stanbeni organ sreskog narodnog odbora u roku od 30 dana od dana podnošenja žalbe ne potvrdi zaključak stanbenog organa opštinskog narodnog odbora, kućni savet može sprovesti zaključak čije je izvršenje obustavljeno.

Član 74

Nadležni organ uprave opštinskog narodnog odbora posebno vrši nadzor nad raspodelom stanarine i nad finansiskim poslovanjem kućnih saveta.

Član 75

(1) Kućni savet sastoji se od 3 do 7 članova.

(2) Skup stanara može zaključiti da kućni savet ima i više od 7 članova.

Član 76

(1) Za članove kućnog saveta mogu biti birani samo punoletni stanari.

(2) Iz jednog stana može biti biran u kućni savet samo jedan stanar.

(3) Za člana kućnog saveta može biti biran i strani državljanin koji je u radnom odnosu s nekim jugoslovenskim pravnim licem ili državljaninom, ili koji ima dozvolu za vršenje samostalne delatnosti.

Član 77

(1) Ako održavanju stanbene zgrade pod društvenim upravljanjem ili njenih posebnih delova doprinosi državni organ, ustanova ili privredna organizacija, taj državni organ, ustanova ili privredna organizacija može odrediti u kućni savet svog predstavnika, koji ima prava i dužnosti člana kućnog saveta.

(2) Odredbe prethodnog stava primenjuju se i na onog ko je podigao zgradu pod društvenim upravljanjem koja se smatra novom zgradom, iako on ne doprinosi njenom održavanju.

(3) Onaj ko je dao sredstva za održavanje zgrade ili za druge svrhe u vezi sa zgradom, može tražiti da mu se ta sredstva vrate, odnosno može tražiti da savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove obustavi izvršavanje zaključaka kućnog saveta, ako je kućni savet raspolagao tim sredstvima protivno njihovoj nameni.

(4) Protiv rešenja donetog po prethodnom stavu, ne može se izjaviti žalba niti se može voditi upravni spor.

Član 78

(1) Mandat članova kućnog saveta traje jednu godinu dana.

(2) Izbor članova kućnog saveta vrši se početkom svake godine.

(3) Na upražnjeno mesto člana kućnog saveta bira se tokom godine nov član.

Član 79

Članovi kućnog saveta odgovaraju stanbenoj zgradi kao pravnom licu za štetu koju su joj u vršenju dužnosti člana kućnog saveta naneli namerno ili usled krajnje nepažnje.

Član 80

(1) Kućni savet je dužan pre isteka godine skupu stanara podneti predlog predračuna prhoda i rashoda stanbene zgrade za iduću godinu.

(2) Kućni savet može sazvati skup stanara radi prethodnog savetovanja po svim važnijim pitanjima u vezi sa stanbenom zgradom.

Član 81

(1) Na početku nove kalendarske godine kućni savet podnosi skupu stanara opšti izveštaj o svom poslovanju u protekloj godini.

(2) Kućni savet dužan je završni račun dostaviti stanbenom organu opštinskog narodnog odbora.

Član 82

(1) Finansisko poslovanje u vezi sa stanbenom zgradom vrši kućni savet preko banke.

(2) Savezni Državni sekretarijat za poslove finansija doneće, na predlog Narodne banke, bliže propise o finansiskom poslovanju stanbenih zgrada.

Član 83

Kućni savet je dužan voditi zapisnik o zaključcima donetim na svojim sednicama.

Član 84

(1) Članovi kućnog saveta biraju iz svoje sredine predsednika kućnog saveta.

(2) Predsednik kućnog saveta predstavlja kućni savet.

(3) U slučaju njegove odsutnosti ili sprečenosti, predsednika zamenjuje član kućnog saveta koga kućni savet odredi.

(4) Predsednik kućnog saveta, kao i njegov zamenik, može ovlastiti drugo lice da ga zastupa u pojedinim pravnim odnosima.

Član 85

(1) Kućni savet dužan je bez odlaganja pismeno obavestiti stanbeni organ opštinskog narodnog odbora o izvršenom izboru predsednika kućnog saveta, uz naznačenje njegovog imena i imena njegovog zamenika.

(2) Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora vodi poseban zapisnik predsednika kućnih saveta.

Član 86

(1) Kućni savet u velikoj stanbenoj zgradi može, uz saglasnost stanbenog organa opštinskog narodnog odbora, postaviti upravitelja zgrade koji će vršiti svoje dužnosti uz određenu nagradu, ako je to potrebno i ako to dozvoljavaju redovni prihodi od zgrade.

(2) Upravitelj zgrade stara se o održavanju zgrade, o urednom naplaćivanju stanarine i zakupnine i o njihovoj raspodeli, i vrši nadzor nad radom nastojnika zgrade.

(3) Upravitelj zgrade može biti i lice koje nije stanar te zgrade.

(4) Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja može propisati da upravitelj zgrade mora imati određenu spremu.

Član 87

(1) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća odrediće poslove nastojnika zgrade, njegova prava i dužnosti, kao i koje zgrade moraju imati nastojnika.

(2) Zakonom narodne republike mogu se propisati opšte odredbe o nastojnicima zgrada.

Član 88

(1) Kad kućni savet nije izabran ili ne vrši svoje zadatke, nužne poslove u njegovo ime vrši na trošak stanbene zgrade jedan od stanara koga odredi stanbeni organ opštinskog narodnog odbora, dok se kućni savet ne izabere odnosno dok ne počne da vrši svoje zadatke.

(2) Kad u slučaju iz prethodnog stava među stanimarima nema pogodnog lica kome bi se moglo poveriti privremeno vršenje nužnih poslova u ime kućnog saveta, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora može za vršenje tih poslova odrediti i lica koje nije stanar te zgrade.

(3) Protiv rešenja stanbenog organa opštinskog narodnog odbora donetog po prethodnim stavovima može svak. stanar izjaviti žalbu stanbenom organu sreskog narodnog odbora u roku od 15 dana od dana dostave rešenja.

(4) Rešenje doneto po žalbi konačno je i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

Član 89

Zakonom narodne republike ili propisom donetim na osnovu njega doneće se bliže odredbe o izboru i radu kućnih saveta.

G l a v a II

Tekuće održavanje, opravke, prepravke i dogradnja

Član 90

(1) Stanbena zgrada snosi troškove tekućeg održavanja zgrade i zajedničkih prostorija, kao i one troškove tekućeg održavanja pojedinih stanova koji ne padaju na teret nos laca stanarskog prava.

(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća propisuje koji troškovi tekućeg održavanja stanova ne padaju na teret nosilaca stanarskog prava, nego se podmiruju iz fondova zgrade.

(3) Zakonom narodne republike mogu se odrediti merila kojih će se opštinski narodni odbor pridržavati pri donošenju propisa iz prethodnog stava.

Član 91

(1) Stanbena zgrada snosi troškove opravke zgrade, zajedničkih prostorija, kao i troškove opravke pojedinih stanova, osim troškova onih opravki koje snosi nosilac stanarskog prava (član 44).

(2) O opravkama stanbene zgrade odlučuje kućni savet, a ako se radi o većim opravkama, kućni savet o tome odlučuje pošto prethodno zatraži mišljenje skupa stanara.

(3) Kad je sredstva za održavanje i opravke zgrade dao državni organ ili pravno lice, za raspolaganje tim sredstvima potrebna je i njegova saglasnost.

(4) Radovi u vezi sa održavanjem zgrade i opravkama zgrade vrše se redom, prema njihovoj hitnosti, a u granicama raspoloživih sredstava odgovarajućih fondova.

Član 92

(1) Troškove prepravke i dogradnje snosi stanbena zgrada.

(2) Troškovi zamene i uvođenja novih uređaja, koji premašuju uobičajeni standard, ne mogu pasti na teret fondova zgrade.

Član 93

(1) Kućni savet dužan je svoj zaključak o prepravci, kao i zaključak skupa stanara o prepravci ili dogradnji, istaći u zgradi na vidnom mestu.

(2) Nosilac stanarskog prava može u roku od 15 dana od dana isticanja zaključka zahtevati da savet

opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove odluči o pitanju prepravke odnosno dogradnje.

(3) Nosilac stanarskog prava koji se na skupu stanara izjasnio za prepravku ili dogradnju ne može podneti zahtev po prethodnom stavu u pogledu zaključka skupa stanara o toj prepravci ili dogradnji.

(4) Protiv rešenja donetog po stavu 2 ovog člana može se izjaviti žalba savetu sreskog narodnog odbora nadležnom za stanbene poslove.

(5) Rešenje saveta sreskog narodnog odbora doneto po prethodnom stavu konačno je i protiv njega ne može se voditi upravni spor.

Član 94

(1) Za podmirenje troškova dogradnje kućni savet u ime stanbene zgrade zaključuje investicioni zajam kod banke.

(2) Iznos zajma banka će isplaćivati neposredno izvođaču radova na dogradnji.

(3) Otplaćivanje investicionog zajma vrši se iz sredstava posebnog fonda koji se obrazuje za otplaćivanje tog zajma.

(4) Sredstva tog fonda obrazuju se iz doprinosa koji korisnici dograđenih prostorija plaćaju na osnovu ugovora ili posebnih propisa.

Član 95

(1) Kućni savet može u ime stanbene zgrade zaključiti zajam kod banke radi podmirjenja troškova opravki i prepravki zgrade.

(2) Iznos zajma banka će isplaćivati neposredno izvođaču radova radi kojih je zajam zaključen.

(3) Otplaćivanje zajma vrši se iz sredstava odgovarajućeg fonda.

Član 96

(1) Bliže propise o tekućem održavanju i opravkama stanbenih zgrada donosi opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

(2) Tim propisima, pored ostalog, odrediće se u kojim se vremenskim razmacima pojedine vrste radova tekućeg održavanja zgrade mogu odnosno moraju izvoditi.

Član 97

(1) Bliža pravila o tekućem održavanju i opravkama stanbene zgrade može doneti i državni organ ili pravno lice koje je dalo sredstva za podizanje zgrade.

(2) Ova pravila odobrava savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

(3) U okviru tih pravila državni organ ili pravno lice koje je dalo sredstva za podizanje zgrade ima pravo vršiti tehnički nadzor nad održavanjem zgrade.

Član 98

(1) Državni organ ili pravno lice koje je dalo sredstva za podizanje jedne ili više stanbenih zgrada može osnivati servisne radionice za tekuće održavanje i opravke tih zgrada.

(2) Državni organ i pravno lice mogu, bez obzira na njihov delokrug odnosno privrednu delatnost, osnivati servisne radionice.

(3) Cene usluga servisnih radionica ne mogu biti više od tekućih cena za takve usluge u istom mestu.

D E O Č E T V R T I

UPRAVLJANJE PORODIČNIM STANBENIM ZGRADAMA U GRAĐANSKOJ SVOJINI

Član 99

(1) Sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini upravlja zgradom bez obzira da li u njoj i stanuje.

(2) Kad se zgrada iz prethodnog stava nalazi u suvlasništvu dvojice ili većeg broja sopstvenika, oni takvom zgradom upravljaju zajednički.

Član 100

(1) Troškove upravljanja i održavanja porodične stambene zgrade u građanskoj svojini snosi sopstvenik zgrade, osim onih troškova upravljanja i održavanja koji po odredbama ovog zakona padaju na teret nosioca stanarskog prava.

(2) Ako sopstvenik zgrade ne podmiri troškove upravljanja ili ne izvrši radove potrebne za održavanje koji padaju na njegov teret, te troškove može podmiriti odnosno radove izvršiti nosilac stanarskog prava.

(3) U ovom slučaju nosilac stanarskog prava je ovlašćen troškove iz prethodnog stava odbiti od stanarine.

Član 101

(1) Sopstvenik porodične zgrade i nosilac stanarskog prava mogu ugovoriti da nosilac stanarskog prava snosi sve troškove upravljanja i održavanja zgrade, osim troškova za velike opravke.

(2) Ugovor iz prethodnog stava zaključuje se u pismenom obliku.

(3) Ako ovaj ugovor nije zaključen u pismenom obliku, on ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 102

(1) Sopstvenik porodične stambene zgrade u građanskoj svojini dužan je troškove upravljanja i održavanja zgrade koji padaju na njegov teret podmirivati iz iznosa stanarine koji naplati od nosilaca stanarskog prava.

(2) Ako stanarina nije dovoljna za podmirenje troškova upravljanja i održavanja koji padaju na teret sopstvenika, sopstvenik može radi podmirjenja tih troškova zaključiti ugovor o zajmu sa bankom.

(3) Sopstvenik je ugovor o zajmu dužan zaključiti kad to zahteva stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(4) U slučaju iz prethodnog stava, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora dužan je sopstveniku obezbediti odobrenje zajma od strane banke.

Član 103

(1) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može propisati da su sopstvenici porodičnih stambenih zgrada u građanskoj svojini dužni uplaćivati određeni procent od stanarine na poseban tekući račun kod komunalne banke u svrhu obezbeđenja isplate troškova upravljanja i održavanja zgrade koji padaju na teret sopstvenika.

(2) Procent iz prethodnog stava ne može preći 50% od iznosa stanarine.

(3) Sopstvenik porodične stambene zgrade u građanskoj svojini dužan je uplaćivati određeni procent od stanarine po stavu 1 ovog člana sve dok na tekućem računu ne postoji iznos koji odgovara najmanje iznosu dvogodišnje stanarine.

Član 104

Kad u porodičnoj stanbenoj zgradi u građanskoj svojini stanuju samo sopstvenici, oni ne plaćaju nikakve iznose za korišćenje stana, ali su dužni pridržavati se propisa o tekućem održavanju i opravkama stambenih zgrada koji je doneo opštinski narodni odbor (član 96).

DEO PETI

STANARINA

Glava I

Određivanje visine stanarine

Član 105

(1) Za korišćenje stana nosilac stanarskog prava plaća stanarinu.

(2) Stanarina se plaća za sve stanove, bez obzira u čijoj je svojini zgrada, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Član 106

(1) Visina stanarine određuje se stanbenom tarifom.

(2) Stanbena tarifa primenjuje se na sve stanove, bez obzira u čijoj je svojini zgrada, osim u slučajevima za koje je posebnim propisom određeno da se stanarina uopšte ne plaća.

Član 107

(1) Stanbenu tarifu donosi opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

(2) Pri donošenju stanbene tarife vodiće se računa o vrednosti zgrade, kao i o tome da se visina stanarine odredi u iznosu koji je potreban da se izmire troškovi upravljanja zgradom i troškovi održavanja i opravki zgrade (čl. 121 i 122).

Član 108

(1) Savezno izvršno veće može doneti propis da nosioci stanarskog prava plaćaju za korišćenje stanova u zgradama koje se u smislu ovog zakona smatraju novim zgradama, pored stanarine, još i određeni doprinos za otplaćivanje investicija uloženi za izgradnju tih zgrada.

(2) Propisom iz prethodnog stava predviđaće se pod kojim se uslovima i u kom najvišem procentu od uloženi investicija može odrediti ovaj doprinos.

(3) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može, u okviru propisa Saveznog izvršnog veća, doneti bliže propise o visini i načinu plaćanja doprinosa za otplaćivanje investicija.

(4) U doprinos koji nosilac stanarskog prava plaća po odredbama prethodnih stavova ne može se uračunati kamata sadržana u anuitetu koji plaća sopstvenik stana.

Član 109

(1) Visina stanarine određuje se po jednom kvadratnom metru stambene površine, a prema kvalitetu stana i zoni u kojoj se zgrada nalazi.

(2) U stambenu površinu uračunava se površina soba, predsoblja, hodnika u stanu, kuhinje, kupatila, ostave i drugih zatvorenih prostorija stana.

(3) U stambenu površinu ne uračunava se površina podnema, tavana, šupe, perionice, otvorenih balkona i terasa, stepeništa, kućnih hodnika i sl.

Član 110

(1) U svrhu određivanja visine stanarine s obzirom na kvalitet stana, svi stanovi na području opštine dele se na potreban broj kategorija, i to prema materijalu od koga je zgrada sagrađena, prema uređajima (udobnosti) stana, rasporedu prostorija, zdravstvenim uslovima stana, položaju stana u zgradi i drugim uslovima koji utiču na kvalitet stana (balkoni, terase, bašte, parkovi i sl.).

(2) Pri određivanju kategorije stana ne uzimaju se u obzir okolnosti koje se tiču lično nosioca stanarskog prava i članova njegovog domaćinstva.

(3) Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja može, u skladu s Uredbom o posebnim uslovima izgradnje stanbenih i upravnih zgrada i o društvenom nadzoru nad tom izgradnjom, propisati jedinstvene okvirne kategorije stanova.

Član 111

(1) U svrhu određivanja visine stanarine s obzirom na zone, zone se određuju prema udaljenosti stana od centra grada ili drugog naseljenog mesta, prema saobraćajnim i zdravstvenim uslovima pojedinih područja grada ili drugog naseljenog mesta, kao i prema njihovoj snabdevenosti komunalnim objektima.

(2) Zone i njihove granice određuje opštinski narodni odbor na sednicama oba veća.

(3) Opštinski narodni odbor može odlučiti da ne vrši podelu svog područja na zone.

(4) U tom slučaju visina stanarine određuje se samo prema kvalitetu stana.

Član 112

(1) Za stanove koji pružaju izuzetnu udobnost zbog toga što su snabdeveni neuobičajenom opremom i uređajima, kao i za stanove koji su inače luksuzno izgrađeni, stanbenom tarifom određuje se povišena stanarina, kao za stanove posebne kategorije.

(2) Pri određivanju visine stanarine za stanove posebne kategorije, vodiće se računa o tome da se stanarina odredi u iznosu koji je, pored podmirenja troškova upravljanja zgradom i održavanja i opravki zgrade, potreban da se u primerenom roku otplate uređaji i oprema koji stvaraju izuzetnu udobnost, odnosno da se podmire troškovi luksuzne izgradnje.

Član 113

(1) Za baštu, vrt, park, voćnjak i vinograd koje koriste, nosioci stanarskog prava plaćaju posebnu naknadu.

(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o visini te naknade prema kvalitetu i uređenosti zemljišta, kao i o načinu njene raspodele.

Član 114

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća propisuje da lica koja pojedine prostorije u svom stanu koriste za vršenje poslovne delatnosti, plaćaju povećanu stanarinu za ceo stan.

Član 115

(1) Visinu stanarine za svaki pojedini stan određuje rešenjem stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(2) Tim rešenjem određuje se i kategorija stana, odnosno da li je stan posebne kategorije, zona u kojoj se stan nalazi, visina naknade za korišćenje bašte, vrta ili parka, kao i iznos otplate investicija uložene za izgradnju nove zgrade, ako se takvo otplaćivanje vrši.

(3) Rešenje doneto po prethodnim stavovima, dostavlja se nosiocu stanarskog prava, kućnom savetu, kao i sopstveniku ponodične zgrade.

(4) Spisak nosilaca stanarskog prava mora se nalaziti kod nastojnika zgrade, a ako nastojnika zgrade nema, spisak se mora istaći u zgradi na vidnom mestu.

(5) Spisak mora sadržati, pored imena i prezimena nosilaca stanarskog prava, i označenje članova kućnog saveta, kao i ime i prezime nastojnika zgrade, i ne sme sadržati nikakve druge podatke.

(6) Razgledanje spiska nosilaca stanarskog prava dozvoljeno je svakome.

Član 116

(1) Protiv nešenja donetog po prethodnom članu, može se izjaviti žalba stanbenom organu sreskog narodnog odbora.

(2) Ako je stanarina bila određena za ranijeg nosioca stanarskog prava, rok za podnošenje žalbe počinje teći od dana kad je novi nosilac stanarskog prava zaključio ugovor o korišćenju stana.

Član 117

(1) U iznos stanarine koju za korišćenje stana plaćaju strana pravna lica, strana diplomatska i konzularna predstavništva, predstavništva stranih listova, stranih novinskih agencija i stranih privrednih organizacija, kao i strani državljani kod njih zaposleni, ulaze i otplate investicija i pun iznos amortizacije, koje za jugoslovenske državljane snose društveni fondovi.

(2) Sreski narodni odbor će na sednicama oba veća, a prema kategorijama stanova, odrediti koliko iznosi stanarina za lica iz prethodnog stava.

(3) Deo stanarine koji ta lica plaćaju na ime otplate investicija i amortizacije, uplaćuje se u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje odnosno u fondove onih političko-teritorijalnih jedinica iz čijih su sredstava te zgrade podignute.

Glava II

Raspodela stanarine

Član 118

(1) Iz stanarine se za svaku stambenu zgradu pod društvenim upravljanjem obrazuju fondovi zgrade.

(2) Svaka stambena zgrada pod društvenim upravljanjem mora imati poseban fond za upravljanje zgradom.

(3) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća odlučuje koji će se fondovi još obrazovati za održavanje i za velike i srednje opravke zgrade.

(4) Ako se za stan u novoj zgradi vrši otplaćivanje uložene investicije (član 108), za tu zgradu obrazuje se i fond za otplaćivanje investicija.

(5) Fondovi iz prethodnih stavova obrazuju se za svaku zgradu posebno.

Član 119

(1) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o raspodeli stanarine na pojedine fondove zgrade.

(2) Pri donošenju propisa iz prethodnog stava, opštinski narodni odbor vodiće računa o tome da se zadovoljavaju potrebe čijem podmirivanju su pojedini fondovi zgrade namenjeni.

Član 120

Na isti način kao stanarina u fondove zgrade se raspodeljuje i posebna naknada koja se plaća za korišćenje bašte, vrta, parka, voćnjaka i vinograda (član 113).

Član 121

(1) Fond za upravljanje zgradom služi za podmirivanje troškova upravljanja zgradom.

(2) U troškove upravljanja zgradom spadaju troškovi opšte režije, kao i plate nastojnika zgrade i upravitelja zgrade.

(3) U troškove opšte režije ulaze premije za osiguranje zgrade od požara i drugih elementarnih nepogoda, kao i troškovi čišćenja, potrošnje vode, korišćenja zajedničkih prostorija i uređaja u zgradi, održavanja i osvetljavanja zajedničkih prostorija, iznošenja smeća, čišćenja dimnjaka, čišćenja kanalizacije i sl., ako odlukom opštinskog narodnog odbora

dionetom na sednicama oba veća nije predviđeno da neke od tih troškova u celini ili delimično snose nosioci stanarskog prava.

(4) Ako sredstva fonda za upravljanje zgradom nisu dovoljna za podmirivanje troškova upravljanja, višak tih troškova podmiruju nosioci stanarskog prava srazmerno visini stanarine koju plaćaju.

(5) Rešenjem stanbenog organa opštinskog narodnog odbora određuju se, na predlog kućnog saveta, iznosi koje pojedini nosioci stanarskog prava imaju plaćati na ime viška troškova upravljanja, kao i način i vreme tog plaćanja.

Član 122

(1) Fondovi zgrade obrazovani u smislu člana 118 stav 3 ovog zakona služe za podmirivanje troškova tekućeg održavanja zgrade, kao i troškova za velike i srednje opravke.

(2) Troškovima tekućeg održavanja zgrade smatraju se troškovi potrebni za tekuće održavanje prostoriya i drugih delova i uređaja zgrade, koje zajednički koriste svi ili samo neki nosioci stanarskog prava, kao i troškovi potrebni za tekuće održavanje pojedinih stanova koje snosi stanbena zgrada kao pravno lice.

(3) Kao tekuće održavanje zgrade i pojedinih stanova smatraju se manje opravke i drugi radovi proizrokovani redovnom upotrebom.

(4) Propisom opštinskog narodnog odbora donetim na sednici oba veća bliže se određuje koji se radovi smatraju kao radovi potrebni za tekuće održavanje.

Član 123

(1) Fond za otplaćivanje investicija služi za otplaćivanje investicija uložених za izgradnju nove zgrade (član 108).

(2) Otplate iz tog fonda isplaćuju se licu koje je dalo sredstva za izgradnju nove zgrade.

Član 124

(1) Ako iz godišnjeg završnog računa zgrade proističe da u jednom fondu zgrade ima više sredstava nego što je potrebno, a da u drugom fondu zgrade nema dovoljno sredstava, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora može na zahtev kućnog saveta rešiti da se sredstva iz jednog fonda prenesu u drugi fond iste zgrade.

(2) U fond za upravljanje zgradom ne mogu se prenositi sredstva iz drugih fondova zgrade.

(3) Sredstva preneti po stavu 1 ovog člana u fond koji služi za velike i srednje opravke, kao i viškovi toga fonda, mogu se upotrebljavati i za otplaćivanje anuiteta po investicionom zajmu.

(4) Viškovi pojedinih fondova zgrade mogu se ulagati kod banke kao štedni ulogi.

Član 125

(1) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis da se deo zakupnine od poslovnih prostoriya u stanbenoj zgradi pod društvenim upravljanjem uplaćuje neposredno u korist opštinskog fonda za kreditiranje stanbene izgradnje.

(2) Pri donošenju propisa po prethodnom stavu, opštinski narodni odbor vodiće računa o tome da deo zakupnine koji se ne uplaćuje u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje odgovara iznosu koji bi predstavljala stanarina kad bi se poslovne prostorije koristile kao stanbene prostorije, kao i o tome da se obezbede troškovi potrebni za održavanje poslovnih prostoriya.

Član 126

Zakonom narodne republike može se bliže propisati način raspolaganja i rukovanja sredstvima pojedinih fondova zgrade.

DEO ŠESTI KORIŠĆENJE STANA

Glava I

Ugovor o korišćenju stana i useljenje u stan

Član 127

(1) Ugovor o korišćenju stana zaključuje se između nosioca stanarskog prava i kućnog saveta kao predstavnika stambene zgrade, odnosno između nosioca stanarskog prava i sopstvenika porodične zgrade u građanskoj svojini, odnosno sposstvenika posebnog dela zgrade.

(2) Ugovor o korišćenju stana može se zaključiti samo na osnovu rešenja davaoca stana na korišćenje kojim se stan daje na korišćenje.

Član 128

(1) Ugovor o korišćenju stana treba da sadrži naročito:

1) naznačenje stambene zgrade pod društvenim upravljanjem, odnosno porodične zgrade ili sopstvenika odnosno ime sopstvenika stana, ime i zanimanje nosioca stanarskog prava, kao i ime i zanimanje članova domaćinstva koji će zajedno sa njim koristiti stan;

2) ulicu i broj zgrade u kojoj se stan nalazi, kao i naznačenje stana prema njegovom položaju u zgradi, broju stanbenih prostoriya i kategoriji;

3) naznačenje rešenja o davanju stana na korišćenje na osnovu koga je ugovor zaključen, kad je ovim zakonom donošenje takvog rešenja propisano;

4) iznos stanarine i vreme u koje se stanarina ima plaćati;

5) odredbe o korišćenju zajedničkih prostoriya i uređaja u zgradi;

6) iznos i način plaćanja naknade za korišćenje zajedničkih uređaja, ako se ta naknada plaća pored stanarine;

7) mesto i datum zaključenja ugovora, kao i potpise lica koja zaključuju ugovor.

(2) Ugovor o korišćenju stana ne može se zaključiti na određeno vreme.

Član 129

(1) Ako ugovor o korišćenju stana nije zaključen, iz razloga koji stoje na strani kućnog saveta, odnosno sopstvenika zgrade u građanskoj svojini ili sopstvenika stana, u roku od 30 dana od dana kad mu je dostavljeno rešenje o davanju stana na korišćenje, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora, na zahtev lica kome je stan dat na korišćenje, doneće rešenje koje zamenjuje ugovor o korišćenju stana.

(2) To rešenje treba da sadrži podatke navedene u prethodnom članu.

(3) Rešenje doneto po stavu 1 zamenjuje ugovor o korišćenju stana dok se taj ugovor ne zaključi po odredbama ovog zakona.

(4) Protiv rešenja donetog po stavu 1 može se izjaviti žalba stanbenom organu sreskog narodnog odbora, u roku od 15 dana od dana dostave rešenja.

(5) Protiv rešenja stanbenog organa sreskog narodnog odbora donetog po prethodnom stavu ne može se voditi upravni spor.

Član 130

(1) Ugovor o korišćenju stana zaključuje se u pismenom obliku.

(2) Ugovor o korišćenju stana koji nije zaključen u pismenom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

(3) Odredbe prethodnih stavova važe i za izmene ugovora o korišćenju stana.

Član 131

Po zaključenju ugovora o korišćenju stana pretnednik ili određeni član kućnog saveta, odnosno sopstvenik porodične zgrade u građanskoj svojini ili sopstvenik stana, dužan je predati stan nosiocu stanarskog prava na korišćenje.

Član 132

(1) Prilikom predaje stana nosiocu stanarskog prava sastavlja se poseban zapisnik, u koji se unose podaci o stanju u kome se stan i uređaji u stanu nalaze u času predaje, kao i neispravnosti koje su u tom trenutku utvrđene.

(2) Ovaj zapisnik potpisuju ugovorne strane i nastojnik zgrade.

(3) Ako se stanje stanbenih prostorija i neispravnosti koje u njima postoje ne utvrde zapisnikom prilikom predaje, pretpostavlja se da je stan predat u ispravnom stanju.

Član 133

(1) Ako se nosilac stanarskog prava bez opravdanog razloga ne useli u stan u roku od 30 dana od dana zaključenja ugovora, on gubi pravo na korišćenje stana.

(2) U rok iz prethodnog stava ne računa se vreme koje je nosiocu stanarskog prava potrebno za pripremanje stana za useljenje.

Član 134

(1) Nosilac stanarskog prava može se useliti u stan tek po zaključenju ugovora o korišćenju stana.

(2) Lice kome je dat stan na korišćenje u novoj zgradi pod društvenim upravljanjem, a za koju nije još obrazovan kućni savet, može se useliti u taj stan na osnovu rešenja davaoca tog stana na korišćenje.

(3) Sopstvenik zgrade u građanskoj svojini može se useliti u stan u zgradi koji po odredbama ovog zakona daje na korišćenje stanbeni organ opštinskog narodnog odbora, na osnovu rešenja ovog organa kojim je sopstveniku stan dat na korišćenje.

(4) Sopstveniku nije potrebno takvo rešenje za useljenje u stan u njegovoj zgradi koju on daje na korišćenje.

(5) Odredbe st. 3 i 4 primenjuju se i kad se sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade useljava u taj stan.

Član 135

(1) Ako se neko lice useli u stan protivno odredbama prethodnog člana, svako zainteresovano lice može u roku od 15 dana od dana bespravnog useljenja predložiti stanbenom organu opštinskog narodnog odbora da donese rešenje o ispražnjenju stana.

(2) Protiv rešenja donetog po prethodnom stavu, može se u roku od tri dana od dana dostave rešenja izjaviti žalba stanbenom organu sreskog narodnog odbora.

(3) Žalba izjavljena stanbenom organu sreskog narodnog odbora zadržava izvršenje rešenja o ispražnjenju stana.

(4) Prilikom prinudnog izvršenja rešenja iz prethodnog stava licu koje se iseljava ne može se obezbediti ni nužni smeštaj.

(5) Davaalac stana na korišćenje može ako je pokrenut upravni spor protiv drugostepenog rešenja kojim je potvrđeno rešenje o ispražnjenju stana, dati taj stan na korišćenje drugom licu, s tim da pravo korišćenja toga lica prestaje i da je ono dužno iseliti se ako drugostepeno rešenje u upravnom sporu bude ukinuto.

(6) Odredbama st. 1 i 2 ne dira se u pravo davaoca stana na korišćenje da zahteva ispražnjenje stana tužbom kod sreskog suda.

G l a v a II

Otkaz ugovora o korišćenju stana

Član 136

(1) Otkaz ugovora o korišćenju stana može dati nosiocu stanarskog prava u ime stanbene zgrade kućni savet, odnosno sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini ili sopstvenik stana samo:

1) ako nosilac stanarskog prava, član njegovog domaćinstva ili njegov potstanar koristi stan za svrhu protivnu ugovoru ili na način kojim se stan, zajedničkim prostorijama i uređajima njihovom krivicom nanosi šteta;

2) ako nosilac stanarskog prava, član njegovog domaćinstva ili njegov potstanar koristi stan na način kojim drugog stanara trajno ometa u mirnom korišćenju stana;

3) ako nosilac stanarskog prava zaostane sa plaćanjem stanarine za vreme od tri uzastopna meseca ili duže u bilo kom vremenu korišćenja stana;

4) ako nosilac stanarskog prava ne plati naknadu za korišćenje zajedničkih uređaja, koja se plaća odvojeno od stanarine, u roku od tri meseca od dana dospelosti;

5) ako nosilac stanarskog prava ne podmiri troškove upravljanja i održavanja ili ne izvrši radove potrebne za održavanje koji padaju na njegov teret;

6) ako nosilac stanarskog prava ne plati iznos određen rešenjem stanbenog organa opštinskog narodnog odbora na ime viška troškova upravljanja zgradom (član 121) u roku od 3 meseca od dana dostupa određenog tim rešenjem.

(2) U slučajevima iz prethodnog stava nosiocu stanarskog prava koji je iseljen iz stana na osnovu otkaza obezbediće se nužni smeštaj.

Član 137

(1) Otkaz ugovora o korišćenju stana iz razloga navedenih u tač. 1) i 2) prethodnog člana može se dati samo ako nosilac stanarskog prava, član njegovog domaćinstva ili njegov potstanar nastavi da koristi stan za svrhu protivnu ugovoru, ili na način kojim se stan nanosi znatnija šteta, ili kojim se drugi stanar trajno ometa u mirnom korišćenju, i posle dve pismene opomene koje mu je u razmaku od najmanje mesec dana uputio preporučenim pismom kućni savet odnosno sopstvenik porodične zgrade u građanskoj svojini ili sopstvenik stana.

(2) Upućivanje pismene opomene po prethodnom stavu, nije potrebno ako je odlukom suda ili rešenjem upravnog organa pravosnažno utvrđena odgovornost nosioca stanarskog prava, člana njegovog domaćinstva ili njegovog potstanara za radnje zbog kojih se otkaz daje.

(3) Kad se o okolnostima navedenim u tač. 3)—(6) vodi spor, otkaz ugovora o korišćenju stana iz razloga navedenih u tim tačkama ne može se dati pre nego što se pravosnažnom odlukom utvrdi da je nosilac stanarskog prava dužan te iznose da plati.

Član 138

(1) Otkaz ugovora o korišćenju stana može se dati nosiocu stanarskog prava i kad on i članovi njegovog domaćinstva koji su zajedno s njim stanovali prestanu da koriste stan neprekidno duže od 6 meseci, a za to vreme su boravili u zemlji.

(2) Otkaz ugovora po prethodnom stavu ne može se dati ako su nosilac stanarskog prava i članovi njegovog domaćinstva prestali da koriste stan iz razloga što koriste drugi stan po odredbama čl. 26 i 27 ovog zakona, ili što su privremeno otišli u drugo mesto u zemlji iz razloga navedenih u članu 141 ovog zakona.

(3) Otkaz ugovora o korišćenju stana može se dati nosiocu stanarskog prava i kad on i članovi njegovog domaćinstva koji su zajedno s njim stanovali prestanu da koriste stan neprekidno duže od jedne godine, a za to vreme su boravili u inostranstvu.

(4) Otkaz ugovora po prethodnom stavu može se dati samo ako se nosilac stanarskog prava stalno zaposli u inostranstvu ili ako dobiva izdržavanje od lica van zemlje.

(5) Smatraće se da nosilac stanarskog prava dobiva izdržavanje od lica van zemlje, ako mu sredstva za život ne šalje ni jedno lice ni ustanova iz Jugoslavije, osim ako ga izdržava lice koje je po zakonu dužno izdržavati ga.

(6) Otkaz ugovora o korišćenju stana po stavu 3 ne može se dati nosiocu stanarskog prava koji boravi u inostranstvu iz razloga navedenih u članu 141 ovog zakona.

Član 139

(1) Nosiocu stanarskog prava ne može se otkazati stan zato, što nije platio stanarinu ili naknadu za korišćenje zajedničkih uređaja za vreme dok je nosilac stanarskog prava bio privremeno nezaposlen, ili iz sličnih opravdanih razloga, ako je za to vreme platio stanarinu i naknadu srazmerno iznosu materijalnog obezbeđenja koje je za to vreme primio.

(2) Kao privremeno nezaposleno smatra se lice koje usled privremene nezaposlenosti prima materijalno obezbeđenje od organa službe posredovanja rada.

(3) Neplaćeni deo stanarine i naknade za korišćenje zajedničkih uređaja nosilac stanarskog prava dužan je kad se zaposli izmiriti najdocije u roku triput dužem od vremena za koje je bio privremeno nezaposlen.

Član 140

(1) Ako je nosiocu stanarskog prava stan dat na korišćenje s obzirom na njegov radni odnos s davaocem stana na korišćenje, može mu se dati otkaz ugovora o korišćenju stana i kad nosiocu stanarskog prava prestane radni odnos na osnovu njegovog otkaza ili disciplinske presude, ili zbog osude za krivično delo na kaznu koja po sili zakona povlači prestanak radnog odnosa.

(2) U slučaju iz prethodnog stava nosiocu stanarskog prava koji je iseljen iz stana na osnovu otkaza obezbediće se nužni smeštaj.

(3) Odredba prethodnog stava ne primenjuje se kad je nosilac stanarskog prava stan dat mu na korišćenje s obzirom na njegov radni odnos s davaocem stana na korišćenje, koristio više od 10 godina.

(4) Ako je radni odnos prestao smrću nosioca stanarskog prava, ugovor o korišćenju stana zaključen s obzirom na taj radni odnos ne može davalac stana na korišćenje otkazati članu domaćinstva na koga je prešlo stanarsko pravo.

(5) Izuzetno, davalac stana na korišćenje može u slučaju iz prethodnog stava otkazati ugovor o korišćenju stana članu domaćinstva na koga je prešlo stanarsko pravo samo radi davanja tog stana na korišćenje drugom licu koje je u radnom odnosu s davaocem stana na korišćenje, i to samo iz razloga što je taj stan zbog blizine radnom mestu toga lica, potreban za njegovo stanovanje.

(6) U slučaju iz prethodnog stava iseljenje se ne može prinudno izvršiti pre nego što sud u izvršnom postupku utvrdi da je davalac stana na korišćenje obezbedio članovima domaćinstva umrlog nosioca stanarskog prava drugi odgovarajući stan u istom mestu i položio iznos potreban za troškove preseljenja.

(7) Ugovor o korišćenju stana zaključen s obzirom na radni odnos nosioca stanarskog prava s davaocem stana na korišćenje ne može se otkazati nosiocu stanarskog prava iz razloga što je taj radni odnos prestao usled njegovog penzionisanja.

Član 141

(1) Ako je korišćenje stana vezano za vršenje određene službene funkcije (član 54), otkaz ugovora o korišćenju stana može se dati i kad nosiocu stanarskog prava prestane ta funkcija iz bilo kog razloga, a kad mu je funkcija prestala usled smrti, otkaz se može dati i članovima njegovog porodičnog domaćinstva.

(2) U slučajevima iz prethodnog stava nosiocu stanarskog prava odnosno članovima njegovog porodičnog domaćinstva obezbediće se, prilikom iseljenja, nužni smeštaj.

Član 142

(1) Otkaz ugovora o korišćenju stana po odredbama člana 140 i 141 daje davalac stana na korišćenje.

(2) Ako je davalac stana na korišćenje državni organ ili ustanova koja nema svojstvo pravnog lica, otkaz daje taj organ odnosno ustanova u ime političko-teritorijalne jedinice.

Član 143

(1) Lica koja su u radnom odnosu sa domaćim privrednim organizacijama, državnim organima, ustanovama ili društvenim organizacijama, i u tom svojstvu odlaze na rad ili službu u inostranstvo, lica koja odlaze u inostranstvo na rad kao stručnjaci uz saglasnost nadležnog državnog organa, kao i lica koja odlaze u inostranstvo radi školovanja, specijalizacije, davanja umetničkih preredbi, priređivanja izložbi, lečenja i t. sl., zadržavaju svoje stanarsko pravo za vreme te odsutnosti.

(2) Odredba prethodnog stava primenjuje se i kad ta lica u istu svrhu odlaze privremeno u drugo mesto u zemlji.

(3) U slučajevima iz prethodnih stavova nosilac stanarskog prava može ceo stan ili deo stana dati na korišćenje drugom licu kao potstanaru, ali samo ako je prethodno ponudio davaocu stana na korišćenje da on odredi potstanara, a davalac stana na korišćenje nije to uradio.

Član 144

(1) Lice koje stupa u radni odnos može pri sklapanju ugovora o radu punovažno dati izjavu da će se iseliti iz stana koji mu se daje na korišćenje, čim mu iz bilo kog razloga prestane radni odnos povodom čijeg zasnivanja mu je stan dat na korišćenje.

(2) Izjava data po prethodnom stavu prestaje važiti ako je njen izdavalac kao nosilac stanarskog prava koristio stan najmanje 10 godina.

(3) Otkaz ugovora o korišćenju stana na osnovu izjave date po stavu 1 daje davalac stana na korišćenje.

(4) Licu kome je otkazan ugovor o korišćenju stana na osnovu izjave date po stavu 1 ne mora se, prilikom iseljenja, obezbediti ni nužni smeštaj.

Član 145

Lice koje stupa u radni odnos može pri sklapanju ugovora o radu ugovoriti s davaocem stana na korišćenje da mu zbog prekida radnog odnosa ne prestaje stanarsko pravo na stanu datom mu na korišćenje na osnovu radnog odnosa, ako ostane u radnom odnosu određeno vreme, koje ne može biti kraće od 3 godine.

Član 146

(1) Sopsstvenik stambene porodične zgrade u građanskoj svojini koja se ne smatra novom zgradom može nosiocu stanarskog prava u takvoj zgradi otkazati ugovor o korišćenju stana i kad je taj stan potreban radi useljenja koga od roditelja ili dece sopsstvenika zgrade.

(2) Otkaz po prethodnom stavu odnosno presuda o ispražnjenju ne može se izvršiti pre nego što se nosiocu stanarskog prava obezbedi odgovarajući stan.

Član 147

(1) Otkaz ugovora o korišćenju stana daje se nosiocu stanarskog prava tužbom.

(2) Sporovi po tužbi za otkaz ugovora o korišćenju stana smatraju se hitnim.

Član 148

(1) Presuda kojom se usvaja otkaz ugovora o korišćenju stana ne može se prinudno izvršiti dok ne protekne rok koji sud odredi za dobrovoljno izvršenje presude, a koji ne može biti kraći od 15 ni duži od 30 dana, računajući od dana dostave presude nosiocu stanarskog prava.

(2) Presuda kojom se nosiocu stanarskog prava nalaze iseljenje ne može se prinudno izvršiti pre nego što mu se obezbedi odgovarajući stan, kad po odredbama ovog zakona ima pravo na takav stan.

(3) Kad je odredbama ovog zakona predviđeno da će se nosiocu stanarskog prava koji se iseljava obezbediti nužni smeštaj, nužni smeštaj obezbeđuje, pri likom prinudnog izvršenja, otkazivalac stana, a ako on to nije u stanju učiniti, nužni smeštaj dužan je obezbediti stambeni organ opštinskog narodnog odbora.

Član 149

(1) Ugovor o korišćenju stana prestaje ako se zgrada u kojoj je stan mora rušiti na osnovu rešenja nadležnog organa, ili se na osnovu takvog rešenja ima izvršiti iseljenje iz stana zato što stan ne odgovara higijenskim uslovima.

(2) U slučajevima iz prethodnog stava ne daje se nosiocu stanarskog prava otkaz ugovora o korišćenju stana, a iseljenje korisnika stana vrši se na osnovu rešenja stambenog organa opštinskog narodnog odbora.

(3) Ako posebnim zakonom nije drukčije određeno, iseljenje korisnika stana može se izvršiti tek po što mu je obezbeđen odgovarajući stan.

Član 150

(1) Nosilac stanarskog prava može ugovor o korišćenju stana otkazati uvek, ne navodeći razlog za otkaz ugovora.

(2) Nosilac stanarskog prava otkazuje ugovor pismeno, vansudskim putem.

(3) Otkaz se podnosi kućnom savetu odnosno sopstveniku porodične stambene zgrade u građanskoj svojini ili sopstveniku stana.

(4) Kućni savet, odnosno sopstvenik porodične zgrade ili sopstvenik stana obavestiće o otkazu bez odlaganja davaoca stana na korišćenje.

Član 151

(1) Da bi otkaz nosioca stanarskog prava bio punovažan, između dana podnošenja otkaza i dana za koji je otkaz učinjen mora da protekne vreme određeno ugovorom (otkazni rok).

(2) Ako ugovorom nije određen otkazni rok, on iznosi 30 dana.

Član 152

(1) Nosilac stanarskog prava može povući svoj otkaz ugovora o korišćenju stana sve dok davalac stana na korišćenje ne donese rešenje kojim se taj stan daje na korišćenje drugom licu.

(2) Nosilac stanarskog prava odgovoran je za štetu koju je drugom nanoe povlaćenjem otkaza.

Član 153

(1) Obaveza nosioca stanarskog prava da se iz stana iseli odnosi se i na ostale stanare toga stana, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Kad je nosiocu stanarskog prava zbog zasnivanja trajnog radnog odnosa ili zbog premeštaja dat na korišćenje stan u drugom mestu, članovi njegove uže porodice ili njegovi roditelji koji su godinu dana pred njegovo iseljenje živeli s njim u zajedničkom domaćinstvu, zadržavaju stanarsko pravo na ranijem stanu.

Član 154

Protiv drugostepene presude u parnici povodom otkaza ugovora o korišćenju stana može se izjaviti revizija, bez obzira na vrednost spora, a pod uslovima predviđenim za reviziju u drugim parnicama.

Član 155

(1) Kao odgovarajući stan smatra se stan koji, uzimajući u obzir sve uslove stanovanja, a naročito veličinu, udobnost i mesto na kome se stan nalazi, znatnije ne pogoršava uslove stanovanja nosioca stanarskog prava koji bi se u taj stan imao useliti.

(2) Pri ocenjivanju da li se stan smatra kao odgovarajući, ne uzima se u račun višak stanbenih prostora stana iz koga bi se nosilac stanarskog prava imao iseliti.

(3) Kao nužni smeštaj smatra se prostorija koja obezbeđuje stanare od elementarnih nepogoda i njihovo pokušstvo od oštećenja.

Glava III

Potstanarski odnos

Član 156

(1) Potstanarski odnos zasniva se ugovorom između nosioca stanarskog prava i potstanara.

(2) Ugovor se može zaključiti na neodređeno vreme ili na određeno vreme.

Član 157

(1) Ako se ugovorom o potstanarskom odnosu zasnivaju prava i dužnosti kojima se menjaju odredbe ove glave koje se mogu izmeniti voljom stranaka, takav ugovor se mora zaključiti u pismenom obliku.

(2) Ugovor iz prethodnog stava koji nije zaključen u pismenom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 158

(1) Potstanar ima pravo stambene prostorije određene ugovorom o potstanarskom odnosu koristiti u granicama i na način koji su predviđeni tim ugovorom.

(2) Potstanar ima pravo da bira organe društvenog upravljanja zgrade, kao i pravo da bude biran u te organe.

(3) Potstanar ne može dati drugom na korišćenje ni u celini ni delimično stambene prostorije koje koristi na osnovu ugovora o potstanarskom odnosu, ako tim ugovorom nije drukčije određeno.

Član 159

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o visini naknade koju potstanar plaća nosiocu stanarskog prava za stambeni prostor koji koristi kao potstanar.

Član 160

(1) Pored naknade za stambeni prostor, potstanar plaća nosiocu stanarskog prava, ako je to ugovorom određeno, i posebnu naknadu za utrošak električne

energije i vode i za usluge koje korisnik stana čini potstanaru, kao i za korišćenje nameštaja — ako nameštaj koristi.

(2) Opštinski narodni odbor na sednici oba veća donosi propis o najvišim iznosima naknada za usluge i za korišćenje nameštaja koje potstanar plaća po odredbi prethodnog stava.

Član 161

(1) Nosilac stanarskog prava može se u vidu zanimanja baviti davanjem stanbenih prostorija na korišćenje potstanarima samo na osnovu dozvole stanbenog organa opštinskog narodnog odbora.

(2) Pre donošenja rešenja kojim daje ili uskraćuje dozvolu po prethodnom stavu, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora zatražiće mišljenje kućnog saveta.

(3) Bavljenje u vidu zanimanja davanjem stanbenih prostorija na korišćenje potstanarima postoji kad nosilac stanarskog prava daje stanbene prostorije na korišćenje većem broju potstanara nego što je propisano.

(4) Nosilac stanarskog prava koji se u vidu zanimanja bavi davanjem stanbenih prostorija na korišćenje potstanarima, plaća povišenu stanarinu.

(5) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o tome pod kojim se uslovima davanje stanbenih prostorija na korišćenje potstanarima smatra zanimanjem, kao i tarifu povišene stanarine iz prethodnog stava.

Član 162

Odredbe ovog zakona o obavezama nosioca stanarskog prava odnose se i na obaveze potstanara prema nosiocu stanarskog prava.

Član 163

Nosilac stanarskog prava dužan je održavati stanbene prostorije koje koristi potstanar u stanju koje obezbeđuje njihovu redovnu upotrebu.

Član 164

(1) Ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na neodređeno vreme, prestaje na osnovu otkaza.

(2) Takav ugovor može svaka ugovorna strana otkazati ne navodeći razlog otkaza.

Član 165

(1) Da bi otkaz ugovora o potstanarskom odnosu bio punovažan, mora se saopštiti drugoj strani u vreme određeno ugovorom ili ovim zakonom (otkazni rok).

(2) Otkazni rok računa se od dana saopštenja otkaza do dana označenog u otkazu kao dan prestanka ugovora.

(3) U otkazu se kao dan prestanka ugovora može označiti samo poslednji dan u mesecu.

Član 166

(1) Otkazni rok za ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na neodređeno vreme iznosi mesec dana, ako ugovorom nije predviđen duži otkazni rok.

(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis o dužini otkaznog roka za ugovore o potstanarskom odnosu zaključene na neodređeno vreme, s tim da taj rok može iznositi najviše tri meseca.

Član 167

(1) Ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na određeno vreme prestaje istekom tog vremena.

(2) Ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na određeno vreme smatra se prećutno obnovljenim na neodređeno vreme ako potstanar i posle vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavi da koristi stanbene prostorije a nosilac stanarskog prava se tome ne protivi.

Član 168

(1) Ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na određeno vreme nosilac stanarskog prava može otkazati potstanaru pre isteka vremena na koje je ugovor zaključen samo u slučajevima u kojima se po odredbama glave II dela petog ovog zakona može nosiocu stanarskog prava otkazati ugovor o korišćenju stana, kao i u slučajevima ugovorom predviđenim.

(2) Ugovor o potstanarskom odnosu zaključen na određeno vreme potstanar može otkazati nosiocu stanarskog prava pre isteka vremena na koje je ugovor zaključen samo u slučajevima predviđenim ugovorom o potstanarskom odnosu, u slučaju ako nosilac stanarskog prava ne izvršava prema potstanaru obaveze koje proističu iz ugovora o potstanarskom odnosu ili iz zakona, ili ako potstanar stupi u radni odnos u drugom mestu.

Član 169

Otkaz ugovora o potstanarskom odnosu zaključenog na neodređeno vreme daje se drugoj strani neposredno, usmeno ili pismeno, pismeno preko pošte, ili preko suda.

Član 170

Pravo potstanara da koristi stanbene prostorije na osnovu ugovora o potstanarskom odnosu prestaje i prestankom prava nosioca stanarskog prava da koristi stan u kome se te prostorije nalaze.

Glava IV

Pravo sopstvenika porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini na prvenstveno korišćenje stana

Član 171

(1) Sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini ima prvenstveno pravo da se useli u prazan stan u svojoj zgradi, bez obzira na odredbu o redu prvenstva po kome se slobodni stanovi daju na korišćenje.

(2) Ovo pravo sopstvenik zgrade ima bez obzira da li koristi stan u toj ili u nekoj drugoj zgradi, kao i bez obzira da li će stan njegovim stanovanjem biti racionalno iskorišćen.

(3) Prvenstveno pravo useljenja sopstveniku ne pripada ako u prazan stan treba da se useli drugi nosilac stanarskog prava na osnovu ugovora o razmeni stanova sa ranijim nosiocem stanarskog prava toga stana.

Član 172

(1) Rešenje o prvenstvenom pravu useljenja donosi stanbeni organ opštinskog narodnog odbora na zahtev sopstvenika zgrade.

(2) Ovaj zahtev sopstvenik zgrade može staviti za određeni stan koji je već ostao prazan, kao i za stan za koji je podnet otkaz ugovora o korišćenju.

Član 173

(1) Suvlasnik ima prvenstveno pravo useljenja u prazan stan samo ako njegov idealni deo u zgradi u kojoj se taj stan nalazi, preračunat u stanbeni površinu, ne iznosi manje od stanbene površine stana u koji se namerava useliti.

(2) Ako više suvlasnika istovremeno zahtevaju prvenstveno useljenje u prazan stan, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora odrediće da se u stan useli onaj suvlasnik za koga utvrdi da su mu razlozi za useljenje opravdaniji, pri čemu će se voditi računa naročito o potrebama pojedinih suvlasnika za useljenje u stan u suvlasničkoj zgradi, o veličini suvlasničkih delova i broju članova porodice.

Član 174

(1) Ako se sopstveniku porodične stanbene zgrade useli u stan u svojoj zgradi bez prethodnog rešenja

stanbenog organa opštinskog narodnog odbora, ovaj organ doneće rešenje o tome da li sopstvenik ima pravo useljenja u taj stan.

(2) Ako se konačnim rešenjem utvrdi da sopstvenik nije imao prvenstveno pravo useljenja u stan u koji se uselio, sopstvenik će biti iz tog stana prinudno iseljen na osnovu tog rešenja.

(3) U tom slučaju sopstvenik ne može zahtevati da mu se prilikom iseljenja obezbedi nužni smeštaj.

Član 175

(1) Ako stanbeni organ opštinskog narodnog odbora ili drugi davalac stana na korišćenje da drugom licu na korišćenje stan u pogledu koga je sopstvenik koji ima prvenstveno pravo useljenja stavio zahtev za useljenje, sopstvenik može u roku od 30 dana od dana useljenja tog lica tražiti od nadležnog suda poništaj ugovora o korišćenju toga stana.

(2) Ako korisnik stana u vreme useljenja nije znao da sopstvenik ima prvenstveno pravo useljenja, sud će u presudi kojom poništava ugovor odrediti da se prinudno iseljenje toga korisnika ne može izvršiti dok mu davalac stana na korišćenje ne obezbedi drugi odgovarajući stan.

(3) Ako je korisnik stana u vreme useljenja znao da sopstvenik ima prvenstveno pravo useljenja, on ne može zahtevati da mu se prilikom iseljenja obezbedi drugi odgovarajući stan ni nužni smeštaj.

(4) U slučajevima iz prethodnih stavova davalac stana na korišćenje odgovara sopstveniku za štetu koja mu je pričinjena time što je stan dat na korišćenje drugom licu.

Član 176

(1) Sopstvenik porodične zgrade u građanskoj svojini ima pravo stan koji koristi u svojoj ili drugoj zgradi zameniti za drugi stan u svojoj zgradi.

(2) Sopstvenik ima na to pravo samo ako stan koji daje u zamenu odgovara stanu koji dobiva u zamenu.

(3) Pravo na zamenu sopstvenik zgrade ima i kad stan koji dobiva u zamenu ne bi bio njegovim useljnjem racionalno iskorišćen.

Član 177

(1) Ako više suvlasnika zahtevaju zamenu svojih stanova za isti stan, pravo na zamenu za taj stan ima onaj suvlasnik za koga stanbeni organ opštinskog narodnog odbora utvrdi da su njegovi razlozi za zamenu opravdani.

(2) Suvlasnik ima pravo na zamenu stana samo ako njegov idealni deo u zgradi u kojoj se nalazi stan u koji se namerava useliti, preračunat u stanbenu površinu, ne iznosi manje od stanbene površine stana u koji se namerava useliti kao i ako zbir svih suvlasničkih delova nije manji od te površine, a svi suvlasnici se saglase o tome koji će se od njih koristiti pravom na zamenu.

Član 178

(1) Ako nosilac stanarskog prava ne pristane na zamenu, sopstvenik zgrade može svoje pravo na zamenu ostvarivati tužbom, za koju je nadležan sreski sud.

(2) Činjenicu da li stan koji sopstvenik zgrade daje nosiocu stanarskog prava u zamenu, odgovara stanu nosioca stanarskog prava, utvrdjuje sud, ako je ta činjenica sporna, u parničnom postupku.

Član 179

(1) Sopstvenik porodične zgrade u građanskoj svojini na čiji se zahtev vrši zamena stanova, snosi i troškove preseljenja nosioca stanarskog prava.

(2) Sopstvenik zgrade dužan je na zahtev nosioca stanarskog prava iznos tih troškova položiti pre prese-

ljenja kod stanbenog organa opštinskog narodnog odbora na čijem području se nalazi stan koji sopstvenik zgrade dobiva u zamenu.

(3) Višinu tog iznosa određuju sreski sud u parničnom postupku, ako se stranke nisu o tome sporazumele.

Član 180

(1) Prvenstveno pravo useljenja i pravo na zamenu stana koja pripadaju sopstveniku porodične zgrade u građanskoj svojini pripadaju i sopstveniku posebnog dela zgrade.

DEO SEDMI

KAZNE NE ODREDBE

Član 181

Novčanom kaznom do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj:

1) lice koje se useli u stan bez prethodnog rešenja stanbenog organa opštinskog narodnog odbora o davanju stana na korišćenje, ako je donošenje takvog rešenja određeno ovim zakonom;

2) lice koje se u vidu zanimanja bavi posredovanjem pri zaključivanju ugovora o razmeni stanova ili ugovora o potstanarškom odnosu.

Član 182

Novčanom kaznom do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj:

1) sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini, ako zaključi ugovor o korišćenju stana u toj zgradi bez prethodnog rešenja stanbenog organa opštinskog narodnog odbora kojim se taj stan daje na korišćenje, kad se ovim zakonom zahteva takvo rešenje;

2) lice koje se useli u stan bez prethodnog zaključenja ugovora o korišćenju tog stana, ako je zaključenje takvog ugovora određeno ovim zakonom;

3) sopstvenik porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini, ako određeni deo stanarine za održavanje zgrade ne uplati na poseban tekući račun kod banke, kad je to propisano;

4) davalac stana na korišćenje koji ugovori ili naplati na ime stanarine iznos viši nego što je propisan tarifom, kao i nosilac stanarskog prava koji ugovori sa potstanarom ili naplati od potstanara za stanbene prostorije date na korišćenje ili za učinjene usluge iznos viši nego što je propisano;

5) lice koje se bez dozvole nadležnog organa bavi u vidu zanimanja davanjem stanbenih prostorija potstanarima na korišćenje.

Član 183

Novčanom kaznom do 20.000 dinara kazniće se za prekršaj lice koje blagovremeno ne prijavljuje stanbenom organu opštinskog narodnog odbora da koristi više od jednog stana.

Član 184

Postupak po prekršajima iz prethodnih članova vodi opštinski sudija za prekršaje po odredbama Osnovnog zakona o prekršajima.

DEO OSMI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Glava I

Primena propisa

Član 185

(1) Ako je pokrenut upravni postupak po Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama, a do dana stu-

panja na snagu ovog zakona nije doneto prvostepeno rešenje, ili je rešenje bilo doneto ali je pre toga dana bilo poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu, postupak će se nastaviti po procesnim i materijalno-pravnim odredbama ovog zakona.

(2) Ako je protiv rešenja donetog po Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama izjavljena žalba posle stupanja na snagu ovog zakona, ili je protiv takvog rešenja izjavljena žalba pre stupanja na snagu ovog zakona ali do njegovog stupanja na snagu nije doneto rešenje po žalbi, rešenje po žalbi doneće se po odredbama te uredbe.

(3) Ako u slučaju iz prethodnog stava rešenje bude po stupanju na snagu ovog zakona poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu, postupak će se nastaviti po odredbama ovog zakona i predmet će se raspraviti po materijalno-pravnim odredbama ovog zakona.

Član 186

(1) Porodične stambene zgrade u građanskoj svojini koje su pravosnažnim rešenjem donetim po Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama stavljene pod društveno upravljanje, izuzimaju se ispod društvenog upravljanja danom stupanja na snagu ovog zakona, ako i po odredbama ovog zakona njima ne upravljaju organi društvenog upravljanja.

(2) Zakonom narodne republike mogu se regulisati pitanja iz oblasti likvidacije odnosa koji nastaju izuzimanjem zgrada ispod društvenog upravljanja u smislu prethodnog stava.

Član 187

(1) Na zgradu koja je bez posebnog rešenja uključena u stanbenu zajednicu i za koju je obrazovan organ društvenog upravljanja po Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama, primenjuju se sve odredbe te uredbe od dana njenog stupanja na snagu, kao da je rešenje doneto.

(2) Sopstvenik zgrade iz prethodnog stava može u roku od 3 meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona zahtevati da se zgrada izuzme ispod društvenog upravljanja, ako smatra da ona po odredbama ovog zakona ne bi bila pod društvenim upravljanjem.

(3) Društveno upravljanje nad zgradom koja bude izuzeta u smislu prethodnog stava, prestaje danom pravosnažnosti rešenja kojim se zgrada izuzima ispod društvenog upravljanja.

Član 188

Postojeći ugovori o korišćenju stana zaključeni pre stupanja na snagu ovog zakona, a u skladu s onda važećim propisima, kao i postojeći potstanarski odnosi punovažno zasnovani pre tog dana, ostaju na snazi, ali će se na prava i obaveze koji proističu iz tih ugovora i odnosa primenjivati odredbe ovog zakona.

Član 189

(1) Lice koje se na dan stupanja na snagu ovog zakona zatekne kao potstanar i koje na osnovu rešenja stanbenog organa koristi sa jednim ili više članova svoje porodice stambenu prostoriju u zajedničkom stanu, ili je koristilo stambenu prostoriju sa svojim nameštajem i plaćalo stanarinu neposredno kućnom savetu odnosno sopstveniku zgrade, ili je kao samac takvu stambenu prostoriju koristilo duže od 5 godina, može se dati otkaz potstanarskog odnosa samo u slučajevima i pod uslovima koji su ovim zakonom određeni za davanje otkaza ugovora o korišćenju stana nosiocu stanarskog prava.

(2) Odredbe prethodnog stava ne primenjuju se ako je potstanar koristio stambenu prostoriju zajedno sa nameštajem nosioca stanarskog prava.

(3) Pravo potstanara iz stava 1 koji koristi stambene prostorije u stanovima iz čl. 54 i 55 ovog zakona prestaje kad prestane pravo nosioca stanarskog prava na tim stanovima.

Član 190

(1) Lice koje na dan stupanja na snagu ovog zakona koristi stan namenjen nastojniku zgrade, a nije nastojnik zgrade, dužno je iseliti se iz tog stana.

(2) Ako se takvo lice uselilo u stan namenjen nastojniku zgrade zakonitim putem, ono se ne može iseliti pre nego što mu bude obezbeđen drugi odgovarajući stan.

(3) Rešenje o iseljenju donosi stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(4) Odredbe prethodnih stavova odnose se i na sustanare koji koriste stan nastojnika zgrade.

Član 191

Stanovi koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona koriste kao poslovne prostorije, mogu se, kad ostaju prazni, dati na korišćenje samo kao stanovi.

Glava II

Sustanarski odnosi

Član 192

Sustanarski odnosi koji postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona, ostaju na snazi.

Član 193

Sustanar je nosilac stanarskog prava u pogledu onih stanbenih prostorija koje koristi kao sustanar.

Član 194

Po stupanju na snagu ovog zakona prazan stan može se dati na korišćenje samo jednom nosiocu stanarskog prava.

Član 195

(1) Ako se jedan sustanar iseli, prostorije koje je on koristio ne mogu se dati na korišćenje novom sustanaru.

(2) U tom slučaju drugi sustanar dobiva na korišćenje i stambene prostorije koje su ostale prazne.

(3) Kad posle iseljenja sustanara ostanu u stanu dva ili više sustanara, ovi sustanari imaju pravo da sporazumno raspodele među sobom ispražnjene prostorije, ili da sporazumno odrede koji će od njih te prostorije koristiti.

(4) Ako se sustanari ne sporazumeju u smislu prethodnog stava, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora doneće rešenje da se ispražnjene prostorije ustupaju jednom sustanaru ili da se na određeni način raspodeljuju između svih ili nekih sustanara, vodeći pritom računa o stanbenim potrebama pojedinih sustanara.

(5) Odredbe ovog člana se do isteka 1965 godine neće primenjivati na one delove stana koje na dan stupanja na snagu ovog zakona koriste kao sustanari vojna lica, i koji kao takvi čine sastavni deo vojnog stanbenog fonda.

Član 196

(1) Sustanar plaća stanarinu prema stambenoj površini koju odvojeno koristi.

(2) Stanarinu za stambene prostorije koje koristi zajednički sa ostalim sustanarima, sustanar plaća srazmerno broju članova svog domaćinstva i svojih potstanara, prema ukupnom broju lica koja koriste te zajedničke prostorije.

Član 197

(1) Sustanar ima pravo sa drugim licem izvršiti razmenu stanbenih prostorija koje koristi kao sustanar.

(2) Ugovor o razmeni odobrava stanbeni organ opštinskog narodnog odbora, po prethodnom saslušanju ostalih sustanara.

(3) Organ iz prethodnog stava može odbiti zahtev za odobrenje ugovora o razmeni samo ako se drugi sustanar protivi razmeni iz razloga što bi se njegovi uslovi stanovanja znatno pogoršali s obzirom na broj lica koja na osnovu razmene treba da se usele, ili s obzirom na druge okolnosti, ili ako koje od lica koja treba da se usele boluje od hronične zarazne bolesti.

Član 198

Sustanar može dati na korišćenje potstanaru prostorije u svom delu stana samo uz pristanak drugih sustanara.

Član 199

(1) Sustanar može zahtevati da se iz stana iseli drugi sustanar koji ga ometa u mirnom korišćenju stana.

(2) Iseljenje sustanara po prethodnom stavu, može se zahtevati pod uslovima koji su ovim zakonom određeni za otkaz ugovora o korišćenju stana iz razloga što nosilac stanarskog prava ometa drugog nosioca stanarskog prava u mirnom korišćenju stana.

Član 200

(1) Sve sporove između sustanara koji proističu iz sustanarskog odnosa, osim spora po tužbi za iseljenje sustanara, rešava u upravnom postupku stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(2) Sporove između sustanara po tužbi za iseljenje sustanara rešava sreski sud.

Glava III

Višak stanbenih prostorija

Član 201

(1) U cilju racionalnog iskorišćavanja stanova opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može izuzetno, kad za to zbog oskudice stanbenog prostora postoji neophodna potreba, doneti propis kojim će regulisati posebne obaveze nosilaca stanarskog prava koji koriste više prostorija nego što je to potrebno da bi se stan smatrao racionalno iskorišćen.

(2) Tim propisom opštinski narodni odbor će odrediti i šta se smatra racionalno iskorišćenim stanom, vodeći pritom prvenstveno računa o broju kvadratnih metara stanbene površine koji otpada na jedan ležaj u stanu, a zatim uzimajući u obzir i uzrast, srodničke odnose, zdravstveno stanje, zanimanje lica koja koriste stan, kao i druge okolnosti koje su od ulicaja na ocenjivanje tog pitanja.

(3) Posebne obaveze mogu se predvideti za one nosioce stanarskog prava koji koriste veći broj stanbenih prostorija nego što je to potrebno da bi se stanbeni prostor, u smislu propisa iz prethodnog stava, smatrao racionalno iskorišćenim (višak stanbenog prostora).

Član 202

Propisom iz prethodnog člana opštinski narodni odbor može odrediti da će u slučaju viška stanbenog prostora stanbeni organ opštinskog narodnog odbora doneti rešenje kojim će se nosiocu stanarskog prava ostaviti rok da davanjem toga viška na korišćenje potstanaru ili na drugi način postigne da stanbeni prostor bude racionalno iskorišćen, a da je nosilac stanarskog prava koji po tome nalogu stanbenog organa ne postupi dužan plaćati povišenu stanarinu za taj višak, prema posebnoj tarifi.

Član 203

Propisi opštinskog narodnog odbora o višku stanbenih prostorija neće se primenjivati na stan koji nosilac stanarskog prava ima u svojoj zgradi.

Glava IV

Propisi narodnih odbora

Član 204

(1) Do donošenja propisa iz člana 107 stav 1 ovog zakona ostaju na snazi propisi koje su doneli narodni odbori o tome da nosioci stanarskog prava plaćaju za korišćenje stanova u zgradama koje se u smislu ovog zakona smatraju novim zgradama, pored stanarine, i određeni doprinos za otplaćivanje investicija uloženi za izgradnju tih zgrada.

(2) Po donošenju propisa iz člana 107 stav 1 ovog zakona narodni odbori dužni su propise iz prethodnog stava usaglasiti s propisom Saveznog izvršnog veća.

Član 205

Propisi opštinskih narodnih odbora kojima su određeni procenti stanarine koji se imaju uplaćivati u pojedine fondove zgrade, primenjivaće se i posle stupanja na snagu ovog zakona, dok se ne izmene saglasno odredbama ovog zakona.

Član 206

Stanbeni organi opštinskih narodnih odbora doneće, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, rešenje o tome koja lica mogu koristiti i stan u drugome mestu na osnovu člana 26 ovog zakona, kao i o tome koje se prostorije na području narodnog odbora sezonski ili povremeno koriste samo za odmor ili oporavak u smislu člana 27 ovog zakona.

Glava V

Završne odredbe

Član 207

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Uredba o upravljanju stanbenim zgradama, kao i drugi propisi koji su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 208

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima izrađen je u smislu Rezolucije o osnovnim principima stanbenog zakonodavstva, koju je donela Savezna narodna skupština 28.II.1957. godine (»Službeni list FNRJ«, broj 10/57). Uporedo s njim izrađeni su i predlozi Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, Zakona o svojini na delovima zgrada, Opšteg zakona o stanbenim zajednicama i Zakona o stanbenim zgradama. Ovi zakonski predlozi treba da regulišu stanbene i zakupne odnose celovito prema današnjim našim potrebama i mogućnostima, a sam Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima u toj materiji zauzima centralno mesto. Značaj ovih zakonskih predloga je očigledan, ne samo zbog neodložne potrebe da se regulišu postojeći odnosi u stanbenoj oblasti u skladu sa našim socijalističkim razvitkom, već i zato što će ovi propisi, provereni u praksi, moći poslužiti kao osnovni elementi budućeg stanbenog kodeksa.

Predlog zakona o stanbenim odnosima sadrži u odnosu na sadašnju Uredbu o upravljanju stanbenim zgradama (*»Službeni list FNRJ«, br. 29/54*), značajne novine na liniji daljeg razvijanja društvenog upravljanja stanbenim fondom i učvršćivanja prava stanara, kao i proširivanje prava investitora na raspolaganje stanovima koji su sagrađeni iz njihovih sredstava. Pored toga težilo se zatim da se ti odnosi, zbog njihove osjetljivosti za same građane, regulišu što preciznije koliko je to moguće i potrebno sa gledišta federacije, da bi se obezbjedila nužna jedinstvenost načela u provođenju stanbene politike. Iz tog razloga izrađen je predlog osnovnog zakona, koji pored principijelnih rešenja sadrži i sve ostale materijalno pravne i procesualne odredbe potrebne za jedan celovit sistem, s tim što je specifičan deo materije, odnosno razrada detalja, prepustjen republičkoj i lokalnoj dopunskoj regulativi.

U pogledu samog upravljanja stanbenim zgradama predlog se oslanja na nedavno izvršenu nacionalizaciju najamnih stanbenih zgrada i nove svojinske odnose u stanbenoj oblasti, kako su regulisani u Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (*»Službeni list FNRJ«, br. 52/58*). Društveno upravljanje ustanovljava se za sve stanbene zgrade izuzev za porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini kojima upravljaju njihovi sopstvenici. Što se tiče tzv. *»mešovitih«* stanbenih zgrada, tj. takvih novih zgrada koje se delom nalaze u društvenoj a delom u građanskoj svojini, način njihovog upravljanja određuje savet opštinskog narodnog odbora, nadležan za stanbene poslove, prema lokalnim uslovima.

Nacionalizacijom su, kao što je poznato, obuhvaćene najamne stanbene zgrade po kriterijumu koji uglavnom odgovara onom po kojem je izvršeno uključivanje tih zgrada pod društveno upravljanje krajem 1953 godine po Uredbi o upravljanju stanbenim zgradama (*»Službeni list FNRJ«, br. 52/53*). Zato u pogledu širine obuhvatanja stanbenih zgrada pod društveno upravljanje sada neće doći do većih pomeranja. Uspostavljanje sklada između svojinskih odnosa sa postojećim socijalističkim odnosima upravljanja omogućuje dalji razvoj društvenog upravljanja i socijalističkih odnosa u stanbenoj oblasti.

Iako porodičnim zgradama u građanskoj svojini upravljaju njihovi sopstvenici, predlog, polazeći od toga da stan u našim uslovima predstavlja takvo dobro za koje je veoma zainteresovana društvena zajednica, predviđa i mere potrebne za održavanje tih zgrada.

S druge strane, predlog se rukovodi težnjom da se upravljanje u najvećoj meri približi neposrednim korisnicima stanova i uklanjanja još jedan dobar deo administrativnih elemenata koji su preostali u sadašnjem sistemu. To se u prvom redu ogleda u tome što se ukidaju stanbene uprave kao administrativne jedinice i stanbene zajednice u ranijem značenju prelaznog oblika društvenog upravljanja stanbenim zgradama, da bi se upravljanje neposredno prenelo na stanbenu zgradu kao pravno lice i na njene organe. U tom smislu, znatno se proširuje nadležnost i odgovornost kućnih saveta koji su se kao specifična socijalistička institucija društvenog upravljanja stanbenim poslovima od strane samih stanara u našoj dosadašnjoj praksi nesumnjivo afirmisali. Upravne nadležnosti, pak, neophodne za pravilno funkcionisanje društvenih organa, kao i vršenje opšteg nadzora nad njihovim radom, preneti su neposredno na stanbeni organ opštine. Na taj način stvoreni su uslovi za dalji razvoj čitavog sistema samouprave i za produbljivanje demokratičnosti na području stanbenih odnosa i stanovanja uopšte.

Institut stanarskog prava koji se prema predlogu vezuje samo za jedno lice, dobija znatno određeniji pravni oblik i društveni značaj u smislu učvršćenja tog prava i obaveza koje iz njega proističu. S tim u vezi nalaze se i nove odredbe koje uređuju stanbene

odnose među članovima porodičnog domaćinstva, koje bračne drugove proglašavaju za ravnopravne nosioce stanbenog prava i regulišu stanarsko pravo u slučaju razvoda braka, vodeći računa o objektivnim stanbenim okolnostima, kao i o socijalnim i drugim društvenim aspektima ovih osetljivih odnosa. Problem sustanarskih odnosa, koji se prema predlogu ubuduće ne mogu iznova zasnivati, tretiran je tako da se ovaj specifičan oblik stanbene krize sa svim njegovim štetnim posledicama postepeno likvidira. Pri regulisanju svih ovih pitanja nastojalo se da se najčešći uzroci stanbenih sporova po mogućstvu izbegnu odnosno da se pruže što preciznije odredbe za njihovo efikasnije i brže rešavanje od strane sudova i drugih organa, u čemu je dosada bilo velikih praznina i dosta nejasnih stvari.

Na području davanja stanova na korišćenje, predlog predstavlja dalji korak ka likvidaciji administrativne distribucije, proglašavajući kao osnovni princip da stanove, pored opštine, daje na korišćenje investitor, individualni kao i društveni, uz odgovarajući sistem društvene kontrole. Raspodela stanova se na taj način kanališe, saglasno našim opštim uslovima i tendencijama privrednog kretanja, pravcem koji stimulira stanbenu izgradnju.

U pogledu materijalnih odnosa u vezi sa eksploatacijom stanbenog fonda i stanarinom, predlog ne donosi kvalitativno nove promene, već samo dalje razrađuje i dopunjuje postojeći sistem, nastojeći da se u okvirima dosadašnjih izvora sredstava omogući što racionalnije korišćenje i održavanje zgrada i stanova. Predlog ostaje na načelnom stanovištu da stanarina, koja se određuje na osnovu tarife opštinskog narodnog odbora, podmiruje troškove upravljanja i održavanja, što znači da amortizaciju i proširenu reprodukciju društvenog stanbenog fonda treba i dalje finansirati iz društvenih sredstava, pre svega kroz politiku fondova za kreditiranje stanbene izgradnje, uz primenu drugih mera za pravilno usmeravanje te izgradnje. To je u sadašnjim okolnostima, obzirom na visinu ličnih dohodaka radnih ljudi, u odnosu na opšte troškove života i mere za podizanje životnog standarda, kao i obzirom na doprinos koji se na teret ličnih dohodaka uplaćuje u fond za stanbenu izgradnju, principijelno ispravan put, koji istovremeno predstavlja izraz brige čitave naše zajednice za rešavanje stanbenih pitanja na jednoj trajnoj i stabilnoj osnovi.

Ali ipak predlog predviđa mogućnost da se pod određenim uslovima kod novih zgrada koje će se podići posle stupanja na snagu ovog zakona, pored stanarine plaća i doprinos na ime anuiteta za oblatu uloženi sredstava u izgradnju, što ima nesumnjivo opravdanje, obzirom na perspektive daljeg razvika u oblasti naše stanbene ekonomike. Isto tako i odredbe o dopunskim naknadama za korišćenje izuzetno udobnih i luksuznih stanova, treba da omoguće zahvatanje jednog dela sredstava potrebnih za otplatu investicija u slučajevima gde je to ekonomski i politički opravdano.

U daljem tekstu daje se detaljnije obrazloženje osnovnih instrumenata i rešenja u predlogu pomoću kojih treba da se postignu navedeni ciljevi, kao i sređivanje odnosa u stanbenoj oblasti uopšte.

1. Društveno upravljanje i kućni saveti

Predlog za polaznu tačku uzima princip da stanbenim zgradama upravljaju njihovi stanari na osnovu prava i obaveza ustanovljenih zakonom.

Stanbena zgrada pod društvenim upravljanjem čini posebno pravno lice u pogledu onih pravnih odnosa koji prema društvenoj zajednici, pojedinim stanarima zgrade i drugim licima nastaju usled korišćenja te zgrade. Nosilac društvenog upravljanja je tako shvaćena stanbena zgrada kao pravno lice, a organi društvenog upravljanja su skup stanara i kućni savet.

Skup stanara ima ulogu skupštine, pošto ga sačinjavaju svi punoletni stanari. Kao takav on predstavlja

vrhovni demokratski organ u našem sistemu društvenog upravljanja stanbenim zgradama. On ne samo što bira i opoziva članove kućnog saveta, nego je, pored ostalog, i njihov savetodavni organ pri donošenju svih važnijih odluka, kao i viši društveni forum koji obavežno odobrava predračun prihoda i rashoda stanbene zgrade.

Što se, međutim, kućnog saveta tiče, on je operativni i izvršni organ stanbene zgrade kao pravnog lica koji dela u njeno ime i zastupa je pred trećim licima u svim odnosima. Kućni savet je na taj način učinjen glavnim i centralnim faktorom društvenog upravljanja stanbenom zgradom.

Za svaku stanbenu zgradu pod društvenim upravljanjem obrazuje se po pravilu poseban kućni savet. Međutim, pod izvesnim određenim pretpostavkama koje predlog postavlja, može se i za više stanbenih zgrada obrazovati jedan zajednički kućni savet. No, pri tom je očuvan ekonomsko-fnanski individualitet svakog stanbenog objekta, pošto i u slučaju obrazovanja zajedničkog kućnog saveta fondovi svake zgrade ostaju odvojeni i tako zadržavaju potpunu samostalnost.

Dosadašnje iskustvo u društvenom upravljanju je pokazalo da kućne savete treba još više učvršćivati i davati im šire kompetencije. Zbog toga je predlog učinio kućne savete daleko samostalnijim u donošenju i izvršavanju njihovih odluka, a s druge strane im dao nove i značajne funkcije. Uporedo s tim kućni savet je rasterećen vršenja tehničkih poslova, čije izvršenje može poveravati raznim stručnim servisima stanbene zajednice. Ove mere će omogućiti da se poboljša sastav kućnih saveta i da se na poslovima upravljanja stanbenim zgradama angažuje više stanara sa iskustvom u društvenim poslovima.

Pored toga, predlog je kućni savet učinio i demokratskijom ustanovom, pošto njega ubuduće neće birati samo zakupci stanova, kao što je bilo dosada, nego i svi drugi punoletni stanari, potstanari i korisnici poslovnih prostorija, koji istovremeno mogu biti birani i za članove kućnog saveta. Na taj način je postignuto i to da se što šire mase uvode u društveno upravljanje i vaspitanje za aktivno učestvovanje u socijalističkim formama života.

2. Stanarsko pravo

Da bi se građanima obezbedilo nesmetano korišćenje stana kao jednog od osnovnih uslova života, već je Rezolucija istakla potrebu da se u korist stanara proklamuje stanarsko pravo, tj. takvo pravo koje će u sebi sadržavati pravo na trajno i nesmetano korišćenje stana, pravo na učešće u društvenom upravljanju stanbenom zgradom, kao i pravo izvesnog raspolaganja stanbenim prostorijama (u obliku zamene stana i u obliku zasnivanja potstanarskog odnosa).

Predlog je to pravo i zajedničkim građanima dok on izvršavaju prema zajednici svoje obaveze koje proističu iz korišćenja stana, kao i dok izvršavaju svoje obaveze iz ugovora o korišćenju stana. Nosilac stanarskog prava je lice koje je zaključilo ugovor o korišćenju stana, odnosno sopstvenik koji stanuje u svojoj zgradi ili stanu, a članovi njihovog porodičnog domaćinstva imaju pravo da s njima zajedno koriste taj stan. Bračni drugovi, ako nisu drukčije ugovorili, zajednički su i ravnopravni nosioci stanarskog prava. Stanarsko pravo se stiče zakonitim useljavanjem u stan, a može prestati samo u slučajevima i na način koji su predviđeni zakonom. Kad stanarsko pravo prestaje iz uzroka koji se ne mogu pripisati u krivicu nosiocu stanarskog prava, niti članovima njegovog domaćinstva, onda oni ne smeju biti prinudno iseljeni pre nego što im se obezbedi useljavanje u drugi odgovarajući stan. U vezi s tim predlog je definisao i šta se smatra odgovarajućim stanom, čime će biti otklonjen niz sporova koji se u ovoj oblasti dosad pojavljivao usled nepostojanja potrebnog propisa.

Posebnu teškoću pri regulisanju prestanka stanarskog prava putem otkaza koji se daje nosiocu stanarskog prava predstavlja slučaj kada je stan nosiocu stanarskog prava dat s obzirom na njegov radni odnos ili na osnovu njegove službene funkcije. Predlog je tu mogao da made izvestan kompromis između ustanove stanarskog prava i opravdanih interesa proizvodnje odnosno javne službe. Tako, nosiocu stanarskog prava može se otkazati korišćenje stana koji mu je dat s obzirom na njegov radni odnos s nosiocem prava davanja tog stana na korišćenje i u slučaju ako nosiocu stanarskog prava prestane radni odnos na osnovu njegovog otkaza, ili disciplinske presude ili zbog osude koja po sili zakona povlači prestanak radnog odnosa. Međutim, ako je nosilac stanarskog prava koristio takav stan više od 10 godina, onda se otkaz ne može dati iz tog razloga. Isto tako pri stupanju u radni odnos može se ugovoriti da stanarsko pravo ne prestaje usled prekida radnog odnosa, ako je radni odnos trajao određeno vreme, duže od 3 godine. Ako je radni odnos prestao usled smrti nosioca stanarskog prava davalac stana na korišćenje u načelu ne može otkazati članu domaćinstva na koga je prešlo stanarsko pravo ugovor o korišćenju stana zaključen s obzirom na radni odnos. To je moguće samo izuzetno radi davanja tog stana na korišćenje drugom licu koje je u radnom odnosu s nosiocem prava davanja stana na korišćenje i to kada je stan zbog blizine radnom mestu podesan za stanovanje tom licu. Ovako iseljenje ne može se izvršiti dok se ne utvrdi da je obezbeđen odgovarajući stan u istom mestu i položaju iznos potreban za troškove preseljenja. Ako je korišćenje stana vezano za vršenje određene službene funkcije, otkazivanje je moguće i u slučaju kada nosiocu stanarskog prava prestane ta funkcija iz bilo kog razloga. Iako je ovaj kompleks pitanja predlogom prilično nijansirano postavljen, ipak iz njega proističu kao nužna posledica izvesni neprikladni socijalni odnosi, kao što je naor. vezivanje radnika za preduzeće putem stana. Iako predloženo rešenje nije do kraja u duhu i principu naših društvenih odnosa, moramo biti svesni da je to dilema iz koje drugim putem ne možemo izići. Na nju nas naime nagoni sama materijalna osnova stanbenog problema. Ako bismo ovaj kompleks drukčije raspravili, glavni investitori socijalističke stanbene izgradnje — privredna preduzeća, državni organi i ustanove — izgubili bi interes i potstrek za ulaganje svojih sredstava u stanbenu izgradnju, pored toga što bi i objektivno bio nanet uštrb kako proizvodnji, tako i nesmetanom obavljanju javnih službi.

3. Davanje stanova na korišćenje

U današnjim uslovima nestašice stanova, pravo raspolaganje stanbenim prostorom predstavlja centralno pitanje, pošto stvarno uživanje stanova od strane korisnika zavisi od toga kako je postavljan sistem raspolaganja stanbenim prostorom.

Predlog u pogledu davanja stanova na korišćenje postavlja načelo da to pravo pripada društvenoj zajednici a vrši ga stanbeni organ opštine. Međutim, stanove u zadrugama podignutim posle rata (tzv. nove zgrade) daje na korišćenje onaj ko je dao sredstva za izgradnju tih zgrada. Ovakav sistem treba s jedne strane da posluži kao glavni impuls investitorima (kako socijalističkog tako i privatnog sektora) da ulažu svoja sredstva u novu stanbenu izgradnju. S druge strane, on treba da obezbedi pravednu raspodelu starog stanbenog fonda po određenim principima raspodele koje je predlog postavio.

Međutim, ni raspolaganje stanovima u novim zgradama od strane investitora nije ostavljeno njihovoj samovolji i oni su dužni da sebi postave izvesne mere o raspodeli stanbenog fonda kojim raspolažu, a na taj način što moraju doneti pravilnik, putem kojeg će sebe unapred obezbediti kojim će kategorijama lica,

po kom redu, po kojoj proceduri i pod kojim uslovima davati stanove na korišćenje. Protiv njihove odluke o davanju stana pojedinim nosiocima stanarskog prava, istina, nema mesta formalnoj žalbi, ali zainteresovanima je obezbeđena društvena a donekle i pravna kontrola nad raspodelom ovih stanova time što se takva rešenja o davanju stana na korišćenje moraju objaviti u stambenoj zgradi, i što zainteresovani protiv takvih rešenja mogu podneti prigovor najvišem forumu u okviru organa, ustanove ili organizacije koje je rešenje donelo.

Ova dva osnovna načela po kojima se vrši davanje stanova na korišćenje donekle su izmenjena i dopunjena sa sledeća četiri korektiva:

a) Savezno izvršno veće može propisati da pojedini državni organi i ustanove imaju pravo isključivog davanja na korišćenje stanova u kojima stanuju njihovi radnici i službenici;

b) Davanje na korišćenje stanova koji su vezani za vršenje službene funkcije (stanovi u zgradama kazneno-popravnih domova, železničkih stanica, čuvara pruge, u krugu vojnog objekta, stanova nastojnika zgrade i sl.) pripada organu koji ima pravo korišćenja zgrade u kojoj se stan nalazi;

c) Opštinski narodni odbor može svoje pravo davanja na korišćenje određenih stanova prenositi na pojedine državne organe, ustanove, privredne i društvene organizacije, stambene zajednice i kućne savete;

d) Investitor, kao davalac stana na korišćenje u novoj zgradi, raspolaže i stanom koji je ostao upražnjen iseljenjem lica koje se uselilo u novu zgradu.

Ovi korektivi su razumljivi i diktirani potrebama određenih javnih službi (tačka a), b)) praktičnim razlozima (tačka c)), ili težnjom za što jačim stimuliranjem nove stambene izgradnje od strane pojedinih investitora (tačka d)).

Kao što se iz izloženog sistema raspolaganja stambenim prostorom može zaključiti, predlog je pravo davanja stambenog prostora na korišćenje rastavio od društvenog upravljanja stambenim zgradama i stvorio od njega posebnu instituciju. Upravljanje tekućim poslovima stambene zgrade ostaje i dalje rezervisano za kućne savete kao organe društvenog upravljanja, dok je pravo raspolaganja stambenim prostorom, zbog njegove materijalne osnove, dato investitorima, opštini i određenim državnim organima. Na ovaj način je umesto opštine, dosadašnjeg jedinstvenog davanja stanova na korišćenje, uveden sistem većeg broja organa raspolaganja stambenim prostorom.

4. Naknada za korišćenje stana

S obzirom na postojeći sistem finansiranja stambene izgradnje, koju u krajnjoj liniji predodređuje i režim naknade za korišćenje stanova, pitanje određivanja i raspodele stanarine moglo se tretirati samo sa gledišta daljeg usavršavanja dosadašnjeg režima tarife i fondova s osnovnom orijentacijom da se stanarina učini ekonomičnijom, kako bi što racionalnije i što potpunije odgovorila nameni koju joj predlog određuje: da pokriva troškove upravljanja i održavanja stambenih zgrada.

Polazeći od te ekonomske postavke, predlog je u pogledu tehnike određivanja visine stanarine i raspodele stanarine uglavnom zadržao dosadašnji sistem propisan Uredbom o upravljanju stambenim zgradama. Po tome sistemu, kao što je poznato, visinu stanarine određuje opštinski narodni odbor putem donošenja stambene tarife na bazi kategorizacije stanova prema njihovom kvalitetu i zoni u kojoj se nalaze. Ali, predlog je taj sistem istovremeno dalje razvio i učinio ga pravednijim i ekonomičnijim, time naročito što je uveo povećane stanarine za luksuzne stanove posebne kategorije, kao i time što je za stanove u zgradama podignutim posle stupanja na snagu novog

zakona predvideo mogućnost da Savezno izvršno veće, pošto se ovo pitanje svestrano prouči, može doneti propise po kojima će se, pored stanarine, plaćati i određeni doprinos namenjen otplati investicija uložених u izgradnju tih zgrada.

Što se tiče raspodele stanarine, predlog je u osnovi zadržao postojeći sistem fondova zgrade, ali s mnogobrojnim korekturama koje su sugerirali dosadašnje iskustvo i praksa. Sistem fondova je dalje razvijen i posebno učinjen elastičnijim time što je predlog izradio mehanizam potreban za preliivanje sredstava iz sućitarnih u deficitarne fondove zgrade. Samo u fond za upravljanje zgradom ne mogu se preliivati sredstva iz drugih fondova, nego višak tih troškova moraju podmiriti sami nosioci stanarskog prava.

Za porodične stambene zgrade u građanskoj svojini predviđena je obaveza sopstvenika da na tekućem računu kod banke drži dovoljno sredstava potrebnih za pokriće troškova redovnog održavanja zgrade. Ako u takvoj zgradi, koja ima samo jedan stan, stanuje sopstvenik, on ne plaća nikakve iznose za korišćenje stana, ali je dužan pridržavati se propisa o tekućem održavanju i opravkama stambenih zgrada. U ovim odredbama nastojalo se da se merama koje ne ziskuju nesrazmeran mehanizam u poslovanju obezbedi nužna društvena kontrola radi održavanja ovih malih zgrada i radi zaštite stanara u tim zgradama.

5. Korišćenje stana

Imajući u vidu današnju oskudicu stambenog prostora, korišćenje stanova predstavlja ustvari osnovni i najrealniji interes građana u oblasti stambenog zakonodavstva. Zbog toga i u predlogu odredbe o korišćenju stana zauzimaju važno mesto.

Korišćenje stana je ugovorni odnos koji se zasniva pismeno između nosioca stanarskog prava i kućnog saveta kao prestavnika stambene zgrade, odnosno sopstvenika porodične zgrade u građanskoj svojini. Ugovor se zaključuje pošto davalac stana na korišćenje prethodno putem rešenja da stan na korišćenje određenom licu. Ugovor o korišćenju stana, kao konkretni akt, i zakon, kao opšta norma, iscrpno regulišu prava i obaveze ovih ugovornih strana.

U tome ugovornom odnosu, zbog njihovog izuzetnog praktičnog značaja, naročito pažnju zaslužuju odredbe o otkazu ugovora o korišćenju stana. Proceduru otkazivanja predlog razrađuje sa svim potrebnim garantijama, među kojima naročito treba istaći sledeća načela:

1) otkaz ugovora o korišćenju stana može se dati nosiocu stanarskog prava samo iz razloga koje zakon izričito nabroja;

2) prinudno iseljenje se po pravilu ne može izvršiti pre nego što se nosiocu stanarskog prava obezbedi drugi odgovarajući stan ili, ako je on kriv što je do otkaza došlo, nužni smeštaj;

3) izuzetno, licu koje je pri stupanju u radni odnos dalo izjavu da će se iseliti iz stana čim mu prestane radni odnos povodom čijeg zasnivanja mu je stan dat na korišćenje, iseljenje se može naložiti i kad mu nije obezbeđen odgovarajući stan ili nužni smeštaj. Međutim, kad ovakvo lice koristi stan najmanje 10 godina, onda se ovakvom licu otkaz može dati samo pod redovnim uslovima.

Predlog je predvideo i ostale procesne garancije potrebne za poštovanje stanarskog prava u slučaju otkaza, a naročito time što se nosiocu stanarskog prava otkaz ugovora o korišćenju stana daje tužbom, čime su mu obezbeđene sudske kautele u pogledu materijalne zaštite njegovog prava, korišćenja pravnih lekova i rokova.

Već je bilo reči o porodičnim zgradama u građanskoj svojini, kao i o upravljanju tim zgradama. Predlog predviđa i druga prava sopstvenika zgrade, odnosno stana u građanskoj svojini, kao što je pravo

da se prvenstveno useli u prazan stan u svojoj zgradi, bez obzira na postojeće odredbe o redu prvenstva po kome se slobodni stanovi daju na korišćenje; zatim pravo da stan koji koristi zameni za stan u svojoj zgradi, pod uslovom da stanovi koji se na taj način zamenjuju odgovaraju jedan drugome. Sva ta prava zajedno treba da imaju za posledicu stimulisanje stanbene izgradnje i bolje održavanje stanbenog fonda.

6. Potstanarski odnos

Predlog je potstanarskom odnosu posvetio posebnu pažnju i od njega stvorio značajnu instituciju koja u rešavanju stanbenog problema pri postojećoj krizi stanova treba da odigra krupnu ulogu.

Potstanarski odnos treba pre svega da odigra odlučujuću ulogu pri likvidaciji sustanarstva, čije su negativne socijalne posledice dobro poznate. U tom pogledu, kapitalno preimućstvo potstanarskog odnosa prema sustanarstvu sastoji se u činjenici što je sustanarstvo prinudna institucija, koja primorava ljude da protiv svoje volje žive u zajedničkom stanu, dok se potstanarski odnos zasniva na slobodnoj volji građana. S druge strane, potstanarski odnos predstavlja i vrlo pogodan instrument za rešavanje problema viška stanbenih prostorija: korisnik stana čiji stanbeni prostor nije racionalno iskorišćen može, zasnivajući potstanarski odnos, da postigne racionalno korišćenje svoga stanbenog prostora, obezbeđujući time sebi istovremeno i izvestan prihod. Sem toga, potstanarstvo je društveno neophodna kategorija. Postoje naime čitave grupe građana koji se mogu pojaviti samo kao potstanari: studenti, neženje, samci oba pola, posetioci sajмова, izložbi itd.

Protiv potstanarstva kao ustanove javlja se istina i niz prigovora za koje se ne može tvrditi da su bez osnova. Navodi se naročito da je nemotivisano otkazivanje potstanaru nesocijalno, pošto povlači sobom problem smeštaja izvesnih lica kojima bezuslovno treba obezbediti stan (studenti, samci). Isto tako da u potstanarskom odnosu postoji mogućnost eksploatacije, kao i da u praksi potstanar često i jeste eksploatisan.

Predlog je imao u vidu i ove kritike potstanarskog odnosa, te je predvideo potrebne garantije protiv eksploataisanja potstanara. Tako, naprimer, za korišćenje samog stanbenog prostora potstanar plaća stanarinu po istoj tarifi koja važi i za nosioca stanarskog prava, dok opštinski narodni odbor propisuje maksimalne naknade za ostale usluge koje nosilac stanarskog prava čini potstanaru. Osim toga, samo na osnovu dozvole stanbenog organa nosilac stanarskog prava može držati veći broj potstanara nego što propiše opštinski narodni odbor. U takvom se slučaju, naime, smatra da se bavi u vidu zanimanja izdavanjem prostorija na korišćenje postanarima, pa je dužan plaćati, pored poreza na dohodak povišenu stanarinu. Što se tiče labilnosti potstanarskog odnosa usled nemotivisanog otkazivanja, taj relativni nedostatak će se u perspektivi sve više smanjivati. Paralelno sa povišavanjem stanarine, naime, nosioci stanarskog prava biće prinuđeni da se koriste postanarskim odnosom, zadržavajući međutim za sebe pravo izbora lica s kojima će živeti u zajedničkom stanu, bez stvaranja prinudne zajednice kao što je sustanarstvo. Tim putem će se vremenom postići i maksimalno racionalno iskorišćenje stanbenog prostora i praktično likvidirati pitanje viška stanbenih prostorija.

7. Likvidacija sustanarskih odnosa

Mnogobrojne negativne društvene posledice koje je u dosadašnjoj praksi izazvalo sustanarstvo, nameću su potrebu da se pristupi postepenom likvidiranju toga oblika korišćenja stanova.

Polazeći od pretpostavke da ne treba stabilizovati asocijalne odnose, predlog je u pogledu sustanarstva postavio tri osnovna načela: pre svega, novi sustanarski odnosi se ne mogu zasnivati; zatim, postojeći su-

stanarski odnosi ostaju na snazi; i najzad, kad jedan sustanar prestane da koristi prostorije, one se ne daju na korišćenje novom sustanaru, nego se ustupaju sustanaru koji ostaje u stanu. Kombinovanom primenom ta tri načela postići će se vremenom potpuna i bezbolna likvidacija sustanarstva kao negativnog socijalnog odnosa.

U međuvremenu, predlog sustanarima obezbeđuje pravnu situaciju koju su i dosad uživali. Tako je, pre svega, sustanarima koji su se zatekli u tome svojstvu priznato stanarsko pravo na onim prostorijama koje koriste kao sustanari, sa svima atributima koje stanarsko pravo sobom povlači (pravo na trajno korišćenje stana, pravo na učešće u društvenom upravljanju zgradom, pravo raspolaganja stanbenim prostorom u obliku zamene stana i zasnivanja potstanarskog odnosa). Ova prava naravno pripadaju sustanarima uz ograničenja koja potiču iz same prirode sustanarskog odnosa. Naprimer, za uzimanje potstanara potreban je i pristanak drugih sustanara, a zahtev za razmenu stana jednog sustanara stanbeni organ može odbiti ako se tome protive drugi sustanari zbog toga što bi se razmenom njihovi stanbeni uslovi znatno pogoršali.

U težnji za radikalnom likvidacijom sustanarskih odnosa, predlog je predvideo posebno rešenje i za slučaj razvoda braka, koji je dosad predstavljao jedan od najčešćih izvora i najtežih vidova sustanarstva. Za slučaj razvoda braka, naime, predlog prvo ostavlja samim bračnim drugovima da se sporazumeju ko će se od njih posle razvoda smatrati nosiocem stanarskog prava, s tim da drugi bračni drug postaje njegov potstanar. Ako oni u tome ne postignu sporazum, onda posebna arbitražna komisija odlučuje koji će od njih ostati u stanu kao nosilac stanarskog prava, dok je drugi bračni drug dužan napustiti dotadašnji zajednički stan čim mu se obezbedi nužni smeštaj.

8. Višak stanbenih prostorija

S obzirom na postojeću oskudicu stanova i potrebu za racionalnim iskorišćenjem stanbenog prostora, predlog je predvideo mogućnost, da narodni odbori regulišu posebne obaveze za slučaj neracionalnog iskorišćavanja stanova. Prema predlogu, višak stanbenih prostorija postoji kad nosilac stanarskog prava koristi veću površinu stanbenih prostorija nego što je to potrebno da bi se stanbeni prostor smatrao za racionalno iskorišćen.

U slučaju nastanka viška stanbenog prostora narodni odbori mogu odrediti da nosilac stanarskog prava davanjem toga viška na korišćenje potstanaru ili na drugi način postigne racionalno iskorišćenje celog svog stanbenog prostora, ali da na višak plaća povišeni iznos stanarine prema posebnoj tarifi. Međutim, pošto ove odredbe ne predstavljaju sistem u stanbenim odnosima već samo odražavaju mere za regulisanje stanbenog prostora u današnjim uslovima, one su unete u prelazne odredbe zakonskog predloga.

9. Pitanje nadležnosti po upravnim sporovima

U vezi s mnogobrojnim članovima predloga koji otvaraju mogućnosti pokretanja upravnog spora, ostavljeno je načelno pitanje koji će organ biti nadležan za raspravljanje upravnih sporova po stanbenim stvarima. U tome pogledu zastupano je nekoliko gledišta.

Po jednom mišljenju, predlog bi trebalo da propisuje i drugostepenu nadležnost za upravne sporove samo u slučajevima kad se odstupa od načela u Zakonu o upravnom postupku. Međutim, po tom mišljenju bi i tu reformu trebalo izvršiti prilikom opšte revizije toga zakona, a ne u ovom predlogu.

Po drugom mišljenju, treba predvideti izvesna nova rešenja koja bi rasterećila Savezni vrhovni sud od upravnih sporova predviđenih predlogom, ali ne da predlog ustanovljava nadležnost okružnih sudova za suđenje u upravnim sporovima. Po tome mišljenju, za rešavanje po žalbi protiv rešenja prvostepenog or-

gana, treba i ovde ustanoviti nadležnost sreskog suda, pošto u našim propisima već ima takvih predsedana. Po istom mišljenju bi se za krupnije stvari mogla ustanoviti nadležnost okružnog suda kao parničnog suda.

Po trećem mišljenju, ovu stambenu materiju treba dati u meritorno rešavanje isključivo sudskim organima i to po pravilu u vanparničnom postupku, a kombinovano i u parničnom postupku.

Izraženo je najzad i mišljenje da upravni spor po stambenim stvarima treba pokrenuti kod okružnog suda, a protiv presude okružnog suda predvideti mogućnost žalbe vrhovnom sudu narodne republike.

Očekujući konačno rešenje po svim ovim pitanjima u eventualnim novelama Zakona o upravnim sporovima, predlog je privremeno usvojio postojeću nadležnost kako je ona propisana važećim Zakonom o upravnim sporovima.

Bližom razradom napred izloženih instrumenata, predlog je nastojao da u granicama naših uslova i mogućnosti doprinese daljem razvijanju društvenog upravljanja stambenim zgradama i učvršćivanju prava stanara u vezi korišćenja stana, a time da stvori i preduslove za dalje sređivanje i poboljšanje stanbenih odnosa u našoj zemlji.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku
i narodno zdravlje
Br. SNS (A) 13
12 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednicama održanim 28 i 29 marta i 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima i usvojio ga uz izmene i dopune.

Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima pretresao je Zakonodavni odbor Saveznog veća čije je primedbe ovaj Odbor usvojio.

Po ovom predlogu dao je mišljenje i svoju saglasnost na kaznene odredbe Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji Predlog osnovnog zakona o stanbenim odnosima sa izmenama i dopunama.

Izmene i dopune koje su izvršene u predlogu prilažu se ovom izveštaju i čine njegov sastavni deo. Pored ovih izmena Redakciona komisija izvršila je i izvesne ispravke stilskog i čisto redakcijskog karaktera.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Ristu Mihailovića.

Sekretar

Vasilije Smajević s. r.

Predsednik

Radovan Papić s. r.

Članovi:

Milovan Batanović s. r., Marijan Cvejković s. r., Miloš Grbac s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrivoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Radisav Nedeljković s. r., Katarina Patrnogić s. r., Mato Petrović s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćiri

s. r., Spasenija Babović s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovović s. r., Stjepan Jureković s. r., Ilija Došen s. r., Rade Jakšić s. r., Vlado Šegrt s. r., Asim Mujkić s. r.

IZMENE I DOPUNE

U PREDLOGU OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

Naslov zakona menja se i glasi:

»Predlog zakona o stanbenim odnosima«.

Član 1 — Stav jedan menja se i glasi:

»U cilju obezbeđenja stana kao jednog od osnovnih uslova života, zakonom se utvrđuju osnovna prava građana na korišćenje stana i na upravljanje stanbenim zgradama, kao i obaveze koje građani kao korisnici stanova imaju prema društvenoj zajednici.«

Član 3 — Na kraju stava 3 umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »ako zakonom nije drukčije određeno«.

Član 4 — Na kraju stava dva umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »kad se takvo rešenje po ovom zakonu donosi«.

Član 9 — U stavu četiri u prvom ređu posle reči »Rešenjem« stavlja se reč »stanbenog organa«.

Član 18 — U stavu tri brišu se reči »Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća« i stavljaju »Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stambene poslove«. Dodaje se novi stav četiri koji glasi:

»(4) Zgradama koje su izgrađene samo za smeštaj pojedinaca, a ne predstavljaju ugostiteljske objekte, upravlja se po posebnim propisima.«

Naslov dela drugog menja se i glasi:

»Stanarsko pravo i davanje stanova na korišćenje«.

Član 24 i 25 — spajaju se u jedan član 24 (novi). Stav jedan člana 24 postaje stav jedan člana 24 novog, a stavovi jedan, dva i tri člana 25 postaju stavovi dva, tri i četiri novog člana 24.

Član 26 — Postaje član 25.

Član 27 — postaje član 26. Na kraju stava dva briše se tačka i dodaju reči »na čijem području se te prostorije nalaze«.

Dodaje se novi stav tri koji glasi:

»(3) Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da donese bliže propise o korišćenju i upravljanju prostorijama iz stava 1«.

Član 28 — postaje član 27.

Član 29 — postaje član 28. Stavovi jedan i dva spajaju se u jedan stav, s tim da se u stavu jedan iz prve zapete brišu sve reči do kraja stava i dodaje tekst starog stava dva u kome se reč »Ako« piše sa malo »a«.

Stav devet postaje stav dva, a u njemu se posle reči »iseliti se iz stana« namesto zapete stavlja tačka i briše ostatak teksta.

Stav deset postaje stav tri novog člana 28, a stavovi tri, četiri, pet, šest, sedam i osam izdvajaju se u posebni član i postaju stavovi 1, 2, 3, 4, 5 i 6 člana 29.

Član 30 — U stavu dva na kraju umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »kao i u drugim slučajevima predviđenim posebnim propisima«.

Član 33 — na kraju briše se zapeta i dodaju reči »ako ovim zakonom nije drukčije određeno«.

Član 34 — dodaje se novi stav 4, koji glasi:

»(4) Prilikom rešavanja o zahtevu iz prethodnog stava, opštinska arbitražna komisija ceniće, pored opravdanosti razloga zbog koga se otkazuje, i položaj nosioca stanarskog prava i korisnika stana kome se otkazuje, kao njihove međusobne odnose.«

Stav 4 postaje stav 5, a u zagradi namesto reči »stav 7«, stavljaju se reči »stav 5«.

Stav pet postaje stav šest.

Član 37 — U stavu dva iza reči »kućni savet« u prvom redu stavljaju se reči »ili sopstvenik porodične zgrade u građanskoj svojini«.

Član 40 — u stavu šest u trećem redu briše se reč »sud«.

Član 41 — u stavu jedan na kraju briše se tačka i dodaju reči »prema odredbama ovog zakona«.

Član 43 — stav dva se briše.

Član 49 — stav jedan menja se i glasi:

»(1) Radnički savet odnosno drugi najviši organ davalaca stana na korišćenje u novoj stanbenoj zgradi iz prethodnog člana doneće Pravilnik o tome na koji će se način i kojim kategorijama lića davati na korišćenje stanovi u podignutim zgradama i drugi stanovi koje davalac stana daje na korišćenje, kao i o redu prvenstva po kome će se ti stanovi davati na korišćenje.«

Član 51 — u stavu 4 posle reči »Protiv rešenja« dodaje se reč »dometog«, a posle reči »po prigovoru« briše se zapeta i namesto reči »nema mesta žalbi« stavljaju se reči »ne može se pokrenuti ni upravni ni sudski postupak«.

Član 52 — u stavu jedan u četvrtom redu iza reči »svog pravilnika« dodaje se reč »i«.

Član 55 — dodaje se nov stav dva, koji glasi:

»(2) Rešenje o davanju stana na korišćenje nastojniku zgrade donosi kućni savet.«

Stavovi 2, 3, 4 i 5 postaju stavovi 3, 4, 5 i 6.

Član 56 — brišu se stavovi 2 i 3 i dodaju novi koji glase:

»(2) Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može propisati da sopstvenik porodične stambene zgrade u građanskoj svojini koja se po ovom zakonu ne smatra novom može stanove u toj zgradi davati na korišćenje samo pod određenim uslovima.«

(3) Pravo davanja na korišćenje stana kao posebnog dela zgrade ima sopstvenik toga stana.«

Član 59 — dodaje se nov stav dva koji glasi:

»(2) Rešenje o davanju stana na korišćenje ne donosi se kad je davalac stana na korišćenje građanin ili građansko pravno lice.«

Član 65 — dodaje se nova tačka tri, koja glasi:

»3) donosi bliža pravila o izvršavanju kućnog reda;«.

Tačke 3), 4) i 5) postaju tačke 4), 5) i 6).

Član 71 — U stavu jedan u tački dva u prvom redu iza reči »opravkama« briše se zapeta i dodaju reči »i prepravkama zgrade«, a u drugom redu iza reči »plana« stavlja se tačka i zapeta, a reči do kraja se brišu.

Član 81 — u stavu dva u prvom redu iza reči »završni račun« dodaju se reči »koji je odobrio skup stanara«.

Član 82 — st. 2 na kraju briše se tačka i dodaju reči »pod društvenim upravljanjem«.

Član 84 — u stavu jedan na kraju briše se tačka i dodaju reči »i njegovog zamenika«.

Stav tri menja se i glasi:

»(3) Zamenik predsednika kućnog saveta zamenjuje predsednika u slučaju njegove odsutnosti ili sprecenosti.«

Član 85 — u stavu dva na kraju briše se tačka i dodaju reči »i njihovih zamenika«.

Posle člana 87 dodaje se novi član 88, koji glasi:

»(1) U svakoj zgradi mora postojati spisak nosilaca stanarskog prava.

(2) Spisak nosilaca stanarskog prava mora se nalaziti kod nastojnika zgrade, a ako nastojnika zgrade nema, spisak se mora istaći u zgradi na vidnom mestu.

(3) Spisak mora sadržati, pored imena i prezimena nosilaca stanarskog prava, i označenje članova kuć-

nog saveta, kao i ime i prezime nastojnika zgrade, i ne sme sadržavati nikakve druge podatke.

(4) Razgledanje spiska nosilaca stanarskog prava dozvoljeno je svakome.

Član 88 — postaje član 89.

Član 89 — postaje član 90.

Član 90 — postaje član 91.

Dodaje se nov stav dva, koji glasi:

»(2) Troškovima tekućeg održavanja stana smatraju se troškovi sitnih opravki i čišćenja, koji nastaju usled redovnog korišćenja stana.«

Stavovi dva i tri postaju stavovi tri i četiri.

Član 91 — postaje član 92.

Član 92 — postaje član 93.

Dodaje se nov stav tri koji glasi:

»(3) Propisom opštinskog narodnog odbora donetim na sednicama oba veća može se propisati šta se smatra uobičajenim standardom u smislu prethodnog stava.«

Član 93 — postaje član 94.

Član 94 — postaje član 95.

Članovi 95—97 postaju članovi 96—98.

Član 98 — postaje član 99. U drugom stavu u drugom redu iza reči »delatnost« stavlja se tačka i reči do kraja stava brišu se.

Stav tri briše se.

Članovi 99 i 100 postaju članovi 100 i 101.

Član 101 — postaje član 102.

Član 102 — postaje član 103 — dodaju se novi stavovi 5 i 6 koji glase:

»(5) Ako sopstvenik neće da zaključi zajam koji mu je odobren po odredbi prethodnog stava, zajam će u njegovo ime zaključiti stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

(6) Otplaćivanje zajma vrši se iz stanarine i drugih prihoda zgrade, kao i iz prodajne cene same zgrade.«

Član 103 — postaje član 104. Na kraju stava jedan briše se tačka, stavlja zapeta i dodaju reči »kao i u svrhu otplaćivanja zajma zaključenog po odredbama prethodnog člana«.

U stavu tri u poslednjem redu briše se reč »najmanje«.

Član 104 — postaje član 105.

Član 105 — postaje član 106. U stavu dva iza reči »bez obzira« brišu se reči »u čijoj je svojini zgrada,« i stavljaju reči »da li je zgrada pod društvenim upravljanjem ili nije,«.

Član 106 — postaje član 107. U stavu dva u drugom redu iza reči »bez obzira« (brišu se reči »u čijoj je svojini zgrada,« i dodaju reči »da li je zgrada pod društvenim upravljanjem ili nije,«. U trećem redu briše se reč »uopšte«.

Član 107 — postaje član 108. U stavu dva u prvom redu iza reči »stambene tarife« dodaju se reči »opštinski narodni odbor«.

Član 108 — postaje član 109, menja se i glasi:

»Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da do donošenja zakonskih propisa o finansiranju stambene izgradnje može propisati da nosioci stanarskog prava plaćaju za korišćenje stanova stanarinu uvećanu za amortizaciju vrednosti stana, određenu prema stvarnom veku trajanja zgrade, kao i način i uslove plaćanja uvećane stanarine.«

Član 109 — postaje član 110.

Član 110 — postaje član 111. Stav dva briše se a stav tri postaje stav dva.

Član 111 do 114 postaju članovi 112 do 115.

Član 115 — postaje član 116. U stavu dva u trećem redu iza reči »stan nalazi,« dodaju se reči »kao i«. U četvrtom redu iza reči »parka« stavlja se tačka a reči do kraja stava se brišu.

Stavovi 4, 5 i 6 brišu se.

Član 116 — postaje član 117. U stavu dva u drugom redu iza reči »stanarskog prava«, dodaju se reči »za novog nosioca stanarskog prava«.

Član 117 — postaje član 118.

Član 118 — postaje član 119.

Stavovi 4 i 5 brišu se.

Član 119 — postaje član 120.

Član 120 — postaje član 121.

Član 121 — postaje član 122.

Član 122 — postaje član 123.

Član 123 — briše se.

Član 125 — u ovom članu dodaje se nov stav 3, koji glasi:

»(3) Propisom narodne republike mogu se odrediti najviši i najniži procenti od zakupnine koji se uplaćuju u opštinski fond za kreditiranje stambene izgradnje.«

Član 127 — u stavu dva na kraju umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »kad je ovim zakonom donošenje takvog rešenja propisano«.

Član 129 — u stavu jedan u drugom redu posle reči »odnosno sopstvenika« dodaje se reč »porodične«.

Član 134 — brišu se stavovi 3, 4 i 5, a dodaju novi 3 i 4 koji glase:

»(3) Sopstveniku porodične zgrade u građanskoj svojini nije potrebno rešenje o useljenju u prazan stan u njegovoj zgradi.

(4) Rešenje o useljenju nije potrebno ni sopstveniku stana kao posebnog dela zgrade kad se on useljava u prazan stan u svom posebnom delu zgrade.«

Član 136 — u stavu pet u trećem redu iza reči »ustanova iz Jugoslavije« stavlja se tačka a reči do kraja stava brišu se.

Član 139 — u stavu jedan u trećem redu brišu se reči »nosilac stanarskog prava«.

Član 140 — u stavu dva u drugom redu brišu se reči »koji je iseljen iz stana na osnovu otkaza«, a u trećem redu posle reči »obezbedi se« dodaju se reči »priilikom iseljenja«.

U stavu tri u drugom redu iza reči »nosilac stanarskog prava« dodaju se reči »duže od deset godina koristio stan ili stanove date« i brišu se reči »stan dat«. U četvrtom redu brišu se reči »koristio više od deset godina«.

Član 141 — u stavu jedan u četvrtom redu iza reči »razloga« stavlja se tačka a reči do kraja stava brišu se. Dodaje se stav tri koji glasi:

»(3) Ako je otkaz dat zbog penzionisanja ili smrti nosioca stanarskog prava, prinudno iseljenje može se izvršiti tek pošto tražilac izvršenja obezbedi nosiocu stanarskog prava odnosno članovima njegovog porodičnog domaćinstva stan koji zadovoljava najnužnije uslove stanovanja.«

Član 144 — u stavu jedan u drugom redu briše se reč »punovažno«, a iza reči »dati« stavlja se reč »pismenu«.

Član 145 — briše se.

Član 146 — postaje član 145. U stavu jedan u drugom redu umesto reči »koja se ne smatra novom zgradom« stavljaju se reči »kao i sopstvenik stana«. U trećem redu iza reči »u takvoj zgradi« dodaju se reči »odnosno stan«. Na kraju stava briše se tačka i dodaju reči »odnosno sopstvenika stana«. U stavu dva u poslednjem redu iza reči »obezbedi« dodaje se reč »drugi«.

Član 147 — postaje član 146.

Član 148 — postaje član 147.

Član 149 — postaje član 148. U stavu tri u drugom redu iza reči »korisnika stana« dodaju se reči »iz razloga navedenih u stavu 1«. U trećem redu iza reči »obezbeđen« dodaje se reč »drugi«.

Članovi 150 do 152 postaju članovi 149 do 151.

Član 153 — postaje član 152.

Dodaje se novi stav tri koji glasi:

»(3) Kad u slučaju iz prethodnog stava stan usled iseljenja nosioca stanarskog prava ostaje neracionalno iskorišćen, davalac stana na korišćenje može zahtevati prinudno iseljenje članova njegove uže porodice od-

nosno roditelja, ako im obezbedi odgovarajući stan koji u pogledu veličine zadovoljava njihove potrebe.«

Član 154 — postaje član 153.

Član 155 — postaje član 154. U stavu jedan u trećem redu iza zapete namesto reči »znatnije« stavlja se reč »bitno«.

Stav dva briše se.

Stav tri postaje stav dva.

Član 156 — postaje član 155.

Član 157 — postaje član 156.

Članovi 158 do 160 postaju članovi 157 do 159.

Član 161 — postaje član 160. U stavu tri iza reči »potstanara« stavlja se tačka, a reči do kraja stava brišu se. U stavu pet u trećem redu iza reči »zanimanjem« dodaju se reči »koliko se potstanara najviše može držati prema stambenom prostoru«.

Članovi 162 do 164 postaju članovi 161 do 163.

Član 165 — postaje član 164.

Članovi 166 i 167 postaju članovi 165 i 166.

Član 168 — postaje član 167.

U stavu dva u trećem redu brišu se reči »samo u slučajevima predviđenim ugovorom o potstanarskom odnosu, u slučaju«, a na kraju stava umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »kao i u slučajevima predviđenim ugovorom o potstanarskom odnosu«.

Članovi 169 i 170 postaju članovi 168 i 169.

Naslov glave IV menja se i glasi:

»Pravo sopstvenika porodične stambene zgrade u građanskoj svojini na useljenje i zamenu stana«.

Član 171 — postaje član 170. U stavu jedan u drugom redu briše se reč »prvenstveno«. U trećem redu iza reči »svojoj zgradi« stavlja se tačka, a reči do kraja stava brišu se.

Dodaje se novi stav dva koji glasi:

»(2) Propisom opštinskog narodnog odbora donetim na osnovu člana 56 stav 2 ovog zakona, pravo sopstvenika iz prethodnog stava ne može se ograničiti.«

Stav dva postaje stav tri.

Stav tri postaje stav četiri. U prvom redu reč »Prvenstveno« briše se tako da stav počinje sa »Pravo«.

Član 172 — briše se.

Član 173 — postaje član 171.

U prvom stavu u prvom redu iza reči »Suvlasnik« dodaju se reči »porodične stambene zgrade u građanskoj svojini«, a reč »prvenstveno« briše se.

Umesto stava dva stavlja se novi stav dva i tri koji glase:

»(2) Ako više suvlasnika istovremeno nameravaju da se usele u prazan stan u suvlasničkoj zgradi, stambeni organ opštinskog narodnog odbora odrediće koji se od suvlasnika može useliti u stan.

(3) Pri donošenju rešenja po prethodnom stavu, stambeni organ cenice opravdanost razloga za useljenje pojedinih suvlasnika, pri čemu će voditi računa naročito o potrebama pojedinih suvlasnika za useljenje u stan u suvlasničkoj zgradi, o veličini suvlasničkih delova i broju članova porodice pojedinog suvlasnika.«

Članovi 174 i 175 se brišu.

Član 176 — postaje član 172.

U stavu jedan posle reči »porodične« dodaje se reč »stambene«.

Član 177 — postaje član 173.

Član 178 — postaje član 174. U stavu jedan u drugom redu iza reči »sopstvenik« dodaju se reči »porodične stambene«, a iza reči »zgrade« dodaju se reči »u građanskoj svojini«.

Član 179 — postaje član 175. U stavu jedan posle reči »porodične« dodaju se reči »stambene«.

Član 180 — postaje član 176. U stavu jedan u prvom redu reč »Prvenstveno« briše se tako da stav počinje sa »Pravo«. U drugom redu posle reči »porodične«

ne» dodaje se reč »stanbene«, a u trećem redu iza reči »sopstveniku» dodaju se reči »stana kao«.

Član 181 — postaje član 177.

U tački 1) u drugom redu brišu se reči »stanbenog organa opštinskog narodnog odbora«.

U tački 2) u prvom redu iza reči »zanimanja» dodaje se reč »neovlašćeno«.

Član 182 — postaje član 178.

Tačka 1) briše se, a tačke 2), 3), 4), i 5) postaju tačke 1), 2), 3), 4). Na kraju tačke 4 namesto tačke stavlja se tačka i zapeta.

Član 183 — postaje tačka 5 člana 178 (novog), reči »Novčanom kaznom do 20.000 dinara kazniče se za prekršaj» brišu se, a ispred reči »lice» stavlja se cifra »5«.

Član 184 — postaje član 179.

Član 185 — postaje član 180.

Član 186 — postaje član 181.

Član 187 — postaje član 182.

Član 188 — postaje član 183.

Član 189 — postaje član 184. U stavu jedan u šestom redu brišu se reči »ili je kao samac takvu stambenu prostoriju koristilo duže od pet godina.«.

Član 190 — postaje član 185.

Dodaje se nov stav tri koji glasi:

»(3) U ostalim slučajevima takvom licu će se pri-
likom iseljenja obezbediti nužni smeštaj.«

Stavovi tri i četiri postaju stavovi četiri i pet.

Član 191 — postaje član 186.

Članovi 192 do 194 postaju članovi 187 do 189.

Član 195 — postaje član 190.

Dodaje se novi stav pet koji glasi:

»(5) Ako je jedan od sustanara sopstvenik poro-
dične stambene zgrade u građanskoj svojini ili sop-
stvenik stana, stanbeni organ opštinskog narodnog od-
bora ustupice njemu na njegov zahtev prostorije koje
su ostale ispražnjene iseljenjem sustanara.«

Stav pet postaje stav šest.

Članovi 196 i 197 postaju članovi 191 i 192.

Član 198 — postaje član 193. U drugom redu iza
reči »svom delu stana» dodaju se reči »odnosno u taj
deo stana uzeti drugo lice«.

Članovi 199 i 200 postaju članovi 194 i 195.

Naslov glave III menja se i glasi:

»Višak stanbenog prostora.«

Član 201 — postaje član 196.

Član 202 — postaje član 197.

Član 203 — postaje član 198.

Član 204 — postaje član 199.

Stav dva briše se.

Član 205 — postaje član 200.

Član 206 — postaje član 201.

Dodaje se novi stav dva koji glasi:

»(2) Ako je opštinski narodni odbor dao na kori-
šćenje pojedine stanove da se kao sezonski stanovi
koriste samo za odmor ili oporavak, on rešenje o tome
ne može izmeniti na osnovu odredbe prethodnog
stava.«

Iza člana 201 (novog) dodaje se novi član 202 koji
glasi:

»Ovlašćuju se narodne republike da donesu bliže
propise za primenu ovog zakona.«

Član 207 — postaje član 203. U trećem redu iza
reči »koji su» dodaju se reči »doneti na osnovu te
uredbe ili su«.

Član 208 — postaje član 204.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OSNOVNOG ZAKONA O STANBENIM ODNOSIMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS (A) 13

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sed-
nicama održanim 2, 3, 4, i 12 aprila 1959 godine, pret-
resao je Predlog osnovnog zakona o stanbenim odno-
sima, koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku
i narodno zdravlje Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor je predložio da se u ovom
zakonskom predlogu izvrši niz izmena i dopuna sa
kojima se složio Odbor za socijalnu politiku i narodno
zdravlje Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor pred-
laže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Demir
Firuz.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Sarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajko-
vić s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito
Dimitrievski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Da-
ković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r.,
Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković
s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuča s. r., Sreten
Vučković s. r.

PREDLOG

ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 106

13 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o
poslovnim zgradama i prostorijama, s molbom da se
preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno
izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Lidiju
Šentjurg, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara
za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za
predstavnika u Saveznom veću i dr Leona Gerškovi-
ća, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakono-
davstvo i organizaciju — za predstavnika u Veću
proizvođača.

Za poverenika Saveznog izvršnog veća određeni
su dr Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakono-
davstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću
za poverenika u Saveznom veću i Božidar Radanović,
viši savetnik u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća
za zakonodavstvo i organizaciju i ing. Marjan Tepina,
direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna

i stambena pitanja — za poverenike u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar Saveznog
izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPSTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 15

14 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog dostavite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiu Sentjunc, a za poverenika dr Fedora Bazalu, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

Glava I O P Š T E O D R E D B E

Član 1

Poslovnim zgradama u društvenoj svojini upravljaju privredne organizacije i ustanove preko svojih organa društvenog upravljanja, kao i državni organi.

Onim poslovnim zgradama koje po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ostaju u građanskoj svojini, upravljaju njihovi sopstvenici na način određen ovim zakonom.

Član 2

Poslovne prostorije u društvenoj svojini dužni su organi upravljanja zgrada izdavati u zakup, ako ih sami ne koriste.

Poslovne prostorije u građanskoj svojini može sopstvenik zgrade izdavati u zakup pod uslovima određenim u ovom zakonu.

Član 3

Poslovna zgrada u društvenoj svojini, kojom upravljaju dve ili više privrednih organizacija, državnih organa ili državnih ustanova, ima svojstvo pravnog lica u pogledu onih prava i obaveza koji nastaju usled korišćenja te zgrade.

Član 4

Poslovnom zgradom, u smislu ovog zakona, smatra se zgrada namenjena za vršenje poslovnih delatnosti, ako se pretežnim delom i koristi u tu svrhu.

Zgrade koje spadaju u osnovna sredstva privrednih organizacija, kao i zgrade onih ustanova na koje se primenjuju odredbe Zakona o sredstvima privred-

nih organizacija, smatraju se uvek poslovnim zgradama.

Rešenje o tome da li se zgrada smatra poslovnom donosi, u slučaju sumnje, stambeni organ opštinskog narodnog odbora.

Član 5

Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stambane poslove može, na zahtev zainteresovanog lica, odobriti da se poslovnom zgradom koja većim delom služi za stanovanje upravlja kao stambenom zgradom.

Član 6

Poslovnom prostorijom, bez obzira da li se nalazi u poslovnoj ili stambenoj zgradi, smatra se jedna ili više prostorija namenjenih vršenju poslovne delatnosti jednog korisnika, koje, po pravilu, čine građevinsku celinu i imaju zaseban glavni ulaz.

Poslovnim delatnostima, u smislu ovog zakona, smatraju se delatnosti privrednih organizacija, društvenih organizacija, udruženja građana, državnih organa, ustanova, građanskih pravnih lica, privatnih zanatskih i ugostiteljskih radnji i samostalnih zanimanja, kao i druge slične delatnosti.

Član 7

Opštinski narodni odbor određuje opštim rasporedom koje poslovne prostorije, naročito lokalni, mogu služiti samo određenim potrebama.

U tom cilju, opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis da se poslovne prostorije u zgradama koje se nalaze u određenim ulicama ili delovima ulica mogu koristiti samo za vršenje određenih vrsta poslovnih delatnosti ili delatnosti društvenih organizacija, ili da se ne smeju koristiti za vršenje određenih vrsta poslovnih delatnosti ili delatnosti društvenih organizacija.

Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za komunalne poslove može po pribavljenom mišljenju saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove privrede, iako nije donet propis po prethodnom stavu, rešiti da se pojedine zgrade ili delovi zgrada mogu koristiti samo za vršenje određenih vrsta poslovnih delatnosti ili delatnosti društvenih organizacija, ili da se te zgrade i delovi zgrada ne smeju koristiti za vršenje određenih vrsta poslovnih delatnosti ili delatnosti društvenih organizacija.

Član 8

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis da zgrade koje se podižu na određenom području opštine moraju imati poslovne prostorije za određene poslovne delatnosti, u skladu sa urbanističkim planom odnosno s odlukom koja taj plan zamenjuje.

Član 9

Prostorije namenjene za stanovanje ne smeju se izdati u zakup kao poslovne prostorije.

U kojim slučajevima i pod kojim uslovima nosilac stamarskog prava može pojedina prostorije u svom stanu koristiti za vršenje poslovne delatnosti propisuje Osnovni zakon o stambenim odnosima.

Član 10

Zakup poslovnih prostorija zasniva se sporazumom zakupodavca i zakupca.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o tome koje će se poslovne prostorije i u kom slučaju davati u zakup putem javnog nadmetanja, a koje neposrednom pogodbom.

Član 11

Visina zakupnine za poslovne prostorije određuje se sporazumom zakupodavca i zakupca.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može propisati tarifu najnižih iznosa ove zakupnine.

Član 12

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća donosi propis o određivanju procenta od zakupnine za poslovne prostorije koji se uplaćuje u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje.

Procent zakupnine po prethodnom stavu određuje se po progresivnoj stopi.

Propisom narodne republike mogu se odrediti najviši i najniži procenti od zakupnine koji se uplaćuju u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje.

Iz procenta zakupnine koji se po prethodnim stavovima uplaćuje u opštinski fond za kreditiranje stanbene izgradnje, vrši se i kreditiranje poslovnih zgrada.

Član 13

Na upravljanje poslovnim zgradama koje ulaze u osnovna sredstva privrednih organizacija, kao i na zakup poslovnih prostorija u tim zgradama, primenjuju se odredbe ovog zakona, ukoliko Zakonom o sredstvima privrednih organizacija nije što drugo propisano.

Član 14

Odredbe ovog zakona koje se odnose na zakup, ne primenjuju se na slučajeve privremenog korišćenja poslovnih prostorija radi održavanja priredaba, predavanja, kongresa ili u druge slične svrhe.

Član 15

Stanbenim organom, u smislu ovog zakona, smatra se organ uprave narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

Član 16

Kao nova poslovna zgrada, u smislu ovog zakona, smatra se zgrada čija je izgradnja dovršena posle 15 maja 1945. godine, kao i poslovna zgrada na čije je prepravke posle tog dana utrošen iznos koji premaša jednu polovinu vrednosti zgrade.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na nove poslovne zgrade, primenjuju se i na poslovne prostorije dograđene posle 15 maja 1945. godine na zgradi čija je izgradnja dovršena pre tog dana.

Član 17

U gradu podeljenom na opštine, gradsko veće donosi propise koje po odredbama ovog zakona donosi opštinski narodni odbor, a ako nema gradskog veća, te propise donosi sreski narodni odbor.

Gradsko veće odnosno sreski narodni odbor može preneti na opštinske narodne odbore ovlašćenje za donošenje pojedinih propisa iz prethodnog stava.

Glava II

UPRAVLJANJE POSLOVNIM ZGRADAMA

Član 18

Poslovnom zgradom koju u celini koristi jedna organizacija (privredna organizacija, ustanova koja ima svojstvo pravnog lica), upravljaju organi upravljanja te organizacije u okviru svoga delokruga.

Član 19

Novom poslovnom zgradom upravlja organizacija koja je dala sredstva za izgradnju zgrade odnosno orga-

nizacija na koju su preneti prava organizacije koja je dala ta sredstva.

Ako nova poslovna zgrada ulazi u osnovna sredstva privredne organizacije, takvom zgradom upravlja ta privredna organizacija.

Član 20

Ako poslovnu zgradu u društvenoj svojini koristi više organizacija, ili ako je sredstva za izgradnju nove poslovne zgrade u društvenoj svojini dalo više organizacija, te organizacije će odrediti jednu između sebe koja će upravljati zgradom, ili će odrediti da zgradom upravlja uprava zgrade.

Upravu zgrade sačinjavaju predstavnici svih organizacija koje koriste zgradu ili koje su dale sredstva za izgradnju zgrade.

Upravu zgrade mogu sačinjavati i samo predstavnici nekih od tih organizacija, ako se s tim saglase sve organizacije koje koriste zgradu ili koje su dale sredstva za izgradnju zgrade.

Član 21

Ako su se organizacije koje koriste poslovnu zgradu odnosno koje su dale sredstva za izgradnju nove poslovne zgrade, sporazumele da zgradom upravlja uprava zgrade, doneće sporazumno pravila o upravljanju zgradom.

Pravila o upravljanju zgradom treba da sadrže, pored ostalog, odredbe o organizaciji, ovlašćenjima i načinu donošenja odluka uprave zgrade, kao i odredbe o pravima i obavezama organizacija koje koriste zgradu odnosno koje su dale sredstva za izgradnju nove zgrade, u pogledu upravljanja zgradom i održavanja zgrade.

Pravilima se moraju predvideti fond za upravljanje zgradom i oni fondovi za održavanje i za velike i srednje opravke zgrada koje je opštinski narodni odbor propisao za stanbene zgrade (član 115 Osnovnog zakona o stanbenim odnosima), kao i odrediti osnovi po kojima se vrši uplaćivanje u te fondove.

Pravila o upravljanju zgradom potvrđuje stanbeni organ opštinskog narodnog odbora.

Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora odbije rešenjem potvrdu pravila ako su suprotna zakonu, ili ako su nepotpuna a nisu dopunjena u roku koji je on odredio.

Uprava zgrade punovažno zastupa, u granicama pravila o upravljanju zgradom, poslovnu zgradu kao pravno lice.

Član 22

Ako su se organizacije koje koriste poslovnu zgradu odnosno koje su dale sredstva za izgradnju nove poslovne zgrade, sporazumele da će zgradom upravljati jedna od njih, sačinice pismeni ugovor o upravljanju zgradom.

Organizacija koja je određena da upravlja zgradom punovažno zastupa, u granicama ugovora o upravljanju zgradom, poslovnu zgradu kao pravno lice.

Ostale odredbe prethodnog člana koje se odnose na pravila o upravljanju zgradom shodno se primenjuju i na ugovor o upravljanju zgradom.

Član 23

Ako organizacije koje koriste poslovnu zgradu ili koje su dale sredstva za izgradnju nove poslovne zgrade, ne donesu pravila o upravljanju zgradom ili ne zaključe pismeni ugovor o upravljanju zgradom, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora odrediće rešenjem jednu od tih organizacija koja će upravljati zgradom.

Rešenje iz prethodnog stava mora sadržati sve odredbe koje treba da sadrži i ugovor o upravljanju poslovnom zgradom.

Pri određivanju osnova po kojima će pojedine organizacije uplaćivati iznose u fond za upravljanje zgradom i fondove koji služe za održavanje zgrade i za velike i srednje opravke, stambeni organ opštinskog narodnog odbora uzete u obzir visinu zakupnine koja bi se mogla postići za poslovne prostorije koje pojedine organizacije koriste, odnosno visinu iznosa s kojima su učestvovala u izgradnji poslovne zgrade.

Član 24

Kao organizacija, u smislu prethodnih članova, smatraju se i društvene organizacije, druga udruženja građana i građanska pravna lica, kao i državni organ i ustanova koja nema svojstvo pravnog lica, ako koriste poslovnu zgradu odnosno ako su dali sredstva za izgradnju nove poslovne zgrade.

Kao organizacija, u smislu prethodnih članova, ne smatraju se organizacije, državni organi i ustanove koje nemaju svojstvo pravnog lica, ako koriste zgradu kao zakupci.

Član 25

Poslovnom zgradom koja po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ostaje u građanskoj svojini, upravlja njen sopstvenik shodno odredbama Osnovnog zakona o stambenim odnosima koje se odnose na upravljanje stambenim zgradama u građanskoj svojini.

Glava III

ZASNIVANJE ZAKUPA

Član 26

Poslovna prostorija na kojoj ima pravo korišćenja privredna organizacija, može se davati u zakup društvenim pravnim licima (privrednoj organizaciji, političkoterritorijalnoj jedinici, ustanovi koja ima svojstvo pravnog lica, društvenoj organizaciji, drugim udruženjima građana), građanskim pravnim licima i građanima.

Član 27

Poslovna prostorija na kojoj ima pravo korišćenja političkoterritorijalna jedinica ili ustanova koja ima svojstvo pravnog lica, može se davati u zakup društvenim pravnim licima, građanskim pravnim licima i građanima, osim političkoterritorijalnoj jedinici i ustanovi koja ima svojstvo pravnog lica.

Političkoterritorijalna jedinica i ustanova mogu svoje pravo korišćenja poslovnih prostorija prenositi na drugu političkoterritorijalnu jedinicu ili ustanovu.

Član 28

Poslovnu prostoriju na kojoj ima pravo svojine, društvena organizacija, drugo udruženje građana ili građansko pravno lice može davati u zakup društvenim pravnim licima, građanskim pravnim licima i građanima samo ako privremeno iz opravdanih razloga sam sopstvenik ne može tu prostoriju da koristi.

Član 29

Poslovne prostorije mogu se davati u zakup društvenim organizacijama, drugim udruženjima građana, građanskim pravnim licima i građanima samo ako im je poslovna prostorija potrebna za vršenje njihove dozvoljene delatnosti.

Član 30

Poslovne prostorije kao što su mali magacini i mali podrumi, koji su ostavljeni u svojini vlasnika, kao i garaže i gospodarske ekonomske zgrade koje služe poljoprivrednoj delatnosti zemljoradnika, mogu se slobodno davati u zakup po odredbama ovog zakona.

Poslovnu prostoriju u nacionalizovanoj zgradi, koja služi za vršenje dozvoljene poslovne ili druge delatnosti ranijeg sopstvenika — građanina i kao takva mu je ostavljena u svojini, može sopstvenik privremeno, na određeno vreme, dati u zakup drugome kad je pozvan na vojnu dužnost, ili kad je sprečen bolešću ili nekim drugim opravdanim razlogom da za izvesno vreme vrši svoju poslovnu ili drugu delatnost u toj prostoriji.

Za zaključenje ugovora iz prethodnog stava potrebna je saglasnost stambenog organa opštinskog narodnog odbora.

Član 31

Ugovor zaključen protivno ograničenjima iz čl. 27—29 i 30 stav 2, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 32

O zakupu poslovnih prostorija zakupodavac i zakupac zaključuju ugovor.

Član 33

O zakupu poslovnih prostorija u poslovnoj zgradi koja je u društvenoj svojini ugovor zaključuje kao zakupodavac organizacija koja upravlja zgradom odnosno uprava zgrade.

Uprava zgrade odnosno organizacija koja upravlja zgradom na osnovu ugovora (član 22) ili na osnovu rešenja stambenog organa opštinskog narodnog odbora (član 23), zaključuje ugovor o zakupu u ime stambene zgrade kao pravnog lica.

Ali ako je poslovna zgrada u društvenoj svojini podeljena na posebne delove (etažna svojina), o zakupu poslovnih prostorija koje čine posebni deo zgrade ugovor zaključuje kao zakupodavac organizacija koja ima pravo korišćenja tog posebnog dela.

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija u poslovnoj zgradi u građanskoj svojini zaključuje kao zakupodavac sopstvenik zgrade.

Član 34

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija treba da sadrži naročito:

- 1) naznačenje ugovornih strana;
- 2) naznačenje poslovnih prostorija i zgrade u kojoj se one nalaze;
- 3) naznačenje poslovne delatnosti koju će zakupac vršiti u poslovnim prostorijama;
- 4) odredbe o korišćenju zajedničkih uređaja i prostorija u zgradi;
- 5) odredbu o tome da je ugovor zaključen na neodređeno vreme, ili na određeno vreme sa naznačenjem na koje;
- 6) iznose zakupnine i naknade za korišćenje uređaja, kao i vreme njihovog plaćanja;
- 7) odredbe o otkazu i otkaznim rokovima;
- 8) mesto i datum zaključenja ugovora i potpise ugovornih strana.

Član 35

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključuje se pismeno.

Ugovor koji nije zaključen u pismenom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

Odredbe prethodnih stavova važe i za promene u ugovoru o zakupu poslovnih prostorija.

Zakupodavac i zakupac dužni su stambenom organu opštinskog narodnog odbora pokazati na njegov zahtev pismeni ugovor o zakupu.

Član 36

Zakupac se ne sme useliti u poslovne prostorije pre zaključenja ugovora o zakupu.

Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora nalazi rešenjem, na zahtev ovlašćenog lica, ispražnjenje poslovne prostorije licu koje tu prostoriju drži bez ugovora.

Član 37

Ako se zakupac bez opravdanog razloga ne useli u poslovne prostorije u roku od 30 dana od dana kad je po ugovoru stekao pravo na useljenje, ovaj ugovor prestaje da važi.

Kao useljenje smatra se i pripremanje poslovnih prostorija za useljenje, kao i unošenje delova inventara u prostorije.

Ugovor o zakupu prestaje da važi i kad zakupac bez opravdanog razloga ne otpočne u roku od 30 dana od dana useljenja da vrši poslovnu delatnost radi koje je ugovor o zakupu zaključen.

Član 38

Ako su dva zakupca zaključila odvojeno posebne ugovore o zakupu istih poslovnih prostorija, pravo na useljenje ima zakupac čiji je ugovor ranije zaključen, osim ako se drugi zakupac uselio u poslovne prostorije a u vreme useljenja nije znao da je ugovor o zakupu tih poslovnih prostorija sa prvim zakupcem ranije zaključen.

Zakupac koji polaže pravo na useljenje može podneti tužbu sreskom sudu protiv drugog zakupca i tražiti da se ovaj iz poslovnih prostorija iseli.

Član 39

Prihikom predaje zakupcu poslovne prostorije i uređaja sastavlja se poseban zapisnik u koji se unose podaci o stanju u kome se nalazi ta poslovna prostorija i uređaji.

Ovaj zapisnik potpisuju ugovorne strane i nastojnik zgrade, ako ga ima.

Član 40

Ništav je sporazum kojim je jedna strana obećala imovinsku korist drugoj strani u cilju da ova njoj ili kome drugom izda poslovne prostorije u zakup.

Ništav je sporazum kojim je zakupodavac ili treće lice obećalo zakupcu imovinsku korist ako zakupac isprazni poslovne prostorije u cilju da se u njih useli zakupodavac, to treće lice ili ko drugi.

Ništav je sporazum kojim je jednoj strani obećana imovinska korist ako odustane od zaključenja ili od već zaključenog ugovora o zakupu poslovnih prostorija, u cilju da takav ugovor zaključi druga strana ili neko drugi.

Sporazumi iz prethodnih stavova ništavi su bez obzira u kom vidu su zaključeni.

U slučajevima iz prethodnih stavova imovinska korist ostvarena na osnovu sporazuma koji je poništen, pripada fondu za kreditiranje stanbene izgradnje one opštine na čijem se području nalazi poslovna prostorija.

Glava IV

DAVANJE POSLOVNIH PROSTORIJA U ZAKUP PUTEM NADMETANJA

Član 41

Stanbeni organ opštinskog narodnog odbora može na zahtev zainteresovanog lica ili po sopstvenom nahođenju rešiti da se putem javnog nadmetanja daju u zakup poslovne prostorije koje nisu izdate u zakup u roku od 30 dana od dana kad su ispražnjene, ili u roku od 30 dana od dana kad je ugovor o zakupu prestao da važi zbog toga što se zakupac nije uselio u poslovne prostorije (član 37).

Odredba prethodnog stava ne primenjuje se na poslovne prostorije namenjene za vršenje delatnosti državnih organa ili za potrebe zdravstvene, socijalne,

prosvetne ili druge javne službe, kao ni na poslovne prostorije u građanskoj svojini.

Član 42

Rešenje o javnom nadmetanju mora, pored ostalog, sadržati uslove pod kojima će se poslovne prostorije dati u zakup i iznos zakupnine kojim će nadmetanje otpočet.

Ako je propisana tarifa najnižih iznosa zakupnine, javno nadmetanje počinje iznosom koji je tom tarifom određen.

Član 43

Rešenje o javnom nadmetanju mora se objaviti po mesnom običaju i pribiti na vidnom mestu na zgradi u kojoj se nalaze poslovne prostorije koje se daju u zakup, kao i dostaviti onome ko upravlja zgradom.

Od dana pribijanja rešenja na zgradi pa do dana javnog nadmetanja mora proteći najmanje 15 dana.

Član 44

Javno nadmetanje vrši se usmeno.

Pri nadmetanju uzimaju se u obzir i pismene ponude koje stignu pre zaključenja nadmetanja.

Član 45

Poslovne prostorije daju se u zakup ponuđaču koji je ponudio najpovoljnije uslove.

Poslovne prostorije mogu se dati u zakup ponuđaču koji je ponudio zakupninu ne manju od početnog iznosa nadmetanja, ako nadmetanju nije pristupio nijedan drugi ponuđač.

Poslovne prostorije ne mogu se dati u zakup ako je ponudena zakupnina manja od početnog iznosa nadmetanja.

Član 46

Po održanom javnom nadmetanju stanbeni organ opštinskog narodnog odbora donosi rešenje o davanju poslovnih prostorija u zakup najpovoljnijem ponuđaču, odnosno ponuđaču koji je ponudio zakupninu ne manju od početnog iznosa nadmetanja ako nije bilo drugih ponuđača.

Rešenje mora sadržati, pored ostalog, prava i obaveze zakupodavca i zakupca određene uslovima nadmetanja, kao i visinu zakupnine.

Protiv rešenja o davanju poslovnih prostorija u zakup može zainteresovano lice izjaviti žalbu, ako smatra da je poslovna prostorija data u zakup licu koje za to ne ispunjava uslove ili da postupak javnog nadmetanja nije zakonito sproveden.

Pravosnažno rešenje o davanju poslovnih prostorija u zakup zamenjuje ugovor o zakupu ako stranke takav ugovor ne zaključuju.

Član 47

Ako poslovne prostorije ne budu date u zakup na osnovu javnog nadmetanja niti na osnovu ugovora u roku od 30 dana od održanog nadmetanja, stanbeni organ opštinskog narodnog odbora može odrediti novo javno nadmetanje.

Član 48

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti bliže propise o davanju poslovnih prostorija u zakup putem javnog nadmetanja.

Glava V

PRAVA I OBAVEZE UGOVORNIH STRANA

Član 49

Zakupodavac je dužan predati zakupcu poslovnu prostoriju u stanju u kome se ona može upotrebiti za svrhu određenom ugovorom i u tom stanju je održavati, ako nije što drugo ugovoreno.

Član 50

Ako zakupodavac ne preda zakupcu poslovnu prostoriju u stanju u kome je bio dužan predati je, zakupac ima pravo odustati od ugovora, ili tražiti snazmerno smanjenje zakupnine, ili na teret zakupodavca dovesti poslovnu prostoriju u takvo stanje, a u svakom slučaju zakupac ima pravo i na naknadu štete nanete mu time što mu poslovna prostorija nije bila predata u ispravnom stanju.

Pravo izbora po prethodnom stavu ima zakupac samo ako je zakupodavcu prethodno odredio primeren rok da poslovnu prostoriju dovede u stanje u kome je bio dužan da mu je preda.

Član 51

Ako nastane potreba da se na poslovnoj prostoriji, radi njenog održavanja u stanju u kome je zakupodavac mora održavati, izvrši opravka koja pada na teret zakupodavca, zakupac je dužan bez odlaganja izvestiti zakupodavca o potrebi opravke, određujući mu za to primeren rok.

Ako zakupodavac u određenom roku ne izvrši opravku, zakupac ima pravo na teret zakupodavca sam izvršiti opravku ili odustati od ugovora, a u svakom slučaju ima pravo i na naknadu štete.

Zakupac može te opravke izvršiti na teret zakupodavca, iako ovoga nije obavestio o potrebi opravki, niti mu je za izvršenje opravki odredio primeren rok, ali odgovara zakupodavcu za štetu nanetu mu zbog toga propuštanja, osim u slučaju hitnih opravki.

Član 52

Zakupac ima pravo da naknadu troškova koje je imao za opravke koje ne padaju na njegov teret ostvari i prebijanjem iznosa tih troškova sa iznosom onog dela zakupnine koji se uplaćuje u fond koji služi za održavanje zgrade.

Ovo pravo prebijanja zakupcu ne pripada ako je opravku izvršio a prethodno nije obavestio zakupodavca o potrebi opravke, niti mu je za opravku odredio primeren rok.

Odredba prethodnog stava ne primenjuje se u slučaju hitnih opravki.

Član 53

Zakupac je dužan trpeti radnje koje zakupodavac preduzima radi opravki poslovnih prostorija koje je zakupodavac dužan vršiti.

Član 54

Zakupac je dužan zakupninu plaćati u vreme određeno ugovorom.

Ako to vreme nije određeno ugovorom, zakupac je dužan zakupninu plaćati mesečno unapred, i to najdoonije do petog dana u mesecu.

Član 55

Ako je propisana tarifa najnižih iznosa zakupnine (član 11), a ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen je pre nego što je ta tarifa stupila na snagu i tim ugovorom određena zakupnina niža je od najnižeg iznosa utvrđenog tarifom, zakupac ima pravo izbora: da plaća najniži iznos zakupnine po tarifi ili da otkáže ugovor o zakupu, bez obzira na vreme na koje je ugovor zaključen.

Dok ne otkáže ugovor, zakupac je dužan plaćati najniži iznos zakupnine po tarifi, od dana njenog stupanja na snagu.

Član 56

Zakupac ima pravo poslovnu prostoriju koristiti za svrhu određenu ugovorom, a prema ostalim uslovima ugovora.

Pri korišćenju poslovne prostorije zakupac je dužan postupati sa svom potrebnom pažnjom.

Član 57

Zakupac je dužan plaćati naknadu za troškove korišćenja zajedničkih uređaja i vršenja zajedničkih usluga u zgradi, ako nije drukčije ugovoreno.

Naknadu za te troškove zakupac je dužan plaćati u vreme njihove dospelosti, ako nije drukčije ugovoreno ili ako naknada tih troškova nije uračunata u zakupninu.

Smatra se da naknada za troškove nije uračunata u zakupninu ako to nije izričito ugovoreno.

Član 58

Zakupac je dužan o svom trošku izvršiti na poslovnoj prostoriji opravke čiju je potrebu sam prouzrokovao.

Zakupac ne odgovara za pogoršanje stanja poslovne prostorije do koga je došlo usled njenog redovnog korišćenja, a saglasno odredbama ugovora.

Član 59

Zakupac nema pravo bez odobrenja zakupodavca vršiti prepravke poslovne prostorije.

Član 60

Zakupac može deo zakupljenih poslovnih prostorija dati u podzakup drugome, ako to nije ugovorom isključeno.

Na ugovor o podzakupu shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na zakup poslovnih prostorija.

Član 61

Po prestanku zakupa zakupac je dužan predati zakupodavcu poslovnu prostoriju u stanju u kome je ovu primio, ako nije drukčije ugovoreno ili ovim zakonom određeno.

Glava VI

PRESTANAK UGOVORA O ZAKUPU

1. Prestanak na osnovu otkaza

Član 62

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na neodređeno vreme prestaje na osnovu otkaza.

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na neodređeno vreme ne može na osnovu otkaza prestati pre isteka jedne godine od zaključenja ugovora.

Član 63

Da bi otkaz zakupa poslovnih prostorija bio punovažan, potrebno je da između dana dostave otkaza protivnoj strani i dana kad treba da prestane zakupni odnos protekne vreme određeno ugovorom ili ovim zakonom (otkazni rok).

Pritom otkaz se može dati samo za prvi ili petnaesti dan u mesecu, osim ako je kao dan u koji zakup može na osnovu otkaza prestati ugovorom određen neki drugi dan u mesecu.

Član 64

Ako nije određen ugovorom, otkazni rok iznosi najmanje 6 meseci.

Član 65

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija otkazuje se preko suda.

U otkazu mora se naznačiti i dan do koga je, po zahtevu otkazivaoca, protivna strana dužna iseliti se iz poslovnih prostorija i predati ih otkazivaocu, odnosno dan do koga je protivna strana dužna poslovne prostorije primiti.

Član 66

Na osnovu otkaza koji je podneo zakupodavac sud će izdati nalog, ako iz otkaza i priloženog ugovora o zakupu proističe da zakupodavac ima pravo na otkaz, kao i da je održan otkazni rok predviđen ovim zakonom.

Sud će nalogom naložiti zakupcu da do dana označenog u otkazu poslovne prostorije isprazni i preda otkazivaocu, ili da u roku od 8 dana od dana dostave naloga podnese sudu prigovor protiv naloga.

Danom podnošenja prigovora protiv naloga zakupodavac dobiva položaj tužioca, a zakupac položaj tuženika.

Na taj nalog shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na platni nalog.

Sporovi na osnovu otkaza ugovora o zakupu poslovnih prostorija smatraju se hitnim.

Otkaz koji je podneo zakupac sud će bez izdavanja naloga dostaviti zakupodavcu.

Član 67

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis da se određenim kategorijama zakupaca poslovnih prostorija koji vrše zdravstvenu, socijalnu, prosvetnu ili drugu javnu službu, kao i određenim društvenim organizacijama, otkaz ugovora o zakupu može dati samo uz prethodnu saglasnost saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za stambene poslove.

Pre davanja odnosno odbijanja davanja ove saglasnosti savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stambene poslove pribaviće mišljenje saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za odgovarajuću službu.

Odredbe ovog člana ne odnose se na odustanak od ugovora o zakupu poslovnih prostorija.

2. Prestanak istekom ugovorenog vremena

Član 68

Ugovor o zakupu zaključen na određeno vreme prestaje istekom vremena na koje je zaključen.

Ako po isteku ugovorenog vremena poslovne prostorije ne budu ispražnjene i predate, zakupodavac može tužbom tražiti predaju ispražnjenih prostorija.

Za postupak po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija nadležan je sreski sud.

Sporovi po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija smatraju se hitnim.

Član 69

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na određeno vreme smatra se, po isteku vremena na koje je zaključen, prećutno obnovljenim na neodređeno vreme ako zakupac i posle vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavi da koristi poslovnu prostoriju, a zakupodavac se tome ne protivi.

3. Prestanak na osnovu odustanka

Član 70

Zakupodavac može odustati od ugovora o zakupu poslovnih prostorija u svako vreme, bez obzira na ugovorne ili zakonske odredbe o trajanju zakupa:

1) ako zakupac, i posle opomene od strane zakupodavca, koristi poslovne prostorije protivno ugovoru, ili im nanosi znatniju štetu koristeći ih bez potrebne pažnje;

2) ako zakupac ne plati dospelu zakupninu ni u roku od 2 meseca od dana saopštenja opomene zakupodavca;

3) ako zakupodavac iz razloga za koji on nije odgovoran (administrativni prenos prava korišćenja zemljišta, oštećenje prouzrokovano elementarnom ne-

pogodom i sl.) ne može koristiti prostorije u kojima je vršio svoju delatnost, pa zbog toga hoće da koristi prostorije koje drži zakupac u njegovoj zgradi.

Član 71

Zakupac može odustati od ugovora o zakupu poslovnih prostorija u svako vreme, bez obzira na ugovorne ili zakonske odredbe o trajanju zakupa, ako zakupodavac u primerenom roku koji mu je zakupac za to ostavio ne dovede poslovne prostorije u stanje u kome ih je dužan predati odnosno održavati (član 50).

Član 72

Strana koja odustaje od ugovora dužna je drugoj strani izjavu o odustanku dati pismenim putem, kao i odrediti joj rok do koga ima predati odnosno primiti ispražnjene prostorije.

Taj rok ne može biti kraći od mesec dana, računajući od dana kad je druga strana primila izjavu o odustanku od ugovora.

Član 73

Ako zakupac kome je učinjena izjava o odustanku od ugovora ne preda ispražnjene poslovne prostorije u roku određenom po prethodnom članu, zakupodavac može tužbom tražiti predaju ispražnjenih prostorija.

Za postupak po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija nadležan je sreski sud.

Sporovi po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija smatraju se hitnim.

4. Ostale odredbe o prestanku ugovora o zakupu

Član 74

Ako zakupodavac ne zahteva prinudno izvršenje naloga ili presude u roku od 30 dana od dana kad je na to stekao pravo, ugovor o zakupu smatra se prećutno obnovljenim na neodređeno vreme, pod istim ostalim uslovima pod kojima je bio zaključen.

Član 75

Prinudno izvršenje naloga ili presude o ispražnjenju i predaji poslovnih prostorija sprovodi se po pravnim pravilima izvršnog postupka.

Na zahtev zakupca, izvršni sud može iz opravdanih razloga odložiti prinudno iseljenje, ali najviše za 30 dana.

Član 76

Prilikom predaje ispražnjenih poslovnih prostorija zakupodavcu, sastavlja se poseban zapisnik o stanju u kome se nalaze poslovne prostorije i uređaji u vreme predaje.

Ovaj zapisnik potpisuju ugovorne strane i nadležnik zgrade, ako ga ima.

Član 77

Zakupac koji smatra da je ugovor o zakupu prestao na osnovu njegovog otkaza ili izjave o odustanku, ili da je prestao istekom ugovorenog vremena može ispražnjene poslovne prostorije predati stanbenom organu opštinskog narodnog odbora ako zakupodavac odbija da ih primi.

Član 78

Zakupodavac je dužan o ispražnjenju poslovnih prostorija izvestiti stanbeni organ opštinskog narodnog odbora u roku od 15 dana od dana ispražnjenja.

Član 79

Zakup ne prestaje kad treće lice u kupovnom ili po drugom osnovu stekne od zakupodavca zgradu ili posebni deo zgrade u kojoj se nalaze zakupljene poslovne prostorije.

U tom slučaju treće lice stupa u prava i obaveze zakupodavca.

Član 80

Odredbe ovog zakona o prestanku ugovora o zakupu poslovnih prostorija shodno se primenjuju i na prestanak ugovora o podzakupu tih prostorija.

Ugovor o podzakupu prestaje i prestankom ugovora o zakupu.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis da ugovor o podzakupu poslovnih prostorija može na osnovu otkaza davalca u podzakup prestati i pre isteka vremena određenog ovim zakonom.

Glava VII

KAZNENE ODREDBE

Član 81

Novčanom kaznom do 200.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice koje se u poslovne prostorije useli pre nego što je zaključilo ugovor o zakupu.

Za prekršaj iz prethodnog stava građanin će se kazniti novčanom kaznom do 20.000 dinara.

Član 82

Novčanom kaznom do 20.000 dinara kazniće se za prekršaj građanin koji je zaključio ugovor o zakupu poslovne prostorije bez prethodne saglasnosti stanbenog organa opštinskog narodnog odbora.

Član 83

Novčanom kaznom do 200.000 dinara kazniće se za prekršaj:

1) pravno lice koje je učestvovalo u zaključenom sporazumu kojim je jedna strana obećala imovinsku korist drugoj strani ako ova njoj ili kome drugom izda poslovne prostorije u zakup;

2) pravno lice koje je učestvovalo u zaključenom sporazumu koji je zakupodavac ili treće lice obećalo zakupcu imovinsku korist ako zakupac isprazni poslovne prostorije u cilju da se u njih useli zakupodavac, to treće lice ili ko drugi;

3) pravno lice koje je učestvovalo u zaključenom sporazumu kojim je jednoj strani obećana imovinska korist ako ona odustane od zaključenja ili od već zaključenog ugovora o zakupu poslovnih prostorija u cilju da takav ugovor zaključi druga strana ili neko drugi.

Novčanom kaznom do 200.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice sa čijim je pristankom i za čiji je račun drugo lice zaključilo koji od sporazuma iz prethodnog stava.

Za koji od prekršaja iz prethodnih stavova građanin će se kazniti novčanom kaznom do 20.000 dinara.

Član 84

Novčanom kaznom do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice zakupodavac poslovne prostorije, ako u propisanom roku ne izvesti nadležni organ o ispražnjenju poslovne prostorije.

Za prekršaj iz prethodnog stava građanin zakupodavac će se kazniti novčanom kaznom do 10.000 dinara.

Član 85

Novčanom kaznom do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj građanin koji je za nagradu posredovao ili se u vidu zanimanja bavio posredovanjem pri zaključivanju ugovora o zakupu poslovnih prostorija.

Član 86

Novčanom kaznom do 10.000 dinara kazniće se za koji od prekršaja određenih u ovoj glavi, pored pravnog lica, i njegov službenik ili drugo odgovorno lice koje je učinilo prekršaj vršeći radnju u ime pravnog lica ili propuštajući da izvrši radnju.

Član 87

Postupak po prekršajima određenim u ovoj glavi vodi opštinski sudija za prekršaje po odredbama Osnovnog zakona o prekršajima.

Glava VIII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 88

Pismeni ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen pre stupanja na snagu ovog zakona ostaje na snazi, ali će se u pogledu prava i obaveza iz toga ugovora primenjivati odredbe ovog zakona.

Ako su odredbe o otkaznom roku iz ugovora povoljnije za zakupca od odredaba ovog zakona, odredbe o otkaznom roku iz ugovora ostaju na snazi.

Član 89

Ako o zakupu zaključenom pre stupanja na snagu ovog zakona ne postoji pismeni ugovor, zakupodavac i zakupac dužni su sačiniti takav ugovor u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ako se zakupodavac i zakupac saglase da ne zaključe pismeni ugovor po odredbi prethodnog stava, ugovor o zakupu prestaje da važi.

Ako jedna strana odbija da sačini pismeni ugovor o zakupu, druga strana može u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona tužbom tražiti da se sačini takav ugovor.

Član 90

Ako se ne može odrediti koja bi organizacija imala po odredbama ovog zakona da upravlja poslovnom zgradom podignutom pre stupanja na snagu ovog zakona, tom zgradom upravljaće organizacija koja upravlja njome na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Član 91

Poslovne prostorije koje se na dan stupanja na snagu ovog zakona koriste kao stanbene, mogu se posle njihovog ispražnjenja koristiti samo kao poslovne.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti propis o uslovima pod kojima se poslovne prostorije iz prethodnog stava i posle njihovog ispražnjenja mogu koristiti kao stanbene.

Član 92

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti Uredba o izdavanju u zakup poslovnih prostorija i drugi propisi koji su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 93

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

I. Današnje pravno stanje

Materija upravljanja zgradama, koje se u smislu ovog predloga smatraju poslovnim, nije danas regulisana u našem pravu na način koji bi davao odgovor na sva osnovna pitanja koja se u ovoj materiji postavljaju. Pojedini savezni propisi daju odgovor samo na neka od tih pitanja. Od tih propisa treba na prvom mestu istaći Zakon o sredstvima privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 54/57). Po tom zakonu, zgradom u osnovnim sredstvima upravlja privredna organizacija u čija osnovna sredstva zgrada ulazi. Upravljanje zgradom u koju je smešteno državno

nadleštvo i ustanova, regulisano je Uredbom o izvršenju budžeta (*»Službeni list FNRJ«, br. 35/55*). U toj uredbi je rečeno da imovinom, pa i zgradama, koje su date na upravljanje državnim organima i ustanovama upravljaju naredbodavci za izvršenje predračuna koji su odgovorni za pravilno održavanje, korišćenje i upotrebu te imovine (čl. 145).

Međutim, napred navedeni propisi nisu dovoljni u ovoj materiji. Ti propisi ostavljaju otvorena mnoga pitanja koja se tiču upravljanja poslovnim zgradama. Pre svega, u našem pravu pojam poslovne zgrade nije definisan na jedan opšti način, koji bi isključivao svaku sumnju, niti je predviđeno kako će se određivati da li se jedna zgrada ima smatrati kao poslovna kad je to sporno. Posebno, ni pomenuti ni drugi propisi ne daju odgovor na pitanje o pravnom režimu upravljanja zgradom koju koriste više korisnika, koji ne spadaju u istu vrstu.

U pogledu zakupa poslovnih prostorija, naš pravni sistem je potpuniji, ali u toj oblasti saveznih odredaba ima malo. Uredbom o izdavanju u zakup poslovnih prostorija (*»Službeni list FNRJ«, br. 12/53 i 4/54*) predviđen je princip slobodne pogodbe u pogledu izdavanja poslovnih prostorija u zakup. Istom uredbom dato je ovlašćenje narodnim odborima da mogu, mesto sporazumnog određivanja visine zakupnine, propisati tarifu zakupnine ili, tarifu minimalnog iznosa zakupnine, ili, pak, na drugi način propisati način određivanja zakupnine kojim će se obezbediti visina zakupnine koja odgovara uslovima tržišta. Inače, ova uredba je donošenje propisa o izdavanju poslovnih prostorija u zakup stavila u nadležnost narodnih odbora.

Iskustvo je pokazalo da regulisanje zakupnog odnosa od strane narodnih odbora nije najpogodniji način za regulisanje toga odnosa. Postoji čitav niz pitanja koja, s obzirom na značaj ovog zakupa za privredni život, moraju biti regulisana na podjednak način za celu zemlju, a to znači saveznim propisom. Treba primetiti i to, da je ugovor o zakupu sastavni deo obligacionog prava i da kao takav spada u jedan imovinski zakonik čije je donošenje Ustavnim zakonom stavljeno u isključivu nadležnost federacije (čl. 15 tač. 5 sl. a).

Napred izloženi razlozi ukazuju na potrebu da se kako upravljanje poslovnim zgradama, tako i zakup poslovnih prostorija, regulišu jednim saveznim zakonom, pri čemu bi se narodnim odborima dala ovlašćenja da svojim propisom regulišu pitanja čije rešenje je u zavisnosti od lokalnih prilika. Predloženi predlog ima za svrhu da zadovolji ovu potrebu.

II. Načela predloga

1. Upravljanje poslovnim zgradama

Pitanje ko upravlja poslovnom zgradom u društvenoj svojini kad je koristi samo jedna organizacija ne zadaje teškoća. Iz same prirode stvari proističe osnovno pravilo da u takvom slučaju zgradom upravlja ta organizacija. (Primećujemo da predlog izrazu »organizacija« daje širok smisao. Tu spadaju ne samo privredne organizacije, nego i državni organi, ustanove, društvene organizacije — čl. 18 i 24. Kao organizacija ne smatra se u smislu ovog zakona privredna organizacija ili državni organ itd., koji koristi zgradu kao zakupac).

Prednje pravilo donunjeno je još jednim: Novom poslovnom zgradom u društvenoj svojini upravlja organizacija koja je dala sredstva za izgradnju te zgrade, a ako takva zgrada ulazi u osnovna sredstva privredne organizacije, njom upravlja ta organizacija (čl. 19). Ovo je razumljiva posledica položaja investitorovog.

Teškoće u praksi nastaju kad ima više organizacija koje koriste jednu poslovnu zgradu ili ako ima

više investitora. Za takav slučaj (koji u pravnom životu nije redak), zakon predviđa da će zainteresovane organizacije svojim sporazumom odrediti jednu između sebe koja će upravljati zgradom, ili će one u tu svrhu obrazovati jedan zajednički organ. Taj organ je uprava zgrade koju sačinjavaju predstavnici svih ili samo nekih organizacija koje koriste zgrade (čl. 20). Uprava zgrade punovažno zastupa organizacije koje koriste zgradu u odnosu prema trećim licima i pred državnim organima. Regulišući na ovaj način pitanje ko upravlja zgradom u ovakvim slučajevima, predlog s jedne strane daje u znatnoj meri mesta volji zainteresovanih organizacija, a s druge strane sprečava komplikacije koje mogu nastati ako bi poslovnom zgradom upravljalo više organizacija.

Ako je obrazovana uprava zgrade, onda se ovo upravljanje vrši po pravilima koja sporazumno donose zainteresovane organizacije. Ta pravila imaju karakter statuta koje potvrđuje stambeni organ opštine. Njima se regulišu organizacija i ovlašćenja uprave zgrade, kao i prava i obaveze organizacija koje koriste zgrade, odnosno koje su dale sredstva za izgradnju zgrade, u pogledu upravljanja zgradom i održavanja zgrade (čl. 21).

Ako do obrazovanja uprave zgrade nije došlo, nego su se organizacije sporazumele da zgradom upravlja jedna od njih, one su dužne zaključiti međusobno pismeni ugovor o upravljanju zgradom. U pogledu sadržine i potvrđivanja ovog ugovora, važi ono što je napred rečeno za pravila (čl. 22).

Moguće je da između zainteresovanih organizacija ne dođe do sporazuma o tome, ko će, ili na koji će se način, poslovnom zgradom upravljati. Za takav slučaj predlog predviđa jedini mogući izlaz, a to je da stambeni organ opštinskog narodnog odbora odredi rešenjem jednu od tih organizacija koje će upravljati zgradom.

Predlog predviđa da se u slučaju kad poslovnu zgradu koriste više organizacija moraju obrazovati fondovi koji imaju istu namenu kao i odgovarajući fondovi stambenih zgrada. Osnovi po kojima će se vršiti uplate u ove fondove moraju biti određeni pravilima ili ugovorom u upravljanju zgradom, odnosno rešenjem stambenog organa opštine.

U pogledu poslovnih zgrada u građanskoj svojini, koje su Zakonom o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ostavljene u svojini njihovih dosadašnjih sopstvenika, predlog zakona je propisao samo to, da takvim zgradama upravljaju njihovi sopstvenici shodno odredbama Osnovnog zakona o stambenim odnosima, koje se odnose na upravljanje stambenim zgradama u građanskoj svojini.

2. Zakup poslovnih prostorija

Centralna pitanja povodom zakupa poslovnih prostorija tiču se: 1) načina zasnivanja zakupnog odnosa, 2) zakupnine i 3) načina prestanka zakupnog odnosa.

U pogledu načina zasnivanja zakupnog odnosa, predlog je usvojio načelo da se zakup zasniva slobodnim sporazumom stranaka, tj. ugovorom (čl. 10 i 32). Prema tome, fizičko ili pravno lice izdaje poslovnu prostoriju u zakup onome čiju ponudu, s obzirom na visinu zakupnine i druge okolnosti, smatra najpovoljnijom.

Prednje načelo trpi jedno ograničenje. Ono se sastoji u tome, što se poslovna prostorija može izdati u zakup putem javnog nadmetanja održanog na osnovu rešenja stambenog organa opštinskog narodnog odbora u slučaju kad nije izdata u zakup u roku od 30 dana od dana kada je ispražnjena, ili u roku od 30 dana od dana kad je ugovor o zakupu prestao da važi usled toga što se zakupac nije uselio u poslovne prostorije (čl. 41). Svrha nadmetanja je

u tome da se spreči da poslovna prostorija ostane neiskorišćena zato što onaj koji je ovlašćen da izdaje u zakup zahteva prekomerno visoku zakupninu, ili iz nekog drugog razloga.

Prava i obaveze koji nastoje iz zaključenog ugovora o zakupu regulisani su uglavnom po klasičnom obrascu. Zakupodavac je dužan da preda zakupcu poslovnu prostoriju u stanju u kome se ona može upotrebiti za određenu svrhu i da je u tom stanju održava, ako nije što drugo ugovoreno. U slučaju da zakupodavac ne odgovori ovoj svojoj obavezi, zakupac, pošto je prethodno zakupodavcu ostavio primeren rok za izvršenje ove obaveze, može raskinuti ugovor ili sam izvršiti opravku. Zakupac je sa svoje strane dužan plaćati zakupninu i troškove korišćenja zajedničkih uređaja. On je dužan da poslovnu prostoriju koristi sa svom pažnjom i da o svom trošku izvrši na poslovnoj prostoriji opravke čiju je potrebu sam izazvao (čl. 56—58). Zakupac ima pravo da deo poslovne prostorije izda u podzakup, a po prestanku zakupa dužan je poslovnu prostoriju predati zakupodavcu u stanju u kome je tu prostoriju primio.

U toku diskusije prilikom izrade predloga zakona posebna pažnja bila je posvećena pitanju načina određivanja visine zakupnine. Diskusija je pokazala da je ipak najbolje zadržati u tom pogledu i dalje načelo slobodne pogodbe (čl. 11 st. 1). Pre svega, ovakav način određivanja visine zakupnine odgovara principu slobodnog formiranja cena za usluge na tržištu. Određivanje visine zakupnine slobodnom pogodbom praktično znači i znatno povećanje fondova onih zgrada koje su pod društvenim upravljanjem. To, opet, omogućuje zakupodavcu da izvršuje svoju obavezu održavanja poslovne prostorije u stanju u kome se ona može upotrebiti za svrhu određenu ugovorom. Da bi se postigla visina zakupnine koja odgovara uslovima tržišta, predlog daje ovlašćenje opštinskim narodnim odborima da mogu propisati tarifu najmanjih iznosa zakupnine za poslovne prostorije (čl. 11 st. 2).

U pogledu prestanka zakupnog odnosa predlog razlikuje prestanak usled odustanka i prestanak usled otkaza. Razlozi zbog kojih se od ugovora o zakupu može odustati ne predstavljaju novinu u našem pravu. Ti razlozi se sastoje u neizvršenju ugovornih obaveza, odnosno u postupanju protivno ugovoru (čl. 69—72).

Što se tiče otkaza, predlog razlikuje da li je ugovor zaključen na određeno ili na neodređeno vreme. Zakupac u prvom od ova dva slučaja prilikom zaključenja ugovora slobodno pristaje na to, da po isteku zakupnog odnosa i otkaznog roka isprazni prostoriju. On, dakle, unapred računa s tim da će sebi morati obezbediti drugu prostoriju. Ako zakupac po isteku ugovorenog roka nastavi da koristi poslovnu prostoriju, a zakupodavac se tome ne protivi, smatraće se da je ugovor o zakupu obnovljen na neodređeno vreme (čl. 63).

Situacija zakupca kod zakupa zaključenog na neodređeno vreme je drugačija. Ovde je, posle duge diskusije u predlogu usvojen princip da se ugovor zaključen na neodređeno vreme, što je u životu najčešći slučaj, može otkazati bez razloga. U toku diskusije ukazivano je na to, da ovakva odredba čini položaj zakupca neizvesnim i da ga izlaže ucenjivanju od strane zakupodavca. Protiv ovoga je naveden razlog da je slobodan otkaz nužno vezan uz slobodno ugovaranje visine zakupnine. Ako se zakupnina treba da drži na nivou koji odgovara uslovima tržišta, mora se dati mogućnost da se taj nivo održava promenom zakupca. Osim toga, predlog je predvideo zaštitu zakupca koja se sastoji prvo u tome što mu se otkaz ugovora zaključenog na neodređeno vreme ne može podneti pre isteka jedne godine od zaključenja ugovora (čl. 62 st. 2), i drugo, u tome što otkazni rok u takvom slučaju ne može biti manji od šest meseci (čl. 65).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku
i narodno zdravlje

Br. SNS/A/15
12 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednici održanim 30 marta i 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, koji mu je dostavio predsednik Saveznog veća Savezne narodne skupštine i usvojio ga uz izmene i dopune.

Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama pretresao je Zakonodavni odbor Saveznog veća čije je primedbe ovaj Odbor usvojio.

Po ovom predlogu dao je mišljenje i svoju saglasnost na kaznene odredbe Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama sa izmenama i dopunama.

Izmene i dopune koje su izvršene u Predlogu prilažu se ovom izveštaju i čine njegov sastavni deo. Pored ovih izmena redakciona komisija izvršila je i izvesne ispravke stilske i čisto redakcijske karaktere.

Za izveštioa Odbor je odredio narodnog poslanika Dobrivoja Miletića.

Sekretar

Vasilije Smalević s. r.

Predsednik

Radovan Papić s. r.

Članovi:

Milovan Batanović s. r., Marijan Cvetković s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrivoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Radisav Nedeljković s. r., Katarina Patrnogić s. r., Mato Petrović s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćirić s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovanović s. r., Stjepan Jureković s. r., Ilija Došen s. r., Rade Jakšić s. r., Vlado Segrt s. r., Asim Mujkić s. r.

I Z M E N E I D O P U N E

PREDLOGA ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

U članu 5 iza reči »odobriti da se« stavlja se reč »i«, a umesto reči »većim« stavlja se reč »znatnijim«.

U članu 7 na početku trećeg stava dodaju se reči: »Ako nije donet propis po prethodnom stavu«, i dalje nastavlja tekst s tim da se reč »Savet« piše sa malo »s«.

U istom stavu posle reči »može« stavlja se zapeta, a briše se reči »iako nije donet propis po prethodnom stavu«.

U članu 10 stav 2 umesto reči »donosi« stavlja se reči: »može doneti«, a posle reči »nadmetanja« stavlja se tačka i briše reči »a koje neposrednom pogodbom«.

U članu 12 stav 1 namesto reči »donosi« stavlja se reči »može doneti«. Stav 2 se briše, a stavovi 3 i 4 postaju stavovi 2 i 3.

U poslednjem stavu ispred reči »poslovnih zgrada« stavlja se reč »izgradnje«.

U članu 20 stav 1 briše se reči »u društvenoj svojini«.

U članu 30 stav 2 i 3 postaju stav 1 i 2, a stav 1 postaje stav 3 s tim da počinje rečima: »Ograničenje u pogledu davanja u zakup poslovnih prostorija, predviđeno u stavu 1, ne primenjuju se na«, i dalje nastavlja tekst ranijeg stava 1 s tim da se reč »Poslovne« piše sa malo »p«, a posle reči »zemljoradnika« stavlja se tačka, i briše se reči »mogu se slobodno davati u zakup po odredbama ovog zakona«.

U članu 34 tačka 5 namesto reči »na koje« stavljaju se reči »tog vremena« a u tački 7 posle reči »rokovima« dodaju se reči: »kad je ugovor zaključen na neodređeno vreme«.

U članu 46 u stavu 1 posle reči »zakup« stavlja se tačka i briše dalji tekst.

Član 48 menja se i glasi: »Ako je opštinski narodni odbor doneo propis na osnovu člana 10 stav 2 ovog zakona, tim propisom će se bliže propisati odredbe o davanju poslovnih prostorija u zakup putem javnog nadmetanja, pridržavajući se načela propisanih u ovoj glavi.«

U članu 53 namesto reči »trpeti« stavljaju se reči »dopustiti«.

Dodaje se novi stav 2 koji glasi: »Zakupodavac je dužan vršiti radnje iz prethodnog stava u vreme i na način, kojim će što manje ometati zakupca u korišćenju poslovne prostorije«.

U članu 56 posle reči »koristiti« dodaje se reč »samo«.

U članu 62 stav 1 menja se i glasi: »Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na neodređeno vreme prestaje na osnovu otkaza«.

Član 63 se briše.

Član 64 postaje član 63. U stavu 1 posle reči »punovažan« stavlja se zapeta, a posle reči »odnos« briše se zapeta. U drugom stavu namesto reči »ako bi prema odredbama ugovora zakup imao prestati nekog drugog dana« stavljaju se reči: »ako je kao dan u koji zakup može na osnovu otkaza prestati ugovorom određen neki drugi dan u mesecu«.

Član 65 postaje član 64 menja se i glasi: »Ako nije određen ugovorom, otkazni rok iznosi 6 meseci«.

Član 66 postaje član 65. U stavu 2 posle reči »otkazivaoca« stavlja se zapeta, a namesto reči: »a protivna strana primiti ih« stavljaju se reči: »odnosno dan do koga je protivna strana dužna poslovne prostorije primiti«.

Član 67 postaje član 66. U stavu 1 namesto reči: »otkazivalac«, stavlja se reč »zakupodavac«. U stavu 2 briše se reči: »odnosno da ih primi od otkazivaoca«. U stavu 3 umesto reči »otkazivalac« stavlja se reč »zakupodavac«, a namesto reči »protivnu stranu« stavlja se reč »zakupac«. Na kraju ovog člana dodaje se novi stav 6 koji glasi: »Otkaz koji je podneo zakupac sud će bez izdavanja naloga dostaviti zakupodavcu«.

Član 68 postaje član 67. U trećem stavu namesto reči »naskid« stavljaju se reči »odustanak od«.

Posle člana 67 stavlja se novi naziv odeljka 2 koji glasi: »2 Prestanak istekom ugovorenog vremena« i stavljaju novi članovi 68 i 69, koji glase:

»Član 68

Ugovor o zakupu zaključen na određeno vreme prestaje istekom vremena na koje je zaključen

Ako po isteku ugovorenog vremena poslovne prostorije ne budu ispražnjene i predate, zakupodavac može tužbom tražiti predaju ispražnjenih prostorija.

Za postupak po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija nadležan je sreski sud.

Sporovi po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija smatraju se hitnim.

Član 69

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na određeno vreme smatra se, po isteku vremena na koje je zaključen, prečutno obnovljenim na neodređeno vreme ako zakupac i posle vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavi da koristi poslovnu prostoriju, a zakupodavac se tome ne protivi.

Smatra se da se zakupodavac ne protivi, ako do isteka vremena na koje je ugovor zaključen ili petnaest dana po isteku toga vremena, nije pismeno ili preko suda zahtevao da mu zakupac preda prostorije«.

Ispred naslova odeljka 2 »Prestanak na osnovu odustanka« broj 2 menja se u broj 3.

Član 69 postaje član 70. U prvom stavu u trećem redu namesto reči »otkazu« stavlja se reč »trajanja«. U tački 2 namesto reči: »60 dana« stavljaju se reči »dva meseca«. U tački 3 namesto reči u zagradi: »eksproprijacija, elementarna nepogoda i sl.« stavljaju se reči: »administrativni prenos prava korišćenja zemljišta, oštećenje prouzrokovano elementarnom nepogodom i sl.«.

Član 70 postaje član 71. Namesto reči »otkazu« stavljaju se reči »trajanju«.

Član 71 postaje član 72.

Član 72 postaje član 73. U stavu 1 namesto reči »strana kojoj« stavljaju se reči: »zakupac kome«, a namesto reči »druga strana« stavljaju se reči: »zakupodavac«. U stavu 2 briše se reči »odnosno prijem«. Stav 3 menja se i glasi: »Sporovi po tužbi za predaju ispražnjenih prostorija smatraju se hitnim«.

Naziv odeljka »3 Zajedničke odredbe za otkaz i odustanak« menja se i glasi: »4 Ostale odredbe o prestanku ugovora o zakupu«.

Član 73 postaje član 74. U redu 4 briše se reč »ostalih«.

Član 74 postaje član 75. U prvom stavu briše se reči: »donetih u otkaznom postupku«. Stav 2 menja se i glasi: »Na zahtev zakupca, izvršni sud može iz opravdanih razloga odložiti prinudno izvršenje, ali najviše za 30 dana«.

Član 75 postaje član 76.

Član 76 postaje član 77 menja se i glasi: »Zakupac koji smatra da je ugovor o zakupu prestao na osnovu njegovog otkaza ili izjave o odustanku, ili da je prestao istekom ugovorenog vremena, može ispražnjene poslovne prostorije predati stanbenom organu opštinskog narodnog odbora ako zakupodavac odbije da ih primi«.

Član 77 se briše.

U članu 80 stav 2 namesto cifre »20.000« stavlja se cifra »50.000«.

U članu 81 briše se tačka i stavlja »(član 30)«.

U članu 82 (stav 1 tačka 2 namesto reči »koji« stavlja se reč »kojim«). U stavu 3 namesto reči »koji od prekršaja« stavlja se reč »radnje«, a namesto cifre »20.000« stavlja se cifra »50.000«.

Član 83 se briše.

Član 84 postaje član 83. Briše se reči: »ili se u vidu zanimanja bavi posredovanjem«.

Član 85 postaje član 84. Namesto reči: »koje od prekršaja određenih« stavljaju se reči: »prekršaje određene«.

Članovi 86 do 92 postaju članovi 85 do 91.

IZVEŠTAJ ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O POSLOVNIM ZGRADAMA I PROSTORIJAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS/A/15

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 4 i 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor je predložio da se u ovom zakonskom predlogu izvrši niz izmena i dopuna sa kojima se složio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Firuz Demir.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Predsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zalm Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mle Počuća s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 107

13 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o svojini na delovima zgrada, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavještavamo da je Savezno izvršno veće za svoje pretstavnike odredilo Lidiju Šentjunc, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za pretstavnika u Saveznom veću i Dr Leona Gerškovića, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju — za pretstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i Božidar Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju i inž. Marjan Tepina, direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna

i stanbena pitanja — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS/A/14

14 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o svojini na delovima zgrada, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiju Šentjunc, a za poverenika dr Fedora Bazala u, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Predsednik

Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA

Glava 1

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Posebni delovi zgrade mogu biti u građanskoj svojini ili u društvenoj svojini (etažna svojina).

Na posebnom delu zgrade može postojati i svojina na idealnim delovima.

Predmet etažne svojine mogu biti samo pojedini stanovi i pojedine poslovne prostorije.

Član 2

Etažna svojina stiče se i prestaje po osnovima i na način koji važe za sticanje i prestanak svojine na nepokretnostima, kao i na način predviđen ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

Građani, građanska pravna lica, društvene organizacije i druga udruženja građana ne mogu sticati ni imati u svojini više posebnih delova zgrada nego što mogu imati po odredbama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Odredbe Zakona o prometu zemljišta i zgrada primenjuju se i na posebne delove zgrade, ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

Član 3

Zgradom čiji su delovi u etažnoj svojini upravljaju, kao celinom, stanari i sopstvenici posebnih delova, saglasno odredbama Osnovnog zakona o stanbenim odnosima i Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

Član 4

Na zajedničkim delovima zgrade koja se nacionalizuje po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, a koji služe zgradi kao celini (temelji, glavni zidovi, tavan, fasada, stepenice, hodnici, stan namenjen za nastojnika zgrade, dizalice, električna, kanalizaciona, vodovodna i telefonska mreža, bunari, prostorije za pranje i sušenje rublja, krov, podrum, uređaji za zagrevanje, svetlarnici, dimnjaci i sl.), svi sopstvenici posebnih delova imaju trajno pravo korišćenja.

Na zajedničkim delovima zgrade iz prethodnog stava koji služe samo nekim, a ne svim posebnim delovima zgrade (posebna ulazna vrata, stepeništa, dimnjaci, uređaji za ogrev i drugi uređaji, dizalice, tavan-ske i podrum-ske prostorije, terase, bunari, pregradni zidovi između dva stana ili prostorije i sl.), sopstvenici tih posebnih delova imaju trajno pravo korišćenja.

Delovi zgrade koja se ne nacionalizuje po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, a koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, jesu zajednička nedeljiva svojina svih sopstvenika posebnih delova, odnosno sopstvenika čijim posebnim delovima služe.

Član 5

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u društvenoj svojini, svaki sopstvenik posebnog dela te zgrade ima trajno pravo korišćenja građevinske parcele na kojoj je zgrada podignuta.

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u građanskoj svojini, svaki sopstvenik posebnog dela zgrade ima svojinu na idealnom delu građevinske parcele srazmerno vrednosti svog posebnog dela prema ukupnoj vrednosti cele zgrade.

Član 6

Građevinsku parcelu na kojoj je podignuta zgrada koja je u celini ili delimično u etažnoj svojini i delove zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, sopstvenici koriste prema nameni zemljišta i tih delova zgrade.

Prava koja sopstvenik ima na građevinskoj parceli na kojoj je zgrada podignuta i na delovima zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim nedeljivo su povezana sa njegovim posebnim delom zgrade, te se sve promene u pravima na ovom delu zgrade odnose i na ta prava.

Član 7

Davalac na korišćenje ili u zakup posebnog dela zgrade koji je u društvenoj svojini ima prava i obaveze, koje po ovom zakonu ima sopstvenik posebnog dela zgrade.

G l a v a II

PRAVA I OBAVEZE SOPSTVENIKA POSEBNOG DELA ZGRADE

1. Zajedničke odredbe o pravima i obavezama sopstvenika posebnih delova

Član 8

Sopstvenik posebnog dela zgrade ima pravo taj posebnaj deo otuđiti.

Sopstvenik posebnog dela zgrade je davalac na korišćenje ili u zakup tog posebnog dela.

Član 9

Davalac na korišćenje ili u zakup posebnog dela zgrade koji je u društvenoj svojini može svoje pravo davanja stana ili poslovne prostorije na korišćenje pre-

neti, uz naknadu ili bez naknade, na drugo društveno pravno lice koje može biti davalac na korišćenje stana ili poslovne prostorije u posebnom delu zgrade u društvenoj svojini.

Član 10

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade može taj stan koristiti sam ili ga dati na korišćenje drugome, kao nosiocu stanarskog prava.

Ugovor o davanju stana kao posebnog dela zgrade na korišćenje drugome zaključuje sopstvenik tog posebnog dela.

Član 11

Na osnovu ugovora iz prethodnog člana sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade ima pravo na stanarinu koja je određena stanbenom tarifom.

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade, koji je tu prostoriju izdao u zakup, ima pravo na zakupninu pod uslovima koji su predviđeni Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama i Zakonom o stanbenim odnosima.

Član 12

Nosilac stanarskog prava na stanu kao posebnom delu nove zgrade dužan je plaćati sopstveniku tog stana, pored stanarine, i propisani doprinos na ime otplate anuiteta koji sopstvenik stana plaća po zajmu zaključenim za izgradnju tog stana.

Do donošenja propisa o doprinosu iz prethodnog stava (član 105 Osnovnog zakona o stanbenim odnosima) visina i način plaćanja tog doprinosa može se odrediti ugovorom između sopstvenika stana kao posebnog dela nove zgrade i nosioca stanarskog prava.

U doprinos koji nosilac stanarskog prava plaća po odredbama prethodnih stavova, ne može se uračunati kamata sadržana u anuitetu koji plaća sopstvenik stana.

Član 13

Ugovorom o korišćenju stana kao posebnog dela zgrade može se odrediti da sopstvenik stana ima pravo otkazati ugovor i iz razloga što se u taj stan namerala useliti on, ili član njegove porodice sa kojim zajedno stanuje, ili drugi član njegove uže porodice.

Otkaz ugovora o korišćenju stana ne može se dati, iz razloga iz prethodnog stava, za dan koji pada pre isteka jedne godine od dana zaključenja ugovora.

Kad se otkaz daje iz tog razloga, otkazni rok iznosi tri meseca, ako nije ugovoren duži otkazni rok.

Za izvršenje sudske odluke kojom je određeno da se nosilac stanarskog prava iseli iz stana na osnovu otkaza datog mu po odredbama prethodnih stavova, nije potrebno da sopstvenik stana nosiocu stanarskog prava obezbedi odgovarajući stan niti nužni smeštaj.

Član 14

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade ima pravo prvenstvenog useljenja u taj stan, ako je prazan, kao i pravo da, saglasno važećim propisima, zameni stan koji koristi — stanom u njegovoj svojini.

Član 15

Sopstvenik posebnog dela zgrade ima u pogledu upravljanja tom zgradom ona prava koja ima po Osnovnom zakonu o stanbenim odnosima i po Zakonu o poslovnim zgradama i prostorijama, bez obzira da li u tome posebnom delu stanuje, odnosno bez obzira da li taj posebni deo koristi za vršenje poslovne delatnosti.

Odredbom prethodnog stava ne dima se u pogledu upravljanja zgradom, u prava trećeg lica koje taj posebni deo koristi kao stamari ili zakupac.

Član 16

Sopstvenik stana ili poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade dužan je sam snositi troškove tekućeg održavanja tog posebnog dela, bez obzira da li taj posebni deo koristi sam ili ga je dao drugome na korišćenje odnosno u zakup.

Član 17

Za zgrade u etažnoj svojini obrazuju se fondovi određeni Osnovnim zakonom o stanbenim odnosima odnosno Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama, kao fondovi cele zgrade, a ne kao zasebni fondovi za pojedine posebne delove zgrade.

Član 18

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade dužan je bez obzira da li stan koristi sam ili ga je dao drugom na korišćenje, uplaćivati u fond za upravljanje zgradom i u fond koji služi za velike i srednje opravke iznose koji za taj stan imaju uplaćivati po propisu opštinskog narodnog odbora (član 116 Osnovnog zakona o stanbenim odnosima), a u fond koji služi za održavanje zgrade iznos potreban za podmirivanje troškova tekućeg održavanja delova zgrade koji služe zgradi kao celini, odnosno tom posebnom delu (član 4).

Visinu iznosa potrebnog za podmirivanje troškova tekućeg održavanja delova zgrade koji služe zgradi kao celini, odnosno samo nekim posebnim delovima njenih, određuje opštinski narodni odbor u procentu od iznosa koji bi se za taj stan imao uplaćivati u fond koji služi za održavanje zgrade.

Član 19

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade koji sam koristi tu poslovnu prostoriju dužan je uplaćivati u fondove zgrade iznose koje bi imao uplaćivati kad bi se taj posebni deo koristio kao stan.

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade koji je tu poslovnu prostoriju dao drugome u zakup ili u podzakup, dužan je uplaćivati u fond za kreditiranje stanbene izgradnje procent od zakupnine koji je propisao opštinski narodni odbor (član 122 Osnovnog zakona o stanbenim odnosima), a od ostatka zakupnine dužan je u fondove zgrade uplaćivati iznose koje bi imao uplaćivati kad bi se taj posebni deo koristio kao stan.

Član 20

Propisi opštinskih narodnih odbora kojima se predviđa plaćanje povišenog iznosa stanarine za višak stanbenih prostorija, neće se primenjivati na stan kao posebni deo zgrade u kome stanuje sopstvenik toga stana.

Član 21

Kad sticanje ili gubitak nekog prava građanina zavisi od visine njegovog dohodka, u dohodak se ne uračunavaju prihodi koji potiču od posebnih delova nove zgrade, i to za vreme od 20 godina, računajući od isteka godine u kojoj je završena izgradnja zgrade.

Ako je izgradnja zgrade završena pre dana stupanja na snagu ovog zakona, sopstvenik zgrade ne može ostvarivati pravo iz prethodnog stava za vreme koje je proteklo do tog dana.

Kao nova zgrada u smislu ovog zakona smatra se zgrada čija je izgradnja dovršena posle 15 maja 1945 godine, kao i zgrada na čije je prepravke posle ovog dana utrošen iznos koji prelazi jednu polovinu vrednosti zgrade.

Kao novi deo zgrade u smislu ovog zakona smatra se i posebni deo zgrade dograđen posle 15 maja 1945 godine u zgradi dovršenoj pre ovog dana.

2. Posebne odredbe o pravima i obavezama sopstvenika posebnih delova zgrade koja nije pod društvenim upravljanjem

Član 22

Sopstvenik vrši o svom trošku opravke u cilju održavanja svog posebnog dela zgrade u ispravnom stanju.

Sopstvenik je dužan o svom trošku izvršiti opravke na svom posebnom delu, ako je to neophodno da bi se otklonila šteta za posebni deo drugog sopstvenika ili za delove zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo posebnom delu drugog sopstvenika.

Član 23

Sopstvenik može, u skladu sa građevinskim propisima, o svom trošku izvršiti prepravke svog posebnog dela zgrade ako se tim prepravkama ne dira u posebni deo drugog sopstvenika ili delove koji služe zgradi kao celini ili posebnom delu drugog sopstvenika.

Sopstvenik ne može vršiti na svom posebnom delu prepravke koje bi mogle narušiti arhitektonski izgled zgrade, ili umanjati sigurnost ili stabilnost zgrade ili zajedničkog ili posebnog dela drugog sopstvenika, ili ovim delovima inače naneti štetu.

Član 24

Opravke na delovima zgrade koji služe zgradi kao celini vrše se na osnovu sporazuma sopstvenika svih posebnih delova zgrade.

Opravke na delovima zgrade koji služe samo posebnim delovima nekih sopstvenika vrše se na osnovu sporazuma tih sopstvenika.

Ako u slučaju iz prethodnih stavova do sporazuma ne dođe, sreski sud će na predlog jednog od zainteresovanih sopstvenika posebnog dela, odlučiti u vanparničnom postupku da li će se izvršiti određene opravke, vodeći pritom računa o tome da li su one celishodne i opravdane.

Član 25

Prepravke na zgradi mogu se vršiti po sporazumu sopstvenika posebnih delova.

Ako do sporazuma ne dođe, sreski sud će na predlog jednog od zainteresovanih sopstvenika posebnog dela, odlučiti u vanparničnom postupku da li će se izvršiti određene prepravke, vodeći pritom računa o tome da li su takve prepravke celishodne i opravdane.

U slučaju iz prethodnog stava sud će istovremeno odlučiti koji sopstvenici i u kojoj srazmeri snose troškove prepravki, pri čemu će voditi računa o tome kojim posebnim delovima i u kojoj meri koriste prepravke koje se imaju izvršiti.

Član 26

Pojedina pitanja upravljanja, održavanja, opravki i prepravki mogu se opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima urediti i drukčije nego što je propisano ovim zakonom (čl. 22—25).

Član 27

Odredbe ove glave koje se odnose na prava i obaveze sopstvenika posebnog dela zgrade koja nije pod društvenim upravljanjem, shodno važe i u pogledu prava i obaveza sopstvenika onih delova iste zgrade na kojima ne postoji etažna svojina.

3. Posebne odredbe o pravima i obavezama sopstvenika posebnih delova zgrade pod društvenim upravljanjem

Član 28

Sopstvenik stana ili poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade pod društvenim upravljanjem, ima u pogledu održavanja svog posebnog dela zgrade u ispravnom stanju, kao i u pogledu prepravki svog posebnog dela zgrade, ista prava i obaveze koje ima sopstvenik posebnog dela zgrade koja nije pod društvenim upravljanjem (čl. 22 i 23).

Takav sopstvenik može obavezu tekućeg održavanja svog posebnog dela preneti na kućni savet.

Kućni savet dužan je prihvatiti ovu obavezu.

U slučaju prenosa te obaveze, sopstvenik posebnog dela zgrade dužan je u fond za održavanje zgrade uplaćivati ceo iznos koji se u taj fond uplaćuje.

Član 29

Oprave na delovima zgrade u društvenoj svojini koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim i prepravke na takvoj zgradi vrše se na osnovu zaključka kućnog saveta zgrade, a na teret odgovarajućih fondova zgrade.

Glava III

UZAJAMNI ODNOSI SOPSTVENIKA POSEBNIH DELOVA ZGRADE

Član 30

Uzajamni odnosi sopstvenika koji proističu iz etažne svojine u jednoj zgradi, određuju se opštim uslovima ili ugovorom.

Član 31

Kad investitor ili drugi sopstvenik zgrade zahteva uknjiženje etažne svojine na svim posebnim delovima zgrade, on može uzajamne odnose sopstvenika tih posebnih delova odrediti opštim uslovima prilikom uknjiženja te svojine.

Opšti uslovi podnose se na odobrenje organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za stambene poslove, koji može uskratiti odobrenje samo ako su opšti uslovi u suprotnosti sa zakonom.

Opšti uslovi su obavezni za sopstvenike posebnih delova zgrade.

Član 32

U opštim uslovima moraju biti određeni posebni delovi zgrade i delovi zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, kao i obim i način korišćenja tih delova.

Ako zgrada nije pod društvenim upravljanjem, opšti uslovi moraju sadržati i odredbe o upravljanju zgradom.

Ako se u pogledu zgrade koja nije pod društvenim upravljanjem pojedina pitanja upravljanja, održavanja, opravki i prepravki imaju urediti drukčije nego što je to određeno ovim zakonom (čl. 22—25), opšti uslovi moraju sadržati i odredbe o načinu na koji su ta pitanja uređena.

Opšti uslovi mogu sadržati i druge odredbe.

Član 33

Ako uzajamni odnosi sopstvenika nisu određeni opštim uslovima, ti odnosi moraju se odrediti ugovorom na osnovu koga sopstvenik posebnog dela prenosi na drugo lice svojину na tom posebnom delu.

Ugovor o uzajamnim odnosima mora sadržati iste odredbe koje i opšti uslovi.

Ugovor o uzajamnim odnosima podnosi se na odobrenje organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za stambene poslove, koji može uskratiti

odobrenje samo ako je ugovor u suprotnosti sa zakonom.

Član 34

Odredbe ugovora o uzajamnim odnosima između sopstvenika i lica na koje je on preneo svojину na posebnom delu zgrade imaju pravno dejstvo i prema docnijim pribaviocima drugih posebnih delova iste zgrade.

Član 35

Ugovor o uzajamnim odnosima mora biti pismen, a potpisi ugovornih strana moraju biti overeni od strane nadležnog organa.

Ugovor koji nije sačinjen u tom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 36

Pravni sledbenik sopstvenika posebnog dela zgrade stupa u prava i obaveze svog prethodnika koji su utvrđeni opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima.

Član 37

Opšti uslovi o uzajamnim odnosima, kao i ugovor o uzajamnim odnosima, mogu se menjati uz pismeni pristanak sopstvenika posebnih delova, čijih se prava ta izmena tiče.

Sreski sud će u vanparničnom postupku, a po predlogu većine sopstvenika posebnih delova, odrediti da li će se izvršiti promene u opštim uslovima i ugovoru i protiv volje drugih sopstvenika, vodeći pritom računa da li su takve promene celishodne i opravdane.

Član 38

Ako zgrada delimično propadne ili postane neupotrebljiva, popraviće se prema odredbama ugovora ili naknadnom sporazumu sopstvenika posebnih delova.

Ako ugovorom nisu predviđene takve popravke niti su se svi sopstvenici posebnih delova o tim popravkama naknadno sporazumeli, sopstvenici koji su se o tome sporazumeli imaju pravo da otkupe posebne delove ostalih sopstvenika.

Ako se sopstvenici ne sporazumeju o otkupnoj ceni, utvrdiće je sud u vanparničnom postupku prema prometnoj vrednosti tih posebnih delova.

Ako ne dođe do otkupa, zgrada će se prodati na zahtev nekog od sopstvenika, putem suda na javnoj prodaji.

Cena postignuta javnom prodajnom razdeliće se među sopstvenike posebnih delova srazmerno prometnoj vrednosti njihovih delova prema ukupnoj prometnoj vrednosti cele zgrade, uzimajući u obzir vrednost posebnih delova i cele zgrade na dan javne prodaje.

Član 39

Odredbe ove glave shodno važe i u pogledu uzajamnih prava i obaveza sopstvenika posebnih delova i sopstvenika onih delova iste zgrade na kojima ne postoji etažna svojina.

Glava IV

PRAVO PREČE KUPOVINE KORISNIKA STANA KAO POSEBNOG DELA ZGRADE

Član 40

Građanin ili pravno lice koje namerava da proda stan kao posebni deo zgrade dužan je taj deo, preporučeni pismom ili podneskom preko suda, ponuditi na prodaju licu koje ga koristi i saopštiti mu cenu i ostale uslove prodaje.

Ako lice kome je ponuda učinjena, ne izjavi u roku od 30 dana od dana saopštenja ponude da prihvata ponudu, ponuđač može posebni deo zgrade pro-

dati drugome, ali samo pod istim uslovima ili za višu cenu.

Kad se prema uslovima ponude cena ima u celini ili delimično isplatiti u gotovom, izjava o prihvatanju ponude može proizvesti dejstvo samo ako lice kome je ponuda učinjena položi u roku iz prethodnog stava ponudraču ili kod sreskog suda na čijem se području nalazi zgrada ceo iznos koji se prema ponudi ima isplatiti u gotovu.

Član 41

Ako građanin ili pravno lice proda posebni deo zgrade, a licu koje taj posebni deo koristi ne učini ponudu u smislu prethodnog člana, ovo lice može sudskim putem zahtevati da se prodaja poništi i da sopstvenik njemu pod istim uslovima proda taj posebni deo zgrade.

Tužba zbog povrede prava preče kupovine može se podići u roku od 30 dana od dana kada je imalac prava preče kupovine saznao za prodaju i za uslove prodaje.

Ali bez obzira kad je imalac prava preče kupovine saznao za prodaju i uslove prodaje, tužba zbog povrede prava preče kupovine ne može se podići po isteku šest meseci od dana izvršenog prenosa u zemljišnim knjigama, a po isteku jedne godine od dana ako mu je posebni deo zgrade bio ponuđen za višu cenu od one po kojoj je prodaja izvršena ili uz teže uslove, ili je prodaja prikrivena zamenom, poklonom ili na drugi način.

Tužilac je dužan u roku za podizanje tužbe zbog povrede prava preče kupovine položiti kod sreskog suda na čijem se području nalazi zgrada iznose na ime kupovne cene koji su prema zaključenom ugovoru dospeli za plaćanje do dana podizanja tužbe.

G l a v a V

PROMET POSEBNIH DELOVA ZGRADA

Član 42

Građanin može preneti u svojinu drugom građaninu stan kao posebni deo zgrade, poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade, ako ona po svom kapacitetu služi tom drugom građaninu za vršenje njegove dozvoljene delatnosti, kao i magacin, garažu ili sporednu prostoriju, koji se po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ne nacionalizuju i ne uračunavaju u broj zgrada i posebnih delova zgrada koji po tom zakonu građani mogu imati u svojini (čl. 31, 32 i 33 tog zakona).

Građanin može preneti u svojinu građanskom pravnom licu, društvenoj organizaciji ili drugom udruženju građana poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade, ako ona služi njihovoj dozvoljenoj delatnosti, kao i magacin, garažu ili sporednu prostoriju, naznačene u prethodnom stavu.

Građanin može političkoteritorijalnoj jedinici, privrednoj organizaciji, ustanovi koja ima svojstvo pravnog lica i drugim društvenim pravnim licima koja mogu biti nosioci prava korišćenja stvari u društvenoj svojini preneti u svojinu stan ili poslovnu prostoriju, kao posebni deo zgrade.

Građanin ne može otuđiti poslovnu prostoriju koja mu je u stanbenoj zgradi ostavljena u svojini na osnovu člana 14 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Član 43

Građansko pravno lice, društvena organizacija i drugo udruženje građana mogu jedni drugima preneti u svojinu poslovne prostorije kao posebne delove zgrade, koje takvom sticaocu služe za vršenje njegove dozvoljene delatnosti.

Lica iz prethodnog stava mogu građaninu preneti u svojinu poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade koji po svom kapacitetu služi njegovoj dozvoljenoj delatnosti.

Građansko pravno lice, društvena organizacija i drugo udruženje građana mogu političkoteritorijalnoj jedinici, privrednoj organizaciji, ustanovi koja ima svojstvo pravnog lica i drugim društvenim pravnim licima koja mogu biti nosioci pravnog korišćenja stvari u društvenoj svojini preneti u svojinu stan ili poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade.

Član 44

Političkoteritorijalna jedinica, privredna organizacija, ustanova koja ima svojstvo pravnog lica i drugo društveno pravno lice koje može biti nosilac prava korišćenja stvari u društvenoj svojini, mogu jedn. na druge ugovorom prenositi pravo korišćenja stanova i poslovnih prostorija, kao posebnih delova zgrade, uz naknadu ili bez naknade.

Pravna lica iz prethodnog stava mogu građanskom pravnom licu, društvenoj organizaciji ili drugom udruženju građana preneti u svojinu poslovne prostorije kao posebne delove zgrade, koje takvom sticaocu služe za vršenje njegove dozvoljene delatnosti.

Pravna lica iz stava 1 ovog člana smeju građaninu preneti u svojinu stan kao posebni deo zgrade, kao i poslovnu prostoriju kao posebni deo zgrade koji po svom kapacitetu služi njegovoj dozvoljenoj delatnosti.

Pravna lica iz stava 1 ovog člana ne mogu zaključiti ugovor o otuđivanju posebnog dela zgrade po odredbi prethodnog stava, ako znaju ili mogu znati da bi sticalac usled toga imao više posebnih delova zgrada ili više zgrada nego što može imati u svojini po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Član 45

Davalac stana na korišćenje ili poslovne prostorije u zakup u zgradi u društvenoj svojini, na kojoj ne postoji etažna svojina, kao i davalac stana na korišćenje ili poslovne prostorije u zakup kao posebnih delova zgrade, koji su u društvenoj svojini, može, radi sticanja sredstava za stambenu izgradnju ili otplaćivanje kredita zaključenog radi stambene izgradnje, izložiti prodaji te stanove i poslovne prostorije kao posebne delove zgrade.

Ako se u slučaju iz prethodnog stava izlažu prodaji svi posebni delovi zgrade, davalac na korišćenje može odrediti opšte uslove kojima se uređuju uzajamni odnosi sopstvenika tih posebnih delova (član 31).

Član 46

Ugovor o otuđivanju iz društvene svojine stana ili poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade ne može se zaključiti dok se prethodno ne utvrdi vrednost tog posebnog dela putem komisije za procenu opštinskog narodnog odbora.

Ugovorena cena za taj posebni deo zgrade ne može biti manja od iznosa njegove vrednosti utvrđene po prethodnom stavu.

Ugovor zaključen protivno odredbama prethodnih stavova, ništav je.

Odredbe prethodnih stavova ne primenjuju se na posebne delove zgrada koje podiže stambena zadruža na osnovu svog plana stambene izgradnje.

Član 47

Na otuđenje i prenos prava korišćenja posebnih delova zgrade primenjuju se i odredbe Zakona o prometu zemljišta i zgrada, ako odredbama ovog zakona nije drukčije određeno.

Glava VI

UKNJIŽENJE ETAŽNE SVOJINE

Član 48

Sopstvenik zgrade odnosno davalac na korišćenje ili u zakup zgrade koja nije u etažnoj svojini može zahtevati uknjiženje svojine na pojedinom posebnom delu, na više posebnih delova ili na svim posebnim delovima te zgrade koji mogu biti predmet etažne svojine.

Član 49

Za uknjiženje svojine na posebnim delovima zgrade potrebno je zemljišnoknjižnom sudu podneti plan posebnih delova zgrade.

Plan posebnih delova zgrade mora sadržati zemljišnoknjižnu oznaku zemljišta na kome je zgrada podignuta, površinu tog zemljišta, oznaku zgrade po ulici, kućnom broju i posebnom nazivu, crteže iz kojih se jasno vidi raspored zgrade pre deobe, oznaku, položaj i mere posebnih delova zgrade na kojima se traži uknjiženje etažne svojine, kao i oznaku, položaj i mere delova zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima zgrade.

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u građanskoj svojini, plan posebnih delova zgrade mora sadržati i vrednost svakog posebnog dela izračunatu u procentima prema ukupnoj vrednosti cele zgrade.

Vrednost posebnih delova zgrade naznačena u planu, služi samo za izračunavanje dela kojim pojedini sopstvenici posebnih delova učestvuju u idealnoj svojini građevinske parcele na kojoj je zgrada podignuta (član 6 stav 2).

Član 50

Plan posebnih delova zgrade mora biti izrađen od strane stručnog lica (projektantske organizacije, inženjera, arhitekta, tehničara) i potvrđen od strane organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za građevinske poslove.

U potvrdi se mora posebno istaći da u planu označeni posebni delovi zgrade mogu biti predmet etažne svojine, kao i da je u planu pravilno utvrđena srazmera vrednosti posebnih delova prema ukupnoj vrednosti cele zgrade (član 49 stav 3).

Član 51

Etažna svojina upisuje se u posebnu zemljišnu knjigu koja nosi oznaku »Etažna svojina« (»E«).

Građevinska parcela i zgrada na kojoj je zasnovana etažna svojina otpisuje se iz uloška zemljišne knjige u kome je zemljište sa zgradom bilo upisano.

Član 52

Za svaku građevinsku parcelu sa zgradom u etažnoj svojini koja je na njoj podignuta osniva se poseban zemljišni uložak u knjizi »E«.

Građevinska parcela sa zgradom u etažnoj svojini čini posebno zemljišnoknjižno telo.

Član 53

U zemljišnoj knjizi »E« za svaki zemljišnoknjižni uložak postoji jedan popisni list, potreban broj vlasničkih listova i jedan teretni list.

Član 54

U popisni list knjige »E« upisuje se građevinska parcela na kojoj je podignuta zgrada u etažnoj svojini, sama ta zgrada i svi posebni delovi te zgrade.

Deo zgrade na kome nije zasnovana etažna svojina, kao i posebni delovi zgrade u etažnoj svojini, čine posebne čestice istog zemljišnoknjižnog tela.

U popisni list knjige »E« ubeležava se oznaka zbirke isprava u koje se nalaze plan posebnih delova zgrade i opšti uslovi ili ugovor o uzajamnim odnosima sopstvenika posebnih delova zgrade.

Član 55

U knjizi »E« za svaki zemljišnoknjižni uložak postoji onoliko vlasničkih listova koliko zgrada ima posebnih delova u etažnoj svojini, kao i jedan vlasnički list za deo zgrade na kome nije zasnovana etažna svojina.

Član 56

U teretni list knjige »E« upisuju se tereti koji opterećuju celo zemljišnoknjižno telo i njegove pojedine čestice.

Tereti koji su upisani u zemljišnoknjižnom ulošku pre zasnivanja etažne svojine, ostaju na snazi i posle zasnivanja takve svojine i prenose se u teretni list knjige »E«.

Ovi tereti mogu se na osnovu sporazuma između zainteresovanih lica preneti i na pojedine čestice zemljišnoknjižnog tela knjige »E«.

Član 57

Za knjigu »E« osniva se posebna zbirka isprava i vodi se posebni imenik.

U zbirku isprava knjige »E« unosi se i plan posebnih delova zgrade, kao i opšti uslovi ili ugovor o uzajamnim odnosima sopstvenika posebnih delova zgrade.

Član 58

Na području gde postoje tapije izdaće se prilikom zasnivanja etažne svojine posebne tapije za svaki posebni deo zgrade.

Posebne tapije upisuju se u posebnu knjigu tapija »E«, a izvorna tapija sa planom posebnih delova zgrade, opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima sopstvenika i ostalim ispravama čuvaće se u zbirci isprava uz knjigu tapija »E«.

Izdavanje posebnih tapija zabeležiće se u izvornoj tapiji, kao i u knjizi tapija u koju je izvorna tapija bila uvedena pre zasnivanja etažne svojine, uz upućivanje na knjigu tapije »E«.

Član 59

Na zgradama podignutim posle stupanja na snagu ovog zakona može se zasnivati etažna svojina neposrednim upisom u zemljišnu knjigu »E« odnosno izdavanjem posebne tapije za svaki posebni deo zgrade.

Zasnivanje etažne svojine po prethodnom stavu, zabeležiće se u ulošku zemljišne knjige u koju je upisano zemljište na kome je zgrada podignuta, uz upućivanje na zemljišnu knjigu »E« odnosno u knjizi tapija u koju je izvorna tapija na tom zemljištu uvedena, uz upućivanje na knjigu tapija »E«.

Član 60

Pravna pravila o unutrašnjem uređenju, osnivanju i ispravljanju zemljišnih knjiga, kao i ostala važeća pravila zemljišnoknjižnog prava i postupka shodno će se primenjivati i na knjigu »E«, ako ovim zakonom i posebnim propisima nije što drugo određeno.

Na području gde postoje tapije ili druge javne isprave u koje se upisuje svojina na zemljištima i zgradama, pri zasnivanju i prenošenju etažne svojine shodno će se primenjivati odgovarajuća pravna pravila o upisivanju pravnih odnosa u vezi sa nepokretnostima, ako ovim zakonom i posebnim propisima nije što drugo određeno.

Glava VII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 61

Svaki sopstvenik idealnog dela zgrade ima pravo zahtevati da se njegova idealna svojina pretvori u etažnu svojinu na određenom posebnom delu zgrade, ako je to moguće s obzirom na vrednost tog idealnog dela, veličinu zgrade, broj njenih prostorija i njihov raspored.

Ako se svi sopstvenici idealnih delova saglase o pretvaranju idealne svojine u etažnu svojinu, dužni su o tome sačiniti pismeni ugovor.

Ako ne dode do sporazuma svih sopstvenika, po zahtevu za pretvaranje idealne svojine u etažnu svojinu rešava po pravilima vanparničnog postupka sreski sud na čijem se području nalazi zgrada.

Član 62

Sopstvenici idealnih delova zgrade mogu ugovorom odrediti da pojedine posebne delove zgrade koriste kao sopstvenici tih delova dok svoju idealnu svojinu ne pretvore u etažnu svojinu po važećim propisima.

Međusobni odnosi sopstvenika koji su zaključili ugovor po odredbi prethodnog stava uređuju se po odredbama ovog zakona, i to ugovorom.

Član 63

Upisi svojine na posebnim delovima zgrade izvršeni pre stupanja na snagu ovog zakona saglasno propisima koji su bili na snazi u vreme izvršenog upisa, ostaju u važnosti, ali će se saobraziti odredbama ovog zakona.

Član 64

Upis svojine na posebnom delu zgrade koji je po zakonu o nacionalizaciji zgrada i građevinskog zemljišta nacionalizovan pravosnažnim rešenjem nadležnog organa, upis svojine na posebnom delu nacionalizovane zgrade koji je na osnovu toga zakona pravosnažnim rešenjem nadležnog organa ostavljen u svojini ranijeg sopstvenika, kao i upis svojine na posebnim delovima zgrade koja je utvrđena rešenjem donetm na osnovu toga zakona, izvršiće se na zahtev sopstvenika, na osnovu samih tih rešenja.

U slučajevima iz prethodnog stava nije potrebno podnošenje zemljišnoknjižnom sudu plana posebnog dela zgrade (član 49), a u zbirku isprava knjige »E« unosi se samo pravosnažno rešenje komisije za nacionalizaciju na osnovu koga je izvršen upis.

Član 65

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da, do donošenja zakona o sudskim taksama, donese propise o taksama za zemljišnoknjižne upise u vezi sa zasnivanjem i prenosom etažne svojine.

Član 66

Bliže propise o uknjiženju etažne svojine, kao i o vođenju zemljišne knjige »E« i knjige tapija »E«, doneće Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za pravosudne poslove.

Ovim propisima će se odrediti i rokovi u kojima se imaju izvršiti pojedine radnje u vezi sa ustrojem knjiga »E«, kao i rokovi u kojima se postojeći upisi svojine na posebnim delovima zgrade imaju saobraziti odredbama ovog zakona (član 63).

Član 67

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA

Pravni institut svojine na posebnim delovima zgrada (etažna svojina) već postoji na izvesnim područjima naše zemlje (Dalmacija, Istra, Slovenija, Makedonija), gde je regulisan pravnim pravilima koja su pre rata važila na t.m. područjima. Posle oslobođenja donet je Ukaz o važnosti pravnih pravila o nedopustivosti prava svojine na fizičkim delovima zgrada iz Zakona o unutrašnjem uređenju, osnivanju i ispravljanju zemljišnih knjiga (»Službeni list FNRJ«, br. 3/47 i 18/49). Ovim ukazom propisano je da se imaju primenjivati pravna pravila predratnog prava koja nisu dopuštala svojinu na posebnim delovima zgrada, a ujedno je određeno brisanje svih upisa takve svojine izvršenih u zemljišnim knjigama posle 6 aprila 1941. Jedino, etažna svojina dopuštena je, prema tom ukazu, u slučaju kada je jedan ili više posebnih delova zgrade, u društvenoj svojini. Međutim, pomenuti ukaz prestao je važiti 1 jula 1954, kao dana kada je stupio na snagu Zakon o prometu zemljišta i zgrada (»Službeni list FNRJ«, br. 26/54), koji propisuje da u prometu mogu biti i pojedini fizički delovi zgrada (stanovi i poslovne prostorije), kao i da će se pravni odnosi koji proističu iz svojine na fizičkim delovima zgrada regulisati posebnim saveznim zakonom. Na taj način, u naš pravni sistem uveden je institut stanbene svojine, a njegovo pravno normiranje ostavljeno je za docnije.

Sa donošenjem Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, po kome se sopstveniku nacionalizovane zgrade ostavlja u svojini jedan stan, etažna svojina postaje redovan vid svojine u našem pravnom životu, pa je potrebno taj vid pravno regulisati. Pored ovog razloga, regulisanje etažne svojine nameće se i sa razloga što je ona jedan od instrumenata stanbene politike. Na prvom mestu, sa gledišta stanbene izgradnje, etažna svojina će delovati kao potsticaj da pojedini građani svoja raspoloživa sredstva ulažu u podizanje novih zgrada, najčešće putem zadružne stanbene izgradnje. Na drugom mestu, se gledišta boljeg održavanja stanbenog fonda, sopstvenici posebnih delova zgrada, kao lica neposredno zainteresovana posvetiće više pažnje očuvanju stanbenih zgrada, nego ako u njima stanuju samo korisnici.

Iz ovih razloga nameće se potreba da se novim saveznim propisom etažna svojina konstruiše kao poseban oblik svojine na nepokretnostima, koji će usled svojih osobenosti, imati delom i poseban pravni režim.

Na prvom mestu, postavlja se pitanje da li etažnu svojinu treba ograničiti na zgrade u građanskoj svojini, ili, pak, predvideti da se etažna svojina može zasnovati i na zgradi u društvenoj svojini. Prednacrtom je usvojeno ovo drugo rešenje, jer je praksa pokazala da mnogi razlozi govore u prilog etažne svojine i na zgradama u društvenoj svojini. Etažna svojina omogućava podizanje velikih zgrada, na taj način što će se dva ili više investitora sporazumeti da podignu jednu zgradu, u kojoj će svaki od njih, prema svojim potrebama, koristiti unapred određene delove. Time se postiže znatna ušteda u troškovima izgradnje, kao i u građevinskom zemljištu, što je od naročite važnosti za gradove u kojima nema dovoljno raspoloživog građevinskog zemljišta.

U predlogu trebalo je rešiti i pitanje da li se etažna svojina mora zasnovati na svim delovima zgrade na kojima se inače može zasnovati takva svojina, ili se, pak, etažna svojina može zasnovati i samo na jednom ili na nekoliko takvih delova. — Imajući u vidu naše društvene odnose i stanbene prilike, predlogom je određeno da se etažna svojina može zasnovati i samo na jednom ili na nekoliko posebnih delova zgrade. Time je, u prvom redu, omogućeno građanima da svoja raspoloživa sredstva upotrebe za

sticanje svojine na stanu koji im je potreban za lično stanovanje.

Rešavajući pitanje na kojem se delu zgrade može zasnovati etažna svojina, predlog je pošao od osnovne postavke da je u našim društvenim uslovima glavna svrha ustanove etažne svojine omogućavanje građanima da steknu svojину na stanu, kao i organizacijama da pribave poslovne prostorije koje su im potrebne radi obavljanja svojih delatnosti. Stoga je predlogom predviđeno da predmet etažne svojine mogu biti samo pojedini stanovi i pojedine poslovne prostorije.

U pogledu načina regulisanja uzajamnih odnosa sopstvenika posebnih delova zgrada, tj. uzajamnih prava i dužnosti koji proističu iz etažne svojine, postavljala su se dva krajnja rešenja: regulisati zakonom te odnose, ili njihovo uređivanje prepustiti slobodnoj volji sopstvenika, tako da ih oni sami regulišu ugovorom. Predlog je usvojio srednje rešenje, naime da uzajamne odnose stanbenih sopstvenika treba regulisati zakonskim odredbama, kao supletornim normama, prepuštajući sopstvenicima da oni te odnose urede drukčije nego što su regulisani zakonom. Radi toga, predlog određuje obavezno donošenje opštih uslova, odnosno zaključenje ugovora, kao pravnih akata kojima se uređuju uzajamni odnosi sopstvenika posebnih delova. Opšti uslovi mogu se doneti samo u slučaju i prilikom zasnivanja etažne svojine na svim posebnim delovima zgrade. Njih donosi nosilac prava korišćenja zgrade, odnosno sopstvenik zgrade. Ako u navedenom slučaju nisu doneti opšti uslovi ili ako se etažna svojina ne zasniva na svim posebnim delovima zgrade, uzajamni odnosi sopstvenika moraju se odrediti ugovorom na osnovu koga sopstvenik posebnog dela prenosi na drugo lice svojину na tom delu. Opšti uslovi i ugovor podležu odobrenju upravnog organa opštinskog narodnog odbora nadležnog za stanbene poslove, koji može uskratiti obobrenje samo ako su ti akti u suprotnosti sa zakonom. S obzirom na veliki broj slučajeva u kojima se po Zakonu o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ostavlja sopstveniku u svojini stan, zakonski predlog predviđa u prelaznim odredbama da se uknjiženje etažne svojine takvih sopstvenika vrši na osnovu samih rešenja kojima se stan ostavlja sopstveniku.

Međutim, odnose sopstvenika pojedinih delova zgrade u vezi sa građevinskom parcelom na kojoj je zgrada podignuta i u vezi sa delovima zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima zgrade, treba urediti samim zakonom, jer se i faktička situacija ovih pitanja razlikuje od ostalih odnosa tih sopstvenika. Stoga predlog normira oba ova pitanja. Za građevinsku parcelu predlog je usvojio, kao najcelishodnije rešenje, da je ona idealna svojina svih sopstvenika, srazmerno vrednosti njihovih posebnih delova prema ukupnoj vrednosti cele zgrade. Na taj način, ako zgrada prestane da postoji na toj parceli, sopstvenici će moći sa tom parcelom raspolagati kao sa drugim zemljištem u idealnoj svojini, pri čemu će se tačno znati idealni deo svakog sopstvenika. Ako je takva parcela u društvenoj svojini, a neki posebni delovi zgrade u građanskoj svojini, sopstvenici ovih delova imaju zajedničko pravo korišćenja parcele.

Za upravljanje zgrada u etažnoj svojini važi jedinstven pravni režim koji je predviđen Osnovnim zakonom o stanbenim odnosima i Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama. Dosledno tome, i zgrada u etažnoj svojini stavlja se pod društveno upravljanje, ako po odredbama tih zakona ispunjava uslove za društveno upravljanje. Zgradom u etažnoj svojini, koja ne ispunjava takve uslove, upravljaju sopstvenici njenih posebnih delova. Ovo upravljanje vrši se na način određen opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima sopstvenika posebnih delova zgrade, a saglasno odredbama citiranih zakona koje se odnose na upravljanje zgradama koje nisu pod društvenim upravljanjem.

Predlog ne tretira pitanje prometa posebnih delova zgrade koji su u građanskoj svojini, jer nema razloga da pravni režim tog prometa ne bude isti kao i za zgrade koje nisu u etažnoj svojini. Stoga predlog po tom pitanju upućuje na odredbe Zakona o prometu zemljišta i zgrada. Jedina je novina po tom pitanju pravo preče kupovine korisnika posebnog dela zgrade. Naime, ako sopstvenik posebnog dela zgrade, koji je građanin ili građansko pravno lice, namerava prodati taj deo, on je dužan da ga ponudi na prodaju pod jednakim uslovima licu koje ga koristi kao nosilac stanarskog prava ili kao zakupac. Pravo preče kupovine ustanovljeno je, bez štete za sopstvenika, u svrhu konsolidacije korišćenja posebnog dela zgrade od strane lica koje taj deo već koristi, pa se time još u većoj meri utvrđuje stanarsko pravo konstituisano Osnovnim zakonom o stanbenim odnosima. Što se tiče prometa delova zgrade koji su u društvenoj svojini, predlog reguliše samo ona pitanja koja je, usled njihove specifičnosti, bilo potrebno regulisati, a u pogledu ostalih pitanja tog prometa upućuje na Zakon o prometu zemljišta i zgrada.

U pogledu osnova i načina sticanja etažne svojine primenjuju se pravna pravila imovinskog i zemljišno-knjižnog prava koja važe za sticanje svojine na nepokretnostima uopšte. Ali kako etažna svojina ima svoje osobenosti, koje se odražavaju i na to pitanje, predlogom su donete posebne odredbe kojima se reguliše zasnivanje i upisivanje etažne svojine u zemljišne knjige. U tu svrhu predviđeno je osnivanje posebnih zemljišnih knjiga u koje se upisuju svojina na posebnim delovima zgrade.

Kako je Zakonom o prometu zemljišta i zgrada uvedena u naš pravni sistem etažna svojina, ali je ostala neregulisana, kupovina posebnog dela zgrade do sada je u praksi stimulirana kupovinom idealnog dela zgrade. Da bi se dala mogućnost da se takve kupovine saniraju i obrate u pravni posao koji je stvarno zaključen, u prelaznim odredbama predloga predviđeno je da sopstvenici idealnih delova zgrade mogu ugovorom idealnu svojinu pretvoriti u svojinu na posebnim delovima zgrade.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za organizaciju
vlasti i upravu

SNS /A/ 14

9 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 1 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o svojini na delovima zgrada, koji mu je preko predsednika Saveznog veća Savezne narodne skupštine dostavio predsednik Savezne narodne skupštine.

U toku ovog pretresa Predloga zakona učinjeno je niz izmena i dopuna kako po vlastitoj inicijativi, tako i na inicijativu predstavnika Saveznog izvršnog veća, a isto tako prihvaćene su primedbe koje su na tekst zakona učinili zakonodavni odbori.

S obzirom na brojne izmene koje su učinjene u ovom Predlogu zakona, Odbor za organizaciju vlasti i upravu u saglasnosti sa ostalim odborima odlučio je da se prečšeni tekst Predloga zakona o svojini na delovima zgrada, dostavi Saveznom veću Savezne narodne skupštine.

Molimo Savezno veće da predloženi tekst Predloga zakona usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik dr Ivo Sunarić.

Sekretar

Dr Ivo Sunarić, s. r.

Pretsednik

Vlada Zečević, s. r.

Članovi:

Nisim Albahari s. r., Rista Antunović s. r., Muhidin Begić s. r., Niko Belopavlović s. r., Antun Biber s. r., Zlatko B. Ijanovski s. r., Radomir Borisavljević s. r., Albin Dujc s. r., Predrag Gligorić s. r., Čedo Grbić s. r., Stjepan Ivić s. r., Mara Naceva s. r., Dragomir Nikolić s. r., Grujo Novaković s. r., Elisie Popovski s. r., Milija Radovanović s. r., Franc Ranf s. r., Vladimir Simić s. r., Vida Tomšić s. r., Josip Trajkovski s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 14

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 4, 5 i 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o svojini na delovima zgrada, koji mu je dostavio Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

U toku pretresa ovog Predloga zakona učinjeno je niz izmena i dopuna kako na vlastitu inicijativu tako i na inicijativu predstavnika Saveznog izvršnog veća. Isto tako prihvaćene su primedbe koje je na tekst predloga zakona učinio Zakonodavni odbor Veća proizvođača.

S obzirom na brojne izmene koje su učinjene u ovom Predlogu zakona, Zakonodavni odbor zajedno sa ostalim odborima koji su pretresali ovaj zakonski predlog, utvrdio je prečišćen tekst Predloga zakona o svojini na delovima zgrada, pa ga dostavlja Saveznom veću Savezne narodne skupštine na pretresanje.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Firuza Demira.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović, s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šunderl, s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muđović s. r., Mile Počuca s. r., Sreten Vučković s. r.

PREČIŠĆEN TEKST

PREDLOGA ZAKONA O SVOJINI NA DELOVIMA ZGRADA KOJI SU UTVRDILI ZAKONODAVNI ODBOR SAVEZNOG VEĆA, ZAKONODAVNI ODBOR VEĆA PROIZVOĐAČA, ODBOR ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA, ODBOR ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA I ODBOR ZA PITANJA RADA I SOCIJALNOG OSIGURANJA VEĆA PROIZVOĐAČA

Glava I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Posebni delovi zgrade mogu biti u građanskoj svojini ili u društvenoj svojini (etažna svojina).

Na posebnom delu zgrade može postojati i svojina na idealnim delovima.

Predmet etažne svojine mogu biti samo pojedini stanovi i pojedine poslovne prostorije.

Član 2

Etažna svojina stiče se i prestaje po osnovima i na način koji važe za sticanje i prestanak svojine na nepokretnostima, kao i na način predviđen ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

U društvenoj svojini su, pored posebnih delova zgrada koje su prešle ili prelaze u društvenu svojinu na osnovu propisa o nacionalizaciji, eksproprijaciji ili konfiskaciji, ili na osnovu pravnog posla političkoteritorijalnih jedinica, privrednih organizacija ili ustanova koje imaju svojstvo pravnog lica, i posebni delovi zgrada za čiju su izgradnju ova društvena pravna lica dala sredstva.

Posebni delovi zgrada su u pravnom prometu i mogu se pravnim poslovima sticati i otuđivati, kao i prenositi između društvenih pravnih lica, u granicama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Odredbe Zakona o prometu zemljišta i zgrada primenjuju se i na promet posebnih delova zgrada, ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

Član 3

Na posebnom delu zgrade u društvenoj etažnoj svojini, pravo raspolaganja stiče opština, ako je društvena svojina ustanovljena nacionalizacijom ili konfiskacijom, a u ostalim slučajevima političkoteritorijalna jedinica, privredna organizacija ili ustanova koja je dala sredstva za izgradnju, kupovinu ili zamenu tog posebnog dela zgrade.

Ako je posle stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta društvena organizacija ili drugo udruženje građana dalo sredstva za izgradnju ili kupovinu stanbene zgrade koja po tom zakonu postaje društvena svojina, ta organizacija ili udruženje stiče pravo raspolaganja na posebnim delovima takve zgrade.

Nosilac prava raspolaganja posebnim delom zgrade ovlašćen je da to pravo prenese uz naknadu ili bez naknade na drugo društveno pravno lice, da posebni deo zgrade otuđi građaninu ili građanskom pravnom licu u granicama zakona, kao i da takav deo zgrade da na korišćenje sa svim pravima i obavezama koje po ovom zakonu ima građanin, sopstvenik posebnog dela zgrade.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na sopstvenika posebnog dela zgrade primenjuju se i na nosioca prava raspolaganja u granicama ovlašćenja koja mu pripadaju po prethodnom stavu.

Član 4

Zgradom čiji su delovi u etažnoj svojini upravljaju, kao celinom, stanari i sopstvenici posebnih de-

lova, saglasno odredbama Zakona o stanbenim odnosima i Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

Član 5

Na zajedničkim delovima višestambene zgrade koji služe zgradi kao celini (temelji, glavni zidovi, tavan, fasada, stepenice, hodnici, stan namenjen za nastojnika zgrade, dizalice, električna, kanalizaciona, vodovodna i telefonska mreža, bunari, prostorije za pranje i sušenje rublja, krov, podrum, uređaji za zagrevanje, svetlaćnici, dimnjaci i sl.), svi sopstvenici posebnih delova imaju trajno pravo korišćenja.

Na zajedničkim delovima višestambene zgrade koji služe samo nekim, a ne svim posebnim delovima zgrade (posebna ulazna vrata, stepenište, dimnjaci, uređaji za ogrev i drugi uređaji, dizalice, tavanke i podrumske prostorije, terase, bunari, pregradni zidovi između dva stana ili prostorije i sl.), sopstvenici tih posebnih delova imaju trajno pravo korišćenja.

Delovi porodične stambene zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, jesu zajednička nedeljiva svojina svih sopstvenika posebnih delova, odnosno sopstvenika čijim posebnim delovima služe.

Sopstvenici posebnih delova dužni su učestvovati u troškovima održavanja zajedničkih delova zgrade srazmerno vrednosti njihovih posebnih delova prema ukupnoj vrednosti cele zgrade, a ako zajednički delovi služe samo nekim posebnim delovima zgrade, — srazmerno vrednosti njihovih posebnih delova prema ukupnoj vrednosti onog dela zgrade u kome se ti posebni delovi nalaze.

Član 6

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u društvenoj svojini, svaki sopstvenik posebnog dela te zgrade ima trajno pravo korišćenja građevinske parcele na kojoj je zgrada podignuta.

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u građanskoj svojini, svaki sopstvenik posebnog dela zgrade ima svojinu na idealnom delu građevinske parcele srazmerno vrednosti svog posebnog dela prema ukupnoj vrednosti cele zgrade.

Član 7

Građevinsku parcelu na kojoj je podignuta zgrada koja je u celini ili delimično u etažnoj svojini i delove zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, sopstvenici koriste prema nameni zemljišta i tih delova zgrade.

Prava koja sopstvenik ima na građevinskoj parceli na kojoj je zgrada podignuta i na delovima zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim njenim posebnim delovima nedeljivo su povezana sa njegovim posebnim delom zgrade, te se sve promene u pravima na ovom delu zgrade odnose i na ta prava.

Član 8

Kao nova zgrada u smislu ovog člana smatra se zgrada čija je izgradnja dovršena posle 15 maja 1945. godine, kao i zgrada na čije je prepravke posle ovog dana utrošen iznos koji prelazi polovinu vrednosti zgrade.

Kao novi deo zgrade u smislu ovog zakona smatra se i posebni deo zgrade dograđen posle 15 maja 1945. godine u zgradi dovršenoj pre ovog dana.

Glava II

PRAVA I OBAVEZE SOPSTVENIKA POSEBNOG DELA ZGRADE

Član 9

Sopstvenik posebnog dela zgrade ima pravo taj posebni deo otuđiti.

Sopstvenik posebnog dela zgrade je davalac na korišćenje ili u zakup tog posebnog dela u smislu Zakona o stanbenim odnosima i Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama.

Opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može propisati da sopstvenik posebnog dela zgrade koja se po ovom zakonu ne smatra novom može taj posebni deo davati na korišćenje samo pod određenim uslovima.

Propisi opštinskog narodnog odbora doneti na osnovu prethodnog stava ne mogu se primenjivati na sopstvenike posebnih delova zgrade koji su te posebne delove stekli od političko-teritorijalne jedinice, privredne organizacije ili ustanove.

Član 10

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade može taj stan koristiti sam ili ga dati na korišćenje drugome, kao nosiocu stanarskog prava.

Ugovor o davanju stana kao posebnog dela zgrade na korišćenje drugome zaključuje sopstvenik tog posebnog dela.

Član 11

Na osnovu ugovora iz prethodnog člana sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade ima pravo na stanarinu koja je određena stanbenom tarifom.

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade, koji je tu prostoriju izdao u zakup, ima pravo na zakupninu pod uslovima koji su predviđeni Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama i Zakonom o stanbenim odnosima.

Član 12

Nosilac stanarskog prava na stanu kao posebnom delu zgrade dužan je plaćati sopstveniku tog stana stanarinu uvećanu za amortizaciju vrednosti tog stana, ako je takva amortizacija u smislu člana 109 Zakona o stanbenim odnosima propisana.

Član 13

Ugovorom o korišćenju stana kao posebnog dela zgrade može se odrediti da sopstvenik stana ima pravo otkazati ugovor i iz razloga što se u taj stan nametava useliti on, ili član njegove porodice sa kojim zajedno stanuje, ili drugi član njegove uže porodice.

Otkaz ugovora o korišćenju stana ne može se dati, iz razloga iz prethodnog stava, za dan koji pada pre isteka jedne godine od dana zaključenja ugovora.

Kad se otkaz daje iz tog razloga, otkazni rok iznosi tri meseca, ako nije ugovoren duži otkazni rok.

Sudska odluka kojom je određeno da se nosilac stanarskog prava iseli iz stana na osnovu otkaza dato mu po odredbama prethodnih stavova, može se primudno izvršiti iako nosiocu stanarskog prava nije obezbeđen nužni smeštaj.

Član 14

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade ima pravo useljenja u taj stan, ako je prazan, kao i pravo da, saglasno odredbama Zakona o stanbenim odnosima, zameni stan koji koristi za stan u njegovoj svojini.

Član 15

Sopstvenik posebnog dela zgrade ima u pogledu unravljanja tom zgradom ona prava koja po Zakonu o stanbenim odnosima i po Zakonu o poslovnim zgradama i prostorijama pripadaju nosiocu stanarskog prava odnosno zakupcu, bez obzira da li u tome posebnom delu stanuje, odnosno bez obzira da li taj posebni deo koristi za vršenje poslovne delatnosti.

Odredbom prethodnog stava ne dira se, u pogledu unravljanja zgradom, u prava trećeg lica koje taj posebni deo koristi kao stanar ili zakupac.

Član 16

Sopstvenik stana ili poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade dužan je sam snositi troškove tekućeg održavanja tog posebnog dela, koje po Zakonu o stanbenim odnosima snosi nosilac stanarskog prava, bez obzira da li taj posebni deo koristi sam ili ga je dao drugome na korišćenje odnosno u zakup.

Član 17

Za zgrade u etažnoj svojini obrazuju se fondovi određeni Zakonom o stanbenim odnosima odnosno Zakonom o poslovnim zgradama i prostorijama, kao fondovi cele zgrade.

Član 18

Sopstvenik stana kao posebnog dela zgrade dužan je, bez obzira da li stan koristi sam ili ga je dao drugom na korišćenje, uplaćivati u fond za upravljanje zgradom i u fond koji služi za velike i srednje opravke iznose koji se za taj stan imaju uplaćivati po propisu opštinskog narodnog odbora (čl. 119 i 120 Zakona o stanbenim odnosima), a u fond koji služi za održavanje zgrade iznos potreban za podmirivanje troškova tekućeg održavanja zajedničkih delova zgrade koji služe zgradi kao celini, odnosno tom posebnom delu (član 4).

Visinu iznosa potrebnog za podmirivanje troškova tekućeg održavanja zajedničkih delova zgrade koji služe zgradi kao celini, odnosno samo nekim njenim posebnim delovima, određuje opštinski narodni odbor na sednicama oba veća u procentu od iznosa koji bi se za taj stan imao uplaćivati u fond koji služi za održavanje zgrade.

Član 19

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade koji sam koristi tu poslovnu prostoriju dužan je uplaćivati u fondove zgrade iznose koje bi imao uplaćivati kad bi se taj posebni deo koristio kao stan.

Sopstvenik poslovne prostorije kao posebnog dela zgrade koji je tu poslovnu prostoriju dao drugome u zakup ili u podzakup, dužan je uplaćivati u fond za kreditiranje stanbene izgradnje procenat od zakupnine koji je propisao opštinski narodni odbor (član 125 Zakona o stanbenim odnosima odnosno član 12 Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama), a od ostatka zakupnine dužan je u fondove zgrade uplaćivati iznose koje bi imao uplaćivati kad bi se taj posebni deo koristio kao stan.

Član 20

Kad sticanje ili gubitak nekog prava građanina zavisi od visine njegovog dohotka, u dohodak se ne uračunavaju prihodi koji potiču od posebnih delova nove zgrade, i to za vreme od 20 godina, računajući od isteka godine u kojoj je završena izgradnja zgrade.

Ako je izgradnja zgrade završena pre dana stupanja na snagu ovog zakona, sopstvenik zgrade ne može ostvarivati pravo iz prethodnog stava za vreme koje je proteklo do tog dana.

Član 21

Sopstvenik posebnog dela zgrade vrši o svom trošku opravke u cilju održavanja svog posebnog dela zgrade u ispravnom stanju.

Sopstvenik je dužan o svom trošku izvršiti opravke na svom posebnom delu, ako je to neophodno da bi se otklonila šteta za posebni deo drugog sopstvenika ili za delove zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo posebnom delu drugog sopstvenika.

Član 22

Sopstvenik posebnog dela zgrade može, u skladu sa građevinskim propisima, o svom trošku, vršiti prepravke svog posebnog dela zgrade ako se tim preprav-

kama ne dira u posebni deo drugog sopstvenika ili delove koji služe zgradi kao celini ili posebnom delu drugog sopstvenika.

Sopstvenik ne može vršiti na svom posebnom delu prepravke koje bi mogle narušiti arhitektonski izgled zgrade, ili umanjiti sigurnost ili stabilnost zgrade ili zajedničkog ili posebnog dela drugog sopstvenika, ili ovim delovima inače naneti štetu.

Član 23

Sopstvenik posebnog dela višestambene zgrade može obavezu tekućeg održavanja svog posebnog dela preneti na kućni savet.

Kućni savet dužan je prihvatiti ovu obavezu.

U slučaju prenosa te obaveze, sopstvenik posebnog dela zgrade dužan je u fond koji služi za održavanje zgrade uplaćivati ceo iznos koji se u taj fond uplaćuje.

Član 24

Opravke na delovima višestambene zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim njenim posebnim delovima i prepravke na takvoj zgradi vrše se na osnovu zaključka kućnog saveta zgrade, a na teret odgovarajućih fondova zgrade.

Član 25

Opravke na delovima porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini koji služe zgradi kao celini, kao i prepravke na takvoj zgradi, mogu se vršiti na osnovu sporazuma sopstvenika svih posebnih delova zgrade.

Opravke na delovima porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini koji služe samo posebnim delovima nekih sopstvenika vrše se na osnovu sporazuma tih sopstvenika.

Ako do sporazuma ne dođe, sreski sud će na predlog jednog od zainteresovanih sopstvenika posebnog dela odlučiti u vanparničnom postupku da li će se izvršiti određene opravke odnosno prepravke, vodeći pritom računa o tome da li su takve opravke odnosno prepravke celishodne i opravdane.

U slučaju iz prethodnog stava sud će istovremeno odlučiti koji sopstvenici i u kojoj srazmeri snose troškove opravki odnosno prepravki pri čemu će voditi računa o tome kojim posebnim delovima i u kojoj meri koriste opravke ili prepravke koje se imaju izvršiti.

Član 26

Pojedina pitanja održavanja, opravki i prepravki mogu se opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima (član 28) urediti drukčije nego što je propisano ovim zakonom (čl. 21, 22 i 25).

Član 27

Odredbe ove glave koje se odnose na prava i obaveze sopstvenika posebnog dela porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini, shodno važe i u pogledu prava i obaveza sopstvenika onih delova iste zgrade na kojima ne postoji etažna svojina.

G l a v a III

UZAJAMNI ODNOSI SOPSTVENIKA POSEBNIH DELOVA ZGRADE

Član 28

Uzajamni odnosi sopstvenika koji proističu iz etažne svojine u jednoj zgradi, određuju se opštim uslovima ili ugovorom.

Član 29

Kad sopstvenik zgrade ili investitor, opština ili drugi korisnik zgrade zahteva uknjiženje etažne svojine na svim posebnim delovima zgrade, on može u-

zajamne odnose sopstvenika tih posebnih delova odrediti opštim uslovima prilikom uknjiženja te svojine.

Opšti uslovi su obavezni za sopstvenike posebnih delova zgrade.

Opšti uslovi podnose se na odobrenje organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za stambene poslove, koji može uskratiti odobrenje samo ako su opšti uslovi u suprotnosti sa zakonom ili propisom narodnog odbora.

Okvirne propise o opštim uslovima opštinski narodni odbor na sednicama oba veća može doneti.

Član 30

U opštim uslovima moraju biti određeni posebni delovi zgrade i delovi zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima njenim, kao i obim i način korišćenja tih delova.

Kod porodične stambene zgrade opšti uslovi moraju sadržati i odredbe o upravljanju zgradom.

Ako se u pogledu porodične stambene zgrade pojedina pitanja održavanja, opravki i prepravki imaju urediti drukčije nego što je to određeno ovim zakonom (čl. 21, 22 i 25), opšti uslovi moraju sadržati i odredbe o načinu na koji su ta pitanja uređena.

Opšti uslovi mogu sadržati i druge odredbe.

Član 31

Ako uzajamni odnosi sopstvenika nisu određeni opštim uslovima, ti odnosi moraju se odrediti ugovorom na osnovu koga sopstvenik posebnog dela prenosi na drugo lice svojinu na tom posebnom delu.

Ugovor o uzajamnim odnosima mora sadržati iste odredbe koje i opšti uslovi.

Član 32

Odredbe ugovora o uzajamnim odnosima između sopstvenika i lica na koje je on preneo svojinu na posebnom delu zgrade imaju pravno dejstvo i prema docnijim pribavljcima drugih posebnih delova iste zgrade.

Član 33

Ugovor o uzajamnim odnosima mora biti pismen, a potpisi ugovornih strana moraju biti overeni od strane nadležnog organa.

Ugovor koji nije sačinjen u tom obliku nema pravno dejstvo.

Član 34

Pravni sledbenik posebnog dela zgrade stupa u prava i obaveze svog prethodnika koji su utvrđeni opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima.

Član 35

Opšti uslovi o uzajamnim odnosima, kao i ugovor o uzajamnim odnosima, mogu se menjati uz pismeni pristanak sopstvenika posebnih delova, čijih se prava ta izmena tiče.

Sreski sud će u vanparničnom postupku, a po predlogu većine sopstvenika posebnih delova, odrediti da li će se izvršiti promene u opštim uslovima i ugovoru i protiv volje drugih sopstvenika, vodeći pritom računa da li su takve promene celishodne i opravdane.

Član 38

Ako zgrada delimično propadne ili postane neupotrebljiva, opaviće se prema odredbama ugovora ili naknadom sporazuma sopstvenika posebnih delova.

Ako ugovorom nisu predviđene takve opravke niti su se svi sopstvenici posebnih delova o tim opravkama naknadno sporazumeli, imaju pravo da otkupe posebne delove ostalih sopstvenika.

Ako se sopstvenici ne sporazumeju o otkupnoj ceni, utvrdiće je sud u vanparničnom postupku prema prometnoj vrednosti tih posebnih delova.

Ako ne dode do otkupa, zgrada će se prodati na zahtev nekog od sopstvenika, putem suda na javnoj prodaji.

Cena postignuta javnom prodajom razdeliće se među sopstvenike posebnih delova srazmerno prometnoj vrednosti njihovih delova prema ukupno prometnoj vrednosti cele zgrade, uzimajući u obzir vrednost posebnih delova i cele zgrade na dan javne prodaje.

Član 37

Odredbe ove glave shodno važe i u pogledu uzajamnih prava i obaveza sopstvenika posebnih delova i sopstvenika onih delova iste zgrade na kojima ne postoji etažna svojina.

Glava IV

PRAVO PREČE KUPOVINE NOSIOCA STANARSKOG PRAVA

Član 38

Građanin ili pravno lice koje namerava da proda stan kao posebni deo zgrade dužan je taj deo, preporučenim pismom ili podneskom preko suda, ponuditi na prodaju licu koje u tom stanu ima stanarsko pravo i saopštiti mu cenu i ostale uslove prodaje.

Ako lice kome je ponuda učinjena, ne izjavi u roku od 30 dana od dana saopštenja ponude da prihvata ponudu, ponuđač može posebni deo zgrade prodati drugom, ali samo pod istim uslovima ili za višu cenu.

Kada se prema uslovima ponude cena ima u celini ili delimično isplatiti u gotovom, izjava o prihvatanju ponude može imati dejstvo samo ako lice kome je ponuda učinjena položi u roku iz prethodnog stava ponuđaču ili kod sreskog suda na čijem se području nalazi zgrada ceo iznos koji se prema ponudi ima isplatiti u gotovu.

Član 39

Ako građanin ili pravno lice proda stan kao posebni deo zgrade, a licu koje u tom stanu ima stanarsko pravo ne učini ponudu u smislu prethodnog člana, ovo lice može sudskim putem zahtevati da se prodaja poništi i da sopstvenik njemu pod istim uslovima proda taj posebni deo zgrade.

Tužba zbog povrede prava preče kupovine može se podići u roku od 30 dana od dana kada je imalac prava preče kupovine saznao za prodaju i za uslove prodaje.

Ali, bez obzira kada je imalac prava preče kupovine saznao za prodaju i uslove prodaje, tužba zbog povrede prava preče kupovine ne može se podići po isteku šest meseci od dana izvršenog prenosa u zemljišnim knjigama, a po isteku jedne godine od toga dana ako mu je posebni deo zgrade bio ponuđen za višu cenu od one po kojoj je prodaja izvršena ili uz teže uslove, ili je prodaja prikrivena zamenom, poklonom ili na drugi način.

Tužilac je dužan u roku za podizanje tužbe zbog povrede prava preče kupovine položiti kod sreskog suda na čijem se području nalazi zgrada iznos na ime kupovne cene koji su prema zaključenom ugovoru dospeli za plaćanje do dana podizanja tužbe.

Glava V

UKNJIŽENJE ETAŽNE SVOJINE

Član 40

Sopstvenik zgrade odnosno davalac na korišćenje ili u zakup zgrade koja nije u etažnoj svojini može zahtevati uknjiženje svojine na pojedinom posebnom

delu, na više posebnih delova ili na svim posebnim delovima te zgrade koji mogu biti predmet etažne svojine.

Član 41

Za uknjiženje svojine na posebnim delovima zgrade potrebno je zemljišnoknjižnom sudu podneti plan posebnih delova zgrade.

Plan posebnih delova zgrade mora sadržati zemljišnoknjižnu oznaku zemljišta na kome je zgrada podignuta, površinu tog zemljišta, oznaku zgrade po ulici, kućnom broju i posebnom nazivu, crteže iz kojih se jasno vidi raspored zgrade pre deobe, oznaku, položaj i mere posebnih delova zgrade na kojima se traži uknjiženje etažne svojine, kao i oznaku, položaj i mere delova zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima zgrade.

Ako je zgrada u etažnoj svojini podignuta na građevinskoj parceli u građanskoj svojini, plan posebnih delova zgrade mora sadržati i vrednost svakog posebnog dela izračunatu u procentima prema ukupnoj vrednosti cele zgrade.

Vrednost posebnih delova zgrade naznačena u planu, služi samo za izračunavanje dela kojim pojedini sopstvenici posebnih delova učestvuju u idealnoj svojini građevinske parcele na kojoj je zgrada podignuta (član 6 stav 2).

Član 42

Plan posebnih delova zgrade mora biti izrađen od strane stručnog lica (projekantske organizacije, inženjera, arhitekta, tehničara) i potvrđen od strane organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za građevinske poslove.

U potvrdi se mora posebno istaći da u planu označeni posebni delovi zgrade mogu biti predmet etažne svojine, kao i da je u planu pravilno utvrđena srazmera vrednosti posebnih delova prema ukupnoj vrednosti cele zgrade (član 41 stav 3).

Član 43

Etažna svojina upisuje se u posebnu zemljišnu knjigu koja nosi oznaku »Etažna svojina« (»E«).

Građevinska parcela i zgrada na kojoj je zasnovana etažna svojina otpisuju se uz uloške zemljišne knjige na kome je zemljište sa zgradom bilo upisano.

Član 44

Za svaku građevinsku parcelu sa zgradom u etažnoj svojini koja je na njoj podignuta osniva se poseban zemljišnoknjižni uložak u knjizi »E«.

Građevinska parcela sa zgradom u etažnoj svojini čini posebno zemljišnoknjižno telo.

Član 45

U zemljišnoj knjizi »E« za svaki zemljišnoknjižni uložak postoji jedan popisni list, potreban broj vlasničkih listova i jedan teretni list.

Član 46

U popisni list knjige »E« upisuje se građevinska parcela na kojoj je podignuta zgrada u etažnoj svojini, sama ta zgrada i svi posebni delovi te zgrade.

Deo zgrade na kome nije zasnovana etažna svojina, kao i posebni delovi zgrade u etažnoj svojini, čine posebne čestice istog zemljišnoknjižnog tela.

U popisni list knjige »E« ubeležava se oznaka zbirke isprava u kojoj se nalazi plan posebnih delova zgrade i opšti uslovi ili ugovor o uzajamnim odnosima sopstvenika posebnih delova zgrade.

Član 47

U knjizi »E« za svaki zemljišnoknjižni uložak postoji onoliko vlasničkih listova koliko zgrada ima posebnih delova u etažnoj svojini, kao i jedan vla-

snički list za deo zgrade na kome nije zasnovana etažna svojina.

Član 48

U teretni list knjige »E« upisuju se tereti koji opterećuju celo zemljišnoknjižno telo i njegove pojedine čestice.

Tereti koji su upisani u zemljišnoknjižnom ulošku pre zasnivanja etažne svojine, ostaju na snazi i posle zasnivanja takve svojine i prenose se u teretni list knjige »E«.

Ovi tereti mogu se na osnovu sporazuma između zainteresovanih lica preneti i na pojedine čestice zemljišnoknjižnog tela knjige »E«.

Član 49

Za knjigu »E« osniva se posebna zbirka isprava i vodi se poseban imenik.

U zbirci isprava knjige »E« unosi se i plan posebnih delova zgrade, kao i opšti uslovi ili ugovor o uzajamnim odnosima sopstvenika posebnih delova zgrade.

Član 50

Na području gde postoje tapije izdavače se prilikom zasnivanja etažne svojine posebne tapije za svaki posebni deo zgrade.

Posebne tapije upisuju se u posebnu knjigu tapija »E«, a izvorna tapija sa planom posebnih delova zgrade, opštim uslovima ili ugovorom o uzajamnim odnosima sopstvenika i ostalim ispravama čuvaće se u zbirci isprava uz knjigu tapija »E«.

Izdavanje posebnih tapija zabeležiće se u izbornoj tapiji, kao i u knjizi tapija u koju je izvorna tapija bila uvedena pre zasnivanja etažne svojine, uz upućivanje na knjigu tapija »E«.

Član 51

Na zgradama podignutim posle stupanja na snagu ovog zakona može se zasnivati etažna svojina neposrednim upisom u zemljišnu knjigu »E« odnosno izdavanjem posebne tapije za svaki posebni deo zgrade.

Zasnivanje etažne svojine po prethodnom stavu, zabeležiće se u ulošku zemljišne knjige u koju je upisano zemljište na kome je zgrada podignuta, uz upućivanje na zemljišnu knjigu »E« odnosno u knjizi tapija u koju je izvorna tapija na tom zemljištu uvedena, uz upućivanje na knjigu tapija »E«.

Član 52

Pravna pravila o unutrašnjem uređenju, osnivanju i ispravljaju zemljišnih knjiga, kao i ostala važeća pravila zemljišnoknjižnog prava i postupka shodno će se primenjivati i na knjigu »E«, ako ovim zakonom i posebnim propisima nije što drugo određeno.

Na području gde postoje tapije ili druge javne isprave u koje se upisuje svojina na zemljištima i zgradama, pri zasnivanju i prenošenju etažne svojine shodno će se primenjivati odgovarajuća pravna pravila o upisivanju pravnih odnosa u vezi sa nepokretnostima, ako ovim zakonom i posebnim propisima nije što drugo određeno.

Glava VI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53

Svaki sopstvenik idealnog dela zgrade ima pravo zahtevati da se njegovu idealna svojina pretvori u etažnu svojinu na određenom posebnom delu zgrade, ako je to moguće s obzirom na vrednost tog idealnog dela, veličinu zgrade, broj njenih prostorija i njihov raspored.

Ako se svi sopstvenici idealnih delova saglase o pretvaranju idealne svojine u etažnu svojinu, dužni su o tome sačiniti pismeni ugovor.

Ako ne dođe do sporazuma svih sopstvenika, po zahtevu za pretvaranje idealne svojine u etažnu svojinu rešava po pravilima vanparničnog postupka sreski sud na čijem se području nalazi zgrada.

Član 54

Sopstvenici idealnih delova zgrade mogu ugovorom odrediti da pojedine posebne delove zgrade koriste kao sopstvenici tih delova dok svoju idealnu svojinu ne pretvore u etažnu svojinu po važećim propisima.

Medusobni odnosi sopstvenika koji su zaključili ugovor po odredbi prethodnog stava uređuju se po odredbama ovog zakona, i to ugovorom.

Član 55

Propisi opštinskih narodnih odbora kojima se predviđa plaćanje povišenog iznosa stamnine za višak stanbenog prostora, neće se primenjivati na stan kao posebni deo zgrade u kome stanuje sopstvenik toga stana.

Član 56

Upisi svojine na posebnim delovima zgrade izvršeni pre stupanja na snagu ovog zakona saglasno propisima koji su bili na snazi u vreme izvršenog upisa, ostaju u važnosti, ali će se saobraziti odredbama ovog zakona.

Član 57

Upis svojine na posebnom delu zgrade koji je po Zakonu o nacionalizaciji zgrada i građevinskog zemljišta nacionalizovan pravosnažnim rešenjem nadležnog organa, upis svojine na posebnom delu nacionalizovane zgrade koji je na osnovu toga zakona pravosnažnim rešenjem nadležnog organa ostavljen u svojini manjeg sopstvenika, kao i upis svojine na posebnom delu zgrade, koja je utvrđena rešenjem donetim na osnovu toga zakona, izvršiće se na zahtev sopstvenika, na osnovu samih tih rešenja.

U slučajevima iz prethodnog stava nije potrebno podnošenje zemljišnoknjižnom sudu plana posebnih delova zgrade (član 41), a u zbirku isprava knjige »E« unosi se samo pravosnažno rešenje komisije za nacionalizaciju na osnovu koga je izvršen upis.

Član 58

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da, do donošenja zakona o sudskim taksama, donese propise o taksama za zemljišnoknjižne upise u vezi sa zasnivanjem i prenosom etažne svojine.

Član 59

Biće propise o knjiženju etažne svojine, kao i o vođenju zemljišne knjige »E« i knjige tapija »E«, doneće Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za pravosudne poslove.

Ovim propisima će se odrediti i rokovi u kojima se imaju izvršiti pojedine radnje u vezi sa ustrojem knjige »E«, kao i rokovi u kojima se postojeći upisi svojine na posebnim delovima zgrade imaju saobraziti odredbama ovog zakona (član 36).

Član 60

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

P R E D L O G

ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

Savezno izvršno veće

01 Br. 133

25 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o stanbenim zadrugama, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoje pretstavnike odredilo Lidiju Šentjunc, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za pretstavnika u Saveznom veću i dr. Leona Gerškovića, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju — za pretstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr. Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i Božidar Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju i ing. Marjan Tepina, direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna i stanbena pitanja — za poverenike u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

Pretsednik

SNS/A/20

25 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA SAVEZNE
NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o stanbenim zadrugama, koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiju Šentjunc, a za poverenika dr. Fedora Bazalu, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

Glava I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Stanbena zadruga je privredna organizacija u kojoj se građani i pravna lica udružuju da bi uz pomoć društvene zajednice podigli zgrade i stekli stanove za svoje potrebe.

Društvena zajednica pomaže stanbene zadruge dajući im kredite iz sredstava namenjenih za stanbenu izgradnju, kao i posebne olakšice određene zakonom.

Član 2

Stanbene zadruge ostvaruju svoje ciljeve:

- sakupljanjem sredstava od svojih članova za izgradnju stanbenih zgrada odnosno za kupovinu stanova i stanbenih zgrada od preduzeća i drugih organizacija ovlašćenih za stanbenu izgradnju, po principu uzajamnosti i štednje;
- organizovanjem stanbene izgradnje (investitorski poslovi);
- osnivanjem servisa za održavanje stanbenih zgrada podignutih sredstvima zadruge.

Član 3

Stanbena zadruga mora imati svoja pravila.

Pravilima zadruge utvrđuju se: prava i obaveze članova zadruge, obrazovanje i odgovornost organa zadruge, uzajamna prava i obaveze stanbene zadruge i preduzeća, radnje ili samostalnog pogona koji ona osniva, kao i predmet i način poslovanja servisa.

Član 4

Stanbena zadruga mora imati javno objavljeni plan stanbene izgradnje.

Plan stanbene izgradnje zadruge mora biti u skladu sa propisima o stanbenoj izgradnji.

Član 5

Pojedini građanin može biti član jedne ili dveju stanbenih zadruga, bez obzira na mesto svog prebivanja.

Pravno lice može biti član jedne ili više stanbenih zadruga, bez obzira na svoje sedište.

Član 6

Prava i dužnosti članova stanbene zadruge određuju se zakonom, pravilima zadruge i ugovorom koji član zadruge zaključuje sa zadrugom.

Član 7

Stanbena zgrada koju izgradi stanbena zadruga, u društvenoj je svojini.

Član 8

Član stanbene zadruge — građanin ili građansko pravno lice — stiče na osnovu ugovora sa zadrugom pravo svojine na stanu (etažna svojina) ili na porodičnoj stanbenoj zgradi koju je zadruga podigla.

Političkoteritorijalne jedinice, preduzeća i ustanove, kao članovi zadruge, stiču na osnovu ugovora sa zadrugom pravo korišćenja na zgradi ili delu zgrade koje je zadruga podigla.

Pravo članova zadruge da stiču pravo svojine na stanu ili porodičnoj stanbenoj zgradi odnosno da stiču pravo korišćenja na zgradi ili delu zgrade mora biti predviđeno pravilima zadruge.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na sticanje prava svojine na stanu, primenjuju se i na sticanje prava svojine na porodičnoj stanbenoj zgradi.

Član 9

Pojedini građanin može na osnovu članstva u stanbenoj zadrugi, a u skladu sa zakonom, pravilima zadruge i ugovorom, steći pravo svojine na najviše dva stana ili na jednoj porodičnoj stanbenoj zgradi.

Političkoteritorijalne jedinice, preduzeća i ustanove mogu na osnovu članstva u zadrugi, a u skladu sa zakonom, pravilima zadruge i ugovorom, steći pravo korišćenja na jednoj ili više zgrada ili delova zgrade koje je podigla zadruga.

Odredbe Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta kojima se za pojedine građane, građanska pravna lica, društvene organizacije i udruženja propisuju ograničenja u pogledu mogućnosti sticanja svojine na stanovima i poslovnim prostorijama, primenjuju se i na sticanje svojine od stanbene zadruge.

Član 10

Ako stanbena zadruga ima obezbeđena sredstva iz kojih podiže stanbenu zgradu, može na osnovu ugovora članu zadruge dati stan u toj zgradi i na korišćenje (stanarsko pravo).

Pravo članova zadruge da stiču pravo korišćenja stana mora biti utvrđeno pravilima zadruge.

Član 11

Članovi stanbene zadruge dužni su u cilju ostvarivanja zadataka zadruge:

— uplaćivati, na način utvrđen pravilima i ugovorom a saglasno zakonu, iznose na ime otplate cene stana ili porodične stanbene zgrade, iz kojih se obrazuju sredstva za izgradnju odnosno kupovinu stanova i zgrada;

— uplaćivati zadrugne udele koji služe za nabavku osnovnih sredstava i za pokriće gubitaka zadruge;

— sami vršiti određene delatnosti predviđene pravilima zadruge;

— vršiti društvene obaveze u upravljanju zadrugom i njenim sredstvima;

— ispunjavati i druge obaveze predviđene zakonom, pravilima zadruge i ugovorom.

Član 12

Članovi stanbene zadruge jemče za dugove zadruge, po odredbama zakona i pravilima zadruge.

Član 13

Stanbena zadruga vrši kao investitor izgradnju, dogradnju, prepravke i opravke stanbenih zgrada i druge delatnosti u vezi sa stanbenom izgradnjom, preko građevinskih preduzeća i radnji.

Delatnosti iz prethodnog stava zadruge može kao investitor vršiti i preko preduzeća ili radnji koje sama u tu svrhu osnuje.

Zadruga može delatnosti u vezi sa stanbenom izgradnjom vršiti, pod uslovima određenim ovim zakonom, i neposredno preko svojih samostalnih pogona, a poslove održavanja i opravki stanbenih zgrada koje je podigla, preko svojih servisa.

Član 14

Stanbena zadruga može vršiti sve poslove u vezi sa stanbenom izgradnjom i tako što će te poslove raditi njeni članovi koji imaju stručnu spremu i ispunjavaju ostale uslove propisane za vršenje tih poslova.

Određene radove zadruge može vršiti i tako što će u tu svrhu organizovati rad samih članova zadruge.

Član 15

Kad su za vršenje pojedinih poslova koje stanbena zadruga neposredno vrši propisani posebni uslovi, zadruga može vršiti te poslove samo ako ispunjava propisane uslove.

Član 16

Stanbena zadruga je pravno lice.

Propisi o privrednim organizacijama primenjuju se i na stanbene zadruge, ako ovim zakonom ili propisima donetim na osnovu njega nije drukčije određeno.

Član 17

Stanbena zadruga je trajna organizacija koja posluje sve dok ne nastupi koji od uzroka za njen prestanak predviđen ovim zakonom.

Član 18

Imovina stanbene zadruge je u društvenoj svojini.

Član 19

Sredstva fondova i druga novčana sredstva stanbena zadruga drži na računu kod banke.

Član 20

Zgradom u društvenoj svojini koju podigne stanbena zadruga, upravlja kućni savet.

U upravljanju zgradom u društvenoj svojini koju je podigla, zadruga ima prava određena ovim zakonom.

Porodičnom stanbenom zgradom koju je podigla zadruga, a koja je prenetu u svojinu člana zadruge ili drugog lica upravlja njen sopstvenik saglasno odredbama Osnovnog zakona o stanbenim odnosima.

Član 21

Član stanbene zadruge koji je stekao pravo svojine na stanu, odnosno pravo korišćenja na delu zgrade koje je podigla zadruga, ne plaća stanarinu za korišćenje stana, ali snosi troškove upravljanja, tekućeg održavanja i velikih i srednjih opravki zgrade.

Član 22

Pravo davanja na korišćenje stana i porodične stanbene zgrade koje je izgradila stanbena zadruga, pripada zadrugi dok ne prenese pravo svojine na stanu odnosno porodičnoj stanbenoj zgradi na člana zadruge.

Član zadruge koji je stekao pravo svojine na stanu ili porodičnoj stanbenoj zgradi koje je podigla zadruga, ima pravo davanja na korišćenje toga stana odnosno porodične stanbene zgrade.

Član 23

Zgrada koju podiže stanbena zadruga mora imati i poslovne prostorije ako je to predviđeno urbanističkim planom ili odlukom koja taj plan zamenjuje.

Kad urbanističkim planom ili odlukom koja taj plan zamenjuje nije predviđeno da zgrada koju zadruga podiže mora imati poslovne prostorije, a i ih po tom planu ili odluci može imati, zadruga može izgraditi poslovne prostorije u toj zgradi samo ako član zadruge koji je pravno lice, ugovori sa zadrugom da mu ona za potrebe njegove delatnosti izgradi u toj zgradi određene prostorije.

Odredba prethodnog člana ne odnosi se na poslovne prostorije namenjene delatnosti stanbene zajednice, kao ni na poslovne prostorije namenjene zadovoljavanju potreba domaćinstva stanara zgrade koju podiže zadruga.

Na poslovne prostorije u stanbenoj zgradi koju podigne zadruga primenjuju se odredbe Osnovnog zakona o stanbenim odnosima i Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Odredbe ovog zakona o sticanju od strane člana zadruge prava svojine ili prava korišćenja stana u zgradi koju je podigla zadruga, važe i za sticanje prava svojine ili prava korišćenja poslovne prostorije.

Član 24

Kao nova zgrada, u smislu ovog zakona, smatra se zgrada čija je izgradnja dovršena posle 15. maja 1945. godine, kao i zgrade na čije je prepravke posle

tog dana utrošen iznos koji premaša polovinu vrednosti zgrade.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na nove zgrade primenjuju se i na stanove i poslovne prostorije dograđene posle 15. maja 1945. godine na zgradi čija je izgradnja dovršena pre tog dana.

Glava II

OSNIVANJE STANBENE ZADRUGE

1. Osnivači

Član 25

Za osnivanje stanbene zadruge potrebno je da se najmanje 10 lica sporazumeju o tome.

Osnivači zadruge mogu biti i pravna lica.

Član 26

Osnivači mogu pristupiti osnivanju stanbene zadruge ako postoje izgedi da će zadruga, s obzirom na sastav svog članstva, organizaciju poslovanja i finansijska sredstva kojima bude raspolagala, biti u stanju da uspešno ostvaruje svoje zadatke.

Član 27

O osnivanju stanbene zadruge odlučuje osnivačka skupština zadruge.

Osnivačku skupštinu sazivaju osnivači.

Osnivačka skupština donosi pravila zadruge i bira izborne organe zadruge.

Zapisnik osnivačke skupštine mora, pored ostalog, sadržati i imena osnivača zadruge.

2. Pravila

Član 28

Pravila stanbene zadruge moraju sadržati nužne odredbe o organizaciji i delatnosti zadruge, kao i o imovinskim i drugim odnosima u zadrugi.

Pravila sadrže naročito:

- 1) naziv i sedište zadruge;
- 2) poslove kojima će se zadruga baviti;
- 3) odredbe o načinu donošenja i sadržini plana stanbene izgradnje;
- 4) odredbe o organima zadruge, njihovom izboru odnosno imenovanju, sastavu, delokrugu, pravima i dužnostima, načinu rada i međusobnim odnosima;
- 5) odredbe o prijemu u članstvo zadruge, odredbe o isključenju iz članstva zadruge i o razlozima za isključenje, kao i odredbe o istupanju iz članstva zadruge;
- 6) odredbe o pravima i dužnostima članova zadruge;
- 7) odredbe o obavezi uplaćivanja iznosa na ime otplate cene stana, poslovne prostorije ili porodične stanbene zgrade i o povraćaju tih iznosa;
- 8) odredbe o načinu uplaćivanja predujmova za otplatu cene stana i o pravima koja proističu iz takvog uplaćivanja;
- 9) odredbe o zadrugnim udelima;
- 10) odredbe o jemstvu zadrugara;
- 11) odredbe o uslovima pod kojima član zadruge stiče pravo svojine na stanu, kao i o drugim imovinskim odnosima između zadruge i njenih članova;
- 12) odredbe o uslovima pod kojima član zadruge može steći pravo korišćenja stana;
- 13) odredbe o imovini zadruge;
- 14) odredbe o obrazovanju građevinskog fonda i drugih fondova zadruge i o upravljanju tim fondovima;
- 15) odredbe o administrativnom i finansijskom poslovanju zadruge;

16) odredbe o potpisivanju i zastupanju zadruge;
 17) odredbe o osnivanju i poslovanju preduzeća, radnji, samostalnih pogona i servisa zadruge, kao i o njihovom odnosu prema zadrugi;
 18) odredbe o prestanku zadruge;
 19) odredbe o načinu na koji se vrše promene u pravilima zadruge.

Član 29

Pravila stanbene zadruge moraju biti odobrena od nadležnog organa.

Pravila podnosi na odobrenje upravni odbor zadruge.

Prilikom podnošenja pravila na odobrenje, uz pravila se prilaže i zapisnik osnivačke skupštine.

Član 30

Rešenje po predlogu za odobrenje pravila stanbene zadruge donosi savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove, pošto o tome pribavi mišljenje organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove privrede.

Član 31

Ako pravila stanbene zadruge ne sadrže sve potrebne odredbe ili ako odredbe pravila nisu u skladu sa zakonom, savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove određuje rok u kome se pravila imaju dopuniti odnosno dovesti u sklad sa zakonom.

Ako se pravila u određenom roku ne dopune odnosno ne dovedu u sklad sa zakonom, savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove odbija rešenjem predlog za odobrenje pravila.

Član 32

Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove uskratiće odobrenje pravila stanbene zadruge i kad nađe da ne postoje izgledi da će zadruga, s obzirom na sastav svoga članstva, organizaciju poslovanja i finansijska sredstva, biti u stanju da uspešno ostvaruje svoje zadatke.

Član 33

O promenama u pravilima stanbene zadruge odlučuje skupština zadruge.

U pogledu odobrenja promena u pravilima zadruge važe odredbe ovog zakona o odobrenju pravila.

3. Registracija

Član 34

Upravni odbor stanbene zadruge dužan je podneti prijavu za registraciju zadruge u roku od 30 dana od dana dostave rešenja o odobrenju pravila zadruge.

Prijava mora sadržati naziv i sedište zadruge, poslove kojima će se zadruga baviti, imena članova upravnog odbora, kao i lica koja će zastupati i potpisivati zadrugu.

Uz prijavu za registraciju zadruge podnose se i odobrena pravila zadruge.

Član 35

Ako upravni odbor u propisanom roku ne podnese prijavu za registraciju stanbene zadruge, rešenje o odobrenju pravila zadruge prestaje da važi.

Član 36

Registraciju stanbene zadruge vrši okružni privredni sud na čijem je području sedište zadruge, po propisima koji važe za registraciju zadruga.

Zadruga je osnovana i stiče svojstvo pravnog lica danom izvršene registracije.

Član 37

U slučaju promena u pravilima stanbene zadruge, upravni odbor zadruge dužan je podneti okružnom privrednom sudu kod koga je zadruga registrovana prijavu radi registracije odobrenih promena.

Uz prijavu podnosi se i rešenje o odobrenju promena u pravilima.

Promene u pravilima imaju dejstvo prema trećim licima od dana izvršene registracije.

Glava III

PLAN STANBENE IZGRADNJE

Član 38

Plan stanbene izgradnje sastoji se od programa izgradnje pojedine zgrade ili više zgrada u jednom bloku, sa finansijskim planom za svaki program.

Član 39

Svaki program izgradnje sadrži:

- 1) broj zgrada koje stanbena zadruga namerava podići, sa naznačenjem lokacije tih zgrada;
- 2) broj stanova i poslovnih prostorija u tim zgradama, sa naznačenjem njihove veličine i kategorije;
- 3) iznos finansijskih sredstava potrebnih za izgradnju tih zgrada, kao i izvore tih sredstava;
- 4) cene pojedinih stanova.

Član 40

Plan stanbene izgradnje donosi nadležni organ stanbene zadruge u roku od 6 meseci od dana osnivanja zadruge.

Plan stanbene izgradnje zadruga stalno dopunjuje novim programima izgradnje, prema broju novoupisanih članova, a u skladu sa finansijskim mogućnostima.

Član 41

Plan stanbene izgradnje, kao i svaki novi program izgradnje, donosi organ stanbene zadruge određen za to pravilima zadruge.

Ako pravilima zadruge nije određen organ koji donosi plan stanbene izgradnje, plan donosi skupština zadruge.

Skupština zadruge može ovlastiti zadružni savet ili upravni odbor da donese plan stanbene izgradnje i pojedine programe izgradnje.

Član 42

Plan stanbene izgradnje, kao i svaki novi program izgradnje, stanbena zadruga dužna je javno objaviti, i to u roku od 30 dana od dana njegovog donošenja.

Način objavljivanja plana odnosno programa predviđa se pravilima zadruge.

Glava IV

POSLOVANJE STANBENE ZADRUGE

Član 43

Stanbena zadruga može se baviti ovim poslovima:

- 1) organ zovanjem među svojim članovima s'edne u svrhu obrazovanja sredstava iz kojih će članovi otplaćivati cenu stana ili porodne stanbene zgrade (član 69);
- 2) zaključivanjem ugovora o zajmu iz društvenih sredstava rad stanbene izgradnje;
- 3) pribavljanjem zemljišta za izgradnju zgrada koje podiže;
- 4) staranjem o izradi projekata stanbenih zgrada, kao i izradom projekata u svom projektantskom birou, ili od strane člana zadruge ili svog službenika — ovlašćenog projektanta;

5) nabavkom građevinskog i drugog materijala potrebnog za izgradnju, dogradnju, prepravke i opravke stanbenih zgrada;

6) zaključivanjem u svojstvu investitora, sa ovlašćenim građevinskim preduzećima i radnjama ili sa preduzećima i radnjama koje je ona osnovala, ugovora o izgradnji, dogradnji, prepravkama i opravkama stanbenih zgrada, i staranjem o izvršavanju tih ugovora;

7) vršenjem poslova tekućeg održavanja i opravki zgrada koje je podigla, preko svojih servisa;

8) pružanjem pomoći članovima zadruga po pravnim, finansijskim i drugim pitanjima u vezi sa izgradnjom stanbenih zgrada.

Zadruga se može, pod uslovima određenim ovim zakonom, baviti i proizvodnjom građevinskog i drugog materijala potrebnog za izgradnju, dogradnju, prepravke i opravke stanbenih zgrada u svojim samostalnim pogonima, kao i izgradnjom, dogradnjom, prepravkama i opravkama stanbenih zgrada preko svojih samostalnih pogona ili organizovanjem rada svojih članova na takvim poslovima.

Član 44

Stanbena zadruga prenosi pravo svojine na stanovima na članove zadruga ili im, pod uslovima određenim zakonom i pravilima, daje stanove na korišćenje.

Zadruga može pojedine stanove i zgrade koje je podigla prodavati i licima koja nisu članovi zadruga, za gotovo ili na kredit, ako niko od članova za te stanove ili zgrade nije zaključio ugovor sa zadrugom.

Član 45

Stanbena zadruga može kupovati gotove stanbene zgrade i stanove od preduzeća i drugih organizacija ovlašćenih za stanbenu izgradnju.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stanove i zgrade koje je zadruga podigla, primenjuju se i na stanove i zgrade koje je zadruga kupila.

Član 46

Stanbena zadruga može vršiti određene poslove iz delokruga stanbene zajednice, uz saglasnost koju je opštinski narodni odbor dao na sednici oboje veća.

Član 47

U cilju organizovanja i finansiranja stanbene izgradnje, stanbene zadruga mogu se udruživati sa građevinskim preduzećima, kao i drugim privrednim preduzećima i ustanovama sa samostalnim finansiranjem koje se bave stanbenom izgradnjom, u poslovna udruženja.

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može doneti propise kojima će se odrediti način osnivanja, vrste poslova i način poslovanja poslovnih udruženja iz prethodnog stava, način upravljanja tim udruženjima, kao i osnovna pravila o međusobnim odnosima zadruga i drugih organizacija udruženih u poslovnim udruženjima i o odnosima poslovnih udruženja i fondova za kreditiranje stanbene izgradnje.

U okviru propisa donetih po prethodnom stavu, zadruga i druge organizacije zaključuju ugovor kojim se bliže regulišu njihovi međusobni odnosi.

Član 48

Poslovi kojima će se pojedine stanbene zadruga baviti moraju biti tačno određeni njenim pravilima.

G l a v a V

ČLANSTVO

Član 49

Za članove stanbene zadruga mogu biti primljeni građani i pravna lica koja ispunjavaju uslove određene zakonom i pravilima zadruga i koji pismeno izjave da prihvataju pravila zadruga.

Osnivači zadruga postaju članovi zadruga danom njene registracije.

Član 50

Odluku o prijemu u članstvo stanbene zadruga donosi upravni odbor zadruga.

Član 51

Upravni odbor zadruga može odbiti da primi za člana stanbene zadruga lice koje ne ispunjava uslove određene pravilima zadruga, kao i lice koje ne pruža dovoljno jamstva da će ispunjavati svoje obaveze prema zadrugi.

Član 52

Svaki član stanbene zadruga može tražiti od skupštine zadruga da izmeni odluku upravnog odbora kojom je neko lice primljeno za člana zadruga.

Lice koje je odlukom upravnog odbora odbijeno da bude primljeno u članstvo zadruga, može tražiti od skupštine zadruga da tu odluku izmeni.

Član 53

Upravni odbor zadruga ne može odbiti da primi jedno lice za člana stanbene zadruga iz razloga što prema postojećem planu stanbene izgradnje zadruga nema stan za koji već nije upisan član zadruga.

Član 54

Član stanbene zadruga ima pravo da, saglasno pravilima zadruga, učestvuje u upravljanju zadrugom, da bira određene organe zadruga i da bude biran u njih.

Član 55

Član stanbene zadruga — pojedinik građanin ima na skupštini zadruga samo jedan glas, bez obzira da li je zaključio ugovor za jedan ili za dva stana.

Član 56

Član stanbene zadruga — pravno lice ima na skupštini zadruga jedan glas ako je zaključio ugovor za jedan ili za dva stana, a ako je zaključio ugovor za više stanova — ima po jedan glas za svaka dva stana i jedan glas za svaki stan koji prelazi paran broj stanova.

U organe upravljanja zadruga može biti birano onoliko predstavnika pravnog lica koliko ono ima glasa, ali ne više od polovine broja članova tih organa.

Član 57

Član stanbene zadruga dužan je ispunjavati svoje obaveze prema zadrugi određene pravilima zadruga i ugovorom, a naročito da u mesečnim ili drugim rokovima koji su određeni pravilima zadruga ili ugovorom, uplaćuje određene iznose na ime otplate cene stana, poslovne prostorije ili porodične stanbene zgrade, kao i da uplaćuje zadrugi udeo.

Član 58

Članstvo u stanbenoj zadrugi prestaje smrću pojedinog građanina — člana zadruga, odnosno prestankom postojanja pravnog lica — člana zadruga, kao i istupanjem ili isključenjem člana iz zadruga.

Ako su razlozi za isključenje člana zadruga predviđeni pravilima, on može biti isključen samo iz tih razloga.

Ako pravilima zadruga nisu predviđeni razlozi za isključenje člana zadruga, on može biti isključen iz zadruga samo ako ne ispunjava obaveze prema zadrugi ili ako radi protiv interesa zadruga.

G l a v a VI

ORGANI

Član 59

Članovi stanbene zadruge upravljaju zadrugom preko organa zadruge, saglasno pravilima zadruge.

Član 60

Organi stanbene zadruge su skupština, zadružni savet, upravni odbor i upravnik.

Najviši organ zadruge je skupština.

U zadružni savet i upravni odbor zadruge ima se izabrati i određeni broj radnika zadruge i njenih samostalnih pogona.

Broj radnika koji se imaju izabrati u zadružni savet, određuju pravila zadruge, a broj radnika koji se imaju izabrati u upravni odbor, određuje zadružni savet.

Biračko pravo za izbor članova zadružnog saveta koji se biraju iz reda članova zadruge imaju svi članovi zadruge, saglasno odredbama čl. 55 i 56 ovog zakona.

Biračko pravo za izbor članova zadružnog saveta koji se biraju iz reda radnika zadruge i njenih samostalnih pogona imaju radnici koji su po važećim propisima u stalnom radnom odnosu sa zadrugom i njenim samostalnim pogonima.

Izbor upravnog odbora vrši zadružni savet.

Pravilima zadruge može se predvideti da u zadrugom savetu budu zastupljeni i preduzeća i radnje koje je osnovala zadruga, ako se s tim saglase radnički saveti tih preduzeća i radnji.

Član 61

Na skupštini zadruge pravo odlučivanja imaju samo članovi zadruge koji su do dana održavanja skupštine izmirili svoje dospеле obaveze uplate iznosa na ime otplate cene stana i uplate udela.

U izborne organe zadruge mogu biti birani samo članovi zadruge koji su do dana izbora ispunili obaveze iz prethodnog stava.

Član 62

Članovi izbornih organa zadruge jemče solidarno za štetu koju članovi zadruge i treća lica pretrpe usled nezakonitog poslovanja zadruge.

Član 63

Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove može poništiti zaključak organa stanbene zadruge za koji utvrdi da nije u skladu sa zakonom ili pravilima zadruge.

Član 64

Stanbena zadruga mora imati upravnika.

Upravnika postavlja upravni odbor zadruge po pribavljenoj saglasnosti organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za stanbene poslove.

Upravni odbor zadruge može odrediti da se radi postavljanja upravnika raspše konkurs.

Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove može rešenjem poništiti postavljenje upravnika ako postavljeno lice ne ispunjava uslove određene pravilima zadruge, ili ako je postavljeno bez njegove saglasnosti.

Upravnik zadruge odgovoran je pred izbornim organima zadruge za pravilno poslovanje zadruge.

Član 65

Službenike stanbene zadruge postavlja upravni odbor zadruge na osnovu konkursa, a u okviru sistematizacije mesta koju određuje skupština zadruge.

U pogledu statusa službenika zadruge važe odredbe dela trećeg Zakona o radnim odnosima.

G l a v a VII

IMOVINSKI ODNOSI

Član 66

Stanbena zadruga može podzati stanbene zgrade radi prenošenja prava svojine na stanovima na svoje članove.

Međusobna prava i obaveze zadruge i člana zadruge u pogledu sticanja prava svojine na stanu utvrđuju se ugovorom (ugovor o imovinskim pravima i obavezama).

Član 67

Ugovor o imovinskim pravima i obavezama sadrži, pored ostalog:

1) označenje, po veličini, kategoriji i položaju, stana koji je zadruga dužna preneti u svojinu člana zadruge;

2) iznos koji je član zadruge dužan plaćati na ime otplate cene toga stana;

3) veličinu pojedinih obroka kojima je član zadruge dužan otplaćivati iznos iz prethodne tačke, kao i rokove u kojima se ti obroci imaju plaćati;

4) rok u kome je zadruga dužna preneti stan u svojinu člana zadruge.

Član 68

Prilikom određivanja iznosa koji član stanbene zadruge ima platiti na ime otplate cene, uzima se u obzir predračunska vrednost stana, iznos kamate koju zadruga ima plaćati banci za kredit odobren u svrhu izgradnje stana, kao i iznos koji otpada na ime režijskih troškova zadruge.

Iznos koji član zadruge plaća na ime otplate cene, kao i iznos pojedinih obroka i rokove njihove uplate, određuje upravni odbor zadruge.

Pravilima zadruge može se predvideti da se iznos koji član zadruge ima na osnovu ugovora plaćati na ime otplate cene može po dovršetku izgradnje stana revidirati i povisiti ili smanjiti prema stvarnoj ceni koštanja stana.

Ako je po pravilima predviđeno da se može vršiti revizija iznosa koji član zadruge ima na osnovu ugovora plaćati na ime otplate cene, pravilima se moraju predvideti i uslovi i način vršenja ove revizije, kao i granica do kojih se iznos utvrđen ugovorom može povisiti ili sniziti.

Blíže odredbe o uslovima i načinu vršenja revizije utvrđuju se, u okviru pravila zadruge, ugovorom.

Član 69

Član stanbene zadruge može sa zadrugom ugovoriti da određene iznose ulaže na ime predujma za otplatu cene stana, a u svrhu obrazovanja sredstava dovoljnih da bi otpočeo to otplaćivanje.

Ovakvim ugovorom član zadruge može obezbediti red prvenstva u sticanju prava svojine na stanu.

Kad ukupan iznos predujma postane dovoljan za otplaćivanje cene, član zadruge je dužan zaključiti sa zadrugom ugovor o imovinskim pravima i obavezama.

Član zadruge ne može dok je u zadrugi raspolagati uplaćenim iznosima predujma u drugu svrhu, osim u svrhu otplaćivanja cene stana.

Na uplaćene iznose predujma zadruga ne plaća kamatu.

Član 70

Ugovori iz prethodnih članova moraju biti pismeni i u skladu sa pravilima zadruge.

Ugovor koji nije sačinjen u pismenom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo.

U slučaju neslaganja odredaba pravila i ugovora, važe odredbe pravila, ali ako je do neslaganja došlo usled doznije izmene pravila, važe odredbe ugovora ako je ugovor u vreme zaključenja bio saglasan sa važećim pravilima.

Prava člana zadruge koja proističu iz pravila zadruge ne mogu se ugovorom isključiti.

Član 71

Pravilima stambene zadruge i ugovorom može biti predviđeno da član zadruge može na ime otplate cene uneti u zadrugu vrednost rada koji on izvrši na zgradi koju podiže zadruga ili neku imovinu, kao što je građevinski materijal.

Ugovorom mora biti tačno utvrđena novčana vrednost ulaganja iz prethodnog stava.

Član 72

Pravilima stambene zadruge i ugovorom o imovinskim pravima i obavezama određuje se rok u kome je zadruga dužna preneti na člana zadruge pravo svojine na stanu.

Pravilima i ugovorom može se predvideti da član zadruge stiče pravo svojine na stanu i pre nego što isplati sve iznose na koje se ugovorom obavezao.

U slučaju iz prethodnog stava zadruga može tražiti da se na stanu na kome član zadruge stiče pravo svojine, kao na posebnom delu zgrade, uknjiži pravo zaloge za obezbeđenje još neplaćenih obroka cene stana.

Članu zadruge koji prema ugovoru stiče pravo svojine na stanu zadruga je dužna predati na korišćenje taj stan ako bude dovršen pre isteka roka predviđenog ugovorom za prenos prava svojine.

Član 73

Član stambene zadruge koji je stekao pravo svojine na stanu, koji je u potpunosti isplatio cenu na koju se ugovorom obavezao i ispunio ostale obaveze prema zadrugi, može istupiti iz zadruge.

Takav član zadruge, kao sopstvenik posebnog dela zgrade, slobodno raspolaže stanom na kome je stekao pravo svojine i može to pravo preneti na drugo lice.

Član 74

Član stambene zadruge koji je stekao pravo svojine na stanu, a nije u potpunosti isplatio cenu na koju se ugovorom obavezao, ostaje član zadruge i dužan je i dalje plaćati ugovorene obroke na ime otplate cene stana i ispunjavati druge obaveze prema zadrugi, sve do potpune isplate cene stana.

Ako takav član zadruge bez opravdanih razloga, i pošto je pismeno opomenut, ne uplati tri ili više uzastopnih obroka na ime otplate cene stana, zadruga može sudskim putem zahtevati naplatu zaostalih obroka.

Naplata zaostalih obroka može se vršiti prodajom stana prenetog u svojinu člana zadruge ili iz druge njegove imovine.

Ako zadruga ni sudskim putem ne može zaostale obroke naplatiti, može takvog člana isključiti iz članstva zadruge i zahtevati da mu se pravo svojine na stanu oduzme i vrati zadrugi, a on se iseli iz stana.

U slučaju iseljenja iz stana člana zadruge po prethodnom stavu, zadruga mu nije dužna obezbediti odgovarajući stan ni nužni smeštaj.

Član 75

Član stambene zadruge koji je stekao pravo svojine na stanu, a nije potpuno isplatio cenu stana, može sva svoja prava i obaveze preneti na drugo lice i istupiti iz zadruge.

Lice na koje je član zadruge u smislu prethodnog stava preneo svoja prava i obaveze, a koje je preuzelo sve obaveze člana koji istupa iz zadruge prema zadrugi, zadruga je dužna primiti u svoje članstvo.

Član 76

Ako stambena zadruga ima obezbeđena sredstva ili deo sredstava za izgradnju stambene zgrade iz drugih izvora, a ne iz iznosa koje članovi zadruge plaćaju na ime otplate cene stana, zadruga može stanove u takvo podignutim zgradama davati članovima zadruge i na korišćenje, ako je to predviđeno pravilima zadruge.

Međusobna prava i obaveze zadruge i člana zadruge koja proističu iz prava korišćenja stana u zgradi koju je zadruga podigla, utvrđuju se, saglasno pravilima zadruge, ugovorom.

Ugovor iz prethodnog stava mora naročito sadržati: označenje stana koji je zadruga dužna dati na korišćenje članu zadruge, rok u kome mu je taj stan dužna dati na korišćenje, visinu i način plaćanja iznosa na ime amortizacije stana koji je član zadruge dužan plaćati pored doprinosa iz člana 104 ovog zakona i druge obaveze člana zadruge prema zadrugi, kao i uslove pod kojima je član zadruge ovlašćen pravo korišćenja stana preneti na drugo lice.

Ugovorom se može predvideti da zadruga može člana koji ne ispunjava obaveze preuzete ugovorom, isključiti iz članstva zadruge i zahtevati da se on iseli iz stana.

U slučaju iseljenja člana zadruge iz stana po prethodnom stavu, zadruga mu nije dužna obezbediti odgovarajući stan ni nužni smeštaj.

U svemu ostalom što ugovorom nije drukčije regulisano, član zadruge koji prema ugovoru stiče pravo korišćenja stana ima sva prava i obaveze nosioca stanarskog prava u smislu Osnovnog zakona o stambenim odnosima.

Član 77

Odredbe čl. 72—75 ovog zakona primenjuju se i na političko-teritorijalne jedinice, privredne organizacije i ustanove, kao članove stambene zadruge, tako da ta društvena pravna lica, kad u potpunosti isplate iznose stvarne cene koštanja stana i izvrše prema zadrugi druge obaveze pod kojima drugi članovi zadruge stiču pravo svojine na stanu, stiču pravo korišćenja na delu zgrade ili celoj zgradi, kao na društvenoj svojini, i mogu stanove u tim delovima zgrade ili zgradi prodavati kao etažnu svojinu svojim radnicima i službenicima, ili im mogu kao davaoci stana na korišćenje te stanove dati na korišćenje.

Ako društvena pravna lica iz prethodnog člana, kao članovi zadruge, ugovorom nisu preuzela obavezu da isplate iznos stvarne cene koštanja stana, već samo obaveze po kojima drugi članovi zadruge stiču pravo korišćenja stana, ona stiču samo pravo da kao davaoci stana na korišćenje daju svojim radnicima i službenicima stan na korišćenje, odnosno ako se radi o poslovnoj prostoriji da je sami koriste.

Odredbe člana 74 ovog zakona, koje se odnose na oduzimanje prava svojine na stanu i iseljenje iz stana članova zadruge, primenjuju se i na radnike i službenike onih društvenih pravnih lica iz stava 1 ovog člana koja nisu ispunila svoje obaveze prema zadrugi, a prenela su pravo svojine na stanu ili su dala stan na korišćenje svojim radnicima i službenicima.

Član 78

Ako član stambene zadruge dospelu obrok otplate cene ne plati na vreme, dužan je na neplaćeni iznos plaćati zadrugi kamatu koju određuju pravila zadruge, ali koja ne može preći maksimalnu stopu kamate određenu važećim propisima.

Član 79

Lice koje je prestalo biti član stambene zadruge odnosno njegov nasljednik ima pravo zahtevati, saglasno pravilima zadruge i ugovoru, povraćaj iznosa uplaćenih na ime otplate cene stana, odnosno povraćaj iznosa predumjova za otplatu cene stana, po odbitku iznosa režiskih troškova.

Ako je lice iz prethodnog stava na osnovu ugovora sa zadrugom koristilo stan, od iznosa koji mu se ima vratiti odbiće se iznos za amortizaciju tog stana.

Zadruga ima pravo da od iznosa uplaćenih na ime cene, koje je po prethodnom stavu dužna vratiti, zadrži iznos u visini od 1% od cene koju je ugovorila sa članom zadruge, ali ni u kom slučaju ne može zadržati iznos veći od 10% od ukupno uplaćenih iznosa.

Odredba prethodnog stava ne odnosi se na predumjove za otplatu cene.

Ako pravilima ili ugovorom nije određeno vreme i način vraćanja iznosa iz stava 1 ovog člana zadruga ih je dužna vratiti u primerenom roku, pošto joj član zadruge odnosno njegov nasljednik takav zahtev postavi.

Zadruga je ovlašćena i mimo pravila i ugovora odložiti vraćanje iznosa iz stava 1 ovog člana do dovršenja zgrade u kojoj se nalazi stan namenjen članu zadruge, ako bi vraćanje ovog iznosa pre toga vremena znatnije poremetilo finansiranje izgradnje zgrade.

Član 80

Kad je članstvo u stambenoj zadrugi prestalo smrću, zadruga je dužna naslednika umrlog člana zadruge, na njegov zahtev primiti u članstvo.

Ako zadruga primi u članstvo naslednika, iznosi koje je umrli član zadruge uneo u zadrugu ne vraćaju se nasledniku, nego ostaju i dalje u zadrugi pod uslovima pod kojima su uneti.

Član 81

Članovi stambene zadruge dužni su plaćati zadrugi udeo koji služi za nabavku osnovnih sredstava i za obrazovanje sredstava rezervnog fonda.

Visina udela određuje se pravilima zadruge, i to za prosečan stan u zgradama koje ta zadruga podiže. Član zadruge koji je zaključio ugovor za više stanova, plaća onoliko udela za koliko stanova je ugovor zaključio, a onaj koji je zaključio ugovor za stan koji prelazi prosek u pogledu veličine i kategorije, plaća srazmerno veći udeo.

Član 82

Pravilima stambene zadruge može se predvideti da članovi zadruge prilikom stupanja u članstvo plaćaju određeni iznos na ime upisnine.

Član 83

Član stambene zadruge odgovara za dugove zadruge nastale za vreme dok je on bio član zadruge, do visine predviđene pravilima zadruge, prema određenom broju udela.

Za ove dugove članovi zadruge odgovaraju solidarno, i to samo ako se dug ne može naplatiti od zadruge.

Odgovornost člana zadruge za dugove zadruge zastareva po proteku dve godine od isteka godine u kojoj mu je prestalo članstvo u zadrugi.

Član 84

Stambena zadruga ne deli dobit među svoje članove.

G l a v a VIII

FONDOVI STAMBENE ZADRUGE

Član 85

U stambenoj zadrugi postoji građevinski fond, fond osnovnih sredstava, rezervni fond i režiski fond.

Član 86

Građevinski fond stambene zadruge sačinjavaju: završene stambene zgrade, zgrade u izgradnji, materijal potreban za izgradnju zgrada, kao i novčana sredstva i potraživanja namenjena za izgradnju ili kupovinu zgrada.

Završene stambene zgrade odnosno stanovi i poslovne prostorije ostaju sredstva građevinskog fonda sve do njihove potpune isplate i prenosa na zadrugare.

Član 87

Novčana sredstva građevinskog fonda obrazuju se: iz kredita odobrenih stambenoj zadrugi za izgradnju ili kupovinu zgrada ili stanova, iz iznosa kojima članovi zadruge na osnovu ugovora otpisuju cenu stana, pošto se od tih iznosa odbije iznos na ime režiskih troškova, kao i iz iznosa koji članovi zadruge ulažu na ime predumjova za otplatu cene stana.

Novčana sredstva građevinskog fonda mogu se upotrebiti samo za izgradnju ili kupovinu stambenih zgrada ili stanova od strane zadruge.

Član 88

Isplate sa računa na kome se vode sredstva građevinskog fonda banka može vršiti po nalogu stambene zadruge samo neposredno trećem licu u vezi sa izgradnjom ili kupovinom stambene zgrade ili stana od strane zadruge.

Član 89

Način upravljanja građevinskim fondom bliže se reguliše pravilnikom, koji donosi skupština stambene zadruge.

Član 90

Fond osnovnih sredstava sastoji se od stvari koje spadaju u osnovna sredstva i novčanih sredstava koja služe za nabavku osnovnih sredstava stambene zadruge ili njenog samostalnog pogona, kao i za obrazovanje fonda osnovnih sredstava preduzeća ili radnje koju zadruga osniva.

Fond osnovnih sredstava obrazuje se iz dela iznosa uplaćenih na ime zadruginih udela koji se određuje pravilima zadruge.

Zadruga može sticati osnovna sredstva i putem kredita.

Član 91

Rezervni fond služi za pokriće gubitaka zadruge. Rezervni fond obrazuje se iz dela iznosa uplaćenih na ime zadruginih udela koji preostaje po odbitku dela koji se unosi u fond osnovnih sredstava.

U rezervni fond unosi se i iznos koji stambena zadruga odbije od iznosa koji je prilikom prestanka članstva dužna članu zadruge vratiti, kao i sav višak koji se na po kom osnovu ostvari u zadrugi.

Član 92

Režiski fond služi za pokriće režiskih troškova stambene zadruge.

Sredstva režiskog fonda mogu se koristiti i kao obrtna sredstva za izgradnju ili kupovinu zgrada.

Režiski fond obrazuje se iz dela iznosa uplaćenih na ime otplate cene stana koji deo je namenjen za pokriće režiskih troškova.

U režiskij fond unose se i iznosi upisnine.

Sredstva režiskog fonda neutrošena u jednoj godini, prenose se u narednu godinu.

Član 93

Ako sredstva režiskog fonda nisu dovoljna za pokriće režiskih troškova, manjak se pokriva iz sredstava rezervnog fonda, a ako sredstva rezervnog fonda nisu za to dovoljna, skupština stanbene zaduge može odlučiti da se nepokriveni iznos podmiri iz fonda osnovnih sredstava.

Član 94

Sredstvima svojih fondova stanbena zadruga može raspolagati samo za svrhe za koje su ta sredstva namenjena.

Sredstva fondova zadruga ne može ni u kom vidu dešiti među članove zadruga.

Član 95

Ako nađe da je naobog za isplatu protivan odredbama ovog zakona, drugih propisa ili pravila stanbene zaduge, banka će upozoriti zadrugu na nepravilnost zahtevane isplate.

Ako zadruga, i pored ovog upozorenja, ostane pri svom zahtevu, banka će postupiti po nalogu, ali o izvršenoj isplati će obavestiti nadležni finansijski inspektorat.

Član 96

Po isteku poslovne godine upravni odbor stanbene zaduge dužan je sastaviti završni račun za proteklu godinu.

Završni račun odobrava skupština zaduge.

Odobreni završni račun dostavlja se na saglasnost organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za poslove finansija.

Član 97

Pravilima stanbene zaduge može se predvideti da je upravni odbor zaduge dužan sastavljati periodične izveštaje o stanju sredstava zaduge, koji se izlažu na uvid članovima zaduge.

U periodičnim izveštajima mora biti naznačeno u koje su neposredne svrhe utrošena novčana sredstva građevinskog fonda.

Član 98

Odredbe važećih propisa o reviziji poslovanja privrednih preduzeća primenjivaće se i pri reviziji poslovanja stanbenih zadruga.

Član 99

Savezni Državni sekretarijat za poslove finansija doneće bliže propise o finansijskom poslovanju stanbenih zadruga.

Glava IX

UPRAVLJANJE ZGRADAMA I KORIŠĆENJE STANOVA I POSLOVNIH PROSTORIJA

Član 100

Zgrada koju je podigla stanbena zadruga je pod društvenim upravljanjem prema odredbama Osnovnog zakona o stanbenim odnosima, Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama i Zakona o svojini na delovima zgrada, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Stanbena zadruga može odrediti svoga predstavnika u kućni savet zgrade, koji ima sva prava člana kućnog saveta.

Porodičnom stanbenom zgradom koja je prenesena u svojinu člana zaduge upravlja po odredbama Osnovnog zakona o stanbenim odnosima lice kome je zadruga tu zgradu prenela u svojinu.

Član 101

Stanbena zadruga ima pravo u zgradi koju je podigla davati na korišćenje stanove za koje nije sa članovima zaduge zaključila ugovor o imovinskim pravima i obavezama.

Član 102

Za korišćenje stana ili poslovne prostorije u zgradi koju je podigla stanbena zadruga, članovi zaduge ne plaćaju stanarinu odnosno zakupninu.

Član 103

Za svaku zgradu pod društvenim upravljanjem koju je podigla stanbena zadruga izrađuje se godišnji predračun prihoda i rashoda zgrade najdocnije do 25 decembra za sledeću godinu.

Predračun prihoda i rashoda zgrade donosi kućni savet.

Član 104

Na ime troškova upravljanja, tekućeg održavanja i velikih i srednjih opravki zgrade koju je podigla stanbena zadruga, članovi zaduge kojima je zadruga dala na korišćenje stan ili poslovnu prostoriju, kao i oni na koje je zadruga prenela svojinu na stanu ili poslovnoj prostoriji, dužni su mesečno unapred plaćati doprinose u fondove zgrade.

Doprinosi se utvrđuju predračunom prihoda i rashoda zgrade, srazmerno veličini i kategoriji stana ili poslovne prostorije, ali ukupan iznos doprinosa za stan ili poslovnu prostoriju ne može biti veći od stanarine koja bi se za taj stan imala plaćati po stanbenoj tarifi, odnosno od zakupnine koja bi se za tu poslovnu prostoriju mogla postići kad bi bila izdata u zakup.

Član 105

Ako je stanbena zadruga poslovnu prostoriju izdala u zakup, ona će iznos zakupnine upotrebiti za otpis dela investicija utrošenih na izgradnju te prostorije, kao i za podmirenje troškova upravljanja, održavanja i velikih i srednjih opravki zgrade.

O raspodeli zakupnine u smislu prethodnog stava odlučuje upravni odbor zaduge, vodeći računa o visini zakupnine i o planu otplaćivanja investicija.

Kad budu otplaćene investicije, iznos zakupnine raspoređuje se po opštim propisima.

Član 106

Ako se predstavnik stanbene zaduge u kućnom savetu ne slaže sa mišljenjem većine članova kućnog saveta o veličini doprinosa za fondove zgrade, ili o načinu na koji treba predračunom prihoda i rashoda zgrade raspodeliti sredstva dobivena uplatom tih doprinosa, ili sa načinom na koji se troše sredstva fondova zgrade predviđena tim predračunom, sporno pitanje iznosi se na rešavanje pred upravni odbor zaduge.

Kućni savet koji nije zadovoljan rešenjem upravnog odbora zaduge, može podneti predlog organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za stanbene poslove da on to pitanje reši.

Protiv rešenja organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za stanbene poslove kućni savet i zadruga mogu izjaviti žalbu organu uprave sreskog narodnog odbora nadležnom za stanbene poslove.

Rešenje doneto po prethodnom stavu konačno je i protiv njega ne može se voditi upravni spor.

Glava X

PREDUZEĆA, RADNJE, SAMOSTALNI POGONI I SERVISI

Član 107

Stanbena zadruga može radi vršenja delatnosti u vezi sa stanbenom izgradnjom osnivati privredna preduzeća, radnje, samostalne pogone i servise.

Dve ili više zadruga mogu osnovati jedno preduzeće, radnju ili servis.

Član 108

Stanbena zadruga osniva preduzeća i radnje za one svoje delatnosti koje imaju uslova za samostalno poslovanje.

Opštinski narodni odbor će odbiti davanje odobrenja za osnivanje preduzeća ili radnje ako nađe da preduzeće ili radnja neće biti u stanju da ostvaruje dovoljan dohodak, ili ako nađe da se osnivanjem preduzeća ili radnje ne bi unapredio razvitak one delatnosti radi koje je zadruga osnovana.

Član 109

Privredna preduzeća i radnje koje osniva stanbena zadruga imaju prema društvenoj zajednici sva prava i dužnosti kao i druga privredna preduzeća i radnje, i na njih se primenjuju svi ostali propisi o privrednim preduzećima i radnjama.

Član 110

Osnovna uzajamna prava i obaveze stanbene zadruge i preduzeća ili radnje koju je zadruga osnovala, određuju se pravilima zadruge.

Pravilima zadruge može se odrediti da su preduzeća i radnje obavezni proizvoditi robu ili vršiti usluge samo ili prvenstveno za potrebe zadruge.

Isto tako, pravilima se može odrediti da je zadruga dužna preduzeću ili radnji obezbediti potrebne namirnine za proizvodnju odnosno za vršenje usluga.

Pravilima zadruge može biti predviđena obaveza preduzeća ili radnje da zaposli određeni broj članova zadruge.

Član 111

Uzajamna prava i obaveze stanbene zadruge i preduzeća ili radnje bliže se određuju ugovorom, u okviru određaba pravila zadruge.

U rešenju o osnivanju preduzeća ili radnje mora biti predviđen rok u kome je preduzeće odnosno radnja dužna zaključiti sa zadrugom ugovor iz prethodnog stava.

Ugovor o odnosima između zadruge i preduzeća ili radnje zaključuju njihovi upravni odbori.

Ovaj ugovor potvrđuje od strane zadruge skupština zadruge, a od strane privrednog preduzeća ili radnje radnički savet.

Član 112

Ako stanbena zadruga i preduzeće odnosno radnja ne postignu sporazum o regulisanju svojih međusobnih odnosa, te odnose utvrđuje arbitražno veće pri opštinskom narodnom odboru.

Arbitražno veće iz prethodnog stava sastoji se od predsednika i dva člana, koje imenuje savet opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede.

Predsednik arbitražnog veća se imenuje iz reda članova saveta, jedan član veća — iz reda članova upravnih odbora privrednih preduzeća na području te opštine, a drugi — iz reda članova organa upravljanja zadruga na području opštine.

Član 113

Stanbena zadruga može osnivati samostalne pogone za projektantske poslove, kao i za poslove izgradnje, dogradnje, prepravki i opravki stanbenih zgrada, i za proizvodnju građevinskog i drugog materijala potrebnog za te poslove.

Kao samostalni pogon zadruga može organizovati one delatnosti iz prethodnog stava koje još nemaju uslova da se organizuju kao privredno preduzeće ili radnja.

Član 114

Za osnivanje samostalnog pogona stanbene zadruge potrebno je odobrenje saveta opštinskog narodnog od-

bora nadležnog za stanbene poslove, dato uz saglasnost saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove kojima samostalni pogon treba da se bavi.

Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove može uskratiti davanje odobrenja za osnivanje samostalnog pogona ako stanbena zadruga nije u stanju samostalnom pogonu obezbediti dovoljna osnovna sredstva.

Organ iz prethodnog stava može odobriti osnivanje samostalnog pogona za poslove izgradnje, dogradnje, prepravki i opravki stanbenih zgrada i za proizvodnju građevinskog i drugog materijala samo ako na području na kome samostalni pogon treba da vrši svoju delatnost nema dovoljno drugih preduzeća ili radnji preko kojih bi zadruga te delatnosti mogla da vrši.

Davanje odobrenja se ne može uskratiti ako u samostalnom pogonu treba da rade sami članovi zadruge.

Član 115

Odredbe ovog zakona o regulisanju odnosa između stanbene zadruge i preduzeća ili radnje (čl. 110—112) shodno se primenjuju i na regulisanje odnosa između zadruge i samostalnog pogona.

Član 116

Samostalni pogon nema svojstvo pravnog lica.

Samostalnim pogonom stanbene zadruge upravlja kolektiv pogona preko radničkog saveta i upravnog odbora, a zadruga ima u upravljanju pogonom prava određena ovim zakonom, pravilima zadruge i ugovorom.

Član 117

Samostalni pogon ima pravo da zaključuje ugovore u granicama svoje poslovne delatnosti.

Ugovorima koje zaključuje, pogon stvara prava i obaveze za stanbenu zadrugu.

Odgovornost zadruge za obaveze nastale iz delatnosti pogona može se ograničiti ugovorom između zadruge i pogona do visine vrednosti osnovnih sredstava datih pogonu.

Ograničenje odgovornosti zadruge po prethodnom stavu, važi prema trećim licima samo ako je registrovano.

Član 118

Samostalni pogon ne može bez saglasnosti stanbene zadruge otuđivati osnovna sredstva.

Odlukom skupštine zadruge mogu se osnovna sredstva prenositi sa jednog pogona na drugi.

Član 119

Samostalni pogon ima svoje posebne fondove, i to: fond osnovnih sredstava, fond obrtnih sredstava, rezervni fond i fond zajedničke potrošnje.

Član 120

Samostalni pogon utvrđuje, obračunava i raspodeljuje svoj dohodak po propisima koji važe za privredne organizacije odgovarajuće delatnosti.

Član 121

Po isteku godine, odlukom skupštine stanbene zadruge raspoređuje se u fond osnovnih sredstava pogona i rezervni fond pogona višak čistog prihoda pogona koji ostane po podmirenju ličnih dohodaka radnika.

Gubici pojedinih pogona pokrivaju se iz sredstava rezervnog fonda, a ako ta sredstva nisu za to dovoljna, ostatak se pokriva iz fonda osnovnih sredstava.

Član 122

Stanbena zadruga može osnivati servise za tekuće održavanje i opravku zgrada podignutih ili kupljenih sredstvima zadruge.

Pravila servisa donosi skupština zadruga.

Na ove servise primenjuju se shodno odredbe Opšteg zakona o stanbenim zajednicama koje se odnose na servise stanbenih zajednica koji se bave vršenjem poslova tekućeg održavanja stanbenih zgrada za potrebe kućnih saveta i građana.

Glava XI

OLAKŠICE STANBENIH ZADRUGA I NJIHOVIH CLANOVA

Član 123

Opštine i druge političko-teritorijalne jedinice pomažu stanbene zadruge svojim učestvovanjem u finansiranju zadruga izgradnje davanjem kredita pod povoljnijim uslovima, kao i u drugim oblicima.

Opština i druge političko-teritorijalne jedinice pomažu zadruge učestvovanjem u finansiranju stanbene izgradnje pod uslovom da je ta izgradnja u skladu sa zahtevima komunalnog i urbanističkog razvika naselja.

Član 124

Zajmove stanbenim zadrugama u svrhu podizanja stanbenih zgrada odobravaju fondovi za kreditiranje stanbene izgradnje i drugi fondovi.

Član 125

Radi izgradnje stanbenih zgrada, opštine mogu davati stanbenim zadrugama potrebno građevinsko zemljište iz društvene svojine na besplatno korišćenje.

Pravo korišćenja po prethodnom stavu, traje dok na zemljištu postoji zgrada koju je podigla zadruga.

Član 126

Na lica u stalnom radnom odnosu sa stanbenom zadrugom, kao i na lične dohotke koje ova lica ostvaruju iz tog radnog odnosa, primenjuju se shodno odredbe dela trećeg Zakona o radnim odnosima.

Lica u povremenom radnom odnosu sa zadrugom, socijalno osigurana po drugom osnovu, osigurana su u tom povremenom radnom odnosu samo za slučaj nesreće na poslu i profesionalne bolesti.

Lica u povremenom radnom odnosu plaćaju za to osiguranje doprinos u paušalnom iznosu, čiju visinu određuje savezni Državni sekretarijat za poslove finansija, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad.

Član 127

Na zgradu koja se članovima stanbene zadruge obračunava za njihov rad u zadruzi (član 71) ne plaćaju se doprinosi koji se plaćaju iz ličnog dohotka.

Član 128

Sve zgrade u društvenoj svojini koje je podigla stanbena zadruga moraju biti osigurane kod Državnog osiguravajućeg zavoda.

Blíže propise o visini premija i o uslovima osiguranja donosi Savezno izvršno veće ili organ koji ono ovlašti.

Član 129

Sve radnje u vezi sa osnivanjem i registracijom stanbene zadruge oslobođene su od plaćanja svih taksa po Zakonu o taksama i propisima narodnih odbora.

Za prethodke, rešenja i druge akte i radnje u vezi sa podizanjem stanbene zgrade po ovom zakonu, ne plaćaju se nikakve takse po Zakonu o taksama i propisima narodnih odbora.

Ne plaćaju se nikakve sudske takse za uklanjanje prava svojine i drugih prava na zemljištu koje zadruga pribavlja radi podizanja zgrade, ni sudske takse za uklanjanje prava svojine člana zadruge na

stanu ili porodičnoj stanbenoj zgradi koje zadruga na njega prenosi.

Za upis društvene svojine na zgradu koju je podigla zadruga, kao i za prenošenje prava svojine na stan u ili porodičnoj stanbenoj zgradi sa zadruge na člana zadruge, ne plaća se porez na promet nepokretnosti.

Na prihode od novog stana ili porodične stanbene zgrade u građanskoj svojini, koje je zadruga prenela na zadrugare, ne plaća se porez na dohodak za vreme od 30 godina od izdavanja dozvole za useljenje u zgradu.

Kad građaninu sticanje ili gubitak nekog prava zavisi od visine njegovog dohotka, u dohodak se ne uračunavaju prihodi koji potiču od novih stanova ili zgrada iz prethodnog stava za vreme od 20 godina od izdavanja dozvole za useljenje u zgradu.

Glava XII

PRESTANAK STANBENE ZADRUGE

Član 130

Stanbena zadruga prestaje postojati kad nastupi koji od uzroka zbog kojih prestaje da postoji i privredno preduzeće.

Zadruga prestaje postojati i kad broj članova zadruge postane manji od deset, kao i kad skupština zadruge jednoglasno odluči da zadruga prestane da postoji.

Propisi o prestanku privrednih preduzeća shodno se primenjuju i na prestanak zadruge, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 131

Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove doneće rešenje o prestanku stanbene zadruge kad utvrdi da poslovanje zadruge nije u skladu sa zakonom, a zadruga u ostavljenom joj roku svoje poslovanje ne saobrazi zakonu.

Član 132

Član stanbene zadruge koja je prestala postojati zadržava na stanu, poslovnoj prostoriji ili porodičnoj stanbenoj zgradi, koje mu je zadruga ustupila na korišćenje, prava koja je imao na dan prestanka zadruge.

Član zadruge koja je prestala postojati ima pravo da neposredno prema onome koji je dao kredit za podizanje zgrade preuzme sve obaveze u pogledu stana za koji je zaključio ugovor sa zadrugom.

Član 133

Prilikom likvidacije stanbene zadruge, likvidaciona komisija može, ako se poverioci zadruge tome ne protive, zaključiti ugovor sa drugom stanbenom zadrugom ili privrednom organizacijom, po kome na ovu prenosi stanbene zgrade i ostalu imovinu zadruge, s tim da ta organizacija uzme na sebe sve obaveze zadruge.

Član 134

Imovina koja preostane po likvidaciji stanbene zadruge predaje se na upravljanje opštinskom narodnom odboru.

Glava XIII

ORTAKLUK U SVRHU IZGRADNJE STANBENE ZGRADE

Član 135

Dva ili više lica mogu se udružiti u ortakluk radi zajedničke izgradnje porodične zgrade ili zgrade sa više stanova za svoje potrebe.

Član 136

Ortakluk u svrhu izgradnje stanbene zgrade zasniva se ugovorom.

Član 137

Ugovor o ortakluku mora naročito sadržati: odredbe o veličini novčanih iznosa ili druge imovine koju pojedini ortaci umose u ortakluk, odredbe o pravima i obavezama ortaka, odredbe o vođenju poslova ortakluka i o ovlašćenju za zaključenje poslova sa trećim licima, odredbe o tome koji će stanovi ili poslovne prostorije biti u svojini pojedinih ortaka, kao i odredbe o prestanku ortakluka i likvidaciji odnosa među ortacima.

Član 138

Ugovor o ortakluku zaključuje se u pismenoj formi, a potpisi osnivača na ugovoru moraju biti overeni po važećim propisima.

Ugovor koji nije zaključen u pismenoj formi ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 139

Ugovor o ortakluku podnosi se na registraciju organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnom za stanbene poslove.

Član 140

Za ortake koji su registrovali ortakluk važe sva oslobođenja i olakšice po članu 129 ovog zakona.

Član 141

Ortaci mogu vršiti samo one poslove predviđene za stanbene zadruge koji su potrebni za izgradnju stanbene zgrade koju oni podžu.

Član 142

Upravljanje zgradom koju su podigli ortaci vrši se prema odredbama Osnovnog zakona o stanbenim odnosima i Zakona o svojini na delovima zgrada.

Član 143

Danom dovršenja zgrade svaki od ortaka stiče pravo da uknjiži svoje pravo svojine na stanu za koji je to ugovorom o ortakluku određeno.

Danom uknjiženja prava svojine ortakluk prestaje i ortaci su dužni pristupiti likvidaciji ortakluka.

Član 144

Sopstvenik stana koji je ortacki podignut ima pravo davanja toga stana na korišćenje.

Glava XIV

KAZNE NE ODREDBE

Član 145

Novčanom kaznom od 5.000 do 200.000 dinara kazniče se za privredni prestup stanbeni zadruga:

1) ako plaća kamate na udele ili ako deli dobit među članove zadruge;

2) ako u svoje fondove ne unosi sredstva koja je po ovom zakonu dužna unositi ili ako sredstva fondova ili druga svoja sredstva koristi protivno njihovoj nameni;

3) ako novčana sredstva koja pribavi, ne položi bez odlaganja ili ih ne drži na računu kod banke.

Za radnje iz ovog člana kazniče se kaznom od 1.000 do 20.000 dinara i odgovorno lice u zadruzi koje izvrši koju od tih radnji ili izda nalog da se ona izvrši.

Za postupak po privrednim prestupima iz prethodnih stavova nadležni su u prvom stepenu okružni privredni sudovi.

Glava XV

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 146

Stanbene zadruge koje postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona, a žele i dalje da nastave svoj rad, dužne su svoja pravila saobraziti odredbama ovog zakona i tako saobražena podneti ih u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona na odobrenje savetu opštinskog narodnog odbora nadležnom za stanbene poslove, koji o tome rešava po pribavljenom mišljenju organa uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove privrede.

Savet opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove doneće rešenje o prestanku zadruge ako nađe da pravila ne treba odobriti zato što za druga, s obzirom na sastav članstva, organizaciju poslovanja i finansijska sredstva, neće biti u mogućnosti da uspešno ostvaruje svoje zadatke, kao i ako zadruga u propisanom roku ne podnese svoja pravila na odobrenje.

Član 147

Saobražavanje pravila odredbama ovog zakona i podnošenje tako saobraženih pravila na odobrenje dužni su izvršiti organi upravljanja stanbene zadruge izabrani pre stupanja na snagu ovog zakona.

Novi organi upravljanja zadruge čija saobražena pravila budu odobrena, imaju se obrazovati u roku od 30 dana od dana registracije pravila.

Član 148

Imovina postojećih stanbenih zadruga koje nastavljaju sa radom posle stupanja na snagu ovog zakona, postaje društvena svojina.

Postojeće stanbene zadruge koje nastavljaju sa radom po odredbama ovog zakona dužne su svu imovinu koju imaju na dan stupanja na snagu ovog zakona, rasporediti, s obzirom na svrhu pojedinih delova te imovine, na fondove po ovom zakonu.

Stanbenom zgradom kojom je do dana stupanja na snagu ovog zakona upravljala stanbeni zadruga, ima se od toga dana upravljati na način propisan ovim zakonom.

Član 149

Na imovinske odnose između stanbene zadruge i članova zadruge zasnovane pre dana stupanja na snagu ovog zakona, imaju i posle toga dana primeniti odredbe zadružnih pravila i ugovora između zadruge i članova zadruge, na kojima su ti odnosi zasnovani, ako se pojedini članovi zadruge ne sporazumeju sa zadrugom da svoje imovinske odnose saobraze odredbama ovog zakona.

Član 150

Članovi stanbenih zadruga koji su na osnovu pravila i ugovora pre dana stupanja na snagu ovog zakona stekli pravo svojine na stanu ili porodičnoj stanbenoj zgradbi, koje je podigla zadruga, imaju u pogledu davanja na korišćenje toga stana ili porodične stanbene zgrade, kao i u pogledu upravljanja porodičnom stanbenom zgradom, odnosno učestvovanja u upravljanju zgradom pod društvenim upravljanjem, ista prava koja po ovom zakonu pripadaju članovima stanbenih zadruga.

Član 151

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može doneti posebne propise o načinu poslovanja i upravljanja u građevinskim i drugim privrednim preduzećima i organizacijama ovlašćenim za stanbeni izgradnju.

Ovim propisima mogu se predvideti odstupanja od odredaba o načinu poslovanja i upravljanja koje važe za ostala građevinska i druga preduzeća.

Član 152

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Osnovnog zakona o zadrugama od 18. juna 1946. godine koje se odnose na stanbene zadruge, kao i ostalih propisa koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 153

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku tri meseca od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

Stanbeno zadrugarstvo ima u našoj zemlji snažnu tradiciju još od pre rata. Kao što je poznato, ono je naročito bilo razvijeno u pojedinim pokrajinama, napr. u Sloveniji, i među izvesnim grupama građanstva, napr. među železničkim osobljem i državnim službenicima. Posle oslobođenja, između ostalog i pod uticajem oštre stanbene krize, ono je dobilo nov polet. Formalno-pravnu bazu stanbeno zadrugarstvo je našlo u Osnovnom zakonu o zadrugama od 18. juna 1946. godine, koji je danas nesumnjivo zastareo i u neskladu s našom društvenom stvarnošću i njenim tendencijama. Ipak, i u tim uzanim i zastarelim okvirima koji su ga kočili umesto da ga stimuliraju, stanbeno zadrugarstvo pruža kod nas dokaze o svojoj velikoj životnoj snazi. Širom zemlje osnivaju se takoreći svakodnevno nove stanbene zadruge, i pored toga što ni njihov pravni status nije do sada bio dovoljno određen, niti su imovinsko-pravni odnosi unutar samih zadruga jasno postavljeni i raščišćeni.

Posmatrano iz perspektive naše današnje društvene stvarnosti, stanbeno zadrugarstvo treba da postane jedan od osnovnih instrumenata koji će, udružen sa institutom etažne svojine, zainteresovati i pokrenuti najšire slojeve radnog stanovništva u pravcu stanbene izgradnje. Istovremeno ono treba da bude i forma kroz koju će društvena zajednica pomagati i pravilno kanalisati inicijativu i učešće pojedinaca u rešavanju stanbenog problema. Danas, stanbeno zadrugarstvo utoliko više zaslužuje pažnju što je ono u skladu i s načelima socijalističke izgradnje. Ono, naime, i po suštini i po svojim rezultatima potstiče i pomaže razvitak socijalističkih društvenih odnosa u oblasti stanbene privrede.

Iz svih ovih razloga već duže vremena se postavlja potreba za donošenjem novih i potpunijih zakonskih propisa koji će da obezbede i stimuliraju pun i nesmetan razvitak stanbenog zadrugarstva kod nas. U tu svrhu se još početkom 1955. godine pristupilo radu na predmetu Zakona o stanbenim zadrugama. Ovaj predlog je rezultat toga rada. Prilikom njegove izrade saradivali su i konsultovani razni stručni forumi i državni organi, a posebno Stalna konferencija gradova, Glavni zadrugni savez, Ekonomski institut Srbije, Pravni savet SIV-a, itd.

Stanbena zadruga zamišljena je u predlogu zakona kao privredna organizacija svoje vrste. Ona ne prestaje sa ostvarenjem nekog ograničenog cilja, nego obavlja trajno svoju delatnost. Njen članski sastav se obnavlja. Iz zadruge istupaju oni njeni članovi koji su dobili stan i likvidirali svoje obaveze prema njoj, a u članstvo stupaju drugi.

Jedno od najosnovnijih pitanja koje se postavilo prilikom izrade predloga bilo je pitanje poslova kojima će stanbena zadruga moći da se bavi. Po jednom mišljenju, zadruga treba da se ograniči isključivo na ulogu investitora, dok građevinsku funkciju, u interesu jedinstva socijalističkog građevinskog tržišta i građevinske delatnosti, treba da prepusti privrednim preduzećima i radnjama. Po drugom mišljenju, koje su zastupali naročito predstavnici zadrugarstva, građevinska funkcija stanbenih zadruga bi u našim uslovima imala da odigra veoma značajnu u-

logu, naime da snizi troškove izgradnje putem korišćenja radne snage samih zadrugara, jeftinijom proizvodnjom građevinskog materijala itd. U korist ovog mišljenja navedeno je da bi bez toga interes širokih masa za pristupanje stanbenim zadrugama skoro sasvim iščezao. Predlog se, posle dugih kolebanja i diskusija, u ovome pogledu zadržao na jednom u izvesnoj meri kompromisnom rešenju.

U načelu, prihvaćeno je stanovište da stanbena zadruga vrši građevinsku delatnost (izgradnju, dogradnju, prepravke i opravke zgrada), kao i druge delatnosti u vezi sa stanbenom izgradnjom, preko građevinskih preduzeća i radnji. Ona će, dakle, najčešće imati svojstvo investitora. U tom svojstvu ona može pomenute delatnosti vršiti i preko preduzeća i radnji koja ona u tu svrhu osniva. Ali, predlog predviđa da zadruga može poslove građevinske delatnosti obavljati i sama. Za ovakvo obavljanje delatnosti predlog je predvideo nekoliko uslova. Pre svega ovu delatnost zadruga može vršiti samo preko samostalnih pogona koja ona u tu svrhu osniva. Za osnivanje takvih pogona potrebno je odobrenje saveta nadležnog za stanbene poslove, ali će savet takvo odobrenje izdati samo ako zadruga te delatnosti ne može izvršavati preko drugih preduzeća i radnji. Poslove održavanja i opravki stanbenih zgrada koje je podigla zadruga može vršiti i preko svojih servisa. U pogledu odnosa između zadruge, s jedne, i preduzeća, radnji i samostalnog pogona, s druge strane, merodavna su pravila zadruge i ugovor koji ona zaključuje sa preduzećem, radnjom odnosno samostalnim pogonom. Inače, predlog zakona je za onakav odnos zadruge i njenog pogona kakav postavlja Uredba o zemljoradničkim zadrugama za odnos zemljoradničke zadruge prema njenom preduzeću, radnji ili samostalnom pogonu. — Najzad, kao jedan oblik organizacije građevinske delatnosti same zadruge, predlog predviđa i rad samih članova zadruge. Kad zadruga taj rad organizuje u samostalni pogon, odobrenje za njegovo osnivanje ne može se uskratiti. Poslove u vezi sa stanbenom izgradnjom mogu obavljati i pojedini članovi zadruge koji imaju stručnu spremu i ispunjavaju uslove za vršenje tih poslova, naprimer, vršenje poslova projektovanja od strane ovlašćenog arhitekta, člana zadruge.

Kao poseban metod rada stanbenih zadruga predlog predviđa i mogućnost poslovanja ovih zadruga u tesnoj saradnji sa građevinskim i drugim privrednim organizacijama i ustanovama sa samostalnim finansiranjem, koje se bave stanbenom izgradnjom. Ova saradnja dobija, po predlogu zakona, organizacioni oblik jednog poslovnog udruženja. Blže regulisanje pitanja u vezi sa ovakvim udruženjima, kao što su način osnivanja udruženja, način na koji se njima upravlja, kao i međusobni odnosi njegovih članova, i odnosi udruženja i fonda za kreditiranje stanbene izgradnje, stavljeni su predlogom u nadležnost Saveznog izvršnog veća. Treba očekivati da će se ovaj metod rada u perspektivi našeg daljeg privrednog i društvenog razvoja pokazati kao najcelishodniji u ostvarenju zadataka koji stoje pred ovom granom zadrugarstva.

Drugo krupno načelno pitanje bilo je pitanje svojine na stanu u zgradi koju zadruga podiže. Po ovom pitanju, koje je bilo predmet duge diskusije, moguća su dva osnovna rešenja. Po jednom, stan prelazi u svojinu člana zadruge, a po drugom on ostaje u društvenoj svojini, kao i sva druga imovina zadruge, a član zadruge stiče na njemu samo pravo korišćenja. Dosadašnje stanbene zadruge bile su onijentisane uglavnom na ovo drugo rešenje. Predlog u načelu prihvata prvo stanovište po kome stan prelazi u svojinu člana zadruge, ali dozvoljava da one zadruge koje imaju sredstva za podizanje zgrade iz drugih izvora, u svojim pravilima predvide i mogućnost davanja stana na korišćenje. Treba ipak, podvući da je u poslednjoj fazi izrade prevladalo gledište da osnovni principi kojima se regulišu odnosi između zadruge

i zadrugara u pogledu stana koji zadruga podiže za svoje članove treba da budu sadržani u zakonu, tako da njegove odredbe ipak pružaju sliku toga odnosa, a pravila zadruga i ugovor o imovinskim pravima i obavezama, koji član zadruga zaključuje sa zadrugom, treba da detaljno obrade sadržinu tih prava i obaveza. Osnovno pravo člana zadruga je u tome da zadruga prenese na njega pravo svojine na stanu. U kome trenutku on to pravo stiče, stvar je njegovog ugovora sa zadrugom. To može biti odmah po završetku zgrade, ili pošto član zadruga ispuni ugovorom određeni deo svojih obaveza, ili pošto ispuni sve svoje obaveze. Zadruga je dužna članu zadruga dati na korišćenje stan čim bude dovršen, dakle i pre nego što član zadruga ispuni sve svoje obaveze prema zadrugi. Član zadruga na koga je zadruga prenela pravo svojine ima sva ovlašćenja etažnog vlasnika. Ako zadruga po ugovoru ne prenosi na člana zadruga pravo svojine na stanu, nego samo pravo korišćenja, onda on ima položaj nosioca stanarskog prava po Osnovnom zakonu o stanbenim odnosima, sa onim ovlašćenjima koja iz takvog položaja proističu. Osnovna obaveza člana zadruga sastoji se u otplaćivanju cene stana u obrocima koji se utvrđuju ugovorom. Prema predlogu iznos pojedinih obroka određuje se prema predračunskoj vrednosti zgrade. Međutim, da bi se izbegli eventualni gubici zadruga koji bi mogli nastati usled toga što je predračunski iznos manji od konačnog stvarnog iznosa cene koštanja stana, predlog predviđa da se u pravilima može predvideti i mogućnost da se izvrši revizija ugovorenog iznosa prema konačnom iznosu stvarne cene stana obračunatom po završetku zgrade. Pravila će postaviti načela pod kojim uslovima i kako se ova revizija vrši, a ta će se načela u konkretnim ugovorima detaljno razraditi. Pored ove obaveze otplaćivanja cene stana, član zadruga ima i obavezu da uplaćuje zadrugi udeo koji služi za obrazovanje fonda osnovnih sredstava i za pokriće gubitaka zadruga. Veličina udela određuje se za prosečan stan koji ta zadruga podiže. Predlog je predvideo i sankcije za slučaj da član zadruga bez opravdanog razloga ne ispunjava svoju obavezu otplate cene. Zadruga će na pre sudskim putem zahtevati naplatu zaostalih obroka, a ako se na taj način ne može naplatiti, ona može zahtevati da se članu zadruga svojina na stanu oduzme i vrati zadrugi, a on da bude iseljen iz stana.

Imovinu zadruga čine sredstva građevinskog fonda, fonda osnovnih sredstava, rezervnog i režijskog fonda. Za delatnost zadruga od osobitog značaja je građevinski fond u koji ulaze sva novčana sredstva namenjena izgradnji, materijal potreban za izgradnju zgrada, kao i dovršene zgrade i stanovi koji nisu potpuno preneti u svojinu člana zadruga. Da članovi zadruga ne bi bili oštećeni nezakonitim i nepravilnim poslovanjem zadruga, predlog zakona predviđa niz garantija (kontrola namenskog trošenja sredstava fonda, sastavljanje završnog računa, podnošenje periodičnih izveštaja, revizija poslovanja zadruga, način poslovanja sredstvima građevinskog fonda po posebnom pravilniku itd.).

U pogledu osnivanja zadruga, treba naročito istaći da je predlogom dato organu nadležnom za odobravanje pravila pravo da ceni izgleda za uspešno poslovanje zadruga, te da uskratiti odobrenje i time spreći osnivanje zadruga u slučaju kada nađe da ti izgledi nisu povoljni. I u ovome treba videti težnju da stanbene zadruga osnovane po ovom zakonu budu snažne privredne organizacije koje će solidnošću svoga poslovanja da pruže pune garantije kako poveriocima zadruga, tako i njenim članovima.

Predlog zakona predviđa i obavezu zadruga da donese plan stanbene izgradnje. Ovaj plan sastoji se od programa izgradnje pojedinih zgrada ili više zgrada u jednom bloku sa finansijskim planom za svaki program. Iz programa treba da se vidi broj zgrada koje će zadruga podići, broj stanova u tim zgradama, iz-

nos finansijskih sredstava koja su potrebna za izgradnju, kao i cenu stanova. Plan stanbene izgradnje se stalno proširuje novim programima izgradnje, u granicama finansijskih mogućnosti i prema broju novoupisanih članova Zadruga je dužna objaviti ovaj plan.

Treba istaći da je predlogom izričito predviđeno da članovi zadruga mogu biti i pravna lica. Dok član zadruga pojedini građanin ima na skupštini zadruga samo jedan glas bez obzira da li je zaključio ugovor za jedan ili za dva stana, dotle pravno lice (političko-republikanska jedinica, preduzeće ili ustanova) koje je upisalo više od dva stana ima po jedan glas na svaka dva stana i jedan glas za svaki stan koji prelazi paran broj stanova. Ova odredba ima za svrhu da s jedne strane ublaži majoriziranje od strane pravnih lica a s druge strane da ipak onome koji učestvuje sa većim sredstvima da i više prava. Istu svrhu ima i odredba po kojoj u organe upravljanja zadrugom može biti birano onoliko predstavnika pravnog lica koliko to pravno lice ima glasova, ali ne više od polovine članova tih organa. Kada je reč o organima, treba podvući da su prilikom donošenja predloga, u tom pogledu zemljoradničke zadruga služile kao uzor, uz izvesne specifičnosti. Zadruga mora imati upravnika. S obzirom na značaj koji upravnik ima za tekuće poslovanje zadruga, predlog propisuje da na njegovo imenovanje daje saglasnost upravni organ opštinskog narodnog odbora nadležan za stanbene poslove.

U pogledu upravljanja zgradama koje podiže stanbena zadruga, predlog zakona sadrži odredbe po kojima se to upravljanje uklapa u opšti sistem upravljanja. To znači da zgradom koja po svojoj veličini spada pod društveno upravljanje upravlja kućni savet, a da porodičnom zgradom posle njenog prenošenja u svojinu člana zadruga, upravlja njen sopstvenik. Pošto je zadruga zainteresovana u načinu na koji se vrši upravljanje, to je predlogom predviđeno da zadruga u kućnom savetu ima svog predstavnika koji se može protiviti zaključcima kućnog saveta u pogledu načina na koji se troše sredstva fondova zgrade. Ako kućni savet nije zadovoljan sa načinom na koji je upravni odbor zadruga rešio sporno pitanje u ovakvom slučaju, on može podneti predlog upravnom organu opštinskog narodnog odbora da on to pitanje reši.

Da bi stanbeno zadrugarstvo dobilo potreban impuls, i da bi se najširi slojevi građana potstakli da svoja sredstva ulažu u stanbenu izgradnju, i time reše i svoj lični stambeni problem, nacrt predviđa posebno u korist stanbenih zadruga čitav niz olakšica. Jedna od najvažnijih je da opštine i zadruga političko-republikanske jedinice pomažu stanbene zadruga svojim učestvovanjem u finansiranju zadruga stanbene izgradnje putem davanja kredita pod povoljnim uslovima. Društvena zajednica pomaže stanbeno zadrugarstvo još putem davanja građevinskog zemljišta iz opštenarodne imovine na besplatno korišćenje, putem davanja raznih poneskih i taksenih oslobođenja itd.

Osnivanje stanbene zadruga, kao privredne organizacije, je onaj put koji je ovim predlogom predviđen kao redovan put stanbene izgradnje inicijativom građana i pravnih lica. To ne isključuje pravo pojedinih lica da se u svrhu izgradnje stanbene zgrade za svoje potrebe udruže na osnovu ugovora koji jedan sa drugim zaključuju.

Ovakvo udruživanje nije forma zadrugarstva i strogo uzevši ne bi trebalo ni da bude predmet regulisanja ovoga zakona. Međutim, činjenica je da ovakvi ortakluci postoje, a njihovo regulisanje naročito je otežano zbog toga što mi nemamo propise građanskog prava, pa je radi toga predlog i ovom odnosu posvetio nekoliko odredaba koje se oslanjaju na klasična pravila građanskog prava o ortakluku.

Ovim merama naravno nije u potpunosti rešen jedan od najvažnijih problema koji se postavljaju u vezi sa stanbenim zadrugarstvom, naime problem

njegovog finansiranja. Način finansiranja stanbenih zadruga treba da dobije svoje kompleksno rešenje u posebnom Zakonu o finansiranju stanbene izgradnje, koji se nalazi u pripremi. Ali, kako konačna redakcija ovoga posebnog zakona zavisi od prethodnog zauzimanja stavova po nizu veoma složenih ekonomskih, društvenih i političkih pitanja, to bi u očekivanju tih rešenja i samo donošenje Zakona o stanbenim zadrugama moralo da se odloži za još neizvesno vreme. Stoga se smatralo za celishodnije da se odmah pristupi kodifikaciji onih odnosa iz materije stanbenog zadrugarstva koji su u ovome trenutku zreli za ozakonjenje.

Zauzimajući napred iznete načelne stavove, Nacrt zakona o stanbenim zadrugama se naročito starao da i stanbeno zadrugarstvo uklopi u naš postojeći društveno-privredni i pravni sistem, a da pritom ne oslabi slobodnu graditeljsku inicijativu pojedinih građana, mobilizacijom čijih sredstava treba da se doprinese uspešnom usavršavanju stanbenog problema u našoj zemlji.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku

i narodno zdravlje

BR. SNS /A/ 20

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednicama održanim 30 i 31 marta i 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o stanbenim zadrugama i usvojio ga uz izmene i dopune.

Predlog zakona o stanbenim zadrugama pretresao je Zakonodavni odbor Saveznog veća čije je primedbe ovaj Odbor usvojio.

Po ovom predlogu dao je mišljenje i svoju saglasnost na kaznene odredbe Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji Predlog zakona o stanbenim zadrugama sa izmenama i dopunama.

Izmene i dopune koje su izvršene u predlogu prilažu se ovom izveštaju i čine njegov sastavni deo. Pored ovih izmena Redakciona komisija izvršila je i izvesne ispravke stilskog i čisto redakcijskog karaktera.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Asima Mujkića.

Sekretar

Vasilije Smajević s. r.

Pretsednik

Radovan Papić s. r.

Članovi:

Milovan Batanović s. r., Marijan Cvetković s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrovoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Radisav Nedeljković s. r., Katarina Patrnoić s. r., Mato Petrović s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćiri s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovović s. r., Stjepan Jureković s. r., Ilija Došen s. r., Rade Jakšić s. r., Vlado Šegrt s. r. Asim Mujkić s. r.

IZMENE I DOPUNE U PREDLOGU ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

U članu 2 — U poslednjoj alineji u prvom redu iza reči »osnivanjem« dodaju se reči »preduzeća i radnji za vršenje delatnosti u vezi sa stanbenom izgradnjom, kao i«.

U članu 7 — U stavu jedan briše se na kraju tačka i dodaju se reči: »izuzev onih porodičnih stanbenih zgrada koje je zadruga prenela u svoju građana«.

Dodaju se novi stavovi 2 i 3 koji glase:

»Stanovima u zgradi u društvenoj svojini koje je podigla zadruga, raspolaže zadruga.

Zadruga može na osnovu svog prava raspolaganja prodavati stanove građanima, a na društvena pravna lica prenositi svoje pravo raspolaganja stanovima«.

U članu 8 — Stav dva menja se i glasi:

»Političkoteritorijalna jedinica, privredna organizacija, ustanova koja ima svojstvo pravnog lica, društvena organizacija i drugo udruženje građana, kao članovi zadruge, stiču na osnovu ugovora sa zadrugom pravo raspolaganja stanovima kao posebnim delovima zgrade koju je zadruga podigla (član 3 Zakona o svojini na delovima zgrada).«

U stavu tri u trećem redu namesto reči »korišćenja na zgradi ili delu zgrade« stavlja se reči »raspolaganja stanovima«.

U stavu četiri na kraju umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči »odnosno na sticanje prava raspolaganja stanom«.

U članu 9 — U stavu jedan na kraju briše se tačka i dodaju se reči »koje je podigla zadruga«.

Stav dva se menja tako da glas:

»Političkoteritorijalna jedinica, privredna organizacija, ustanova koja ima svojstvo pravnog lica, društvena organizacija i drugo udruženje građana mogu na osnovu članstva u zadrugi, a u skladu sa zakonom, pravilima zadruge i ugovorom, steći pravo raspolaganja jednim ili više stanova u zgradi koju je podigla zadruga.«

Stav tri se briše.

U članu 11 — U drugoj alineji u drugom redu namesto reči »pokriće gubitaka zadruge« stavlja se reči »obrazovanje sredstava rezervnog fonda«.

U članu 20 — U stavu jedan u drugom redu namesto reči »upravlja kućni savet« stavlja se reči »je pod društvenim upravljanjem«.

U članu 21 — U četvrtom redu iza reči »održavanja« dodaju se reči »stana i zajedničkih delova zgrade, kao«.

U članu 22 — U stavu jedan u trećem redu briše se reči »ne prenose«, a u četvrtom redu iza reči »zgradi«, dodaju se reči »ili pravo raspolaganja stanom ne prenose«.

U stavu dva u drugom redu iza reči »zgradi« dodaju se reči »odnosno pravo raspolaganja stanom u zgradi«.

U članu 23 — U stavu pet u trećem i četvrtom redu namesto reči »prava svojine ili prava korišćenja poslovne prostorije« stavlja se reči »prava raspolaganja poslovnom prostorijom odnosno prava svojine takve prostorije«.

U članu 28 — U stavu dva u tački jedanaest u drugom redu iza reči »stanu« dodaju se reči »odnosno pravo raspolaganja stanom«.

U članu 44 — U stavu jedan u drugom redu ispred reči »na« stavlja se reči »odnosno pravo raspolaganja stanovima«.

U stavu dva u trećem redu namesto reči »za te stanove ili zgrade nije zaključio ugovor sa zadrugom« stavlja se reči »nije sa zadrugom zaključio ugovor

na osnovu koga stiče pravo svojine odnosno pravo raspolaganja tim stanovima ili zgradama.

U članu 51 — Dodaje se stav dva koji glasi:

»Odredba prethodnog stava ne primenjuje se u slučajevima u kojima je zadruga po ovom zakonu dužna da određeno lice primi za člana zadruge.«

U članu 53 — U drugom, trećem i četvrtom redu mesto reči »prema postojećem planu stanbene izgradnje zadruga nema stan za koji već nije upisan član zadruge« stavlja se reči »su prema postojećem planu stanbene izgradnje za sve stanovne ili porodične stanbene zgrade zaključeni ugovor na osnovu kojih član zadruge stiče pravo svojine odnosno pravo raspolaganja«.

U članu 66 — U stavu jedan u drugom redu iza reči »stanovima« dodaju se reči »odnosno prava raspolaganja stanovima«.

U stavu dva u drugom redu iza reči »stanu« dodaju se reči »odnosno sticanja prava raspolaganja stanom«.

U članu 72 — U stavu tri namesto reči »tražiti« stavlja se reč »ugovoriti«.

U stavu četiri na kraju briše se tačka i dodaju reči »i ako je član zadruge ispunio sve dospele obaveze.«

U članu 74 — U stavu pet u drugom i trećem redu briše se reč »odgovarajući stan ni«.

U članu 77 — Stav jedan menja se i glasi:

»Odredbe čl. 72—76 ovog zakona primenjuju se i na političko-teritorijalne jedinice, privredne organizacije, ustanove koje imaju svojstvo pravnog lica, društvene organizacije i druga udruženja građana, kao članove stanbene zadruge, tako da ta društvena pravna lica, kad u potpunosti isplate iznose stvarne cene stana i izvrše prema zadruzi druge obaveze uz koje drugi članovi zadruge stiču pravo svojine na stanu, stiču pravo raspolaganja stanovima, kao na društvenoj svojini, i mogu te stanove prodavati kao etažnu svojinu svojim radnicima i službenicima, ili im mogu kao davaoci stana na korišćenje te stanove davati na korišćenje.«

Dodaje se nov stav četiri koji glasi:

»Odredba stava tri člana 72 ovog zakona ne primenjuje se u slučaju kad član zadruge — društveno pravno lice stiče na osnovu ugovora sa zadrugom pravo raspolaganja stanom kao posebnim delom zgrade.«

U članu 87 — Dodaje se nov stav dva koji glasi:

»U građevinski fond unose se i iznosi koje član zadruge plaća na ime amortizacije stana koji mu druga po ugovoru daje na korišćenje (član 76).«

U članu 99 — U drugom redu namesto reči »doneće« stavlja se reči »može doneti.«

U članu 100 — U stavu tri u drugom redu iza reči »zadruge« stavlja se reči »ili drugog lica«.

U članu 114 — U stavu tri u četvrtom redu briše se reč »samo«.

U članu 123 — U stavu jedan u trećem redu namesto reči »povoljnijim« stavlja se reč »povoljnim«.

Glava XIII — Podnaslov »GLAVA XIII ORTAKLUK U SVRHU IZGRADNJE STANBENE ZGRADE« briše se.

Članovi 135 do 144 postaju članovi 142 do 151 u glavi XV — Prelazne i završne odredbe.

Glava XIV — Namesto cifre »XIV« stavlja se cifra »XIII«.

Član 145 — Postaje član 135. U stavu jedan u prvom redu briše se reči »od 5.000«.

U stavu dva u prvom redu briše se reči »od 1.000«.

Glava XV — Umesto cifre »XV« stavlja se cifra »XIV«.

Član 146 — Postaje član 136. U stavu jedan u četvrtom redu briše se reč »ih«.

Član 147 — Postaje član 137.

Član 148 — Postaje član 138.

Član 149 — Postaje član 139.

Član 150 — Postaje član 140. U trećem redu iza reči »zgradi« stavlja se reči »odnosno pravo raspolaganja stanovima«.

Posle ovog člana dodaje se nov član »141« koji glasi:

»Do donošenja posebnih propisa o udruživanju građana u ortakluge, na ortakluge u koje se građani udružuju radi zajedničke izgradnje stanbene zgrade primenjuju se odredbe čl. 142 do 151 ovog zakona.«

Čl. 151—153 — Postaju čl. 152—154.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O STANBENIM ZADRUGAMA

SAVEZNA NARODNA SKUPSTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS/A/20

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 5, 6 i 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog zakona o stanbenim zadrugama koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor je predložio da se u ovom zakonskom predlogu izvrše izvesne izmene i dopune sa kojima se složio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Firuz Demir.

Sekretar

Pretsednik

Dr Jerko Radmilović s. r.

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijević s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuša s. r., Sreten Vučković s. r.

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

11-та СЕДНИЦА

ОД 14 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Пре дневног реда:

1) Одговори претставника Савезног извршног већа на посланичка питања.

Дневни ред:

- 1) Претрес Предлога општег закона о станбеним заједницама;
- 2) Претрес Предлога основног закона о станбеним односима;
- 3) Претрес Предлога закона о пословним зградама и просторијама;
- 4) Претрес Предлога закона о својини на деловима зграда;
- 5) Претрес Предлога закона о станбеним задругама;
- 6) Претрес Предлога закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу.

Говорници: Марјан Брецељ, Љубомир Мијатовић (2 пута), Владо Јуричић (4 пута), Пеко Дапчевић, Вождар Баловић (3 пута), Сергеј Крајгер, Љубо Бабић, Глигор Гечевски, Хасан Бркић, Мома Марковић, Киро Глигоров, Имре Балит, Никола Јањић, Александар Цонић, Пепца Кардељ, Драгослав Јеремић, Ибрахим Маглајлић, Илијаз Куртеши, Филип Кнежевић, Албин Лесјак, инж. Борислав Спасојевић, Грга Чупић, Анте Тодорић, Жарко Жупунски, др Леон Гершковић (3 пута).

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК
ПАШКО РОМАЦЗАПИСНИЧАР
ЈОСИП ПАРИЋ

Почетак у 9 ч 15 мин

Претседник Пашко Ромац (Изборни срез Зрењанин—Кикинда, АП Војводина, НР Србија): Отварам једанаесту седницу Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Записник данашње седнице водиће записничар народни посланик Јосип Парић.

Молим друга записничара да прочита записник прошле седнице.

Записничар Јосип Парић (Изборни срез Задар, НР Хрватска) чита записник десете седнице Већа произвођача од 13 априла 1959 године.

Претседник Пашко Ромац: Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема).

Пошто нема примедба, записник се оверава.

Пре преласка на дневни ред даће се одговори на питања која су народни посланици поставили Савезном извршном већу, држав-

ним секретарима и секретарима у Савезном извршном већу.

Народни посланик Нада Кебрич поставила је једно питање Савезном извршном већу и тражила писмени одговор. Савезно извршно веће дало је писмени одговор на ово питање и ја ћу га прочитати (чита):

„На постављено питање народног посланика Наде Кебрич, које се односи на даљи развој капацитета дораде у текстилној индустрији, даје се следећи одговор:

Досад су основни напори и средства улагани у отклањање диспропорција између капацитета предioniца и ткачница. Сада претстоји задатак модернизације припрема и дорада у постојећим ткачницама, обнова разбоја, а паралелно с тим и даља улагања ради синхронизованог пораста капацитета и предioniца и ткачница.

У том погледу поједине привредне организације текстилне индустрије већ су предузеле потребне мере. Тако је, на пример, текстилна индустрија НР Словеније из сопствених уједињених средстава

предвидела реконструкцију и модернизацију дораде трију ткачица, чиме се повећава капацитет дораде за око 5,4 милиона м² памучних тканина.

У органима Савезног извршног већа припремају се прописи који ће олакшати даље удруживање средстава, што ће омогућити и текстилној индустрији да било из сопствених или удружених средстава добија средства за проширивање и модернизацију дораде.

Упоредо с тим ради се и на томе да домаћа машиноградња освоји производњу основних сериских текстилних машина савремених конструкционих и производних особина, па и машина за дораду.

У вези с проблемом даљег развоја текстилне индустрије, код органа Савезног извршног већа преовладава мишљење да треба подржати становиште изнето у образложењу посланичког питања у погледу развоја капацитета дораде, првенствено у склопу постојећих привредних организација, које већ располажу искуствима и материјалном основом за даљи развој и модернизацију, уз прихватање услужне дораде за туђ рачун."

Сада бих молио претставника Савезног извршног већа друга Маријана Брецеља да одговори на питања народних посланика Антона Крајцера, Влада Јуричића, Љубомира Мијатовића, Марије Манић-Јагодић и Наде Кебрич.

Претставник Савезног извршног већа Маријан Брецељ (Изборни срез Копер, НР Словенија): Другови и другарице народни посланици, пошто се питања народних посланика Јелене Стојановић, Марије Манић-Јагодић, Љубомира Мијатовића и Влада Јуричића односе на примену Одлуке о евиденцији и контроли цена одређених производа од стране народних одбора и на права народних одбора за увођење локалног пореза на промет, у име Савезног извршног већа даћу на та питања заједнички одговор.

По нашим позитивним прописима, локални порез на промет наплаћује се на детаљистичку цену производа, и то на терет потрошача. Због тога су трговинске привредне организације дужне да посебно исказују висину пореза за поједине артикле и да порез посебно обрачунавају.

Даље, по постојећим прописима, општински народни одбор има право да забрани повишење продајне цене на мало за поједине производе који су значајни за личну потрошњу ако је привредна организација цене повисила из неоправданих разлога. Према томе, из ових прописа произилази, прво, да локални порез на промет не може ићи на терет привредних организација, и друго, ако се због тога пореза повиси цена појединих артикала, народни одбор општине нема право да забрани такво повећање цена, јер то није учинила привредна организација, него је повећање цена резултат завођења локалног пореза од стране народног одбора.

Савезно извршно веће је, на основу текућих материјала републичких и савезних органа инспекције и Државног секретаријата

за послове робног промета, размотрило питање локалног опорезивања са становишта утицаја на животни стандард и на ситуацију трговинских привредних организација. Прихваћен је био закључак да се преко надлежних органа обезбеди поштовање постојећих прописа који регулишу начин локалног опорезивања, као и обавезна консултација збова бирача. Пре него што би Савезно извршно веће приступило неким конкретним мерама, закључено је да се, на основу предлога Државног секретаријата за послове финансија и Државног секретаријата за послове робног промета, поново размотри ситуација са републичким секретаријатима за привреду и робни промет, припреме предлози и донесу евентуални конкретни закључци.

Савезно извршно веће чврсто стоји на становишту да су планирани задаци о кретању личне потрошње и друштвеног стандарда у целини обавезни за све органе, а они треба пре свега да се чврсто спроводе кроз политику народних одбора.

Што се тиче питања народног посланика Антона Крајцера о откупним ценама за вино, мислим да је одговор на његово питање већ дат одлуком надлежних комора од 24 децембра 1958 године, која је објављена у „Службеном листу ФНРЈ“, бр. 51/58. Овом одлуком задружни савези и трговинске коморе споразумели су се о допунама и изменама у погледу сврставања вина по групама и добрим делом изашли су усусрет датим предлозима.

Државни секретаријат за послове робног промета покренуо је на време читав проблем договарања о цени вина, тако да бисмо већ ове године, на основу искустава и детаљних анализа, могли допунити и побољшати постојећи систем договарања о ценама.

Претседник Пашко Ромац: Према Пословнику, народни посланици који су поставили питања могу накнадно да постављају само допунска питања, да траже разјашњења у вези са постављеним питањем. Жели ли неко од народних посланика који су поставили питања да постави неко допунско питање или да тражи разјашњење? Има реч друг Љубомир Мијатовић.

Љубомир Мијатовић (Изборни срез Титово Ужице, НР Србија): У вези са одговором друга Брецеља желео бих да кажем да ме одговор не задовољава у потпуности, јер мислим да ми у нашој друштвеној заједници, с обзиром на то да располажемо инспекцијским и другим органима, имамо могућности да спроводимо прописе. Овде је реч о томе да се не спроводе одговарајући савезни прописи. До чега то доводи? Мислим да је то питање довољно истакнуто. У много случајева привредне организације просто беже од обав-

љања појединих врста промета, нарочито тамо где се послује на бази рабата, односно где су цене фиксирани од индустрије а трговина добија рабат на те цене. Међутим, порез често износи колико и рабат на те цене, па се поставља како трговина може да ради под таквим условима. Ја сам у Титограду видео код једног предузећа коме је у фондовима остало око два милиона динара да плаћа милион динара пореза на промет, јер се порез не обрачунава на продајну цену, него на цену заједно са порезом. Другови су рачунали и дошли до закључка да им треба бар тај милион ослободити. Међутим, народни одбори често нису склони чак ни да поштују законске прописе, акамоли неке погодности да чине.

Мислим да би требало дати одговор у том смислу да ли можемо те прописе да спроводимо или не можемо.

Претседник Пашко Ромац: Жели ли друг Брецељ да да објашњење поводом питања друга Мијатовића?

Претставник Савезног извршног већа Маријан Брецељ: Ја само могу да кажем да је Савезно извршно веће обавезало своје органе да се прописи спроводе. Претпостављам да друг Мијатовић и ја исто мислимо, тојест да то треба обезбедити. Наиме, није реч о томе да треба мењати прописе, него је просто потребно да се ови прописи спроводе. Од стране Државног секретаријата за послове робног промета, који је надлежан орган за савезну инспекцију, предузете су мере, на основу директива Савезног извршног већа, да се обезбеди спровођење тих прописа. Тачно је, међутим, да су народни одбори у тешкој ситуацији. Они су, с једне стране, у својим буџетима предвидели повећање пореза, а с друге стране, не би желели да се цене повисе. Тако је сада настао прилично тежак проблем обезбедити и једно и друго, а чињеница је да и једно и друго не иду заједно. Или ћемо повећати цене, или треба да ускладимо порез на промет према одређеном нивоу кретања цена.

Претседник Пашко Ромац: Да ли ко од другова народних посланика који су поставили питања тражи још неко разјашњење? Има реч народни посланик Владо Јуричић.

Владо Јуричић (Изборни срез Вуковар, НР Хрватска): Ја такођер нисам у потпуности задовољан одговором друга Брецеља. Он је говорио „о једном и другом”, а ја бих рекао нешто о нечему трећем. Наиме, ја располажем подацима да тржишна инспекција не дозвољава да се на роби истакне и порез на промет. Дакле, она не само да не ради на спровођењу прописа, него, штавише, то спровођење и онемогућава. Ми немамо података, осим нешто из Љубљане и Загреба, да се о

томе доносила одлука на зборовима бирача. Пошто тржишна инспекција сада не дозвољава да порез на промет плаћају грађани, јер грађани нису ни донијели такву одлуку, од тога трпи доходак предузећа, јер ми продајне цијене не смо смо дизати. Према томе, наш доходак сада одлази углавном на порез на промет. У предузећу гдје ја радим вршили смо у суботу обрачун и установили смо да губимо око 1,900.000 динара.

Ја молим да се рјешење овог питања убрза, јер трпи доходак предузећа, а законодавац није ствари тако поставио. Ето, због тога ја не бих могао да се у потпуности задовољим одговором друга Брецеља, јер је ситуација веома тешка.

Претседник Пашко Ромац: Молим другове народне посланике да постављају јасна питања, то јест само допунска питања на која жеље да им се одговори. То је по Пословнику.

Да ли још неко од другова народних посланика који су поставили питања жели да постави неко допунско питање или да тражи разјашњење, с тим да јасно изнесе шта жели да му се одговори? (Не јавља се нико).

Прелазимо на следеће питање. Молим претставника Савезног извршног већа друга Пека Дапчевића да одговори на питање народног посланика Божицара Ђаловића.

Претставник Савезног извршног већа Пеко Дапчевић (НР Црна Гора): Питање друга Божицара Ђаловића, народног посланика Вијећа произвођача Савезне народне скупштине, гласи (чита):

„Југословенске жељезнице су ушле у план за 1959 годину необезбјеђене за нормално пословање за 18 милијарди динара. Претпостављало се да ће реформа робних тарифа покривати необезбјеђену суму. Међутим, пошто реформа тарифа није извршена молим за одговор на питање: како Савезно извршно вијеће мисли да регулише ово питање?”

У вези с тим дајем овај одговор:

Генерална дирекција Југословенских жељезница, разматрајући Савезни друштвени план за 1959 годину и анализирајући пословање Југословенских жељезница, утврдила је да ће Југословенским жељезницама у 1959 години недостајати око 17,6 милијарди динара средстава у дохотку да би могле подмирити своје обавезе. Недостатак ових средстава настаје због недовољних прихода из постојећих тарифа и повећаних трошкова експлоатације, и поред предвиђеног повећања обима превоза за 5,1% и већ донесених привредних мјера у 1959 години (ослобођење од плаћања камате на основна средства, примјена ниже скале доприноса из дохотка и повећање путничких тарифа за 15%).

Генерална дирекција Југословенских жељезница доставила је своје предлоге за рјешење ових проблема Секретаријату Савезног извршног вијећа за саобраћај и везе.

Одбор за привреду Савезног извршног вијећа разматра проблеме пословања Југословенских железница и предлоге Генералне дирекције Југословенских железница за регулисање тих проблема, па је донио закључак да се образује посебна стручна комисија са задатком да проучи предлоге Генералне дирекције Југословенских железница и постојећи систем и ниво железничких робних тарифа, као и утицај евентуалне измјене система и нивоа ових тарифа на привреду у цјелини и на кретање цијена.

Комисија је завршила рад и њени предлози се сада разматрају у органима Савезног извршног вијећа.

Поред тога, Одбор за привреду Савезног извршног вијећа закључио је да се Југословенским железницама одобри краткорочни кредит код Народне банке у кварталним износима до 4 милијарде динара са 0,5% камате, до доношења одговарајућих мјера и рјешења за санирање финансиског стања, како би се Југословенским железницама обезбиједило нормално пословање.

Послије разматрања извјештаја комисије и предлога Секретаријата Савезног извршног вијећа за саобраћај и везе, Савезно извршно вијеће изаћи ће пред Савезну народну скупштину са предлозима за регулисање одређених проблема Југословенских железница.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик Божидар Ћаловић тражи разјашњење или жели да постави неко потпитање после одговора друга Пека Далчевића? Има реч друг Ћаловић.

Божидар Ћаловић (Изборни срез Добој, НР Босна и Херцеговина): Задовољан сам одговором.

Претседник Пашко Ромац: Молим претставника Савезног извршног већа друга Сергеја Крајгера да одговори на питање народног посланика Љубомира Мијатовића.

Претставник Савезног извршног већа Сергеј Крајгер (Изборни срез Шентјур код Цеља, НР Словенија): У вези са постављеним питањем народног посланика друга Љубомира Мијатовића, које гласи: „Шта се предузима за решење актуелних проблема домаће индустрије колофонијума и терпентина?“ — дајем овај одговор:

Чињеница је да расположиви капацитети за производњу колофонијума и терпентина одговарају годишњим потребама земље, али се они недовољно користе, првенствено услед ниске производње борове смоле. Наша земља располаже капацитетима за прераду 6.000 тона смоле, а годишње се производи око 3.000 тона, што значи да се капацитети користе за свега 50%.

Из кретања остварене производње и потрошње од 1956 до 1958 године и планског привређивања за 1959 годину, види се да је производња стално расла, али да још увек не задовољава растуће потребе за колофонијумом, док је производња терпентина нешто већа од домаће потрошње. Због тога је у прошлим годинама долазило до увоза колофонијума у већим количинама, које су покривале мањак у домаћој потрошњи, а делимично је увоз вршен и због специјалног квалитета који наша предузећа нису била у стању да произведу, јер нису располагала одговарајућим специјалним инсталацијама.

Због недовољно усклађеног односа између произвођача и прерађивача смоле, те увозника специјалних врста колофонијума, дошло је, нарочито у 1957 години и у првој половини 1958 године, до знатног увоза и у вези с тим до знатног пораста залиха код потрошача.

Из тих разлога напори одговарајућих органа Савезног извршног већа били су усмерени ка томе да се створе повољни услови за даље повећавање производње смоле, да би се на тај начин повећала производња и смањио увоз колофонијума и обезбедио континуирани пласман на домаћем тржишту, уз такав пораст залиха који ће бити у складу са повећаном потрошњом у земљи.

Услед тога одговарајући органи Савезног извршног већа (Секретаријат за индустрију, Секретаријат за пољопривреду и шумарство и Савезни уред за цене), у сарадњи са Удружењем хемиске индустрије и произвођачима смоле, колофонијума и терпентина, настојали су да, у првом реду, дође до усклађивања цена борове смоле, терпентина и колофонијума договарањем између заинтересованих привредних организација. Овај процес је сада у току и постоје изгледи да ће се ти односи средити на начин који ће задовољити и произвођаче смоле и произвођаче терпентина и колофонијума, што је већ било постигнуто код заинтересованих организација на подручју НР Босне и Херцеговине и НР Словеније.

Даље, предвиђеном производњом и потрошњом на бази Друштвеног плана за 1959 годину, усклађује се повећана потрошња колофонијума и терпентина са производњом, како по обиму, тако и по квалитету, како би се тиме нормализовале залихе. Зато је у 1959 години и забрањен увоз тих производа. Предвиђа се смањење залиха колофонијума и терпентина на 64,8% од залиха пренетих у 1959 годину. Тај процес је отпочео већ у првом кварталу. Тиме се стварају општи повољни услови за рад привредних организација које се баве овом производњом.

Наравно, те мере ће бити успешне и ефикасне само ако колективи својим напорима буду обезбедили трајнију међусобну сарад-

њу у производњи односно преради смоле, на бази вођења рачуна о заједничким интересима, нарочито у погледу цена и дохотка, и ако буду постигнути одговарајући резултати у погледу квалитета производа, трошкова производње и коришћења постојећих унутрашњих резерви.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик Љубомир Мијатовић тражи неко разјашњење или жели да постави неко питање после одговора друга Сергеја Крајгера?

Љубомир Мијатовић: Задовољан сам одговором.

Претседник Пашко Ромац: Молим претставника Савезног извршног већа друга Љуба Бабића да одговори на питање народног посланика Глигора Гечевског.

Претставник Савезног извршног већа Љубо Бабић (Изборни срез Босанска Градишка, НР Босна и Херцеговина): Друг Глигор Гечевски, народни посланик овог Дома, упутио је претставку у којој разматра и даје оцену извршења извоза стоног грожђа у 1958 години и истиче проблеме које треба размотрити и донети одговарајућа решења при извозу грожђа бербе 1959 године и у наредним годинама.

У вези с тим дајем овај одговор:

Слажем се да извозу стоног грожђа треба поклонити пуну пажњу, тим пре што оправдано очекујемо веће количине квалитетног грожђа и са плантажних винограда. У том правцу биће усмерена настојања Комитета за спољну трговину, у сарадњи са другим установама и органима државне управе. Одмах морам истаћи: на европском тржишту могли бисмо продати веће количине квалитетног грожђа од оних које смо досад извозили. Наравно, и овом приликом потребно је подвући да тржиште тражи квалитетне врсте стоног грожђа, савремено пакованог, правовремено допремљеног на тржиште, са конкурентним ценама у односу на друге земље извознице.

Што се тиче извоза стоног грожђа у 1958 години, могу указати на ове моменте:

Прво, према процени, предвиђало се да ће се извоз грожђа остварити у висини од 15.000 тона. По тој процени, НР Србија би извезла око 12.000 тона, а НР Македонија 3.000 тона. Кажем да је то била само процена, на бази предвиђеног приноса и унутрашње потрошње, јер не постоје чврсти планови извоза. Тај извоз могао је бити и већи у случају расположивих количина и могућности пласмана.

Процењени извоз од 15.000 тона остварио се са 10.651 тоном, и то из НР Србије је извезено 9.407 а из НР Македоније 1.244 тона.

Основни разлози за овакав ниво извоза своде се на следеће:

— наша производња није била у могућности, ни по количинама нити по квалитету, да благовремено стави на располагање стоно грожђе за извоз. Део грожђа отишао је на унутрашње тржиште, због повољних цена, или је стављен у хладњаче;

— наши конкуренти: Италија, Грчка, Шпанија и Бугарска — имали су у току прошле године одличан род грожђа, тако да су на тржишта Зладне Немачке и Аустрије наступали са великим количинама и вршили продају по релативно ниским ценама. Изузетно добар род и осталих врста воћа у европским земљама увозницама, још више је отежао пласман.

Даље, друг Глигор Гечевски сматра да су у питању следећи разлози због којих није дошло до остварења предвиђеног извоза грожђа из НР Македоније:

а) Неблаговремено објављивање гарантованих цена од стране надлежних органа по врстама грожђа за извоз.

Мислим да је овде по среди неспоразум, јер ми немамо и не прописујемо гарантоване цене за извоз.

Из каснијег излагања, међутим, види се да се мисли на додељивање премија за извоз грожђа. Као што је познато, премија је углавном један од видова субвенције извоза, да би се неутралисала разлика између наше — веће унутрашње цене коштања франко југословенска граница и оне која се може постићи на иностраном тржишту.

Премија за извоз грожђа била је одређена 16 септембра и саопштена Савезној спољнотрговинској комори и извозницима. Слажем се с тим да је премију требало раније прописати.

Комитет за спољну трговину поклонио је потребну пажњу извозу грожђа у прошлој години. Тако је 11 августа одржао посебан састанак са секретарима за послове робног промета народних република, на коме су разматрани претстојећи задаци око извоза грожђа, шљива и других врста воћа. Секретар из НР Македоније није био присутан, али су му саопштени закључци. Комитет за спољну трговину образовао је, почетком августа, и посебну стручну комисију од заинтересованих органа која је имала задатак да координира рад око извоза (транспорт, координација наступа на унутрашњем и спољном тржишту, и др.) и да тиме помаже извозницима. Међутим, и поред низа интервенција, Савезни уред за цене није могао предложити Комитету за спољну трговину премију, јер је требало претходно у Савезу трговинских комора утврдити договорену откупну цену која ће служити за основ калкулације. Све до 6 септембра, и поред неколико састанака

у Савезу трговинских комора и савезном Државном секретаријату за послове робног промета, није утврђена договорена откупна цена. После тога, у савезном Државном секретаријату за послове робног промета закључено је да се као основа за одређивање премије узму откупне цене од 55 дин. за „смедеревку“, а за „хамбург“ и „афус-али“ 65 дин. по једном килограму. На основу тога, затим на основу елемената о трошковима трговине и транспорта, које даје Савезни уред за цене, и кретања цена на спољном тржишту, — одређена је премија од 20% на постојећи коефицијент 1,00.

Касније, услед наглих промена цена на спољном тржишту — које је тешко било раније предвидети — ова одлука замењена је новом, у којој се прешло на систем фактичког обрачуна разлике у цени, али уз придржавање договорене откупне цене и трошкова трговине („смедеревка“ $55 + 25,40$, „хамбург“ и „афус-али“ $65 + 25,40$). Такав обрачун је извршен за све извезене количине грозђа у 1958 години, па и за количине извезене из НР Македоније. (За извоз из НР Македоније од 15. VIII. 1958 до 31. I. 1959 године, јер је Македонија делом извозила грозђе из хладњача, а за извоз из Србије од 1. IX. 1958 до 10. XI. 1958 године). Тиме је удовољено једном од захтева које је истакао друг Гечевски. Треба напоменути да се овакав систем обрачуна примењује изузетно.

Иако главна сезона извоза грозђа почиње средином септембра, наглашавам да ћемо за ову годину правовремено утврдити услове за извоз, бар што се тиче оних елемената који зависе од нас, а не од спољног тржишта (откупна цена и др.). У том правцу су усмерена настојања Комитета за спољну трговину и у погледу других артикала. Тако, на пример, већ су одређени услови за извоз раног поврћа, а за извоз стоке и меса из организоване производње утврђене су премије на две године, закључно са 1960 годином, итд.

б) Друг Гечевски истиче да произвођачи за рани и позни извоз грозђа, када се постиже највећи девизни ефекат, нису стимулирани примом. Ако се има у виду шта је премија и каква је њена улога, онда је оправдано претпоставити да у време када се постижу најповољније цене на иностраном тржишту, нема потребе за премијом, или да је она потребна у минималном износу. Због тога Савезни уред за цене приликом предлагања премије води рачуна о кретању цена у одређеном периоду за артикал који се разматра и утврђује приближно просечну цену која служи као основ за одређивање премије. Зато треба гледати комерцијални рентабилитет извозног посла у целини. Тако је, на пример, према подацима Савезне спољнотрговинске коморе, предузеће „Лоза“ из Ско-

пља извезло у Пољску 101 тону раног грозђа по 200 долара за тону (касније у главној сезони, цене су се кретале испод, или око 140 долара за тону), у ком случају је предузеће постигло око 126 динара за килограм. Тешко је у овом случају говорити о оправданости неког премирања.

У сваком случају, одговарајући органи, у заједници са Комитетом за спољну трговину, размотриће сваки предлог који буде поднесен за решење тог питања. Могу да вас обавестим да привредне организације из НР Македоније или други органи нису подносили такве предлоге у 1958 години.

в) Истиче се да није правилно одређен однос откупних цена између појединих врста грозђа — нарочито између „смедеревке“ и „афус-алија“. Однос цена за поједине врсте грозђа у 1958 години утврдили су органи за унутрашњу трговину у споразуму са Савезом пољопривредно-шумарских комора и Главним задружним савезом као органима произвођачких организација. Ти односи задржани су и приликом утврђивања спољнотрговинских инструмената. Били би корисни предлози и у погледу тих питања у вези с претстојећом бербом грозђа. Предлога за кориговање наведених односа у откупним ценама није било у 1958 години.

г) И на крају, друг Гечевски истиче да би приликом утврђивања спољнотрговинских инструмената (он наводи: „приликом доношења гарантованих цена“) њих требало саобразити условима Македоније у погледу железничких транспортних ставова. Ако се овако постави питање транспортног става, то би значило, у крајњој линији, ићи на јединствени подвозни став, што није могуће у нашем систему. Међутим, можда има места ревидирању висине подвозног става за поједине робе, и то пре свега у погледу односа подвозне тарифе у унутрашњем промету и тарифе за извоз. Такве предлоге, уколико буду поднети, размотриће одговарајући органи.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик Глигор Гечевски тражи објашњење у вези с овим питањем или има неко потпитање?

Глигор Гечевски (Изборни срез Битољ, НР Македонија): Имам потпитање. Нека предузећа код нас, на пример, у срезу Кавадар, извезла су извесне количине грозђа преко других предузећа, али не на бази споразума у вези са примом, а до 16 септембра 1958 године, као што је познато, са трговином је важио споразум по килограму грозђа. Да ли сада онај прим који је узела трговина припада трговини или ономе ко је њој продао грозђе? Ако припада трговини, сматрам да није потребно давати тај прим, јер она је

већ урачунала све своје трошкове у продајну цену коју је постигла на тржишту.

Претседник Пашко Ромац: Молим друга Бабића да да одговор на ово питање.

Претставник Савезног извршног већа Љубо Бабић: Прим се додељује оној организацији која је регистрована као извозник, а однос између произвођача и извозника регулише се путем уговора.

Према томе, корисник права прима, по постојећим прописима, јесте извозник, а питање динарског обрачуна, ако производна организација није регистрована као извозник, треба да се изврши на основу уговора између производне организације и извозника. Самим тим, могућно је уствари извознику дати само ону маржу која треба да покрива његове стварне трошкове. Тако би требало прецизирати уговором. Иначе не бих имао ништа друго да одговорим.

Претседник Пашко Ромац: Молим претставника Савезног извршног већа друга Хасана Бркића да одговори на питање народног посланика Влада Јуричића.

Претставник Савезног извршног већа Хасан Бркић (Изборни срез Дувно, НР Босна и Херцеговина): Питање народног посланика Влада Јуричића односи се, прво, на начин утврђивања периода који банка узима приликом обрачуна учешћа инвеститора у трошењу инвестиција, и друго, на висину средстава која служе као основица за утврђивање висине учешћа инвеститора, нарочито код амортизације.

На ова два питања дао бих следећи одговор:

Прво, период коришћења средстава зајма, према прописима, у принципу почиње даном када је склопљен уговор о зајму. Дакле, даном када су инвеститору, по правилу, средства зајма стављена на располагање, а завршава се даном у коме су средства зајма искоришћена, дакле, кад је зајам стављен у отплату.

Пошто је неопходно да се у моменту одобравања зајма одреди висина учешћа инвеститора у трошењу инвестиција, а тиме и висина зајма, то банка оријентационо узима датум када ће почети ово коришћење, односно када ће се завршити. Утврђивање овог рока врши се у договору и у сарадњи са корисником зајма.

Друго, висина средстава амортизације отплаћује се из дохотка уплаћених у друштвене инвестиционе фондове, који служе као основица за утврђивање. Учешће инвеститора у трошковима инвестиција регулисано је прописима. Приликом обрачуна висине учешћа инвеститора у укупном трошењу инвестиција узима се 75% од средстава аморти-

зације које инвеститор улаже према тим прописима и које може користити у периоду коришћења зајма.

Ово значи да се за обрачун узима 75% од укупних средстава амортизације, укључујући, дакле, почетно стање, а не само средства остварена у тој години или средства која ће се тек остварити. Обрачунавање висине учешћа на основу напред поменутих средстава које инвеститор може да троши у периоду коришћења зајма, још не значи да ова средства инвеститор мора и да уплати. За уплату учешћа инвеститор може да користи и друга средства, као што су новчани део фонда основних средстава и фонда заједничке потрошње, а може у циљу подмирења својих обавеза према банци да закључи зајам и из инвестиционих фондова општине, среза и народне републике. Ово ће бити нарочито случај када је инвеститор већ ангажовао слободна амортизациона средства, на пример, за замјену дотрајалог машинског парка.

Што се тиче измјена у погледу учешћа амортизације у финансирању реконструкција, засад није узета у разматрање измјена тога процента.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик Вlado Јуричић тражи објашњење или жели да постави допунско питање у вези с одговором друга Хасана Бркића?

Вlado Јуричић: Не желим.

Претседник Пашко Ромац: Молим претставника Савезног извршног већа друга Мома Марковића да одговори на питање народног посланика Имре Балинта.

Претставник Савезног извршног већа Мома Марковић (Изборни срез Смедерево, НР Србија): Народни посланик Већа произвођача Имре Балинт упутио је ово питање (чита):

„Када и на који начин се предвиђа решавање питања статуса и извора финансирања потреба радничких универзитета?“

Колико нам је познато, Савез синдиката Југославије пришао је решавању питања важних за даљи рад радничких универзитета, као што је питање статуса и материјално-финансиског положаја ових установа, које развијају успешну активност на друштвено-економском, политичком и културном васпитању радника.

Секретаријат Савезног извршног већа за рад сматра да радничким универзитетима који буду развијали рад на непосредном стручном образовању радника, треба пружити одговарајућу материјално-финансиску помоћ и из средстава фондова за кадрове.

Толико као одговор.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик Имре Балинт тражи објашњење или жели да постави допунско питање?

Имре Балинт (Изборни срез Суботица — Стари Град, АП Војводина, НР Србија): Не желим.

Претседник Пашко Ромац: Молим претставника Савезног извршног већа друга Кира Глигорова да одговори на питање народног посланика Сима Тадића.

Претставник Савезног извршног већа Ки-ро Глигоров (Изборни срез Штип, НР Македонија): Народни посланик Већа произвођача друг Симо Тадић поставио је ово питање (чита):

„Да ли Савезно извршно веће има одређен став о питању политике удруживања, да ли постоји сарадња на овом пољу са привредним коморама и какви се резултати могу очекивати?“

Одговор на ово питање гласи:

Закон о удруживању у привреди, који је донет крајем 1957 године, предвидео је и један нов облик удруживања: пословна удружења. У међувремену основан је изврстан број пословних удружења, која стичу прва искуства, а у току је оснивање и нових удружења. Пословна удружења стварају се ради економске сарадње у циљу заједничког вршења производно-техничке кооперације (у-склађивање производних програма и асортимана, копродукција итд.), заједничког вршења одређених комерцијалних послова (набавка сировина, извоз и увоз, продаја робе у циљу употпуњавања асортимана и комплетирања уређаја, итд.), као и ради заједничког вршења одређених привредних услуга (отпрема и транспорт робе, туристичке услуге, итд.). Предузећа често имају економски интерес да одређене послове врше заједнички, јер на тај начин могу да послују уз ниже трошкове, да потпуније користе своје капацитете, да стварају заједничке фондове и да врше заједничка инвестициона улагања за која појединачна предузећа немају интереса да их сама врше. Тиме се повећава продуктивност, јер производња постаје јефтинија, што је интерес удружених предузећа, а уједно и општедруштвени интерес.

Закон је предузећима дао широке могућности удруживања на пословној основи, и то не само у погледу привредних делатности које ће она заједнички да врше преко свога удружења, већ и у погледу подручја, јер допушта удруживање предузећа са седиштем у истом срезу, на територији више срезова исте народне републике, па чак и на територији више република. У зависности од подручја са кога се предузећа удружују, одређена је и надлежност државних органа за потврђивање уговора о оснивању пословног удружења (среског, републичког или савезног органа за послове робног промета).

Оснивање пословних удружења искључиво од стране предузећа са подручја истог града или среза, а та је тенденција уочена у

пракси, не мора увек да значи негативну појаву, наравно, ако за оснивање оваквог удружења постоји оправдан економски интерес предузећа. Ово ће нарочито бити случај кад је у питању удруживање предузећа са делатностима које имају мање-више локални значај, или ако економска сарадња кроз удружење може да доведе до смањења трошкова производње или других трошкова (на пример, заједничка набавка сировина, заједнички извоз робе, итд.). Ограниченост појединих предузећа на ужа територијална подручја, нарочито у почетној фази рада удружења, донекле је нормална појава, која обично има привремени карактер, јер се каснијим поступањем нових чланова са територије других срезова и народних република губи локални карактер удружења.

Негативну појаву претставља, међутим, тенденција да се поједина, нарочито локална пословна удружења, каткад оснивају путем административног утицаја, да би се кроз удружења решавали локални проблеми који се непосредно не тичу предузећа која се удружују. У појединим случајевима пословна удружења стварају се и на принципу административно-територијалне поделе и од њих се стварају административно-оперативна упоришта за директан утицај на привредне организације.

Само оснивање удружења на регионалној основи није, према томе, негативно ако је оно засновано на економском интересу удружених предузећа и ако је до његовог оснивања дошло због економске оправданости и корисности стварања удружења, а на бази претходних економско-финансиских и производно технолошких анализа. Ове анализе требало би да претстављају основу не само за доношење одлука радничких савета о оснивању пословних удружења, већ би оне могле да покажу да ли треба ићи на чвршћу организациону форму (пословно удружење, фузија) или на друге облике удруживања (пословни уговори о заједничком вршењу одређених послова, удруживање средстава). Ове анализе биле би веома корисне за државне органе надлежне за потврђивање уговора о оснивању пословног удружења.

Досад није постојала довољно организована друштвена акција на ширем плану за усмеравање пословног удруживања предузећа, што је нарочито био задатак комора и стручних удружења. Коморе и стручна удружења треба да буду организатори ове друштвене акције и да пружају конкретну помоћ при оснивању пословних удружења, нарочито вршењем економских анализа о стању производње и потреби за удруживањем која проистиче из производње одређених роба, потстичући овај процес где је то економски оправдано и сузбијајући појаве оснивања

удружења када за стварање удружења не постоји стварни економски интерес предузећа.

Да би се пословно удруживање усмерило према потребама наше привреде и отклонила тенденција стварања пословних удружења по административно-територијалном принципу и за ужа територијална подручја за чије постојање нема економске оправданости, могло би се одређеним стимулационим мерама утицати на правац развоја удруживања на пословној основи. То би се нарочито могло постићи путем посебне кредитне и девизне политике. На пример, банка би у одређеним случајевима давање кредита и девиза предузећима условљавала постојањем пословних удружења предузећа са одређених подручја и за вршење одређених привредних делатности, затим предузећима удруженим у одређена пословна удружења давали би се кредити уз повољније услове, итд. Исто тако, за усмеравање пословног удруживања треба размотрити и решити питање почетних обртних средстава удружења, јер предузећа често не располажу довољним средствима, затим питање учешћа свих коопераната у реализацији заједничког финалног производа, питање коришћења дела дохотка удружења за непосредно уношење у фондове удружења, питање могућности пословања удружења у своје име и за свој рачун и оснивања погонских и пословних јединица (складишта, продавница) у саставу удружења, итд.

Иако краткотрајна, досадашња пракса показује оправдану потребу за удруживањем предузећа у најразноврснијим облицима, па је отуда и разумљиво интересовање које у вези с тим постоји код привредних организација. Извесна уздржаност која се појављује код појединих привредних организација више је резултат недостатка искустава и, поготову, конкретних анализа о предностима оваквог начина пословања. Управо због тога би активнији рад удружења и комора могао бити онај фактор који ће убрзати процес удруживања.

Друг Владимир Логар, народни посланик Већа произвођача, поставио је питање у вези с перспективама финансиских средстава за ватрогасство.

Одговор на ово питање гласи:

Друштвеним плановима за 1958 и 1959 годину донете су одредбе да се народни одбори за те године ослободе обавезе да из пореза на доходак уплаћују 2% у ватрогасни фонд. Према томе, у 1959 години је само продужено стање које је већ важило у 1958 години. Разлози за ову меру били су следећи:

Приликом увођења новог система расподеле дохотка привредних организација, у 1958 години, извршена је ревизија свих бу-

џетских фондова, па и ватрогасног фонда, у циљу да се темељним законима о буџетском систему и о фондовима регулише у којим областима и за какве сврхе се могу установљавати посебни приходи за фондове, а нарочито када се приходи фондова предвиђају на терет редовних прихода буџета. Други разлог претстављала је примедба појединих народних одбора да се одвајањем посебних прихода фонда за ватрогасство у виду 2% од пореза на доходак, не постиже циљ, јер та мера, будући да линеарно делује, није у сразмери са стварним потребама у појединим општинама и срезовима. Пошто су у питању локални приходи, народни одбори могу много ефикасније, у сразмери са својим потребама и могућностима, да сами одлучују о висини доприноса, јер он директно тангира њихове сопствене приходе.

У којој мери је укидање обавезне уплате 2% од пореза на доходак деловало на смањење укупних прихода ватрогасног фонда, тешко је рећи, јер се не располаже подацима о томе колико су сами народни одбори одвојили средстава за ватрогасни фонд.

Што се тиче даље важности члана 45 Основног закона о заштити од пожара у вези с обавезним одвајањем 2% од пореза на доходак, могу рећи да он као законска одредба важи по истеку ограничења предвиђеног у Друштвеном плану за ову годину, тојест од 1 јануара 1959 године.

Промене у току ове године не би биле пожељне, јер су већ донесени друштвени планови и буџети народних одбора, па би таква мера обавезног одвајања 2% од пореза на доходак пореметила буџете народних одбора.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланици Владимир Логар и Симо Тадић траже објашњење или желе да поставе неко допунско питање у вези с одговором друга Кира Глигорова? (Не желе).

Тиме би били исцрпљени одговори на питања народних посланика.

Прелазимо на прву тачку дневног реда, Претрес Предлога општег закона о станбеним заједницама (Предлоге закона из станбене области и извештаје одбора — видети у прилогу).

Пре него што отворим претрес по овој тачки дневног реда, предлажем Дому да се води јединствена дискусија о основним питањима из свих пет законских предлога из станбене области. Пошто сви ови закони чине делове једног јединственог система и сви се заснивају на истим основним начелима, целесходније је водити јединствену дискусију.

После завршене дискусије о основним питањима прешли бисмо на дискусију о

сваком од ових законских предлога. У току те дискусије били би поднесени и амандмани. Међутим, ако који од говорника жели да поднесе амандман и у току првог дела дискусије, он то може учинити у погледу ма којег од ових предлога, али, у смислу одредаба Пословника, о амандману ће се решавати када се пређе на посебан претрес сваког од ових закона.

Да ли Дом усваја овакав поступак за претресање законских предлога из станбене области? (Усваја).

Пошто је Дом усвојио предложени начин претресања наведених законских предлога, молим известиоце одбора који желе да говоре у првом делу дискусије да се јаве за реч.

Пре него што пређемо на дискусију, обавештавам Дом да је Савезно извршно веће за свог претставника приликом претресања ових законских предлога одредило друга др Леона Гершковича, секретара за законодавство и организацију Савезног извршног већа.

Пошто је у питању врло сложена и важна материја, сматрам да народни посланици који желе да учествују у дискусији треба да се, из неколико разлога, јаве писменим путем за дискусију. На тај начин ће другови народни посланици дискутовати редом како се јављају, затим, према броју дискутаната моћи ћемо да планирамо време, и најзад, то је потребно због стенографа.

Да ли ко од известилаца одбора жели да се јави за реч о овим законским предлозима? Реч има извештач Одбора за питања рада и социјалног осигурања друг Имре Балинт.

Извештач Одбора за питања рада и социјалног осигурања Имре Балинт: Другарице и другови народни посланици, Одбор за питања рада и социјалног осигурања, на својим седницама, које је држао у току четири-пет дана, детаљно је разматрао ове законске предлоге из станбене области. И поред тога што се овим законским предлозима регулишу углавном правна питања, наш Одбор се нарочито задржао на неким важнијим одређеним проблемима из ове материје и о њима свестрано дискутовао. То су углавном била питања у вези са друштвеним управљањем. Наиме, прилично се дуго дискутовало о проширивању права органа друштвеног управљања. На крају смо се сложили да кућним саветима, као главном фактору у друштвеном управљању станбеним зградама, треба дати много шире компетенције.

У погледу права на стан Одбор је прилично широко и детаљно размотрио проблем смештаја привремених радника, којих има доста, односно које привредне организације у приличној мери запошљавају. Разматран је затим проблем третирања самаца уопште

и проблем њиховог права на стан док им траје радни однос односно служба у одређеним привредним организацијама. Ту је било различитих предлога. Овај проблем је решен сада на један задовољавајући начин, мада не и у потпуности.

Посебно је био истакнут проблем у погледу права на стан и специфичног положаја, нарочито у једном делу Војводине, оних имућних пољопривредника односно сељака који често имају луксузан стан и у граду, иако живе и раде тамо где су се родили и где ће вероватно и умрети — на салашима. Стало се на становиште да би се решење овог проблема убудуће могло наћи, а да засад та права треба и даље оставити.

Исто тако, у Одбору се доста дискутовало о томе да ли жалба на одлуку органа који расподељује станове треба да задржава извршење. Ту је било различитих мишљења. Међутим, ипак се стало на становиште да жалба не треба да задржава извршење решења надлежног органа, јер је право првенства на стан веома тешко одредити. Узмемо, на пример, да је подигнута зграда која има само 30 или 50 станова, а има 150 рефлектаната на стан. Ту би се могло десити да се због жалби, којих ће свакако бити, уселење у зграду одуговлачи и по неколико месеци.

У погледу станарине било је такође различитих мишљења. Ја не бих желео о томе много да дискутујем. Изнећу само да је стављена примедба да би требало направити разлику између луксузних станова и оних који су сасвим нормално, солидно опремљени. Било је примедба и у погледу економске кирије. Међутим, из експозеа другарице Шентјурц јасно се види став о том питању.

Одбор је такође дискутовао о могућностима отказа. Чини ми се да је за то питање, као и за питање потстанарског и сустанарског односа, овога пута нађено праведније решење него што су досад ти проблеми били регулисани у законским прописима. Досад су у том погледу биле могуће спекулације и злоупотребе, баш због недовољно прецизног регулисања у законским прописима.

Разматрано је и питање да ли народне одборе општина треба обавезати да воде рачуна и да пружају помоћ станбеним заједницама, тојест да ли треба прописати да су они дужни то да чине. Претставник Савезног извршног већа је изразио мишљење да би то било преоштро и да би се у том случају станбене заједнице превише ослањале на помоћ народног одбора. Оне би могле пред народни одбор да стављају отприлике и овакве захтеве: „Дајте новац; према закону, дужни сте да нас финансирате и да нам пружате помоћ.“ Зато је нађено компромисно решење и у закону је речено да народни

одбори општина „указују помоћ станбеним заједницама“. И поред тога што у пракси већ има веома позитивних примера пружања ове помоћи, Одбор сматра да на народне одборе општина треба и даље утицати да поклањају сву потребну пажњу развоју станбених заједница на свом подручју.

Најзад, обавестио бих другове народне посланике да је редакциона комисија Одбора за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача, Одбора за социјалну политику и народно здравље Савезног већа и законодавних одбора оба већа, у тексту Предлога општег закона о станбеним заједницама извршила следеће редакциске измене:

У члану 46, у другом ставу, трећи ред, треба да се брише реч „уже“, а у члану 61, први став, уместо речи „за потребе одређених категорија грађана“ треба ставити „за потребе одређеног круга лица“.

Ове измене треба сматрати саставним делом измена приложених уз извештај и ја молим овај Дом да их прихвати. У питању су, као што сам рекао, само измене редакциског карактера.

Претседник Пацко Ромац: Реч има извештај Законодавног одбора народни посланик Никола Јањић.

Извештај Законодавног одбора Никола Јањић (Изборни срез Сарајево — Стари Град, НР Босна и Херцеговина): У Законодавном одбору Вијећа произвођача претресани су законски предлози који се данас налазе на дневном реду. У току цијелог претреса поднесено је пет амандмана, извршено је 30 битних измјена у тексту законског предлога и преко стотину ситних редакциских измјена. Ја бих овдје рекао неколико ријечи о најбитнијим измјенама које је учинио Закондавни одбор Вијећа произвођача, не упштајући се у дискусију о значају законодавства из станбене области, о чему је јуче говорила другарица Лидија Шентјурц на заједничкој сједници.

У Предлогу општег закона о станбеним заједницама учињене су у Закондавном одбору Вијећа произвођача следеће битне измјене:

У члану 1, гдје се говори о циљевима због којих се формирају станбене заједнице, Одбор сматра да је потребно истаће исто тако важан задатак унапређивања насеља и сталног подизања материјалног стандарда, што је у тијесној вези са Резолуцијом Савезне народне скупштине о принципима станбеног законодавства.

О члану 21 била је врло жива дискусија, па је чак био поднесен амандман за брисање става 3. Поставило се питање да ли дозволити сервисима за друштвену исхрану то-

чење алкохолних пића. Гласањем је одлучено да став 3 остане. Значи, у принципу се овим сервисима забрањује точење алкохолних пића.

У погледу дјелокруга рада савјета станбене заједнице усвојен је предлог у члану 46 да савјет одлучује о дугорочним зајмовима, јер је логично да један шири орган може свестраније размотрити потребу и оправданост подизања зајмова.

Сматрамо да није потребно у једном савезном закону одредити број чланова савјета станбене заједнице, па је у том смислу у члану 48 брисан став 4.

На крају, у глави VIII „Прелазне и завршне одредбе“ стављен је нов члан 60, који омогућује формирање станбених заједница и прије доношења републичких закона. Значи, у таквим случајевима примењиваће се одредбе овог закона.

У Предлогу основног закона о станбеним односима извршене су ове битније измјене:

Дискутовало се прво о карактеру самог закона и усвојено је да се у тексту наслова брише ријеч „основног“, јер ту има читав низ имовинско-правних односа, што је искључива надлежност савезног законодавства.

Врло жива дискусија водила се о члану 34, који регулише права носиоца станарског права. Постојала су два дијаметрално супротна става. Међутим, усвојен је потпуно нов став 4, који претставља компромис, јер ће општинска арбитражна комисија цијенити чињенице и разлоге отказа, односно родбинску везу између корисника стана и носиоца станарског права.

У члану 92 говори се о категорији „уобичајени стандард“ а притом нису била дата ближа објашњења те категорије. Сада је новим ставом 3 дато у надлежност општинском народном одбору да својим прописима регулише шта се сматра уобичајеним стандардом.

Чланом 102, новим ставовима 5 и 6, регулисан је начин закључивања и отплате зајма ако то неће да учини сопственик зграде.

Члан 108, који говори о плаћању увећане станарине, измијењен је и дата су овлашћења Савезном извршном вијећу да може прописати плаћање увећане станарине за дио амортизације стана односно зграде.

У члану 140 тежило се да се заштите лица у радном односу која су по службеном послу у току од 10 година и више код истог предузећа или установе користила неколико станова.

Одбор сматра да не треба давати привилегије једној категорији лица, која би по

ранијем тексту члана 145 стицала коначно станарско право ако остану у радном односу најмање три године. Због тога је овај члан у потпуности брисан.

И код члана 153 дошло је до гласања о амандману, који је и усвојен, да се брише овај члан, али је доцније, приликом редакције, на инсистирање матичног одбора, тај члан поново стављен, с том разликом што је добио нови став 3, који омогућава иселење наследника носиоца станарског права ако станбени простор не би био рационално искоришћен.

Није ријетка појава да носиоци станарског права издајући станбени простор потстанарима теже да број потстанара буде што већи, не водећи притом рачуна о хигијенским и другим условима за смјештај потстанара. Да би се то избјегло, дата је надопуна члана 161, по којој ће општински народни одбори прописивати највећи број потстанара, у зависности од величине станбених просторија, санитарних уређаја и осталог.

Усвојен је принцип да сопственик породичне станбене зграде у грађанској својини има право да се усели у празан стан у својој згради, па, према томе, не треба одређивати његово право првенства, нити се ово његово право може ограничавати. Због тога су чланови 171 до 175 морали бити усклађени са овим принципом.

У члану 189 брисана је раније предвиђена заштита самаца у потстанарском односу, јер се сматра да самци увијек могу без већих тешкоћа ријешити свој смјештај.

Новим ставом у члану 195 даје се право сопственику станбене зграде који се налази у сустанарском односу са два или више сустанара, да празне просторије добије без диобе са осталим сустанарима.

Дато је и посебно овлашћење народним републикама да доносе ближе прописе у вези с примјеном овога закона.

У Предлогу закона о пословним зградама и просторијама учињене су ове битније измјене:

Из ранијег текста могло се закључити да се овај закон односи само на оно што је Законом о национализацији дошло под контролу заједнице. Према једној прецизнијој формулацији у члану 1, примјењиваће се одредбе овога закона и на будуће стање — послје национализације.

У члану 53 спроведена је заштита купаца пословних просторија у потледу извођења оправака у вријеме када би то чинило закупцу сметње у раду.

Усвојен је принцип да се не води евиденција празних пословних просторија, јер то само причињава административне тешкоће, а не даје практичне користи, па је због тога

брисан члан 77. У вези с тим брисана је и казнена мјера у члану 83.

У Предлогу закона о станбеним задругама учињене су ове важније измјене:

Право располагања становима од стране задруге морало се посебно нагласити у члану 7, премда су ти станови већ у друштвеној својини.

У овом закону је регулисан положај ортака који се удружују у циљу изградње станбене зграде. Као правна категорија, ортаклук не би спадао у овај закон. Међутим, с обзиром да то није регулисано у грађанском праву, потребно је било унијети одредбе о ортаклуку, поготову што је то опробан начин финансирања станбене изградње.

У Предлогу закона о својини на дијеловима зграда, који Законодавни одбор подноси као матични одбор, учињене су сљедеће измјене:

И овдје се из законског текста подразумевало да су у друштвеној својини само оне зграде које су национализоване или на било који други административан начин укључене под друштвену контролу. Било је нужно протегнути одредбе и на будућу изградњу, мислимо да је задовољено новом формулацијом члана 2.

У члану 3, поред куповине као једног од облика стицања права власништва, додаје се и „замјена“, којом се постиже исти циљ.

Подносећи овај извјештај о раду Законодавног одбора Вијећа произвођача приликом претреса законских предлога из станбене области, молим Дом да усвоји ове законске предлоге.

Претседник Пашко Ромац: Реч има друг Александар Цонић.

Александар Цонић (Изборни срез Куманово, НР Македонија): Другови и другарице народни посланици, законски предлози из станбене области јесу резултат интензивног развоја друштвено-политичких и економских односа у нашој земљи.

Из ових законских предлога из станбене области, а нарочито из експозеа другарице Лидије Шентјурц, виде се смернице, задаци и улога коју треба да одиграју наведени закони. Ја не бих дискутовао непосредно о њима, јер је већ дато довољно образложења, али бих рекао неколико речи у вези с излагањем другарице Шентјурц о привременим прописима о финансирању комуналне изградње који треба накнадно да се донесу. Реч је о финансирању изградње станбених зграда приликом подизања нових фабрика и капацитета и о повећању станбеног фонда на подручјима која су економски заостала.

Ми смо прошле године приликом усвајања Друштвеног плана за 1959 годину, као и ранијих година, дискутовали о томе да приликом одобравања средстава за изградњу нових капацитета треба давати извесна средства и за станбену изградњу. Ово се чини кад су у питању важнији капацитети, али у већини случајева средства се не одобравају, што претставља велики проблем, нарочито у слабо развијеним подручјима. Сви знамо да нова фабрика без станова не може да окупи потребан број стручних кадрова, а без кадрова фабрика не може да оствари ни потребан капацитет и квалитет, што је уствари скупље него када би се одобрила средства и за станове.

Као пример навешћу да ће ове године у Куманову отпочети изградња нових фабрика, а из инвестиционих елабората се види да нису додељена средства за станбену изградњу, осим нешто мало из републичког комуналног фонда, што ни у ком случају није довољно. Предлажем да се у најкраћем року проучи ово питање и да се одобре средства за станбену изградњу на оним подручјима где се за њом осећа потреба.

Другови и другарице, наше комуне и други органи улажу знатне напоре за побољшање станбеног фонда, али има економски слабих подручја којима станбени допринос од 10% и други фондови нису довољни ни за одржавање постојећег станбеног фонда, а камоли за његово повећање. Илустрације ради, навешћу пример Куманова. Овај град од близу 30.000 становника има 5.350 станова. Од тога је саграђено до 1900 године 39%, од 1900 до 1945 године 50%, а после 1945 до краја 1957 године 11%. Станови су саграђени још за време османлија и склони су паду, јер су грађени од непечене цигле и разних других слабих материјала, а поред тога су без најпотребнијих споредних просторија. Према томе, комуна са својих око 135 милиона динара станбеног фонда годишње неће моћи самостално да решава проблем станова. При том треба напоменути да садашњи станбени простор у Куманову износи 7,7 квадратних метара по становнику.

Због тога предлажемо да Савезно извршно веће и његови органи проуче овакве и сличне случајеве у земљи и да израде предлог за решавање станбених питања у заосталим подручјима.

Претседник Пашко Ромац: Реч има друга рица Пепца Кардељ.

Пепца Кардељ (Изборни срез Љубљана—Литија, НР Словенија): Другарице и другови народни посланици, Закон о станбеним заједницама који данас разматрамо, правно регулише већ постојећу иницијативу на терену за формирање станбених заједница и за

организовање разних друштвених служби за пружање помоћи породицама запослених родитеља. Он је одраз социјалистичких тежњи и настојања наше заједнице да социјалистички принципи и брига о човеку продру у све поре наше друштвене стварности. Да би се створио лепши живот нашем човеку, овим законима се дају организационе форме преко којих се то може постићи.

Станбене заједнице нису за нас потпуно нова форма. Њихов зачетак датира још од пре две-три године уназад, а досадашњи њихов развојни период омогућио је да се сагледају данашње перспективне потребе, место и улога станбених заједница у нашем друштвеном систему и да та организациона форма добије одговарајућу законску основу. Нагли развој индустрије, пораст броја активног становништва, гушћа насељеност у градовима и индустријским центрима, а нарочито све веће запошљавање жена у привреди, намећу потребу за развијањем низа друштвених служби које би преузеле већи део домаћих послова и помогле породици у решавању свакодневних потреба и проблема. Не може се развијати модерна привредна индустрија а да се истовремено не развија и не унапређује домаћинство. Досадашња заосталост домаћинства и примитивно обављање домаћих послова не допуштају јаче ангажовање жене у привреди и јавном животу и борбу за већу продуктивност на њиховом радном месту.

О овом закону су већ дуже времена дискутовале разне организације које се баве проблематиком унапређивања домаћинства и пружања помоћи домаћинству и запосленој породици. Он је добио једну физиономију која потврђује да ће станбене заједнице врло брзо наћи своје место и да ће се лако реализовати одговарајуће организационе форме на терену. Ницање станбених заједница код нас није случајна ствар, већ потреба која је нужно произашла из развика нашег комуналног система и све већег јачања самосталности и проширивања компетенција комуна, при чему комуне, због све веће комуналне проблематике, не могу јаче да захвате и решавање свакодневних брига и потреба запослених породица. С друге стране, станбене заједнице су одраз и даље продубљивање демократских принципа проширивања учешћа грађана у управљању комунама и привредним и друштвеним развојем на свом подручју.

Тежиште Општег закона о станбеним заједницама је у томе да мобилише грађане на одређеном терену да се организују и сами себи стварају како организационе, тако и социјално-политичке услове, и тиме непосредно допринесу стварању бољих животних и радних услова за сваког појединца. Грађани

ће сами настојати да прибаве потребна средства за формирање одређених делатности које су им потребне и о чијем ће организовању сами одлучивати и усмеравати њихов рад за постизање што већег ефекта. То значи да су овде од нарочите важности: сагледавање терена, услова и потреба, саобраћавање решења могућностима и нужност планирања потребних акција, јер само на тај начин станбена заједница може дати резултате које очекујемо.

Јасно је да овај закон није последња реч о овим питањима, јер ће можда у перспективи доћи до друкчијих организационих форми, али данашња степенница у овом развојку је таква да нам овакво решење најбоље одговара, те га треба прихватити и развијати. Свакако да ће и грађани овде, исто онако као што су радници у фабрикама „полагали испите“ у развоју радничког управљања, морати да стекну извесна искуства и организационе способности, како би активност станбених заједница могла што безболније и брже да покаже жељене резултате. Зато сматрам да је овде најважније, прво, планирање онога што хоћемо и на шта треба да бацимо тежиште, и друго, јача и свестрана активност грађана и разних других организација унутар заједнице, без чега, свакако, неће бити успеха. Решавање проблема на седницама претставља само један део активности, а основно је директно учешће у извршавању конкретних задатака на основу закључака седница. Овде морам направити једну алузију: станбене заједнице не смеју живети од хонорарног рада појединаца. Већ у самом почетку оријентација мора бити на развијању и окупљању масе добровољаца који ће пожртвовано допринети остварењу свих замисли на терену.

Овако постављена, станбена заједница отвара широку перспективу нашој породици да лакше и са мање напора и трзавица подиже свој млади нараштај и решава остале проблеме везане за домаћинство и породицу, а које је досад свака породица морала индивидуално да решава. Сада се ти проблеми разматрају и решавају на много широј основи, изван граница породице, уз учешће свих на решавању заједничких проблема. Закон пружа могућност да делатности које ће се развијати на терену буду тако постављене да заиста могу да пруже велику помоћ и растерећење нашем радном човеку, а од нас, од самих грађана, зависи како ћемо и колико искористити те могућности.

Морам нагласити да ће од ове друштвене помоћи највише помоћи и највише користи добити жена, а нарочито радна жена, коју данас оптерећује заосталост нашег домаћинства. Не кажем да последњих година није било јачег заокрета и на пољу унапређива-

ња домаћинства, али биће потребно још много напора да се постигне оно што желимо и што морамо постићи, јер је проблематика ове врсте таква да на њеном решавању никад није превише рада.

Кад говорим о службама које треба развијати унутар заједница у циљу растеређивања породице, морамо нагласити да је досад највише замаха на терену добило решавање друштвене исхране, организација и модернизација трговине, као и разни други сервиси, при чему се показују и очигледни успеси. Али, много мање су долазили на дневни ред збрињавање деце и организација дејих установа, што је, с обзиром на потребна улагања, донекле и разумљиво. Међутим, мислим да је тај проблем прворазредан и да га не смемо потцењивати, јер незбринута деца најјаче утичу на радни ефекат запослених родитеља. Ма колика средства да стоје на располагању за отварање нових дејих установа, могло би се и требало би много више урадити на прилагођавању већ постојећих дејих установа потребама радне породице. Овде мислим на вртиће и неке друге установе, које, због својих организационих форми, најмање користе запосленим родитељима. Радно време тих установа треба подесити потребама и организовати у првом реду комбиноване установе, у којима би се могла сместити деца свих узраста. Уосталом, показало се да то и родитељима најбоље одговара.

Поред свега овога, треба нагласити и важност обједињавања иницијативе разних друштвених организација: друштава за старање о деци и омладини, женских организација, организација Црвеног крста, итд., које имају своју традицију у решавању ових проблема и чија искуства свакако треба користити, јер су баш оне својим досадашњим радом добрим делом помогле правилнијем сагледавању ових проблема и оваквом постављању законских основа.

Што се тиче финансирања станбених заједница, закон, поред осталих извора, предвиђа знатан допринос и од самих грађана и привредних организација, што је од нарочите важности, јер ма и најмање лично учешће утицаће да се грађани више интересују и брину како ће се и за шта употребити та средства. Нужно је настојати да се средства обједињавају за развијање разних делатности унутар заједнице и да се бирају такве организационе форме тих установа које ће бити јефтиније и рационалније, тако да оне заиста могу да помогну грађанима. Притом треба превазићи извешан егоизам који још увек постоји код људи и који се огледа у стварању тих установа и при мањим предузећима, не водећи рачуна о њиховој рентабилности и корисности, што свакако не може

дати резултате као кад би се ствари шире и реалније посматрале. Пракса је показала да, на пример, веће кухиње могу дати јефтину храну, да већа перионица може рентабилније пословати, итд. Поред тога, није свеједно да ли ће један запослени радник управљати и руковати једном, двама или трима машинама, јер то итекако утиче на личне и материјалне трошкове тих установа. И досад се већ показало да је потребно мало више агитације и убеђивања да људи схвате корисност ширег сагледавања потреба и заједничког решавања.

Хтела бих овде да нагласим да приликом организовања ових делатности у станбеној заједници, истовремено треба мислити и на потребан стручни кадар који ће руководити и радити у тим установама. Ово је утолико потребније што ми тих кадрова немамо, јер су засад ово ипак нове ствари, те је потребно оријентисати се на школовање и припремање стручног кадра, како не бисмо допустили да и у те нове организације унесемо тешки примитивизам који оптерећује наше индивидуално домаћинство. Ми засад, не рачунајући изузетке, немамо за то ни одговарајућих школа, па је потребно да се ова питања чим пре у основи узму у решавање и да се приступи отварању школа, курсева и семинара. Већ се ради на стварању одговарајућих програма за кадрове које треба оспособљавати, али сматрам да ће много зависити и од тога каква ће се подршка и помоћ пружити на терену за организовање одговарајућих курсева и школа и припрему кадра. Ово питање треба што озбиљније схватити, јер се развојем ових служби пружа могућност и за запошљавање већег броја радне снаге, нарочито жена које нису успеле да се запосле у привреди.

Из свих изнетих разлога, ја у целини прихватам Предлог општег закона о станбеним заједницама, у коме видим један нови корак ка продубљивању социјалистичких и демократских принципа у нашој земљи, и сматрам да и ми посланици треба да дамо свој допринос и помогнемо реализацију ових законских основа на терену. Исто тако, гласаћу и за остале законске предлоге из станбене области, јер они сређују нашу станбену политику и биће од великог значаја за унапређивање ове области нашег друштвеног живота. (Аплауз).

Претседник Пашко Ромац: Има реч народни посланик Драгослав Јеремић.

Драгослав Јеремић (Изборни срез Крагујевац, НР Србија): Другови и другарице народни посланици, Предлог закона о станбеним задругама, који данас овај Дом треба да усвоји, претставља значајан допринос општим напорима за брже решавање станбеног проблема у нашој земљи. Станбене задруге

су и досад имале значајну улогу, а овим законом омогућује се бржи развој и усклађује рад задруга са нашим садашњим и будућим потребама.

Потребно је истаћи да се заиста осећа потреба за доношењем једног оваквог закона који би више стимулирао станбену изградњу путем задруга. Сем тога, овим законом се решавају и усклађују досадашњи односи у задругама и озбиљно стимулира стварање нових. Једно од најважнијих питања за чијим се решавањем осећа потреба, јесте свакако питање односа у задрузи, наиме однос између задруге и задругара, с једне стране, и задруге и друштвене заједнице, с друге стране.

Сматрам да овај законски предлог одражава стварно стање и потребе, а што је најбитније, пружа такве услове који ће за резултат имати покретање најширих слојева радних људи у правцу решавања станбеног проблема. Озбиљан допринос овог закона је у томе што он омогућује боље ангажовање расположивих средстава за станбену изградњу и потстиче на изналажење нових могућности, о којима ћу овде рећи неколико речи.

Једно од веома важних питања у вези са станбеном изградњом јесте у првом реду концентрација средстава, а поготову тамо где их нема довољно или где су расцепкана код великог броја мањих привредних организација. Досадашња станбена изградња у нашем срезу вршила се претежно коришћењем станбених фондова, и то углавном за изградњу већих станбених објеката од стране неких предузећа или народног одбора. Мања предузећа, зато што немају довољно средстава, нису могла у потпуности да користе станбене фондове, јер нису могла да одговоре потребним условима за добијање кредита. Међутим, концентрацијом средстава из већег броја мањих предузећа, стварају се услови за изградњу заједничких станбених зграда, а тиме и за брже решавање станбених питања радника и службеника тих предузећа. Концентрација средстава мањих привредних организација претставља једну неискоришћену значајну могућност, па је од велике важности чињеница да се одредбама овог закона таквим предузећима сада омогућује чланство у задрузи.

Досадашња пракса у нашем срезу показује да је преко станбене задруге за три године подигнуто око 100 станова, и то углавном од стране приватних лица. То за наше услове није мали број, али је чињеница да се могло и више учинити. Резерве које сам поменуо, постоје и у нашим општинама, тако да се само поставља питање бољег коришћења тих могућности. Овим законом омогућује се комунама да прилазе стварању нових станбених задруга и тако ангажују што више

средстава у циљу убрзавања станбене изградње. Сем тога, закон омогућује и мере које обезбеђују појевтињавање ове изградње, што такође претставља значајан допринос. Међутим, није у питању само концентрација средстава предузећа. На погодан начин могу се концентрисати и средства која улажу грађани, и то, пре свега, стварањем заједничких градилишта, коришћењем могућности монтажног материјала сериске израде, типским пројектима, итд.

Досадашњи начин и услови рада у задругама нису могли у потпуности то да обезбеде. У њих су се грађани удруживали најчешће само ради набавке грађевинског и другог материјала и ради подизања индивидуалних станова, који су у знатној мери скупљи од савременијег и типизираног начина грађења. Нови закон омогућује да се свим овим питањима приђе на један савременији начин, са више плана и система и уз коришћење најпогоднијих услова за убрзавање станбене изградње. Закон такође обезбеђује и решавање многих других питања, као што је, на пример, управљање задругом, односно обавезно доношење правила којима се јасно прецизирају односи унутар задруге.

Основни закон о станбеним задругама из 1946 године, који је досад одиграо значајну улогу, не пружа више довољно услова за решавање ових и других питања из станбене области. Међутим, нови закон, који ћемо данас усвојити, претставља сигурну основу за даљи и још успешнији развој станбеног задругарства. Зато изјављујем да ћу гласати за овај законски предлог.

Претседник Пашко Ромац: Реч има народни посланик Ибрахим Маглајлић, а народног посланика Илијаза Куртешија молим да се припреми.

Ибрахим Маглајлић (Изборни срез Бања Лука I, НР Босна и Херцеговина): Другови и другарице народни посланици, у читавом низу мјера које данас подузима наша социјалистичка заједница у правцу подизања животног стандарда, за боље услове живота наших радних људи, — врло ће важну улогу одиграти и предложени станбени закони, а нарочито Закон о станбеним задругама. Ови закони регулишу односе у области станбене привреде у нашој земљи.

Право на стан, које је наша заједница дала радним људима као један од основних услова живота, добило је са аспекта одредаба ових закона и своју, за наше услове одговарајућу, материјалну базу. Ово је тековина социјалистичког развоја и социјалистичких односа у области станбене привреде. Поред тога, станбени закони су значајни и по томе што нашим грађанима кроз станбену заједницу, као форму самоуправ-

љања, стварају могућности за задовољавање свакодневних потреба домаћинства и разних других, често нерјешивих ситних потреба. Они на тај начин непосредно стварају основне услове бољег живота наших радних људи. Ови законски предлози су значајни не само са гледишта истакнутих принципа, него и зато што овако постављени односи до краја стимулирају наше организације и грађане да практично, свим расположивим средствима, дјелују у правцу рјешавања станбеног питања. Ми ћемо, наравно, ако нам пође за руком да концепције ових закона спроведемо у живот, проширити иницијативу грађана и врло брзо остварити постављене пропорције Перспективног друштвеног плана привредног развоја у погледу подизања станова. Увођењем институције давања станбеног простора на коришћење, привредне и друштвене организације, као и политичкотериторијални органи, до краја су заинтересовани за подизање станова, јер на овај начин инвеститори сами располажу становима за чију изградњу дају финансиска средства, па се, према томе, може очекивати још интензивније одвајање властитих средстава за станбену изградњу.

Поред тога, одредбама Предлога закона о станбеним задругама стимулирају се најшири слојеви радних људи на градњу станова и мобилизацију средстава за рјешавање овог проблема. Прописивањем да станбене задруге могу обављати и грађевинске радове, да оне имају право и на грађевинску дјелатност, тојест на рад свих оних стручних људи — чланова задруге који сами могу да раде на подизању зграде за становање, стварају се велике могућности за проширивање платформе станбеног задругарства. Право задруга да могу самостално обављати грађевинске радове, да могу оснивати подuzeћа, радње, самосталне погоне и сервисе, — чини станбену задругу врло еластичном и омогућује јој да она под најповољнијим условима оствари свој програм. Наравно да ће тржиште, а и надлежни општински органи, регулисати да ово право станбене задруге буде коришћено само тамо где ће се њиме постићи жељени резултати.

Још једну велику предност овог закона претставља и могућност разних видова сарадње задруге са грађевинским и другим привредним организацијама и установама у циљу станбене изградње. Ова одредба ствара широке могућности како у погледу обезбеђења финансиских средстава, тако и у погледу оперативног оспособљавања за извођење програма задруга.

Станбене задруге ће, према томе, постати форма кроз коју ће наш радни човјек најбоље осјетити помоћ заједнице и мобилизирати сва своја расположива средства у циљу рјешавања свог проблема становања. Станбено

задругарство је, према томе, у складу са начелима социјалистичке изградње.

У досадашњем систему изградње станова наш човјек није био довољно ангажован у тој изградњи. Он је очекивао стан од организације у којој је запослен, а сам се није довољно ангажовао ни материјално нити у погледу избора стана, разних рјешења у стану, величине и распореда стана, итд. Међутим, у новим условима он ће се непосредније приближити овим питањима, тако важним за подизање стандарда и за задовољење његових основних потреба. Изградиће се и један правилнији критериј о стану, како код инвеститора, који ће своја средства ангажовати у властитом интересу, обезбеђујући станове радницима на најосјетљивијим радним мјестима у процесу производње, тако и код корисника стана. А све скупа ће допринијети снижењу трошкова градње и приближити станбену изградњу стварним економским и техничким могућностима.

Станбено задругарство ће нарочито моћи да напредује због тога што ће му заједница помоћи финансиским средствима, јер и станбене задруге добијају средства из фондова за кредитирање станбене изградње и других фондова. Крупну улогу у том смислу одиграће и помоћ заинтересираних установа, привредних и друштвених организација, итд. Према томе, станбено задругарство ће бити стимулирано повољним условима за добивање кредита, а затим и читавим низом олакшица које закон предвиђа за станбену изградњу путем станбеног задругарства, од којих су најважније: бесплатно коришћење грађевинског земљишта, затим олакшица да се на рад задругара у оваквим задругама не плаћа допринос из личног дохотка, повлашћена премија осигурања, ослобођење од таксе како за радње предузете за време грађења, тако и за регулисање имовинских односа, ослобођење од пореза на промет, ослобођење од разних такса, разне повластице приликом добивања и стицања или евентуалних губитака права због висине дохотка, итд.

Сигурно је да ће овакве предности удружити људе и потстакнути их да уложе властита средства у циљу рјешавања свог личног проблема. Станбене задруге имају посебан значај и у томе што оне, за разлику од индивидуалног начина грађења, могу да граде станове по најновијим техничким принципима и уз најповољније услове. Оне могу да подижу станове у блоку, користећи све могућности модерне изградње станова. Ако се томе дода да су станбене задруге мобилизатори средстава, дакле да се помоћу њих проширује база грађења, онда је јасно да оне у суштини помажу развитаку социјалистичких друштвених односа у области станбене

привреде. Станбено задругарство ће омогућити нашем човјеку да релативно брзо, уз материјалне напоре који су у складу са њиховим данашњим могућностима, регулише једно од својих основних питања. На нама је да форме станбеног задругарства применимо свугдје гдје за то има услова, а нарочито у градовима, гдје бисмо на тај начин најповољније ријешили како урбанизацију, тако и изградњу самих станова на најекономичнији начин.

С обзиром на све то, гласају за Предлог закона о станбеним задругама.

Претседник Пашко Ромац: Обавештавам народне посланике да имамо још четири пријављена диспутанта у начелној дискусији. Молим остале другове народне посланике који желе да учествују у начелној дискусији да се за време одмора пријаве, јер од тога зависи кад ћемо после подне наставити рад.

Одређујем одмор од петнаест минута.

(После одмора)

Претседник Пашко Ромац: Настављамо дискусију. Реч има народни посланик Илијаз Куртеши.

Илијаз Куртеши (Изборни срез Гњилане, Аутономна Косовско-Метохиска Област, НР Србија): Другови и другарице народни посланици, хтео бих одмах на почетку да кажем да у целини прихватам предлоге закона из станбене области и да изразим задовољство што смо и у овој области друштвеног живота озбиљније пришли регулисању односа и постепеном стварању нормалнијих услова за задовољавање потреба наших радних људи.

Законима који су пред нама — а они чине једну повезану целину — у првом реду се обезбеђује сређивање правних односа и омогућује успостављање, даље развијање и усавршавање друштвеног управљања у овој области нашег живота.

Развој и усавршавање механизма самоуправљања у привреди и другим областима, као и афирмација комуналног система, ставили су у први план потребу за регулисањем односа и развијањем самоуправљања у области станбених односа. Друкчије и не би могло бити, јер непосредно учешће радних људи у управљању средствима за производњу захтева и условљава систем демократског управљања и у области потрошње. Ми смо и досад имали одређене органе у овој области, који су допринели свестраном решавању низа веома сложених питања. Међутим, законима који су пред нама обезбеђује се пуна материјална база за рад ових органа и дају перспективне могућности за решавање великог броја питања из области животног стандарда.

Станбене заједнице и друге установе, кућни савети и други органи, уз широко учешће свих заинтересованих грађана, долазе у положај да буду носиоци задовољавања разних потреба грађана на одређеној територији, што у извесном смислу претставља проширену породицу, са много више услова и могућности за решавање личних и заједничких потреба. Овако организовано и заједничко прилажење решавању проблема грађана произилази из наших конкретних услова и потребе за сталним побољшавањем друштвеног и животног стандарда. У условима када је стандард у целини релативно још низак, његово повећање се може обезбедити већом продуктивношћу рада, с једне, и стварањем све повољнијих услова у оквиру станбене заједнице, заједничким средствима и снагама, с друге стране. Према томе, сасвим је нормално да се и овим питањима посвећује одређена пажња — управо онолика колику ова питања и заслужују. Низ активности које смо у том правцу учинили и које ћемо учинити, укључујући ту и ове законе, потврђују да смо ми у целини схватили значај свих ових питања и да смо на путу остварења крупних резултата у том правцу.

Овим се прописима регулишу права и обавезе грађана и станбених органа, али њихово спровођење зависи од наше конкретне активности, од конкретне активности свих политичких и друштвених фактора на терену. Ове норме и прописи које ми доносимо омогућиће да та активност буде још боље усмерена у жељеном правцу. Од конкретне активности органа друштвеног управљања у комуни и политичких и друштвених организација зависи оживотворење духа и суштине које ови закони садрже. Може се рећи да су ови закони заиста израз и резултат нашег досадашњег развојка. Пракса ће вероватно показати колико су они неопходна потреба нашег пута у социјализам и колико одговарају стварности. Вероватно ће указати и на то да има још питања која треба детаљније прецизирати и накнадно допуњавати и усавршавати. То је нормалан пут нашег развојка. Ми смо се прилагођавали свему што је живот тражио да се мења и допуњује, а то ће важити и за ову област.

Брз развојак становништва у градовима и индустриским насељима стављао је на дневни ред многе проблеме за чије је решење требало уложити доста труда и средстава. На првом месту, велики прилив становништва у градове и индустријска насеља стално је заоштравао ионако тежак станбени проблем. Чак ни знатна улагања нису могла ни делимично да ублаже станбено питање. Истина, било је и појава луксузног грађења, недовољног вођења рачуна о штедњи и слично, али се доношењем прописа о грађењу у

прошлој години стало на пут овим негативним појавама. Међутим, предузећа, па и комуне, сада располажу знатно већим средствима за улагање у станбену и комуналну изградњу. Па ипак, и поред значајних резултата на снижењу цена становима, наш развојак и даље захтева појачане напоре и улагање знатно већих средстава него у ранијем периоду. У циљу ублажавања ових проблема, и Перспективни друштвени план привредног развоја предвиђа знатно већи пораст станбено-комуналне изградње.

Предлог закона о станбеним задругама управо полази од тога да је на овом сектору потребна шира мобилизација свих снага и расположивих средстава, како би се изградilo што више станова. Станбене задруге треба да буду носиоци организованог рада и да окупљају грађане који су заинтересовани и који располажу средствима за одређена улагања. Несумњиво је да ће свакав начин удруживања омогућити великом броју људи да у догледно време стекну стан. Треба очекивати да ће ова форма изградње и удруживање преко задруге утицати и на појевтињење станбене изградње, што је са друштвеног гледишта веома корисно.

Иако станбено задругарство има извесне традиције код нас, може се рећи да оно није довољно развијено. Тако, на пример, у Приштини већ неколико година постоји станбена задруга здравствених радника. Она, међутим, осим састанака, није, такорећи, досад ништа друго урадила. И у још неким местима на Косову и Метохији било је сличних покушаја, али се у погледу резултата није далеко отишло. Недостатак одговарајућих прописа из ове области је свакако утицао на овакво стање, али треба рећи да узроци леже и у недовољно сагледаном значају станбеног задругарства као једне од могућних форми за удруживање средстава и снага у циљу организовањег и озбиљнијег прилажења овом питању.

Зато је потребно да не само законом и правним актима, него и свестрано политички приступимо стварању услова за развој и делатност станбених задруга. Ово нарочито важи за градове и насеља која се нагло развијају и имају велике потребе за становима.

Такође је потребно да и кредитни систем буде прилагођен овим нашим потребама. Народни одбори би требало што пре да заврше урбанистичке планове и обезбеде нормалне могућности за извођење грађевинских радова. Биће потребно да се и даље поклања одређена пажња развоју грађевинарства, а нарочито грађевинског занатства, како би и са те стране били створени потребни предуслови. Треба истаћи да Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта и Предлог закона о етажној сво-

јини, иду у прилог даљег развитка станбеног задругарства.

Развијање мреже установа и сервиса је питање коме се у предложеном закону поклања одређена пажња. Као што је већ речено, станбена заједница се поставља између породице и комуне и делује у правцу стварања бољих услова живота грађана на одређеној територији. Овај закон значи једну далекосежну акцију, усмерену на растерећење жене од свакодневних брига и послова, и њено шире укључење у друштвено-политички живот. У склопу станбене заједнице треба што више да се развијају услужне делатности, васпитање деце, културно-забавни живот и слично. Не можемо очекивати да станбене заједнице преконоћ постану фактор који ће решити све проблеме породице, јер све то зависи од материјалних услова грађана и комуне. Али, станбене заједнице треба да буду тако постављене да се постепено развијају и сваким даном све више захватају питања која су од интереса за грађане на дотичној територији.

У развијеним местима станбене заједнице и њихови сервиси већ постају значајан фактор, али у мањим местима то није случај, па чак ни тамо где постоје одређени услови. Чини ми се да притом има помало и претеривања, и то у два правца: прво, што се тежи ка формирању комплетних сервиса које грађани нису у могућности да користе, а друго, уопште се занемарује потреба и улога одређених сервиса тамо где за њих постоје услови.

Поред тога што ће закон регулисати одређена питања, друштвено-политички фактори, а нарочито органи власти, треба да имају у виду потребе грађана на одређеној територији и да постепено прилазе формирању оних сервиса и услуга за којима се осећа потреба и интересовање. Ово нарочито важи за градове, а поготову за нека индустријска места и насеља.

Широка је област коју обухватају ови закони. Питања о којима данас расправљамо врло су јасно формулисана у закону, нарочито после широке дискусије у одборима, и ја се на томе не бих задржавао. Хтео бих само још једном да нагласим да се у потпуности слажем са предложеним законима и да ћу гласати за њих.

Претседник Пашко Ромац: Реч има народни посланик Филип Кнежевић.

Филип Кнежевић (Изборни срез Загреб-Трешњевка I, НР Хрватска): Другарице и другови народни заступници, донашањем закона из станбене области утврђена су права и дужности корисника стана према заједници и обратно, утврђени су односи на најосјет-

љивијем подручју личне потрошње. Овим истим законима дајемо јасну перспективу радном човјеку да ће уз пораст наших материјалних производних снага моћи средити и своје станбено питање. Овим законима рјешавамо досадање тешко питање сустана-ра и сустанарства, које је често умарало нашег човјека и било извор многих спорова. Њима такођер рјешавамо питање односа привредних организација у погледу стана према члановима радног колектива и об-ратно.

Ови закони су свеобухватни, па ћемо њиховим добрим тумачењем и спровођењем у живот средити односе који су толико нужни за правилно одвијање живота наших грађана. Ови закони су у исто вријеме велики извор акције за даљњи развој на овом подручју.

Приликом провођења ових основних закона из станбене области у живот сусрест ћемо се и са извјесним потешкоћама и морат ћемо тражити и наћи начин за правилан поступак и провођење закона у живот.

Ја бих хтио да изнесем неколико ријечи о једном од појмова који ће нам, по свој прилици, проузроковати извјесне неприлике. То је питање тумачења и схваћања што је стан.

У члану 15 Закона о стамбеним односима постоји дефиниција тог појма, али разумљиво је да она није могла бити детаљна и свеобухватна, па ће одговарајући органи морати да донесу правилна тумачења за рашчлањавање тог појма према низу услова у којима се живи.

Под станом се може схватити и соба са штедњаком, односно једна соба са још неком собицом са којом претставља једну органску цјелину под кључем, а може се схватити и велики стан са неколико соба и потпуним комфором. Ово ће особито доћи у обзир приликом даљњег провођења у живот мјера о поседу станова у грађанској својини. Зато мислим да наш Закон о стамбеним односима, заједно са мјерама за његово провођење, треба разрадити тако да се обезбиједи што лакша његова примјена.

Пошто ови закони у цјелини повољно рјешавају питање стамбених односа, ја ћу гласати за њих.

Претседник Пашко Ромац: Реч има народни посланик Албин Лесјак.

Албин Лесјак (Изборни срез Цеље, НР Словенија): Станбени фонд који смо у нашој земљи затекли после рата био је и слаб и мален, те је углавном одражавао исту ону заосталост као и остале привредне гране и друштвене делатности у области бриге за радног човека. Послератна брза и успешна

изградња индустрије и, као резултат тога, велико запошљавање нове радне снаге у градовима и индустриским центрима, стално су погоршавали ионако тешку станбену ситуацију и нужно тражили што брже решење.

Таквих случајева имамо и на подручју нашег среза. У самом граду Цељу, упркос доста развијеној индустрији и бројним рудницима, капиталисти пре рата нису поклањали никакву пажњу станбеној изградњи. За време рата и после ослобођења био је уништен, односно употребљен за друге сврхе, још један део станбеног фонда. Брз развој индустрије у том центру тражио је стално ново запошљавање радне снаге, тако да се број становника после рата скоро удвостручио. Слична је ситуација била и у погледу школа, а поготову у Велењу, где пре рата, осим најпримитивнијих барака, радничких насеља уопште није било.

То је у свим послератним годинама пред меродавне народне одборе, републичке и савезне органе, а поготову пред руководства предузећа, постављало задатак брзог и што успешнијег решавања овог проблема. Али, за те сврхе није било ни довољно финансиских средстава, ни материјала за веће грађевинске радове, ни квалификоване радне снаге, нити потребних могућности у грађевинском занатству. Зато су станови који су били изграђени у том периоду били скупи, у комуналном погледу често неплански и без економског оправдања.

Увођење станбеног доприноса омогућило је широку, али, истовремено, у многим случајевима и несистематску изградњу станова. То важи како за центре, тако и, у још већој мери, за периферије градова и индустриским центара, где је у то време почела „дивља“, стихиска и у суштини врло скупа станбена изградња. Није се рачунало с тим да се таквим системом скупе изградње поскупљује и комунална делатност. До новосаграђених станова требало је довести пут, воду, струју, плин, канализацију итд., што је веома оптерећивало ионако недовољна средства општинских народних одбора за ове сврхе. Поред тога, на тај начин се често уништавала најбоља плодна земља, што је у перспективи на тако створеним малим и ограниченим парцелама онемогућавало обраду на модеран и рентабилан начин. У то време такође су дошле до изражаја и тешкоће у вези са појединим гледиштима и ставовима урбаниста и архитеката.

Оваква ситуација, а поготову силан притисак великог броја оних који оправдано траже станове, присилили су среске и општинске народне одборе да што брже и систематскије почну решавати тај проблем. Тако су још пре три године прописима народних одбора одређени у свим градовима

и индустриским центрима терени на којима треба да се врши изградња станова. У то време почиње оснивање и првих станбених задруга, нарочито у самом Цељу, које су дале врло лепе резултате. За последње две године успели смо да на основу прописа општинских народних одбора зауставимо „дивљу“ изградњу по селима и у околини градова и индустриским центара. У том смислу нам је много помогао и Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, који омогућава организацију великих станбених градилишта, која једино могу загарантовати јевтину изградњу.

Најважнији фактор за што успешнију и рационалнију изградњу станова јесте заједнички договор и сарадња среског и општинских народних одбора и органа управљања у предузећима. Срески народни одбор у Цељу, заједно са општинским народним одборима, претресао је станбену проблематику и усвојио извесна начела за рационално грађење станова, као што су, у првом реду, обезбеђење рационалнијих пројеката, рационализација инвестиционе службе преко крупних, уједињених инвеститора, унапређивање локалне грађевинске индустрије и реорганизација грађевинске оперативе, укључујући и извођаче завршних радова. Општински народни одбори су својим локалним станбеним прописима делимично већ пренели бригу за изградњу станова на привредне организације и установе, тамо где су станбени интересенти и запослени. Оснивањем станбених задруга општински народни одбори увели су и акумулирање средстава станбених интересаната.

Последња година претставља одлучујућу прекретницу у ставу привредних организација према станбеној изградњи. Илустрације ради, навешћу да према програму станбене заједнице општине Цеље за 1959 годину, у подизању 450 станова чија је изградња у току, привредне организације учествују са 70%. Мање привредне организације, које не располажу довољним финансиским средствима за изградњу станбеног блока, удружују своја средства преко станбене заједнице и граде заједничке блокове.

Ради јефтине изградње, дошло је и до удруживања грађевинских предузећа у нова, специјализована предузећа за високе градње, која, поред грађевинских, организују и све врсте занатских радова на индустриски начин. Познато је, наиме, да већа грађевинска предузећа лакше набављају и потпуније користе савремену механизацију.

После ових организованих мера очекује се снижење трошкова изградње за 15% до 20%, као и даљи развој станбене изградње на савременији начин.

Предложени закони у целини претстављају значајан корак напред на овом деликатном

комуналном подручју. Међутим, неопходно је да се што пре донесу и наговештена упутства и допунски прописи.

Изјављујем да ћу гласати за предложене законе.

Претседник Пашко Ромац: Реч има народни посланик инж. Борислав Спасојевић.

Инж. Борислав Спасојевић (Изборни срез Лазаревац, НР Србија): Другови и другарице родни посланици, сви се ми слажемо у томе да је станбена изградња један од најважнијих елемената друштвеног стандарда. Осим тога, она има велики и директан утицај на повећање производње и продуктивности рада. Ово последње нарочито се односи на нове фабрике, руднике и електране које се изграђују ван већих насеља и где се не може ни замислити освајање производње и повећање продуктивности без довођења са стране потребног броја квалификованих и висококвалификованих радника, за које се, међутим, морају изградити станови.

Познато је да је све до 1957 године изградња станова знатно заостајала за општим привредним развојем и порастом становништва. Прекретницу у томе обележило је доношење Перспективног друштвеног плана привредног развоја Југославије од 1957 до 1960 године, у коме је предвиђено знатно повећање инвестиција у станбено-комуналне фондове. Док су те инвестиције у периоду 1952—1956 износиле просечно годишње 32,4 милијарде динара, оне су за период 1957—1961 планом предвиђене у износу од 74,3 милијарде динара, или 129% према претходном периоду. Та средства треба да омогуће изградњу просечно око 40.000 станова годишње током петогодишњег плана. Иако знатна, та средства која друштвена заједница сада улаже у станбену изградњу треба првенствено да зауставе опадање стандарда становања у градовима и индустријским насељима, и она, према томе, не могу задовољити све потребе. Међутим, према нашим одређеним објективним околностима и степену материјалног развојка, вероватно је то највише што се могло одвојити за станбену изградњу а да се притом та улагања не одразе негативно на читав привредни развој.

Из јучерашњег експозеа другарице Шентјурц сазнали смо да се поставке петогодишњег плана за протекле две године, 1957 и 1958, не испуњавају. Наиме, извршено је улагање планом предвиђеног износа од 74 милијарде просечно годишње, чак и нешто више, али из тога нисмо добили око 40.000 станова просечно годишње, него у 1957 само 25.000, а у 1958 години 29.000. Дobili смо, значи, 26.000 станова мање него што смо очекивали и планирали, или, заокружено, на свака четири планирана стана добили смо један стан

мање. О овој чињеници треба озбиљно да размисли, у првом реду, сви политички фактори код нас, а затим и сви пројектанти, извођачи и инвеститори. Морамо признати да у станбеној изградњи нисмо водили рачуна о штедњи, нисмо довољно озбиљно схватили наше могућности и сву оштрину станбеног проблема, да смо сви градили такозване конфорне станове, уместо да градимо једноставне, скромне и економичне и тиме обезбедимо станове знатно већем броју грађана.

Закони који се сада налазе пред Скупштином долазе у прави час да, поред знатно већих средстава која је друштвена заједница почела да одваја од 1957 године, активирањем широког круга грађана омогуће рационално трошење тих друштвених средстава. У том смислу ови закони значе даљи, крупан корак у комплексном и перспективном решавању стандарда становања код нас. Заједно са Законом о финансирању станбене изградње, који се налази у припреми, ови закони ће обезбедити такве организационе услове у којима ће бити омогућена изградња станова на једном нивоу вишем од данашњег, унеће много више елемената економике у станбену изградњу и омогућиће њен равномеран перспективни развој.

Задружна станбена изградња, уз учешће самих грађана у тој изградњи, а уз помоћ предузећа, одбора и установа, обезбедиће додатна расположива средства грађана и тиме повећати станбени фонд. С друге стране, такви услови изградње промениће однос станара према стану и смањиће трошкове одржавања станова. Мислим да је оцена другарице Шентјурц о будућем значају станбене изградње исувише скромна. Ако смо у 1958 години, по њеним наводима, одвојили само 4,3% укупних средстава за задружну изградњу, то, мислим, није учињено због тога што није било већег интересовања грађана за такву форму изградње. Вероватно је то било условљено пречим потребама и одређеном политиком у додељивању средстава. Путем задружне изградње регулисаће се на економским принципима досад нејединствена схватања о величини стана, његовој опремљености и друго, која су раније била административно прописивана и усмеравана. Чини ми се да ће поједини задругари узимати онакав стан који одговара њиховим могућностима уплаћивања износа на име отплате цене стана.

Поред знатних средстава која се дају за станбену изградњу и средстава која ће улагати поједини грађани, а која ће, по мом мишљењу, из године у годину бивати све већа, за даље повећање станбеног фонда постоје још велике резерве у појевтињавању

изградње бољим радом грађевинске оперативе, индустрије грађевинског материјала и пројектантских организација. Сматрам да је то у овом моменту наш централни и најтежи проблем у вези са станбеном изградњом. Ми још увек недовољно користимо искуства рационалних и јевтених пројеката Смедерева, Сплита и других градова. Споро прелазимо на разне нове методе грађења који су показали добре резултате, још увек смо на почетку у припреми савремених конструкција и материјала и врло мало смо учинили за решавање крупних проблема грађевинског занатства. Свакако ће организациона и техничка искуства која ће грађевинска предузећа стећи у све већој и већој станбеној изградњи, затим улагања која се сада врше у индустрију грађевинског материјала, донети и резултате у појевтиневању изградње, а тиме и у повећавању станбеног фонда.

Дозволите ми да се укратко осврнем на стање станбене изградње у рудницима угља, где је од раније позната сва тежина тога проблема. Наслеђени станбени фонд био је недовољан и дотрајао. Послератна улагања нису била довољна. Пошто је недовољна станбена изградња озбиљно угрожавала извршење производних планова, у 1957 години је рудницима угља одобрен зајам за станбену изградњу из Општег инвестиционог фонда. То је једина привредна грана која је добила кредите за станбену изградњу из Општег инвестиционог фонда. Услед ниских продајних цена, блокираних на нивоу 1950 године, рудници нису били у могућности да својим средствима допринесу ефикаснијем решавању станбене ситуације. Започета интензивнија изградња током 1957 године настављена је и у 1958 години, највећим делом из Општег инвестиционог фонда и станбених фондова општина. У 1958 години укупан утросак износио је 3.798 милиона динара, и то из Општег инвестиционог фонда 37% од тога износа, из станбених фондова општина 44%, из станбених фондова република 9% и из средстава предузећа 10%.

Крајем 1958 године на рудницима угља био је обезбеђен смештај за 16.000 радника са породицама и 12.000 радника самаца. Укупно је смештено у радничким становима, породичним и самачким, 31% од укупног броја запослених радника. Притом треба имати на уму да су у великом броју случајева станови, како породични, тако и самачки, у врло лошем стању.

Шездесет девет процената запослених радника на рудницима угља станују по селима и већим делом долазе на посао пешице.

Они се не осећају довољно везани за предузеће, изостају са посла, често га напуштају, итд. На пример, у 1958 години примљен је у руднике угља 20.881 нови радник, а отишло је из рудника 19.870 радника. У односу на укупан број запослених, који износи 90.000, то претставља око 23%.

Темпо улагања у станбену изградњу на рудницима угља у 1957 и 1958 години, с обзиром на раније стање и наше опште могућности, може се сматрати задовољавајућим. Међутим, како сам обавештен, ове године предвиђа се знатно смањење учешћа Општег инвестиционог фонда у станбеној изградњи на рудницима угља. Ако до тога заиста дође, угрозиће се решавање станбене кризе на рудницима угља, тако успешно започето у 1957 и 1958 години. С обзиром на потребе земље за угљем, а с тим у вези на растућу производњу и повећавање броја упослених, затим на интензивније увођење механизације и услед тога повећане потребе за стручним и сталним радницима, — било би неопходно задржати досадашњи ниво улагања из Општег инвестиционог фонда и станбених фондова република и општина.

Уверен сам да ће овај закон, као и остали које овде претресамо, створити услове и форме за комплексније и брже решавање станбених проблема, и да ће, у крајњој линији, допринети подизању животног стандарда наших грађана. Зато ћу гласати за ове законе.

Претседник Пашко Ромац: Има реч народни посланик Грга Чупић.

Грга Чупић (Изборни срез Тетово, НР Македонија): Другови и другарице народни посланици, ја бих, дискутујући у начелу, рекао неколико речи о Закону о станбеним заједницама. Хтео бих да подвучем неке моменте које треба имати у виду да би се ови широки закони могли успешно спроводити у пракси. Наиме, говорићу о типизацији пројеката. Није редак случај да приликом селидбе из једне куће у другу завесе не могу да се употребе у другом стану. На нашим састанцима, у стручним удружењима, ми често дискутујемо о томе, али се то не спроводи у дело. Ја мислим да би то требало законски регулисати, просто издати наредбу да се типизација мора спроводити.

Када говорим о типизацији грађевинских објеката, ја не мислим да они треба да буду униформисани. Може се предвидети неколико пројеката, али врата, прозори итд. треба обавезно да буду типизирани, јер тиме аутоматски унапређујемо и нашу грађевинску индустрију. Поред типизације грађевинских пројеката, могла би се предвидети и типизација занатских радова, односно могла би се усавршити грађевинска индустрија.

Сматрам да доношењем ових закона нећемо решити овај проблем ако упоредо с тим не заостримо и питање пројеката. Није редак случај да грађевинска оператива почне да изводи радове на објекту а да притом нема завршен пројекат. Мислим да ми то, нарочито код високе градње, не бисмо смели дозволити. Даље, вама је сигурно познато да се у неким републикама грађевинска индустрија данас налази на истом нивоу као и пре 50 година. Ми говоримо о модерној, брзој, економичној и квалитетној станбеној изградњи, а имамо такву грађевинску индустрију која за последњих 50 година ни за длаку није усавршила своју производњу.

Такође бих хтео да кажем нешто и о грађевинској оперативи. Наша грађевинска предузећа почела су да се баве свим и свачим. Предузеће које је до јуче градило хидрограђевинске данас се бацило на станбене објекте, и обратно, а то итекако кошта нашу заједницу. Такво предузеће не располаже кадром искусним за разне послове, а сем тога мора да купује нова основна средства да би се могло прилагодити новом грађевинском објекту. У вези с тим, сматрам да за станбену изградњу треба да располажемо специјализованом грађевинском оперативом.

Ми често заборављамо да су техничари у погледу права на извођење радова боље пролазили у бившој Југославији него данас, према нашим социјалистичким законима. На пример, техничар, иако има 15 до 20 година праксе, не може, према нашим прописима, да изводи радове на згради изнад пет спратова. Моје је мишљење да би ту требало нешто учинити, јер се, због недостатка комплетног пројекта, инжењери ангажују за вршење надзора над извођењем радова на тим већим зградама.

Ако бисмо техничарима дали већа права за извођење радова, а узгред напомињем да су за време бивше Југославије пословође и предузимачи имали неограничена права у том погледу, створили бисмо, с једне стране, кадар за извођење радова, а с друге стране, ослободили бисмо више инжењера за пројектовање и добијали бисмо комплетне пројекте. Не треба да доказујем да ће инжењер увек боље изградити пројекат него техничар.

Ето, ја сам само толико хтео да кажем у вези с овим законима из станбене области.

Претседник Пашко Ромац: Да ли још ко од народних посланика жели да узме учешћа у начелној дискусији о овој групи закона? (Нико се не јавља).

Пошто нико више од другова народних посланика не жели да узме учешћа у начелној дискусији о овој групи закона, ми ћемо сада прекинути рад и наставити га у пет часова после подне.

(Седница је прекинута у 12 ч 30 мин).

Наставак седнице у 17 ч

Претседник Пашко Ромац: Настављамо рад.

Пошто према члану 13 став 2 Пословника Дома, мандат претседника, потпретседника и записничара траје годину дана, а они су изабрани 18 априла прошле године, било би потребно да се изврши избор претседника, потпретседника и записничара Дома.

Предлажем да избор тих функционера ставимо као последњу, петнаесту тачку дневног реда.

Да ли Дом усваја ову допуну дневног реда? (Усваја).

Објављујем да се Дом сложио са предлогом за допуну дневног реда.

Пошто смо данас пре подне исцрпили дискусију о основним питањима законских предлога из станбене области, отварам претрес о Предлогу општег закона о станбеним заједницама. (Видети у прилогу).

Има реч народни посланик Анте Тодорић.

Анте Тодорић (Изборни срез Загреб, НР Хрватска): Ја бих поднио амандман на члан 21 став 3 Приједлога општег закона о станбеним заједницама. Овај члан у законском приједлогу гласи: „Сервиси за друштвену исхрану не могу продавати алкохолна пића”.

Предлажем измјену, тако да овај став гласи (чита):

„Од алкохолних пића сервиси за друштвену исхрану могу продавати само вино и пиво.”

Ову измјену предлажем из увјерења да ће она допринијети овој корисној замисли за оснивање сервиса, јер ће њих тада радни људи радије прихватити. Познато је да ни вино нити пиво не претстављају озбиљан проблем у борби против алкохолизма, као што је то случај са жестоким алкохолним пићима, чије учење с правом треба забранити у сервисима.

Претседник Пашко Ромац: Ко од народних посланика жели даље да узме реч у претресу о овом закону? Има реч народни посланик Владо Јуричић.

Владо Јуричић: У члану 20 Приједлога општег закона о станбеним заједницама говори се да се поједини сервиси могу бавити вршењем непосредних услуга домаћинствима.

Ова дјелатност је обухваћена у члану 10 тачка 4 Уредбе о оснивању подuzeћа и радњи, а у ранијим написима о дјелатности по-

јединих сервиса, прије предлога овог закона, стало се на становиште да се сервиси не би могли бавити занатским дјелатностима као што су кројачка, молерска, обућарска, итд.

С обзиром на формулацију члана 20 законског приједлога, може се поставити питање: да ли се сервиси могу бавити оним дјелатностима које су набројане у члану 10 тачка 4 Уредбе о оснивању подuzeћа и радњи? Ако би се стало на становиште да се могу бавити само вршењем услуга за потребе домаћинства у ужем смислу, онда такви сервиси не би одговарали потребама наших индустријских насеља. То је проблем свих индустријских насеља — Раше, Зенице, Борова, итд. — па би можда било потребно да се тај члан допуни у том смислу што би се сервисима допустило да се, између осталог, могу бавити свим дјелатностима из члана 10 тачке 4 Уредбе о оснивању подuzeћа и радњи („Службени лист ФНРЈ”, бр. 51/53), или бар да се остави народним одборима да према специфичним приликама појединих стамбених заједница могу давати одобрење којим се дјелатностима сервиси могу бавити.

Истина, већ су предвиђени органи који одређују врсте послова којима се сервиси могу бавити, но сматрам да то треба да буду народни одбори, који су ближи потребама грађана.

Моја друга примједба односи се на члан 36, у коме се предвиђа да и привредне организације могу давати дотације стамбеним заједницама.

У образложењу истог закона, на страни 29, каже се да се дотације дају из средстава заједничке потрошње. Према члану 50 Закона о средствима привредних организација, у таквим случајевима су привредне организације дужне да плате допринос буџетима политичко-територијалних јединица по стопи од 20%.

Предлажем да се привредне организације, бар у чисто индустријским насељима у којима се оснивају сервиси при стамбеним заједницама, ослободе плаћања тог доприноса приликом давања дотације стамбеним заједницама, због специфичних прилика у којима се стамбене заједнице тих насеља налазе. Стамбене заједнице у таквим насељима бит ће за остваривање својих задатака нужно упућене на дотације подuzeћа.

Тај проблем је неријешен још од 1953 године. Наши другови увијек говоре да су то специфичности, али те специфичности у пракси изгледају овако: У свим индустријским насељима бивши фонд за самостално располагање углавном је одлазио на помоћ за одржавање зграда у насељу. Ако се сада даје из фонда заједничке потрошње, опет ће то бити велики издаци, јер подuzeће мора да даје ако хоће да одржи кров над главом.

Зато мислим да би требало ослободити бар тих 20% доприноса. То су иначе насеља чије су зграде дотрајале. Њихов је вијек трајања био предвиђен за 10—15 година, па су тако и биле грађене, али оне стоје тамо и 30 година. Мислим зато да би било оправдано да се бар тих 20% доприноса укине.

Претседник Пашко Ромац: Реч има народни посланик Жарко Жупунски.

Жарко Жупунски (Изборни срез Нови Бечеј, АП Војводина, НР Србија): У члану 4 Предлога општег закона о стамбеним заједницама даје се могућност да стамбене заједнице могу формирати разне сервисе, разна подuzeћа и установе. Међутим, нисам нашао нигде у неким другим члановима овог закона да се даје могућност да две или више стамбених заједница могу формирати заједничке сервисе, односно заједничке установе или радње.

Ја мислим да би та могућност за мање градове била повољна. Иначе, ако бисмо ишли на то да свака стамбена заједница искључиво за себе формира своје сервисе, радње или подuzeћа, мислим да би то могло само да допринесе извесном поскупљењу услуга које ти сервиси треба да пружају домаћинствима.

Члан 21 такође је искључив у том погледу. У њему стоји да „сервиси за друштвену исхрану могу за чланове стамбене заједнице која их је основала припремати уобичајене оброке зготовљене или полузготовљене хране”. То значи да се овде, чини ми се, инсистира само на томе да се овим сервисима могу користити само оне стамбене заједнице које су их формирале.

Према томе, сматрам да у овом законском предлогу треба предвидети могућност да две или више стамбених заједница формирају заједничке сервисе. У том смислу, ако се сложимо да је то потребно прецизирати у овом општем закону, ја бих поднео један амандман на члан 4. То би уствари био нов став 2 члана 4, и он би гласио: „Две или више стамбених заједница могу оснивати заједничке сервисе, радње, подuzeћа и установе.”

Претседник Пашко Ромац: Ко се даље јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико више не јавља за реч, отварам претрес поднесених амандмана. Према Пословнику, претставник Савезног извршног већа има право да први узме реч у претресу о амандману.

Молим друга др Леона Гершковића да узме реч.

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић (Изборни срез Велика Горица, НР Хрватска): Ја бих најприје дао изјашњење о последњем амандману, који се

тиче заједничких установа. Мислим да закон не чини никакве препреке да двије или више стамбених заједница заједнички оснивају поједине установе. Међутим, немам ништа против тога да се то изричито и каже у члану 4. Према томе, као представник Савезног извршног вијећа, ја прихваћам овај амандман.

Што се тиче амандмана на члан 21 став 3, о питању точења алкохолних пића, мислим да тај амандман треба одбити. Не улазећи у дискусију шта је алкохол и шта није и чему служи, амандман треба одбацити просто зато што су сервиси по својој намјени такве организације које треба да послуже непосредно исхрани домаћинства. Међутим, ни вино нити пиво, без обзира на то да ли на некога штетно дјелују или не, не спадају у исхрану. Према томе, мислим да тај амандман треба одбити.

Сљедећи амандман односи се на члан 20. Друг посланик предлаже да се сервисима дозволи обављање свих дјелатности које су предвиђене за радње. Међутим, мислим да не би требало да се с тим сложимо, јер су сервиси упућени на услуге домаћинствима. Истина, има извјесних занатских и других дјелатности које у исто вријеме претстављају и услугу домаћинству и могу бити ван оквира услуга домаћинству. Мислим да критеријум треба да буде да се сервиси могу бавити само оним занатским дјелатностима које служе домаћинству и у оном обиму у коме служе домаћинству. Према томе, овдје нема тога обима. Ако бисмо усвојили амандман, начинили бисмо један нови систем занатских радњи, и то систем без друштвених обавеза. Овдје су у питању само оне услуге које умјесто домаћинства чини стамбена заједница. Мислим да се тога принципа у читавом овом закону треба строго држати, иначе ћемо створити појаву да ће се по сервисима одржавати редовна привредна дјелатност, а то треба избјегавати.

Четврти амандман је на члан 36. Питање средстава, дотација, питање плаћања доприноса на средства која се дају из фонда заједничке потрошње, рјешавају се посебним прописима Савезног извршног вијећа. Према томе, то не улази у склоп овог закона. Савезно извршно вијеће, слиједећи политику која је иницирана овим законом, размотриће и питање плаћања доприноса из буџета на ова средства која се дају као дотација сервисима, али у овај закон то не би требало да уђе.

Према томе, ја прихваћам само амандман на члан 4.

Претседник Пашко Ромац: Ко даље жели да учествује у дискусији о овим амандманима? (Нико се не јавља).

Да ли подносилац првог амандмана остаје при свом амандману и после образложења претставника Савезног извршног већа?

Анте Тодорић: Повлачим амандман.

Претседник Пашко Ромац: Пошто је други амандман претставник Савезног извршног већа прихватио, то о њему нема потребе да се гласа. Он постаје саставни део законског предлога.

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић: А остали који су поднијели амандмане? Да ли су они задовољни?

Претседник Пашко Ромац: Овде има свега два амандмана. Један се односи на точење алкохолних пића. Друг Гершковић, као претставник Савезног извршног већа, предложио је да се он не прихвати. Предлагач је повукао амандман и ту нема гласања. Други амандман је прихваћен. Он постаје саставни део законског предлога.

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић: А амандман у вези са занатским радњама при сервисима?

Претседник Пашко Ромац: Друг Јуричић је ставио само примедбе. То није амандман.

Да ли још неко од другова народних посланика жели да учествује у претресу овог законског предлога? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља, стављам Предлог општег закона о станбеним заједницама на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог општег закона о станбеним заједницама.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес предлога основног закона о станбеним односима. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? Реч има народни посланик Владо Јуричић.

Владо Јуричић: Овај проблем средстава повлачи се од 1953 године и нисмо имали среће да га ријешимо. Ја поново истичем да је то проблем привредних организација по индустријским насељима. Прије је углавном читав фонд за самостално располагање одлазио на одржавање зграда у насељу, као што данас највећи дио средстава одлази опет за исте сврхе.

Ја бих ставио примједбу у вези са чланом 140 Приједлога основног закона о станбеним односима. У овом члану је предвиђено да се уговор о кориштењу стана може отказати носиоцу станарског права коме престаје радни однос, из ових разлога: на основу његовог отказа, дисциплинске пресуде или због осуде за кривично дјело на казну која по сили за-

кона повлачи престанак радног односа. Сматрам да би овај члан требало допунити тако да се отказ стана може дати и оним радницима којима је подuzeће дало отказ на службу из оправданих разлога, као и онима који су самовољно напустили посао. Ако би се оставило овако како приједлог закона предвиђа, онда би те категорије радника биле у повољнијем положају, што не би било оправдано. С друге стране, практични разлози говоре у прилог томе да се и таквим радницима може дати отказ, како би привредне организације могле обезбиједити стан онима који долазе на њихово мјесто.

Претседник Пашко Ромац: Ово што је народни посланик друг Јуричић рекао, то је само дискусија, а не амандман.

Владо Јуричић: Нисам написао, али ипак ја то предлажем као амандман.

Претседник Пашко Ромац: Мора се формулисати амандман који се предлаже. Не може једна страница да иде у закон.

Владо Јуричић: А може ли се ово сматрати као усмени амандман?

Претседник Пашко Ромац: Морате формулисати амандман.

Ми можемо да пређемо на следећу тачку дневног реда, а за то време друг народни посланик треба да формулише текст свога амандмана и да га писмено поднесе овом Дому.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: Претрес предлога закона о пословним зградама и просторијама. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Молио бих другове народне посланике да амандмане формулишу, да бисмо знали за шта гласамо. За читаву страницу текста не можемо гласати.

Ко се јавља за реч о овом законском предлогу? (Нико се не јавља).

Пошто нико не жели да дискутује стављам Предлог закона о пословним зградама и просторијама на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о пословним зградама и просторијама.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о својини на деловима зграда. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам Предлог закона о својини на деловима зграда на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о својини на деловима зграда.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о станбеним задругама. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? Реч има народни посланик Божидар Ђаловић.

Божидар Ђаловић: Стављам амандман на члан 43 Предлога закона о станбеним задругама и предлажем да се став први овога члана допуни новом тачком 8, с тим да та тачка гласи (чита):

„8) прикупљањем од својих чланова и друге штедне у сврху узајамног кредитирања уз камату која не може прећи прописима одређену каматну стопу;“.

Садашња тачка 8 постала би тачка 9.

Уз овај амандман подносим следеће образложење:

У члану 43 Предлога закона о станбеним задругама предвиђено је да се станбена задруга може бавити, поред осталих послова, и „организовањем међу својим члановима штедне у сврху отплаћивања цене стана или породичне станбене зграде“.

Права и обавезе чланова из овог односа са задругом регулисани су ближе у члану 69. По тој одредби, таква штедна служи искључиво у сврху прикупљања средстава за отпочињање отплате цијене стана и може се користити за све вријеме трајања чланства, односно њоме се може располагати једино у ову сврху. На уплаћене износе задруга не даје камату, али члан задруге тиме обезбеђује себи првенство у стицању права својине на стан, ако је претходно тако уговорио са задругом.

Из овако формулисаних одредаба закона јасно произилази да се под тим ужим предметом пословања станбеним задругама не даје право организовања нити прикупљања и других форми штедне међу својим члановима, као што су обична и обавезна штедна на бази узајамног помагања.

Чињеница је, међутим, да су код постојећих станбених задруга од почетка уведени и сада већ знатно развијени разни други облици штедне међу члановима, а нарочито обична и обавезна штедна. Код задруга са већим бројем чланова таква штедна је достигла висок степен, а ти штедни улози данас достижу вриједност од више стотина милиона динара. Наиме, средства не улажу само чланови који су у првом реду заинтересовани за изградњу новог стана или породичне станбене зграде, већ и знатно већи број осталих чланова задруге, који се кроз ту форму међусобно кредитирају у сврху одржавања, доградње, преправке и оправке постојећег станбеног фонда, затим у сврху модернизације опреме

стана и слично. Из ових средстава дају се зајмови нарочито члановима који су због своје службе силом прилика настањени изван насеља (на пример, становање железничких радника у пружном појасу), а у сврху индивидуалне изградње мањих породичних станбених зграда за које недостаје довољно друштвених средстава, итд.

Колика је потреба и каква је корист од оваквог облика штедње кроз станбене задруге, најбоље се види из података Станбене задруге железничара у Сарајеву, чији ми је рад детаљно познат. Ова задруга има данас 15.111 чланова — радника и службеника у саставу Дирекције Југословенских железница Сарајево, чији основни удјели износе 61.895.000 динара. До краја 1958 године задруга је прикупила од својих чланова, што обавезне и што обичне штедње, преко 38 милиона динара, из чега је подијелила преко 6.000 зајмова у вриједности од 192 милиона динара. Од тога је половина дата само за станбену изградњу појединцима.

Сматрам да је, према томе, развијање и овог вида штедње у станбеним задругама, који уствари допуњује средства намијењена за побољшање станбеног стандарда, веома корисно, па такву могућност треба предвидјети и овим законом. Такво проширивање штедње у станбеним задругама нарочито је важно због тога што оно, с једне стране, омогућује повећање средстава за станбену изградњу, а с друге стране, за исту количину средстава, смањује притисак на остале робне фондове, те уједно развија и свијест код наших радних људи да намјенски штеде. Да би, међутим, таква штедња била донекле стимулисана, потребно је у закону предвидјети да се на њу улагачима, члановима станбених задруга, плаћа уобичајена камата до висине прописане стопе, која, узгред буди речено, у досадашњој пракси код станбених задруга није ни близу достигла ту висину.

Предложени амандман не дира ниуколико у општи смисао и структуру закона, па зато сматрам да га претставници Савезног извршног вијећа и скупштинских одбора могу свакако прихватити. Молим другове народне посланике да усвоје овај предложени амандман.

Претседник Пашко Ромац: Ко се даље јавља за реч о Предлогу закона о станбеним задругама? (Нико се не јавља).

Молим претставника Савезног извршног већа друга Гершковића да се изјасни о амандману народног посланика Божидача Ћаловића.

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић: Ја мислим да овај амандман не може бити прихваћен, и то из разлога што он даје станбеним задругама један са-

свим други лик и једну другу дјелатност него што се овим законом предвиђа. Ако би се овај амандман прихватио, онда би станбене задруге постале штедионице. Нема никакве разлике између станбене задруге и штедионице ако станбене задруге, као што се овдје каже, „прикупљају од својих чланова штедњу у сврху узајамног кредитирања...”. Станбена задруга се може бавити станбеном изградњом и у том смислу прикупљати штедњу. Међусобно кредитирање се састоји у томе. То је његова садржина. Међусобним кредитирањем за станбену изградњу ван те сврхе за коју је основана, станбена задруга не би требало да се бави. Иначе бисмо створили још један вид штедње, тим више ако бисмо увели камату. То би било потпуно штедионичко пословање и станбена задруга постала би нешто сасвим друго него што је овим законом предвиђено. Зато се у име Савезног извршног вијећа не могу сложити са таквим амандманом.

Претседник Пашко Ромац: Да ли се још неко јавља за реч о амандману народног посланика Божидача Ћаловића? (Нико се не јавља).

Да ли народни посланик Ћаловић остаје при свом амандману и после објашњења друга Гершковића?

Божидар Ћаловић: Ја молим да ми се објасни каква ће бити судбина већ уплаћених улога на штедњу, јер то практикују све задруге. Ја иначе прихватам одговор друга Гершковића, али бих хтио да знам каква је судбина тих улога.

Претседник Пашко Ромац: То је већ ново питање. Реч је о амандману. Да ли остајете при свом амандману или га повлачите?

Божидар Ћаловић: Повлачим амандман.

Претседник Пашко Ромац: Да ли друг Гершковић жели да да објашњење у вези с питањем народног посланика друга Ћаловића?

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић: Ја бих могао дати само објашњење да, по члану 146 закона, све задруге треба да саобразе своје статуте. Према томе, доћи ће до нормалне ликвидације оног пословања које није у складу са законом.

Претседник Пашко Ромац: Да ли још ко од народних посланика жели да узме реч у претресу о овом законском предлогу? (Нико се не јавља).

Стављам Предлог закона о станбеним задругама на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о станбеним задругама.

Народни посланик Владо Јуричић поднео је амандман на члан 140 Предлога закона о станбеним односима. Он предлаже да се дода нови став у члану 140, који би гласио (чита):

„Отказ стана може се дати и оним радницима којима је предузеће дало отказ из оправданих разлога, као и оним радницима који су самовољно напустили посао.“

Молим претставника Савезног извршног већа да се изјасни о овом амандману.

Претставник Савезног извршног већа др Леон Гершковић: Другарице и другови, основни институт овог закона, као што је речено у образложењу и експозеу другарице Шент-јурц, јесте станарско право. Станарско право је једно ново право нашег радног човјека у социјалистичком друштву, тојест право које замјењује бившу својину, и које значи чак и више од ње, јер осигурава нашем радном човјеку да га у његовом стану, као основном животном услову, не може нитко да узнемирава, осим ако не постоје сасвим одређени, од друштва фиксирани разлози. Према томе, основни институт цјелокупног овог система је станарско право и закон има тежњу да то станарско право учврсти што више, јер ви знате да је стан данас један такав услов живота и да од њега зависи често цјелокупна егзистенција, независност и слобода човјеве личности.

Према томе, ако смо ми у члану 140 учинили извјестан изузетак од тога станарског права, онда тај изузетак треба да буде строго ограничен на точно одређене случајеве. Можемо, међутим, казати да се досадања критика члана 140 кретала у обрнутом правцу, тојест кретала се у правцу да смо ми сувише попустили под нашим моментаним тешкоћама и да смо радника сувише везали уз стан, тако да изгледа да радни однос није битан за човјека, него да је битно то да ли он добија или не добија стан. Дакле, оно што је било у првим пројектима овог закона — да радник губи стан кад год откаже радни однос и кад постоји дисциплинска пресуда — ми смо овдје ограничили на 10 година, јер ако човјек станује 10 година у једном стану, онда он стиче одређена трајна права на тај стан. Према томе, мислим да би свако проширивање члана 140 значило битну измјену цјелокупног законског система и стварну ликвидацију станарског права, без обзира на то тко би цијенио оправданост или неоправданост тога што радник, зато што му предузеће отказује, губи стан. Он губи стан само ако он сам откаже, јер је тиме једну добру вјеру прекршио, или ако је кривично или дисциплински пресуђен. Ако постоје, као што друг каже, „оправдани разлози“, онда нека предузеће то стави на дисциплински суд, па ако

дисциплински суд донесе пресуду, нека се онда да отказ. Ми не можемо чинити људе у њиховим основним условима живота зависним од воље било којег фактора, не можемо учинити да у толикој мјери зависе од управе предузећа. Према томе, ја у име Савезног извршног већа предлажем да се тај амандман одбије.

Претседник Пашко Ромац: Да ли народни посланик друг Владо Јуричић остаје при свом амандману и после објашњења претставника Савезног извршног већа?

Владо Јуричић: Остајем.

Претседник Пашко Ромац: Пошто друг Јуричић остаје при свом амандману, стављам амандман на гласање. Ко је за амандман онако како га је формулисао друг Владо Јуричић — а чули сте и објашњење претставника Савезног извршног већа друга Гершковића — молим нека дигне руку. (Неколико народних посланика дижу руку). Ко је против? (Већина народних посланика диже руку). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Констатујем да је великом већином гласова Дом одбацио поднети амандман.

Стављам Предлог закона о станбеним односима на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о станбеним односима.

Прелазимо на шесту тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу. (Видети у прилогу).

Претставник Савезног извршног већа за овај законски предлог је друг Зоран Полић, државни потсекретар за послове финансија.

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам овај законски предлог на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу.

Ову седницу закључујем, а сутра настављамо рад у 10 часова.

Обавештавам другове народне посланике да ће се данас у 6 часова и 30 минута одржати заједничка седница.

(Седница је закључена у 17 ч 55 мин).

П Р И Л О З И**ПРЕДЛОГ
ОПШТЕГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ
ЗАЈЕДНИЦАМА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 12

14 март 1959 године

Београд

**ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ**

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог општег закона о станбеним заједницама, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковича, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за поверенике Војкидара Радановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за законодавство и организацију и инж. Марјана Тепићу, директора Савезног завода за урбанизам и комунална и станбена питања.

Претседник
Петар Стамболић, с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога општег закона о станбеним заједницама — видети у прилозима 11-те седнице Савезног већа).

**ИЗВЕШТАЈ
ОДБОРА ЗА ПИТАЊА РАДА И СОЦИЈАЛНОГ
ОСИГУРАЊА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ
ОПШТЕГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за питања рада и

социјалног осигурања

СНС (А) 12

12 април 1959 године

Београд

**ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ**

Београд

Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача Савезне народне скупштине на својим седницама од 27, 28 марта и 12 априла 1959 године, претресао је и усвојио Предлог општег закона о станбеним заједницама.

Предлог општег закона о станбеним заједницама претресао је Законодавни одбор Већа произвођача чије је примедбе овај Одбор усвојио.

По овом закону дао је мишљење Одбор за организацију власти и управу Савезног већа.

Измене и допуне које су извршене у Предлогу општег закона о станбеним заједницама прилажу се овом извештају и чине његов саставни део. Поред ових измена Редакциона комисија извршила је извесне исправке стилошког и чисто редакциског карактера.

Подносећи овај извештај Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача моли

Дом да усвоји Предлог општег закона о станбеним заједницама са свим изменама и допунама.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Драгослава Јеремића.

Секретар

Стево Бевандић с. р.

Претседник

Марија Јагодић с. р.

Чланови:

Имре Балинт с. р., Глигор Гечевски с. р., Паула Хумек с. р., Драгослав Јеремић с. р., Пепца Кардељ с. р., Емил Кеврешан с. р., Стјепан Марковић с. р., Мурис Османовић с. р., Боро Петровски с. р., Лука Вујовић с. р., Нада Кебрич с. р.

**ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ
У ПРЕДЛОГУ ОПШТЕГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ
ЗАЈЕДНИЦАМА**

У члану 1 — Став 1, после запете додају се речи: „као и у циљу унапређивања насеља и сталног подизања материјалног стандарда“.

У члану 2 — Став један, алинеја пет у другом реду после речи „кућним саветима“ додају се речи „и грађанима“. У ставу два истог члана уместо речи „врши своје функције“ стављају се речи „оспоставља ове задатке“, а уместо речи „и“ ставља се реч „или“. У ставу четири истог члана наместо речи „дужни су указивати“ ставља се реч „указују“.

У члану 3 — Став два испред речи „предузећима и радњама“, стављају се речи „трговинским и угоститељским“.

У члану 4 — Уместо речи „помоћи породици и домаћинству“ стављају се речи „својих задатака“.

У члану 17 — Став три између речи „бити“ и „оснивач“ ставља се реч „и“.

У члану 19 — После става два додаје се нови став три, који гласи: „Станбене заједнице могу оснивати библиотеке, читаонице и друге културно-просветне установе“.

Став три постаје став четири.

У члану 20 — Став три, пет и шест издвајају се у посебан члан 21 и постају ставови 1, 2 и 3 тога члана, а став 1, 2, 4 и 7 досадашњег члана 20 постају ставови 1, 2, 3 и 4 новог члана 20.

Члан 21—24 — Постају чланови 22—25.

Члан 25 — Постаје члан 26.

Члан 26 — Постаје члан 27. У том члану уместо речи „Општински народни одбор може наредити станбеној заједници да“ стављају се речи „Општински народни одбор на седницама оба већа може одлучити да се“, а на место речи „радњу“ ставља се реч „радња“.

Чланови 27 и 28 — Постају чланови 28 и 29.

Члан 29 — Постаје члан 30. У првом ставу уместо речи „привредних“ ставља се реч „повремених“.

На крају става три истог члана брише се тачка и додају речи „и професионалне болести“.

Члан 30 — Постаје члан 31.

Члан 31 — Постаје члан 32.

Члан 32 — Постаје члан 33. У првом ставу после речи „станбене зраде“ ставља се запета и додаје реч „као“.

Члан 33 — Постаје члан 34.

Члан 34 — Постаје члан 35. После цифре 24 ставља се запета и брише се реч „и“, а после цифре 25 додаје се „и 26“.

Члан 35 — Постаје члан 36. У првом ставу брише се тачка 8, а тачке 9—11 постају тачке 8—10. У другом ставу место речи „прибавити“ ставља се реч „прибављати“.

Члан 36 — Постаје члан 37. У првом ставу после речи „срез“ у првом реду додаје се реч „установе“, а после речи „среза“ у трећем реду додаје се реч „установе“. У другом ставу наместо речи „троши та средства у сврху противну њиховој намени“ стављају се речи „не троши та средства у намењену сврху“.

Члан 37 — Постаје члан 38. У ставу три у другом реду после речи „дају“ стављају се речи „стављањем потписа“.

Члан 38 — Брише се.

У члану 44 — Бришу се ставови 2, 5 и 6, а ставови 3 и 4 постају ставови 2 и 3.

У члану 45 — Став 2 мења се и гласи: „Статутом се одређује и број чланова савета које бирају појединачни зборови бирача сразмерно броју становника на подручју сваког збора бирача.“

У члану 46 — иза речи „радњи и предузећа“ додају се речи „одлучује о закључивању дугорочних зајмова“.

У члану 48 — став 4 мења се и гласи: „Број чланова извршног одбора савета станбене заједнице одређује се статутом.“

У члану 49 — Став 1 бришу се речи „управља пословањем станбене заједнице и“.

У члану 50 — брише се став 2, а ставови 3—5 постају ставови 2—4.

У члану 51 — На крају става пет брише се тачка и стављају речи „и наредбодавац за извршење предрачуна прихода и расхода“.

У ставу 6 наместо речи „комисије општинског народног одбора за избор и именовања“ стављају се речи „савета општинског народног одбора надлежног за станбене послове“.

У члану 52 — брише се став два.

У члану 59 — Став 3 бришу се речи „управе односно савет“.

После назива главе VIII: ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ“ ставља се нови члан 60, који гласи: „До доношења републичких закона о станбеним заједницама примењиваће се одредбе овога закона.“

Члан 60 — Постаје члан 61. У ставу 1 место речи „Уредбе о управљању станбеним заједницама“ стављају се речи „Уредбе о управљању станбеним зградама“.

После члана 61 — додаје се нови члан 62, који гласи: „До доношења статута станбене заједнице општински народни одбор на седницама оба већа одређује број чланова савета станбене заједнице, као и број чланова које бирају појединачни зборови бирача (члан 45 ст. 1 и 2).“

По истеку прве године по одржаном избору чланова савета станбене заједнице, одлучује се жребом половина чланова савета којима престаје мандат (члан 45 став 4).“

Члан 61, 62 — Постају чланови 63 и 64.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОПШТЕГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор
СНС (А) 12

12 април 1959 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача претресао је на својим седницама одржаним 1 и 12 априла 1959 године Предлог општег закона о станбеним

заједницама, који му је доставио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

У току претреса Одбор је предложио да се у овом законском предлогу изврше извесне измене и допуне са којима се сложио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

Подносећи овај извештај Законодавни одбор предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Николу Јањића.

Секретар

Давило Кнежевић с. р.

Претседник

Макс Крмељ, с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић, с. р., Грегор Кланчанин с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Станић с. р., Јурај Шицел с. р., инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ

ОСНОВНОГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ОДНОСИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 13

14 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог основног закона о станбеним односима, који је Скупштина поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За овог представника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковића, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за поверенике Божидара Радановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за законодавство и организацију и инж. Марјана Тепину, директора Савезног завода за урбанизам и комунална и станбена питања.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога основног закона о станбеним односима — видети у прилозима 11-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА ПИТАЊА РАДА И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ОДНОСИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за питања рада и социјалног осигурања

СНС (А) 13

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача Савезне народне скупштине на овој седници од 27 и 28 марта и 12 априла 1959

године претресао је и усвојио Предлог основног закона о станбеним односима.

Предлог основног закона о станбеним односима претресао је Законодавни одбор Већа произвођача чије је примедбе овај Одбор усвојио.

По овом закону дао је мишљење и своју савласност на казнене одредбе Одбор за организацију власти и управу Савезног већа.

Измене и допуне које су извршене у Предлогу основног закона о станбеним односима прилажу се овом извештају и чине његов саставни део. Поред ових измена Редакциона комисија извршила је извесне исправке стилског и чисто редакционог карактера.

Подносећи овај извештај Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача моли Дом да усвоји Предлог основног закона о станбеним односима са овим изменама и допунама.

За извештаја Одбор је одредио народног посланика Глигора Гечевског.

Секретар

Претседник

Стево Бевандић с. р.

Марија Јагодић с. р.

Чланови:

Имре Балинт с. р., Глигор Гечевски с. р., Паула Хумек с. р., Драгослав Јеремић с. р., Пенца Кардељ с. р., Емил Кеврешан с. р., Стјепан Марковић с. р., Мурис Османовић с. р., Боро Петровски с. р., Лука Вујовић с. р., Нада Кебрич с. р.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ОДНОСИМА

Наслов закона мења се и гласи: „Предлог закона о станбеним односима“.

Члан 1 — Став један мења се и гласи:

„У циљу обезбеђења стана као једног од основних услова живота, законом се утврђују основна права грађана на коришћење стана и на управљање станбеним зградама, као и обавезе које грађани као корисници станова имају према друштвеној заједници.“

Члан 3 — На крају става 3 уместо тачке ставља се запета и додају речи „ако законом није друкчије одређено“.

Члан 4 — На крају става два уместо тачке ставља се запета и додају речи „кад се такво решење по овом закону доноси“.

Члан 9 — У ставу четири у првом реду после речи „Решењем“ ставља се реч „станбеног органа“.

Члан 18 — У ставу три бришу се речи „Општински народни одбор на седницама оба већа“ и стављају „Савет општинског народног одбора надлежан за станбене послове“.

Додаје се нови став четири који гласи:

„(4) Зградама које су истражене само за смештај појединаца, а не претстављају упроститељске објекте, управља се по посебним прописима.“

Наслов дела другог мења се и гласи: „Станарско право и давање станова на коришћење“.

Члан 24 и 25 — спајају се у један члан 24 (нови). Став један члана 24 постаје став један члана 24 новог, а ставови један, два и три члана 25 постају ставови два, три и четири новог члана 24.

Члан 26 — Постаје члан 25.

Члан 27 — постаје члан 26. На крају става два брише се тачка и додају речи „на чијем подручју се те просторије налазе“.

Додаје се нови став три, који гласи:

„(3) Овлашћује се Савезно извршно веће да донесе ближе прописе о коришћењу и управљању просторијама из става 1.“

Члан 28 — постаје члан 27.

Члан 29 — постаје члан 28. Ставови један и два спајају се у један став, с тим да се у ставу један иза прве запете бришу све речи до краја става и додаје текст старог става два у коме се реч „Ако“ пише са мало „а“.

Став девет постаје став два, а у њему се после речи „иселити се из стана“ наместо запете ставља тачка и брише остатак текста.

Став десет постаје став три новог члана 28, а ставови три, четири, пет, шест, седам и осам издвајају се у посебни члан и постају ставови 1, 2, 3, 4, 5, и 6 члана 29.

Члан 30 — у ставу два на крају уместо тачке ставља се запета и додају речи „као и у другим случајевима предвиђеним посебним прописима“.

Члан 33 — на крају брише се запета и додају речи „ако овим законом није друкчије одређено“.

Члан 34 — додаје се нови став 4, који гласи: „(4) Приликом решавања о захтеву из претходног става, општинска арбитражна комисија цениће, поред оправданости разлога због кога се отказује, и положај носиоца станарског права и корисника стана коме се отказује, као њихове међусобне односе.“

Став 4 постаје став 5, а у загради наместо речи „став 7“ стављају се речи „став 5“.

Став пет постаје став шест.

Члан 37 — У ставу два иза речи „кућни савет“ у првом реду стављају се речи „или сопственик породичне зграде у грађевинској својини“.

Члан 40 — у ставу шест у трећем реду брише се реч „суд“.

Члан 41 — у ставу један на крају брише се тачка и додају речи „према одредбама овог закона“.

Члан 43 — став два се брише.

Члан 49 — став један мења се и гласи:

„(1) Раднички савет односно други највиши орган даваоца стана на коришћење у новој станбеној згради из претходног члана донеће правилник о томе на који ће се начин и којим категоријама лица давати на коришћење станови у подигнутим зградама и други станови које давалац стана даје на коришћење, као и о реду првенства по коме ће се ти станови давати на коришћење.“

Члан 51 — у ставу 4 после речи „Против решења“ додаје се реч „донетог“, а после речи „по приговору“ брише се запета и наместо речи „нема места жалби“ стављају се речи „не може се покренути ни управни ни судски поступак“.

Члан 52 — у ставу један у четвртном реду иза речи „свог правилника“ додаје се реч „и“.

Члан 55 — додаје се нов став два, који гласи: „(2) Решење о давању стана на коришћење настојнику зграде доноси кућни савет.“

Ставови 2, 3, 4 и 5 постају ставови 3, 4, 5, и 6.

Члан 56 — бришу се ставови 2 и 3 и додају нови који гласе:

„(2) Општински народни одбор на седницама оба већа може прописати да сопственик породичне станбене зграде у грађанској својини која се по овом закону не сматра новом може станове у тој згради давати на коришћење само под одређеним условима.“

(3) Право давања на коришћење стана као посебног дела зграде има сопственик тога стана.“

Члан 59 — додаје се нов став два који гласи:

„(2) Решење о давању стана на коришћење не доноси се кад је давалац стана на коришћење грађанин или грађанско правно лице.“

Члан 65 — додаје се нова тачка три, која гласи:

„(3) доноси ближа правила о извршавању кућног реда;“.

Тачке 3), 4) и 5) постају тачке 4), 5) и 6).

Члан 71 — У ставу један у тачки два у првом реду иза речи „оправкама“ брише се запета и до-

дају речи „и преправкама зграде“, а у другом реду иза речи „плана“ ставља се тачка и запета, а речи до краја се бришу.

Члан 81 — у ставу два у првом реду иза речи „завршни рачун“ додају се речи „који је одобрио скуп станара“.

Члан 82 ст. 2 — на крају брише се тачка и додају речи „под друштвеним управљањем“.

Члан 84 — у ставу један на крају брише се тачка и додају речи „и његовог заменика“.

Став три мења се и гласи:

„(3) Заменик председника кућног савета замењује председника у случају његове отсућности или спречености.“

Члан 85 — у ставу два на крају брише се тачка и додају речи „и њихових заменика“.

После члана 87 додаје се нови члан 88, који гласи:

„(1) У свакој згради мора постојати списак носилаца станарског права.“

(2) Списак носилаца станарског права мора се налазити код настојника зграде, а ако настојника зграде нема, описак се мора истаћи у згради на видном месту.

(3) Описак мора садржати, поред имена и презимена носилаца станарског права, и означавање чланова кућног савета, као и име и презиме настојника зграде, и не сме садржавати никакве друге податке.

(4) Разгледање списка носилаца станарског права дозвољено је свакоме.“

Члан 88 — постаје члан 89.

Члан 89 — постаје члан 90.

Члан 90 — постаје члан 91.

Додаје се нов став два који гласи:

„(2) Трошковима текућег одржавања стана смањују се трошкови ситних оправки и чишћења, који настају услед редовног коришћења стана.“

Ставови два и три постају ставови три и четири.

Члан 91 — постаје члан 92.

Члан 92 — постаје члан 93.

Додаје се нов став три који гласи:

„(3) Прописом општинског народног одбора донетим на седницама оба већа може се прописати шта се сматра уобичајеним стандардом у смислу претходног става.“

Члан 93 — постаје члан 94.

Члан 94 — постаје члан 95.

Чланови 95—97 постају чланови 96—98.

Члан 98 — постаје члан 99. У другом ставу у другом реду иза речи „делатност“ ставља се тачка и речи до краја става бришу се.

Став три брише се.

Чланови 99 и 100 постају чланови 100 и 101.

Члан 101 — постаје члан 102.

Члан 102 постаје члан 103 — додају се нови ставови 5 и 6 који гласе.

„(5) Ако сопственик неће да закључи зајам који му је одобрен по одредби претходног става, зајам ће у његово име закључити станбени орган општинског народног одбора.“

(6) Отплаћивање зајма врши се из станарине и других прихода зграде, као и из продајне цене саме зграде.“

Члан 103 — постаје члан 104. На крају става један брише се тачка ставља запета и додају речи „као и у сврху отплаћивања зајма закљученог по одредбама претходног члана“.

У ставу три у последњем реду брише се реч „најмање“.

Члан 104 — постаје члан 105.

Члан 105 — постаје члан 106. У ставу два иза речи „без обзира“ бришу се речи „у чијој је својини зграда“, и стављају речи „да ли је зграда под друштвеним управљањем или није“.

Члан 106 — постаје члан 107. У ставу два у другом реду иза речи „без обзира“ бришу се речи „у чијој је својини зграда“, и додају речи „да ли је зграда под друштвеним управљањем или није“. У трећем реду брише се реч „уопште“.

Члан 107 — постаје члан 108. У ставу два у првом реду иза речи „станбене тарифе“ додају се речи „општински народни одбор“.

Члан 108 — постаје члан 109, мења се и гласи:

„Овлашћује се Савезно извршно веће да до доношења законских прописа о финансирању станбене изградње може прописати да носиоци станарског права плаћају за коришћење станова станарину увећану за амортизацију вредности стана, одређену према стварном веку трајања зграде, као и начин и услове плаћања увећане станарине.“

Члан 109 — постаје члан 110.

Члан 110 — постаје члан 111. Став два брише се а став три постаје став два.

Члан 111 до 114 постају чланови 112 до 115.

Члан 115 — постаје члан 116. У ставу два у трећем реду иза речи „стан налази“ додају се речи „као и“. У четвртном реду иза речи „парка“ ставља се тачка а речи до краја става бришу се.

Ставови 4, 5 и 6 бришу се.

Члан 116 — постаје члан 117. У ставу два у другом реду иза речи „станарског права“ додају се речи „за новог носиоца станарског права“.

Члан 117 — постаје члан 118.

Члан 118 — постаје члан 119.

Ставови 4 и 5 бришу се.

Члан 119 — постаје члан 120.

Члан 120 — постаје члан 121.

Члан 121 — постаје члан 122.

Члан 122 — постаје члан 123.

Члан 123 — брише се.

Члан 125 — у овом члану додаје се нов став 3, који гласи:

„(3) Прописом народне републике могу се одредити највиши и најнижи проценти од закупнине који се уплаћују у општински фонд за кредитирање станбене изградње.“

Члан 127 — у ставу два на крају уместо тачке ставља се запета и додају речи „кад је овим законом доношење таквог решења прописано“.

Члан 129 — у ставу један у другом реду после речи „односно сопственика“ додаје се реч „породичне“.

Члан 134 — бришу се ставови 3, 4 и 5, а додају нови 3 и 4 који гласе:

„(3) Сопственику породичне зграде у грађанској својини није потребно решење о усељењу у празан стан у његовој згради.“

(4) Решење о усељењу није потребно ни сопственику стана као посебног дела зграде кад се он усељава у празан стан у свом посебном делу зграде.“

Члан 138 — у ставу пет у трећем реду иза речи „установа из Југославије“ ставља се тачка а речи до краја става бришу се.

Члан 139 — у ставу један у трећем реду бришу се речи „носилац станарског права“.

Члан 140 — у ставу два у другом реду бришу се речи „који је исељен из стана на основу отказа“, а у трећем реду после речи „обезбедиће се“ додају се речи „приликом исељења“.

У ставу три у другом реду иза речи „носилац станарског права“ додају се речи „дуже од десет година користио стан или станове дате“ и бришу се речи „стан дат“. У четвртном реду бришу се речи „користио више од десет година“.

Члан 141 — у ставу један у четвртном реду иза речи „разлога“ ставља се тачка а речи до краја става бришу се.

Додаје се став три који гласи:

„(3) Ако је отказ дат због пензионисања или смрти носиоца станарског права, принудно исељење може се извршити тек пошто тражилац извршења обезбеди носиоцу станарског права односно члановима његовог породичног домаћинства стан који задовољава најнужније услове становања.“

Члан 144 — у ставу један у другом реду брише се реч „пуноважно“, а иза речи „дати“ ставља се реч „писмену“.

Члан 145 — брише се.

Члан 146 — постаје члан 145. У ставу један у другом реду уместо речи „која се не сматра новом зградом“ стављају се речи „као и сопственик стана“. У трећем реду иза речи „у таквој згради“ додају се речи „односно стану“. На крају става брише се тачка и додају речи „односно сопственика стана“. У ставу два у последњем реду иза речи „обезбеди“ додаје се реч „други“.

Члан 147 — постаје члан 146.

Члан 148 — постаје члан 147.

Члан 149 — постаје члан 148. У ставу три у другом реду иза речи „корисника стана“ додају се речи „из разлога наведених у ставу 1“. У трећем реду иза речи „обезбеђен“ додаје се реч „други“.

Чланови 150 до 152 постају чланови 149 до 151.

Члан 153 — постаје члан 152.

Додаје се нов став три који гласи:

„(3) Кад у случају из претходног става стан услед исељења носиоца станарског права остаје нерационално искоришћен, давалац стана на коришћење може захтевати принудно исељење чланова његове уже породице односно родитеља, ако им обезбеди одговарајући стан који у погледу величине задовољава њихове потребе.“

Члан 154 — постаје члан 153.

Члан 155 — постаје члан 154. У ставу један у трећем реду иза запете наместо речи „знатније“ ставља се реч „битно“.

Став два брише се.

Став три постаје став два.

Члан 156 — постаје члан 155.

Члан 157 — постаје члан 156.

Чланови 158 до 160 постају чланови 157 до 159.

Члан 161 — постаје члан 160. У ставу три иза речи „потстанара“ ставља се тачка, а речи до краја става бришу се.

У ставу пет у трећем реду иза речи „занимањем“ додају се речи „колико се потстанара највише може држати према станбеном простору“.

Чланови 162 до 164 постају чланови 161 до 163.

Члан 165 — постаје члан 164.

Чланови 166 и 167 постају чланови 165 и 166.

Члан 168 — постаје члан 167.

У ставу два у трећем реду бришу се речи „само у случајевима предвиђеним уговором о потстанарском односу, у случају“, а на крају става уместо тачке ставља се запета и додају речи „као и у случајевима предвиђеним уговором о потстанарском односу“.

Чланови 169 и 170 постају чланови 168 и 169.

Наслов главе IV мења се и гласи: „Право сопственика породичне станбене зграде у грађанској својини на уселење и замену стана“.

Члан 171 — постаје члан 170. У ставу један у другом реду брише се реч „првенствено“. У трећем реду иза речи „својој згради“ ставља се тачка, а речи до краја става бришу се.

Додаје се нов став два који гласи:

„(2) Прописом општинског народног одбора донетим на основу члана 56 став 2 овог закона, право сопственика из претходног става не може се ограничити.“

Став два постаје став три.

Став три постаје став четири. У првом реду реч „Првенствено“ брише се тако да став почиње са „Право“.

Члан 172 — брише се.

Члан 173 — постаје члан 171.

У првом ставу у првом реду иза речи „Сувласник“ додају се речи „породичне станбене зграде у грађанској својини“, а реч „првенствено“ брише се.

Уместо става два ставља се нови став два и три који гласе:

„(2) Ако више сувласника истовремено намеравају да се уселе у празан стан у сувласничкој згради, станбени орган општинског народног одбора одредиће који се од сувласника може уселити у стан.“

(3) При доношењу решења по претходном ставу, станбени орган цениће оправданост разлога за уселење појединих сувласника, при чему ће водити рачуна нарочито о потребама појединих сувласника за уселење у стан у сувласничкој згради, о величини сувласничких делова и броју чланова породице појединог сувласника.“

Чланови 174 и 175 бришу се.

Члан 176 — постаје члан 172.

У ставу један после речи „породичне“ додаје се реч „станбене“.

Члан 177 — постаје члан 173.

Члан 178 — постаје члан 174. У ставу један у другом реду иза речи „сопственик“ додају се речи „породичне станбене“, а иза речи „зграде“ додају се речи „у грађанској својини“.

Члан 179 — постаје члан 175. У ставу један после речи „породичне“ додаје се реч „станбене“.

Члан 180 — постаје члан 176. У ставу један у првом реду реч „Првенствено“ брише се тако да став почиње са „Право“. У другом реду после речи „породичне“ додаје се реч „станбене“, а у трећем реду иза речи „сопственику“ додају се речи „стана као“.

Члан 181 — постаје члан 177.

У тачки 1) у другом реду бришу се речи „станбеног органа општинског народног одбора“.

У тачки 2) у првом реду иза речи „занимања“ додаје се реч „неовлашћено“.

Члан 182 — постаје члан 178.

Тачка 1) брише се, а тачке 2), 3), 4) и 5) постају тачке 1), 2), 3), 4). На крају тачке 4 наместо тачке ставља се тачка и запета.

Члан 183 — постаје тачка 5 члана 178 (новог), речи „Новчаном казном до 20.000 динара казниће се за прекршај“ бришу се, а испред речи „лице“ ставља се цифра „5“.

Члан 184 — постаје члан 179.

Члан 185 — постаје члан 180.

Члан 186 — постаје члан 181.

Члан 187 — постаје члан 182.

Члан 188 — постаје члан 183.

Члан 189 — постаје члан 184. У ставу један у шестом реду бришу се речи „или је као самац такву станбену просторију користило дуже од пет година“.

Члан 190 — постаје члан 185.

Додаје се нов став три који гласи:

„(3) У осталим случајевима таквом лицу ће се приликом исељења обезбедити нужни смештај.“

Стазови три и четири постају ставови четири и пет.

Члан 191 — постаје члан 186.

Чланови 192 до 194 постају чланови 187 до 189.

Члан 195 — постаје члан 190.

Додаје се нови став пет који гласи:

„(5) Ако је један од сустанара сопственик породичне станбене зграде у грађанској својини или сопственик стана, станбени орган општинског на-

родног одбора уступиће њему на његов захтев историје које су остале испражњење исељењем су-станара."

Став пет постаје став шест.

Чланови 196 и 197 постају чланови 191 и 192.

Члан 198 — постаје члан 193. У другом реду иза речи „свом делу стана“ додају се речи „односно у тај део стана узети друго лице“.

Чланови 199 и 200 постају чланови 194 и 195.

Наслов главе III мења се и гласи: „Вишак стан-беног простора“.

Члан 201 — постаје члан 196.

Члан 202 — постаје члан 197.

Члан 203 — постаје члан 198.

Члан 204 — постаје члан 199.

Став два брише се.

Члан 205 — постаје члан 200.

Члан 206 — постаје члан 201.

Додаје се нови став два који гласи:

„(2) Ако је општински народни одбор дао на коришћење поједине станове да се као сезонски станови користе само за одмор или опоравак, он решење о томе не може изменити на основу одредбе претходног става.“

Иза члана 201 (новог) додаје се нови члан 202 који гласи:

„Овлашћују се народне републике да донесу ближе прописе за примену овог закона.“

Члан 207 — постаје члан 203. У трећем реду иза речи „који су“ додају се речи „донети на основу те уредбе или су“.

Члан 208 — постаје члан 204.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ОДНОСИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор

СНС(А) 13

12 март 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача претресао је на својим седницама одржаним 2, 3, 4 и 12 априла 1959 године Предлог основног закона о станбеним односима, који му је доставио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

У току претреса Одбор је предложио да се у овом законском предлогу изврши низ измена и допуна са којима се сложио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

Подносећи овај извештај Законодавни одбор предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца одређен је народни посланик Никола Јањић.

Секретар

Давило Кнежевић с. р.

Претседник

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Кланчанин с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Ставић с. р., Јурај Шицел с. р., инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ПОСЛОВНИМ ЗГРАДАМА И ПРОСТОРИЈАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС(А) 15

14 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о пословним зградама и просторијама, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог доставите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковића, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за поверенике Божидара Гадановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за законодавство и организацију и инж. Марјана Тепину, директора Савезног завода за урбанизам и комунална и станбена питања.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога закона о пословним зградама и просторијама — видети у прилозима 11-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА ПИТАЊА РАДА И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ПОСЛОВНИМ ЗГРАДАМА И ПРОСТОРИЈАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за питања рада и социјалног осигурања

СНС(А) 15

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници од 30 марта и 12 априла 1959 године претресао је и усвојио Предлог закона о пословним зградама и просторијама.

Предлог закона о пословним зградама и просторијама претресао је Законодавни одбор Већа произвођача чије је примедбе овај Одбор усвојио.

По овом закону дао је мишљење и своју сагласност на казнене одредбе Одбор за организацију власти и управу Савезног већа.

Измене и допуне које су извршене у Предлогу закона о пословним зградама и просторијама прилажу се овом извештају и чине његов саставни део. Поред ових измена Редакциона комисија извршила је извесне исправке стилског и чисто редакцијског карактера.

Подносећи овај извештај Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача моли

Дом да усвоји Предлог закона о пословним зградама и просторијама са свим изменама и допунама.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Драгослава Јеремића.

Секретар

Стево Бевандић с. р.

Претседник

Марија Јагодић с. р.

Чланови:

Имре Балинт с. р., Глигор Гечевски с. р., Паула Хумек с. р., Драгослав Јеремић с. р., Пепа Кардељ с. р., Емил Кеврешан с. р., Стјепан Марковић с. р., Мурис Османовић с. р., Боро Петровски с. р., Лука Вујовић с. р., Нада Кебрич с. р.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ПОСЛОВНИМ ЗГРАДАМА И ПРОСТОРИЈАМА

У члану 5 иза речи „одобрити да се“ ставља се реч „и“, а уместо речи „већим“ ставља се реч „знатнијим“.

У члану 7 на почетку трећег става додају се речи: „Ако није донет пропис по претходном ставу“, и даље наставља текст с тим да се реч „Савет“ пише са мало „с“.

У истом ставу после речи „може“ ставља се запета, а бришу се речи „иако није донет пропис по претходном ставу“.

У члану 10 став 2 наместо речи „доноси“ стављају се речи: „може донети“, а после речи „надметања“ ставља се тачка и бришу речи „а које непосредном погодбом“.

У члану 12 став 1 наместо речи „доноси“ стављају се речи „може донети“. Став 2 се брише, а ставови 3 и 4 постају ставови 2 и 3.

У последњем ставу испред речи „пословних зграда“ ставља се реч „изградње“.

У члану 20 став 1 бришу се речи „у друштвеној својини“.

У члану 30 став 2 и 3 постају став 1 и 2, а став 1 постаје став 3, с тим да почиње са речима: „Ограничење у погледу давања у закуп пословних просторија, предвиђено у ставу 1, не примењује се на“, и даље наставља текст ранијег става 1 с тим да се реч „Пословне“ пише са мало „п“, а после речи „земљорадника“ ставља се тачка и бришу се речи „могу се слободно давати у закуп по одредбама овог закона“.

У члану 34 тачка 5 наместо речи „на које“ стављају се речи „тог времена“ а у тачки 7 после речи „роковима“ додају се речи: „кад је уговор закључен на неодређено време“.

У члану 46 у ставу 1 после речи „закуп“ ставља се тачка и брише даљни текст.

Члан 48 мења се и гласи: „Ако је општински народни одбор донео пропис на основу члана 10 став 2 овог закона, тим прописом ће се ближе прописати одредбе о давању пословних просторија у закуп путем јавног надметања, придржавајући се начела прописаних у овој глави.“

У члану 53 наместо речи „трпети“ стављају се речи „допустити“.

Додаје се нови став 2 који гласи: „Закуподавац је дужан вршити радње из претходног става у време и на начин, којим ће што мање ометати закупца у коришћењу пословне просторије.“

У члану 56 после речи „користити“ додаје се реч „само“.

У члану 62 став 1 мења се и гласи: „Уговор о закупу пословних просторија закључен на неодређено време престаје на основу отказа.“

Члан 63 се брише.

Члан 64 постаје члан 63. У ставу 1 после речи „пуноважан“ ставља се запета, а после речи „однос“ брише се запета. У другом ставу наместо речи „ако би према одредбама уговора закуп имао престати неког другог дана“ стављају се речи: „ако је као дан у који закуп може на основу отказа престати уговором одређен неки други дан у месецу.“

Члан 65 постаје члан 64 мења се и гласи: „Ако није одређен уговором, отказни рок износи 6 месеци.“

Члан 66 постаје члан 65. У ставу 2 после речи „отказиваоца“ ставља се запета, а наместо речи: „а противна страна примити их“ стављају се речи: „односно дан до кога је противна страна дужна пословне просторије примити.“

Члан 67 постаје члан 66. У ставу 1 наместо речи: „отказивалац“ ставља се реч „закуподавац“. У ставу 2 бришу се речи: „односно да их прили од отказиваоца“. У ставу 3 наместо речи „отказивалац“ ставља се реч „закуподавац“, а наместо речи „противну страну“ ставља се реч „закупац“. На крају овог члана додаје се нови став 6 који гласи: „Отказ који је поднео закупца суд ће без издавања налога доставити закуподавцу.“

Члан 68 постаје члан 67. У трећем ставу наместо речи „раскид“ стављају се речи „одустанак од“.

После члана 67 ставља се нови назив одељка 2 који гласи: „2 Престанак истеком уговореног времена“ и стављају нови чланови 68 и 69, који гласе:

„Члан 68

Уговор о закупу закључен на одређено време престаје истеком времена на које је закључен.

Ако по истеку уговореног времена пословне просторије не буду испражњене и предате, закуподавац може тужбом тражити предају испражњених просторија.

За поступак по тужби за предају испражњених просторија надлежан је срески суд.

Спорови по тужби за предају испражњених просторија сматрају се хитним.

Члан 69

Уговор о закупу пословних просторија закључен на одређено време сматра се, по истеку времена на које је закључен, прећутно обновљеним на неодређено време ако закупца и после времена на које је уговор био закључен настави да користи пословну просторију, а закуподавац се томе не противи.

Сматра се да се закуподавац не противи, ако до истека времена на које је уговор закључен или петнаест дана по истеку тога времена, није писмено или преко суда захтевао да му закупца преда просторије.“

Испред наслова одељка 2 „Престанак на основу одустајка“ број 2 мења се у број 3.

Члан 69 постаје члан 70. У првом ставу у трећем реду наместо речи „отказу“ ставља се реч „трајања“. У тачки 2 наместо речи: „60 дана“ стављају се речи „два месеца“. У тачки 3 наместо речи у загради: „експропријација, елементарна непогода и сл.“ стављају се речи: „административни пренос права коришћења земљишта, оштећење проузроковано елементарном непогодом и сл.“

Члан 70 постаје члан 71. Наместо речи „отказу“ стављају се речи „трајању“.

Члан 71 постаје члан 72.

Члан 72 постаје члан 73. У ставу 1 наместо речи „страна којој“ стављају се речи: „закупац коме“, а наместо речи „друга страна“ стављају се речи: „закуподавац“. У ставу 2 бришу се речи „односно пријем“. Став 3 мења се и гласи: „Спорови по тужби за предају испражњених просторија сматрају се хитним.“

Назив одељка „3 Заједничке одредбе за отказ и одустанак“ мења се и гласи: „4. Остале одредбе о престанку уговора о закупу“.

Члан 73 постаје члан 74. У реду 4 брише се реч „осталим“.

Члан 74 постаје члан 75. У првом ставу бришу се речи: „донетих у отказном поступку“. Став 2 мења се и гласи: „На захтев закупца, извршни суд може из оправданих разлога одложити принудно извршење, али највише за 30 дана“.

Члан 75 постаје члан 76.

Члан 76 постаје члан 77 мења се и гласи: „Закупац који сматра да је уговор о закупу престао на основу његовог отказа или изјаве о одустанку, или да је престао истеком уговореног времена, може испражњене пословне просторије предати станбеном органу општинског народног одбора ако закуподавац одбије да их прими.“

Члан 77 се брише.

У члану 80 став 2 наместо цифре „20.000“ ставља се цифра „50.000“.

У члану 81 брише се тачка и ставља „(члан 30)“.

У члану 82 став 1 тачка 2 наместо речи „који“ ставља се реч „којим“. У ставу 3 наместо речи „који од прекршаја“ ставља се реч „радње“, а наместо цифре „20 000“ ставља се цифра „50.000“.

Члан 83 се брише.

Члан 84 постаје члан 83. Бришу се речи: „или се у виду занимања бави посредовањем“.

Члан 85 постаје члан 84. Наместо речи „које од прекршаја одређених“ стављају се речи: „прекршаје одређене“.

Чланови 86 до 92 постају чланови 85 до 91.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ПОСЛОВНИМ ЗГРАДАМА И ПРОСТОРИЈАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор

СНС(А) 15

12 април 1959 године

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача претресао је, на својим седницама одржаним 4 и 12 априла 1959 године, Предлог закона о пословним зградама и просторијама, који му је доставио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

У току претреса Одбор је предложио да се у овом законском предлогу изврши низ измена и допуна са којима се сложио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

Извештавајући вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај законски предлог.

За извештоја Одбор је одредио народног посланика Николу Јањића.

Секретар

Данило Кнежевић с. р.

Претседник

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Клавчић с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Ставић с. р., Јурај Шидел с. р., и инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О СВОЈИНИ НА ДЕЛОВИМА ЗГРАДА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС(А) 14

14 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о својини на деловима зграда, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковића, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за поверенике Божидара Радановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за законодавство и организацију и инж. Марјана Тепину, директора Савезног завода за урбанизам и комунална и станбена питања.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога закона о својини на деловима зграда — видети у прилозима 11-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О СВОЈИНИ НА ДЕЛОВИМА ЗГРАДА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор

СНС(А) 14

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача Савезне народне окупштине претресао је на овојим седницама одржаним 4, 5 и 12 априла 1959 године, Предлог закона о својини на деловима зграда, који му је преко претседника Већа произвођача доставио претседник Савезне народне окупштине.

У току претреса овог предлога закона учињено је низ измена и допуна како на властиту иницијативу тако и на иницијативу претставника Савезног извршног већа. Исто тако прихваћене су примедбе које су на текст предлога закона учинили Одбор за организацију власти и управу и Законодавни одбор Савезног већа.

С обзиром на бројне измене које су учињене у овом предлогу закона, Законодавни одбор заједно са осталим одборима који су претресали овај законски предлог, утврдио је пречишћен текст Предлога закона о својини на деловима зграда, па га доставља Већу произвођача Савезне народне окупштине на претресање.

Обавештавајући Дом о претресу предлога закона, Одбор моли и предлаже Дому да исти усвоји. За известиоца Одбор је одредио народног посланика Николу Јањића.

Секретар

Претседник

Данило Кнежевић с. р.

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Кланчанин с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Станић с. р., Јурај Шицел с. р., и инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАДРУГАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 20

25 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о станбеним задругама, који је Скупштина поднела Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковића, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за поверенике Божицара Радановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за законодавство и организацију и инж. Марјана Тепићу, директора Савезног завода за урбанизам и комуналиа и станбена питања.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога закона о станбеним задругама — видети у прилозима 11-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА ПИТАЊА РАДА И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАДРУГАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за питања рада и

социјалног осигурања

СНС (А) 20

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници од 30 марта и 12 априла 1959 године, претресао је и усвојио Предлог закона о станбеним задругама.

Предлог закона о станбеним задругама претресао је Законодавни одбор Већа произвођача чије је примедбе овај Одбор усвојио.

По овом закону дао је мишљење и своју сагласност на казнене одредбе Одбор за организацију власти и управу Савезног већа.

Измене и допуне које су извршене у Предлогу закона о станбеним задругама прилажу се овом извештају и чине његов саставни део. Поред ових измена Редакциона комисија извршила је извесне исправке стилског и чисто редакцијског карактера.

Подносећи овај извештај Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача моли Дом да усвоји Предлог закона о станбеним задругама са свим изменама и допунама.

За известиоца Одбора је одређен народни посланик Глигор Гечевски.

Секретар

Претседник

Стево Бевандић с. р.

Марија Јагодић с. р.

Чланови:

Имре Балинт с. р., Глигор Гечевски с. р., Паула Хумек с. р., Драгослав Јеремић с. р., Пенца Кардељ с. р., Емил Кеврешан с. р., Стјепан Марковић с. р., Мурис Османовић с. р., Боро Петровски с. р., Лука Вујовић с. р., Нада Кебрич с. р.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ

У ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАДРУГАМА

У члану 2 — У последњој алинеји у првом реду иза речи „оснивањем” додају се речи „предузећа и радњи за вршење делатности у вези са станбеном изградњом, као и”.

У члану 7 — У ставу један брише се на крају тачка и додају се речи „изузев оних породичних станбених зграда које је задруга пренела у својину грађана”.

Додају се нови ставови 2 и 3 који гласе:

„Становима у згради у друштвеној својини које је подигла задруга, располаже задруга.

Задруга може на основу свог права располагања продавати станове грађанима, а на друштвена правна лица преносити своје право располагања становима.”

У члану 8 — Став два мења се и гласи:

„Политичко-територијална јединица, привредна организација, установа која има својство правног лица, друштвена организација и друго удружење грађана, као чланови задруге, стичу на основу уговора са задругом право располагања становима као посебним деловима зграде коју је задруга подигла (члан 3 Закона о својини на деловима зграда).”

У ставу три у трећем реду на место речи „коришћења на згради или делу зграде” стављају се речи „располагања становима”.

У ставу четири на крају уместо тачке ставља се запета и додају речи „односно на стицање права располагања станом.”

У члану 9 — У ставу један на крају брише се тачка и додају се речи „које је подигла задруга”.

Став два мења се тако да гласи:

„Политичко-територијална јединица, привредна организација, установа која има својство правног лица, друштвена организација и друго удружење грађана могу на основу чланства у задрузи, а у складу са законом, правилима задруге и уговором, стећи право располагања једним или више станова у згради коју је подигла задруга.”

Став три се брише.

У члану 11 — У другој алинеји у другом реду наместо речи „покриће губитака задруге” стављају се речи „образовање средстава резервног фонда”.

У члану 20 — У ставу један у другом реду наместо речи „управља кућни савет” стављају се речи „је под друштвеним управљањем”.

У члану 21 — У четвртном реду иза речи „одржавања“ додају се речи „стана и заједничких делова зграде, као“.

У члану 22 — У ставу један у трећем реду бришу се речи „не преносе“, а у четвртном реду иза речи „згради“, додају се речи „или право располагања станом не преносе“.

У ставу два у другом реду иза речи „згради“ додају се речи „односно право располагања станом у згради“.

У члану 23 — У ставу пет у трећем и четвртном реду наместо речи „права својине или права коришћења пословне просторије“ стављају се речи „права располагања пословном просторијом односно права својине такве просторије“.

У члану 28 — У ставу два у тачки једанаест у другом реду иза речи „стану“ додају се речи „односно право располагања станом“.

У члану 44 — У ставу један у другом реду испред речи „на“ стављају се речи „односно право располагања становима“.

У ставу два у трећем реду наместо речи „за те станове или зграде није закључио уговор са задругом“ стављају се речи „није са задругом закључио уговор на основу кога стиче право својине односно право располагања тим становима или зградама“.

У члану 51 — Додаје се став два који гласи:

„Одредба претходног става не примењује се у случајевима у којима је задруга по овом закону дужна да одређено лице прими за члана задруге.“

У члану 53 — У другом, трећем и четвртном реду место речи „према постојећем плану станбене изградње задруга нема стан за који већ није уписан члан задруге“ стављају се речи „су према постојећем плану станбене изградње за све станове или породичне станбене зграде закључени уговори на основу којих члан задруге стиче право својине односно право располагања“.

У члану 66 — У ставу један у другом реду иза речи „становима“ додају се речи „односно права располагања становима“.

У ставу два у другом реду иза речи „стану“ додају се речи „односно стицања права располагања станом“.

У члану 72 — У ставу три наместо речи „тражити“ ставља се реч „уговорити“.

У ставу четири на крају брише се тачка и додају речи „и ако је члан задруге испунио све доспеле обавезе“.

У члану 74 — У ставу пет у другом и трећем реду бришу се речи „одговарајући стан ни“.

У члану 77 — Став један мења се и гласи:

„Одредбе чл. 72—76 овог закона примењују се и на политичкотериторијалне јединице, привредне организације, установе које имају својство правног лица, друштвене организације и друга удружења грађана, као чланове станбене задруге, тако да та друштвена правна лица, кад у потпуности исплате износе стварне цене стана и изврше према задрузи друге обавезе уз које други чланови задруге стичу право својине на стану, стичу право располагања становима, као на друштвеној својини, и могу те станове продавати као етажну својину својим радницима и службеницима, или им могу као даваоци стана на коришћење те станове давати на коришћење.“

Додаје се нов став четири који гласи:

„Одредба става три члана 72 овог закона не примењује се у случају кад члан задруге — друштвено правно лице стиче на основу уговора са задругом право располагања станом као посебним делом зграде.“

У члану 87 — Додаје се нов став два који гласи:

„У грађевински фонд уносе се и износи које члан задруге плаћа на име амортизације стана који му задруга по уговору даје на коришћење (члан 76).“

У члану 99 — У другом реду уместо речи „донеће“ стављају се речи „може донети“.

У члану 100 — У ставу три у другом реду иза речи „задруге“ стављају се речи „или другог лица“.

У члану 114 — У ставу три у четвртном реду брише се реч „само“.

У члану 123 — У ставу један у трећем реду наместо речи „повољнијим“ ставља се реч „повољним“.

Глава XIII — Поднаслов „Глава XIII — Ортаклук у сврху изградње станбене зграде“ брише се.

Чланови 135 до 144 постају чланови 142 до 151 у глави XV — Прелазне и завршне одредбе.

Глава XIV — Наместо цифре „XIV“ ставља се цифра „XIII“.

Члан 145 — Постаје члан 135. У ставу један у првом реду бришу се речи „од 5.000“.

У ставу два у првом реду бришу се речи „од 1.000“.

Глава XV — Уместо цифре „XV“ ставља се цифра „XIV“.

Члан 146 — Постаје члан 136. У ставу један у четвртном реду брише се реч „их“.

Члан 147 — Постаје члан 137.

Члан 148 — Постаје члан 138.

Члан 149 — Постаје члан 139.

Члан 150 — Постаје члан 140. У трећем реду иза речи „згради“ стављају се речи „односно право располагања становима“.

После овог члана додаје се нов члан „141“ који гласи:

„До доношења посебних прописа о удруживању грађана у ортаклуке, на ортаклуке у које се грађани удружују ради заједничке изградње станбене зграде примењиваће се одредбе чл. 142 до 151 овог закона.“

Чл. 151—153 — Постају чл. 152 до 154.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О СТАНБЕНИМ ЗАДРУГАМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор

СНС (А) 20

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача претресао је на својим седницама одржаним 5, 6 и 12 априла 1959 године Предлог закона о станбеним задругама, који му је доставио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

Законодавни одбор је у току претреса предложио да се у овом законском предлогу изврше извесне измене и допуне са којима се сложио Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача.

Извештавајући вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај законски предлог.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Николу Јањића.

Секретар

Давило Квезевић с. р.

Претседник

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Клавчич с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Станић с. р., Јурај Шидел с. р., инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСУ ЗА СТАНБЕНУ ИЗГРАДЊУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 бр. 93

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог закона о изменама и допунама Закона о доприносу за станбену изградњу, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за своје претставнике одредило Никољу Минчева, члана Савезног извршног већа и државног секретара за послове финансија — за претставника у Савезном већу и Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија — за претставника у Већу произвођача.

За поверенике Савезног извршног већа одређени су др Бранко Стјепановић, начелник Одељења фондова у Државном секретаријату за послове финансија — за повереника у Савезном већу и Михаила Шћекић, виши саветник у Државном секретаријату за послове финансија — за повереника у Већу произвођача.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар
Савезног извршног већа
Вељко Зековић с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 5

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о изменама и допунама Закона о доприносу за станбену изградњу, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Већа на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Михаила Шћекића, вишег саветника у Државном секретаријату за послове финансија.

Претседник
Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О ДОПРИНОСУ ЗА СТАНБЕНУ ИЗГРАДЊУ

Члан 1

У Закону о доприносу за станбену изградњу („Службени лист ФНРЈ”, бр. 57/56, 54/57 и 1/59) члан 2а мења се и гласи:

„Допринос за станбену изградњу из прихода (примања) по члану 2 ст. 1 и 3 овог закона обрачунава се и плаћа по стопи од 6% од основице од које

се обрачунава и плаћа допринос буџетима из личног дохотка радника односно порез на приходе од ауторских права.

Из личног дохотка јавних службеника, одређеног на основу члана 65 став 3 Закона о јавним службеницима („Службени лист ФНРЈ”, бр. 53/57, 44/58 и 1/59), допринос за станбену изградњу обрачунава се у износима у којима је унет у лични доходак. Допринос за станбену изградњу који се уноси у лични доходак јавних службеника, обрачунава се по стопи од 9,84% од плате.

Из личног дохотка радника оствареног од приватног послодавца плаћа се допринос за станбену изградњу по стопи из става 1 ове тачке прерачуна тој у стопу на основицу која у себи не садржи половину доприноса за социјално осигурање. Тако прерачуната стопа износи 6,74%.

Допринос за станбену изградњу на примања из члана 2 став 2 овог закона обрачунава се и плаћа по стопи од 10% од основице коју чини укупна извршена исплата. Овај допринос плаћа исплатилац прихода из својих средстава.

Ако су пре ступања на снагу овог закона аконтације доприноса за станбену изградњу из личних доходака остварених у допунском радном односу и из личних доходака остварених у редовном радном односу од стране лица која су раскинула радни однос са исплатиоцем, као и из прихода од ауторских права из члана 2 став 3 овог закона обрачунате и плаћене по прописима донетим на основу члана 52 став 2 Закона о доприносу буџетима из личног дохотка радника, — овај допринос неће се обрачунавати по стопама одређеним овим законом, већ ће се тако обрачунате и наплаћене аконтације сматрати коначним износима доприноса.

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ”, а примењиваће се од 1 јануара 1959 године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О ДОПРИНОСУ ЗА СТАНБЕНУ ИЗГРАДЊУ

У Предлогу закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу предложена је општа стопа доприноса за станбену изградњу у висини од 6%. Допринос по овој стопи обрачунава се и плаћа од исте основице од које се обрачунава и плаћа допринос буџетима из личног дохотка радника односно порез на приходе од ауторских права, док се досад обрачунавао и плаћао од укупних месечних примања умањених за износ доприноса буџетима из личног дохотка.

Нова стопа од 6% одговара ранијој стопи од 7% прерачунатој на нову основицу.

У новом члану 2а став 2 предлога закона предвиђа се да се допринос за станбену изградњу из личног дохотка јавних службеника обрачунава у истом износу у који је и урачунат у тај лични доходак, а да се плата (нето) увећава за овај допринос по стопи од 9,84% од плате.

Овакав начин обрачунавања доприноса предвиђен је због тога што су плате јавних службеника одређене Законом о јавним службеницима, а лични доходак ових лица треба да се формира додавањем свих доприноса из личних доходака из радног односа на плате, па се зато само износи тих доприноса, који су унети у лични доходак, треба и да наплате од примања тих лица.

Стопа доприноса за станбену изградњу од 6,74% предвиђена је за обрачунавање овог доприноса из личног дохотка оствареног код приватног послодавца, и то од основице која у себи садржи цео износ доприноса буџетима из личног дохотка, по-

ловину износа доприноса за социјално осигурање (тј. део који плаћа радник) и цео износ доприноса за станбену изградњу. Ова стопа одговара стопи од 6%, која треба да се примењује на примања код привредних организација и других исплатилаца личних доходака.

На примања која се не сматрају приходима из радног односа, као што су пензије и друго, која се исплаћују у нето износима, одређена је стопа од 10% која је примењивана на оваква примања и у 1958. години.

На крају, нарочито се наглашава да су стопе које су дате на нето износе личних доходака — као основица доприноса — рачунате на бази стопе овог доприноса од 6% од бруто износа личног дохотка, стопе доприноса буџетима из личног дохотка од 11% и стопе доприноса за социјално осигурање од 22%. Евантуална измена ма које од ових стопа утиче на измену стопа датих на нето износе личног дохотка. У том случају се стопа једног (ма којег) од ових доприноса на нето износ личног дохотка има израчунавати по формули:

$$\text{стопа на нето износ личног дохотка} = \\ = 100 \times \text{стопа која се примењује од бруто износа} \\ 100 - \text{збир стопе свих доприноса од бруто износа}$$

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСУ ЗА СТАНБЕНУ ИЗГРАДЊУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду
СНС (А) 5

12 април 1959 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници од 12 априла 1959 године, претресао је Предлог закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу, и усвојио га са следећим изменама:

У члану 1 уместо предложеног текста ст. 2 и 3 измењеног члана 2а закона треба дати нов текст ових ставова који гласи:

„Из личног дохотка јавних службеника државних органа и установа и службеника других организација које обрачунавају и исплаћују личне дохотке на начин предвиђен за обрачунавање и исплату плата јавних службеника државних органа и установа, допринос за станбену изградњу обрачунава се и плаћа по стопи из претходног става прерачунатој у стопу чијом ће се применом на њихове плате обрачунати исти износ доприноса који би се обрачунао применом стопе из претходног става на личне дохотке ових лица.

На примања радника остварена од приватног послодавца обрачунава се допринос за станбену изградњу у износу у којем би се обрачунао и на

толики нето износ личног дохотка радника запосленог код привредне организације колики остварује радник запослен код приватног послодавца.“

Иза става три измењеног члана 2а додаје се нови став, који гласи:

„Ближе прописе о прерачунавању стопе из става 1 овог члана у одговарајуће стопе за обрачунавање доприноса по претходним ставовима, као и о њиховом заокруживању у стопе без децимала или у стопе са највише до два децимала доноси савезни Државни секретаријат за послове финансија.“

Текст ових измена усатлашен је са Одбором за народну привреду Савезног већа, а претресао их је и Законодавни одбор Већа произвођача.

Подносећи овај извештај, у име Одбора молим Дом да усвоји Предлог закона о изменама и допунама Закона о доприносу за станбену изградњу са наведеним изменама.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Анте Јурјевић.

Секретар

Претседник

Велизар Шкерковић с. р. Драги Стаменковић с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., Јуре Билић с. р., инж. Емерик Блум с. р. Никола Гостиша с. р., Анте Јурјевић с. р., Милан Мићковић с. р., Анте Милковић с. р., Света Науовић с. р., Младен Саздевски с. р., Душан Секић с. р., Антон Трибушов с. р., Андрија Шубат с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСУ ЗА СТАНБЕНУ ИЗГРАДЊУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор
СНС (А) 5

12 април 1959 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача на својој седници одржаној 12 априла 1959 године претресао је и усвојио без измена Предлог закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу, који му је доставио Одбор за народну привреду Већа произвођача.

Подносећи овај извештај Законодавни одбор предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца одређен је народни посланик Грегор Клајчанин.

Секретар

Претседник

Данило Кнежевић с. р.

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Клајчанин с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., инж. Милан Томашко с. р.

SAVEZNO VEĆE

12-ta SEDNICA

OD 15 APRILA 1959 GODINE

SADRŽAJ

Dnevni red:

- 1) Pretres Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja;
- 2) Pretres Predloga opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture;
- 3) Pretres Predloga zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik;
- 4) Pretres Predloga zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi;
- 5) Pretres Predloga zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stambenu izgradnju;
- 6) Pretres Predloga zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija;
- 7) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;
- 8) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu;
- 9) Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija;
- 10) Pretres Predloga odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje;
- 11) Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti;
- 12) Pretres Predloga odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta;
- 13) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka;
- 14) Određivanje dopunskih izbora u Izbornom srezu Visokoj;
- 15) Pretres izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa zahtevom Sreskog suda u Velikoj Plani za odobrenje pokretanja krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Tanasija Mladenovića;
- 16) Pretres izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa zahtevom Sreskog suda u Visokom za odobrenje pokretanja krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Ivice Krilića;
- 17) Pretres izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa ostavkom narodnog poslanika Jeronima Jurićana i određivanje dopunskih izbora za Izborni srez Ludbreg;
- 18) Izbor jednog člana u Odbor za spoljne poslove i jednog člana u Odbor za prosvetu;
- 19) Izbor predsednika, potpredsednika i tri zapisničara Doma.

Govornici: Aleksandar Ranković, Krste Crvenkovski, Jurica Draušnik, Boro Čuškar (4 puta), Zehra Mušidović, Obran Stišević.

PRETSEDAVALI:

POTPRETSEDNIK DUŠANKA KOVAČEVIĆ
i PRETSEDNIK dr MLADEN IVEKOVIĆ

ZAPISNIČAR

MIRKO POPOVIĆ

Početak u 9 č 15 min

Potpredsednik Dušanka Kovačević (NR Bosna i Hercegovina): Otvaram dvanaestu sjednicu Saveznog vijeća Savezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sjednice vodiće zapisničar narodni poslanik Mirko Popović.

Molim druga zapisničara da pročita zapisnik jedanaeste sjednice.

Zapisničar Mirko Popović (Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija) čita zapisnik jedanaeste sednice Saveznog veća od 14 aprila 1959 godine.

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Ima li primjedaba na pročitani zapisnik? (Nema).

Pošto nema primjedaba, zapisnik će biti ovjeren.

Prelazimo na šestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres ovog predloga zakona. Ima riječ potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća drug Aleksandar Ranković. (Aplauz).

Potpredsednik Saveznog izvršnog veća Aleksandar Ranković (Izborni srez Beograd — Voždovac, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, podnoseći Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, želim, pre svega, da ukazem na njegov značaj, naročito s obzirom na dosadašnje rezultate i perspektivu razvoja u oblasti nuklearne energije u našoj zemlji i uopšte.

Ovaj se zakon predlaže posle višegodišnjeg rada, stečenih iskustava i postignutih rezultata na području nuklearne energije i smatramo da on predstavlja jedan od neophodnih uslova za dalje usmeravanje i ostvarenje perspektivnog plana šire primene nuklearne energije u oblasti privrede, zdravstva i naučnoistraživačkog rada.

Brz razvoj nauke na polju nuklearne energije i njene primene dobijaju sve veći značaj i zauzimaju sve vidnije mesto u privrednom i društvenom životu vremena u kojem živimo. Taj novi izvor energije u svetu, čije su rezerve višestruko veće od rezervi energije u uglju, otvara široke perspektive upotrebe te energije, i pored teškoća koje još postoje u pogledu primene tog izvora energije. Ali, nažalost, brz razvoj nuklearne tehnike postignut za vreme prošlog rata, u ratnim uslovima, naročito je istakao rušilački vid ovog izvora energije, a time i mogućnost upotrebe te energije kao sredstva naoružanja. Tako je došla do izražaja činjenica da se nuklearna goriva, kao eksploziv strahovite snage, mogu upotrebiti kao sredstvo naoružanja za masovna ubijanja i razaranja. Međutim, s obzirom na ogromne koristi koje se mogu imati upotrebom ovog izvora energije i u druge svrhe, nauka je u posleratnom periodu usmeravala svoja istraživanja i u pravcu pozitivne primene i korišćenja ove energije. Postepeno dolazi do sve šire aktivnosti u oblasti primene nuklearne energije u mirnodopske svrhe, iako su materijalna ulaganja i naponi koji

se čine za takvu primenu i danas neuporedivo manji od onih koji se ulažu za primenu u vojne svrhe.

Dosadašnji rad u oblasti primene nuklearne energije u mirnodopske svrhe pokazuje da su koristi koje takva primena pruža u industriji, medicini, poljoprivredi, elektroprivredi i drugim područjima, pretstavljale, dobrim delom, potsticaj da se u mnogim zemljama, pa i u našoj, intenzivnije radi u tome pravcu.

Protekli period razvoja nuklearne energije u našoj zemlji karakterističan je po tome što se radilo na stvaranju materijalne osnove, izgradnji velikih nuklearnih mašina za istraživački rad, na otkrivanju nuklearnih sirovina i na stvaranju uslova za širu primenu nuklearne energije. Podignuti su i opremljeni istraživački instituti — u Vinči, Zagrebu, Ljubljani i Beogradu — i formirano je nekoliko centara za rad na primeni nuklearne energije i zaštiti od jonizujućih zračenja.

Sistematskim radom na prospekcijski nuklearnih sirovina otkrivena su ležišta urana, i u toku su radovi na njihovoj primeni za eksploataciju i proizvodnju. U mnogim industrijskim preduzećima, zdravstvenim ustanovama i istraživačkim centrima već se primenjuje nova tehnika radioaktivnih izotopa. Primenjivanje izvora jonizujućih zračenja na ovim mestima uslovalo je i preduzimanje potrebnih mera zaštite.

Protekli period razvoja je značajan i po tome što su za to vreme osposobljeni visokokvalifikovani stručni kadrovi za rad na raznim područjima istraživanja u oblasti nuklearne energije. Pored ostalog, uspešan razvoj istraživačkog rada ogleda se i u brojnim naučnim radovima koje su saradnici naših nuklearnih instituta objavili u zemlji i inostranstvu.

Da bi sav taj rad tekao po planu i u skladu sa postavljenim zadacima, Savezna komisija za nuklearnu energiju je delovala u pravcu usmeravanja, koordiniranja i pomaganja naučnoistraživačkog rada i rada u oblasti istraživanja i tehnologije nuklearnih sirovina.

U ovom radu iskrsnule su i mnoge teškoće. Rad istraživačkih centara koji se odvija u okviru godišnjih planova nije bio dovoljno usmeren u pravcu korišćenja mnoštva novih mogućnosti u oblasti razvoja i primene nuklearne energije. Tako se, naprimer, u razvijanju naše industrije posebno postavilo pitanje pravca njenog osposobljavanja i usmeravanja na praktičku primenu nuklearne energije. Perspektivni razvoj naše energetike i obezbeđenje dovoljnih rezervi energije u budućnosti su u najtežnjoj vezi sa razvojem u oblasti nuklearne energije, jer naše dosadašnje rezerve energije, makoliko bogate, nisu neiscrpne, pa se zato, već danas

moramo pripremiti za budućnost, radeći na postepenom uvođenju nuklearnih elektrana u naš energetske sistem.

Ovi razlozi, a naročito neophodnost da se razvoj nuklearne energije u našoj zemlji jače poveže sa potrebama i mogućnostima naše zajednice, uzeti su u obzir kada se pre dve godine prišlo izradi perspektivnog plana. Prošle godine je završen rad na izradi opštih smernica za dalji razvoj područja nuklearne energije, koje su usvojene kao orijentacija za budući rad. Ovih dana se završava rad na razradi perspektivnog plana za pojedine grane delatnosti. To je, nesumnjivo, najbolji put da se sigurnije i brže osigura povezanost i međusobna uslovljenost razvoja u ovoj oblasti sa razvojem privrede i drugih grana koje se koriste tekovinama nuklearne energije.

Opšte smernice perspektivnog plana razvoja predviđaju primenu nuklearnih materija u mnogo većem obimu, tako da će se u našoj zemlji postepeno ostvarivati njihova široka primena u industriji, poljoprivredi, elektroprivredi, zdravstvu, naučnoistraživačkom radu itd. To će, razume se, znatno povećati i broj mesta na kojima će se iskorišćavati izvori jonizujućih zračenja.

Kada je reč o tome, onda se, pre svega, mora istaći da se u naporima i sistematskom radu na praktičnom korišćenju nuklearne energije i osposobljavanju kadra za njenu primenu u našim preduzećima i ustanovama nailazilo, na žalost, na mnogobrojne prepreke. Izvor tih teškoća i prepreka, često i otpora, nalazi se dobrim delom u nedovoljnoj zainteresovanosti odgovarajućih grana, kao i nerazumevanju rukovodećih organa, a naročito radničkih saveta za koristi koje može da pruži primena nuklearne energije, osobito primena radioaktivnih materija. Zbog toga je bilo neophodno da se preduzmu takve organizacione mere koje bi osigurale efikasnije dejstvovanje u raznim oblastima primene u cilju većeg angažovanja privrede i drugih organa. Polazeći od svih ovih činjenica, odgovarajuće privredne grane, a osobito industrija, moraću da planiraju i proučavaju mogućnosti što šire primene nuklearne energije u tehnološkim procesima, naročito s obzirom na potrebu povećanja produktivnosti rada, uvođenja automatizacije i racionalnijeg korišćenja postojećih kapaciteta. Pritom naročito treba imati u vidu ogromne uštede koje se upotrebom radioaktivnih izotopa mogu postići samo u industriji uz relativno skromna ulaganja sredstava.

Naši nuklearni instituti imaju posebnu ulogu u radu na razvoju nuklearne energije. Kad kažemo da je period njihove osnovne izgradnje završen, onda u prvom redu mislimo na završetak izgradnje istraživačkih mašina, među kojima treba naročito istaći reaktore u Vinči i akceleratoru u Zagrebu i Ljubljani. S obzirom

na takvo stanje materijalne osnove u institutima i na stručne i visokokvalifikovane kadrove koji se nalaze u njima, naša zemlja je, sasvim prirodno, ušla u etapu u kojoj se kao najvažniji zadaci u nuklearnim institutima postavljaju: što bolje i što racionalnije korišćenje postojeće tehničke osnove za istraživački rad i što šira primena rezultata takvog rada.

Kao što vidite, drugovi narodni poslanici, osnovni razlozi koji su nas rukovodili da izvršimo reorganizaciju u oblasti nuklearne energije, proističu iz činjenice što su se povećali obim i priroda zadatka, kao i potrebe za uvođenjem novih metoda rada u pogledu efikasnijeg dejstvovanja na celom ovom složenom području.

Prva od mnogih organizacionih mera koje su sprovedene u institutima bila je i reorganizacija Savezne komisije za nuklearnu energiju. Da bi se ovako obilni stručni zadaci koji se postavljaju pred Komisiju što efikasnije, brže i što pravilnije izvršavali, pri Komisiji je obrazovan Stručni savet, koji će kao savetodavni organ davati smernice za vođenje stručne politike u oblasti nuklearne energije. U tom cilju, ovaj novoformirani organ radiće na izradi planova, pripremi i preduzimanju mera za dugoročni rad na razvoju nuklearne energije i njene primene u svim oblastima života. Savet će raditi na proučavanju i predlaganju pravilnih proporcija za ulaganje sredstava u pojedine oblasti primene i naučne delatnosti u skladu sa privrednim i drugim potrebama i mogućnostima zemlje. Pritom će Savet, razume se, koristiti dosada postignuta iskustva u zemlji i u svetu u oblasti razvoja primene nuklearne energije u mirnodopske svrhe; davati Komisiji predloge za izradu programa i vođenje akcija, čijom realizacijom treba da se ubrza rad na praktičkom korišćenju nuklearne energije.

Uporedo sa razvojem naučnoistraživačkog rada u našim institutima, Savezna komisija za nuklearnu energiju, od samog početka svog rada, teži da s drugim zemljama osigura što širu saradnju u oblasti primene nuklearne energije u mirnodopske svrhe. Uspostavljeni su bliži kontakti sa mnogim zemljama i naučnim centrima u svetu, a u duhu pomenute saradnje potpisano je nekoliko bilateralnih sporazuma. Naše učešće na Prvoj i Drugoj svetskoj naučnoj atomskoj konferenciji u Ženevi i na brojnim drugim međunarodnim naučnim konferencijama, bilo je na liniji proširenja i produbljivanja međunarodne saradnje i univerzalnosti nauke. Na tim konferencijama objavljivali su svoja dostignuća i naši naučnici koji su i na ovaj način doprinosili uspehu ovih konferencija.

Isto tako, u radu Evropskog saveta za nuklearnu istraživanja (CERN) treba istaći učešće naše zemlje kao jedne od osnivača ove međunarodne organizacije. Mi smo od početka dali podršku ideji za osnivanje Međunarodne agen-

cije za atomsku energiju i na Prvoj i na Drugoj generalnoj konferenciji Agencije doprinosili usmeravanju njenog rada u cilju ostvarenja principa koje je toj Agenciji postavila Organizacija Ujedinjenih nacija, kao univerzalnom međunarodnom telu koje treba da dejstvuje na polju međunarodne saradnje u ovoj oblasti, a naročito da pomaže razvoj nedovoljno razvijenih zemalja.

Opšta tendencija razvoja nuklearne energije u svetu pokazuje da njeno korišćenje nije i ne može više biti samo monopol velikih sila, već da i male zemlje mogu, uz odgovarajuće pripreme, koristiti rezultate i dostignuća nuklearne tehnike, pa i same doprinositi njenom razvoju. U tom cilju Međunarodna agencija za atomsku energiju, svetske atomske naučne konferencije ženevskog tipa i drugi međunarodni sastanci, kongresi i skupovi, treba da doprinesu, u prvom redu, da tekovine nuklearnih nauka postanu opštečovečanska svojina.

Uopšte uzevši, današnja velika dostignuća nauke i tehnike, kao što su nuklearna energija, elektronika, korišćenje kosmičkog prostora, itd., ne mogu se ni zamisliti bez efikasne međunarodne saradnje. Pritom i nerazvijene i razvijene, »male« i »velike« države, mogu, svaka na svoj način i u srazmeri sa svojim mogućnostima i prirodnim bogatstvima, da doprinesu razvoju i korišćenju nuklearne energije u svetu — i njenoj upotrebi, a time i podizanju blagostanja čovečanstva.

Kao što je poznato, sve šira međunarodna saradnja u oblasti nuklearne energije koju naša zemlja ostvaruje, znači za nas i preuzimanje izvesnih međunarodnih i međudržavnih obaveza, uključujući tu i neke obaveze u pogledu zaštite i kontrole radioaktivnosti. Sama činjenica da se time znatno povećava broj mesta na kojima se koriste izvori jonizujućih zračenja, izazva da je potrebu organizovanja zaštite od njihovog dejstva.

Teritorijalne i druge granice između pojedinih država ne predstavljaju za radioaktivne čestice nikakvu prepreku. Tako se, naprimjer, kretanjem vazdušnih i vodenih masa oko Zemljine kugle prenose radioaktivne čestice koje nastaju kao posledica probnih eksplozija nuklearnih oružja, predstavljajući veliku opasnost za današnje čovečanstvo i njegovo potomstvo. Kolika je ta opasnost vidi se iz podataka nekih naučnika koji tvrde da su već desetine hiljada ljudi u svetu stradali od leukemije i drugih bolesti zbog posledica veštački izazvanih radijacija u atmosferi, vodi i hrani, i koji isto tako iznose procene u pogledu mogućnosti smrtnosti i pojava umnih i fizičkih deformacija kod budućih pokoljenja. Najstrašnije je u svemu tome da se još ne samo razvijaju i proizvode, već i dalje serijski isprobavaju atomska i hidrogenska oružja, kojima se, na taj način, posredno ubijaju desetine i desetine hiljada ljudi. Veštački

izazvanih radijacijama koje štetno deluju na nasledne osobine budućih generacija, vrši se najveći zločin u istoriji čovečanstva.

Naša zemlja se u okviru politike aktivne i miroljubive koegzistencije dosledno borila za zabranu nuklearnih oružja, a naročito za neodložnu i bezuslovnu zabranu njihovih proba. Danas nije potrebno ni isticati kakve bi blagodeti za čovečanstvo pružili nuklearni eksplozivi ako bi se upotrebljavali kao nuklearno gorivo u mirnodopske svrhe — za pogon nuklearnih elektrana, za razvoj nerazvijenih područja u kojima i danas ljudi masovno gladuju, za korisnu primenu nuklearne energije u cilju podizanja životnog standarda.

Verujem, drugovi narodni poslanici, da u uslovima današnje međunarodne situacije, u uslovima blokovske podele glavnih industrijski i tehnički razvijenih zemalja, u uslovima stalne potencijalne opasnosti od novog rata, ili, bolje reći, od uništenja sveta i tekovina kulture i civilizacije, — ne treba naročito isticati potrebu za donošenjem Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, tim pre što se ovim zakonom regulišu odnosi u oblasti nuklearne energije i njene primene u mirnodopskim uslovima. Poseban značaj ima ovaj zakon za organizovanje zaštite od dejstva jonizujućih zračenja pod pretpostavkom da bi naša zemlja, u slučaju napada agresora, mogla biti izložena i dejstvu atomskih oružja.

Šta je moguće preduzeti i šta se danas preduzima kod nas i u svetu u cilju sprečavanja štetnog dejstva radioaktivnih zračenja? Ako za trenutak ostavimo po strani mogućnosti upotrebe nuklearne energije u rušilačke, ratne svrhe, i osvrnemo se na njenu korisnu primenu u mirnodopske svrhe, onda možemo konstatovati:

Pre svega, nauka je ispitivala štetno delovanje jonizujućih zračenja prilikom primene nuklearne energije u mirnodopske svrhe i istraživala sredstva zaštite od njih. Rezultati toga rada pokazuju da je moguće zaštititi se od tog štetnog delovanja kako na današnje, tako i na buduće generacije. Isto tako je moguće sprečiti i zagađivanja iznad dozvoljene doze atmosfere, vode, tla, hrane i drugih materijala. U tom cilju treba, pre svega, organizovati sigurnu i efikasnu službu zaštite, koja treba da se koristi tekovinama nauke i sredstvima savremene tehnike.

Najhitnija potreba međunarodne konstruktivne saradnje na polju zaštite od štetnog dejstva jonizujućih zračenja mora biti shvaćena kao vanredno značajan zadatak doba u kojem živimo. Kao što je razumljivo da grupe zemalja danas prilaze zajedničkom ostvarivanju projekata iz oblasti nuklearne energije radi objedinjavanja investicija, kadrova, sirovina itd., isto tako se može reći da je krajnje vreme da se pristupi efikasnijoj međunarodnoj saradnji i na polju zaštite.

Organizacija Ujedinjenih nacija je već preko odgovarajućih organizacija preduzimala mere za kontrolu primene radioaktivnosti na mnogim mestima u svetu. Naročita uloga u tome pravcu treba da pripadne Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju, Svetskoj zdravstvenoj organizaciji, Svetskoj organizaciji za meteorološku službu, Svetskoj organizaciji rada, itd. — raznim naučnim i drugim organizacijama, koje deluju u okviru ili pod okriljem Organizacije Ujedinjenih nacija ili rade na ostvarenju njenih principa.

U dosadašnjem radu na razvoju i sve široj primeni nuklearne energije u našoj zemlji u privredi, industriji, medicini, poljoprivredi itd., došlo je na mnogim mestima do korišćenja raznih izvora jonizujućih zračenja. Daljim razvojem nuklearne energije kod nas, naročito s obzirom na sve veću upotrebu ovih izvora, umnogome se, pri rukovanju, transportu i čuvanju, povećavaju mogućnosti zagađivanja predmeta i okoline i štetnog delovanja tih izvora na zdravlje ljudi.

Iz svih tih razloga pojavila se i potreba da se na temeljit način regulišu postojeći odnosi u oblasti nuklearne energije u pogledu zaštite od izvora jonizujućih zračenja i štetnog dejstva prilikom rada sa njima.

Kod nas su u toku poslednjih godina preduzimane mere za zaštitu na mestima gde se koriste ovakvi izvori, a naročito na mestima gde se radi s velikim nuklearnim mašinama. Stručne komisije, koje su ispitivale stepen organizovanosti službe zaštite i efikasnosti primenjenih mera zaštite, utvrdile su da na nekim mestima zaštita nije na zadovoljavajućoj visini. S druge strane, kod nas je kontrola radioaktivnosti vazduha, kao i kontrola nekih drugih materija, organizovana samo na izvesnim mestima u zemlji. Naredbom o ograničenju upotrebe i prometu radioaktivnih materija koja je ranije donesena, ustvari su regulisana hitna pitanja u vezi sa primenom nuklearne energije i zaštitom od jonizujućih zračenja.

Ovim zakonom, kao osnovnim zakonom, pre svega se postavljaju bitni principi za regulisanje pitanja zaštite u okviru federacije. Poslovi zaštite iz ove oblasti zakonom se utvrđuju kao poslovi od opšteg interesa za federaciju, i to zbog toga što služba zaštite, pored pomenutog, ima i veliki značaj za narodnu odbranu, a posebno za izvršenje međunarodnih obaveza naše zemlje. S druge strane, radioaktivnost vazduha, vode, tla i hrane, povećala se usled brojnih probnih eksplozija nuklearnih oružja koje su dosad izvršene. Radioaktivnost je danas uzela takve razmere da se u tom pogledu mora uvesti stalna i sistematska kontrola, koja se ovim zakonom uvodi kao obavezna.

Zakonom se predviđa, pored ostalog, preduzimanje određenih preventivnih mera u cilju zaštite zdravlja ljudi koji rade sa izvorima jo-

nizujućih zračenja, kao i celokupnog stanovništva, i propisivanja postupka za sticanje prava za korišćenje takvih izvora. Ustvari, svaka ustanova, preduzeće ili organizacija koja koristi ili namerava da koristi izvore jonizujućih zračenja, moraće da preduzme sve zdravstvene i higijensko-tehničke mere za zaštitu, u prvom redu osoblja i okoline.

Zakonom se daju i posebna ovlašćenja Saveznom izvršnom veću i Saveznoj komisiji za nuklearnu energiju. Uloga Savezne komisije jeste da propisuje plan i preduzima mere za njegovu realizaciju. Pošto delatnost Komisije u narednoj etapi treba da se ispoljava više u usmeravanju i stimuliranju privrede i drugih grana u pravcu upotrebe nuklearne energije, to će praćenje njene primene i razvoja u privredi, planiranje u vezi s tim i poslovi zaštite, biti osnovni zadaci koji se postavljaju pred Komisiju, a naročito pred njene stručne organe.

Zakonom se, pored uvođenja obavezne zaštite od svih vrsta izvora jonizujućih zračenja, bez obzira na to gde se oni nalaze, predviđaju i organi koji će vršiti inspekciju u pogledu pravičnog preduzimanja zdravstvenih i tehničkih mera zaštite. Pritom se, u slučaju potrebe, pored osposobljavanja i korišćenja postojećih organa inspekcija, daje mogućnost i za obrazovanje novih.

Prema tome, ovim zakonom i mnogim drugim propisima regulisaće se mnoga pitanja iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja.

Nakraju, drugovi i drugarice, treba istaći da je pri korišćenju nuklearne energije u mimodopske svrhe u cilju razvoja privrede, nauke i podizanja životnog standarda, moguća sigurna zaštita današnjih i budućih pokoljenja od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, ako je organizovana efikasna služba zaštite na osnovu savremenih tekovina nauke i tehnike. Zakonom o zaštiti od jonizujućih zračenja obavezuju se svi državni organi, ustanove, organizacije i pojedinci koji rukuju izvorima jonizujućih zračenja da preduzimaju propisane zaštitne mere u cilju sprečavanja štetnog dejstva tih zračenja na građane naše zemlje.

Drugovi i drugarice narodni poslanici, Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja koji danas razmatrate znači krupan korak u stvaranju uslova za širi razvoj primene nuklearne energije i za sigurnu zaštitu od jonizujućih zračenja u našoj zemlji, i zato predlažem da ga usvojite. (Aplauz).

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Ko se još javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja.

Prelazimo na sedmu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Dajem riječ pretstavniku Saveznog izvršnog vijeća drugu Krsti Crvenkovskom.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća Krste Crvenkovski (Izborni srez Skoplje — Idadija, NR Makedonija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, pred vama je na razmatranju Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture. Dozvolite mi da u vezi s tim zakonskim predlogom iznesem neke sadašnje probleme zaštite i razloge koji su rukovodili Savezno izvršno veće da predloži ovaj zakon.

Služba zaštite spomenika kulture u Jugoslaviji veoma je mlada. Sistematska briga i organizovaniji rad na čuvanju i održavanju spomenika počinju tek posle oslobođenja zemlje 1945 godine. Njihov početak i razvoj ustvari su vezani i uslovljeni postankom i razvojem nove Jugoslavije. Zakon o zaštiti spomenika kulture u bivšoj Jugoslaviji nije postojao, niti je postojala bilo kakva organizovana zaštita.

Zbog takve nebrige stare Jugoslavije o spomenicima, teret prošlosti koji smo nasledili posle oslobođenja na području zaštite i organizacije zaštitne službe bio je izuzetno težak. U oblasti zaštite našli smo se gotovo bez ikakve tradicije, to jest sa vrlo malo sopstvenih iskustava, bez organizovane službe i organa zaštite. Nasledili smo i sasvim neznatan broj izgrađenog stručnog kadra, a čitavo to područje, sa svom svojom problematikom, bilo je pravno neregulisano. Dodamo li svemu tome još i posledice teških ratnih razaranja, kao i činjenicu da su se uslovi društvenog i državnog života i razvika u našoj zemlji tokom rata i posle oslobođenja bitno izmenili u odnosu na one od pre rata, te smo tako stajali i pred problemom organizacije zaštitne službe koja mora do odgovara tim novim društveno-političkim uslovima, — to bi onda, otprilike, bila situacija, uslovi i teškoće od kojih je trebalo poći i koje je trebalo savladati.

Niz krupnih i ozbiljnih teškoća i problema otpočeli smo posle oslobođenja da rešavamo iz osnova i bez odlaganja. Potrebe naroda da zaštiti i sačuva od propasti spomenike — dokumente svoje istorije i kulture, ispoljile su se odmah posle oslobođenja sa tolikom snagom, u takvim oblicima i u takvoj širini, da je za razvoj i organizaciju naše zaštitne službe to bilo upravo od presudnog značaja. Nastojanja i tendencije u tom pravcu osećale su se već u toku Narodnooslobodilačkog rata, da bi se po njegovom završetku ispoljile u punoj meri.

Jedan od prvih zakonskih akata (donetih posle pobeđe Narodne revolucije bio je Zakon

o zaštiti spomenika kulture i prirodnjačkih retkosti Demokratske Federativne Jugoslavije 1945 godine. Po donošenju Ustava zakon je bio potvrđen i, sa izvesnim izmenama i dopunama u prečišćenom tekstu, kao Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti od 1946 godine i kao skup principa za republičko zakonodavstvo, važio sve do 1957 godine. Na osnovu njegovih odredaba izgrađen je pravni sistem o zaštiti kulturnog nasleđa naše zemlje, jer su sve narodne republike, izuzev NR Slovenije, donele svoje zakone o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti.

Dosad postignuti najglavniji rezultati tih nastojanja jesu:

- briga i rad na zaštiti spomenika kulture dobili su zakonske osnove i podršku u narodnim republikama od 1947 do 1949 godine;

- narodna republika ima i može da osniva, u zavisnosti od svojih konkretnih potreba i mogućnosti, odgovarajući broj svojih posebnih organa zaštite — zavode za zaštitu spomenika kulture;

- godine 1950 osnovan je i Savezni institut za zaštitu spomenika kulture;

- teritorijalni organi vlasti daju znatna materijalna sredstva kako za službu zaštitnih radova na samim spomenicima, tako i za organizaciju i funkcionisanje zaštitne službe uopšte;

- stvaraju se novi, sve brojniji i sve kvalitetniji stručni kadrovi;

- stvaraju se mogućnosti za sve veću izmenu njihovih iskustava;

- omogućuje se studiranje i sticanje iskustava u inostranstvu, a pozivaju se i dolaze u istom cilju i strani stručnjaci u našu zemlju.

U nizu napora koji su posle Revolucije činjani da se razviju razne grane i oblasti, na području zaštite spomenika kulture urađeno je mnogo. Pristupilo se ozbiljnim radovima da se konzerviraju ili restauriraju mnogi spomenici koji predstavljaju značajnu kulturnu vrednost. Navešću samo nekoliko krupnih akcija u kojima su utrošena znatna društvena sredstva za adaptaciju ili konzervaciju. Izvršeni su radovi na Sopoćanima, Dečanima, Studenici, Bogorodici Ljeviškoj, Dvoru u Trakošćanima, Županskoj zgradi u Osijeku, gradu Otočcu, gradu Bledu, crkvi sv. Klimenta i sv. Sofije u Ohridu, gradu Ohridu, dvorcu i samostanu u Kostanjevici i Stolnoj crkvi u Mariboru, kao i na mnogim drugim spomenicima.

Ne manje značajna je akcija službe i organa zaštite na konzerviranju i restauriranju spomenika iz Narodnooslobodilačke revolucije. Za ovu akciju su direktno dali potstrek i podršku narodni odbori ili organizacija Saveza boraca, a njome su obuhvaćeni: Titova pećina u Drvaru, Kočevski rog i partizanske bolnice u Sloveniji, itd. Učinjeno je mnogo na otkrivanju naše kulturne istorije i umetničkih znamenitosti pred svetom.

Nivo i karakter dosad postignutih rezultata, kako na području organizacije službe zaštite, tako i na sprovođenju same zaštite, može se reći da je već takav da predstavlja sasvim realnu osnovu za nova, još ozbiljnija dostignuća. Međutim, zakoni narodnih republika, kao i Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti, doneseni su u uslovima administrativno-operativnog rukovođenja privrednim, prosvetnim i kulturnim životom od strane organa državne uprave. Ti zakoni, u tim uslovima i na početku organizacije službe zaštite, sasvim su zadovoljavali i obezbeđivali zaštitu. Međutim, danas, u daljoj razvojnoj etapi našeg društvenog, socijalističkog sistema, mi smo, u cilju daljeg unapređivanja i podruštvljavanja te službe, morali da donesemo novi Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture.

U socijalističkoj zemlji briga za čuvanje i održavanje spomenika, za organizaciju zaštitne službe, kao i za stalno unapređivanje te celokupne delatnosti, nije i ne može biti isključivo stvar države i državnih organa ili samo pojedinih republičkih ili saveznih ustanova i resora. Ta briga, kao zadatak od prvorazrednog značenja za zajednicu, ustvari mora nužno da postane jedan veliki i specifičan opštedruštveni zadatak. To je u interesu samih spomenika i njihove zaštite, a isto tako i u interesu naše nauke i kulture.

Osnovne novine koje novi Zakon o zaštiti spomenika kulture uvodi u odnosu na dosadašnji pravni režim zaštite, jesu:

1) služba zaštite organizuje se na jedinstvenim načelima, a vođenje poslova te službe poverava se posebnim samostalnim ustanovama zasnovanim na načelima društvenog samoupravljanja;

2) sprovodi se decentralizacija u pogledu ovlašćenja državnih organa na polju zaštite spomenika kulture;

3) prošireno je određivanje cilja zaštite spomenika kulture;

4) precizno se određuju prava i obaveze imalaca spomenika kulture i ograničenja njihovih prava u cilju zaštite spomenika kulture, kao i prava i obaveze zajednice, tj. instrumenti koji zajednici stoje na raspolaganju u svrhu sprovođenja zaštite;

5) novi zakon reguliše u načelu celokupan režim zaštite, tj. u njemu se uređuju prava i dužnosti ustanova koje vrše zaštitu (zavoda), prava i dužnosti državnih i društvenih organa i njihovi međusobni odnosi.

Ove novine razrađuju ova načela sadržana u zakonu:

Zakon određuje da se spomenici kulture stavljaju pod zaštitu po odredbama zakona. Spomenici su, prema zakonu, zaštićeni bez obzira da li su u društvenoj ili građanskoj svojini i da li su registrovani.

Pod spomenikom kulture smatraju se nepokretni i pokretni predmeti, kao i grupe predmeta koji su, zbog svoje arheološke, istoriske, sociološke, etnografske, naučne, umetničke, urbanističke ili druge kulturne vrednosti, od značaja za društvenu zajednicu.

Svrha zaštite je očuvanje spomenika, stvaranje o stvaranju uslova za njihov opstanak i njihovo redovno održavanje, sprečavanje svake radnje kojom bi se mogli izmeniti svojstvo, oblik, izgled i značaj spomenika a time i njegova vrednost, obezbeđenje uslova da spomenici, prema svojoj nameni i značaju, služe i zadovoljenju kulturnih potreba zajednice, kao i funkcionalno uklapanje spomenika u savremeni život i njihovo korišćenje svuda gde je to moguće.

U takvim uslovima, naravno, republički zavodi ne mogu više da ostanu organi sa strogo centralizovanim i koncentrisanim pravima, mogućnostima, sredstvima, funkcijama i kompetencijama u oblasti zaštite. Rasterećujući se pojedinih zadataka, ovi zavodi stižu daleko povoljnije i šire mogućnosti svoga stručnog rada. Oni sada mogu da razviju punu inicijativu za organizovanje široke i svestrane zaštitne aktivnosti, stručnu inicijativu, stručno rukovođenje i stručnu kontrolu nad svom tom aktivnošću. Oni treba da donesu stručna uputstva, obavezna za lokalne organe, kao i da kontrolišu primenu i sprovođenje zakona i drugih propisa u praksi. Stvaranjem saveta zavoda, kao organa društvenog upravljanja, data je društvu mogućnost pune inicijative i uticanja u rešavanju svih bitnih pitanja zaštite spomenika. Formiranje saveta iz redova kulturnih i javnih radnika u isto vreme sve više dovodi do prenošenja brige i odgovornosti u pogledu zaštite na samo društvo.

Osim toga, u cilju što šireg i jačeg uključivanja raznih zainteresovanih društvenih snaga, organizacija i pojedinaца u delatnost na zaštiti spomenika kulture, a takođe i u cilju što veće efikasnosti te delatnosti, pokazuje se potreba da se za značajnije spomenike, objekte ili komplekse obrazuju i posebni saveti (odbori) ili slični organi društvenog upravljanja. Njima će se moći poveriti čitav niz poslova oko brige, čuvanja, zaštite i upravljanja takvim spomenicima ili spomeničkim kompleksima.

Državni organi bi trebalo da vode opštu politiku zaštite, da se staraju o obezbeđenju materijalnih sredstava, da donose odgovarajuće propise ili predlažu njihovo donošenje, da vrše nadzor nad radom zavoda i da snose odgovornost za funkcionisanje celokupne službe zaštite.

Zavodi moraju da budu stručni organi službe specijalizovane za zaštitu. Njihovi zadaci bili bi da na osnovu naučnih i stručnih metoda rade na istraživanju, proučavanju i rešavanju problema, da rade na konzervatorskoj evidenciji, da vode registar spomenika, da organizuju

pravilno i stručno čuvanje spomenika, da vode stručnu kontrolu i da kontrolišu sprovođenje zakona.

Republički zavodi za zaštitu, pored ovih poslova, morali bi još da se staraju o obrazovanju i usavršavanju stručnih kadrova, da pružaju sistematsku stručnu pomoć sreskim i opštinskim zavodima, da vrše stručni nadzor nad njihovim radom.

Prema tome, na taj se način u zaštitnoj službi svake republike osigurava jedinstveno usmeravanje rada stručnih organa, bolja koordinacija između njih, kao i potrebna povezanost po vertikalnoj liniji.

Savezni institut je organ Saveznog izvršnog veća, odnosno Sekretarijata Saveznog izvršnog veća za prosvetu i kulturu. Savezni institut se tako razvija u ustanovu sasvim određenog tipa, sa osnovnim zadatkom da radi na unapređivanju konzervacije i restauracije spomenika kulture u zemlji. On nije nikakav viši naredbodavni organ koji bi davao zadatke i smernice za rad u republikama, niti vrši nadzor nad njihovim radom. Između Saveznog instituta za zaštitu spomenika kulture i republičkih zavoda ne treba, dakle, da se razvijaju nekakvi hijerarhijski i naredbodavni odnosi, nego što čvršća stručna povezanost i saradnja, sa uzajamnim pravima i dužnostima utvrđenim zakonom i propisima.

Zavodi za zaštitu su, kao što je već rečeno, stručni organi zaštite spomenika kulture pojedinih republika, srezova i opština. Međutim, u dosadašnjoj praksi zavodi za zaštitu su uglavnom bili isuviše usko konzervatorske ustanove, najviše opterećene problemima izvođenja konzervatorskih radova, umesto da budu stručni organi zaštite i organizovanja i kontrolisanja zaštitne aktivnosti uopšte. Ne bi trebalo dozvoliti da se organi zaštite identifikuju i pretvore u konzervatorske i restauratorske radionice. To ne znači da negde neće biti korisno, a ponegde i nužno, da zavodi kao organi zaštite organizuju u svom sastavu i konzervatorsko-restauratorske radionice i ateljea. Arhitekti i restauratori iz zavoda moraću da se bave i neposrednim konzervatorsko-restauratorskim poslovima. Ali, to nisu jedini zadaci i poslovi koji se izvršuju u okviru rada samog zavoda kao organa zaštite. I pri odabiranju i odlučivanju koji spomenički objekat će se uzeti u konzervatorski postupak, pojedini zavodi se ne drže uvek istih, određenih i čvrsto usvojenih principa.

S druge strane, problematika zavoda kao stručnih organa zaštite i njihovi zadaci često se mešaju sa problemima muzejske službe. Čak i pogledi i shvatanja stručnjaka iz samih zavoda nisu se dugo, a tu i tamo ni danas, u suštini izmenili od shvatanja istoričara umetnosti o spomeniku do shvatanja potreba i interesa svojstvenih tim ustanovama i strukama. Tako su se

kod nekih zavoda razvijale tendencije da se pretvore u kompleksne i raznovrsne naučno-istraživačke ustanove koje treba da rade u interesu najrazličitijih nauka, dok se interesi zaštite već samim tim zapostavljaju.

Danas pred službom zaštite stoji niz veoma važnih zadataka:

- inventar i stanje svih spomenika na određenoj teritoriji;
- naučna evidencija spomenika;
- evidencija stanja svakog spomenika;
- rad na stručnoj i naučnoj konzervatorskoj dokumentaciji;
- izrada stručnih i naučno argumentovanih i dokumentovanih projektnih elaborata;
- organizovanje pravilnog i stručnog čuvanja zaštite spomenika, organizovanje stručnog rukovođenja i stručne kontrole nad svim zaštićenim objektima, kao i odgovornost za sve to;

— sistematsko proučavanje, istraživanje i naučno obrađivanje svih pitanja iz oblasti zaštite spomenika kulture, i pripremanje na toj osnovi materijala za potrebe organa uprave odgovarajućih politickoteritorijalnih jedinica nadležnih za poslove kulture;

— donošenje stručnih uputstava obaveznih za lokalne organe, ustanove i pojedince kojima su spomenički objekti povereni na čuvanje, držanje, korišćenje ili na konzervatorsku i restauratorsku obradu;

— kontrola primene i sprovođenja zakona i drugih propisa i obaveznih mera zaštite u praksi, kao i vršenje upravnih poslova u vezi s tim.

U pogledu stručnog kadra, njegovog uzdižanja i usavršavanja i u pogledu mobilisanja raznih stručnjaka za rad u zavodima za zaštitu spomenika, postignuti su značajni rezultati, ali to pitanje, naročito povećanje broja stručnjaka — arhitekata, slikara, istoričara umetnosti, arheologa, etnologa, hemičara — i danas stoji pred nama kao jedan od bitnih zadataka.

Predlog zakona ne uvodi mogućnost posebne eksproprijacije spomenika kulture. Zauzet je stav, mada je bilo i drugih mišljenja, da ovakva mera nije neophodna u našim nastojanjima da se očuva kulturno nasleđe u obliku spomenika kulture i da se obezbedi da ono služi kulturnim potrebama zajednice. Predlog zakona to obezbeđuje drugim merama, koje su mnogo blaže za imaoce spomenika, a ipak znače potrebno rešenje u našoj politici koju u očuvanju spomenika kulture treba ubuduće da vodimo. To je čitav sistem mera orijentisanih da zaštita bude efikasna i do kraja sprovedena. One počinju od obaveznog prijavljivanja spomenika kulture, registrovanja, stalne brige organa zaštite o poštovanju tehničko-zaštitnih mera, pa sve do ograničavanja upotrebe spomenika kada ona narušava i dovodi spomenik u opasnost, aktivnog učešća zajednice u većim gradovima na zaštiti pojedinih spomenika, itd. Predlog zakona upot-

punjuje ovaj sistem mera određenim ekonomskim intervencijama, koje su takođe na liniji zaštite spomenika (naprimjer, preče pravo kupovine kad vlasnik prodaje spomenik, administrativni prenos kad je reč o spomeniku u opšte-društvenoj svojini, itd.). Najzad, uvođenje društvenog upravljanja takođe treba da doprinese da zaštita bude efikasna.

Predlog zakona dopušta eksproprijaciju samo u slučajevima kada je cilj eksproprijacije iskopavanje spomenika kulture. Ustvari, u praksi će to biti zemljišta koja su arheološka nalazišta. Postupak se u ovakvim slučajevima vodi po odredbama Zakona o eksproprijaciji.

Međutim, predlog zakona uvodi, kao novu meru, mogućnost nacionalizacije pojedinih spomenika kulture u građanskoj svojini, ako je to od naročitog značaja za zajednicu. Nacionalizacija se vrši republičkim zakonom, to jest o njoj odlučuju neposredno republičke narodne skupštine. Istim zakonom se određuje i naknada za nacionalizovani spomenik ako ga je imalac koristio ili ako je spomenik mogao biti u prometu.

U pogledu usvajanja modernih principa i metoda zaštite naši stručni radnici mnogo su učili i uče na iskustvima i rezultatima pojedinih zemalja sa velikim tradicijama u ovoj oblasti. Međutim, danas smo već u položaju da se i naši sopstveni rezultati i iskustva ne smeju potcenjivati. Oni u utvrđivanju naših principa i metoda zaštite igraju sve značajniju ulogu.

Niz naših mladih konzervatora školovao se i usavršavao na većim domaćim konzervatorskim radilištima i restauratorskim radionicama i ateljeima. Naprimjer na radilištu sv. Sofije u Ohridu, u Restauratorskom zavodu Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, u restauratorskim odeljenjima zavoda NR Slovenije i Srbije, kao i na radilištima, laboratorijama i ateljeima Saveznog instituta.

Danas se već sa sigurnošću može reći da mlada jugoslovenska služba zaštite raspolaže sposobnim i raznovrsnim stručnim kadrom, koji s punom odgovornošću može da preuzme i najteže i najsloženije zadatke u radu na rešavanju problema zaštite naših spomenika kulture.

Zbog svih ovih zadataka i zbog daljeg unapređivanja i razvika službe zaštite u novoj Jugoslaviji, osećala se potreba za donošenjem novog zakona o zaštiti spomenika kulture, koji bi bio opšti, koji bi utvrdio principe zaštite, dužnosti i prava narodnih odbora i zavoda za zaštitu spomenika kulture, i koji bi uveo društveno upravljanje i u ovu oblast.

Zato molim ovaj visoki Dom da primi predloženi Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture. (Aplauz).

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Ko se dalje javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj zakonski prijedlog na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture.

Prelazimo na osmu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik.

Prelazimo na devetu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? Ima riječ izvestilac Zakonodavnog odbora narodni poslanik Jurica Draušnik.

Izvestilac Zakonodavnog odbora Jurica Draušnik (Izborni srez Zagreb—Črnomerec, NR Hrvatska): Kao izvestioca, Zakonodavni odbor mi je stavio u zadatak da upoznam Dom kako je tekla diskusija o ovom zakonskom prijedlogu.

U matičnom odboru, to jest u Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje, najviše se diskutiralo o članu 2, koji govori da općina treba da snosi troškove izdržavanja tih porodica. U našem Odboru je također stavljena primjedba na taj član i istaknuto je da on nije u skladu sa postavljenim odnosima između narodnih odbora i republičkih i saveznih organa. Ovakva odredba bila je motivisana time da će općine imati bolji i oštrij kriterij u pogledu davanja pomoći. Mada je to u izvjesnoj mjeri tačno, mislim da o sredstvima naših općina treba voditi više računa.

Prilikom glasanja o amandmanu na taj član, kojim se predlagalo da se ta obaveza prebaci na savezna sredstva, pet članova Odbora bilo je za, šest se uzdržalo, a svega jedan bio je protiv. Unatoč svega toga, Odbor predlaže da se ovaj zakonski prijedlog prihvati samo sa neznatnim izmjenama koje je predložio matični odbor.

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Ko se dalje javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi.

Prelazimo na desetu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o izmjeni Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju.

Prelazimo na jedanaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija.

Prelazimo na dvanaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije.

Prelazimo na trinaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu.

Prelazimo na četrnaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima

li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija.

Prelazimo na petnaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi poslanici, osim narodnog poslanika dr Jerka Radmilovića, dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Narodni poslanik dr Jerko Radmilović diže ruku).

Objavljujem da je Dom usvojio Predlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje sa jednim uzdržanim glasom.

Prelazimo na šesnaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih djelatnosti. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih djelatnosti.

Prelazimo na sedamnaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o ovlaštenju Saveznog izvršnog vijeća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o ovlaštenju Saveznog izvršnog vijeća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta.

Prelazimo na osamnaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam ovaj predlog odluke na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Prelazimo na devetnaestu tačku dnevnog reda: Određivanje dopunskih izbora u Izbornom srezu Visoko.

Molim izvjestioca Mandatno-imunitetskog odbora narodnog poslanika Bora Čuškar da podnese izvještaj Odbora.

Izvestilac Mandatno-imunitetskog odbora Boro Čuškar (Izborni srez Klečevci, NR Makedonija): Mandatno-imunitetski odbor Saveznog veća, na svojoj sednici održanoj 13 aprila 1959 godine, odlučio je da predloži Domu određivanje dopunskih izbora u Izbornom srezu Visoko za izbor narodnog poslanika u Savezno veće, pošto je, po članu 191 stav 1 tačka 4 Zakona o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika, prestao mandat narodnom poslaniku Nijazu Dizdareviću, koji je postavljen za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora FNRJ u Republici Iraku, i time ostalo upražnjeno mesto u Izbornom srezu Visoko.

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Otvaram pretres o izvještaju Mandatno-imunitetskog odbora. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam izvještaj na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora i time odredio dopunske izbore u Izbornom srezu Visoko.

Prelazimo na dvadesetu tačku dnevnog reda: Potvrda odluke Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa zahtjevom Sreskog suda u Velikoj Plani.

Molim izvjestioca Mandatno-imunitetskog odbora narodnog poslanika Bora Čuškar da pročita izvještaj Odbora.

Izvestilac Mandatno-imunitetskog odbora Boro Čuškar (čita):

Mandatno-imunitetski odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici održanoj 19 februara 1959 godine, razmotrio je zahtev Sreskog suda u Velikoj Plani Ks. 1130/58, kojim se traži odobrenje za pokretanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Tanasija Mladenovića, zbog krivičnog dela klevete iz člana 169 stav 2 i krivičnog dela uvrede iz člana 170 stav 2 Krivičnog zakonika, po tužbi privatnog tužioca.

Po izvršenom pretresu, a na osnovu člana 212 Poslovnika Saveznog veća, Odbor je, uz saglasnost Predsednika Skupštine, rešio da se ne da odobrenje za pokretanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Tanasija Mladenovića po privatnoj tužbi Ni-

kolić D. Radomira, advokatskog pripravnika iz Smedereva.

Podnoseći o tome izveštaj, Mandatno-imunitetski odbor predlaže Domu da donese odluku kojom se ovo rešenje potvrđuje.

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora i time potvrdio odluku da se ne odobri pokretanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Tanasija Mladenovića.

Prelazimo na dvadeset prvu tačku dnevnog reda: Pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa zahtjevom Sreskog suda u Visokom.

Molim izvjestioca Mandatno-imunitetskog odbora narodnog poslanika Bora Čuškar da pročita izvještaj Odbora.

Izvestilac Mandatno-imunitetskog odbora Boro Čuškar (čita):

Mandatno-imunitetski odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici održanoj 13 aprila 1959 godine, razmotrio je zahtev Sreskog suda u Visokom Ks. 324/56 kojim se traži odobrenje za nastavljajanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Krilić Ivice zbog krivičnog dela klevete iz člana 169 i krivičnog dela uvrede iz člana 170 Krivičnog zakonika, po privatnoj tužbi Batanjić Mije iz Kaknja.

Po izvršenom pretresu, a na osnovu razmatranja materijala i prikupljenih podataka, Odbor predlaže Domu da se ne da odobrenje za nastavljajanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Krilić Ivice.

Potpredsednik Dušanka Kovačević: Otvaram pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam na glasanje predlog iznesen u izvještaju Mandatno-imunitetskog odbora. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio predlog Mandatno-imunitetskog odbora da se ne odobri nastavljajanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika Ivice Krilića.

Prelazimo na dvadesetdrugu tačku dnevnog reda: Pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora u vezi sa ostavkom narodnog poslanika Jeronima Jurićana na mandat narodnog poslanika u Saveznom vijeću i određivanje dopunskih izbora u Izbornom srezu Ludbreg.

Molim izvjestioca Mandatno-imunitetskog odbora narodnog poslanika Bora Čuškar da podnese izvještaj Odbora.

Izvestilac Mandatno-imunitetskog odbora Boro Čuškar (čita):

Mandatno-imunitetski odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici održanoj 14 aprila 1959 godine, razmotrio je ostavku narodnog poslanika Jeronima Juričana na poslaničku dužnost.

Pretrijebujući navedenu ostavku, Odbor se sa njom složio i predlaže Domu da usvoji ostavku narodnog poslanika Jeronima Juričana na mandat narodnog poslanika za Izborni srez Ludbreg.

Istovremeno, Odbor predlaže da Dom odredi dopunske izbore za upražnjeno mesto u Izbornom srezu Ludbreg.

Potpredsjednik Dušanka Kovačević: Otvaram pretres o ovom izvještaju. Ko se javlja za riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora i time prihvatio ostavku narodnog poslanika Jeronima Juričana na poslaničku dužnost i odredio dopunske izbore za upražnjeno mjesto u Izbornom srezu Ludbreg.

Prelazimo na dvadesettreću tačku dnevnog reda: Izbor jednog člana Odbora za spoljne poslove i jednog člana Odbora za prosvjetu.

Prema članu 80 Poslovnika Saveznog vijeća, predlog za izbor pojedinih članova odbora mogu podnijeti deset narodnih poslanika.

Ko ima predlog? Ima riječ narodni poslanik drugarica Zehra Muidović.

Zehra Muidović (Izborni srez Stari Grad — Sarajevo, NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice, pošto je uslijed prestanka mandata druga Nijaza Dizdarevića u Odboru za spoljne poslove i u Odboru za prosvjetu Saveznog vijeća ostalo upražnjeno po jedno mjesto člana odbora, predlažemo, na osnovu člana 80 Poslovnika Saveznog vijeća Savezne narodne skupštine, da se za člana Odbora za spoljne poslove izabere drug Lazar Koliševski, a za člana Odbora za prosvjetu drugarica Olga Marasović. (Aplauz).

Predlagači su: dr Zaim Šarac, dr Jerko Radmilović, Mara Naceva, Vice Buljan, Grujo Novaković, Krste Markovski, Miloško Drulović, Zehra Muidović, Dušanka Kovačević i Veselin Milosavljević.

Potpredsjednik Dušanka Kovačević: Da li ima još neki predlog? (Niko se ne javlja).

Stavljam na glasanje predlog narodnog poslanika Zehre Muidović i drugova da se za člana Odbora za spoljne poslove izabere narodni poslanik Lazar Koliševski. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je za člana Odbora za spoljne poslove jednoglasno izabran narodni poslanik Lazar Koliševski.

Stavljam na glasanje predlog narodnog poslanika Zehre Muidović i drugova da se za člana Odbora za prosvjetu izabere narodni poslanik Olga Marasović. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je za člana Odbora za prosvjetu jednoglasno izabrana narodni poslanik Olga Marasović.

Prelazimo na dvadesetčetvrtu tačku dnevnog reda: Izbor predsjednika, potpredsjednika i tri zapisničara Doma.

Prema članu 18 Poslovnika Doma, predlog za izbor predsjednika, potpredsjednika i zapisničara Doma mogu podnijeti deset narodnih poslanika.

Da li neko ima predlog? Ima riječ narodni poslanik Obren Stišović.

Obren Stišović (Izborni srez Ivanjica, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u ime grupe od deset narodnih poslanika, na osnovu člana 14 i 18 Poslovnika Saveznog veća Savezne narodne skupštine, predlažem da se za predsjednika, potpredsjednika i zapisničare Saveznog veća izaberu, i to: za predsjednika dr Mladen Iveković, za potpredsjednika Dušanka Kovačević, a za zapisničare Mirko Popović, Andrej Petelin i Mito Dimitrijević. (Aplauz).

Predlagači su narodni poslanici: Drago Gizić, Živko Žižić, Milosav Milosavljević, Ljubomir Ivković, Jefko Šćepanović, Tone Fajfar, Vujo Divjak, Obren Stišović, Mato Petrović i Nisim Albahari.

Potpredsjednik Dušanka Kovačević: Da li ima još neki predlog? (Niko se ne javlja).

Stavljam na glasanje predlog narodnog poslanika Obrena Stišovića i drugova da se za predsjednika Doma izabere narodni poslanik dr Mladen Iveković. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je za predsjednika Doma jednoglasno izabran narodni poslanik dr Mladen Iveković. (Aplauz).

(Dr Mladen Iveković zauzima mesto predsjednika).

Predsjednik dr Mladen Iveković (Izborni srez Samobor, NR Hrvatska): Zahvaljujem na izboru.

Stavljam na glasanje prijedlog da se za potpredsjednika Doma izabere narodni poslanik drugarica Dušanka Kovačević. Tko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko protiv? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je za potpredsjednika Saveznog vijeća jednoglasno izabrana narodni poslanik drugarica Dušanka Kovačević. (Aplauz).

Stavljam na glasanje prijedlog da se za zapisničare Doma izaberu narodni poslanici Mirko Popović, Andrej Petelin i Mito Dimitrijević.

Tko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li tko protiv? (Nema). Da li se tko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom za zapisničare Saveznog vijeća jednoglasno izabrao narodne poslanike Mirka Popovića, Andreja Petelina i Mitu Dimitrijevskog. (Aplauz).

Prelazimo na usaglašavanje zakonskih tekstova usvojenih u Saveznom vijeću i Vijeću proizvođača.

Od Predsjednika Vijeća proizvođača primio sam izvještaj da je Vijeće proizvođača usvojilo Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama, sa slijedećom izmjenom u članu 4 (čita):

Dodaje se novi stav 2, koji, glas: »Dve ili više stambenih zajednica mogu osnivati zajedničke servise, radnje, preduzeća ili ustanove.«

Sa ovim amandmanom složio se i predstavnik Saveznog izvršnog vijeća, tako da on postaje sastavni dio zakonskog prijedloga.

Da li Dom prihvaća izmjenu ovog člana? (Prihvata).

Pošto se Dom slaže, objavljujem da je Prijedlog općeg zakona o stambenim zajednicama u oba doma usvojen u istovjetnom tekstu.

Predsjednik Vijeća proizvođača obavijestio me je da je njegov Dom usvojio u istovjetnom tekstu kao i Savezno vijeće:

- 1) Prijedlog zakona o stambenim odnosima;
- 2) Prijedlog zakona o poslovnim zgradama i prostorijama;
- 3) Prijedlog zakona o svojini na dijelovima zgrada;

4) Prijedlog zakona o stambenim zadrugama;

5) Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosu za stambenu izgradnju;

6) Prijedlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija;

7) Prijedlog odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

8) Prijedlog odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu;

9) Prijedlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija;

10) Prijedlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje;

11) Prijedlog odluke o dopuni Odluke o ograničenju korištenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih djelatnosti;

12) Prijedlog odluke o ovlaštenju Saveznog izvršnog vijeća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta; i

13) Prijedlog odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Objavljujem, prema tome, da su navedeni prijedlozi Zakona i odluka usvojeni u oba doma.

Pošto je time dnevni red iscrpen, zaključujem sjednicu.

(Sednica je zaključena u 11 č).

PRILOZI**PREDLOG****ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZUJUĆIH ZRAČENJA**

SAVEZNA NARODNA SKUPSTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 153

1 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoga pretstavnika odredilo Milentija Popovića, člana Saveznog izvršnog veća, a za poverenike Slobodana Nakićenovića, državnog potsekretara — sekretara Savezne komisije za nuklearnu energiju i Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPSTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 21

1 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za organizaciju vlasti i upravu na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Milentija Popovića, a za poverenike Slobodana Nakićenovića, državnog potsekretara — sekretara Savezne komisije za nuklearnu energiju i Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

PREDLOG**ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZUJUĆIH ZRAČENJA****I. OPŠTE ODREDBE****Član 1**

U cilju zaštite od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, stavljaju se pod nadzor po odredbama ovog zakona izvori tih zračenja, kao i sva lica, materije i predmeti izloženi ovim zračenjima.

Član 2

Kao izvori jonizujućih zračenja smatraju se:

1) uređaji pomoću kojih se stvaraju ili mogu proizvoditi jonizujuća zračenja (nuklearni reaktori, akceleratori, rendgen-aparati i dr.);

2) rude iz kojih se dobivaju radioaktivne materije;

3) radioaktivne materije dobivene iz ruda (prirodn. radioizotopi);

4) radioaktivne materije dobivene na veštački način (veštački radioizotopi).

Član 3

Pored izvora jonizujućih zračenja, nadzoru podleže:

1) rad sa izvorima jonizujućih zračenja;

2) zgrade, delovi zgrada i prostorije sa stvarima smeštenim u njima i okolinom, i rudnici, kojima se nalaze izvori jonizujućih zračenja;

3) atmosfera, tle, voda, ljudska i stočna hrana, kao i sve materije koje mogu biti kontaminirane radioaktivnim zračenjima;

4) pribori za ličnu i kolektivnu zaštitu od jonizujućih zračenja;

5) osoblje koje radi na izvorima jonizujućih zračenja u proizvodnji, prometu, upotrebi, transportu i čuvanju ovih izvora, kao i osoblje koje može biti na drugi način izloženo tim zračenjima;

6) stanovništvo i pojedina lica koja pod bilo kojim okolnostima dođu ili mogu doći pod uticaj jonizujućih zračenja.

Član 4

Državni organi, ustanove i organizacije koji budu određeni propisima donetim na osnovu ovog zakona, proučavaju dejstvo jonizujućih zračenja i njihove posledice, iznalaze i primenjuju najpogodnije mere za zaštitu od štetnog dejstva ovih zračenja do koga može doći prilikom redovnog rada u vezi sa izvorima tih zračenja ili u drugim slučajevima.

Član 5

Na svim mestima gde se nalaze i upotrebljavaju izvori jonizujućih zračenja mora biti organ zovana služba za zaštitu od ovih zračenja i obezbeđena sredstva i drugi uslovi za vršenje te službe. Na ovu službu primenjuju se propisi koji važe za službu higijensko-tehničke zaštite.

Lica koja rade u službi zaštite inspekcije moraju imati propisanu stručnu spremu.

Član 6

Zaštita od jonizujućih zračenja uređuje se saveznim propisima.

Narodne republike mogu u ovoj oblasti donositi propise samo kad su za to ovlašćene ovim zakonom ili saveznim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Član 7

Poslovi zaštite od jonizujućih zračenja jesu poslovi od opšteg interesa za federaciju.

Za vršenje ovih poslova mogu se u narodnim republikama osnivati organi uprave koji će biti neposredno podređeni saveznim organima uprave.

Član 8

Poslove zaštite od jonizujućih zračenja vrše savezni organi uprave određeni saglasno odredbama ovog zakona.

Propisima o organizaciji službe zaštite od jonizujućih zračenja može se propisati da određene poslove zaštite vrše odgovarajući republički organi.

Član 9

Građani, ustanove, organizacije i državni organi dužni su pridržavati se mera propisanih u cilju zaštite od jonizujućih zračenja i izvršavati naređenja koja u tom cilju izdaju ovlašćeni organi.

Nadzor nad pridržavanjem i izvršavanjem mera propisanih u cilju zaštite od jonizujućih zračenja vrše inspekciski organi određeni na osnovu ovog zakona.

Član 10

Pojedine političko-teritorijalne jedinice, ustanove i organizacije mogu udruživati svoja materijalna i finansijska sredstva i stručne kadrove u cilju proučavanja i istraživanja u oblasti jonizujućih zračenja i sprovođenja što efikasnijih mera zaštite od štetnog dejstva tih zračenja.

II. NADZOR

Član 11

Objekti u kojima se nameravaju smestiti nuklearni reaktori, akceleratori, kao i postrojenja koja prerađuju radioaktivne rude, nuklearne sirovine ili fisionne proizvode, mogu biti izgrađeni samo na takvom terenu koji po svojoj konfiguraciji, geološkom i hidrološkom sastavu i lokalnim hidrometeorološkim, kao i drugim uslovima ne može prouzrokovati opasnost po život, zdravlje i imovinu stanovništva u blizini i daljoj okolini.

Dozvolu za lokaciju izdaje Savezna komisija za nuklearnu energiju odnosno organ uprave koji ona odredi.

Savezna komisija za nuklearnu energiju propisuje posebne uslove za postavljanje uređaja i postrojenja iz stava 1 ovog člana na pokretnim objektima.

Član 12

Izgradnja objekata i postrojenja iz prethodnog člana može se pristupiti tek posle izvršene revizije glavnog projekta.

U revizionu komisiju za davanje odobrenja za glavni projekt ulazi kao član i jedan stručnjak koga odredi Savezna komisija za nuklearnu energiju odnosno organ koji ona za to ovlasti. Glavni projekt može se odobriti samo ako ovaj član komisije utvrdi da glavni projekt ispunjava uslove u pogledu zaštite predviđene ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

Postrojenja iz stava 1 ovog člana mogu se pustiti u rad samo po odobrenju organa iz prethodnog stava. Ovaj organ daje odobrenje samo ako je preko posebne stručne komisije utvrđeno da su preduzete sve mere za zaštitu od jonizujućih zračenja.

Član 13

Državni organi, ustanove i organizacije mogu nabavljati, koristiti i stavljati u promet izvore jonizujućih zračenja iznad propisane određene jačine samo ako su za te poslove dobili prethodno odobrenje Savezne komisije za nuklearnu energiju odnosno organa uprave koji ona odredi. Ovo odobrenje ne može se dati pojedinačno.

Savezno izvršno veće regulisaće svojim propisima nabavljanje, korišćenje i stavljanje u promet rendgen aparata, kao i nadzor nad radom sa njima.

Član 14

Odobrenje iz stava 1 prethodnog člana daje se ako su ispunjeni ovi uslovi:

1) da objekti i prostorije u kojima se izvori jonizujućih zračenja proizvode, čuvaju ili se rad sa njima, odgovaraju propisanim higijenskim i tehničkim uslovima i da radna mesta u tim objektima i prostorije budu snabdeveni odgovarajućim sredstvima za zaštitu zaposlenog osoblja i propisanom mernom opremom;

2) da su preduzete mere kojima se sprečava da otpadne radioaktivne materije izazivaju kontaminaciju okoline;

3) da sva lica koja će raditi sa izvorima jonizujućih zračenja imaju stručnu spremu propisanu za poslove koje će vršiti.

Član 15

Državni organi, ustanove i organizacije mogu upotrebljavati izvore jonizujućih zračenja, samo u svrhe

navedene u aktu o odobrenju, izdatom na osnovu člana 13 stav 1 ovog zakona.

Za svaku promenu koja utiče na uslove zaštite na objektu ili na izvoru jonizujućih zračenja mora se dobiti posebno odobrenje u smislu člana 13 ovog zakona.

Član 16

Državni organi, ustanove i organizacije koji nabavljaju, koriste ili stavljaju u promet izvore jonizujućih zračenja moraju imati pravila o svom radu sa ovim izvorima. Ova pravila donosi državni organ odnosno organ ustanove ili organizacije nadležan za donošenje pravila o njihovoj organizaciji.

Pravila iz prethodnog stava odobrava Savezna komisija za nuklearnu energiju odnosno organ uprave koji ona odredi.

Član 17

Objekti i prostorije moraju ispunjavati uslove predviđene u članu 14 ovog zakona za sve vreme dok se u njima nalaze izvori jonizujućih zračenja.

Ako organ nadležan za inspekciske poslove u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja utvrdi da koji od ovih uslova ne postoji, može doneti rešenje kojim će narediti da se odmah obustavi rad, ili može ostaviti odgovarajući rok u kome je državni organ, ustanova ili organizacija dužna utvrditi nedostatak otkloniti. Ako državni organ, ustanova ili organizacija ne otkloni ove nedostatke u određenom roku, nadležni inspekciski organ može svojim rešenjem obustaviti dalji rad.

U slučaju iz prethodnog stava organ koji je izdao dozvolu može ovu dozvolu oduzeti i zabraniti rad sa izvorima jonizujućih zračenja.

Savezno izvršno veće regulisaće svojim propisima način postupanja i raspolaganja sa izvorima jonizujućih zračenja državnih organa, ustanova ili organizacija kojima je zabranjen dalji rad sa tim izvorima.

Član 18

Izvori jonizujućih zračenja iznad propisane određene jačine, bilo da su proizvedeni u zemlji ili nabavljeni u inostranstvu, moraju se prijaviti Saveznoj komisiji za nuklearnu energiju odnosno organu koji ona odredi.

Član 19

Kontrola atmosfere i vode u pogledu kontaminacije radioaktivnim materijama vrši se stalno, a kontrola hrane i tla prema potrebi.

Savezno izvršno veće odrediće, na predlog Savezne komisije za nuklearnu energiju, koji su organi dužni vršiti ovu kontrolu i način njenog vršenja.

Član 20

U vršenju nadzora nadležni organi i službenici ovlašćeni za vršenje inspekciskih poslova imaju pravo i dužnost, u cilju sprečavanja štetnog dejstva jonizujućih zračenja, preduzimati mere i izvršivati radnje predviđene ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

III. ZAŠTITA OSOBLJA

Član 21

Sva lica koja rade na izvorima jonizujućih zračenja, moraju biti zaštićena. Ona ne smeju biti izložena zračenju preko dozvoljene doze zračenja, koja se određuje posebnim propisima.

Član 22

Na radnim mestima koja mogu biti izložena jonizujućim zračenjima, može biti zaposleno samo lice kome je ovlašćena zdravstvena ustanova prethodno izdala dozvolu za takvo zaposlenje na osnovu lekarskog pregleda.

Lica koja su zaposlena na mestima na kojima mogu biti izložena jonizujućim zračenjima, dužna su podvrgavati se povremenim lekarskim pregledima i proveravanju kontaminacije svoga tela i odelu.

Državni organi, ustanove i organizacije kod kojih su zaposlena lica iz prethodnog stava, dužni su obezbediti propisane povremene preglede ovog osoblja.

Član 23

Državni organi, ustanove i organizacije dužni su osoblje zaposleno na mestima na kojima je izloženo jonizujućim zračenjima snabdeti ličnim i drugim zaštitnim sredstvima, proveravati ispravnost ovih sredstava i starati se da ih osoblje pravilno koristi pri radu.

Oni su dužni obezbediti propisima određena povremena merenja stepena izloženosti radnih mesta jonizujućim zračenjima, proveravanje kontaminacije stvar, prostorija i atmosfere u prostorijama u kojima se radi sa radioaktivnim materijama, kao i povremeno proveravanje ispravnosti mernih instrumenata i zaštitnih sredstava od strane organa koji su za to ovlašćeni posebnim propisima.

Član 24

Zdravstvene ustanove ovlašćene za davanje dozvole za rad na mestima izloženim jonizujućim zračenjima, dužne su voditi evidenciju o svim licima kojima su izdale dozvolu, kao i o zdravstvenom stanju tih lica, koje se utvrđuje njihovim povremenim pregledom (član 22).

Državni organi, ustanove i organizacije dužni su voditi evidenciju o povremenom lekarskom pregledu svog osoblja (član 22), kao i o proveravanjima predviđenim u članu 23 ovog zakona.

Član 25

Poslovi na izvorima jonizujućih zračenja izjednačuju se sa poslovima predviđenim u članu 56 stav 1 Zakona o penziskom osiguranju (»Službeni list FNRJ«, br. 51/57). Ovi poslovi bliže se određuju propisima Saveznog izvršnog veća.

Propisima Saveznog izvršnog veća iz prethodnog stava mogu se odrediti posebni uslovi za zapošljavanje lica na izvorima jonizujućih zračenja, a za lica koja rade sa tim izvorima mogu se propisati poseban dodatak, posebni uslovi rada, posebne odredbe o godišnjem odmoru, kao i zabrana daljeg rada sa tim izvorima lica koja su ozračena preko dozvoljene doze.

IV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26

Državni organi, ustanove i organizacije koji nabavljaju, koriste ili stavljaju u promet izvore jonizujućih zračenja, a do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu po važećim propisima dobili odobrenje za rad, dužni su u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona tražiti odobrenje predviđeno u članu 13 stav 1 ovog zakona.

Ako državni organ, ustanova ili organizacija koja traži odobrenje po prethodnom stavu ne ispunjava uslove predviđene ovim zakonom za dobivanje odobrenja, Savezna komisija za nuklearnu energiju određuje rok u kome su dužni ispuniti te uslove, a u slučaju veće opasnosti za zdravlje i život ljudi — može im zabraniti rad dok ne ispunje uslove predviđene ovim zakonom.

Član 27

Poslove zaštite od jonizujućih zračenja vrši Savezna komisija za nuklearnu energiju, ukoliko pojedini poslovi nisu posebnim propisima stavljani u nadležnost odgovarajućih inspekciskih organa.

U poslovima zaštite Savezna komisija za nuklearnu energiju sarađuje sa zainteresovanim organima

uprave, a naročito sa organima uprave nadležnim za poslove narodnog zdravlja i rada, kao i sa organima nadležnim za poslove sanitarne inspekcije i inspekcije rada.

Uredbom Saveznog izvršnog veća propisane se organizacija službe za vršenje inspekciskih poslova u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, dužnosti i ovlašćenja inspektora i postupak pri vršenju te službe. Tom uredbom propisane se i koje inspekciskih poslove u toj oblasti vrše organi nadležni za poslove sanitarne inspekcije i inspekcije rada, kao i odnosi organa nadležnog za vršenje inspekciskih poslova u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i tih inspekciskih organa.

Član 28

Savezna komisija za nuklearnu energiju donosi propise:

1) o granici jačine izvora jonizujućih zračenja u smislu čl. 13 i 18 ovog zakona, o dozvoljenoj dozi tih zračenja kojoj mogu biti izložena lica koja rade sa tim izvorima i građani, kao i druge mere za zaštitu od jonizujućih zračenja u okviru određaba ovog zakona;

2) o stručnoj spremi lica koja rade sa izvorima jonizujućih zračenja i stručnoj spremi osoblja za zaštitu od tih zračenja;

3) o odredbama koje moraju sadržavati pravila o radu sa izvorima jonizujućih zračenja (član 18).

Savezna komisija za nuklearnu energiju, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za narodno zdravlje, propisuje rokove i način lekarskih pregleda u smislu člana 22 stav 2 ovog zakona.

Mere za zaštitu od jonizujućih zračenja u oblasti narodne odbrane propisuje Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane, a takve mere koje se preduzimaju u vršenju službe civilne zaštite — Savezni Državni sekretarijat za unutrašnje poslove, u saglasnosti sa Saveznom komisijom za nuklearnu energiju.

Član 29

Ovaj zakon stupa na snagu po isteku mesec dana od dana objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZUJUĆIH ZRAČENJA

Razvoj nuklearne energije u našoj zemlji uslovio je na mnogim područjima primenu izvora jonizujućih zračenja. Smernicama perspektivnog razvoja nuklearne energije u našoj zemlji predviđena je još šira primena nuklearne energije u oblasti zdravlja, industrije, poljoprivrede, elektroprivrede, naučno-istraživačkom radu itd. Upotrebom jonizujućih izvora pri radu na ostvarenju ovih zadataka znatno se povećava i opasnost od njihovog štetnog delovanja na zdravlje ljudi, kao i mogućnost zagađivanja vazduha, vode i drugih materija i predmeta zračenjima tih izvora. Otuda se nužno nameće potreba da se prilikom iskoriscavanja nuklearne energije preduzmu i potrebne zaštitne mere.

Pitanje zaštite od štetnog dejstva jonizujućih izvora bilo je dosad regulisano Naredbom o ograničenju upotrebe i kontroli prometa radioaktivnih materija (»Službeni list FNRJ«, br. 44/58), koju je donela Savezna komisija za nuklearnu energiju na osnovu ovlašćenja datog joj odlukom Saveznog izvršnog veća. Iako je tom naredbom obuhvaćena materija znatno šira od one koju obično sadrži takva vrsta propisa, ipak su njome regulisana samo neka važnija i hitna pitanja. Da bi se popunila ta praznina i da bi se pitanja zaštite od jonizujućih zračenja regulisala u celini, neophodno je zakonom postaviti pravnu osnovu za regulisanje svih pitanja koja se, s obzirom na današnji stepen razvitka nuklearnih nauka i nuklearne energije, moraju re-

šiti u cilju ostvarivanja efikasne i sigurne zaštite od štetnog dejstva jonizujućih zračenja.

Predlogom zakona se stavljaju pod nadzor svi izvori jonizujućih zračenja, kao i sva lica, materije i predmeti koji su izloženi ovim zračenjima. Ujedno se u njemu određuje šta se sve smatra izvorom jonizujućih zračenja i koji sve predmeti i lica podleže nadzoru.

Zbog posebnog značaja službe zaštite sa gledišta interesa narodne odbrane i izvršenja međunarodnih obaveza naše zemlje, u predlogu se utvrđuje da su poslovi zaštite od opšteg interesa za federaciju i da te poslove vrše savezni organi uprave, ukoliko posebnim saveznim propisima pojedini poslovi nisu dati u nadležnost republičkih organa. U skladu sa ovim karakterom službe zaštite predlogom zakona se predviđa da se za vršenje poslova zaštite mogu u narodnim republikama osnivati organi uprave koji će biti neposredno podređeni saveznim organima uprave.

Radi obezbeđenja života i zdravlja građana i ostvarivanja što efikasnije zaštite, predlogom zakona se propisuju uslovi za izgradnju objekata u kojima treba da budu smešteni nuklearni reaktori, akceleratori i druga postrojenja koja prerađuju radioaktivne rude, nuklearne sirovine ili fisione produkte. Isto tako predviđa da se takvi objekti i postrojenja mogu puštiti u rad samo po prethodnom odobrenju Savezne komisije za nuklearnu energiju odnosno organa koji ona odredi.

Predlog zakona utvrđuje i obavezu da se nabavke, stavljanje i korišćenje u promet izvora jonizujućih zračenja iznad propisima određene jačine može vršiti samo uz odobrenje nadležnog organa.

Predlogom zakona se razrađuju posebno i zaštitne mere u cilju zaštite osoblja koje radi na izvorima jonizujućih zračenja. U tu svrhu se propisuje ko može biti zaposlen na radnim mestima koja mogu biti izložena jonizujućim zračenjima, i određuje dužnost zaposlenog osoblja da se povremeno podvrgava lekarskim pregledima, kao i obaveze državnih organa, ustanova i organizacija da to osoblje snabdeju ličnim i drugim zaštitnim sredstvima, kao i da povremeno proveravaju ispravnost ovih sredstava i da vrše proveravanje kontaminacije u prostorijama u kojima se radi sa radioaktivnim materijama.

Predlog zakona polazi sa gledišta da nadzor nad pridržavanjem zakona od strane državnih organa, ustanova, organizacija i građana treba da vrši posebna savezna inspeksijska služba, a da se vršenje određenih poslova te zaštite može poveriti i organima uprave nadležnim za poslove sanitarne inspekcije, odnosno inspekcije rada. Pošto, međutim, po pitanjima organizacije ove inspeksijske službe nisu dosad zauzeta konačna stanovišta i s obzirom na potrebu da se organizacija ove službe može lakše prilagodavati potrebama, predlogom zakona se daje ovlašćenje Saveznom izvršnom veću da donese propise o organizaciji inspeksijske službe koja će vršiti nadzor nad izvršenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, kao i o ovlašćenjima i dužnostima inspektora.

Predlog zakona sadrži i pravnu osnovu za donošenje niza propisa za izvršenje zakona. U tom cilju daje se ovlašćenje Saveznoj komisiji za nuklearnu energiju da donese propise o granicama jačine izvora jonizujućih zračenja, o dozvoljenoj dozi tih zračenja, o stručnoj spremi lica koja rade sa izvorima jonizujućih zračenja i stručnoj spremi osoblja za zaštitu od tih zračenja, kao i o drugim merama za zaštitu od jonizujućih zračenja. Za donošenje propisa o merama za zaštitu u oblasti narodne odbrane ovlašćuje se Državni sekretarijat za narodnu odbranu, a u oblasti civilne zaštite ovlašćuje se savezni Državni sekretarijat za unutrašnje poslove da propise o tim merama donosi uz saglasnost Savezne komisije za nuklearnu energiju.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZUJUĆIH ZRAČENJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za organizaciju vlasti
i upravu

Br. SNS /A/ 21

14 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za organizaciju vlasti i upravu na svojim sednicama od 11 i 14 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, koji mu je preko predsednika Saveznog veća dostavio predsednik Savezne narodne skupštine.

Odbor je usvojio Predlog zakona sa izmenama i dopunama koje su zajedničke izmene i dopune Odbora za organizaciju vlasti i upravu i Zakonodavnog odbora. S tim izmenama složio se i predstavnik Saveznog izvršnog veća.

Te izmene su sledeće:

Član 1. U drugom redu briše se zapeta.

Član 2. prima se bez izmena.

Član 3. U tački 2, u drugom redu iza reči »i rudnici« briše se zapeta a umesto nje stavlja »u«. U tački 3 u drugom redu iza zapete dodaju se reči »otpadni materijali i smeće«, a umesto zadnjih reči »radioaktivnim zračenjima« stavlja se reč »radioaktivnošću«.

Član 4 prima se bez izmena.

Član 5. U drugom stavu u prvom redu umesto reči »inspekcije« stavljaju se reči »od jonizujućih zračenja«.

Čl. 6 do 8 primaju se bez izmena.

Član 9. U prvom stavu prvi reč menja se i glasi: »Privredne i druge organizacije, državni organi, ustanove i građani dužni su...«.

Član 10. U drugom redu brišu se reči »materijalna i«, a u trećem redu ispred reči »sredstva« stavljaju se reči »i druga materijalna«.

Član 11. prima se bez izmena.

Član 12. Prva rečenica drugog stava ostaje drugi stav, a druga rečenica ovog stava postaje treći stav, menja se i glasi: »Revizijska komisija može odobriti glavni projekt samo ako organ iz prethodnog stava preko posebne stručne komisije utvrdi da taj projekt ispunjava uslove u pogledu zaštite predviđene ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.« Dosadašnji treći stav ovoga člana postaje četvrti stav.

Član 13. U prvom stavu u trećem redu briše se reč »jačine« a umesto nje stavljaju se reči »granice aktivnosti«.

Član 14. U tački 1 u poslednjem redu briše se reč »mernom« a iza reči »opremom« briše se tačka i zapeta i dodaju reči »za merenje«.

Član 15. U prvom stavu brišu se obe zapete.

Čl. 16 i 17 primaju se bez izmena.

Član 18. U drugom redu briše se reč »jačine« a umesto nje stavljaju reči »granice aktivnosti«.

Član 19 prima se bez izmena.

Član 20. U trećem redu briše se zapeta a umesto nje stavlja reč »da«. U četvrtom redu briše se zapeta, a umesto reči »preduzimati mere i izvršavati« stavljaju se reči »preduzimaju mere i vrše«.

Član 21. U drugom redu briše se zapeta, a u trećem briše se reč »zračenja«.

Član 22 prima se bez izmena.

Član 23. Na kraju prvoga stava umesto tačke stavlja se zapeta i iza nje dodaju reči »kao i preduzimati mere za njihovu zaštitu i po potrebi upućivati ih na lečenje«.

Član 24 prima se bez izmena.

Član 25. U prvom stavu u trećem i četvrtom redu brišu se reči u zagradi. U drugom stavu u prvom i drugom redu brišu se reči »iz prethodnog stava«.

Posle člana 25 unosi se nova glava »IV Kaznene odredbe« i novi članovi 26—29, koji glase:

»IV KAZNENE ODREDBE

Član 26

Novčanom kaznom od 50.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj organizacija, ustanova i drugo pravno lice koje bez prethodnog odobrenja nadležnog organa nabavi, koristi ili stavi u promet izvore jonizujućih zračenja iznad propisane granice aktivnosti.

Za radnju iz prethodnog stava kazniće se novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara i odgovorno lice u organizaciji odnosno ustanovi.

Član 27

Novčanom kaznom do 300.000 dinara ili kaznom zatvora do 30 dana kazniće se pojedinač koji nabavi, koristi ili stavi u promet izvore jonizujućih zračenja, sem rendgenaparata.

Član 28

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj organizacija, ustanova i drugo pravno lice:

1) ako protivno članu 5 ovog zakona ne organizuje službu za zaštitu od jonizujućih zračenja ili ne obezbedi sredstva i druge uslove za vršenje te službe;

2) ako izvore jonizujućih zračenja upotrebljava u druge svrhe sem onih za koje je dato odobrenje ili ako u slučaju promena koje utiču na uslove zaštite ne prihvati odobrenje u smislu člana 15 stav 2 ovog zakona;

3) ako ne prijaviti nadležnom organu izvore jonizujućih zračenja iznad propisane granice aktivnosti u smislu člana 18 ovog zakona;

4) ako ne snabde ličnim i drugim zaštitnim sredstvima osoblje zaposleno na mestima izloženim jonizujućim zračenjima ili ne preduzme druge propisane mere za zaštitu tog osoblja.

Za radnje iz prethodnog stava kazniće se novčanom kaznom do 50.000 dinara i odgovorno lice u organizaciji odnosno ustanovi.

Član 29

Novčanom kaznom od 10.000 do 200.000 dinara kazniće se za prekršaj organizacija, ustanova i drugo pravno lice koje ne obezbedi povremene propisane lekarske preglede osoblja zaposlenog na mestima izloženim jonizujućim zračenjima ili ne vodi evidenciju o ovakvim pregledima, ili koje bez dozvole zdravstvene ustanove zaposli lice na radnom mestu koje može da bude izloženo jonizujućim zračenjima.

Za radnje iz prethodnog stava kazniće se novčanom kaznom do 20.000 dinara i odgovorno lice u organizaciji odnosno ustanovi.

Sadašnja glava IV postaje glava V, a čl. 26—29 postaju čl. 30—33.

Član 30. U prvom stavu u petom redu umesto brojke »30« stavlja se reč »mesec«. U drugom stavu u četvrtom redu iza reči »nuklearnu energiju« dodaju se reči »odnosno organ koji ona za to ovlasti«.

Član 31. U prvom stavu u poslednjem redu umesto reči »odgovarajućih inspekciskih« stavlja se reč »drugih«.

Član 32. U prvom stavu u tački 1, u prvom redu umesto reči »jačine« stavlja se reč »aktivnosti«. U drugom stavu brišu se obe zapete, a u trećem redu ispred reči »lekarskih« stavlja se reč »vršenja«. U trećem stavu, briše se zapeta u petom redu.

Član 33 prima se bez izmena.

Molimo Savezno veće da ovaj predlog zakona usvoji.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Milka Agbaba.

Sekretar

Dr Ivo Sunarić s. r.

Pretsednik

Vlada Zečević s. r.

Članovi:

Milka Agbaba s. r., Nisim Albahari s. r., Rista Antunović s. r., Muhidin Begić s. r., Antun Biber s. r., Zlatko Biljanovski s. r., Radomir Borisavljević s. r., Albin Dujć s. r., Nikola Đakonović s. r., Predrag Gligorić s. r., Cedo Grbić s. r., Đura Jovanović s. r., Mara Naceva s. r., Dragomir Nikolić s. r., Elise Popovski s. r., Miliša Radovanović s. r., Franc Rant s. r., Ilija Rikano-
vić s. r., Vladimir Simić s. r., Josip Trajković s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZUJUĆIH ZRAČENJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 21

14 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 12 i 14 aprila 1959 godine, pretrasa-
o je Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, koji mu je dostavio Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

U toku pretrasa Odbor je predložio da se u ovom zakonskom predlogu izvrše izvesne izmene i dopune sa kojima se složio Odbor za organizaciju vlasti i upravu.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Zehra Muidović.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Vladan Bojanić s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Demir Firuz s. r., Živan Dimitrijević s. r., Mito Dimitrievski s. r., Jurica Draušnik s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Nikola Miljanić s. r., Zehra Muidović s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

OPŠTEG ZAKONA O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 89

3 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoga predstavnika odredilo Krstu Crvenkovskog, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za prosvetu i kulturu, a za poverenika Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću i Lepu Perović, državnog savetnika u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za prosvetu i kulturu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 4

4 mart 1959. godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za prosvetu na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Krstu Crvenkovskog, a za poverenike Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću i Lepu Perović, državnog savetnika u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za prosvetu i kulturu.

Predsednik
Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

OPŠTEG ZAKONA O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1

Spomenici kulture stavljaju se pod zaštitu po odredbama zakona.

Spomenikom kulture smatraju se nepokretni i pokretni predmeti, kao i grupe predmeta koji su zbog svoje arheološke, istoriske, sociološke, etnografske, naučne, umetničke, urbanističke ili druge kulturne vrednosti od značaja za društvenu zajednicu.

Član 2

Svrha zaštite spomenika kulture jeste:

- očuvanje spomenika kulture u neokrnjenom i izvornom stanju;
- stvaranje što povoljnijih uslova za opstanak spomenika i preduzimanje mera potrebnih za njegovo redovno održavanje;

- sprečavanje svake radnje čijim bi se izvršenjem moglo neposredno ili posredno promeniti svojstvo, oblik, značaj ili izgled spomenika, a time i njihova vrednost kao spomenika kulture;

- obezbeđenje uslova da spomenici, prema svojoj nameni i značaju, služe zadovoljenju kulturnih potreba zajednice.

Član 3

Spomenici kulture zaštićeni su po samom zakonu bez obzira da li su u društvenoj ili građanskoj svojini i da li su registrovani.

Član 4

Spomenici kulture koji su posle 31. jula 1945. godine izvađeni iz zemlje ili iz vode ili nađeni pri iskopavanju ili istraživanju smatraju se društvenom svojinom.

Ako na izvađeni ili nađeni spomenik kulture privatno lice polaže pravo svojine, organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture preuzeće spomenik na upravljanje do utvrđivanja sopstvenika.

Zakonom i propisima donetim na osnovu zakona može se odrediti u kojim slučajevima pripada nagrada poštenom nalazaču i način njenog utvrđivanja.

Član 5

Imaoцем spomenika kulture u smislu ovog zakona smatra se svaki pojedinac i pravno lice, organ, ustanova, udruženje ili druga organizacija koja je sopstvenik ili posednik spomenika, ili ima pravo upravljanja ili po bilo kom osnovu drži spomenik.

Član 6

Pravo korišćenja spomenika kulture u društvenoj svojini na kojima posebnim aktom nadležnog organa to pravo nije dato drugom organu, ustanovi ili organizaciji, pripada opštini na čijem se području spomenik nalazi.

O čuvanju i održavanju spomenika kulture čiji imalac nije poznat, do određivanja ustanove ili organa kome se poverava upravljanje spomenikom stara se organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove zaštite spomenika kulture.

Član 7

Službu zaštite spomenika kulture vrše zavodi za zaštitu spomenika kulture kao samostalne ustanove organizovane na načelu društvenog upravljanja, ukoliko pojedini poslovi te službe republičkim propisima nisu stavljeni u nadležnost državnih organa ili drugih ustanova.

Član 8

U oblasti zaštite spomenika kulture državni organi osnivaju zavode za zaštitu spomenika kulture, staraju se o obezbeđenju materijalnih sredstava za vršenje službe zaštite spomenika kulture, o obrazovanju i o usavršavanju kadrova za zaštitu tih spomenika i vrše druga prava i dužnosti određene zakonom.

Saveti narodnih odbora i republički saveti nadležni za poslove zaštite spomenika kulture, pored poslova koji su im stavljeni u nadležnost kao državnim organima, vrše i poslove društvenog upravljanja od zajedničkog interesa za zaštitu spomenika kulture u opštini, srezu, odnosno republici.

Član 9

Radi što potpunijeg uključivanja u zaštitu spomenika kulture zainteresovanih društvenih snaga i građana mogu se za jedan ili više spomenika kulture obrazovati saveti (odbori i sl.) kao organi društvenog upravljanja i njima poveriti vršenje određenih poslova u vezi sa upravljanjem, čuvanjem i zaštitom spomenika kulture.

Članove ovog saveta imenuje opštinski narodni odbor, odnosno biraju zainteresovane društvene organizacije.

Član 10

Radi proučavanja i stručnog održavanja spomenika kulture, kao i radi stvaranja uslova da spomenici kulture služe zadovoljenju kulturnih potreba zajednice, mogu se osnivati posebne ustanove (muzeji, galerije i sl.), koje se organizuju na načelima društvenog upravljanja.

Član 11

Vršenje određenih poslova u vezi sa staranjem o čuvanju i održavanju jednog ili više spomenika kulture u društvenoj svojini može se, u skladu sa republičkim zakonom, poveriti i pojedinim udruženjima i drugim društvenim organizacijama koje imaju za cilj staranje o spomenicima kulture.

Član 12

U sprovođenju spomenika zaštite kulture državni organi i ustanove za zaštitu spomenika oslanjaju se na zainteresovane društvene organizacije, imaoce spomenika i druge građane i potiču njihov interes za što bolje čuvanje i zaštitu spomenika kulture, kao i za utvrđivanje predmeta koji imaju svojstvo spomenika.

Zavodi za zaštitu spomenika kulture dužni su pružati pomoć i saradnju imalcima spomenika kulture u čuvanju i održavanju spomenika, naročito davanjem stručnih saveta i mišljenja, ukazivanjem na potrebu konzerviranja spomenika i vršenja stručnih eksperata u cilju određivanja mera za održavanje spomenika kulture.

Član 13

Republičkim zakonom mogu se nacionalizovati pojedini spomenici kulture u građanskoj svojini koji su od posebnog značaja za zajednicu. Tim zakonom se određuje i način utvrđivanja naknade za nacionalizovani spomenik kulture ako ga je imalac koristio ili ako je spomenik mogao biti u prometu.

Član 14

Oslobađaju se od plaćanja administrativnih taksa svi podnesci, rešenja, žalbe kao i drugi akti koji se donose u vezi sa zaštitom spomenika kulture.

Imaoci spomenika kulture uživaju u pogledu spomenika poreske, carinske i druge olakšice predviđene posebnim propisima.

II. OBAVEZE IMALACA SPOMENIKA KULTURE

Član 15

Svako lice koje je sopstvenik ili po ma kom osnovu drži spomenik kulture ili predmet za koji se osnovano može pretpostaviti da ima svojstvo spomenika kulture, dužno je da spomenik odnosno takav predmet prijavi nadležnom zavodu za zaštitu spomenika kulture ili organu uprave opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture. Ovaj organ uprave dužan je prijavu bez odlaganja dostaviti nadležnom zavodu za zaštitu spomenika kulture.

Imalac spomenika kulture dužan je da prijavi i sve promene koje na spomeniku kulture nastanu posle njegovog prijavljivanja, kao i pravne promene u vezi sa spomenikom.

Član 16

Imalac spomenika kulture dužan je da spomenik brižljivo čuva, da se stara o pravilnom održavanju i opravkama spomenika, kao i da na vreme preduzima i izvršava sve propisane tehničko-zaštitne mere i druge mere potrebne za održavanje i zaštitu spomenika kulture.

Troškove u vezi sa čuvanjem i održavanjem spomenika kulture i sprovođenjem tehničko-zaštitnih mera snosi imalac spomenika.

Ako održavanje spomenika kulture ili radovi na njegovoj opravi ili konzerviranju zahtevaju vanredne troškove koji prelaze prihode ili druge materijalne koristi koje imalac ima od spomenika kulture, imalac spomenika nije dužan snositi troškove preko iznosa

tih prihoda odnosno koristi. Organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture može odrediti da se ovi troškovi podmire iz društvenih sredstava.

Član 17

Ako imalac spomenika kulture ne izvrši propisanu meru za zaštitu spomenika, organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture opomenuće ga i odrediti mu rok u kome je dužan tu meru izvršiti, uz upozorenje da će u protivnom takva mera biti izvršena o njegovom trošku.

Ako imalac spomenika ni posle opomene ne izvrši propisanu meru ili ne izvrši u određenom roku meru koju mu je naložio organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture, ovaj organ može izvršiti tu meru o trošku imalaca.

Član 18

U slučaju otuđenja spomenika kulture u građanskoj svojini u čije su održavanje, opravke ili konzerviranje uložena znatnija društvena sredstva, sopstvenik je dužan naknaditi zajednici iznos za koji se je usled ulaganja tih sredstava povećala vrednost spomenika kulture.

Potraživanje naknade po prethodnom stavu za društvena sredstva uložena u nepokretni spomenik kulture obezbeđuje se hipotekom na spomeniku kulture.

Član 19

Imalac spomenika kulture dužan je dopustiti istraživanje i proučavanje spomenika kulture u naučne i umetničke svrhe licu koje ima za to odobrenje organa nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture.

Imalac predmeta za koji se pretpostavlja da je spomenik kulture, mora ustanovi ili licu ovlašćenom od organa nadležnog za zaštitu spomenika kulture dopustiti da predmet pregleda ili izvrši potrebno istraživanje ili proučavanje.

Član 20

Organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture može svojim rešenjem odrediti da je imalac spomenika kulture dužan učiniti spomenik pristupačnim javnosti na način i pod uslovima određenim tim rešenjem, ako je to s obzirom na prirodu i značaj spomenika kulture neophodno radi zadovoljavanja kulturnih potreba zajednice.

Pri donošenju rešenja vodiće se računa o imovinskim i ličnim prilikama imalaca, o prostorijama u kojima je spomenik smešten, o mogućnostima imalaca da spomenik učini pristupačnim javnosti, kao i o troškovima koji se time prouzrokuju imalcu.

Član 21

Za preduzimanje bilo kakve radnje koja može prouzrokovati promene na spomeniku kulture ili narušiti integritet spomenika, potrebna je prethodna dozvola organa nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture.

Kao takve radnje smatraju se naročito: konzerviranje, restauriranje, dozidivanje, prezidivanje spomenika i drugi slični radovi, kao i podizanje i rad industrijskih, zanatskih i drugih postrojenja ili radilišta u neposrednoj blizini spomenika.

Republičkim zakonom može se propisati pribavljanje prethodne dozvole i u drugim slučajevima.

Član 22

Ako se spomeniku kulture redovnom upotrebom i korišćenjem nanosi šteta, može se rešenjem organa nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture naložiti imalcu da upotrebu i korišćenje spomenika kulture vrši samo na određen način kojim se spomeniku neće nanositi šteta, a ako je to potrebno radi

zaštite spomenika kulture — može se ograničiti odnosno zabraniti upotreba ili konišćenje spomenika u određene svrhe.

Republičkim zakonom predviđene se u kojim slučajevima imaoocu spomenika kulture, zbog naređivanja mera iz prethodnog stava, pripada naknada.

Član 23

Ako imalac spomenika kulture nemarno čuva ili nestručno održava spomenik kulture tako da postoji opasnost da spomenik bude oštećen ili uništen, pa ni posle opomene ne obezbedi uslove za pravilno čuvanje i stručno održavanje spomenika, organ nadležan za poslove zaštite spomenika kulture može svojim rešenjem odrediti da se spomenik kulture preda na upravljanje staraocu određenom u tu svrhu.

Staralac je ovlašćen da za račun i o trošku imaooca preduzima sve mere za održavanje spomenika, a određene mere može preduzimati samo po odobrenju organa nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture.

U slučaju iz prethodnih stavova troškovi održavanja spomenika padaju na teret imaooca spomenika kulture, a privremeno ih podmiruje organ koji je odredio staraoca uz pravo regresa od imaooca spomenika.

Organ koji donosi rešenje o određivanju staraoca, razrešice ga od dužnosti ako imalac spomenika dokaže da je obezbedio uslove za pravilno i stručno održavanje spomenika kulture.

Član 24

Spomenici kulture ne mogu se izvoziti ni iznositi u inostranstvo.

Izuzetno, pojedini spomenik kulture može se izvesti odnosno izneti u inostranstvo samo po dozvoli republičkog saveća nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture.

Ova dozvola se izdaje po prethodno pribavljenom mišljenju republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Ako je spomenik kulture poreklom iz druge narodne republike, pre izdavanja dozvole za izvoz odnosno iznošenje mora se pribaviti i mišljenje republičkog saveća nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture te republike.

III. OGRANIČENJA PRAVA IMALACA SPOMENIKA KULTURE

1. Preče pravo kupovine spomenika kulture

Član 25

Sopstvenik spomenika kulture koji namerava da spomenik kulture proda, dužan je prethodno ponuditi ga na prodaju opštini na čijem se području spomenik kulture nalazi.

Sopstvenik je dužan navesti u ponudi cenu i druge uslove prodaje.

Član 26

Opština ima pravo da u roku od dva meseca od dana kad joj je podnesena ponuda za kupovinu spomenika kulture, tu ponudu prihvatiti uz cenu i druge uslove koji su navedeni u ponudi.

Ako opština kojoj je podneta ponuda ne želi da koristi sama svoje preče pravo kupovine, dužna je da najdocnije 30 dana po prijemu ponude obavesti o ponudi sreski i republički zavod za zaštitu spomenika kulture na čijem se području spomenik nalazi.

Ponudu upućenu opštini može, umesto opštine, u istom roku prihvatiti uz iste uslove druga političko-teritorijalna jedinica ili zavod za zaštitu spomenika kulture.

Po isteku roka za prihvatanje ponude sopstvenik može prodati spomenik kulture drugom licu po ceni koja nije niža od cene navedene u ponudi upućenoj opštini, i pod drugim uslovima koji za kupca nisu povoljniji od uslova sadržanih u ovoj ponudi.

Opština, kao i druga političko-teritorijalna jedinica i zavod za zaštitu spomenika kulture, ima preče pravo kupovine i u slučaju prinudne prodaje spomenika kulture, i to po ceni koja je utvrđena procenom u postupku prinudne prodaje.

Organ koji sprovodi postupak prinudne prodaje spomenika kulture u građanskoj svojini dužan je obavestiti narodni odbor opštine i zavod za zaštitu spomenika kulture na čijem se području nalazi spomenik da je određena prinudna prodaja.

Član 27

Ako sopstvenik proda spomenik kulture, a nije ga prethodno ponudio na prodaju opštini, ova ima pravo da tužbom protiv prodavca i kupca zahteva poništaj ugovora o prodaji u roku od godine dana od dana kada je opština saznala za njegovo zaključenje.

Opština ima pravo na poništaj ugovora samo ako pred sudom izjavi da kupuje spomenik kulture po ceni i pod drugim uslovima pod kojima je prodat.

Sa zahtevom za poništaj ugovora, opština može spojiti zahtev da joj spomenik kulture bude predat.

U slučaju poništaja ugovora, prestaju prava kupca i trećih lica stečena na spomeniku kulture posle zaključenja poništenog ugovora, bez obzira da li je sticalac bio savestan.

Pravo na poništaj ugovora opština ima i u slučaju kad sopstvenik proda spomenik kulture pre isteka roka od dva meseca od dana kad je spomenik kulture ponudio na prodaju opštini, kao i u slučaju kad je sopstvenik po isteku ovog roka prodao spomenik kulture po ceni nižoj od cene određene u ponudi upućenoj opštini, ili pod uslovima koji su za kupce povoljniji od uslova sadržanih u toj ponudi.

Opština može zahtevati poništaj ugovora o kupoprodaji spomenika kulture i kad je taj ugovor zaključen pod vidom poklona ili kad je iznos cene ili drugi uslov ugovora prividan, a stvarni uslovi ugovora daju pravo na poništaj po odredbama prethodnih stavova ovog člana.

Pravo na poništaj ugovora po prethodnim stavovima pripada i sreskom i republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture u roku u kome to pravo može vršiti opština, ako opština ovo pravo ne koristi.

2. Eksprijacija nepokretnosti radi arheoloških istraživanja i prenos prava korišćenja

Član 28

Nepokretnost u građanskoj svojini može biti eksproprijirana u svrhu arheoloških istraživanja i iskopavanja. U istu svrhu može takva nepokretnost biti privremeno zauzeta po odredbama Zakona o eksproprijaciji.

O postojanju potrebe za eksproprijaciju i privremenom zauzimanju nepokretnosti u svrhu iz prethodnog stava, rešava u sednici republički savet nadležan za poslove zaštite spomenika kulture na predlog korisnika eksproprijacije.

Član 29

Pravo korišćenja spomenika kulture u društvenoj svojini može se rešenjem izvršnog veća narodne republike na čijoj se teritoriji spomenik nalazi preneti sa jednog nosioca tog prava na drugog nosioca kad za to postoji opšti interes.

Smatraće se da opšti interes postoji kad spomenik kulture, s obzirom na svoj istorijski, naučni ili umetnički značaj, može potpuno odgovoriti svojoj nameni u cilju zadovoljavanja kulturnih potreba zajednice samo ako pravo korišćenja spomenika kulture bude premeseno na onoga ko taj prenos predlaže.

Član 30

Ako se pravo korišćenja spomenika kulture koji je služio kao stambena ili poslovna zgrada prenosi na drugog imaoца, ovaj je dužan na zahtev nosioca prava sa koga se vrši prenos, dati mu naknadu u drugoj zgradi. Ako se među njima ne postigne sporazum u pogledu naknade, o spornom pitanju rešava republičko izvršno veće.

Član 31

Ako ovim zakonom nije što drugo predviđeno, na eksproprijaciju odnosno privremeno zauzimanje nepokretnosti u svrhu arheoloških istraživanja i iskopavanja, kao i na prenos prava korišćenja spomenika kulture, shodno se primenjuju odredbe Zakona o eksproprijaciji.

IV. REGISTROVANJE SPOMENIKA KULTURE
I DRUGE UPRAVNE MERE

Član 32

Svaki spomenik kulture, kao i predmet za koji se utvrdi da ima svojstvo spomenika kulture, upisuje se u registar spomenika kulture, koji vodi nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture. Da li jedan predmet ima svojstvo spomenika kulture, utvrđuje nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture.

Protiv rešenja kojim se utvrđuje svojstvo spomenika kulture može se izjaviti žalba. Ova žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

U registar iz stava 1 ovog člana unose se i podaci o troškovima održavanja, opravke ili konzerviranja spomenika kulture u građanskoj svojini podmlenih iz društvenih sredstava.

Član 33

Arheološka iskopavanja i istraživanja mogu se vršiti samo na osnovu dozvole republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Dozvola za arheološka iskopavanja i istraživanja izdaje se naučnim odnosno stručnim ustanovama i organizacijama koje ispunjavaju uslove za vršenje takvih radova.

Dozvola za arheološka iskopavanja i istraživanja može se izdati samo ako su obezbeđena materijalna sredstva i stručni kadrovi za takve radove.

U dozvoli za arheološka iskopavanja i istraživanja određuje se područje na kome se mogu vršiti radovi, pravac i obim radova, kao i uslovi pod kojima se ovi radovi mogu vršiti.

Republički savet nadležan za poslove zaštite spomenika kulture određuje svojim rešenjem kome pripada pravo upravljanja predmetima iskopanim ili nadenim prilikom arheološkog iskopavanja i istraživanja. Tim rešenjem se može odrediti da se nadeni predmeti mogu preneti sa područja opštine u kojoj su nadeni u drugo mesto samo po prethodno pribavljenom mišljenju republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture i saveta opštinskog narodnog odbora nadležnog za poslove zaštite spomenika kulture na čijem su području nadeni.

Član 34

Ako imalac dozvole izvodi radove na arheološkim iskopavanjima i istraživanjima protivno propisanim zaštitnim merama ili protivno samoj dozvoli, organ koji je izdao dozvolu može rešenjem privremeno obustaviti radove, a u slučaju neposredne opasnosti po iskopine može i oduzeti dozvolu.

Član 35

U pripremama za izradu urbanističkih planova naselja ili delova naselja koja su upisana u registar spomenika kulture kao urbanistička celina nadležni

organ dužan je pre izrade nacrtu urbanističkog plana pribaviti mišljenje nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Uz predlog urbanističkog plana naselja ili delova naselja iz prethodnog stava odnosno odluke koja taj plan zamenjuje mora se podneti mišljenje nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture o predlogu plana.

Ako organ koji donosi urbanistički plan ne usvoji mišljenje nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, zavod može podneti prigovor organu nadležnom za potvrdu urbanističkog plana.

Član 36

Ako se u toku izvođenja građevinskih ili drugih radova naiđe na arheološko nalazište ili druge predmete od arheološkog značaja, organizacija, ustanova ili lice koje neposredno izvodi radove dužno je o tome bez odlaganja obavestiti organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove zaštite spomenika kulture koji će o tome obavestiti nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture.

Ako postoji neposredna opasnost oštećenja arheološkog nalazišta ili predmeta od arheološkog značaja, organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove zaštite spomenika kulture može svojim rešenjem privremeno obustaviti radove do donošenja rešenja od strane nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, kao i preduzeti druge potrebne mere za obezbeđenje arheološkog nalazišta odnosno nadenih predmeta.

Nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture može, s obzirom na karakter nalazišta, doneti rešenje kojim se privremeno zabranjuje izvođenje građevinskih radova na zemljištu koje predstavlja arheološko nalazište i predložiti nadležnom organu koji je dao odobrenje za užu lokaciju objekata koji se izgrađuje da svoje rešenje izmeni.

Odobrenje za užu lokaciju na zaštićenom području odnosno objektu može se izdati po prethodnoj saglasnosti nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

V. ORGANI ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE

Član 37

Zavode za zaštitu spomenika kulture osnivaju republička izvršna veća i narodni odbori.

Na teritoriji narodne republike mogu se osnovati i dva ili više republičkih zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Dva ili više narodnih odbora mogu sporazumno osnovati zavod za zaštitu spomenika kulture za područje dveju ili više opština odnosno srezova.

Narodni odbor može osnovati zavod za zaštitu spomenika kulture samo ako su obezbeđeni uslovi u pogledu stručnih kadrova i tehničke opreme, kao i drugi uslovi propisani republičkim zakonom.

Član 38

Zavodi za zaštitu spomenika kulture vrše ove poslove:

razmatraju pitanja zaštite spomenika kulture, predlažu donošenje propisa i preduzimanje mera u vezi sa zaštitom spomenika kulture i u tom cilju preduzimaju mere u okviru svog delokruga;

proučavaju, istražuju i naučnim metodama obrađuju pitanja iz oblasti zaštite spomenika kulture; vode registar spomenika kulture;

vrše pravo korišćenja spomenika kulture u društvenoj svojini na kojima im je to pravo dato;

vrše druge stručne i upravne poslove u oblasti zaštite spomenika kulture, ako pojedini od tih poslova nisu stavljeni u nadležnost drugih organa ili ustanova.

Član 39

Republički zavodi za zaštitu spomenika kulture, pored vršenja ostalih poslova iz delokruga zavoda za zaštitu spomenika kulture, staraju se o obrazovanju i usavršavanju stručnih kadrova, ukazuju stručnu pomoć opštinskim i sreskim zavodima za zaštitu spomenika kulture, vrše stručni nadzor nad njihovim radom i vrše druge poslove zaštite spomenika kulture koji su republičkim zakonom stavljeni u njihovu isključivu nadležnost.

Član 40

Zavodi za zaštitu spomenika kulture imaju svojstvo pravnog lica.

Član 41

Zavodom za zaštitu spomenika kulture upravljaju savet i direktor zavoda.

Savet zavoda sačinjavaju članovi koje delegiraju zainteresovani organi, ustanove i organizacije, članovi koje imenuje osnivač iz reda građana koji svojim radom mogu doprineti izvršenju zadataka saveta, kao i članovi koje bira kolektiv zavoda.

Direktor zavoda je po položaju član saveta.

Član 42

Protiv rešenja opštinskog, sreskog ili republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture donetih u upravnom postupku u poslovima zaštite spomenika kulture rešava u drugom stepenu sekretarijat republičkog saveta nadležan za poslove zaštite spomenika kulture.

Član 43

Saveti narodnih odbora i republički saveti nadležni za poslove zaštite spomenika kulture vrše u oblasti zaštite spomenika kulture naročito ove poslove:

pretresaju opšta pitanja iz oblasti zaštite spomenika kulture;

staraju se o obezbeđenju materijalnih sredstava potrebnih za vršenje službe spomenika kulture i u tom cilju daju predloge narodnim odborima odnosno republičkim izvršnim većima;

predlažu donošenje propisa i donose propise i propisuju mere za koje su ovlašćeni i staraju se o izvršenju propisa o zaštiti spomenika kulture;

daju opšte smernice za rad zavoda za zaštitu spomenika kulture;

vrše nadzor nad radom zavoda za zaštitu spomenika kulture koje je osnovao narodni odbor odnosno republičko izvršno veće;

razmatraju godišnje izveštaje o radu zavoda za zaštitu spomenika kulture i donose zaključke u vezi sa tim radom.

Republički saveti nadležni za poslove zaštite spomenika kulture vrše i druge poslove u oblasti zaštite spomenika kulture koji su ovim i republičkim zakonima stavljeni u njihovu nadležnost.

Član 44

Organi uprave opštinskog i sreskog narodnog odbora nadležni za poslove zaštite spomenika kulture vrše u oblasti zaštite spomenika kulture ove poslove:

vrše nadzor nad zakonitošću rada opštinskog odnosno sreskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i ukazuju savetu narodnog odbora nadležnom za poslove zaštite spomenika kulture na njihove opšte akte koji su u suprotnosti sa zakonom i drugim propisima;

upozoravaju nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture na mere koje treba preduzeti u cilju zaštite spomenika kulture;

vrše nadzor nad izvršavanjem propisa i mera za zaštitu spomenika kulture u okviru delokruga određenog republičkim propisima;

preduzimaju u hitnim slučajevima saglasno propisima mere za zaštitu spomenika kulture;

vrše druge upravne poslove u oblasti zaštite spomenika kulture koji su republičkim propisima stavljeni u njihovu nadležnost.

Član 45

Nadzor nad izvršenjem propisa o zaštiti spomenika kulture, nad sprovođenjem tehničko-zaštitnih mera za zaštitu spomenika kulture i nad izvođenjem radova na arheološkim iskopavanjima i istraživanjima od strane ustanova, organizacija i građana, vrše i sekretarijati republičkog saveta nadležni za poslove zaštite spomenika kulture, u okviru delokruga određenog republičkim zakonom, zavodi za zaštitu spomenika kulture, odnosno organi uprave opštinskih i sreskih narodnih odbora nadležni za poslove zaštite spomenika kulture.

VI. KAZNE NE ODREDBE

Član 46

Novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine kazniće se za krivično delo ko ošteti ili uništi spomenik kulture.

Ako je usled dela iz stava 1 ovog člana nastupila znatna šteta ili ako je delo učinjeno u nameri da se spomenik kulture ošteti ili uništi, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje šest meseci ili strogim zatvorom do pet godina.

Član 47

Novčanom kaznom ili zatvorom do šest meseci kazniće se za krivično delo ko bez dozvole nadležnog organa izvrši na spomeniku kulture konzervatorske, restauratorske ili istraživačke radove, pa usled toga spomenik kulture bude uništen, teško oštećen ili izgubi svojstvo spomenika kulture.

Istom kaznom kazniće se ko bez dozvole ili protivno zabrani nadležnog organa vrši arheološka iskopavanja ili istraživanja, pa usled toga spomenik kulture bude uništen, teško oštećen ili izgubi svojstvo spomenika kulture.

Član 48

Kaznom zatvora najmanje tri meseca ili strogim zatvorom do pet godina kazniće se za krivično delo ko prilikom arheoloških iskopavanja prisvoji iskopane ili nadene predmete koji predstavljaju spomenik kulture.

Član 49

Kaznom zatvora od jedne godine kazniće se za krivično delo ko bez dozvole nadležnog organa izveze ili iznese u inostranstvo spomenik kulture.

Za pokušaj će se kazniti.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 50

Odredbe glave III ovog zakona primenjuju se kao odredbe saveznog osnovnog zakonodavstva.

Član 51

Narodne republike će svoje zakone o zaštiti spomenika kulture dovesti u saglasnost sa načelima ovog zakona u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 52

Ustanove koje imaju kao zadatak proučavanje i stručno održavanje spomenika kulture (muzeji, galerije i sl.) mogu se osnivati samo ako ispunjavaju

uslove propisane republičkim propisima u pogledu stručnih kadrova, smeštaja i tehničke opreme potrebne za njihov rad.

Član 53

Zaštita prirodnih retkosti reguliše se republičkim zakonom.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na pravo prete kupovine i administrativni prenos prava korišćenja spomenika kulture shodno važe i za prirodne retkosti koje su kao takve utvrđene po odredbama republičkog zakona.

Član 54

Savezni institut za zaštitu spomenika kulture proučava, istražuje i naučnim metodama obrađuje pitanja iz oblasti zaštite spomenika kulture, stara se o obrazovanju i usavršavanju stručnih kadrova u oblasti zaštite spomenika kulture i priprema materijale za potrebe saveznih organa.

Blíže odredbe o zadacima i organizaciji Saveznog instituta za zaštitu spomenika kulture donosi Savezno izvršno veće.

Član 55

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti (»Službeni list FNRJ«, br. 81/46), osim odredaba koje se odnose na zaštitu prirodnih retkosti a koje važe dok se ne donesu republički zakoni, kao i Zakon o ovlašćenju narodnih republika da mogu svojim zakonima o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti odstupati od saveznog Opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti (»Službeni list FNRJ«, br. 55/57).

Član 56

Ovaj zakon stupa na snagu tridesetog dana posle njegovog objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA OPŠTEG ZAKONA O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE

A

Među prvim zakonodavnim aktima donetim u novoj Jugoslaviji nalazi se i Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnjačkih retkosti Demokratske Federativne Jugoslavije (»Službeni list DFJ«, br. 54/45). Ovaj zakon je po donošenju Ustava potvrđen i sa naknadnim izmenama i dopunama dat u prečišćenom tekstu kao Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti (»Službeni list FNRJ«, br. 81/46). Na osnovu i u okviru načela postavljenih ovim saveznim zakonom narodne republike donele su svoje zakone koji su jedini pravni propisi u ovoj materiji (uzuzev NR Slovenije) i od tada su bez nekih značajnijih izmena i dopuna u važnosti.

Međutim, od donošenja republičkih zakona do danas nastale su krupne promene u našem društvenom životu pa su se mnoge odredbe tih zakona kao i saveznog opšteg zakona pokazale zastarelim. Centralistički i administrativno-operativni karakter službe zaštite spomenika kulture prema sadašnjim zakonskim propisima ne samo što je došao u suprotnost sa decentralizovanim društvenim životom i komunalnim uređenjem, već je i praksa zaštite spomenika kulture direktno trpela, pre svega zbog nedovoljne zainteresovanosti lokalnih organa, koji u ovoj oblasti gotovo da nisu imali nikakvih prava ni obaveza.

Odredbe Opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti, pokazuju se nedovoljnim i zbog toga što se pri njihovom donošenju nije moglo poći od nekog razvijenijeg domaćeg iskustva, jer ga onda još nije bilo. Nisu dovoljno precizno razrađena

neka bitna pitanja kao ona kojima se regulišu prava imalaca spomenika kulture, angažovanje sredstava zajednice i druga.

U međuvremenu od demokratizacije društvenog i državnog uređenja, od perioda kad su državni organi prestali davati direktno zadatke zavodima za zaštitu spomenika kulture, nastala je praznina koju su mogli popuniti jedino organi društvenog upravljanja kakvih, međutim, u ovoj oblasti nema svugde jer nisu ni bili predviđeni zakonom. U tim uslovima zavodi za zaštitu spomenika kulture često su mimoilazili svoje najbitnije zadatke upuštajući se u one manje važne, rukovođeni uskim, stručnim merilima, ne vodeći uvek računa o kulturno-političkim momentima, o interesima i mogućnostima zajednice.

Zbog svega toga već poodavno se osećala potreba za donošenjem novog zakona o zaštiti spomenika kulture koji bi bio opšti i koji bi utvrdio principe zaštite spomenika kulture, dužnosti i prava imalaca spomenika kulture, dužnosti i prava narodnih odbora i zavoda za zaštitu spomenika kulture, uvođenje društvenog upravljanja u ovu oblast i dr. Međutim, kako je za izradu saveznog opšteg zakona trebalo dosta vremena, a u međuvremenu se ukazalo na niz aktuelnih problema koje je trebalo što pre rešiti, Savezna narodna skupština donela je 1957. godine Zakon o ovlašćenju narodnih republika da mogu svojim zakonima o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti odstupati od saveznog Opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti (»Službeni list FNRJ«, br. 55/57). U skladu sa ovim ovlašćenjem NR Slovenija donela je novi zakon dok su ostale republike odlučile da to učine tek kada se donese novi savezni zakon o zaštiti spomenika kulture.

Budući da su ciljevi zaštite spomenika kulture isti svugde i da se praksa u većini slučajeva zasniva na istim organizacionim principima, a da se imovinska prava spomenika kulture moraju tretirati jedinstvenim merilom, bilo je potrebno hitno završiti izradu ovog zakona, s tim što će se donošenjem republičkih zakona dalje razraditi opšti principi i naći odgovarajuća organizaciona rešenja polazeći od specifičnosti u razvitku, praksi i potrebama zaštite spomenika kulture u pojedinim narodnim republikama.

Za razliku od dosadašnje prakse, stalo se na stanište da se u ovaj zakon ne unosi materija kojom se reguliše zaštita prirodnih retkosti, već da se ova pitanja regulišu isključivo republičkim propisima.

B

I. Prva glava predloga zakona sadrži osnovne odredbe. U njima se polazi od osnovnog načela u ovoj materiji po kome se »spomenikom kulture smatraju nepokretni i pokretni predmeti, kao i grupe predmeta koje su zbog svoje arheološke, istorijske, sociološke, etnografske, naučne, umetničke, urbanističke ili druge kulture vrednosti od značaja za društvenu zajednicu«, kao i da se takvi predmeti stavljaju pod zaštitu. Pritom je od značaja da su spomenici kulture zaštićeni po samom zakonu, bez obzira da li su u društvenoj ili građanskoj svojini i da li su prijavljeni.

Definicija svrhe zaštite spomenika kulture u ovom predlogu mnogo je šira i obuhvatnija nego što je to bio slučaj do sada. Ovom definicijom obuhvata se pored očuvanja spomenika, stvaranja povoljnijih uslova za opstanak spomenika i sprečavanje svake radnje koja bi mogla menjati svojstva i vrednost spomenika kulture, kao i obezbeđenje svih potrebnih uslova da spomenici prema svojoj nameni i značaju služe zadovoljenju kulturnih potreba. Iz toga proizlaze i složeniji zadaci koji traže dobro organizovanu i dovoljno obuhvatnu mrežu organa i ustanova nadležnih za zaštitu spomenika kulture.

Pravo korišćenja spomenicima kulture u društvenoj svojini pripada opštini ukoliko posebnim aktom ono nije dato drugome. Ovo se odnosi i na spomenike kulture čiji sopstvenik nije poznat.

Predloženim zakonom uvodi se u domen zaštite spomenika kulture društveno upravljanje. Tako: službu zaštite vrše zavodi za zaštitu spomenika kulture kao samostalne ustanove organizovane na načelima društvenog samoupravljanja; za jedan ili više spomenika kulture mogu se organizovati saveti građana kao organi društvenog upravljanja i njima poveriti određeni poslovi u vezi sa upravljanjem, čuvanjem i zaštitom spomenika kulture, a određeni poslovi mogu se poveriti u skladu sa republičkim zakonom, pojedinim udruženjima i drugim društvenim organizacijama. Saveti narodnih odbora i republički saveti nadležni za poslove zaštite spomenika kulture, pored poslova koji su im stavljeni u nadležnost kao državnim organima, vrše i poslove društvenog upravljanja od zajedničkog interesa u ovoj oblasti. Ove odredbe predstavljaju ozakonjenje jedne prakse koja već nekoliko godina postoji u nekim krajevima naše zemlje i koja je dala pozitivne rezultate.

Uvođenjem društvenog upravljanja u oblast zaštite spomenika kulture i decentralizacijom upravljanja spomenicima kulture, služba zaštite spomenika kulture dobija karakter javne službe, stvaraju se uslovi za mnogo šire uključivanje i efikasniju mobilizaciju zainteresovanih društvenih snaga u ovoj oblasti, te za bolje korišćenje raspoloživih sredstava, uključujući i one iz lokalnih izvora. Ovo dosada nije moglo biti sprovedeno i zbog toga što su u nizu slučajeva spomenici kulture bili izuzeti iz upravljanja lokalnih organa, pa je njima direktno upravljao republički zavod za zaštitu spomenika kulture, dok su organi društvenog upravljanja postojali samo mestimično i to u zavodima. Samo izuzetno su spomenici kulture bili dati na upravljanje društvenim organizacijama (Dubrovnik).

Prema odredbi člana 7 predloga: službu zaštite spomenika kulture vrše zavodi za zaštitu spomenika kulture ukoliko pojedini poslovi te službe nisu republičkim propisima stavljeni u nadležnost državnih organa ili drugih ustanova.

Predlogom zakona posebno se ističe uloga zavoda za zaštitu spomenika kulture u pogledu pružanja pomoći i saradnje sa imalcima spomenika kulture u čuvanju i održavanju spomenika i ukazuje na mere koje treba preduzeti u tom cilju. Isto tako, državni organi su dužni da potstiču interese imalaca spomenika kulture u održavanju spomenika putem aktivizacije zainteresovanih organizacija i drugih građana.

Predlog zakona predviđa da se republičkim zakonom mogu nacionalizovati pojedini spomenici koji su u građanskoj svojini i od posebnog značaja za zajednicu.

II. Druga glava sadrži odredbe koje se tiču obaveza imalaca spomenika kulture i ograničenja njihovih prava.

Imalac spomenika kulture bez obzira po kom osnovu je došao u posed spomenika ili ga po ma kom osnovu drži, dužan je prijaviti ga nadležnom zavodu odnosno nadležnom opštinskom organu. Imalac je dužan isto tako prijaviti i sve nastale promene na spomeniku kulture, kao i pravne promene u vezi sa njim.

Imalac spomenika dužan je dopustiti istraživanje i proučavanje spomenika kulture, kao i predmeta za koji se može pretpostaviti da ima svojstvo spomenika kulture. Ove odredbe od značaja su za vođenje registra i evidencije spomenika kulture, bez kojih se ne može zamisliti efikasna zaštita spomenika kulture, bilo stručna bilo pravna, kao ni donošenje odgovarajućih rešenja i drugih pravnih akata.

Imalac spomenika kulture dužan je starati se o spomeniku kulture, kao i preduzimati sve mere potrebne za njegovo održavanje. Onde gde te mere zahtevaju vanredne troškove može se republičkim zakonom predvideti da zajednica preuzima na sebe deo tro-

škova koji prelazi prihode i koristi koje imalac ima od spomenika kulture. Potraživanje naknade za društvena sredstva obezbeđuje se hipotekom na spomeniku kulture.

U slučaju neizvršenja propisane mere na spomeniku kulture i posle upozorenja, nadležni organ može izvršiti neophodne radove o trošku imalca.

Na osnovu rešenja nadležnog organa imalac je dužan učiniti pristupačnim javnosti spomenik kulture, pri čemu je nadležni organ dužan voditi računa o materijalnim prilikama imalca i objektivnim mogućnostima za pristupačnost spomenika. Isto tako, rešenjem nadležnog organa može se imalcu naložiti ograničenje odnosno zabrana upotrebe spomenika kulture u određene svrhe. Republičkim propisima utvrđuje se pravo naknade imalcu u takvom slučaju.

Bez dozvole nadležnog organa ne mogu se preduzimati radnje za koje se može pretpostaviti da mogu prouzrokovati promene na spomeniku kulture.

U slučaju kad ni posle opomene imalac nije obezbedio uslove za održavanje spomenika, rešenjem nadležnog organa spomenik se predaje na upravljanje staraocu.

III. Glava treća sadrži norme u ograničenju prava imalaca spomenika kulture. U ovom pogledu predlog zakona predviđa tri institucije: 1) preče pravo kupovine spomenika kulture, 2) eksproprijaciju nepokretnosti radi arheoloških istraživanja i 3) administrativni prenos.

1) Sopstvenik spomenika koji namerava da spomenik kulture proda dužan je spomenik prethodno ponuditi opštini na čijem se području spomenik nalazi. Opština ima pravo da u roku od dva meseca dostavljenju ponudu prihvati uz cenu i druge uslove navedene u ponudi. Ako opština ne želi da koristi ovo svoje pravo onda ona obaveštava nadležni sreski i republički zavod. Ponudu upućenu opštini može u istom roku mesto nje i uz iste ponuđene uslove prihvatiti druga administrativno-politička jedinica ili zavod za zaštitu spomenika kulture. Sopstvenik može po isteku roka od dva meseca, ako ponuda nije od strane opštine odnosno drugih navedenih organa prihvaćena, spomenik prodati drugom licu ali ne pod uslovima koji su povoljniji od onih u učinjenoj ponudi. Opština odnosno drugi navedeni organi imaju pravo preče kupovine i u slučaju prinudne prodaje spomenika te je organ koji ovu prodaju vrši dužan da o tome obavesti opštinu i nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture.

Ako sopstvenik bez prethodne ponude opštini spomenik proda, opština ima pravo da tužbom protiv prodavca i kupca zahteva poništaj ugovora o prodaji u roku od godine dana od kada je za ugovor saznala. Ovo pravo opština ima samo ako pred sudom izjavi da spomenik kupuje po ceni i drugim uslovima pod kojima je prodat. Isto pravo opština ima i u slučaju kad je sopstvenik spomenik prodao pre isteka roka od dva meseca, ili pod povoljnijim uslovima od ponuđenih, ili pod fiktivnim ugovorom u vidu poklona. Ograničenje prava sopstvenika putem preče prava kupovine ustvari je više zaštita interesa zajednice u slučaju kad spomenik treba da promeni vlasnika voljom njegovog dotadašnjeg vlasnika. Ceo postupak se vodi pred redovnim sudom i vlasniku kao i opštini dopušteno je podnošenje dokaza i ulaganja pravnih sredstava u sudskom postupku.

2) Predlogom zakona predviđa se eksproprijacija nepokretnosti u građanskoj svojini i to samo u svrhu arheološkog istraživanja. Takva nepokretnost može biti privremeno zauzeta samo u tu svrhu. O ovome rešava republički savet nadležan za poslove zaštite spomenika kulture.

Predlog sadrži i instituciju prenosa prava korišćenja spomenika kulture i to samo onih koji se nalaze u društvenoj svojini, pod uslovom da za to po-

stoji opšti interes. Međutim, ako se pravo korišćenja spomenika kulture koju je služio kao stanbena ili poslovna zgrada prenosi na drugog imaoa, u tom slučaju novi imalac prava korišćenja dužan je ranijem imaoocu tog prava dati naknadu u drugoj zgradi.

Predlog predviđa da u svemu ostalom u pogledu eksproprijacije i privremenog zauzimanja nepokretnosti u svrhu arheoloških iskopavanja, kao i na prenos prava korišćenja spomenika kulture važe opšti propisi.

IV. Četvrta glava razrađuje postupak pri upisu spomenika kulture u registar spomenika kulture koji vodi nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture.

Zalba ne zadržava izvršenje rešenja kojim se utvrđuje svojstvo spomenika kulture na osnovu kojeg se spomenik upisuje u registar. Iako zaštita spomenika kulture, kao ni obaveza imaoa da čuva spomenik kulture ne počinju sa upisom ipak je vođenje registra od izvanrednog značaja za efikasnost zaštite. U registar se unose i podaci o troškovima izdržavanja, opravke i konzerviranja spomenika kulture u građanskoj svojini podmireni iz društvenih sredstava.

U ovoj glavi sadržane su i odredbe u vezi sa arheološkim iskopavanjima i priprema za izradu urbanističkih planova, kao i sa davanjem uže lokacije. Obezbeđuje se režim davanja dozvole i kontrole republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture pri arheološkim iskopavanjima, daje se pravo nadležnom zavodu za zaštitu spomenika kulture da može privremeno zabraniti građevinske radove na zemljištu koje predstavlja arheološko nalazište, odobrenje za užu lokaciju na zaštićenom području ne može se izdati bez saglasnosti nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture i dr.

V. Glava peta sadrži odredbe o organima nadležnim za poslove zaštite spomenika kulture, o njihovim dužnostima i pravima, posebno o delokrugu organa društvenog upravljanja, kao i o nadzoru nad izvršenjem propisa i izvršavanjem tehničko-zaštitnih mera.

Odredbama ove glave utvrđuje se fizionomija službe zaštite spomenika kulture:

1) službu zaštite spomenika kulture vrše zavodi za zaštitu spomenika kulture;

2) republički zavodi za zaštitu spomenika kulture pored poslova koji im se stave u delokrug republičkim propisima vrše stručni nadzor i imaju i druge zadatke u vezi sa stručnim unapređenjem službe, ukazivanjem stručne pomoći i staranjem o stručnom osposobljavanju kadrova za zaštitu spomenika kulture;

3) u okviru delokruga određenog republičkim zakonom zavodi za zaštitu spomenika kulture odnosno, gde njih nema, opštinski i sreski organi uprave nadležni za ove poslove, vrše nadzor nad izvršenjem propisa o zaštiti spomenika kulture i nad sprovođenjem tehničko-zaštitnih mera.

VI. Glava šesta sadrži kaznene i krivične odredbe tj. sankcije za krivična dela: uništenje odnosno oštećenje spomenika kulture, vršenje bez dozvole na spomeniku određenih radnji pa usled toga spomenik bude uništen, oštećen ili izgubi svojstvo spomenika, za vršenje bez dozvole ili suprotno dozvoli arheoloških iskopavanja, za prisvajanje nadenih spomenika prilikom arheoloških iskopavanja i za nedozvoljeno iznošenje ili pokušaj iznošenja spomenika u inostranstvo.

VII. Glava sedma — Prelazne i završne odredbe. U ovim odredbama se izlaže koje odredbe ovog nacrtu treba primenjivati kao osnovne dok ostale važe kao opšta načela za republičko zakonodavstvo.

Prelaznim odredbama stavljeno je u zadatak Saveznom izvršnom veću da donese propise o zadacima i organizaciji Saveznog instituta za zaštitu spomenika kulture.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA PROSVETU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za prosvetu

Br. SNS/A/4

3 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za prosvetu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici održanoj 11 marta 1959 godine razmatrao je i usvojio Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture.

Ovaj zakonski predlog razmatrao je i Zakonodavni odbor pa je svoje primedbe dostavio Odboru za prosvetu. Odbor za prosvetu prihvatio je sve primedbe Zakonodavnog odbora. Iza toga je i Zakonodavni odbor usvojio Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture.

Pošto se u ovom zakonskom predlogu nalaze i kaznene odredbe to je taj deo zakonskog predloga razmatrao i Odbor za organizaciju vlasti i upravu. Odbor za organizaciju vlasti i upravu nije imao primedaba na te odredbe pa ih je u celini i u pojedinstima prihvatio.

Redakciona komisija koju su sačinjavali predstavnik Odbora za prosvetu, predstavnik Zakonodavnog odbora i poverenik Saveznog izvršnog veća — uskladila je sve izmene i dopune izvršene u Predlogu opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture a koje su usvojili Odbor za prosvetu i Zakonodavni odbor, tako da se Saveznom veću predlažu sledeće izmene i dopune u Predlogu opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture, i to:

Član 1 — u drugom stavu, u četvrtom redu — umesto »ili« stavlja se »i«, a iza reči »druge« dodaju se reči »naučne ili«.

Član 6 — stav drugi postaje član 7, čiji se tekst menja i glasi:

»O čuvanju i održavanju spomenika kulture čiji imalac nije poznat, do određivanja organa, ustanove ili organizacije kojoj se daje pravo korišćenja spomenikom odnosno do utvrđivanja sopstvenika, stara se organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove zaštite spomenika kulture.«

Član 7 — postaje član 8: u četvrtom redu iza reči »službe« dodaju se reči »ovim zakonom ili«.

Član 8 — postaje član 9.

Član 9 — postaje član 10: stav drugi menja se i glasi:

»Članove ovog saveta biraju zainteresovane društvene organizacije a određeni broj članova imenuje opštinski narodni odbor.«

Član 10 — postaje član 11: tekst se menja i glasi:

»Proučavanjem i stručnim održavanjem spomenika kulture, kao i stvaranjem uslova da spomenici kulture služe zadovoljenju kulturnih potreba zajednice bave se i posebne ustanove (muzeji, galerije i sl.), koje se organizuju na načelima društvenog upravljanja.«

Član 11 — postaje član 12.

Član 12 — postaje član 13: stav prvi menja se i glasi:

»U sprovođenju zaštite spomenika kulture državni organi i ustanove za zaštitu spomenika kulture oslanjaju se na saradnju imalaca spomenika kulture, drugih građana i zainteresovanih društvenih organizacija i potiču njihov interes za što bolje čuvanje i zaštitu spomenika kulture kao i njihovu saradnju na utvrđivanju predmeta koji imaju svojstvo spomenika.«

Članovi od 13 do 23 zaključno postaju članovi 14 do 24 zaključno.

Član 24 — postaje član 25: posle trećeg stava dodaje se nov četvrti stav koji glasi:

»Republičkim zakonom može se odrediti da dozvolu po stavu 2 ovog člana za određene vrste spomenika kulture daje republički zavod za zaštitu spomenika kulture u okviru smernica koje određuje republički savet nadležan za poslove zaštite spomenika kulture.«

Dosadašnji četvrti stav postaje peti i u njemu se umesto reči »mora se pribaviti« stavljaju reči »pribaviće se«, a umesto reči »saveta nadležnog za poslove zaštite« stavljaju se reči »zavoda nadležnog za zaštitu«.

Članovi od 26 do 32 postaju članovi 27 do 33.

Član 33 — postaje član 34: u petom stavu u trećem redu umesto reči »upravljanja« stavlja se reč »korišćenja«, a u devetom redu posle reči »kulture« dodaju se reči »one opštine odnosno sreza«.

Članovi od 34 do 41 zaključno postaju članovi 35 do 42 zaključno.

Član 42 — postaje član 43: u prvom redu brišu se reči »opštinskog, sreskog ili republičkog«.

Član 43 — postaje član 44: u prvom stavu, u drugoj alineji, u drugom redu, iza reči »službe« dodaje se reč »zaštite«.

Član 44 — postaje član 45.

Član 45 — postaje član 46: u petom i šestom redu brišu se reči »i sekretarijati republičkog saveta nadležni za poslove zaštite spomenika kulture«, a u devetom redu posle reči »narodnih odbora« dodaju se reči »i sekretarijati republičkog saveta«.

Članovi 46 i 47 postaju članovi 47 i 48.

Član 48 — postaje član 49: u trećem redu posle reči »iskopavanja« dodaju se reči »i inače«.

Članovi 49 i 50 postaju članovi 50 i 51.

Članovi 51 i 52 se brišu.

Članovi 53 i 54 postaju članovi 52 i 53.

Član 55 — postaje član 54: u prvom redu umesto reči »prestaje da važi« stavljaju se reči »prestaju da važe«; u drugom redu ispred reči »Opšt« stavlja se »a« i počinje prva alineja; u petom redu se brišu reči »kao i« a ispred reči »Zakon« stavlja se »b« i počinje druga alineja.

Član 56 — postaje član 55: u tekstu se briše reč »njegovog«.

Odbor za prosvetu Saveznog veća Savezne narodne skupštine predlaže Saveznom veću da usvoji Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture sa izmenama i dopunama koje su u ovom izveštaju navedene.

Za svog izvestioca Odbor je odredio drugaricu Anicu Magašić.

Sekretar

Tanasije Mladenović s. r.

Pretsednik

Milka Minić s. r.

Članovi:

Boris Zihnerl s. r., Enver Redžić s. r., Stjepan Puklek s. r., Anica Magašić s. r., Ljubica Mihić s. r., Miloš Zanko s. r., Živko Žižić s. r., Rajko Gagović s. r., Mitojko Drulović s. r., Miroslav Gonja s. r., Krste Markovski s. r., Josip Vidmar s. r., Boro Čuškar s. r.,

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O ZAŠTITI SPO-MENIKA KULTURE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS/A/4

1 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOG VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 13 marta i 1 aprila 1959 godine pretresao je Predlog opšteg zakona o zaštiti spomenika kulture, koji mu je dostavio Odbor za prosvetu Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor je predložio da se u ovom zakonskom predlogu izvrše izvesne izmene i dopune sa kojima se složio Odbor za prosvetu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Sreten Vučković.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijević s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Daković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muđović s. r., Mile Počuša s. r., Sreten Vučković s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O PROGLAŠENJU DVADESETOG APRILA 1959 GODINE ZA DRŽAVNI PRAZNIK

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 103

13 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik, koji je Savezno izvršno veće usvojilo na predlog Pretsedništva Saveznog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoga pretstavnika odredilo Veljka Zekovića, sekretara Saveznog izvršnog veća, a za poverenika Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
SNS/A/11

14 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće na predlog Pretsedništva Saveznog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije. Molim da ovaj zakonski predlog uputite Odboru za organizaciju vlasti i upravu na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo Veljka Zekovića, sekretara Saveznog izvršnog veća, a za poverenika Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik

Petar Stambolić, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O PROGLAŠENJU DVADESETOG APRILA 1959 GODINE ZA DRŽAVNI PRAZNIK

Član 1

Dvadeseti april 1959 godine, kao dan četrdesete godišnjice osnivanja Komunističke partije Jugoslavije, proslaviće se kao praznik u smislu Zakona o državnim praznicima.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O PROGLAŠENJU DVADESETOG APRILA 1959 GODINE ZA DRŽAVNI PRAZNIK

Dvadesetog aprila 1959 godine završava se četrdeset godina od obrazovanja Socijalističke radničke partije Jugoslavije (komunista) odnosno Komunističke partije koju nastavlja i danas pretstavlja Savez komunista Jugoslavije.

Osnivanje Komunističke partije pada u razdoblje ljudske istorije koji karakterišu dalekosežni revolucionarni, socijalni, nacionalni, politički i međunarodni preobražaji. Ti preobražaji su u našoj zemlji pripremani u periodu između dva rata u specifičnim uslovima sve zaoštrenijih klasnih, nacionalnih i političkih sukoba koje bivše vladajuće društvene klase i njihove političke organizacije nisu bile ni sposobne ni spremne da rešavaju i reše.

Razvijajući se u takvim uslovima, stavljena van zakona i proganjanja, savladujući i svoje sopstvene slabosti, Komunistička partija Jugoslavije je rasla i pretvorila se, uoči Drugog svetskog rata, u jedinu političku snagu koja je bila spremna i sposobna da pokrene sve jugoslovenske narode u pravi rat protiv okupatora i fašizma za nacionalno oslobođenje.

Borbeni i odlučni nosilac težnji jugoslovenskih naroda za punu nacionalnu ravnopravnost i težnji radnih masa do oslobođenja od ekonomske eksploatacije i političkog tlačanja, Komunistička partija Jugoslavije je, iako malobrojna i »nepriznata«, uživala sve veću po-

dršku i priznanje svoje uloge u širokim patriotskim i slobodoljubivim masama jugoslovenskih naroda.

U velikoj Narodnooslobodilačkoj epopeji, u toku rata slobodoljubivih nacija protiv fašizma, Komunistička partija je pokazala i dokazala svoju spremnost i sposobnost ne samo da pokrene jugoslovenske narode u ustanak protiv okupatora, već da razvije taj ustanak u socijalističku revoluciju u kojoj su se stvorili osnovi federativne zajednice slobodnih i ravnopravnih jugoslovenskih naroda i političkog uređenja u kome rukovodeću ulogu ima radnička klasa zajedno sa ostalim radnim slojevima.

Na ovim osnovama izgrađivala se i razvila u posleratnom periodu nova Jugoslavija kao nezavisna socijalistička demokratska država.

U teškim naporima i borbama radnog naroda Jugoslavije da izgradi socijalizam i stalno usavršava socijalističku demokratiju, Komunistička partija Jugoslavije je bila i ostala rukovodeća politička snaga zemlje, duboko povezana sa interesima i stremljenjima naroda i građana. SKJ nastavlja u novim uslovima borbu za dalji razvitak društvenih odnosa, za ekonomski i kulturni procvat zemlje, istovremeno boreći se za nezavisnost Jugoslavije i njen ravnopravni položaj u svetskoj zajednici, za mir, za ravnopravne odnose među svim državama i narodima.

Ovakva politika i rezultati postignuti u socijalističkoj izgradnji zemlje doprineli su da Jugoslavija danas uživa veliki ugled u svetu i da vrši uticaj koji nikad jugoslovenski narodi nisu imali u prošlosti, i pored svog i ranijeg doprinosa slobodi i civilizaciji.

Sve ove okolnosti dovoljno pokazuju da je osnivanje Komunističke partije Jugoslavije događaj od istorijskog značaja za život i razvitak naših naroda. Smatrajući to kao očiglednu i opšte priznatu činjenicu, Savezno izvršno veće je odlučilo da predloži posebnim saveznim zakonom da se 20 april 1959 godine proslavi kao narodni praznik u smislu Zakona o državnim praznicima.

U tom pravcu je i sastavljen predlog zakona koji se dostavlja Saveznoj narodnoj skupštini na dalji Ustavom predviđeni postupak.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O PROGLAŠENJU DVADESETOG APRILA 1959 GODINE ZA DRŽAVNI PRAZNIK

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za organizaciju

vlasti i upravu

SNS (A) 11

9 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 1 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o proglašenju 20 aprila 1959 godine za državni praznik, koji mu je preko pretsednika Saveznog veća dostavio pretsednik Savezne narodne skupštine.

Odbor je usvojio Predlog zakona sa izmenom sa kojom se složio i Zakonodavni odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine i pretstavnik Saveznog izvršnog veća.

Ta izmena sadržana je u članu 2 predloga zakona, i to:

U prvom i drugom redu brišu se reči »objavljivanje u »Službenom listu FNRJ«,«, a na mesto njih stavlja se »donošenja«.

Molimo Savezno veće da predloženi tekst predloga zakona usvoji.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Dr Ivo Sunarića.

Sekretar

Dr Ivo Sunarić s. r.

Pretsednik

Vlada Zečević s. r.

Članovi:

Nisim Albahari s. r., Rista Antunović s. r., Muhldin Begić s. r., Niko Belopavlović s. r., Antun Biber s. r., Zlatko Biljanovski s. r., Radomir Borisavljević s. r., Albin Duje s. r., Predrag Gligorić s. r., Čedo Grblj s. r., Stjepan Ivić s. r., Mara Naceva s. r., Dragomir Nikolić s. r., Gružo Novaković s. r., Elisie Popovski s. r., Milija Radovanović s. r., Franc Rant s. r., Vladimir Simić s. r., Vida Tomšić s. r.

I Z V E Š T A J

**ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O
PREDLOGU ZAKONA O PROGLAŠENJU DVADESETOG
APRILA 1959 GODINE ZA DRŽAVNI PRAZNIK**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 11

12 april 1959 godine

Beograd

**SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE**

B e o g r a d

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 6 i 12 aprila 1959 godine pretresao je i bez izmena usvojio Predlog zakona o proglašenju dvadesetog aprila 1959 godine za državni praznik, koji mu je dostavio Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Jurica Draušnik.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrievski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuča s. r., Sreten Vučković s. r.

P R E D L O G

**ZAKONA O POMOĆI ČLANOVIMA PORODICA ČIJI
SU HRANIOCI NA OBAVEZNOJ VOJNOJ VEŽBI**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 53

7 februar 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

B e o g r a d

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoga pretstavnika odredilo Lidiiju Sentjura, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja a za poverenike Branku Savić, pomoćnika sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja u Saveznom izvršnom veću i Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog
veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 2

11 februar 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

B e o g r a d

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiiju Sentjura, a za poverenike Branku Savić, pomoćnika sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja u Saveznom izvršnom veću, i Milorada Vučkovića, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

**ZAKONA O POMOĆI ČLANOVIMA PORODICA ČIJI
SU HRANIOCI NA OBAVEZNOJ VOJNOJ VEŽBI**

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1

Članovi porodica hranilaca koji se nalaze na služenju vojnog roka ili na drugoj obaveznoj vojnoj službi u Jugoslovenskoj narodnoj armiji (u daljem tekstu: članovi porodica hraniooca) imaju pravo na novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu, po odredbama ovog zakona.

Član 2

Financijska sredstva za novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu obezbeđuju se u budžetima opština.

II. USLOVI ZA STICANJE PRAVA

Član 3

Pravo na novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu po ovom zakonu imaju članovi porodice čiji se jedini hranilac nalazi na obaveznoj vojnoj službi u Jugoslovenskoj narodnoj armiji:

- 1) ako su nesposobni za privređivanje i
- 2) ako nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.

Član 4

Po odredbama ovog zakona članovima porodice hranioaca smatraju se:

- 1) braćni drug,
- 2) deca (braćna, vanbraćna, usvojena, pastorčad, unučad i deca bez roditelja uzeta na izdržavanje),
- 3) roditelji (otac, majka, očuh, maćeha) i usvojilac,
- 4) ded i baba,
- 5) braća i sestre.

Član 5

Jedini hranioac u smislu ovog zakona (u daljem tekstu: hranilac) smatra se lice koje je do stupanja na obaveznu vojnu službu u Jugoslovenskoj narodnoj armiji živelo sa članovima porodice u zajedničkom domaćinstvu i izdržavalo ih od svoje plate, zarade ili prihoda, ako u porodici nema drugih članova sposobnih za privređivanje koji su po zakonu dužni da ih izdržavaju.

Član 6

Nesposobnim za privređivanje u smislu ovog zakona smatra se lice potpuno nesposobno za vršenje svog posla ili drugog odgovarajućeg posla, koje se ni profesionalnom rehabilitacijom ne bi moglo osposobiti za vršenje takvog posla.

Član 7

Nesposobnim za privređivanje smatra se i žena hranioaca:

- 1) ako je starija od 55 godina;
- 2) za vreme trudnoće i porođaja, i to u trajanju od 105 dana, od kojih, po pravilu, 45 dana pre porođaja;
- 3) ako ima dete mlađe od 7 godina s kojim živi u zajednici;
- 4) ako ima više dece mlađe od 15 godina, s kojima živi u zajednici, a nema drugih članova porodice koji se mogu starati o deci za vreme njenog rada.

Član 8

Nesposobnim za privređivanje smatraju se i:

- 1) deca, braća i sestre — ako su mlađi od 15 godina, ili ako se nalaze na redovnom školovanju;
- 2) otac i ded — ako su stariji od 65 godina, odnosno majka i baba, ako su starije od 55 godina.

Član 9

Smatra se da članovi porodice hranioaca nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje ako prihod od poljoprivrede ne premaša iznos od 10.000 dinara godišnje po članu domaćinstva ili ako koji drugi redovni prihod ne premaša iznos od 4.000 dinara mesečno po članu domaćinstva.

Član 10

Nemaju pravo na novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu članovi porodice hranioaca:

- 1) ako hranilac za vreme vojne vežbe ima pravo na naknadu ili platu prema važećim propisima;
- 2) koji su smešteni na stalan boravak u socijalnim ustanovama za vreme dok se u njima nalaze;
- 3) koji se nalaze u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne — za vreme dok istražni zatvor odnosno izdržavanje kazne traje;
- 4) ako je hranilac na odsustvu dužem od mesec dana — za vreme trajanja odsustva.

III. OBLICI ZAŠTITE

1. Novčana pomoć

Član 11

Novčana pomoć iznosi najmanje 1.200 dinara, a najviše 7.500 dinara.

Visina novčane pomoći utvrđuje se prema tome da li je hranilac pre stupanja na obaveznu vojnu službu u Jugoslovenskoj narodnoj armiji bio u radnom odnosu ili ne, prema vrsti i ukupnom iznosu prihoda, kao i prema broju članova porodice hranioaca koji ispunjava uslove za sticanje prava po ovom zakonu.

Blíže propise o određivanju visine novčane pomoći, u granicama određenim u st. 1 i 2 ovog člana, donosi Savezno izvršno veće.

Član 12

Pri određivanju prava na pomoć i visine novčane pomoći uzima se u obzir ukupan iznos prihoda od poljoprivrede i ukupan iznos drugih redovnih prihoda svih članova domaćinstva.

Drugim redovnim prihodima u smislu prethodnog stava smatraju se svi prihodi, bez obzira da li su oporezovani ili ne, kao: prihod od samostalnog zanimanja i druge imovine, od privredne delatnosti, plata, zarada, penzija, invalidski dodatak, socijalna pomoć i sl. Ne smatraju se redovnim prihodima: invalidnina po propisima o vojnim invalidima, primanje po osnovu odlikovanja i dodatak na decu.

Član 13

Članovima porodice hranioaca čije domaćinstvo porred prihoda od poljoprivrede ima i druge redovne prihode, pravo na novčanu pomoć i njena visina određuje se na taj način što se prihodu od poljoprivrede dodaju drugi redovni prihodi, pa se ukupan iznos uzima kao prihod od poljoprivrede.

Član 14

Kad na novčanu pomoć ima pravo više lica koja žive u zajednici, novčana pomoć pripada sauživaocima na ravne delove.

Kad na novčanu pomoć ima pravo više lica koja iz opravdanih razloga posle sticanja prava žive odvojeno, a prihodi im ne potiču iz zajedničkih izvora, novčana pomoć pripada samo onima od njih koji ispunjavaju uslove za novčanu pomoć.

Ako dva ili više sauživalaca iz prethodnog stava ispunjavaju uslove za primanje novčane pomoći, isplaćivaće se svakome od njih iznos koji bi im pripadao kao samostalnom uživaocu, s tim da zbir tih iznosa ne može preći određeni najviši iznos za taj broj sauživalaca. Ako zbir tih iznosa prelazi najviši iznos novčane pomoći, isplaćivaće se sauživaocima u srazmeri sa iznosima koji bi im pripadali kao samostalnim uživaocima.

Član 15

Ako se neki od članova porodice hranioaca nalazi radi lečenja ili medicinskog ispitivanja u zdravstvenoj ustanovi u kojoj ima potpunu opskrbu (stacionarna zdravstvena ustanova), isplaćuje mu se delimični iznos novčane pomoći, čija visina zavisi od broja članova porodice koji primaju novčanu pomoć.

Delimična novčana pomoć određuje se u procentu od ukupnog iznosa novčane pomoći koja se isplaćuje svim članovima porodice hranioaca i iznosi:

- 1) 50% za jednog člana porodice,
- 2) 75% za dva člana porodice,
- 3) 90% za tri člana porodice,
- 4) 100% za četiri ili više članova porodice.

2. Zdravstvena zaštita

Član 16

Članovi porodice hranioaca imaju pravo na zdravstvenu zaštitu ako imaju pravo na novčanu pomoć po odredbama ovog zakona.

Članovi porodice hranioaca koji imaju pravo na zdravstvenu zaštitu po drugim propisima, ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu po tim propisima.

Član 17

Zdravstvena zaštita iz stava 1 prethodnog člana obuhvata:

- 1) lekarski pregled i lečenje u zdravstvenim ustanovama i u stanu bolesnika;
- 2) davanje lekova i drugih lekovitih sredstava i sanitetskog materijala potrebnog za lečenje;
- 3) lekarsku i drugu pomoć pre, za vreme i posle porođaja u zdravstvenim ustanovama i u stanu porođilje;
- 4) negu zuba (vađenje, lečenje i plombiranje).

Član 18

Ako je za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu korisnik novčane pomoći upućen u drugo mesto van mesta stalnog boravka, ima pravo na naknadu putnih troškova.

Naknada putnih troškova obuhvata: naknadu za troškove prevoza i naknadu za troškove opskrbe i smeštaja za vreme putovanja i boravka u drugom mestu.

Član 19

Naknada za troškove prevoza daje se prema najkraćoj relaciji, po osnovnoj tarifi za redovna prevozna sredstva javnog saobraćaja. Kao osnovna tarifa redovnog saobraćaja smatra se II razred putničkog voza odnosno II razred broda.

Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove socijalne zaštite može u pojedinim slučajevima, vodeći računa o stanju bolesnika i dužini puta, na predlog zdravstvene ustanove odnosno nadležnog lekara javne zdravstvene službe, odobriti i upotrebu brzog voza i višeg voznog razreda odnosno posebnog prevoznog sredstva ili drugi povoljniji način prevoza.

Poseban način prevoza u hitnim slučajevima može odobriti lekar javne zdravstvene službe, uz naknadno odobrenje organa iz prethodnog stava.

Član 20

Visinu naknade za troškove opskrbe i smeštaja za vreme putovanja i boravka u drugom mestu, određuju svojim odlukama opštinski narodni odbori.

Za decu do navršene 7 godine života pripada polovina naknade za troškove opskrbe i smeštaja određene u smislu prethodnog stava.

Član 21

Ako je prema oceni lekara javne zdravstvene službe, lekarske komisije ili zdravstvene ustanove uživaocu zdravstvene zaštite neophodan pratilac za vreme putovanja, pripada mu naknada putnih troškova i za pratioca.

Za decu do navršene 14 godine smatra se da je u svakom slučaju potreban pratilac za vreme putovanja.

Opštinski narodni odbor propisuje svojom odlukom slučajeve u kojima i uslove pod kojima pripada naknada putnih troškova pratiocu koji boravi sa bolesnikom za vreme lečenja u zdravstvenoj ustanovi.

IV. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Član 22

U postupku za ostvarivanje prava iz ovog zakona primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije predviđeno.

Član 23

Zahtev za priznanje prava po ovom zakonu podnosi se organu uprave nadležnom za poslove socijalne zaštite opštine na čijem se području nalazi prebivalište člana porodice hranioaca. Zahtev može podneti svako lice iz člana 4 ovog zakona.

Rešenje po zahtevu donosi nadležni organ iz prethodnog stava.

Član 24

Pravo na zdravstvenu zaštitu ostvaruje se kod lekara ili zdravstvenih ustanova javne zdravstvene službe na osnovu uputa nadležnog organa (član 23).

Član 25

Nesposobnost za privređivanje (član 6) utvrđuju invalidske komisije pri nadležnim zavodima za socijalno osiguranje.

Troškove pregleda i putne troškove snose opštine na čijem se području nalazi prebivalište člana porodice hranioaca koji je podneo zahtev.

Član 26

Svaki korisnik prava na osnovu ovog zakona, dužan je nadležnom organu (član 23) prijaviti sve promene koje su od uticaja na pravo odnosno na iznos novčane pomoći. Ovaj organ će po podnetoj prijavi doneti rešenje najdocnije u roku od mesec dana od dana podnošenja prijave.

Zalba protiv rešenja iz prethodnog stava ne zahteva izvršenje rešenja.

Član 27

Sva prava po ovom zakonu teku od dana stupanja hranioaca na obaveznu vojnu službu u Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

Član 28

Zahtev u smislu člana 23 stav 1 ovog zakona može se podneti za sve vreme trajanja obavezne vojne službe.

Ako je zahtev podnet po isteku tri meseca od dostupnosti prava na novčanu pomoć, ovo se pravo može ostvariti za tri meseca unazad od dana podnošenja zahteva.

Član 29

Isplatu novčane pomoći vrši organ iz člana 23 stav 1 ovog zakona mesečno unapred.

Član 30

Podnesci, isprave i rešenja koji se odnose na ostvarivanje prava po ovom zakonu, oslobođeni su od svih taksa.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31

Novčane pomoći koje su bile isplaćivane po ranijim propisima imaju se prevesti na pomoći prema ovom zakonu i propisima donetim na osnovu njega, u roku od dva meseca po stupanju na snagu ovog zakona.

Ako bi prilikom prevođenja dosadašnjim uživaocima pomoći novčana pomoć po odredbama ovog zakona bila manja, isplaćivaće se raniji iznos pomoći sve dok pravo traje.

Član 32

Bliza uputstva za sprovođenje ovog zakona donosi, po potrebi, Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja.

Član 33

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Uredba o novčanoj pomoći porodicama čiji se hranioci nalaze na obaveznoj vojnoj službi u Jugoslovenskoj narodnoj armiji («Službeni list FNRJ», br. 59/52 i 8/53).

Član 34

Odnedbe ovog zakona primenjivaće se od 1 januara 1959 godine.

Novčana pomoć po ovom zakonu naplaćivaće se u 1959 godini na teret budžeta onih političkoteritorijalnih jedinica na čiji je teret isplaćivana pre stupanja na snagu ovog zakona.

Član 35

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

UZ PREDLOG ZAKONA O POMOĆI PORODICAMA
LICA ČIJI SU HRANIOCI NA OBAVEZNOJ VOJNOJ
SLUŽBI

Pomoć porodicama čiji su hranioći na obaveznoj vojnoj službi sad je regulisana Uredbom o novčanoj pomoći porodicama čiji se hranioći nalaze na obaveznoj vojnoj službi u Jugoslovenskoj narodnoj armiji iz 1952 god. i Uredbom o izmenama i dopunama te uredbe iz 1953 god. Uredbom iz 1952 god. bila je obezbeđena samo novčana pomoć, a zdravstvena zaštita je predviđena izmenom uredbe iz 1953 god. Uslovi za novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu prilično su strogi, a iznosi novčane pomoći, koji su propisani na osnovu uredbe, suviše niski za sadašnje prilike. Zatim, primena uredbe je veoma neujednačena, a donošenje bližih propisa za sprovođenje uredbe dato je republičkim organima. Zbog ovih nedostataka potrebno je doneti zakon kojim će se obezbeđiti novčana pomoć i zdravstvena zaštita, kojim će se propisati sigurni kriterijumi za pravo na pomoć i zaštitu i regulisati druga pitanja iz ove oblasti.

Imajući u vidu ove razloge, predlaže se donošenje Zakona o pomoći porodicama lica čiji su hranioći na obaveznoj vojnoj službi.

Predlog zakona zasnovan je na sledećim principima:

1) Kao prvi uslov za pravo na novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu propisano je da je lice koje je na obaveznoj vojnoj službi — jedini hranilac. Zatim je određeno da se kao jedini hranilac smatra lice koje je do odlaska na obaveznu vojnu službu živelo u zajednici sa članovima porodice i da ih je od svog rada izdržavalo, a da u porodici nema drugih lica sposobnih za privređivanje koja su po zakonu dužna da ih izdržavaju.

2) Nesposobnost za privređivanje određena je u skladu sa važećim propisima penzijskog i invalidskog osiguranja, i to kako određivanjem starosne granice, tako i nesposobnošću nastalom usled bolesti. Kod nesposobnosti usled bolesti, nije se prihvatio princip invalidskog osiguranja u pogledu rehabilitacije, jer se radi o posebnom karakteru zaštite, koja ima privremeni karakter.

Pri određivanju pojma porodice hranioća koja nema dovoljno sredstava za izdržavanje, predlog zakona uzima da su to porodice čiji prihod ne prelazi iznos od 10.000 dinara godišnje po članu domaćinstva, ako se radi o prihodu od poljoprivrede, ili 4.000 dinara po članu domaćinstva mesečno ako se radi o drugim redovnim prihodima, s obzirom da je sličan kriterijum bio i u ranijim propisima.

3) U cilju da se novčana pomoć poveća, osobito za one kategorije koje nemaju nikakvih prihoda, predlogom se određuje okvir visine novčane pomoći postavljajući kao najniži iznos 1.200 dinara, dok je najviši iznos predviđen na 7.500 dinara. Savezno izvršno veće bi bilo ovlašćeno da svojom odlukom utvrdi iznose novčane pomoći u granicama zakonom predviđenog okvira, s obzirom na broj članova porodice, njihove pri-

hode, kao i s obzirom na to da li je hranilac pre odlaska na obaveznu vojnu službu bio u radnom odnosu ili nije.

4) Polazeći od principa da zaštita bude bliže komisnicima, predlogom se predviđa da finansijska sredstva za novčanu pomoć i zdravstvenu zaštitu obezbeđuju opštine u svojim budžetima. Na ovaj način postiže se veća brižljivost pri utrošku sredstava, i potpunije praćenje svih promena koje nastaju, a mogu imati uticaja na pomoć odnosno zaštitu.

5) U pogledu zdravstvene zaštite, pošlo se od stanovišta da to treba da bude opšta zdravstvena zaštita po propisima o zdravstvenom osiguranju radnika i službenika, sa naknadom troškova prevoza, opskrbe i smeštaja, jer se uglavnom radi o deci i licima nesposobnim za privređivanje. U ovom pogledu predlog se razlikuje od dosadašnjeg stanja, prema kome su narodni odbori obezbeđivali ovu zaštitu prema svojim mogućnostima.

Članovi porodice hranioća koji imaju pravo na zdravstvenu zaštitu po drugim propisima, koriste to svoje pravo po tim posebnim propisima.

6) U predlogu se predviđa da bliža uputstva za sprovođenje zakona donosi Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO
ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKO-
NA O POMOĆI ČLANOVIMA PORODICA ČIJI SU
HRANIOCI NA OBAVEZNOJ VOJNOJ VEŽBI

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku

i narodno zdravlje

Br. SNS /A/2

9 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOG VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednici održanoj 11 marta 1959 godine pretresao je Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hranioći na obaveznoj vojnoj službi, koji mu je dostavio predsednik Saveznog veća Savezne narodne skupštine.

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje podnosi sledeći

I z v e š t a j

Tokom diskusije u načelu o ovom zakonskom predlogu istaknut je problem finansijskog stanja narodnih odbora. Opšte je mišljenje da proširivanje materijalnih obaveza narodnih odbora nije u skladu sa odgovarajućim obezbeđenjem budžetskih sredstava što je dovelo do prezaduženosti većine narodnih odbora.

Odbor je zauzeo stav da će sprovođenje Zakona o pomoći članovima porodica čiji su hranioći na obaveznoj vojnoj službi predstavljati ozbiljno opterećenje budžeta narodnih odbora i da ono neće biti moguće bez dobijanja posebnih sredstava. Imajući to u vidu Odbor je mišljenja da narodne odbore, dok se njihovo finansijsko stanje ne poboljša, ne treba opterećivati novim zakonskim obavezama koje povlače finansijske izdatke.

Odbor je usvojio ovaj zakonski predlog pošto je poverenik Saveznog izvršnog veća obavestio Odbor da su za 1959 godinu obezbeđena sredstva od strane federacije.

Zakonodavni odbor (takođe je pretresao ovaj zakonski predlog i usvojio ga u istovetnom tekstu.

U toku pretresa u predlogu zakona učinjene su sledeće izmene:

Član 10 — U stavu 1 iza reči »zaštitu« dodaju se reči »po ovom zakonu«.

Član 11 — U stavu 1 iza reči »iznosi« dodaje se reč »mesečno«.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Stjepana Jurekovića.

Sekretar

Vasilije Smajević s. r.

Predsednik

Radovan Papić s. r.

Članovi:

Vera Aceva s. r., Spasenija Babović s. r., Milovan Batanović s. r., Marijan Cvetković s. r., Tode Curuvija s. r., Miloš Grbac s. r., Rade Jakšić s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovović s. r., Stjepan Jureković s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrivoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Asim Mujkić s. r., Radisav Nedeljković s. r., Mato Petrović s. r., Jože Potrč s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćiri s. r., Vlado Šegrt s. r., Olga Vrabčić s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O POMOĆI ČLANOVIMA PORODICA ČIJI SU HRANIOCI NA OBAVEZNOJ VOJNOJ VEŽBI

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 2

1 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 13 marta i 1 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o pomoći članovima porodica čiji su hraniooci na obaveznoj vojnoj službi, koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Na ovaj zakonski predlog Odbor nije predložio nikakve izmene.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Jurica Draušnik.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Predsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Sarac s. r., Aliuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijević s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuča s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPRINOSU ZA STANBENU IZGRADNJU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 5

5 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Nikolu Minčeva, a za poverenika dr Branka Stjepanovića, načelnika Odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija.

Predsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju — videti u prilogima 11-te sednice Veća proizvođačaj.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPRINOSU ZA STANBENU IZGRADNJU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

SNS /A/ 5

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju, i usvojio ga sa sledećim izmenama:

1. U članu 1 umesto predloženog teksta st. 2 i 3 izmenjenog člana 2a zakona treba dati nov tekst ovih stavova koji glasi:

»Iz ličnog dohotka javnih službenika državnih organa i ustanova i službenika drugih organizacija koje obračunavaju i isplaćuju lične dohotke na način predviđen za obračunavanje i isplatu plata javnih službenika državnih organa i ustanova, doprinos za stanbenu izgradnju obračunava se i plaća po stopi iz prethodnog stava preračunatoj u stopu čijom će se primenom na njihove plate obračunati isti iznos doprinosa koji bi se obračunao primenom stope iz prethodnog stava na lične dohotke ovih lica.

Na primanja radnika ostvarena od privatnog poslodavca obračunava se doprinos za stanbenu izgradnju u iznosu u kojem bi se obračunao i na toliko neto

iznos ličnog dohotka radnika zaposlenog kod privredne organizacije koliki ostvaruje radnik zaposlen kod privatnog poslodavca.»

2. Iza stava 3 izmenjenog člana 2a dodaje se nov stav koji glasi:

»Bliže propise o preračunavanju stope iz stava 1 ovog člana u odgovarajuće stope za obračunavanje doprinosa po prethodnim stavovima, kao i o njihovom zaokruživanju u stope bez decimala ili u stope sa najviše dva decimala donosi Savezni državni sekretarijat za poslove finansija.«

Tekst ovog zakonskog predloga usaglašen je sa Odborom za narodnu privredu Veća proizvođača.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stanbeni izgradnju, sa navedenim izmenama, sa kojima se složilo i Zakonodavni odbor Saveznog veća.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Janez Hribar.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Pretsednik

Vidoe Smilevski s. r.

Članovi:

Viktor Avbelj s. r., Vljako Begović s. r., Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., Radivoj Davidović s. r., Tone Fajfar s. r., Janez Hribar s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Radomir Komatina s. r., Šefket Maglajlić s. r., Džavid Nimani s. r., Đoka Pajković s. r., Ante Raos s. r., Pal Šeti s. r., Mika Špiljak s. r., Blagoje Taleski s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajčić s. r.,

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPRINOSU ZA STANBENU IZGRADNJU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 5

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojoj sednici održanoj 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog zakona o izmeni Zakona o doprinosu za stanbeni izgradnju, koji mu je dostavio Odbor za narodnu privredu Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor nije predložio nikakve izmene u ovom zakonskom predlogu.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Ivan Kreft.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Aljuš Gaši s. r., Vladan Bojanić s. r., Bogomir Brajković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrievski s. r., Jurica Draušnik s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SREDSTVIMA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 157

2 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija, sa molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Nikolu Minčeva, člana Saveznog izvršnog veća i državnog sekretara za poslove finansija — za predstavnika u Saveznom veću i Momu Markovića, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za rad — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su Spasoje Velimirović, pomoćnik sekretara za rad u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i Stana Tomašević, pomoćnik sekretara za rad u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 22

3 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljam Vam Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog zakonskog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Nikolu Minčeva, a za poverenika Spasoja Velimirovića, pomoćnika sekretara za rad u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SREDSTVIMA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

Član 1

U Zakonu o sredstvima privrednih organizacija posle člana 41 dodaje se novi član 41a, koji glasi:

»Novčana sredstva koja čine fond osnovnih sredstava, osim amortizacionih sredstava, mogu se koristiti i za investiciona ulaganja u stručne škole, njihove radionice i domove, kao i u ustanove za vamaškol-

sko stručno obrazovanje i usavršavanje kadrova, kad je osnivač ovih ustanova privredna organizacija sama ili udružena sa drugim osnivačima.»

Član 2

Posle člana 91 dodaje se novi član 91a, koji glasi:
»Privredna organizacija može preneti bez naknade stvari koje čine osnovna sredstva i sredstva zajedničke potrošnje na stručne škole, njihove radionice i domove, na ustanove za vanškolsko stručno obrazovanje i usavršavanje kadrova, kao i na druge ustanove koje se bave obrazovanjem i usavršavanjem kadrova za potrebe privrede.«

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SREDSTVIMA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

Predloženim zakonom o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija obezbeđuje se da privredne organizacije mogu novčana sredstva koja čine fond osnovnih sredstava ulagati u izgradnju i opremanje stručnih škola i ustanova za vanškolsko stručno obrazovanje za koje su preuzele prava i dužnosti osnivača i da mogu bez naknade preneti stvari koje čine osnovna sredstva i sredstva zajedničke potrošnje na stručne škole, ustanove za vanškolsko stručno obrazovanje i druge ustanove koje se bave obrazovanjem kadrova za privredu. Obezbeđenje ovih mogućnosti predlaže se iz razloga što investiciona ulaganja u ustanove za obrazovanje stručnih kadrova za privredu predstavljaju poseban vid investicija neophodnih za nesmetan rad i razvitak celokupne privrede, kao i iz razloga što su investiciona sredstva koja se u datoj situaciji mogu odvojiti za potrebe obrazovanja stručnih kadrova nedovoljna da bi se obezbedili kapaciteti koji bi bili u stanju da pokriju potrebe privrede u stručnom kadru koje stalno rastu.

Osim toga, mnoge privredne organizacije bi mogle odvojiti opremu koja im nije neophodna, a koja bi se dala efikasno iskoristiti za opremanje postojećih i novih stručnih škola i ustanova za vanškolsko obrazovanje stručnih kadrova za privredu. Upotreba ove opreme za stručno obrazovanje kadrova za privredu znatno bi doprinela boljem korišćenju i održavanju opreme kojom mnoge privredne organizacije već sada raspolazu i koja se u proizvodne procese sve više uvodi.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SREDSTVIMA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

SNS/A/22

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija i usvojio ga bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Ilija Tepavac.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Pretsednik

Vidoe Smilevski s. r.

Članovi:

Viktor Avbelj s. r., Vljako Begović s. r., Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., Radivoj Davidović s. r., Tone Fajfar s. r., Janez Hribar s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Radomir Komatina s. r., Sefket Maglajlić s. r., Džavid Nimanji s. r., Doka Pajković s. r., Ante Raos s. r., Pal Šoti s. r., Mika Špiljak s. r., Blagoje Taleski s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SREDSTVIMA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS/A/22

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU

SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojoj sednici održanoj 12 aprila 1959 godine pretresao je i bez izmena usvojio Predlog zakona o dopunama Zakona o sredstvima privrednih organizacija, koji mu je dostavio Odbor za narodnu privredu Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Ivan Kreft.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović, s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Članovi:

Aljuš Gaši s. r., Vladan Bojanić s. r., Bogomir Brajković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Gojko Garić s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muđović s. r., Sreten Vučković s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 91

5 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Nikolu Minčeva, člana Saveznog izvršnog veća i državnog sekretara za poslove finansija — za predstavnika u Saveznom veću i Zorana Pojčica, državnog potsekretara za poslove finansija — predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Branko Stjepanović, načelnik odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija — za poverenika u Saveznom veću i Dušan Rolović, načelnik odeljenja budžeta u Državnom sekretarijatu za poslove finansija — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS/A/8

5 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije koji je skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga odluke Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Nikolu Minčeva, a za poverenika dr Branka Stjepanovića, načelnika odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE

1. Iz sredstava privrednih rezervi federacije koja se obrazuju shodno odredbi tačke 1 glave XXI Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, dodeljuje se bez obaveza vraćanja, i to:

miliona
dinarā

1) Saveznom budžetu za 1959 godinu:

a) za pokriće manje ostvarenog prihoda od poreza na promet zbog sniženja stope poreza na promet na tkanine od pamuka, celvolne ili veštačke svile, iznos od 6.000

b) za obezbeđenje sredstava za isplatu regresu na utvrđene zalihe tkanina od pamuka, celvolne ili veštačke svile trgovinskim preduzećima i radnjama koji se bave prometom tekstila na veliko ili na malo i industrijskim preduzećima koja se bave proizvodnjom konfekcije, iznos od 2.000

c) za obezbeđenje sredstava koja federacija ulaže u izgradnju poljoprivrednih, šumarskih, veterinarskih i tehničkih fakulteta i objekata namenjenih fizičkim i hemijskim institutima koji služe za univerzitete u celini, iznos od 1.000

2) Opštem investicionom fondu:

a) za davanje zajmova bez konkursa privrednim organizacijama koje nabavljaju određenu opremu domaće proizvodnje, iznos od 4.000

b) za davanje zajma za izgradnju hidroelektrane Glubočica, iznos od 500

2. Bliže propise za izvršenje odredbe pod 1c) i 2b) prethodne tačke donosi Savezno izvršno veće, a za izvršenje odredaba pod 1a), 1b) i 2a) prethodne tačke — savezni Državni sekretarijat za poslove finansija.

Opremu za koju se odobravaju zajmovi iz sredstava predviđenih pod 2a) prethodne tačke, utvrdiće savezni Državni sekretarijat za poslove finansija u saglasnosti sa saveznim Državnim sekretarijatom za poslove robnog prometa.

3. Ova odluka stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE

Ad 1a) i 1b). Razmatrajući stanje na tržištu tekstila Savezno izvršno veće zaključilo je da su saznali uslovi da se hitno pristupi sniženju cena pamučnih i celvolnih tkanina i tkanina od veštačke svile. Ovim putem omogućava se realizovanje predviđenog nivoa potrošnje tekstila u zemlji, kao i normalizovanje plasmana ovih proizvoda, pošto se na ovaj način utiče i na stanje zaliha koje sada postoje. Pored toga, ovim se deluje i na ublaženje dispariteta koji je kod ovih proizvoda do sada bio oštro izražen.

Potrebno sniženje cena navedenih proizvoda bilo je potrebno hitno sprovesti, kako bi isto delovalo odmah, u toku prvog polugodišta, a kako bi se na taj način uticalo na oživljavanje potrošnje i plasmana ovih proizvoda upravo u periodu u kome dolazi do zastoja i nagomilavanje zaliha. Zbog potrebe hitnog rešavanja ovog pitanja zaključeno je da se odgovarajuće sniženje cena omogući kroz sniženje stope poreza na promet, što je najbrži i najefikasniji način za postizanje određenog cilja, s tim da se na zatečene zalihe prizna regres u visini određenog sniženja cena. U vezi sa ovim konstatovano je da postepeno sniženje cena od strane trgovine na račun zarade na tekućim kupovinama ne bi bilo celishodno, s obzirom da bi ovaj način sniženja cena trajao najmanje pet meseci i u ovom periodu delovao bi suprotno željenom cilju, jer bi se potrošači uzdržavali od kupovine robe dok ne dođe do punog sniženja cena, a trgovina bi izbegavala da kupuje robu od industrije dok ne rasproda stare zalihe robe kupljene po višim cenama.

Uredbom o izmenama i dopunama Tarife poreza na promet koje je donelo Savezno izvršno veće izvršeno je sniženje stope poreza na promet po tač. 2 tar. br. 66 Tarife poreza na promet za pamučne i celvolne tkanine od 38% na 30%. Istom uredbom snižena je stopa poreza na promet i za tkanine od veštačke svile iz tačke 1b) tar. br. 74 Tarife poreza na promet od 48% na 40%.

Istovremeno su odlukom Saveznog izvršnog veća o sniženju prodajnih cena tekstila i o davanju regresa za tekstil snižene prodajne cene pamučnih i celvolnih tkanina za 10%, a tkanina od veštačke svile za 12%. Pored toga, ovom odlukom odobren je regres industrijskim i trgovinskim preduzećima i radnjama koji se bave prometom na veliko i malo na zatečene zalihe pomenutih tkanina na dan stupanja na snagu obe odluke u visini izvršenog sniženja prodajnih cena, kao i industrijskim preduzećima koja se bave proizvodnjom konfekcije na zatečene zalihe pamučnih i celvolnih tkanina od veštačke svile u istoj visini od nabavnih cena ovih proizvoda.

Prema podacima saveznog Državnog sekretarijata za poslove robnog prometa predviđena potrošnja tkanina za koje se vrši sniženje cena iznosi u 1959 godini oko 211,5 miliona m². Računajući sa prosečnom cenom od 425 dinara po jednom kvadratnom metru dobija se ukupna vrednost ovih tkanina u iznosu od 89.887,5 miliona dinara. Porez na promet iznosio bi po starim stopama zaokruženo 34.000 miliona dinara, dok po no-

voj stopi iznosi zaokruženo 27.000 miliona dinara, tako da se za celu godinu pojavljuje razlika od 7.000 miliona dinara. S obzirom da se propisi o sniženju cena primenjuju od 11 februara o. g. dakle na skoro mesec i po od početka godine, procenjeno je da će stvarna razlika koja će se pojaviti usled sniženja stope poreza na promet iznositi oko 6.000 miliona dinara.

Procenjene zalihe u trgovini na veliko i malo iznose oko 40 miliona m². Kod prosečne orijentacione maloprodajne cene od 470 dinara za 1 m² vrednost ovih tkanina iznosi oko 18.800 miliona dinara, što znači da masa regresa iznosi oko 1.880 miliona dinara.

U 1 delu prihoda Saveznog budžeta za 1959 godinu predviđen je u razdelu I prihod od poreza na promet u iznosu od 180.744 miliona dinara.

S obzirom da se napred navedenom uredbom snižuje stopa poreza na promet za 8% za pamučne i celvolne tkanine i tkanine od veštačke svile i da se na taj način umanjuju prihodi saveznog budžeta za oko 6.000 miliona dinara, predlaže se donošenje odluke kojom se iz sredstava privrednih rezervi federacije dodeljuje ovaj iznos u korist prihoda Saveznog budžeta za 1959 godinu u cilju da se pokrije razlika nastala pomenutim sniženjem stope poreza na promet.

Pošto u razdelu 67 glava 2 Saveznog budžeta za 1959 godinu nisu predviđena sredstva za isplatu regresa na zatečene zalihe pamučnih i celvolnih tkanina od veštačke svile na dan stupanja na snagu navedene odluke, predlaže se da se za ove svrhe izdvoji iznos od 2.000 miliona dinara iz privrednih rezervi federacije u cilju obezbeđenja sredstava za isplatu ovog regresa.

Ad 1c). U cilju obezbeđenja materijalnih uslova za realizaciju Preporuke Savezne narodne skupštine o ostvarivanju daljih uslova za redovno obrazovanje visokokvalifikovanih stručnjaka na fakultetima od 26 juna 1958 godine, izdvaja se iz privrednih rezervi federacije iznos od 1.000 miliona dinara za učešće federacije u 1959 godini u nabavi opreme i izgradnji objekata namenjenih poljoprivrednim, veterinarskim, šumarskim i tehničkim fakultetima, kao i objekata namenjenih fizičkim i hemijskim institutima koji služe univerzitetima u celini.

Ovaj iznos zajedno sa sredstvima predviđenim u Saveznom budžetu za 1959 godinu u visini od 1.000 miliona dinara (razdeo 67, glava II), treba da doprinese rešenju problema učioničkog, laboratorijskog i drugog prostora, a isto tako i poboljšanju opreme na navedenim fakultetima i na taj način omogućiti uspešnije studiranje i blagovremeno diplomiranje studenata.

Uslove za korišćenje ovih sredstava propisao je Savezno izvršno veće.

Ad 2a). Kod preduzeća mašingradnje došlo je u 1956 godini do stvaranja zalihe određenih proizvoda iznad normalnih. Narodna banka je tada, na osnovu sporazuma zainteresovanih pristupila odobravanju srednjoročnih zajmova do 3 godine preduzećima mašingradnje za određene proizvode s tim da ova određene svoje proizvode daju kupcima na otplatu u okviru pomenutog roka.

Po tom osnovu iskorišćeno je u 1956 god., i to:

a) od preduzeća za proizvodnju vozila	2.880 mil. din.
b) od ostalih preduzeća mašingradnje	676 " "
Svega:	3.556 mil. din.

Narodna banka nastavila je sa davanjem ovih zajmova i u I polugodu 1957 godine, pa je u 1957 godini iskorišćeno i to:

a) od preduzeća za proizvodnju vozila	3.168 mil. din.
b) od ostalih preduzeća mašingradnje	3.296 " "
Svega:	6.464 mil. din.

Odbor za privredu Saveznog izvršnog veća u junu 1957 godine zauzeo je stav da ne odgovara našem kreditnom sistemu da preduzeća daju zajmove svojim komitentima i da treba doneti propise prema kojima bi srednjoročne zajmove za nabavu određene domaće opreme davala Jugoslovenska investiciona banka, i to kupcima investitorima, pošto su u pitanju investicioni zajmovi. Načelno, sredstva za tu svrhu treba da se obezbede putem OIF-a. Na osnovu toga doneta je Naredba o odobravanju zajmova bez konkursa za nabavku određene domaće opreme (»Službeni list FNRJ«, br. 35/57, 41/57, 52/57, 14/58, 16/58, 26/58 i 30/58).

Osnovni uslovi za ove zajmove jesu: — učešće od 5 do 20%, rok do 5 godina, kamata 4% godišnje. Zajam po 1 zajmotražiocu ne može biti manji od 1, a veći od 30 miliona dinara, osim kada je u pitanju nabavka automatskih tkalačkih razboja kada je limit 60 miliona dinara i bez limita je kada je zajmotražilac preduzeće drumskog saobraćaja.

Jugoslovenska investiciona banka dala je po tom osnovu u 1957 godini iz svojih bankarskih sredstava ukupno 1.241 milion dinara.

U 1958 godini odlukom Savezne narodne skupštine od 27. X. (»Službeni list FNRJ«, br. 44/58) određeno je OIF-u za davanje pomenutih zajmova u 1958 godini 5.000 miliona dinara. Od ovog iznosa iskorišćeno je u tom vremenu oko 4.693 miliona dinara što predstavlja više od 95,2 određenih sredstava za 1958 godinu. Računa se da će do kraja 1958 godine biti iskorišćen ceo iznos.

Prema tome, u toku poslednje tri godine data su putem Narodne banke i Jugoslovenske investicione banke sledeća sredstva za određenu domaću opremu (prodaju odnosno nabavku) u milionima dinara, i to:

	1956	1957	1958	Svega	Struktura pod 4	Od toga JIB 1957 i 1958	Struktura pod 6
	1	2	3	4	5	6	7
za vozila	2.880	4.021	4.115	11.066	67,8	4.968	79,9
za ostalo	676	3.684	885	5.245	32,2	1.273	30,1
Svega:	3.556	7.705	5.000	16.261	100,0	6.241	100,0

Davanje ovih zajmova predviđeno je i u Saveznom društvenom planu za 1959 godinu. U tu svrhu određen je iznos od svega 1.000 miliona dinara.

Pošto je Jugoslovenska investiciona banka najveći deo sredstava dala na 5 godina to će već u 1959 godini otplata iznositi oko 1.200 miliona dinara.

S obzirom da ima svršenih investicionih elaborata za ove zajmove podnetih sedištima Jugoslovenske investicione banke još do polovine novembra 1956 i to uglavnom za vozila Tovarne avtomobila Maribor kod filijale Maribor za oko 400 miliona dinara i kod Centralne Jugoslovenske investicione banke za NR Hrvatsku u Zagrebu za oko 120 miliona dinara za automatske tkalačke razboje »Tekstilstroja« može se sa sigurnošću računati da će iznos predviđen Saveznim društvenim planom za 1959 godinu biti potpuno iskorišćen još u januaru 1959 godine.

Razmatrajući ovo pitanje u svetlosti ovog momenta kao i s obzirom na instrumente koji će važiti za raspodelu dohotka privrednih organizacija u 1959 godini izvršena je sa svim zainteresovanim organima savezne uprave, saveznom komorama, stručnim udruženjima i najvažnijim proizvođačima određene domaće opreme serijske proizvodnje, analiza spiska proizvoda i uslova za srednjoročne zajmove za proizvode iz pomenutog spiska.

Treba predvideti sredstva koja će moći da u najpotrebnijim razmerama obezbede davanje pomenutih zajmova. U Opštem investicionom fondu sem predviđenih 1.000 miliona dinara, ostala raspoređena sredstva imaju druge određene namene. Sredstva koja društveni investicioni fondovi političko-teritorijalnih jedinica po oceni treba da prinesu u 1959 god. iznosiće oko 45 milijardi dinara. Četvrtina ovih sredstava ne može se upotrebiti za investiciona ulaganja u osnovna sredstva. Kada se ovom doda da i ti fondovi imaju obaveze po već odobrenim zajmovima kao i prema Opštem investicionom fondu onda je jasno da oni ne predstavljaju značajan izvor.

U pogledu sredstava privrednih organizacija koja su u celini znatna, izneto je da glavne grupe interesata predstavljaju privredne organizacije čija slobodna namenska sredstva nisu znatna. Predstavnici industrije smatraju da smanjenje proizvodnje u preduzećima kao što su FAP, TAM, Crvena Zastava, Tekstilstroj ne dolaze u obzir.

Da bi se ovo pitanje rešilo bar u najpotrebnijem obimu i omogućilo industriji da može bez znatnih poremećaja i gubitaka (troškovi smeštaja, kamate i dr.) da plasira određene proizvode potrebno je da se i za 1959 godinu odobre sredstva bar u visini u kojoj su bila data za 1958 godinu.

Pošto u Opštem investicionom fondu za 1959 godinu nema slobodnih rezervi koje bi se mogle upotrebiti za ovu namenu, predlaže se da se iz privrednih rezervi federacije dodeli Opštem investicionom fondu za ovu svrhu 4.000 miliona dinara.

Ad 2b). Tendencije u potrošnji električne energije u zadnje dve godine pokazuju brži porast (22%) od onog koji je predviđen perspektivnim društvenim planom (13,5%). Nedostatak niza potrebnih elemenata uslovio je da se za period posle 1961 godine takođe računalo sa znatno nižom prosečnom stopom porasta od one koja se na osnovu sadašnjih ocena može očekivati.

Ocenjujući prosečni godišnji porast u potrošnji električne energije sa 12% u periodu 1962—1966, očekuju se potrebe u 1965 godini oko 15,5 milijardi KWh a u 1966 godini 17,3 milijarde KWh. Takav konzum nije moguće podmiriti sa proizvodnjom objekata u eksploataciji i onih koji se već grade. Ovo se naročito odnosi na južno područje zemlje koje sada ima samo po jednu veću TE (Mađari) i HE (Mavrovo). U slučaju mogućeg izbacivanja iz proizvodnje bilo kojeg od objekata, celo područje se dovodi u kritičnu situaciju.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

Br. SNS (A) 8

16 mart 1959 godine

Beograd

SAVEZNO VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 13 marta 1959 godine, pretresao je dva predloga Odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije i usvojio ih (bez izmena i dopuna).

S obzirom na to da se oba predloga odluke odnose na dodeljivanje sredstava iz privrednih rezervi federa-

cije na osnovu tačke 1 glave XXI Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, Odbor je u saglasnosti sa Saveznim izvršnim većem odlučio da predloži Domu spajanje predloga ovih odluka i donošenje jedne odluke, čiji se predlog prilaže uz ovaj izveštaj.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Dušan Bogdanov.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Pretsednik

Tone Fajfar s. r.

Članovi:

Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Četinić s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Vicko Krstulović s. r., Voja Leković s. r., Džavid Nimani s. r., Pal Soti s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE

1. Iz sredstava privrednih rezervi federacije koja se obrazuju shodno odredbi tačke 1 glave XXI Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, dodeljuje se bez obaveze vraćanja, i to:

miliona
dinara

1) Saveznom budžetu za 1959 godinu:

a) za pokriće manje ostvarenog prihoda od poreza na promet zbog sniženja stope poreza na promet na tkanine od pamuka, celovile ili veštačke svile, iznos od 6.000

b) za obezbeđenje sredstava za isplatu regresa na utvrđene залине tkanina od pamuka, celovile ili veštačke svile trgovinskim preduzećima i radnjama koji se bave prometom tekstila na veliko ili na malo i industrijskim preduzećima koja se bave proizvodnjom konfekcije, iznos od 2.000

c) za obezbeđenje sredstava koja federacija ulaže u izgradnju poljoprivrednih, šumarskih, veterinarskih i tehničkih fakulteta i objekata namenjenih fizičkim i hemijskim institutima koji služe za univerzitete u celini, iznos od 1.000

2) Opštem investicionom fondu:

a) za davanje zajmova bez konkursa privrednim organizacijama koje nabavljaju određenu opremu domaće proizvodnje, iznos od 4.000

b) za davanje zajma za izgradnju hidroelektrane Globočica, iznos od 500

c) za davanje zajmova za izgradnju skladišnog prostora za smeštaj žitarica i proizvoda od žitarica i za finansiranje izgradnje i nabavke cisterni za smeštaj tečnog goriva i tehničkih masnoća, iznos od 6.000

3) gradu Beogradu za komunalne radiove u Novom Beogradu, iznos od 2.000

2. Bliže propise za izvršenje odredaba pod 1c) i 2b) prethodne tačke doneće Savezno izvršno veće, a za izvršenje odredaba pod 1a), 1b), 2a) i 3 prethodne tačke — savezni Državni sekretarijat za poslove finansija.

Opremu za koju se odobravaju zajmovi iz sredstava predviđenih pod 2a) prethodne tačke utvrdiće savezni Državni sekretarijat za poslove finansija u saglasnosti sa saveznim Državnim sekretarijatom za poslove robnog prometa.

3. Savezni Državni sekretarijat za poslove robnog prometa u saglasnosti sa saveznim Državnim sekretarijatom za poslove finansija odrediće bližu namenu upotrebe sredstava iz odredbe tačke 1 pod 2c), kao i uslove i način njihovog korišćenja.

4. Ova odluka stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

P R E D L O G

ODLUKE O DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1959 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 95

5 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoga predstavnika u ova dva odredila Marjana Breclja, člana Saveznog izvršnog veća i državnog sekretara za poslove robnog prometa.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su Dušan Vuković, pomoćnik državnog sekretara za poslove robnog prometa — za poverenika u Saveznom veću i Josip Garvan, pomoćnik državnog sekretara za poslove robnog prometa — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS (A) 6

5 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o dopuni Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Marjana Breclja, a za poverenika Dušana Vukovića, pomoćnika državnog sekretara za poslove robnog prometa.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1959 GODINU

1. U Saveznom društvenom planu za 1959 godinu, u odeljku 4 glave XVII posle tačke 4 dodaje se nova tačka 5 koja glasi:

»5. Savezno izvršno veće može propisati da se u društvene investicione fondove političko-teritorijalnih jedinica unese deo sredstava ostvarenih u turističkom prometu sa stranim fizičkim i pravnim licima.

Deo sredstava iz prethodnog stava ne može biti veći od 50% od protivvrednosti ostvarenih stranih sredstava plaćanja.

Sredstva ostvarena po odredbama prethodnih stavova, mogu se upotrebiti za finansiranje investicija za unapređivanje turizma.

2. Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1959 GODINU

Društvenim planom privrednog razvoja Jugoslavije predviđena su izvesna sredstva za investicije u turističke objekte. Iz sredstava Opšteg investicionog fonda i participacije narodnih odbora do 1961 godine računa se da će se izgraditi oko 2.000 novih ležaja u turističkim mestima, što je nedovoljno da bi se ostvarilo moguće povećanje turističkog prometa. Komune turističkih mesta, s obzirom na nisku akumulativnost sezonskog ugostiteljstva, dobijaju za društvene investicione fondove veoma mala sredstva i nemaju mogućnosti da preduzimaju značajnije investicione zahvate odnosno da povećavaju ugostiteljske kapacitete u skladu sa povećanjem prometa. Osim toga, ugostiteljska grana nije u mogućnosti da izdvađa potrebna sredstva za zamenu osnovnih sredstava i za fondove predlužeca čime je otežano i vršenje proste reprodukcije. Osnovni uzrok tome je što sadašnji nivo cena ugostiteljskih usluga, koje su inače konkurentne na inostranom turističkom tržištu, na bazi postojećeg turističkog kursa ne omogućava preduzećima da vrše prostu reprodukciju.

Pošto se povećanje cena pansionskih usluga, a u isto vreme i povećanje turističkog kursa, ne bi moglo vršiti, to se predlaže da se odobre posebna sredstva u visini od 50% protivvrednosti stranih sredstava plaćanja ostvarenih po osnovu turističkog prometa od strane inostranih fizičkih i pravnih lica. Odobrena posebna sredstva trebala bi Savezni budžet, a uplaćivala bi se u društvene investicione fondove narodnih odbora opština turističkih mesta i u društvene investicione fondove narodnih republika za finansiranje investicija za unapređenje turizma.

Posebna sredstva delila bi se srazmerno broju ostvarenih noćenja inostranih stranih turista na području pojedine opštine.

Raspoređena sredstva društvenim investicionim fondovima opština i republika koristila bi se za investicione ulaganja za potrebe turizma kao što su: rekonstrukcija i adaptacija postojećih i izgradnja novih komunalnih objekata (vodovod, kanalizacija, osvetljenje, kupališta i dr.), za rekonstrukciju i adaptaciju kao i modernizaciju postojećih i izgradnju novih smeštajnih kapaciteta i objekata za kulturno-zabavni život i za participaciju kod korišćenja zajmova za ove svrhe.

Kako Savezno izvršno veće nema ovlašćenja da propisuje prihode fondova to je potrebno da se dopunom Saveznog društvenog plana za 1959 godinu Sa-

veznom izvršnom veću predvidi ovakvo ovlašćenje da bi predloženu odluku moglo doneti.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1959. GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

Br. SNS (A) 6

10 mart 1959. godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 13. marta 1959. godine, pretresao je Predlog odluke o dopuni Saveznog društvenog plana za 1959. godinu i usvojio ga bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o dopuni Saveznog društvenog plana za 1959. godinu.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Dušan Bogdanov.

Sekretar

Todor Vujašinović s. r.

Predsedavajući

Tone Fajfar s. r.

Članovi:

Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marjan Cetinić s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajdo Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Vicko Krstulović s. r., Voja Leković s. r., Džavid Nimani s. r., Pal Šoti s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O POSEBNOM UČEŠĆU U DOHOTKU I O ZAJEDNIČKIM REZERVNIM FONDovima PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 94

5 mart 1959. godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoga predstavnika u oba doma odredilo Kiru Gligorova, sekretara Saveznog izvršnog veća za opšte privredne poslove.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Nikola Balog, pomoćnik sekretara za opšte privredne poslove u Saveznom izvršnom veću — za povereni-

nika u Saveznom veću i Vojo Rakić, pomoćnik sekretara za opšte privredne poslove u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu

Sekretar

Saveznog izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS (A) 7

5 mart 1959. godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo Kiru Gligorova, sekretara Saveznog izvršnog veća za opšte privredne poslove, a za poverenika dr Nikolu Baloga, pomoćnika sekretara za opšte privredne poslove u Saveznom izvršnom veću.

Predsednik

Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O POSEBNOM UČEŠĆU U DOHOTKU I O ZAJEDNIČKIM REZERVNIM FONDovima PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

1. U Odluci o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 48/58) u tački 2 dodaje se novi stav 4 koji glasi:

»Na deo ličnog dohotka radnika koji se isplaćuje iz sredstava dodeljenih iz zajedničkog rezervnog fonda ne plaća se doprinos budžetima iz ličnog dohotka radnika.«

2. Ova odluka stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O POSEBNOM UČEŠĆU U DOHOTKU I O ZAJEDNIČKIM REZERVNIM FONDovima PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

Ostupanje od opšteg principa da se iz ličnog dohotka radnika plaća doprinos budžetima predlaže se zbog toga što se sredstva navedenih fondova formiraju većim delom iz dela dohotka koji pripada privrednoj organizaciji kao stimulacija za povećanu produktivnost rada i iz dela čistog prihoda namenjenog za fondove, a služi za povećanje ličnih dohodaka radnika u onim privrednim organizacijama koje su usled objektivnih okolnosti došle u položaj da nisu u stanju da isplate lične dohotke radnika, pa bi se plaćanjem doprinosa budžetima još više smanjila inače oskudna sredstva za ostvarivanje predviđenih ciljeva ovih fondova.

I Z V E Š T A J

**ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG
VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O DOPUNI ODLUKE
O POSEBNOM UČEŠĆU U DOHOTKU I O ZAJED-
NIČKIM REZERVNIM FONDovima PRIVREDNIH
ORGANIZACIJA**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

Br. SNS/A/7

16 mart 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 13 marta 1959 godine pretresao je Predlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija i usvojio ga bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o dopuni Odluke o posebnom učešću u dohotku i o zajedničkim rezervnim fondovima privrednih organizacija.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Dušan Bogdanov.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Pretsednik

Tone Fajfar s. r.

Članovi:

Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., inž. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Vicko Krstulović s. r., Voja Leković s. r., Džavid Nimani s. r., Pal Šoti, s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

P R E D L O G

**ODLUKE O STOPAMA DOPRINOSA ZA SOCIJALNO
OSIGURANJE**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 92

5 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obavestavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Nikolu Minčeva, člana Saveznog izvršnog veća i državnog sekretara za poslove finansija — za predstavnika u Saveznom veću i Zorana Polića, državnog potsekretara za poslove finansija — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Branko Stjepanović, načelnik odeljenja fondova

u Državnom sekretarijatu za poslove finansija — za poverenika u Saveznom veću i Mihailo Sćekić, viši savetnik u Državnom sekretarijatu za poslove finansija — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS (A) 9

5 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da isti uputite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Nikolu Minčeva, a za poverenika dr Branka Stjepanovića, načelnika odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

**ODLUKE O STOPAMA DOPRINOSA ZA SOCIJALNO
OSIGURANJE**

1. Iz ličnog dohotka radnika, osim iz ličnog dohotka radnika ostvarenog u redovnom radnom odnosu na poljoprivrednim delatnostima u poljoprivrednim organizacijama i opštim zemljoradničkim zadrugama, doprinos za socijalno osiguranje plaća se po opštoj stopi od 22%. Ovaj doprinos plaća se od iste osnovice od koje se plaća i doprinos budžetima iz ličnog dohotka.

Iz ličnog dohotka javnih službenika državnih organa i ustanova i službenika drugih organizacija koje obračunavaju i isplaćuju lične dohotke na način predviđen za obračunavanje i isplatu plata javnih službenika državnih organa i ustanova, doprinos za socijalno osiguranje obračunava se i plaća po stopi iz prethodnog stava preračunatoj u stopu čijom će se primenom na njihove plate obračunati isti iznos doprinosa koji bi se obračunao primenom stope iz prethodnog stava na lične dohotke ovih lica.

Blíže propise o preračunavanju stope iz stava 1 ove tačke u odgovarajuću stopu iz prethodnog stava, kao i o njenom zaokružavanju u stopu bez decimala ili u stopu sa najviše dva decimala, donosi savezni Državni sekretarijat za poslove finansija, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad, a po prethodno pribavljenom mišljenju Saveznog zavoda za socijalno osiguranje.

2. Iz ličnog dohotka radnika ostvarenog u redovnom radnom odnosu na poljoprivrednim delatnostima u poljoprivrednim organizacijama i opštim zemljoradničkim zadrugama, doprinos za socijalno osiguranje plaća se po opštoj stopi od 20%. Ovaj doprinos plaća se od iste osnovice od koje se plaća i doprinos budžetima iz ličnog dohotka.

Poljoprivrednim organizacijama i poljoprivrednim delatnostima u smislu prethodnog stava smatraju se privredne organizacije odnosno delatnosti koje su

kao takve određene propisima donetim na osnovu člana 21 stav 4 Zakona o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika (*»Službeni list FNRJ«,* br. 52/57 i 52/58).

3. Na primanja radnika ostvarena od privatnog poslodavca obračunava se doprinos za socijalno osiguranje u iznosu u kome bi se obračunao i na toliki neto iznos ličnog dohotka radnika zaposlenih kod privredne organizacije kolikoli ostvaruje radnik zaposlen kod privatnog poslodavca.

Blíže propise o preračunavanju stope iz tačke 1 stav 1 ove odluke u odgovarajuću stopu za obračunavanje doprinosa po prethodnom stavu, kao i o njenom zaokružavanju u stopu bez decimala ili u stopu sa najviše dva decimala, donosi savezni Državni sekretarijat za poslove finansija, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad, a po prethodno pribavljenom mišljenju Saveznog zavoda za socijalno osiguranje.

Jugoslovenski državljani i oni strani državljani koji se na teritoriji Jugoslavije nalaze u službi diplomatskih ili konzularnih predstavništava i drugih organizacija i lica koja uživaju pravo diplomatskog imuniteta, a koji su po propisima o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika dužni sami obračunavati i plaćati i doprinos budžetima iz ličnog dohotka, dužni su, isto tako, sami obračunavati i plaćati doprinos za socijalno osiguranje, i to kako deo koji sami snose, tako i deo koji snosi poslodavac. Polovina doprinosa za socijalno osiguranje obračunava se po stopi iz stava 1 ove tačke.

4. Iz ličnog dohotka jugoslovenskih državljana zaposlenih u inostranstvu kod jugoslovenskih diplomatskih i konzularnih predstavništava, kod drugih misija kojima se priznaje javnopravni karakter, kod poslovnih jedinica jugoslovenskih privrednih organizacija, kod jedinica jugoslovenskih organa, ustanova ili društvenih organizacija, koji su po poslovima takvih pravnih lica neposredno upućeni na rad ili na stručno osposobljavanje u inostranstvo, bez obzira da li lični dohodak ostvaruju u Jugoslaviji ili u inostranstvu, plaća se doprinos za socijalno osiguranje po stopi iz tačke 1 stav 1 ove odluke iz iznosa ličnih dohodaka koje bi imali da su na radu odnosno na službi u Jugoslaviji.

Na razliku između ličnog dohotka ostvarenog za rad odnosno za stručno usavršavanje u inostranstvu, obračunatog po kursu za nerobna plaćanja, i ličnog dohotka koji bi odnosno radnik imao u Jugoslaviji, isplatilac ličnog dohotka plaća doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 6%.

Ako je isplatilac ličnog dohotka obezbedio zdravstveno osiguranje u inostranstvu u smislu člana 82 Zakona o zdravstvenom osiguranju radnika i službenika (*»Službeni list FNRJ«,* br. 51/54), ne plaća doprinos za zdravstveno osiguranje po odredbi prethodnog stava, već samo plaća doprinos za socijalno osiguranje po odredbi stava 1 ove tačke.

Po stopi iz stava 2 ove tačke obračunava se i plaća doprinos za zdravstveno osiguranje i na iznose strane valute koji se isplaćuje ukrcanom osoblju rečnog i pomorskog saobraćaja za vreme bavljenja plovni objekata van granica Jugoslavije odnosno van pribrežnog mora FNRJ i linijskom osoblju rečnog saobraćaja stacioniranom u inostranstvu, i to u granicama visine određene posebnim propisima donetim na osnovu člana 34 tačka 4 Zakona o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika. Na iznose strane valute isplaćene preko te visine obračunava se doprinos za socijalno osiguranje po stopi iz tačke 1 stav 1 ove odluke, i to od iste osnovice od koje se plaća na te iznose i doprinos budžetima iz ličnog dohotka.

5. Na nagrade učenika u privredi i učenika stručnih škola sa praktičnom obukom, kao i na nagrade za rad studenata i učenika srednjih škola za vreme praktičnog rada u privrednim organizacijama

i kod drugih isplatilaca tih nagrada, doprinos za socijalno osiguranje plaća se po stopi doprinosa za zdravstveno osiguranje koja je određena propisima donetim na osnovu tačke 13 ove odluke.

6. Po opštoj stopi iz tačke 1 stav 1 ove odluke plaća se doprinos za socijalno osiguranje i na prihode od autorskih prava na koje se plaća porez na prihode od autorskih prava po stopi od 20% po članu 11 st. 2 i 3 Zakona o porezu na prihode od autorskih prava i o fondu za unapređivanje kulturnih delatnosti (*»Službeni list FNRJ«,* br. 31/54 i 52/58).

7. Na primanja ostvarena u privremenom radnom odnosu u smislu čl. 159—164 Zakona o radnim odnosima (*»Službeni list FNRJ«,* br. 53/57, 26/58 i 1/59) doprinos za osiguranje za slučaj nesreće na poslu plaća isplatilac ličnog dohotka iz svojih sredstava po stopi od 10% na neto iznos ličnog dohotka isplaćen za taj rad.

8. Od iznosa doprinosa za socijalno osiguranje iz ličnog dohotka pripadnika Narodne milicije i ukrcanih brodara i mornara, obračunatog po opštoj stopi iz tačke 1 ove odluke, plaća se nadležnim zavodima za socijalno osiguranje 90,91%, a ostatak od 9,09% uplaćuje se u korist odgovarajućih sredstava isplatilaca ličnog dohotka za podmirivanje izdataka koje ti isplatioi u smislu odredaba čl. 30 i 104 Zakona o zdravstvenom osiguranju radnika i službenika obezbeđuju osiguranicima na teret svojih sredstava.

9. Od iznosa doprinosa za socijalno osiguranje iz ličnog dohotka vojnih osiguranih, obračunatog po opštoj stopi iz tačke 1 ove odluke, plaća se nadležnim zavodima za socijalno osiguranje 37,5%, a ostatak od 62,5% uplaćuje se u korist Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane za pokriće rashoda zdravstvenog osiguranja i dodatka na decu vojnih osiguranih.

10. Doprinos za socijalno osiguranje pripadnika samostalnih profesionalnih delatnosti, osiguranih na osnovu posebnih propisa i ugovora, obračunava se i plaća po stopi i od osnovica određenih u tim propisima odnosno ugovorima.

11. Nadležni zavod za socijalno osiguranje može, pod uslovima određenim posebnim propisima, odrediti da pojedini isplatioi ličnog dohotka iz radnog odnosa plaćaju i posebni doprinos za zdravstveno osiguranje po posebnoj stopi koja ne može biti veća od 4% od neto iznosa ličnog dohotka radnika isplaćenog u vreme za koje je taj doprinos određen. Isto tako, nadležni zavod za socijalno osiguranje može, pod uslovima određenim posebnim propisima, odrediti da se pojedinim isplatioicima ličnog dohotka radnika vraća deo doprinosa za zdravstveno osiguranje u iznosu do 2% od neto iznosa ličnog dohotka radnika isplaćenog u vreme za koje je određeno to pravo isplatioi.

Nadležni zavod za socijalno osiguranje može, pod uslovima određenim posebnim propisima, odrediti da pojedini isplatioi ličnog dohotka plaćaju dodatak na doprinos za socijalno osiguranje do 2% od neto iznosa ličnog dohotka radnika isplaćenog u vreme za koje je taj dodatak određen.

12. Ako su pre stupanja na snagu ove odluke akontacije doprinosa za socijalno osiguranje iz ličnih dohodaka ostvarenih u privremenom i dopunskom radnom odnosu i iz ličnih dohodaka ostvarenih u redovnom radnom odnosu od strane lica koja su već raskinula radni odnos sa isplatiocem, kao i iz prihoda od autorskih prava iz tačke 6 ove odluke, obračunate i plaćene po propisima denetim na osnovu člana 52 stav 2 Zakona o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika, — ovaj doprinos se neće obračunavati po stopama određenim ovom odlukom, već će se tako obračunate i naplaćene akontacije smatrati konačnim iznosima doprinosa.

13. Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da izvrši raspored opštih stopa doprinosa za socijalno osiguranje iz tačke 1 stav 1 i tačke 2 stav 1 ove odluke, na stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, za dugo-

ročna osiguranja, za materijalno obezbeđenje lica koja su privremeno van radnog odnosa i za posredovanje rada, i da, u skladu s ovim načinom raspodele stope po granama osiguranja, izvrši izmene u važećim propisima o finansiranju socijalnog osiguranja i o organizaciji zavoda za socijalno osiguranje.

14. Savezni Državni sekretarijat za poslove finansija, doneće, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad, a po prethodno pribavljenom mišljenju Saveznog zavoda za socijalno osiguranje, bliže propise o utvrđivanju osnovica i obračunavanju doprinosa za socijalno osiguranje, o paušalnim osnovicama doprinosa za socijalno osiguranje radnika privrednih organizacija koje doprinos iz dohotka privrednih organizacija plaćaju u paušalnom iznosu, o paušalnim osnovicama u drugim određenim slučajevima, kao i o minimalnim osnovicama za obračunavanje doprinosa za socijalno osiguranje radnika zaposlenih kod privatnih poslodavaca.

15. Danom početka primenjivanja ove odluke prestaju da važe:

1) Odluka o stopama doprinosa za socijalno osiguranje («Službeni list FNRJ», br. 54/57 i 1/59);

2) Odredbe čl. 45, 48—58 Uredbe o finansiranju socijalnog osiguranja («Službeni list FNRJ», br. 12/55, 6/58 i 1/59) ukoliko su u suprotnosti sa ovom odlukom;

3) Odluka o obračunavanju i plaćanju doprinosa za socijalno osiguranje vojnih osiguranika («Službeni list FNRJ», br. 26/56 i 45/58);

4) Odluka o određivanju stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje radnika i službenika sa službom u inostranstvu («Službeni list FNRJ», br. 49/57);

5) svi ostali propisi koji su u suprotnosti s ovom odlukom.

16. Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u «Službenom listu FNRJ», a primenjuje se od 1. januara 1959. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

UZ PREDLOG ODLUKE O STOPAMA DOPRINOSA ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

I. Prilikom izmene Zakona o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika prešlo se sa sistema progresivnih stopa doprinosa budžetima na sistem proporcionalne stope doprinosa u visini od 11%.

Kako prema važećim propisima lični dohodak sadrži deo za ličnu potrošnju radnika, doprinose budžetima, doprinos za socijalno osiguranje, doprinos za stambenu izgradnju i druge doprinose, to su se po ranijem sistemu morale da iznalaze dve osnovice, i to jedna na koju se primenjivala progresivna stopa (doprinos budžetima) i druga na koju su se primenjivale proporcionalne stope (24% za soc. osiguranje i 7% za stambenu izgradnju).

Zbog ovakvih postavki u Zakonu morao je biti propisan i mehanizam obračunavanja doprinosa, koji se sastojao u tome da se od ukupnog (bruto) ličnog dohotka, koji u sebi sadrži ličnu potrošnju i sve doprinose (što predstavlja jednu osnovicu), odbijao doprinos budžetima pa se na ostatak — koji predstavlja novu osnovicu — primenjivale proporcionalne stope (doprinos za socijalno osiguranje i za stambenu izgradnju).

	(jedan radnik)	(drugi radnik)
Primer:		
ukupni lični dohodak	100 din.	200 din.
u tome:		
doprinos budžetima 11% —	11 „	15% 30 „
nova osnovica	89 din.	170 din.
doprinos za soc. osig. 24%	21,36	24% 40,8
doprinos za stamb. izgr. 7%	6,23	7% 11,9
neto lični dohodak —	61,41	118,3

Iz prednjeg se vidi da drugi radnik iako ima dva puta više bruto lični dohodak, zbog dejstva progresivne stope doprinosa budžetima ne prima dva puta veći neto lični dohodak, nego manje (za 4,52 din.).

Ovakav obračun predstavljao je takve računске operacije kod kojih su se morale iznalaziti dve osnovice, i to: prve — da bi se na nju primenila progresivna stopa doprinosa budžetima, pa kad se on obračuna i oduzme, onda se dobija druga — nova osnovica na koju bi se primenjivale obe proporcionalne stope za doprinos za socijalno osiguranje i za stambenu izgradnju.

Prelaskom na proporcionalnu stopu doprinosa budžetima prestala je potreba da se utvrđuju dve osnovice zato što više nema dve vrste stopa — progresivne i proporcionalne, nego su sada sve proporcionalne.

Međutim, u toj novoj situaciji stope doprinosa za socijalno osiguranje i doprinosa za stambenu izgradnju sada treba da se primene (prema tekstu zakona) na ukupan (bruto) lični dohodak, a to znači da se one primenjuju na novu — veću osnovicu. Primena dosadašnjih stopa tih doprinosa na novu — veću osnovicu davala bi socijalnom osiguranju i stambenom fondu više sredstava nego što bi ga dobivale primenom tih stopa po ranijem mehanizmu, gde je osnovica bila umanjena za doprinos budžetima.

Da se ovo onemogućiti, moraju se ove stope smanjiti i naći koje su to stope koje treba primeniti na novu povećanu osnovicu, a da daju istu masu doprinosa koju su ranije davale propisane stope, ali na manju osnovicu.

U prednjem primeru, stopa od 24% za socijalno osiguranje dala je masu u prvom slučaju 21,36 din. na osnovicu od 89 din., a dala bi 24 din. na osnovicu od 100 din. (na koju po novim propisima treba primenjivati ovu stopu). Da se socijalnom osiguranju ne da više nego što je dobivalo — samo zato što je izmenjen mehanizam obračuna — već da dobiva isto onoliko koliko je ranije dobivalo, morala se ranija stopa od 24% preračunati na novu stopu, koja kad se primeni na novu (bruto) — veću osnovicu daje istu masu, a to je stopa 21,36%.

Kada je donet Zakon o izmenama Zakona o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika istovremeno je doneta izmena Zakona o doprinosu za stambenu izgradnju i Odluke o doprinosu za socijalno osiguranje. I u jednom i u drugom propisu ovlašćeno je Savezno izvršno veće da ranije stope doprinosa, koje su primenjivane na nižu (umanjenu) osnovicu, preračuna u nove stope koje će se primenjivati na novu — veću osnovicu, tj. na osnovicu na koju se primenjuje i stopa doprinosa budžetima (sa ciljem da se po tim novim stopama primenjenim na novu osnovicu dobiva ista masa doprinosa koja se dobivala primenom ranijih stopa na raniju nižu osnovicu).

Tako preračunate stope Savezno izvršno veće trebalo je da podnese Saveznoj narodnoj skupštini do 28. II. o. g., u vidu predloga za izmenu odgovarajućih propisa, i to: člana 2a Zakona o doprinosu za stambenu izgradnju i tačke 1 Odluke o doprinosu za socijalno osiguranje, što znači: da mesto dosadašnje stope iz člana 2a Zakona o doprinosu za stambenu izgradnju, koja iznosi 7%, treba utvrditi i novu preračunatu stopu, koja iznosi 6,23%; sem toga, treba izmeniti i tačku 1 Odluke o doprinosu za socijalno osiguranje u tom smislu da se mesto ranije stope od 24% odredi nova stopa od 21,36%. Istim propisima Savezno izvršno veće je ovlašćeno da ovako preračunate stope može zaokružiti na više ili na niže do celog procenta (bez decimala).

Smisao celog ovog postupka bio je da se raniji mehanizam i stope bez promene materijalnih odnosa, prevede na novi sistem obračunavanja, po kome svi tri doprinosa imaju jednu osnovicu, što znatno uprošćava postupak obračunavanja doprinosa iz ličnog dohotka.

No i ova preračunavanja — usled zaokruživanja stopa doprinosa za socijalno osiguranje od 21,36% na 22% — imala su za posledicu povećanje prihoda socijalnog osiguranja, a kod doprinosa za stanbenu izgradnju iako je zaokruživanje izvršeno na niže (od 6,23% na 6%) neće doći do smanjenja prihoda fonda, jer su u porastu ukupni lični dohodi (zaposlenje, povećanje i sl.).

Ceo ovaj postupak mogao je biti sproveden podnošenjem Saveznoj narodnoj skupštini izmene tačke 1 Odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje odnosno člana 2a Zakona o doprinosu za stanbenu izgradnju u kojima bi mesto ranijih stopa došle nove stope dobivene preračunavanjem.

Međutim, ovakvim postupkom Savezno izvršno veće bi udovoljilo navedenoj obavezi koja mu je postavljena Odlukom o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, odnosno Zakonom o doprinosu za stanbenu izgradnju, ali tim ne bi bili rešeni izvesni problemi koji se pojavljuju i čije je rešenje nužno.

Ti problemi su sledeći:

1) Zakonom o izmenama Zakona o javnim službenicima, koji je donet na istom zasjedanju Savezne narodne skupštine, određene su plate u neto iznosima kao deo ličnih dohodaka javnih službenika, što znači da se bruto lični dohodi sastoje iz tako određenih plata i doprinosa koji se plaćaju iz ličnog dohotka.

Takvo određivanje plata zahteva da se bruto lični dohodak javnih službenika formira na taj način što će se na određenu platu dodavati doprinosi koji se plaćaju iz ličnog dohotka.

Pošto se stope doprinosa propisuju za primenu na bruto iznos ličnog dohotka, to se takve stope ne mogu primenjivati na neto iznose ličnih dohodaka (plate) ako dodavanjem doprinosa na neto lične dohotke treba formirati bruto iznose ličnih dohodaka, jer primena ovih propisanih stopa na neto iznose (plate javnih službenika) ne bi dale onu masu doprinosa koju daje primena istih stopa na bruto iznos ličnih dohodaka — za koje su one i propisane. Ovo zbog toga što je neto iznos kao osnovica na koju bi se ove stope primenile znatno manji.

Zbog ovako, u Zakonu o javnim službenicima, propisanih plata u neto iznosima i zbog određivanja stope doprinosa koja se mora primenjivati na bruto iznos ličnog dohotka, mora se u Odluci o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, pored stope koja je određena na bruto iznos ličnog dohotka (22%), odrediti i stopa koja bi se imala primenjivati na neto iznose ličnog dohotka, a po kojoj bi doprinos obračunat na neto iznos bio jednak doprinosu obračunatom po stopi od 22% na bruto iznos. Umesto toga, Odlukom se daje ovlašćenje saveznom Državnom sekretarijatu za poslove finansija da može stopu od 22% preračunati u stopu koja će se primenjivati na neto iznos ličnog dohotka (platu).

Pri tome treba napomenuti da ovo preračunavanje ne znači bilo kakvo menjanje materijalnih odnosa nego samo prilagođavanje odlukom propisane stope od 22% (na bruto lične dohotke) drugačijoj osnovici (neto ličnim dohocima);

2) isti ovaj problem odnosi se i na stopu doprinosa za stanbenu izgradnju;

3) kada se primenjuju na bruto lične dohotke stope pojedinih doprinosa iz ličnih dohodaka nezavisne su jedna od druge, tj. promena jedne stope ne zahteva promenu drugih stopa, — pa za to ni promena propisa o stopi jednog doprinosa ne izaziva potrebu promene propisa o stopama drugih doprinosa.

Međutim, ako se radi o promeni stope doprinosa određenih na bruto lične dohotke, koje prethodno treba preračunati u nove stope radi njihove primene

na neto iznose ličnih dohodaka, onda promena ma koje od tih preračunatih stopa izaziva promenu svih drugih stopa koje se primenjuju na neto iznos. Zbog ovoga i predloženoj odluci dato je ovlašćenje saveznom Državnom sekretarijatu za poslove finansija da svojim propisima preračunava stopu čime se postiže to da se usled promene samo jedne stope ne moraju menjati i propisi o ostalim stopama koje ostaju nepromenjene.

Sličan problem se postavljao i u vezi s određivanjem odgovarajuće stope po kojoj će se obračunati polovina doprinosa za socijalno osiguranje koja se plaća iz ličnog dohotka radnika kod privatnog poslodavca i polovina istog doprinosa koju plaća sam privatni poslodavac.

Naime, jednako neto primanje radnika privredne organizacije i radnika kod privatnog poslodavca (na primer od 10.000 dinara), koje obezbeđuje jednaka prava iz zdravstvenog i penzijskog osiguranja, ne daje isti bruto iznos ličnog dohotka, stoga što lični dohodak radnika kod privatnog poslodavca sadrži samo polovinu doprinosa za socijalno osiguranje. Da bi se za jednaka prava obračunavali i plaćali isti iznosi društvenih doprinosa, potrebno je korigovati stope koje bi primenom na nižu (bruto) osnovicu (na lični dohodak radnika kod privatnog poslodavca) dale jednake iznose doprinosa iz ličnog dohotka. Tako, ako stopa doprinosa budžetima iznosi 11%, stopa doprinosa za socijalno osiguranje 22% i stopa doprinosa za stanbenu izgradnju 6% te stope proračunate za primenu na nižu osnovicu iznose, i to: stopa doprinosa budžetima 12,36%, polovina stope doprinosa za socijalno osiguranje 12,36% i stopa doprinosa za stanbenu izgradnju 6,74%.

Zbog toga je u predlogu Odluke predviđeno ovlašćenje da savezni Državni sekretarijat za poslove finansija, u saglasnosti sa Sekretarijatom Saveznog izvršnog veća za rad, a po prethodno pribavljenom mišljenju Saveznog zavoda za socijalno osiguranje, bližim propisima određuje preračunate stope za primenu na nižu osnovicu, da se u slučaju promene jedne stope ne bi morale vršiti izmene u propisima o ostalim stopama koje se ne menjaju.

II. S obzirom na obim izmena, Savezno izvršno veće je umesto izmene dosadašnje odluke („Službeni list FNRJ“, br. 54/57 i 1/59) predložilo donošenje nove Odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O STOPAMA DOPRINOSA ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu
SNS /A/ 9

12 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 12 aprila 1959 godine, pretresao je Predlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, i usvojio ga bez izmena.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o izmeni Odluke o doprinosu za socijalno osiguranje.

Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik
Janez Hribar.

Sekretar

Pretsednik

Todor Vujasinović s. r.

Vidoe Smilevski s. r.

Članovi:

Viktor Avbelj s. r., Vlado Begović s. r., Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., Radi-voj Davidović s. r., Tone Fajfar s. r., Janez Hribar s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kepetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Radomir Komatina s. r., Šefket Maglajić s. r., Džavid Nimani s. r., Đoka Pajković s. r., Ante Roas s. r., Pal Šoti s. r., Mika Špiljak s. r., Blagoje Taleski s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajčić s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O STOPAMA DOPRINOSA ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

SNS /A/ 9

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojoj sednici održanoj 12 aprila 1959 godine pretresao je Predlog odluke o stopama doprinosa za socijalno osiguranje, koji mu je dostavio Odbor za narodnu privredu Saveznog veća.

U toku pretresa Odbor nije predložio nikakve izmene u predlogu ove odluke.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Ivan Kreft.

Sekretar

Pretsednik

Dr Jerko Radmilović s. r.

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Aljuš Gaši s. r., Vladan Bojanić s. r., Bogomir Brajković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muđović s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O OGRANIČENJU KORIŠĆENJA SREDSTAVA AMORTIZACIJE I O NI- ZIM STOPAMA AMORTIZACIJE ZA PRIVREDNE ORGANIZACIJE ODREĐENE DELATNOSTI

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 97

6 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o dopunama Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određene delatnosti, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Sergeja Krajgera, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za industriju — za predstavnika u Saveznom veću i Ivicu Greljića, zamenika sekretara za industriju u Saveznom izvršnom veću — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su ing. Jože Valentinić, pomoćnik sekretara za industriju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i ing. Alojz Dular, pomoćnik sekretara za industriju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS /A/ 10

6 mart 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o dopunama Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određene delatnosti, koji je Skupština podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svod Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Sergeja Krajgera, a za poverenika ing. Jožeta Valentinića, pomoćnika sekretara za industriju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O OGRANIČENJU KORIŠĆENJA SREDSTAVA AMORTIZACIJE I O NI- ZIM STOPAMA AMORTIZACIJE ZA PRIVREDNE ORGANIZACIJE ODREĐENE DELATNOSTI

1. U Odluci o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti (»Službeni list FNRJ«, br. 54/57 i 48/58) u tački III pod 1 posle reči: »preduzeća industrije konzervi,« dodaju se reči: »preduzeća metaloprerađivačke industrije (osim preduzeća mašinogradnje, preduzeća industrije motora i motornih vozila) čija su oruđa za rad amortizovana preko 50%».

2. Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«, a primenjivaće se od 1 januara 1959 godine.

OBRASLOŽENJE

PREDLOGA ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O OGRA- NIČENJU KORIŠĆENJA SREDSTAVA AMORTIZA- CIJE I O NIŽIM STOPAMA AMORTIZACIJE ZA PRIVREDNE ORGANIZACIJE ODREĐENE DELATNOSTI

Ovom odlukom se preduzeća metaloprerađivačke industrije, čija su oruđa za rad amortizovana preko 50%, uvršćuju u privredne organizacije određenih delatnosti koje mogu da koriste stopocentni iznos plaćene amortizacije. Jasno, ta mogućnost odnosi se samo

na one iznose amortizacije koje ta preduzeća budu uplaćivala od 1 januara 1959 godine dok sredstva amortizacije koja nisu mogla koristiti po odredbama Saveznog društvenog plana i drugim saveznim propisima do stupanja na snagu ove odluke, ne mogu koristiti ni posle njenog stupanja na snagu.

Ova mera je nužna zbog toga što je opšte stanje osnovnih sredstava kod većine preduzeća metalopreradiivačke industrije takvo da je neophodno potrebno izvršiti jednu obimniju rekonstrukciju ako nećemo da dopustimo da njihova proizvodnja konstantno opada.

To pokazuje činjenica da je procenat zastarelosti mašina opreme preko 50% kod 64% preduzeća a preko 65% kod 30% preduzeća dok se kod nekih preduzeća taj procenat zastarelosti kreće i do 90%. Na osnovu podataka Saveznog zavoda za privredno planiranje prosečni mesečni procenat otpisanosti osnovnih sredstava za industriju i rudarstvo iznosi 36,38% dok je kod metalopreradiivačke industrije samo za mašine i opremu taj procenat 55%. Situacija po pitanju zamene osnovnih sredstava u tim preduzećima utoliko je teža što su ona stara — nasleđena iz predratnog perioda i imaju zastalu poluzanatsku organizaciju rada a posle rata investicije u metalopreradiivačkoj industriji nisu bile većeg obima jer su investiciona sredstva najvećim delom usmeravana na bazičnu industriju i druge oblasti privrede. Baš zbog toga su kod ovih preduzeća mali iznosi amorteteta (kod čitave metalopreradiivačke industrije amorteteti su za 11,1% učestvovali u ostvarenoj dobiti u 1957 godini) a to pokazuje da navedena preduzeća malo mogu koristiti nove odredbe o korišćenju blokirane amortizacije za otplatu zajmova iz Opšteg investicionog fonda. To postaje još jasnije kad se zna da veći deo zajmova tih preduzeća nije iz OIF nego iz društvenih investicionih fondova. Sve to ukazuje na pravilnost ove mere.

Ako se preduzećima čija su oruđa za rad amortizovana preko 50% omogući da u planskoj 1959 godini koriste 100% iznos uplaćene amortizacije onda finansijski efekat te mere iznosi 290 miliona; ako se to omogući samo preduzećima čiji je procenat amortizacije preko 60% onda je finansijski efekat te mere 210 miliona a ako samo preduzećima amortizovanim preko 70% onda je finansijski efekat te mere 150 miliona. Ovi finansijski efekti izražavaju prirast blokirane amortizacije navedenih preduzeća u toku 1959 godine. Pored ostalih i činjenica da se radi o relativno maloj sumi sa stanovišta planskih bilansa govori o tome da ovu meru treba odobriti.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O OGRANIČENJU KORIŠĆENJA SREDSTAVA AMORTIZACIJE I O NIŽIM STOPAMA AMORTIZACIJE ZA PRIVREDNE ORGANIZACIJE ODREĐENE DELATNOSTI

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu
Br. SNS /A/ 10
16 mart 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 13 marta 1959 godine, pretresao je Predlog odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti i usvojio ga bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o dopuni Odluke o ograničenju korišćenja sredstava amortizacije i o nižim stopama amortizacije za privredne organizacije određenih delatnosti.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Dušan Bogdanov.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Pretsednik

Tone Fajfar s. r.

Članovi:

Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Vicko Krstulović s. r., Voja Leković s. r., Džavid Nimanj s. r., Pal Šoti s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

PREDLOG

ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE PROPISA O UČEŠĆU NEPOSREDNIH INVESTITORA U TROŠKOVIMA PRIPREME I KOMUNALNOG UREĐENJA GRADEVINSKOG ZEMLJIŠTA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 br. 112

16 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj skupštini.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Lidiiju Sentjurc, člana Saveznog izvršnog veća i sekretara za socijalnu politiku i komunalna pitanja — za predstavnika u Saveznom veću i dr. Leona Gerškovića, sekretara Saveznog izvršnog veća za zakonodavstvo i organizaciju — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr. Fedor Bazala, pomoćnik sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću — za poverenika u Saveznom veću i ing. Marjan Tapina, direktor Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna i stambena pitanja — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS /A/ 17

18 mart 1959 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i ko-

munalnog uređenja građevinskog zemljišta, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za socijalnu politiku i narodno zdravlje na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Lidiiju Sentjura, a za poverenika dr Fedora Bazalu, pomoćnika sekretara za zakonodavstvo i organizaciju u Saveznom izvršnom veću.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE PROPISA O UČEŠĆU NEPOSREDNIH INVESTITORA U TROŠKOVIMA PRIPREME I KOMUNALNOG UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

1. Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da, do donošenja zakona kojim će se regulisati finansiranje stambeno-komunalne izgradnje, svojim propisom odredi uslove učešća neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, kao i visinu naknade koju na ime tih troškova opštinski narodni odbori mogu naplaćivati od neposrednih investitora.

2. Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE PROPISA O UČEŠĆU NEPOSREDNIH INVESTITORA U TROŠKOVIMA PRIPREME I KOMUNALNOG UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

Koordinacioni odbor Saveznog izvršnog veća na svojoj sednici od 3 decembra prošle godine razmatrao je pitanje zakonitosti propisa nekih narodnih odbora o naknadama za komunalne investicije koje plaćaju investitori pri izgradnji stambenih objekata.

Na toj sednici zaključeno je da su ovi propisi narodnih odbora nezakoniti, jer su njima uvedene nove dažbine koje se mogu zavoditi samo saveznim zakonom. Istovremeno je Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za socijalnu politiku i komunalna pitanja naloženo da u sporazumu sa ostalim nadležnim privrednim sekretarijatima u načelu razmotri navedeno pitanje i na osnovu toga predloži odgovarajuće izmene i dopune postojećih propisa.

Prilikom razmatranja ovog pitanja utvrđeno je da se izneti problem ne može rešiti izmenom ili dopunom postojećih propisa Saveznog izvršnog veća, s obzirom da se radi o novom odnosu koji do sada nije bio regulisan, kao i da u postojećim zakonima iz ove oblasti nema ovlašćenja na osnovu koga bi Savezno izvršno veće moglo o tome doneti nov propis.

Iz ovog razloga, a s obzirom da izneto pitanje zahteva hitno regulisanje, potrebno je da Savezno izvršno veće od Savezne narodne skupštine dobije posebno ovlašćenje za donošenje odgovarajućeg propisa, koji bi imao privremeni karakter dok ova materija u celini ne bude regulisana novim saveznim zakonom.

Stoga se podnosi Predlog odluke Savezne narodne skupštine o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, radi uzimanja u postupak za donošenje na iduće zasedanje Savezne narodne skupštine.

Priprema propisa Saveznog izvršnog veća o regulisanju suštine iznetog pitanja je u toku i naort odgovarajućeg propisa biće posebno dostavljen na razmatranje.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA SOCIJALNU POLITIKU I NARODNO ZDRAVLJE SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE PROPISA O UČEŠĆU NEPOSREDNIH INVESTITORA U TROŠKOVIMA PRIPREME I KOMUNALNOG UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Odbor za socijalnu politiku
i narodno zdravlje
Br. SNS (A) 17
9 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednici održanoj 31 marta 1959 godine pretresao je Predlog odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta i usvojio ga bez izmene.

Zakonodavni odbor pretresao je predlog odluke i usvojio ga u istovetnom tekstu.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji Predlog odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o učešću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta.

Za izvestioca odbor je odredio narodnog poslanika Nikolu Mitevskega.

Sekretar
Vasilije Smajević s. r.

Pretsednik
Radovan Papić s. r.

Članovi:

Milovan Batanović s. r., Marijan Cvetković s. r., Josip Kolar s. r., Rista Mihailović s. r., Dobrovoje Miletić s. r., Nikola Mitevski s. r., Radisav Nedeljković s. r., Katarina Patnogić s. r., Mato Petrović s. r., Ante Roje s. r., Dragan Spirovski s. r., Jakim Spirovski s. r., Stojadin Stojković s. r., Ismet Šaćiri s. r., Isa Jovanović s. r., Desimir Jovović s. r., Stjepan Jureković s. r., Ilija Došen s. r., Rade Jakšić s. r., Vlado Šegrt s. r., Asim Mujkić s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE PROPISA O UČEŠĆU NEPOSREDNIH INVESTITORA U TROŠKOVIMA PRIPREME I KOMUNALNOG UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor
SNS (A) 17
12 april 1959 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama održanim 6 i 12 aprila 1959 godine pretresao je i bez izmena usvojio Predlog odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje propisa o uče-

šću neposrednih investitora u troškovima pripreme i komunalnog uređenja građevinskog zemljišta, koji mu je dostavio Odbor za socijalnu politiku i narodno zdravlje Saveznog veća.

Podnoseći ovaj izveštaj Zakonodavni odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Jurica Draušnik.

Sekretar

Dr Jerko Radmilović s. r.

Pretsednik

Dr Maks Šnuderl s. r.

Članovi:

Dr Zaim Šarac s. r., Aljuš Gaši s. r., Bogomir Brajković s. r., Savo Brković s. r., Firuz Demir s. r., Mito Dimitrijevski s. r., Jurica Draušnik s. r., Spasoje Đaković s. r., Gojko Garčević s. r., Vinko Hafner s. r., Ivan Kreft s. r., Osman Miftari s. r., Stojan Milenković s. r., Zehra Muidović s. r., Mile Počuča s. r., Sreten Vučković s. r.

PREDLOG

ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE ZA IZGRADNJU POMORSKIH LUKA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

01 Br. 159

2 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka, s molbom da se preuzme na dalji rad u Saveznoj narodnoj Skupštini.

Istovremeno Vas obavještavamo da je Savezno izvršno veće za svoje predstavnike odredilo Nikolu Minčeva, člana Saveznog izvršnog veća i državnog sekretara za poslove finansija — za predstavnika u Saveznom veću i Zorana Polića, državnog potsekretara za poslove finansija — za predstavnika u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su dr Branko Stjepanović, načelnik Odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija — za poverenika u Saveznom veću i Maroslav Dragustin, direktor Uprave pomorstva i rečnog saobraćaja — za poverenika u Veću proizvođača.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar

Saveznog izvršnog veća

Veljko Zeković s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS/A/24

3 april 1959 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma na pretresanje i dalji postupak.

Za svog predstavnika pri pretresanju ovog predloga odluke Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Nikolu Minčeva, a za poverenika dr Branka Stjepanovića, načelnika Odeljenja fondova u Državnom sekretarijatu za poslove finansija.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

PREDLOG

ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE ZA IZGRADNJU POMORSKIH LUKA

1. Iz sredstava privrednih rezervi federacije koja se obrazuje shodno odredbi tačke 1 glave XXI Saveznog društvenog plana za 1959 godinu, dodeljuje se bez obaveze vraćanja preko Opšteg investicionog fonda iznos od 830 miliona dinara za dovršenje radova na izgradnji i obnovi operativnih obala u pomorskim lukama.

2. Savezno izvršno veće izvršice raspodelu ovih sredstava na pojedine objekte, utvrdiće visinu učešća investitora u troškovima investicija i doneće bliže propise za sprovođenje ove odluke.

3. Ova odluka stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERV FEDERACIJE ZA IZGRADNJU POMORSKIH LUKA

1. Glavna investiciona ulaganja iz Opšteg investicionog fonda (OIF) u toku 1957 i 1958 godine bila su usmerena za nastavak izgradnje novih luka Bar i Ploče, dok su za potpuno dovršenje ostalih glavnih luka u tom periodu odobravana iz OIF-a relativno mala sredstva, tako da i pored znatno uložених sredstava ranijih godina u ove luke, nije došlo do osetnijeg poboljšanja njihovih kapaciteta. Zato se ova ulaganja nisu značajnije odrazila na ekonomičnije poslovanje preduzeća, luka i skladišta. Narodne republike i narodni odbori nisu učestvovali u finansiranju izgradnje ovih objekata sem NO Rijeka i Koper.

Preduzeća, luka i skladišta su iz dosad ustupljenih sredstava nabavila opremu za mehanizaciju operativnih obala koje se nalaze u izgradnji. Međutim, znatan deo dosada nabavljene opreme nemoguće je koristiti pošto nisu završene izvesne obale na koje se ova mehanizacija ima postaviti.

Za 1959 godinu rasporedom sredstava Opšteg investicionog fonda određena su sredstva samo za nastavak izgradnje luke Bar, dok za dovršenje odnosno nastavak izgradnje ostalih glavnih luka — Rijeka, Šibenik, Split i Ploče nisu osigurana sredstva iz OIF-a. Izgradnju luke Zadar dosada je finansirala Jugoslovenska narodna armija, a luku Koper narodna republika i narodni odbor.

2. Investicijom predloženih sredstava, izgradnja nekih glavnih luka prema osnovnim potrebama prometa predviđenim perspektivnim planom bila bi u 1959 godini uglavnom dovršena u toj meri da bi se postojeći i novi kapaciteti operativnih obala bolje aktivirali i luke mogle zadovoljiti potrebe prometa.

Predloženim ulaganjima iz OIF-a i obavezanim učešćem investitora dobile bi se ekonomske celine i završili osnovni objekti u lukama Rijeka, Split i Šibenik, a u luci Ploče bi se znatnije proširili kapacitet i obim pretovara.

3. U odluci se predviđa da Savezno izvršno veće odredi procenat učešća koji treba da obezbedi investitor u ovoj izgradnji. Ovo učešće za sve luke treba da iznosi 15% od iznosa troškova radova sem za novu luku Ploče, gde učešće iznosi 10%.

Sa republičkim učešćem odnosno učešćem narodnih odbora i preduzeća ukupna ulaganja u izgradnju navedene luke iznosila bi 1.060 miliona dinara, od čega otpada na federaciju 830 miliona dinara, a ostatak na investitora.

Savezno izvršno veće će propisom koji će doneti na osnovu tačke 2 ove odluke izvršiti raspored ovih sredstava na pojedine objekte i utvrditi učešće investitora.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU ODLUKE O DODELJIVANJU SREDSTAVA IZ PRIVREDNIH REZERVİ FEDERACIJE ZA IZGRADNJU POMORSKIH LUKA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SAVEZNO VEĆE

Odbor za narodnu privredu

SNS/A/24

12 april 1959 godine

Beograd

SAVEZKOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 12

aprila 1959 godine, pretresao je Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka i usvojio ga bez izmena.

Podnoseći ovaj izvještaj Odbor predlaže Domu da usvoji Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije za izgradnju pomorskih luka.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Janez Hribar.

Sekretar

Todor Vujasinović s. r.

Predsednik

Vidoc Smilevski s. r.

Članovi:

Viktor Avbelj s. r., Vlajko Begović s. r., Dušan Bogdanov s. r., Dimče Bojanovski s. r., ing. Karmelo Budihna s. r., Ivan Buković s. r., Marin Cetinić s. r., Radivoj Davidović s. r., Tone Fajfar s. r., Janez Hribar s. r., ing. Vojislav Jelenković s. r., Hajro Kapetanović s. r., Momir Kapor s. r., Nikola Kmezić s. r., Radomir Komatina s. r., Šefket Maglajlić s. r., Džavid Nimani s. r., Đoka Pajković s. r., Ante Raos s. r., Pal Šotić s. r., Mika Špiljak s. r., Blagoje Taleski s. r., Ilija Tepavac s. r., Božo Tomić s. r., ing. Josip Zmajić s. r.

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

12-та СЕДНИЦА

ОД 15 АПРИЛА 1959 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Дневни ред:

- 1) Претрес Предлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација;
 - 2) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;
 - 3) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину;
 - 4) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација;
 - 5) Претрес Предлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање;
 - 6) Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности;
 - 7) Претрес Предлога одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта;
 - 8) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука;
 - 9) Избор председника, потпредседника и три записничара Дома.
- Говорници: Пашко Ромац и инж. Славко Баум.

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК ПАШКО РОМАЦ

ЗАПИСНИЧАР МИЋУН ЈАУКОВИЋ

Почетак у 10 ч 5 мин

Претседник Пашко Ромац (Изборни срез Зрењанин—Кикинда, АП Војводина, НР Србија): Отварам дванаесту седницу Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Записник данашње седнице водиће записничар народни посланик Мићун Јауковић.

Молим друга записничара да прочита записник једанаесте седнице.

Записничар Мићун Јауковић (Изборни срез Травник, НР Босна и Херцеговина) чита записник једанаесте седнице Већа произвођача од 14 априла 1959 године.

Претседник Пашко Ромац: Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема).

Пошто примедба нема, записник се оверава.

Прелазимо на седму тачку дневног реда: Претрес Предлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација.

Прелазимо на осму тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације.

Прелазимо на девету тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину.

Прелазимо на десету тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација.

Прелазимо на једанаесту тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање.

Прелазимо на дванаесту тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности.

Прелазимо на тринаесту тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта.

Прелазимо на четрнаесту тачку дневног реда: Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука. (Видети у прилогу).

Отварам претрес. Ко се јавља за реч? (Нико се не јавља).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука.

Прелазимо на избор претседника, потпретседника и три записничара Већа.

Према члану 17 Пословника Дома, предлог за избор претседника, потпретседника и записничара Дома могу поднети десет посланика. Да ли неко има предлог? (Инж. Славко Баум: Молим за реч). Има реч народни посланик инж. Славко Баум.

Инж. Славко Баум (Изборни срез Лукавац, НР Босна и Херцеговина): Другарице и другови народни посланици, на основу чланова

ва 13 и 17 Пословника Већа произвођача Савезне народне скупштине, предлажем, у име групе од десет посланика, да се за претседника, потпретседника и записничаре Већа произвођача изаберу, и то: за претседника Пашко Ромац, за потпретседника Борко Темелковски, а за записничаре Мићун Јауковић, Јосип Парић и Драгица Роме. (Аплауз).

Овај предлог подносе народни посланици: Винко Конта, Родољуб Станић, Перо Зечевић, Милош Сембер, Мурис Османагић, Ристо Мијатовић, Јосип Боснар, Јуре Билић, Рахман Хусарић и ја.

Претседник Пашко Ромац: Да ли има још ко какав предлог? (Нико се не јавља).

Стављам на гласање предлог за избор претседника Дома који је у име десет посланика поднео народни посланик Славко Баум. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је предлог народног посланика Славка Баума за избор претседника, који је поднео у име десет посланика, једногласно усвојен.

Стављам на гласање предлог за избор потпретседника Дома који је у име десет посланика поднео народни посланик Славко Баум. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је предлог народног посланика Славка Баума за избор потпретседника, који је поднео у име десет посланика, једногласно усвојен.

Стављам на гласање предлог за избор народног посланика Мићуна Јауковића за записничара Дома. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је народни посланик Мићун Јауковић једногласно изабран за записничара Дома.

Стављам на гласање предлог за избор народног посланика Јосипа Парића за записничара Дома. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања. (Нико).

Објављујем да је народни посланик Јосип Парић једногласно изабран за записничара Дома.

Стављам на гласање предлог за избор народног посланика Драгице Роме за записничара Дома. Ко је за, нека дигне руку. (Сви

дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је народни посланик Драгица Роме једногласно изабрана за записничара Дома.

После краћег одмора извршићемо усаглашавање законских текстова усвојених у оба дома.

(После одмора)

Претседник Пашко Ромац: Прелазимо на усаглашавање законских текстова усвојених у Већу произвођача и Савезном већу.

Претседник Савезног већа ме је известио да је његов Дом усвојио у истоветном тексту као и Веће произвођача:

1) Предлог општег закона о станбеним заједницама;

2) Предлог закона о станбеним односима;

3) Предлог закона о пословним зградама и просторијама;

4) Предлог закона о својини на деловима зграда;

5) Предлог закона о станбеним задругама;

6) Предлог закона о измени Закона о доприносу за станбену изградњу;

7) Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација;

8) Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;

9) Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину;

10) Предлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација;

11) Предлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање;

12) Предлог одлуке о допуни Одлуке о ограничењу коришћења средстава амортизације и о нижим стопама амортизације за привредне организације одређених делатности;

13) Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта;

14) Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука.

Пошто је, према томе, дневни ред исцрпен, закључујем седницу.

(Седница је закључена у 10 ч 50 мин).

П Р И Л О З И**ПРЕДЛОГ****ЗАКОНА О ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДСТВИМА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 22

3 април 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило свог члана Мому Марковића, а за повереника Стану Томашевић, помоћника секретара за рад у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога закона о допунама Закона о средствима привредних организација — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДСТВИМА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 22

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници одржаној 12 априла 1959 године, претресао је Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација и усвојио га без измена.

Подносећи овај извештај, у име Одбора молим Дом да усвоји Предлог закона о допунама Закона о средствима привредних организација.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Анте Јурјевић.

Секретар

Претседник

Велизар Шкерковић с. р. Драги Стамениковић с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., Јуре Билић с. р., инж. Емерик Блум с. р., Никола Гостиша с. р., Анте Јурјевић с. р., Милан Мићковић с. р., Анте Милковић с. р., Света Пауновић с. р., Младен Саздевски с. р., Душан Секић с. р., инж. Антон Трибушон с. р., Андрија Шубаћ с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

ИЗВЕШТАЈ**ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДСТВИМА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор

СНС (А) 22

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача на својој седници одржаној 12 априла 1959 године, претресао је и усвојио без измена Предлог закона о допуни Закона о средствима привредних организација, који му је доставио Одбор за народну привреду Већа произвођача.

Подносећи овај извештај Законодавни одбор предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца одређен је народни посланик Грегор Кланчник.

Секретар

Претседник

Данило Кнежевић с. р.

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Кланчник с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р. и инж. Милан Томашко с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 8

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Већа на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Душана Роловића, начелника Одељења буџета у Државном секретаријату за послове финансија.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 8

16 март 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници од 13 марта 1959 године, претресао је два предлога Одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације и усвојио их без измена.

Пошто се оба предлога одлуке односе на додељивање средстава из привредних резерви федерације на основу тачке 1 главе XXI Савезног друштвеног плана за 1959 годину, Одбор је у сагласности са Савезним извршним већем одлучио да предложи Дому спајање предлога ових одлука и доношење једне одлуке, чији се предлог прилаже уз овај извештај. (Видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

У име Одбора молим Дом да усвоји Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Андрија Шубат.

Секретар

Претседник

Велизар Шкерковић, с. р. Драги Стаменковић, с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., инж. Емерик Блум с. р., Никола Гостиша с. р., инж. Филип Кнежевић с. р., Милан Мићковић с. р., Миливоје Милићевић с. р., Анте Милковић с. р., Алојз Рибич с. р., Младен Саздевић с. р., Борко Темелковски с. р., Андрија Шубат с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1959 ГОДИНУ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 6

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину, коју је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Већа на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога одлуке Савезно извршно веће је одредило свог

члана Марјана Брецеља, а за повереника Јосипа Гарвана, помоћника државног секретара за послове робног промета.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога одлуке о допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1959 ГОДИНУ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 6 и 23

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својим седницама од 13 марта и 12 априла 1959 године, претресао је Предлог одлуке о допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину и Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину и текстове обеју одлука усвојио без икаквих измена.

С обзиром да су у питању два предлога Одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину, Одбор је у сагласности са претставником Савезног извршног већа одлучио да предложи Дому да се ове две одлуке споје у једну.

Предлог спојених одлука прилаже се овом извештају.

Подносећи овај извештај, Одбор предлага Дому да усвоји Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1959 годину.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Анте Јурјевић.

Секретар

Претседник

Велизар Шкерковић с. р. Драги Стаменковић с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., Јуре Билић с. р., инж. Емерик Блум с. р., Никола Гостиша с. р., Анте Јурјевић с. р., Милан Мићковић с. р., Анте Милковић с. р., Света Пауновић с. р., Младен Саздевић с. р., Душан Секић с. р., инж. Антон Трибушоп с. р., Андрија Шубат с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1959 ГОДИНУ**

1. У Савезном друштвеном плану за 1959 годину у глави XVII, одељак 1, тачка 1, став први у тексту под 2) бришу се речи „и фондова за кадрове у привреди“.

У ставу другом исте тачке после текста под 2) умеће се нова алинеја 2а) која гласи:

„2а) средства фондова за кадрове у привреди“.

2. У глави XVII, одељак 4, после тачке 4 додаје се нова тачка 5 која гласи:

„5. Савезно извршно веће може прописати да се у друштвене инвестиционе фондове политичко-територијалних јединица унесе део средстава остварених у туристичком промету са страним физичким и правним лицима.

Део средстава из претходног става не може бити већи од 50% од износа противредности остварених страних средстава плаћања.

Осредства остварена по одредбама претходних ставова могу се употребити искључиво за финансирање инвестиција за унапређивање туризма.”

3. Одредбе тачке 1 ове одлуке важе од 1 јануара 1959 године.

4. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ”.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ПОСЕБНОМ УЧЕШЋУ У ДОХОТКУ И О ЗАЈЕДНИЧКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОВИМА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 7

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Већа на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Киру Глигорова, секретара Савезног извршног већа за опште привредне послове, а за повереника Воја Ракића, помоћника секретара за опште привредне послове у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ПОСЕБНОМ УЧЕШЋУ У ДОХОТКУ И О ЗАЈЕДНИЧКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОВИМА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 7

16 март 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници од 13 марта 1959 године, претресао је Предлог одлуке

о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација и усвојио га без измена.

Подносећи овај извештај, у име Одбора молим Дом да усвоји Предлог одлуке о допуни Одлуке о посебном учешћу у дохотку и о заједничким резервним фондовима привредних организација.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Анте Милковић.

Секретар

Велизар Шкерковић с. р.

Претседник

Драги Стаменковић с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., инж. Емерик Блум с. р., Никола Гостиша с. р., инж. Филип Кнежевић с. р., Милан Мићковић с. р., Миливоје Милићевић с. р., Анте Милковић с. р., Алојз Рибич с. р., Младен Саздевић с. р., Борко Темелковски с. р., Андрија Шубат с. р. инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О СТОПАМА ДОПРИНОСА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 9

5 март 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог одлуке упутите Одбору за народну привреду свог Већа на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Михаила Шнекића, вишег саветника у Државном секретаријату за послове финансија.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст Предлога одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 9

12 април 1959 године

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници од 12 априла 1959 године претресао је Предлог одлуке о стопама доприноса за социјално осигурање и усвојио га без измена.

инж. Славко Баум с. р., инж. Емерик Блум с. р.,
Никола Гостиша с. р., инж. Филип Кнежевић с. р.,
Милан Мићковић с. р., Миливоје Милићевић с. р.,
Анте Милковић с. р., Алојз Рибич с. р., Младен Са-
здевски с. р., Борко Темелковски с. р., Андрија
Шубат с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко
Војновић с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА О УЧЕШЋУ НЕПОСРЕДНИХ ИНВЕСТИТОРА У ТРОШКОВИМА ПРИПРЕМЕ И КОМУНАЛНОГ УРЕЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕТСЕДНИК
СНС (А) 17

18 март 1959 године
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за питања рада и социјалног осигурања на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило др Леона Гершковића, секретара Савезног извршног већа за законодавство и организацију, а за повереника инж. Марјана Тепину, директора Савезног завода за урбанизам и комунална и станбена питања.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст предлога одлуке — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА ПИТАЊА РАДА И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА О УЧЕШЋУ НЕПОСРЕДНИХ ИНВЕСТИТОРА У ТРОШКОВИМА ПРИПРЕМЕ И КОМУНАЛНОГ УРЕЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за питања рада и
социјалног осигурања
СНС (А) 17

12 април 1959 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници од 31 марта 1959 године, претресао је и усвојио Предлог одлуке о овлашћењу Савезног

извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта.

Предлог ове одлуке претресао је Законодавни одбор Већа произвођача који није учинио никакве измене.

Подносећи овај извештај Одбор за питања рада и социјалног осигурања Већа произвођача моли Дом да усвоји Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Боро Петровски.

Секретар

Стево Бевалић с. р.

Претседник

Марија Јагодић с. р.

Чланови:

Имре Балнт с. р., Глигор Гечевски с. р., Паула Хумек с. р., Драгослав Јеремић с. р., Пепца Кардељ с. р., Емил Кеврешан с. р., Стјепан Марковић с. р., Мурис Османовић с. р., Лука Вујовић с. р., Боро Петровски с. р., Нада Кебрич с. р.

ИЗВЕШТАЈ**ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА О УЧЕШЋУ НЕПОСРЕДНИХ ИНВЕСТИТОРА У ТРОШКОВИМА ПРИПРЕМЕ И КОМУНАЛНОГ УРЕЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Законодавни одбор
СНС (А) 17

12 април 1959 године
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача на својим седницама одржаним 6 и 12 априла 1959 године, претресао је и усвојио без измена Предлог одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење прописа о учешћу непосредних инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта, који му је доставио Одбор за питања рада и социјалног осигурања.

Извештавајући вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај предлог одлуке.

За известиоца одређен је народни посланик инж. Борислав Спасојевић.

Секретар

Данило Кнежевић с. р.

Претседник

Макс Крмељ с. р.

Чланови:

Живко Брајковски с. р., Никола Јањић с. р., Грегор Кланчанин с. р., Ибрахим Маглајлић с. р., инж. Борислав Спасојевић с. р., Родољуб Станић с. р., Јурај Шинцел с. р., инж. Милан Томашић с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ПОМОРСКИХ ЛУКА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 24

3 април 1959 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Мирослава Драгустина, директора Управе поморства и речног саобраћаја.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

(Писмо Савезног извршног већа и текст предлога одлуке — видети у прилозима 12-те седнице Савезног већа).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ПОМОРСКИХ ЛУКА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

Одбор за народну привреду

СНС (А) 24

12 април 1959 године

Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници од 12 априла 1959 године, претресао је Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука и усвојио га без измена.

Подносећи овај извештај, у име Одбора молим Дом да усвоји Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације за изградњу поморских лука.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Анте Јурјевић.

Секретар

Претседник

Белизар Шкерковић с. р.

Драги Стаменковић с. р.

Чланови:

Инж. Славко Баум с. р., Јуре Билић с. р., инж. Емерик Блум с. р., Никола Гостиша с. р., Анте Јурјевић с. р., Милан Мићковић с. р., Анте Милковић с. р., Света Пауновић с. р., Младен Саздевски с. р., Душан Секић с. р., инж. Антон Трибушан с. р., Андрија Шубат с. р., инж. Павле Шумановац с. р., инж. Ратко Војновић с. р.

Издаје Савезна народна скупштина, Београд. Уређује редакциски одбор. Одговорни уредник Милорад Ч. Аћимовић, шеф Стенографског бироа Савезне народне скупштине, Београд. Штампана Београдског графичког завода, Београд. — Цена овој свесци 1.000 дин. Претплату прима Комерцијално одељење „Службеног листа ФНРЈ“, Краљевића Марка 9, тел. 22-619. Абонман у висини од 2.000 дин. полаже се на жиро рач. 101—11/1—30. Претплатници ће белешке добијати све док се овај износ не исцрпи, када ће бити позвани да обнове претплату.